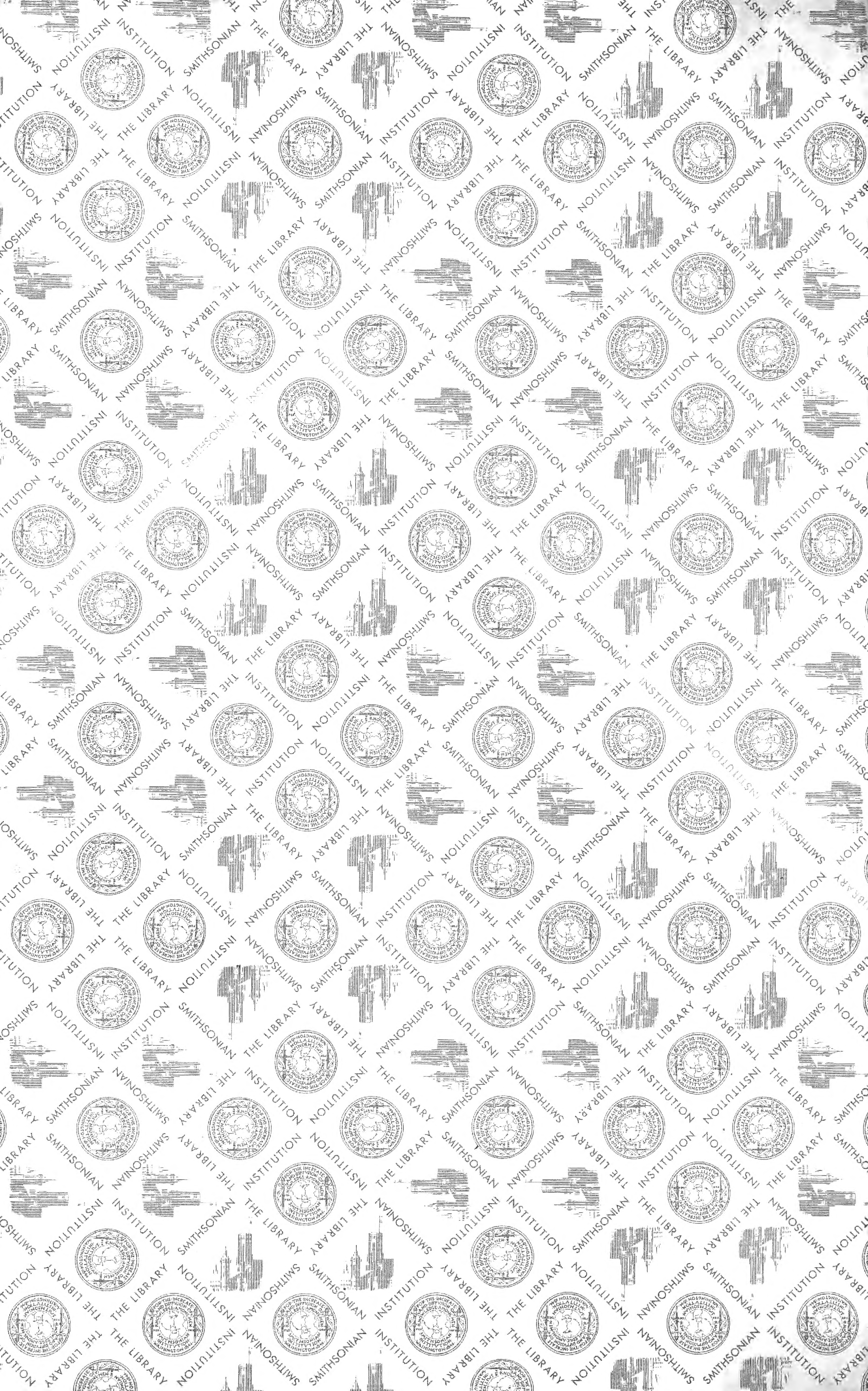
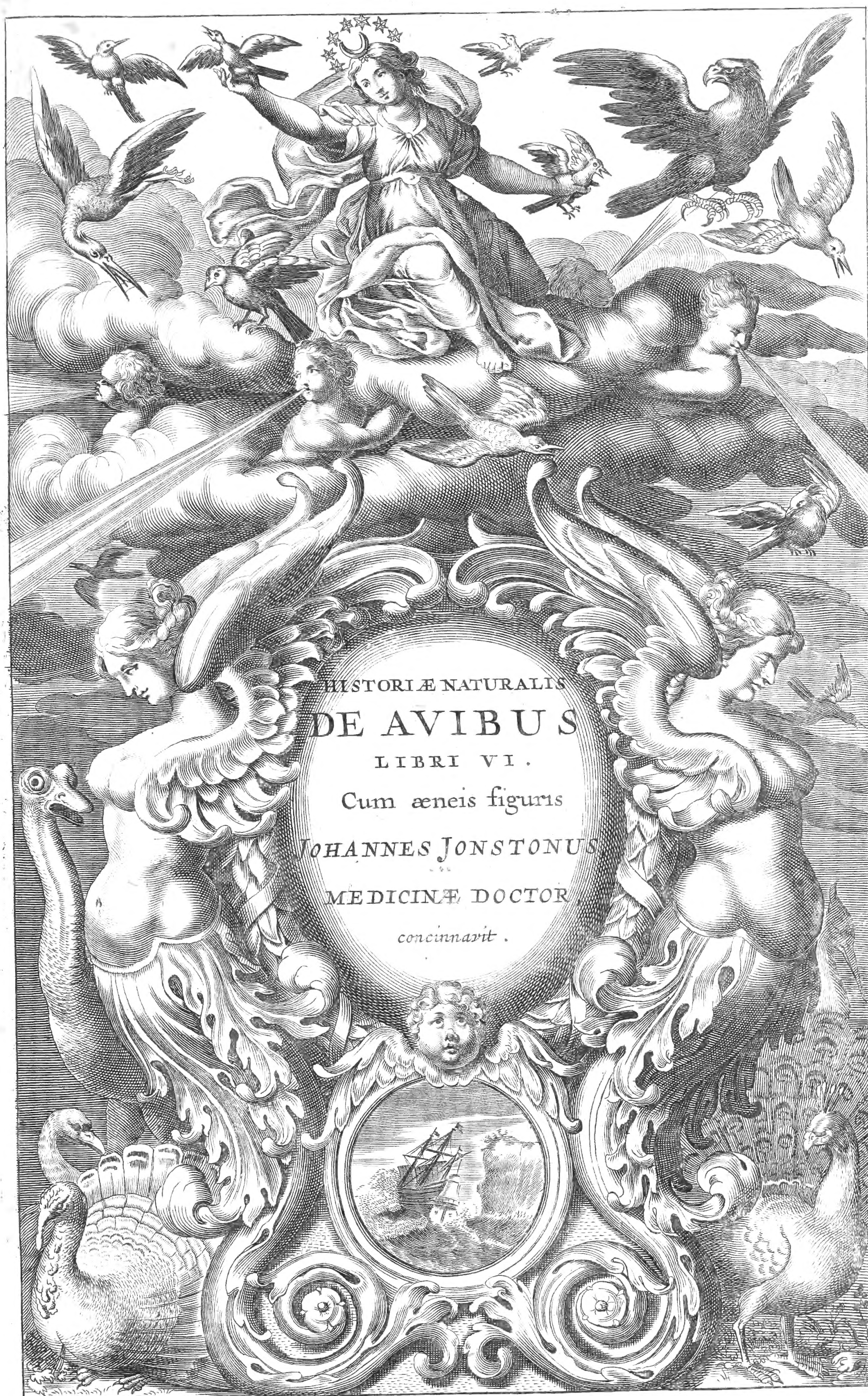

SMITHSONIAN
INSTITUTION
THE LIBRARY

AMSTELODAMI,
Apud IOANNEM IACOBI FIL. SCHIPPER. MDCLVII.

Chas. W. Richmond.
June 1, 1901.

ILLUSTRISSIMIS HEROIBUS:

D^NO. JACOBO HIERONYMO DE ROSDRAZEWO ROSDRAZEWSKI,

Domino in Crotoſzyn, Caſtellano Caliſſienſi, Capitaneo Convienſi, &c.

UT ET

D^NO. HYACINTHO DE ROSDRAZEWO ROSDRASEWSKI,

Nowomiaſto, in Exercitu Sereniſſimi Poloniæ & Sueciæ Regis, Equitatus gravis armaturæ Chiliarchæ, &c.

DOMINIS SVIS GRATIOSISSIMIS,

Hanc Hiſtoriæ Naturalis de Avibus Partem, obſervantiæ monumentum, exhibiti ſibi favoris memor, offert & dedicat

JOANNES JONSTONUS

Medicinæ Doctoris.

I N D E X

IN

HISTORIAM NATURALEM

DE

A V I B U S,

Iuxta seriem Alphabeti concinnatus: in quo prior numerus historiæ paginam, posterior tabulam designat.

La-

Ta-

INDEX:

Quibus paginis Tabulæ avium sint subjungendæ.

PRÆFATIO
IN
HISTORIAM NATURALEM
DE
AVIBUS:

In qua de Operis ratione, & de Avium natura in genere, agitur.

AQuaticos greges, aëreus *Avium* seu volucrum grex insequitur, *Benevole Lector.* Inditum iis id nomen, non tam quod pervia discurrant, iisdemque delectentur, ut Isidoro & Perotto placet: vel ab adventu, quod inde venient, unde quis non suspicetur, ut Festo: quàm vel à volando, quod Ebreis עוף dicitur, ut Martinius in Lexico deducit, vel ab αἴειν, audiendo, quod Scaligero patri visum. [Scaliger in Hist. anim. l. 1. p. 48.] [Arist. H. A. l. 2. c. 15. edit. Scaligeri.] Græcis, ὄρνιτες ab ὀρνύτεσθαι, οἰωνὸς, ὄρνεα, κινώπεια, &c. vocantur. *Collum* omnes & *dorsum* & eas quæ terram spectant, quæque pectoris vicem gerunt, partes, cum cæteris animantibus communes habent: peculiares præ cæteris, *alas*, *pennas*, quibus caulis, plumas & *rostrum*, quod in senecta durescit. Neque *labia* ipsis sunt, neque *dentes*, neque *manus* pedesve anteriores, neque *auriculæ*, neque *nares*, sed meatus horum sensuum, ad odoratum in rostro; ad audiendum in capite. *Oculos* similiter atque aliæ animantes, duos sine palpebris habent. Connivent inferiore gena graviores: nictant ab angulo obeunte membrana omnes. Aristoteles, σκαρδαμύττουσι ἐκ τοῦ κανθοῦ δέρματι ἐπιόντι, dixit. [Arist. H. A. l. 3. c. 11.] *Femur* simile coxæ, longum, ad medium usque subeuntem atque affixum ventrem: quod cum avulsum est, *coxam* putes: At ipsa coxa, quæ inter hoc & tibiam est, alia quædam pars esse videatur. Maxima uncunguibus, & *pectus*, aliis robustius. *Pro* cauda clunis est, iis quibus aut crura longa, aut pedes continuata planicie dati, brevis, longus aliis. Alas in priora curvant. [Arist. l. c.] Omnium animalium *bipedes* sunt ut homo: quamvis retrorsum curvant crura, quadrupedum modo, uncos habentium longi, & quę ad aquas versantur. [Plin. H. N. l. 11. c. 45. & 47.] [Plin. H. N. l. 8. c. 39.] Carent tamen iis Cypseli, & quoddam Manucodiatorum genus. Omnes sunt πολυώνυχοι, sed & omnes quodammodo πολυσχιδεῖς. Plurimis namque digiti discreti sunt: & τὰ πλωτὰ στεγανόποδα quidem, dearticulatos tamen atque distinctos habent digitos. [Plin. H. N. l. 11. c. 47.] Plinius eos alias habere dixit, palmipedes esse alias, alias inter utrumque divisis digitis, adjecta latitudine. Quæ volatu sublimes feruntur, omnibus quaterni digiti, tres in anteriore parte, unus ponè pro calcaneo plurimis. Paucæ binas ante, totidem post habent. Quibusdam etiam calcaria sunt, Uncungues autem & calcarigeræ, nullæ. Plinius, ni fallor, radios dixit. Illæ sunt volucres; hæ humiles. Data nonnullis & surrectis pennis crista. Soli gallo peculiaris, quæ nec caro est, nec à natura carnis aliena. *Interiora* si attendamus, *Linguam* sortitæ omnes sunt, sed diversam: [Arist. H. A. l. 2. p. 213. edit. Scal.] aliæ longam, latam aliæ, quæ præter cætera animalia, literas sono exprimunt: aliæ ante ex cornu acutissimo, retro ex carne compositam, ut in historia occurret. *Lingula* quæ gurgulioni imposita est, nulli: [Albert M. de Animal. 2. tr. 1. c. 6.] apertione & contractione ita meatum temperant, ut prohibeant, ne quid gravioris in pulmonem demittatur. *Viscera* & inter se & ab aliis animalibus differunt. [Arist. H. A. l. 2. c. 22. edit. Scaliger.] Præjacet in quibusdam ventriculo ingluvies, seu cavum amplumque corium, in quod receptus cibus per initia coquitur; à gula angustius, dein laxius, & rursum, quo ad ventriculum demittitur, arctius. *Ventriculus* plurimis carnosus & compactus: pelle interiore robusta, etiam cum à carnoso ablata est. *Ingluvie* destituta, gulam capacem latam, aut totam qua ventriculo jungitur obtinuere, ut monedulæ, corvi, coturnices: quæ tali carent, longam habent, & liquidius præ cæteris excernunt, ut Porphyrio. Complurimis *intestinum* tenue, & si explicetur simplex. *Appendices* explicatæ sunt, sed paucæ, neque superne ut piscibus, sed in ima parte ad intestini extrema. *Fel* non eodem loco habent, quædam enim πρὸς τῇ κοιλίᾳ; quædam πρὸς τοῖς ἐντέροις, ut columba, hirundo, &c. [Arist. H. A. l. 2. c. 16.] *Testiculos* πρὸς τῇ ὀσφύϊ. [Arist. H. A. l. 3. c. 1.] Antequam coëant, quibusdam sunt parvi, quibusdam obscuri & ἄδηλοι; [Arist. H. A. l. 6. c. 9.] tempore coitus majores fiunt. *Genitura* alba est. [Arist. H. A. l. 6. c. 2.] Vesica carent, quod larga humoris copia ad pennarum ortum & incrementum requiretur, ut Aphrodisæo visum. [Aphrodis. Probl. p. 1. q. 108.] Penniferi hujus exercitus *locus* sunt Aër, aqua, terra. Illum sulcant, unde Aves cœli dicuntur; in hac gradiuntur; in ista quædam natant. Sunt tamen quæ in quibusdam locis non inveniuntur, de quibus ita Plinius: [Plin. H. N. l. 10. c. 29.] *Hæc quoque mira naturæ differentia: alia aliis locis negat, tanquam genera frugum fruticumve, sic & animalium non nasci translatitium; invecta emori, mirum. Quid est illud unius generis saluti adversum, quæve ista naturæ invidia? aut qui terrarum dicati avibus termini? Rhodus aquilam non habet: Transpadana Italia juxta Alpes Larium lacum*

cum

cum appellat, amœnum arbusto, agro, ad quem Ciconiæ non permeant: sicuti nec octavum circa lapidem ab eo, immensa alioqui finitimo Insubrium tractu examina graculorum monedularumve. Picus Martius in agro Tarentino negatur esse, &c. Sed nec eadem semper omnibus regio. Faciunt enim μετάβασιν quædam, ut in gruibus, Ciconiis & aliis dicemus. Unde Plinius: *Temporum magna differentia avibus. Perennes, ut columbæ, semestres ut hirundines: trimestres ut turdi & turtures, & quæ cum fœtum eduxere abeunt, ut galgali, upupæ.* Scilicet migrant quædam, alio non procul à locis in quibus morabantur secedunt, & seipsas abdunt, & quidem nullo discrimine, tam εὐθυώνυχοι, quam γαμψώνυχοι. *Victitant* carnibus, insectis, herbis, granis, & seminibus, piscibus & ranis. Sola Emmo prunas etiam devorat, ut in ejus descriptione dicetur. Bibunt suctu ex his quibus colla longa, intermittentes, & capite resupinato velut infundentes sibi: Porphyrio solus morsu. Non bibunt γαμψώνυχοι, quod Herodotus, ut Aristoteles scribit, ignoravit. De *Generatione* notandum, duobus modis fieri coitum; fœmina humi considente ut in gallinis: aut stante, ut in gruibus. Quædam omni tempore coeunt, ut gallinæ, & pariunt, præterquam duobus mensibus hyemis brumalibus: plerumque tamen vere & ineunte æstate: quo tempore etiam pleræque pariunt, & quidem semel. *Oscines præter exceptas*, inquit Plinius, *non temere fœtus faciunt ante æquinoctium vernum, aut post autumnale: ante solstitium autem dubios, post solstitium vitales.* Ova ferunt omnes, vespertilione excepto, qui animal. Infœcunda sunt quæ aduncos habent ungues. Tribuit hoc avium generi natura, ut fœcundiores essent fugaces earum quam fortes. Ovorum alia sunt candida, ut columbis & perdicibus: alia pallida, ut aquaticis: alia punctis distincta, ut meleagridi: alia rubri coloris, at Phasianis. Intus omne bicolor. Exeunt rotundissima sui parte dum pariuntur, molli putamine, sed protinus durescente, quibuscunque emergunt portionibus. Tempus à coitu, partus excubationis, & numerus variant, ut apud Plinium videre est. Aliquando fœmina tantum incubat, aliquando mas. In columbarum genere, interdiu mas, noctu fœmina: inter palumbes post meridiem in matutinum fœmina, cætero mas. A coitu inhorrescunt & se excutiunt, sæpe etiam aliqua festuca lustrant: quod & edito ovo faciunt. Sunt etiam quædam his bella amicitiæque, unde & affectus. Dissident olores & aquilæ: corvus & chlorio, noctu invicem ova exquirentes. Simili modo corvus & milvus, illo præripiente huic cibos. Rursus cum terrestribus, mustela & cornix: Ægithus avis minima cum asimo, &c. De *Motu* ita egregie *Plinius*: Omnibus animalibus reliquis certus & uni usmodi & in suo cuique genere incessus est: aves solæ vario motu feruntur, & in terra & in aëre. Ambulant aliquæ, ut cornices: saliunt aliquæ, ut passeres, merulæ: currunt, ut perdices rusticulæ: ante se pedes jaciunt, ut ciconiæ, grues: expandunt alas pendentesque raro intervallo quatiunt *(ut milvi)* aliæ crebrius sed & primas duntaxat pennas: aliæ & tota latera pandunt: *(ut corvi)* quædam majore ex parte compressis volant *(ut pici)* percussoque semel aliquæ & gemino ictu aëre feruntur: *(cardueles)* vel ut inclusum eum prementes ejaculantur, sese in sublime, in rectum in pronum. *(hirundines)* Impingi putes aliquas, *(perdices)* aut rursus ab alto cadere has, *(alaudæ)* illas salire, *(coturnices)* Anates solæ, quæque sunt ejusdem generis in sublime protinus se tollunt, atque è vestigio cœlum petunt, ut hoc etiam ex aqua. Itaque in foveas, quibus feras venamur, delapsæ solæ evadunt. Vultur & fere graviores, nisi ex procursu, aut altiore cumulo immissæ non evolant, cauda reguntur. Aliæ circumspectant, aliæ flectunt colla. Sine voce non volant multæ: aut è contrario semper in volatu silent. Subrectæ, pronæ, obliquæ, in latera, in ora, quædam & resupinæ feruntur: ut si pariter cernuntur plura genera, non in eadem natura instare videantur. De cætero, porrectis ad caudam cruribus volant, quibus longi pedes: quibus breves, contractis ad medium. Uncos ungues habentes altivolæ fere sunt, exceptis nocturnis. De *voce* hoc dicere sufficiat, loquaciores quæ minores, & circa coitus maxime. Aliis in pugna vocem, ut coturnicibus, aliis ante pugnam, ut perdicibus: aliis cum vicere, ut gallinaceis. Iisdem sua maribus: aliis eadem, ut fœminis, ut lusciniarum generi. Quædam toto anno canunt, quædam certis temporibus. Palumbibus omnibus similis & idem trino conficitur versu, præterquam in clausula gemitu. Est quæ boum mugitus imitetur, in Arelatensi agro *taurus* appellata, alioquin parva. Est quæ equorum quoque hinnitus *anthus* nomine, herbæ pabulo adventu eorum pulsa imitatur, ad hunc modum se ulciscens. Varium & *vitæ* inter eas spacium. Mares passeres negantur anno diutius vivere. Columbæ & turtures octenis durant. Cornicibus & cervis, nescio quot tribuuntur lustra. *Morbis* infestari nullum dubium, & habentur apud authores remedia. Conferunt illis οἱ αὐχμοί, incommodant τὰ ἐπόμβρια ἔτη. Invaletudinis indicium in pennis. ταράττεται γὰρ καὶ οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει κατάστασιν. Quæ de *Natura, ingenio, cicuritione, docilitate*, & *affectibus* occurrunt, abunde in Historia explicabuntur. *Divinationis* iisdem aliquid inesse, compertum est. Grues ex mari in mediterraneo volantes, si silent, serenitatem pollicentur, si clamant, atro-

Marginal notes (left column): Arist. H.A. l. 8. c. 12. — Plin. H.N. l. 10. c. 28. — Arist. H.A. l. 8. c. 21. Edit. Scalig. — Plin. H.N. l. 10. c. 46. — Arist. H.A. l. 8. c. 18. — Plin. H.N. l. 10. c. 52. — Plin. H.N. l. 10. c. 53. — Arist. H.A. l. 5. c. 8. — Arist. H.A. l. 6. c. 1. — Plin. H.N. l. 10. c. 31. — Plin. H.N. l. 10. c. 52. — Plin. H.N. l. 10. c. 58, 59, 60. — Plin. H.N. l. 10. c. 41. — Arist. H.A. l. 6. c. 1. — Plin. H.N. l. 10. c. 73. — Plin. H.N. l. 10. c. 38.

Marginal notes (right column): Plin. H.N. l. 11. c. 47. — Plin. H.N. l. 11. c. 51. — Plin. H.N. l. 10. c. 35. — Plin. H.N. l. 10. c. 42. — Plin. H.N. l. 10. c. 35. — Arist. H.A. l. 5. c. 13. — Æl. H. A. l. 7. c. 7.

atrocem turbinem. Idem sonans in crepusculo matutino Ardea, prænunciat; quæ & pluviam si ad mare recte tendet, prædicit. Sereno canens noctua; volubili sono crocitans corvus, crepusculo vocales cornix & graculus; monedulæ modo sursum, modo deorsum versus volantes, &c. tempestatem innuunt, &c. *Usum* homini præbent, in cibo, Medicina, venatione, re vestiaria & plumaria, oblectatione & aliis. Caro earum levior & sanior, purgatissimaque in suo genere est, ut Albertus dixit. *Differentiæ* Avium sunt infinitæ, ex multisque fontibus petuntur. *Partes* si respicias, aliæ habent *rostrum* rectum, aliæ, superius, inferius, aut utrinque incurvum, *Pedes*, quædam longos, breves quædam. Aliæ sunt digitatæ aliæ palmipedes, aliæ inter utrumque divisis digitis, nonnullæ apodes: *Caput* aliis cristatatum, sine crista aliis, sunt & cornutæ, ut apud Ælianum videre est. *Collum* aliæ longum, ut grues; aliæ breves obtinuere. De *Lingua* superius attigimus. *Alæ* plerisque proportione: sola Dodo tam exiguas habet, ut se à terra tollere non possit. Omnes plumis vestiuntur, recens natas si excipias, & Dodonem, quæ lana quasi tegitur. *Caudatæ* quoque sunt fere omnes Cacato insulæ Mauritiæ avis cauda caret, &c. *Ratione Magnitudinis*, sunt, parvæ, mediocres, magnæ, apum quantitate, & bobus majores, ut Ælianus fabulatur. *Ratione Loci*, sunt terrestres, marinæ, lacustres, palustres, domesticæ & villaticæ, sylvestres, campestres. Aliæ arboribus insident, vel illis se affigunt, aliæ cavernis delectantur. Quantum ad *Qualitates*, sunt albæ, nigræ, versicolores, & quidem tales pleræque. Mutant quædam colorem, vocemque tempore anni ac repente fiunt aliæ, ut oscimes & grues: non mutant aliæ. *Ratione Cibi* sunt carnivoræ, ut rapaces, insectivoræ, granivoræ, &c. Deglutiunt & lapillos & ferrum quædam. *Ratione Generationis* omnes fere, ut dictum, ovum ponunt, sola vespertilio animal. Infœcundæ sunt uncungues: fœcundiores aliæ. Columbæ decies anno pariunt: hirundines, turtures, merulæ bis. Nihil de congressus, partus, incubationis, exclusionis, differentiis dicam. *Motus* diversitatem superius jam attigimus. Sed & de *vocis* varietate actum. Philomela modulatur: Aquila clangit: Accipiter pipat: corvus crocitat, crocit, corniculat. Perdix cacabat: Anser, gratitat, glacitat: Cygnus drensat. Turtur & Columba gemunt: Palumbes plausitat: Ciconia gloterat. Gallus cucurrit: Gallina gracillat, glocit: glocitat. Pavo pupillat: Grus gruit. Vultur pulpat. Græculus frigulat: Milvius lipit, lugit. Anas tetrinit: hirundo trinsat. Passer pipit: Sturnus pisitat. Turdus trutilat: Acredula mittat. Coturnix grylissat: Galgulus glocitat. Merula stridet vel modulatur: Upupa popissat. Meleagris cacissat: Vespertilio stridet. Pica picatur: Cuculus cuculat. Bubo bubulat: Noctua cucubat. Ulula ululat: Buteo bubit. Regulus zinzilutat, Parus tinninat. Reliqua, ne nimis prolixus sim, non attingo. Ego eas in hoc Opere, in *Terrestres* & *Aquaticas distinxi*. Illas iterum in *Carnivoras*, sub quibus sunt Aquilæ, vultures, Accipitres, Falcones, Psittaci, Corvi, Cornices, Noctuæ, Vespertilio, &c. *Insectivoras* non canoras & canoras: *Granivoras*, sub quibus pulveratrices, sylvestres & domesticæ, pulveratricesque & lotrices simul, &c. & Baccivoras. *Aquaticæ* in *Palmipedes & Fissipedes* quæ etjam sua sortiuntur genera, dispescuntur, prout in syllabo librorum & Capitum præfixo apparet. Et tantum de Avium natura in genere præmittere placuit. Quod reliquum est, scire te *Benevole Lector* velim, exhiberi hic Tibi quasi in tabella, quicquid de Avibus veteres & recentiores habent. Addidi enim omnia illa quæ à Gesnero & Aldrovando omissa sunt. Ideo & totum quintum librum Marcgravii de Avibus Brasiliensibus Appendicis loco adjeci, paucis quibusdam omissis, quæ alibi abunde explicata sunt. De Usu si quæ desiderabuntur, in Additamentis, Deo bene volente, prostabunt, in quibus una quæque Exoticarum suæ Classi restituetur. Quapropter, si aliqua nunc bis occurrerit, veniam dabis. Similes aliquando appareant species, quæ tamen vel icone, vel quibusdam in descriptione positis differunt. Quia vero duplici Aristotelis Historiæ Animalium editione usus sum, vulgari nempe & Scaligerana; ideo illam absque addito, hanc cum nomine Commentatoris citare soleo. Indicem tibi dabo, postquam totum de Animalibus opus paratum fuerit, illumque totius operis ad species, partes, & affectiones reducti, prout Plinius Historiæ suæ libro undecimo, capite trigesimoseptimo & aliis pluribus in locis fecit, Compendium, sed Alphabetico ordine dispositum: si tituli marginales omissi sunt, ne mirere. Primus hic in hac Historia labor, & jam fere per triennium apud Typographum delituit: nec tum mihi istos addere animus, prout & in historia de Piscibus vidisti. Fruere interim his, *Benevole Lector*, cum Deo; & authori juventutis literariæ studiosissimo, prosperam valetudinem & ad plures curas vitam apprecare, ut Tuo bono, opus Historiæ Naturalis, de Homine inprimis, quod parat, aliaque huc spectantia, feliciter absolvere possit. Vale. Lesnæ ex Musæo. 10. Febr. A. C. M. DC. L.

Arist. H. A. l. 1. c. 2. Edit. Scalig.

Æl. H. A. l. 17. c. 10.

Herbert. in Itinerar. p. 347.

Æl. H. A. l. 17. c. 14.

Plin. H. N. l. 10. c. 53.

HISTORIÆ NATURALIS DE AVIBUS

LIBER PRIMUS.

De Avibus Terrestribus Carnivoris.

TITULUS I.

De Aquilis.

CAPUT I.

De Aquila in genere.

Nomen.

AQUILA Græcis seu παρὰ τὸ ἀίσσω, concitus feror, seu παρὰ τὸ ἀεὶ ἐτεὸς εἶναι, quod semper augurium ejus veridicum esse soleat, ἀετὸς; Cypriorum dialecto ἄγορ & ἴβινος, Macedonum παραὸς, Ἀργίοπος, Αεργίποψ, Pergeorum Ἄιβετος vocatur.

Descriptio.

Totam avis *molem* si spectes. *Corpus* ipsi densum, figura erecta. *Ossa* solida & nihil ferè medullæ habentia. *Magnitudo* determinari non potest. Viginti cubitales in Ptolomæi pompa delati fuere. (Athen. Dipnos. l. 5) Inter Misenam & Dresdam tres in nido, pulli, totidem patulas quercus ingenti spacio complexo, inventi; quorum maximis alæ per transversum extensæ septem ulnas, ungues viri grandis digitos æquabant, crura leoninis majora erant. *Partes*, si in rationem veniant, anterior *Capitis* pars paulatim arctatur & in *rostrum* desinit; quod durum, aduncum, ad senectutem crescit, sed tractu temporis fit inutile. *Oculi* sunt, parvi, charopi, concavi, profundi, nec nimium oblongi, nec exactè rotundi. *Dentes* nulli. *Cerebrum* adeò calidum, ut in pulverem redactum, maniam, exhibitum, inducat. *Alæ* rectæ & extensæ; in summitate recurvæ, nervosæ, paucæque carnis, magnitudinis tantæ ut eas Homerus, januis thalami compararit. (Homerus Iliade ult.) *Pennæ* in iis sunt duræ & aliarum, Anserum inprimis & Columbarum permixtæ pennis easdem absumunt. Dum pulli excluduntur, inediâ albescunt. *Pes* dexter sinistro major, colore uterque difformis. *Ungues* adunci & recurvi, quos in incessu, intrò semper vertit; nisi solem aut prædam intueatur, perpetuò inspicit, & hebetatos, rostro, aut ad Lapides atterendo, acuit, quique cum pullos nutriunt, invertuntur. *Alvus* propter cibi humiditatem mollior. *Fel* ærugineum, impensè acre & mordax. (Galen de Compos. Medic. s. l. lib. 4.) *Sanguis* crassus & fibrosus. *Stercus* tantæ acrimoniæ, ut nulli in Medicina usui esse possit. (Galen. l. 10 de simplic. facult.)

Locus.

Quantum ad *Sedes* & *loca*, nec in insulis, parvis inprimis, (cum Rhodi in culmine domus Tiberii consedisset, portenti loco fuit) (Sueton. in Tiberio.) nec in locis propè Mæotidem paludem, nec in extrema Scythia, & Sarmatia, (Strabon. Geogr. l. 7.) ob aëris fortè inclementiam reperiuntur. In Caucaso, Tauro, regno Peruano, Germania, Polonia, Britannia, Dania, &c. in quibus prædæ copia, eas invenias; & quidem locis ὑψηλοῖς præsertim ἐν πέτραις ἀποκρέμνεις, καὶ ἐπὶ δένδρων (Arist. H. A. l. 9. c. 32.) (de Pygargo & Morphno id sumendum non est) seu πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ μὴ ἐνεδρεύεσθαι, id est ut tutiores ab insidiis sint; seu διὰ τὸ βραδέως αἴρεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς, quia difficulter à terra attolluntur.

Nutrimentum.

Nutrimentum ipsis Carnes sunt, Columbarum, Anserum, Cygnorum, Gallinarum, Ovium, Cervorum, hinnulorum; ob sui à morbo tutelam, leporum, testudinum terrestrium, piscium, etiam & cancrorum: serpentum imprimis, seu propter odium, seu propter eam quam ex humido & frigido cibo capiunt, voluptatem. Sed nec à sui generis avibus iratæ & famelicæ abstinent. Cadavera tamen non tangunt, Percnopterum si excipias. A meridie venari quædam incipiunt, ab orto sole quædam. In prædam conspectam, & injuriæ patentem (lepus in planis, testudo post coitum supina invaditur) velocissimè & tormenti instar (hinc ὀξυλαβὴς) se demittunt, posteriore pedis digito feriunt, & occisam in nidos deferunt. Falluntur tamen interdum, quod in Falcone Scalig. Exerc. 237. Scaliger observavit: sed & à Polypo apricante in profundum detractas, Ælianus annotavit. (Ælian. H. A. l. 7. c. 11.) *Potus* iisdem nullus, fortè quòd ad eum sanguis animalium sufficiat. Visæ tamen

men

men aquam bibisse, medicinæ gratia; & ultimo in senio, rostro præ siccitate incurvato, vitam aliquandiu bibendo sustinere coguntur.

Sexus. *Generatio.*

De *Sexu* Aquilarum dubitari non debet. Datur genus, quod propter tres testiculos, *Triorchis* appellatur. *Coeunt* verò frequenter; & fœmina ter decies in die compressa, si mas revocet, denuò accurrit. Unde Ægyptiis & Venus dicitur, & soli dicatur. Commiscentur aliquando cum accipitre, sed ovis incubare non dignantur: sed & marem cum lupa aliquando coire, scriptores Africani referunt. Ovis majoribus XXX. minoribus XX. diebus incubant, & ad exclusionis promotionem lapidem aëtitem, qui æstum ovorum ab incubatione contractum, utpote frigidissimus, temperat; & peculiari qua pollet vi partum accelerat, in nido deponunt. Duos plærumque *excludunt* pullos, quandoque tres. Exclusos solem adversos intueri cogunt, & invitos eidem obvertunt. Si fortè oculos vi splendoris inflexerint, aut nictatione obnubant, tanquam adulterinos abdicant; si immotis eum aspexerint, genuinos agnoscunt. Volatum affectantes, in altum sublatos, dimittunt, sibi relictos, aut fortè dilapsos suscipiunt, grandiusculos, longissimè tanquam rapinæ æmulos, à nido fugant, ϗ ἐκ τοῦ τόπου τοῦ περὶ αὐτοὺς παντὸς ἀπελαύνουσιν.

Sinesius in Dione. Arist. H. A. l. 9. c. 32.

Volatus.

Quantum ad *volatum*, à meridie ad vesperam moventur; manè, quiescunt, donec hominum conventu fora impleantur. Tam sublimes rectâ viâ feruntur, & deorsum tanta mole corporis labuntur, velificatas alas modico caudæ gubernaculo advertentes, ut cæteras omnes aves superent, & vel ideò à Poëtis Altivolantes ὑψιπέται dicantur. Tempore incubatus, & nutricationis pernicitas illa imminuitur, sed motus tonicus perpetuo peculiaris manet.

Homerus Iliade ο. Oppian. Cyneg. l. 1. Lucret. l. 5.

Vox. Homerus Iliade μ.

Vocem ipsis clangere seu κλάζειν quidam, ut Homerus, & Author Philomelæ, tribuunt, qui reboatus quidam est propter strepitum gravem, avicularum motum obtundens: nonnulli penè mutas aut vix vocales, quod de tertio genere Aristoteles affirmat, tradunt. Pullos mutos esse constat, quod illis lingua humore quopiam tenellis impediatur. Sed de hoc inferius dicetur.

Sensus externi. Plutar. de Homer. Aug. l. 2. de morib. Manich.

De *sensibus externis* non est quòd multa dicam, tam exacti est visus, ut sola contra rotantis jubaris lucem immotam teneat aciem; sola sublime ita volans, ut à nobis tanta luce difficile cernatur, latentem sub frutice lepusculum, sub fluctibus nantem pisciculum, videre comperta sit.

Animam ipsi olere certissimum est, propter quam contacta ab ea corpora facillimè putrescunt. De *ingenio* ac docilitate pauca occurrunt. Callitrichum herbam in nidum suum contra noxia animalia ingerere affirmant. Subvenisse Aristomeni in Ceadam demisso; gratiam virgini Sestensi, & puero pro educatione, rustico pro lato contra serpentem auxilio, retulisse; infantem recens natum ab exitio servasse, apud Authores invenies. Indi pullos educatos ad leporum, vulpium venatum, descripto ab Aeliano modo, instituebant. Tales & Cublai Tartarorum Imperator habuit. Sed & Pythagoras aquilam ita mansuefecisse, ut certis vocibus sisteret & devocaret, Superodantem, dicitur.

Ingenium. Pausan. l. 4. V. G. Plin. H. N. l. 10. c. 5. Ælian. H. A. l. 17. c. 37. Ælian. H. A. l. 12. c. 21. Ælian. H. A. l. 4. c. 26. Plut. in Numa.

Antipatia. Arist. H. A. l. 9. c. 1. Stat. Thebaid. l. 3.

Inimicitias gerunt cum Cygnis, (pugnæ apud Statium descriptionem vide) Trochilo, Gruibus quæ ideo montem Taurum transmissuræ, lapillis vocem cohibent, & noctu transvolant. Ardeolis, Ciconia, Hierofalcone, vulturibus, Dracone & Serpentibus.

Vita. Rhodig. Antiq. l. 7. c. 41.

Vita quamvis salaci diuturna est. In senectute visus hebetudine, & rostri aduncitate tentatur; cum vero se illa gravari sentit in sublime fertur, inde, oculorum caligine solis calore dispersa, fervida, in aquas frigidissimas se dat præcipitem, quibus tertio immersa, nidum petit, & inter pullos capturæ aptos quasi febre correpta, cum sudore quodam plumas exuit. Oppetit ergò mortem non tam senio vel ægritudine, quàm fame, in tantum superiore accrescente rostro, ut aduncitas aperiri non queat.

CAPUT II.

De Aquila in Specie.

ARTICULUS I.

De Chrysaëto.

Nomen. Ælian. H. A. l. 2. c. 39. Pindarus Lythio. Ode 4.

Chrysaëtos Aquilæ genus à fulvo Colore ita dictum est. Aristoles γνήσιον, Albertus Herodium, Ælianus Aquilam stellarem, Pindarus Jovis alitem, Hesiodus Ægiopen, &c. vocat.

De *externa* ejus *constitutione* veteres hoc duntaxat, produnt, quòd maxima sit omnium inter cæteras aquilas eademque ruffa seu fulva aut subrutila (qui color interdum cum ætate mutatur) & *oculis* Charopos. Quæ Aldrovando à Ferdinando Medicæo missa erat, pendebat libras duodecim, coloris, in minutioribus totius corporis *plumis*, ex fusco castanei albis sparsim intercurrentibus maculis, paucis dorso, pluribus ventre, radicibus albis; in alis & cauda fusci, eò magis quò majores pennæ, in cruribus ad pedes usque ferruginei: *Longitudo* ei ab extremo rostro ad ultimam caudam, quinque dodrantum, à rostro ad extremos ungues, quatuor Spithamarum, & ultra.

ultra. *Latitudo* expansis alis Spithamarum octo. *Rostro* quod palmam superabat aduncitas infra inferiorem mandibulam ad pollicem unum propendebat, latitudo plusquam duorum digitorum, medii præsertim, erat. Color, in acie nigrior, alibi. Corneus ad cæruleum dilutum tendens, fusco maculatus. *Oculos* habebat Charopos, quos palpebræ in uno quoque binæ, supernè, & infernè integebant, inter nictandum tunica quadam crassa, ab infra sursum exporrecta, musculo conspicuo, cujus initium haud procul ab eruptione nervi optici à cerebro erat, quamque palpebræ superioris loco à naturâ datam, & ad angulum internum inprimis collocatam, quod cutis capitis ob duritiem in palpebras abire nequeat, creditur instructa; ab angulo majori ad minorem, obducebantur. Humor aqueus in iis copiosus, Crystallinus, Sessilis, utroque latere compressus, & solidus. *Lingua* erat humanæ similis, lata, extremo teres, versus radicem duobus utrinque ceu hamatis utrique appendicibus corneis armata. Sinistri pedis posticus *unguis* sex digitos in circumferentia longus erat, dextri quatuor, singulos digitos, quatuor semicirculares tabellæ, extremos propè ungues, integebant; maximo interiori excepto, quem tres duntaxat vestiebant. De ingluvie, Oesophago, ventriculo, consulat Aldrovandum qui volet. Musculos collum moventes anticos & posticos habebat duodecim, seu sex paria, laterales tres. In thoracis utroque latere tres; Abdominis quatuor paria; Alas moventes decem, Scapulæ quatuor; Ulnam moventes, sex; eam partem qui carpo in homine respondet totidem, crura quinque, Tibiam octo; Tibiam & digitos, plurimos. (Aldrov. Ornithol. l. 2. c. 2.)

(*Nutrimentum.*) *Cibus* ipsi carnes leporum, gruum, Anserum, Hinnulorum, Cervorum, quos ex declivi præcipites agit; & Taurorum, quos magno & ausu & astu aggreditur: aliquanda fame premente fructus, & fruges, ut hac in parte deceptus videatur Aristoteles, qui fruges etiamsi in os ingeras respuere asserit, comedit. (Arist. H. A. l. 8. c. 8.)

(*Generatio.*) Ova ad summum tria ponit, si juvenis est & vegeta, ut plurimum duo, quorum alterum sæpissime putre deprehendi testimonio acupum, per octennium nidum explorantium, Albertus affirmat, quæ de ovorum vel ab alterius generis Aquila Chrysaëto, vel à Chrysaëto alteri Aquilæ suppositione scribuntur, dubia nimis sunt. Si duo excludit, alterum pullorum ejicit, seu nutricatus difficultate, seu quia minus generosus apparet. Prædam nisi fame coacta sola minimè absumit. Impertitur avibus regiâ magnificentiâ portio, quæ ea spe sectantur, adulatorum aulicorum ingenia exprimentes.

ARTICULUS II.
De Haliæto & Melanæto.

(*Nomen & descriptio.* Ovid. l. 8. Metamorphos.) HAliætus, Haliæëtos Phavorino, Aquila marina Latinis, Nisus, sed non recentiorum, Ovidio dicitur, German. Meer-Adler.

(Bellonius de Avib. l. 2. c. 8.) Qui à Bellonio exhibetur, *magnitudine* est Milvi. *Caro* ei cinerea ad nigrum vergens, fibrosa. *Alarum* ad pedes duos Romanos, & digitos undecim extenditur longitudo. *Caput* album & fuscis lineis distinctum, *rostrum* aquilinum, *Oculi* in medio nigri, in ambitu aurei. *Lingua* ferè humana, appendice ad radicem utrinque instricta. *Colore* per summa Asturis, per ima albo, Guttur maculis ruffis notatum. *Pectus* purè candidum. *Venter* gutturi colore respondens. *Crura* crassa & squamosa. *Cauda* ad commoditatem volatus lata, *Pedes* fissi, hamati, cærulei. *Digiti* quatuor per superna ad dimidiam longitudinem squammosi, ad reliquam incisi, per inferna asperi & aculeati, tam validi, ut flexos vix ulla vi distendas.

(*Differentiæ.*) Species *Aquilarum* marinarum plures esse videntur, ex quibus, tum illa est Bellonii quam testas in cruribus & ungues omnino rotundos habere scribit: tum illa Alberti M. & Anglorum, quæ pede est uno anserino & natante, altero fisso & prædæ dicato; adipem in cauda gerit, quo guttatim in aqua dimisso, pisces attoniti, prædæ fiunt opportuni.

(*Locus.* Arist. H. A. l. 9. c. 32.) *Habitat* circa mare, littora & oras.

(*Nutrimentum.* Aelian. H. A. l. 3. c. 45. Oppian. l. 2. Ixent. Aldr.) *Cibus* ei interdum columbæ, interdum aves marinæ; quas universas nunquam invadit, singulas cum emergentes observavit aggreditur, & immersas vel strangulat in humore, vel per summa corripit, sed piscibus præcipuè victitat, quos in sublimi inprimis natantes, in altum mare se præcipitans aquis pectore discussis rapit, & interdum pondere victa demergitur. Quod de adipe superius dictum, quia & testimonio fide dignorum nititur, & pari, in ardea pede in aquam demisso, pisces alliciente, exemplo comprobatur, fidem videtur mereri; & viribus narcoticis, quales, seu in torpedine, seu in opio, seu in spiritu vini sentimus, adscribendum est. Vixit quidam & quidem quietus ad septimum sine cibo. De ipsius *Ortu* mira Plinius, quæ quia mendo non carent, diligentius expendi debent. (Plin. H. N. l. 10. c. 3.)

(*Usus.* Plin. H. N. l. 29. c. 6.) Fel ipsius ad oculorum suffusiones & nubeculas cum melle mixtum prodesse scribit Plinius.

(*Nomen.*) MELANÆTOS, Aquila Valeria Hermolao, λαγωφόνος Aristoteli, λαγωθήρας Hesychio & Phavorino, aliis Hyperionis avis dicitur.

Descriptio. Minor est reliquis nigra, *rostro* adunco extremitate nigro cæteris corneo subcæruleo. Initium ejus supra narium foramina, membrana quædam transversim obvestit. *Vertex* ac cervix obscuro ferrugineo tinguntur, *Oculi* pupilla est nigra, iris charopa, & ex luteo ruffescens. *Dorsum* ternis exiguis notulis albicantibus aspergitur. *Alæ* ad ultimam ferè caudam exporriguntur. *Crura* tota propemodum plumis operiuntur; quod nudatum est, id luteum, vix ad digiti unius spacium ad pedes patet.

Locus. *Cibus.* Arist. H. A. l. 9. c. 32. *Pugna.* *Degit* in sylvis & montibus. *Victitat* leporibus quos, sensim in terram delapsa, in plana digressos opprimit. Pugnat tamen & cum cervis animose. Multum pulverem volatu collectum, insidens cornibus excutit in oculos, pennis ora verberans, donec præcipitet in rupem; sed & cum Dracone, Ova hic consectatur Aquilæ aviditate malefica: at illa ob hoc rapit, ubicunque visum. Ille multiplici nexu alas ligat, ita se implicans, ut simul decidant. Sola Aquilarum fœtus suos alit, est liberalis, sola sine clangore & murmuratione. Plin. H. N. l. 10. c. 3.

Articulus III.

De Pygargo & Morphno.

Nomen. PYgargus, Gazæ Albicilla, Hinnularia aliis Melanæto & Morphno major est, at minor Percnoptero.

Descriptio. Qui ab Aldrovando exhibetur, majusculi Galli erat magnitudine, *vertice* ac collo dilutè castaneo ex cinereo. *Oculi*, pupilla nigerrima, iride lutea, *Rostro* adunco, & paulo quam cæteris Aquilis, proportione habita, longiore. *Dorsum* alarumque pars superior, ferrugineis obscurè plumulis ac subnigris integuntur, uti venter ac femora. *Cauda* ab Uropygio ad finem usque tota albicat: duæ tamen pennæ minores, majoribus incumbentes extremo nigræ sunt. *Tibiæ* totæ fere nudæ, impense luteæ, tabellis super intectæ. *Vngues* acerrimi.

Locus. *Colit* oppida & campos, plana & lucos; sylvas & montes nonnunquam. Romæ rarò visam ex Symmachi epistolis colligitur. Adoritur cervos, ut Melanætus, cum hinnulis; à dextro latere insilit, in oculos involat, & tamdiu alis percutit, donec præcipites agat. Aëtitem in nidum infert, à quo & is nomen obtinuit. Sed in alendo fœtu reliquis est difficilior.

Differentiæ. Duplex illius *genus* Bellonius recenset. *Vnum*, corpore colore inter album & cinereum ambiguo, extremis *alarum* nigris, supina parte tota candicans, quod Ardeam volatu refert; *caput* versus terram deprimens & perdicibus cuniculis, gallinaceis, & aliis minutis volucribus, victitat, & ut plurimum Oriente & Occidente sole conspicitur. *Alterum* Milvo regali adeo simile, ut nisi hic & minor esset, & ventre intensius albescente, (pennas circa Uropygium cum superioribus candidissimas obtinet) unus ab altero non dignosceretur. *Vngues* habet atros, crassos, & in fornicem curvatos. Insectatur alaudas per campos, & cum subbuteone de præda tam acriter certat, ut uterque alis & pedibus consertis in terram delapsus, sæpissime aucupibus in prædam cedat.

MORPHNOS, πλάγγος, κλάγγος, νεττοφόνος, & περκνὸς Græcis; Nævia, clanga, Planga aut Plancus, Anataria seu Avicida Latinis, dicitur. *Nomen.* Plin. H. N. l. 10. c. 3.

Veteres eam magnitudine Melanætum superare, & nigro ac sub obscuro colore, qui tamen nævis quibusdam interstinguatur esse scribunt. Homerus alas ejus tantum patere, quantum valvæ ostii cujusdam viri divitis, cecinit. Ex recentioribus Aldrovandus nullam se vidisse cui omnia veterum competerent, fatetur. Turnerus apud Gesnerum, nomen hoc Balbusardo Anglorum, qui est Buteone major, nævo in capite albo colore fusco proximo; quique ad ripas degit, in terra inter arundineta super aquas nidificat, volatu non admodum valet, pisces & cuniculos dilaniat, adscribit. Bellonius avem falconem secuplo majorem, pedibus cæruleis, digitis oblongis, Unguibus patulis, Gallis Gerfault dictam, & terrestri venatui adhibitam, pro Morphno, sed dubius, obtrudit. Saltus convalles & lacus *incolit*. Aquaticis avibus ut fulicis & anatibus plærumque, sæpe & piscibus *victitat*. Spectanda dimicatio est, inquit Plinius, ave ad perfugia littorum tendente, maxime si condensa harundo sit: Aquila inde ictu abigente alæ, & cum appetit, in lacus cadente, umbranique suam nanti sub aqua, à littore ostendente; rursus ave in diversa, & ubi minime se credat expectari, è mergente. *Nascitur* ex Ossifragis si Aristoteli credimus. *Descriptio.* Arist. H. A. l. 9. c. 32. *Locus.* *Pugna.* Plin. H. N. l. 10. c. 3.

Generatio. *Morphno* CONGENER Aldrovandus appellat aquilam sibi missam, cujus magnitudo galli gallinacei erat. Color totius ferrugineus, rostrum deorsum recta propemodum tendens, membranula lutea capiti conjunctum. Extremæ alæ versus ventrem maculis ovalibus insignitæ, remiges extremo apice albicantes. Crura hirsuta, & albis notis è bætico aspersa digiti superne squammis, inferne tabellis seu annulis intectæ.

Articulus IV.

De Percnoptero, & Ossifraga.

Nomen. PErcnopteros, qui & Cypaëtos, vel Hypaëtos, Ægyptias, & Oripelargus dicitur.

Bre-

Descriptio. Breviter à veteribus, diversim à Neotericis describitur. Aristoteli est capite albicante, corpore, quam cæteræ dictæ majore, sed brevioribus alis, longiore cauda, vulturis referens. Aldrovandus binos ejusdem icones exhibet. Prior Chrysaëto non multo minor, habet *Corpus* coloris castanei ad nigrum vergentis, *rostrum* mediotenus rectum, extremo in uncum insignem curvatum, principio juxta frontem album, cætera nigrum. *Caput* subalbidum ad fuscum vergens. *Oculos* iride subalbida, pupilla nigra. *Collum* dimidia fere parte eaque superiore propemodum calvum, & paucissimis iisque exilibus plumulis consitum, candicans, ad cujus finem, medio prope collo instar pilorum quorundam hirsutorum ac crisporum, plumulæ veluti setæ oblongæ supra cæteras, plumas extabant. In tergo veluti cucullus quidam, ad medium usque protensus in acutum finem, velut triangulum quendam desinebat. Alter ignavus, colore pennarum totius fere *corporis* erat fusco ad castaneum obscurum vergente, quem in ultimo collo nonnihil albicantium ordo continuus, angulum acutum in dorsum exeuntem constituens qui veluti cuculli humeris inducti basis erat, distinguebat. *Capite* ad occiput usque; calvo, ita ut pennæ post verbum surrectæ, cuculli speciem exhiberet. Bellonius avem Gallis busard dictam, buteone majorem, coloris nigri, alis brevibus ignavam Cypaëtum vult esse. Gesnerus aliam ciconiæ forma & coloribus similem. Frigoris impatientem, corporis intense calidi, carnivoram, sed pisces respuentem, quæ quatuor horas uno loco sedebat, & solem aliquando splendentem intuebatur, si non Gypaëtum, ex altero saltem parente natum, credit.

Locus. *Incolit* lucos & plana, ut plurimum, montes, quandoque, in Syria & Ægypto maxime invenitur.

Nutrimentum. Arist. H. A. l. 9. c. 32. *Cibus* soli inter aquilas, cadavera. Gravis enim, & ad rapinam iners, à corvo cæterisque id genus alitibus verberatus, fugatur, capitur. Muribus quoque circa Gazaram Ægypti urbem victitat. Pullos statim parere, Ælianus auditione se recepisse scribit. Avicenna fel ejus destillatum cum oleo violaceo ad aurium dolorem & tinnitum; fimum ad abortum commendat.

Nomen. Ossifraga & Ossifragus, Græcis φήνης Aristoteli φήνη. Harpa quoque, Sanqualis, & Immussulus dicitur.

Descriptio. Arist. H. A. l. 8. c. 3. Aristoteles de ea. Ossifragæ magnitudo major est quam Aquilæ (Chrysaëto nempe excepto) Color ex cinere albicans. Parum oculis valet. Nubecula enim eos habet oblæsos. Quæ ab Aldrovando exhibetur, quatuor dodrantes & medium erat longa, novem, alis extensis Spithamas, lata, libras undecim penderis. *Plumæ* totius corporis, sub-albo, fusco, & ferrugineo colore variabant. Cutem proximè vestientes, molliculæ & candidissimæ erant, remiges ex toto ad castaneum tendebant. *Caput* & *collum* angustis & oblongis pennis rigebat. *Rostrum* ei duos digitos latum, palmum longum, subnigrum, è Corneo fuscum, ab initio membrana quadam ultra navium foramina protensa, marginibus suis literam s. exprimente tectum, ita adduncum, ut uncus solus pollicem latum adæquaret. *Lingua* humanæ simillima, lato apice, hamatis utrinque duris & corneis appendicibus, membranula tenui ad inferiorem mandibulam connexa. *Mandibula* inferior canalis instar excavata; palatum medio rimam quandam exhibebat per quam pituita à capite destillabat. De *mento* plumulæ tenues villorum instar, ad barbæ speciem quod ossifragæ Plinius tribuit propendent. Plin. H. N. l. 10. c. 23. *Crura* fuscis plumulis aliquantulum fulvescentibus fere tota obtegebantur. *Vngues* nigerrimi, præ atorre splendebant, & semicirculum ad amussim repræsentabant. Substantia ipsorum intus alba & ossea, foris fusco cortice intecta erat. Duodecim *caudæ* pennæ albo & nigro maculabantur, intus albæ, extus fuscæ. Et hæc *externarum* partium ratio est. *Interna* si attendantur, Uvea, quæ homini in pupilla perforatur, tenuissimam quandam membranulam pupillæ prætensam habebat unde, ut Philosophus notavit, minus visu pollet. Pars, quæ iridis ambitu clauditur, ne prorsus visio præpediretur, subtilissima, ἄχροος, & pellucida erat, *Abdomen* pinguedine copiosa redundabat. *Lien* illi rotundæ figuræ, *ventriculi* corpus membranosum, fundo superiori orificio latius, ingluvie carens, quod de sua ossifraga Plinius, cujus vicem Oesophagus, simul atque jugulum transiit, paulatim ad ventriculum usque dilatatus, gerere videbatur. *Vesicæ* fellis nullum cum *epate* consortium hoc sub ventriculo multo immersum erat adipi. *Vterus* crasso corpore, pyri forma, semine plenus. *Vropygium* medii pugni crassitudine, & adiposum conspiciebatur &c. Ad hujus genus Bellonii illa, quæ corpulentia colore & specie milvi est, duabus maculis nigris ad alarum latera notata, capite accipitris stellaris, cruribus & pedibus vulturinis, &c. non pertinet: sed illa quæ in comitatu Tyrolensi, colore accipitrum in dorso, in ventre albicante; orgyiæ, distentis alis latitudine, rupicapras ex alto ad montes præcipitat, frusta ossium etiam majuscula deglutit; referri huc potest: ut & illa, quam Gesnerus, plumis albis, capite undo & flavo, Saxis injecta ossa confringentem, amici verbis describit.

Cibus ipsi Rupicapræ, Hinnuli, canes

Nutrimentum. Venatici, Anguillæ, cujus frusta in dissecto ventriculo inventa, tam acuti fœtoris erant, ut spectatores in animi ferè deliquium conjicerentur.

Generatio. *Probè fœtificat*, ut pullos suos & Aquilæ, quos ista nido volandi facultatem adeptos, & edaciusculos, ejicit, nutrit, & abreptos λιγέος deflet. Vultures minores ex iis progenerari, & ex iis magnos qui omninò non generent, scribit Plinius. Arist. H. A. l. 9. c. 34. Plin. H. N. l. 10. c. 3.

Antipathia. *Pugnat* cum vipera; & sauciata, herba soncho simili, sibi medetur. Lucret. l. 5.

Vox. *Voces* alias alio in tempore jacit.

Usus. *Usum* si spectes, fel ejus cum melle potum leucen curat: stercus aridum tritum concoctionem promovet. Venter potus calculos pellit. Intestini extremum ad alligatum, colicam sistit. Os ad coxam suspensum, varices sanat. Plin. H. N. l. 30. c. 7.

ARTICULUS V.

De Anopæa, Aquila alba, Aquila heteropode & Scythica Ave.

Anopææ fit in Homero Odyss. 1. mentio, quæ quibusdam est ἀφανής invisibilis, seu ἀνωφερής id est sursum evecta. Alii πανόπαια scribunt, & hirundinem intelligunt.

AQUILA ALBA seu Cygnea, magnitudine est Chrysaëti, candoris nivei, in rupibus circa Rhenum invenitur. Leporum, cuniculorum, procellorum & piscium venatu vivit, & volatu tarda est.

HETEROPOS Gesneri, sinistrum crus cæruleum, dextrum fuscum albicans habet, de cætereo, pectus, collum, & venter fusca sunt, punctis nigricantibus maculosa. *Capitis* & cervicis pennæ rigent. *Oculi* subrubent, dorsi initium circa alarum summitates in gibbum attollitur.

Arist. H. A. l. 9. c. 33. DE SCYTHICA ave ita Aristoteles. In Scythia genus avium Otides. Hæc duos pullos parit. Ovis non incubat, sed in pelle leporis aut vulpis impositos pullos relinquit. Observat in summa arbore an adsit qui pullos surripiat. Quod si quis ascendat, pugnat & verberat alis, ut Aquilæ. Olaus M. oculatus testis, utriusque historiam confirmat, quam Albert. M. falsi insimulat.

NB. *Ad Aquilas pertinent Itzquantitli & Tlacoquantili Indorum, vide infra Mantissam.* N°. 1.

TITULUS II.

De Vulturibus.

CAPUT I.

De Vulturibus in genere.

Nomen. Vulturis nomine intelligitur, quæ Græcis γύψ, γύπας, ὄιωνος, Αἰγύπιος; Latinis etiam Vulturius, à tardo forsan volatu, & per periphrasin, Avis Titii, torva, avida, magna, Palatina, caucasea, dicitur. Lycophron eas olores rapaces, Hermogenes τάφους ἐμψύχους, seu sepulchra animata vocat. Lycophron in Cassandra.

Descriptio. Toto corpore Aquilam ferè imitatur, illamque, sesquialtera proportione, si Bellonio credendum, excedit; nec tamen, quod in rapacium genere solemne, marem fœmina magnitudine superat. *Rostrum* ipsi obuncum, oculi truculenti; quatuor, apud Philen, narium spiracula, unde πετράπνος, quod fabulosum est. *Collum* implume, seu potius capitis plumæ ita breves, si cum Aquilis conferantur, ut implumes videantur. *Guttur* longitudine & capacitate, quod propendens ante ventrem ingluvies ostendit, insigne, sub quo spacium palmi latitudine, non tam plumis quam pilis, ruffis, vitulinis simillimis, instar lenissimi cujusdam velleris, omni scapo calami destitutis, vestitur. *Alarum* incumbens corpori pars, leni tota vellere, quod soli inter rapaces peculiare integitur. *Crura* tota ad pedes plumosa, contra gelu & frigus munimentum. *Ungues* adunci.

Locus. *Sedes* in altissimorum montium jugis, ponere, Aristoteles, Plinius, & Homerus sunt authores. Poëtæ Caucaseas vocant. A recentioribus in Creta, Zazyntho, Apennino, monte Galliæ Aureo, visi sunt. Æstate in aprica, frigoris vitandi causâ demigrant, & in Arabiæ desertis & Ægypti inter Cairum & mare rubrum planis, numerosos Bellonius vidit, quod iter illud Camelorum cadaveribus plenum, pastum ipsis suppeditet. Agricola in sylvis degere asserit. Juvenali nidulantur etiam in arboribus. In Creta & alibi in præcipitiis, montium mari imminentibus. Propterea Herodotus Brissonis Rhetoris pater ait, esse vultures in terra altera nobis ignota, eo argumento, tum quòd nemo vulturis nidum conspexerit; tum quòd magno numero repente apparent sequentes exercitus. Arist. H. A. l. 6. c. 5. Plin. H. N. l. 10. c. 7. Homerus Iliade 2. Agricola de subterran. Juvenal. Satyr. 14. Arist. H. A. l. 6. c. 5.

Nutrimentum. *Victitant* morticinis & quidem solis, illi, qui cum Aquilis, Ossifragis, & Accipitribus nullam cognationem habent, sui generis volucres mortuas, si Herodoto Pontico credimus, ne attingentes quidem. Vivis etiam tum volucribus (ruunt enim in anseres) tum quadrupedibus, illi, qui Spurii sunt. In Creta & Helvetia agnos, hœdos, lepores, cervorum hinnulos; In Chile Americæ provincia pecudes, infestant. Bellon. l. do Avibus c. 23. Monard. l. de Aromat.

Datur quoddam genus quod Torgos & Hæmatorrhophum dicitur.

Venantur à meridie usque ad noctem, ab ortu solis ad illud tempus quiescunt.

Generatio. De eorum *Sexu, Coitu, Partu, & Incubatu* non conveniunt Authores. Fœminas duntaxat

Ælian. H. A. l. 2. c. 46. L. 1. Hierogl. Phile de propriet. Animal. Tzetzes Chil. 12. c. 439.

taxat inter eos reperiri, Ælianus, Orus, Philes, Tzetzes & alii authores sunt, vel si Auster non spiret, ad Eurum ventum oris hiatu se pandunt. Spiritus venti influens, intra quinque dies, quibus nec cibum nec potum capiunt, ipsos implet. Tertio à conceptu anno, non ova sed pullos parere, Geoponicorum scriptor, Philes, & Simocattus produnt, intra centum & viginti dies ova deponere, Orus & Tzetzes. Aristoteles & Plinius nidificare scribunt. Niphus nidum in Italia vidit. Ille bina complurimum ova ponere reliquit: hic ex Umbricio Aruspice tria. De tempore partus nihil determinant, hoc interim à Divo Hieronymo proditur, vulturem cùm cœperit ova edere, quippiam ex Indico tractu adferre, nucis instar, intus habens, quod moveatur, sonumque subinde reddat. His veritas subscribere videtur; attamen cum Aquilæ, ossifragæ & vultures, ut ex Aristotele, & Plinio palam est, promiscuo coitu inter se utantur: facilè ex diversarum specierum avibus, tertia sterilis, ut ex equa & Asino Mula, generari potest, quæ ob similitudinem cum vulturibus, quam Aquilis majorem, inter illos potius collocetur. *Educationem*, si videas, apud Orum centum & viginti diebus pullis nutriendis insumit, alimento deficiente femoribus suis rostro vellicatis sanguinem ciet, ipsisque sugendum præbet. Apud Albertum verò unguibus eos vulnerat, & de superfluo sibi cibo pascit.

Arist. H. A. l. 6. c. 5. Plin. H. N. l. 10. c. 6.

Educatio. Orus l. 1. Hierogl.

Ætas. Ambrос. l. 1. Hexaëmer. l. 5. c. 20. Isidor. Origin. l. 12. c. 7.

Extendit *ætatem* ad centesimum annum.

Quantum ad *facultates & actiones animales*, Oriente sole in occasum, occidente in ortum prospicit, ut apud Orum extat. Non ultra maria tantum, sed per quingenta etiam millia passuum cadavera odoratur: seu quòd instrumenti sit exquisiti & sicci; seu quòd copiosa ab integris quandoque exercitibus exhalatio sit, seu quòd eadem conglobata, ventis eodem deferatur.

Visus. Thom. Aquin. de Animal. l. 2. Comment. 97.

Volatus. *Moventur* tardè propter corporis molem, & volant turmatim.

Ingenium. *Ingenium* exinde colligas, quòd Regiones frigus evitaturi mutent. Ægypto non minus, quàm Ciconiæ advenæ, quòd ad idem cadaver, à quo satiati, sæpius recesserunt, identidem redeant, expeditos ad bellum exercitus præsentione quadam consequantur: ac ut aliqui addunt, biduò triduove, imò septenis diebus antè ea loca circumvolent, in quibus cadavera futura sunt, quod domi cadavera à venenoso serpente percussa fugiant, & hepatis morbo laborantes magnarum avium jecinora vorent. Suaveolentia adeò aversantur, ut ne armenta quidem mortua, unguento adorato illita, attingant; imò unguentorum odore perimantur; perit & mali Punici grano vultur: sed semine Sine Siseris Cretici vehementer oblectatur.

Nicander in Theriac. *Antipathia.* Aristot. in Mirabil. Plin. H. N. l. 12. c. 53. Æl. H. A. l. 6. c. 46. Plin. H. N. l. 20. c. 5.

Morbi. Inter ejus *morbos* sunt, Hepatis obstructio, & pediculi, insectum venenosum, pediculo par, vel ei qui in inguine nascitur, persimile.

Usus. *Usum in medicina* partes ejus, magnum obtinent. Medicamentum ex integro ab Aëtio paratur, ad abscessus, condylomata, strumas. Cerebrum capiti vel naribus cum oleo cedrino illitum, dolorem ejusdem sedat. Cor pulli adalligatum adversum comitialem morbum prædicatur. Serenus jecur ad jecoris dolores commendat. Fel. Opstalmicis benè ex Sammonico admiscetur. Penna pedibus subjecta parturientes adjuvat; sed nisi tempestivè auferatur in uteri procidentiam conjicit. Si dentes ea scalpentur, acidum anhelitum reddit. Nidore pennarum, si utantur, serpentes fugantur. Pellis ventriculo apposita concoctionem egregiè juvat. Nervi ex cruribus & summis pedibus collecti, & ad talos ægri alligati, podagram curant. Externa si attendas, ex ossibus vulturis tibias Scythæ Anthropophagi, Malenchleni, Arimaspi conficiebant. E cruribus candelabra quidam, quod ipsa, innatâ vi venenum explorare & attrahere crederent.

Aët. l. 13. c. 124. Galen. Euporist. l. 9. c. 91.

Lemn. de occul. Naturæ. c. 26. Trallian. l. 11.

Pollux Onom. l. 4. c. 10.

CAPUT II.

De vulturum Differentiis.

Arist. l. 8. c. 3.

VUlturum duo duntaxat *genera* Aristoteles agnoscit; at Neoterici plura esse observant.

Primum est Albicantius, & parvum, quod in montibus Rheni, Danubii, Helvetiorum circa Clavonam, apparet, in Scythia, & subjectis Septentrioni regionibus frequens est.

Albert. l. 7. de Animalib. c. 8.

Alterum σποδοειδέστερον seu magis cinereum, cujus pilos seu plumulas albas capillaceas & capillamentorum instar subtiles, adeò candidas esse Bellonius scribit, ut pellem subdititiam & elaboratam, mustelæ alpinæ albæ, seu etiam vulpis albæ esse, quispiam existimare posset.

Tertium Bæticum, quod Aquilâ paulò minùs habet pennas colli, dorsi, ventris, totiusque adeò corporis, castaneo colore tinctas, dorsi & laterum exiguas, & squammarum instar latiusculas, quæ dorsum, ventriculum, ventrem, & uropigii radicem vestiunt, ruffas plumas verticis breviculas ac curtas, si Aquillis comparetur. Colli angustas ac longiusculas, quales gallis gallinaceis, & sturnis propendent. Crura brevia, plumis undiquaque ad superiorum usque digitorum partem contecta.

Quartum Nigrum, quod est cauda brevi, alarum & caudæ pennis ejusdem cum Bœtico coloris. Albertus minus hoc, sed viribus præstantius scribit.

Quin-

Quintum Leporarium, rostro obunco, nigro, fœdis oculis, corpore firmo & magno, alis latis, cauda longa & directâ, colore in rutilo nigricante, quod ex vulture & Aquila compositum videtur, & illud quod Homero Albertus *melanocon* vocari scribit. Huic enim peculiare leporibus insidiari: & solus inter cæteros velox & ad docendum aptus est.

Sextum Aureum Gesneri, quod ita describit. Longus est à rostro ad extremam caudam sex dodrantes & paulò amplius, ad extremos ungues quinque dodrantes aut paulò minus, longitudo superioris rostri quantum illud aperitur, septem ferè digiti transversi. *Caudæ* longitudo circiter tres dodrantes. Tota *pars supina*, id est collum inferius, pectus, & venter & pedes quoque ruffo colore sunt, dilutiore quidem caudam versus, rubentiore versus caput. Digiti pedum fusco vel corneo colore sunt. Alarum penna longissima quatuor dodrantes æquat. Subnigricant seu fusco sunt omnes alarum pennæ uno ferè colore: parvulæ tamen supremæ in alis nigriores sunt, ut per medium aliæ subruffis maculis, aliæ subalbidæ circa imum distinguuntur, eo nigriores autem sunt, quo propiores dorso, ubi præ nigredine splendent. Pennæ per medium dorsum nigræ sunt, splendentque in earum medio cauliculi albi, præsertim quæ circa medium dorsum sunt, & dimidia colli parte, reliqua enim colli pars, pennas ex albido ruffas habet. Caudæ pennis idem color est qui alarum, nempe fuscus. Hisce addit Albertus quoddam collo crasso, alisque ad dorsum valdè retortis & magno pectore, quod frequenter in ripis maris degit, & quod venatur, eò defert.

TITULUS III.

De Accipitribus.

CAPUT I.

De Accipitribus in genere.

Porphyr. l. 4. de abstinent. Porphyr. ibid. Plutar. de Iside & Osiride. Ælian. lib. 10. de Animal. c. 24. Strabo lib. 17. Geogr. Herodot. in Euterp. Porph. l. c. Diod. Sic. l. 2. c. 4. Euf. l. 2. de præparat. Euangel. Diod. l. c.

Accipiter vultures excipiat, avis cujus tanta apud veteres veneratio, ut & præsagiendi post exactam hanc vitam vi pollere, crediderint: & legem qua capitis damnatur, qui eum etiam imprudens occidisset, tulerint: tanta apud Ægyptios, ut ipsum Soli acceptum putarent, picto Osirim proponerent. Tentyritæ & Philarum incolæ sanctissimè colerent, interfectum sepulchri honore afficerent, & in urbem Butim asportarent; seu quod ipsius substantiam ex sanguine & spiritu constare dicerent; seu quòd regionem à venenatis animalibus eos repurgare cernerent; seu quòd Accipiter priscis temporibus librum puniceis literis scriptum, in quo cultus Deorum forma continebatur, Thebas ad sacerdotes, detulisse crederetur.

Nomen.

Dicitur Græcis communiter ἱέραξ. Macedonibus παραὸς, apud Lybias βάρβας, Hesychio, κερκνὸν, Tyrrhenis ἄρακος; aliis μέρμνης. Latinis Accipiter, seu à rapacitate, seu quòd ter sit acceptus. Unde & sacer ales vocatur.

Descriptio. Arist. l. 9. Histor. A. c. 28. Athen. H. A. l. 8. c. 9.

Avem ipsam si spectes, corporis ipsi *moles* incerta. Nonnunquam vix Aquilis cedit, in Ægypto minores quàm in Græcia, in regionibus Aquiloni obversis & rupibus, quia sanguine & spiritu abundant, majores. Major mare fœmina, quòd in illo humidum ab immodico absumatur calore; in hac, sanguis cum moderato calore copiosior, multum argumento materiæ suppeditet. *Color* ipsis ut plurimum ex albido fulvo & nigro diversus, maculisque distinctus alibi, albi & leucophæi reperiuntur, & qui in frutice spinoso aut acere habitant, ad ruffum aut nigrum declinant: qui in fago, ad gilvum seu pallidum. *Caro* est asperior, quàm cuculi, copiosioribus plumis integitur, quàm graviores aves, quòd superflua materia ad pennas amandetur, eorumque generationi serviat. *Rostrum* habet aduncum extremo plærumque corneum. *Oculos* splendidos, unde Soli sacri, & perpetuò mobiles, quorum color cum ætate mutatur. *Cerebrum* copiosum, linguam latam, principio obtusam, nec bifidam, nec acutam. *Pectus* acutissimum, modicâ carne munitum. *Alas* rapacium acutiores. Anhelitum fœtidum, *cor* magnum, cuspide obtusa. *Lienem* adeò exiguum, ut sensum propè modum effugiat. Fel nonnunquam ærugineum, jecori & intestino adjunctum.

Locus. Homerus Odyss. ε. Plin. H.N. l. 10. c. 8.

Si *loca* spectes, frequentissimi sunt, in Anglia, Suecia, Prussia, Livonia, Russia, quod istæ avibus tardioris volatus, & multæ carnis abundent: minus frequentes in Syria, Persia, Africa, Græcia, & Cretâ. *Nidulantur* in præruptis & altis rupibus, in Alpibus inprimis, sed vel inter vepreta, vel in arboribus, acere imprimis, fago, quercu, abiete, pinu. Qui Massiliæ agros incolunt, humi fœtificant, nec alibi nascuntur.

Nutrimentum. Arist. l. 8. Hist. c. 38. Suidas, in voce ἱερ. Plut. de Iside & Osiride. Gyllius in Ælian.

Potu omni, Tinnunculo excepto, abstinent, si Aristoteli & Suidæ credimus: bibere Plutarchus, etiam postquam hominis defuncti corpus tetigerit, si affluentis copiæ aqua invitetur, Gyllius, prodidere; quandiu viventium sanguis sedandæ siti sufficit, non bibere: si exanguibus vesci cogatur, potare, credibile. *Cibus* ipsis aves, gallinacei inprimis & columbacei generis, Turdi, Fringillæ, Coturnices, Corvi, Picæ, Cornices; nobilioribus cancri & caro leporina vehementer sapiunt: vilioribus etiam mures, ranæ, & talpæ; mansuetis quo-

quoque fruges & panis. Nec à cordibus, quod cum Aristotele, Plinius & Ælianus non credidere, teste Alberto & Aldrovando abstinent, quin cerebro è cranio divulso & absumpto, reliquum corpus involant. Nulli ad reliquias prædæ suæ revertuntur, dum sylvestres sunt; nec unquam cadaveri insidere visi: sed omnes interdum tam avidi, ut stercora præ fame deglutiant. *Venatur* autem Accipiter, non tantum Turtures; Gallinas albas maxime propter candoris insigne, Anates, Cornices, Sturnos, Picas &c. sed & proprium genus, quod præterquam Aquilæ & Olori, ut quibusdam placet, nulli aliarum avium cum eo commune est. Cuculus ab eodem absumitur, si quando una apparuere. sola omnium avis à suo genere interempta. Leporem postquam cœpit, sinistrum pedem terræ infigit, dextro prædam retinet, & quam primum potest oculos ejus eruit. Venaturus solus volitat; præda conspecta humilis prope terram fertur, & omni conamine instar si primo nisu frustratur, persequi desinit, & sibi indignatur.

Aristot. 9. Hist. c. 11. Plin. H. N. l. 10. c. 8. Aldrovandus l. 23. de Animalib. Albert. l. c. Columella l. 9. de re rust. Arist. H. A. l. 6. c. 7. Plin. H. N. l. 10. c. 9.

Generatio. Fœcunditate negata, quod humorem ad crura, ungues, pennas, & genitalia loca simul nequeat transmittere natura; *salacitatem* ipsi adscripsit antiquitas. Certe, & cum Aquilis coëunt, & Asteria cum Accipitre congreditur. Quoddam genus, cum in venerem ruit, minimarum etiam avium morsibus patet: aliud, more hominum amataria levitate flagrantium, fœminas semper sectatur; absentes clangore prosequitur. Ægyptii fœminam una die requisitam, quantumlibet secesserit, à marito vocatam, obsequi tradunt, & inde fœminas morigeras titulo Accipitris honestant. Tria ut plurimum quatuor aut quinque quandoque *ova* pariunt, & vicenis diebus incubant.

Arist. 3. de gener. Animal. c. 1. Arist. 2. de gener. Animal. c. 5. Ælian. l. 2. de Animal. c. 43. Albert. lib. 10. c. 8.

Ætas. *Ætas* hujus avis in multos se protendit annos. Ægyptii ad septingentos pervenire, sed falso asseruerunt. Multis etiam infestatur *morbis*, nempe difficultate respirandi, & tum sonum elidit; aliquando oscitatur, & vomit: tineolis, & tum ipsi venter & collum glabescunt: cholera, in qua liquorem viridem evomit. Spongia, qua affectus, præter consuetudinem bibit, multum sessitat, nec ex manu, nec ex pertica discedit. Febri, tum pustulas siligini similes in ore habet. Tineis; tum caudam, frequenter motitat. Suppressione alvi, tum crebro anulum perticæ admovet, & excrementa nigra reddit. Intemperie frigida, & tum excrementa crocea aut cruenta reddit, alas autem remissas & laxas, capitis plumas horrentes habet. Pituita sicca, & tum liquorem per nares non emittit. Gravedine, & tum ipsi liquor per nares, spuma per oculos elabitur. Tremore,

Ælian. lib. 10. de Animal. c. 14 ἱερακοσόφιον Demetrii ed. Rigaltii. *Morbi.*

& tum pinnas ut struthiocamelus habet, & volare nequit. Plura apud citatum Authorem vide. *Vox* Accipitribus alia alio tempore, & generi. Apud Græcos verbo Ῥύζειν per onomapopœiam conficto, apud Latinos Pipandi exprimitur. Gallinæ si eam audierint, dum interim incubant, ova vitiantur. *Visus* tam acer, ut nullo negotio adversos Solis radios intueatur. Hinc dicitur Aristophani παντόφθαλμος omnioculus. Cum Apolline, qui est sol, magnam convenientiam habere credebatur; & ejusdem imagine solem denotari Ægyptiis solitum.

Vox. *Visus.* Æli. H. A. l. 10. c. 14. Plut. lib. de Iside & Osiride.

VOLATU sunt velocissimi, & adeo celeres, ut vel ideo ἱπποτοξόται, ξύφιαι, & ἱέρακες ὡς ὦκιστοι & ῥᾷον ἴσασι à facili motu dicantur; soli qui velocissimus sacri sint; & summam cum igne cognationem habere credantur. Ita sane se aliquando efferunt, ut humanum visum effugiant; nihilominus prædam inde visam, jaculo citius demissi, assequuntur. Peculiare illis & cum sola Noctua commune, in aëre sese resupinare, caudam deorsum, & alas expandere, his vice soli uti.

Homerus Iliad. ν. *Volatus.* Aristoph. in Avib. Ælian. lib. 10. c. 24.

INGENIUM ex parte attigimus, solitariam semper, præterquam tempore coitus volare; justæ magnitudinis cum vulpibus etiam, Aquilis, & vulturibus certare; in Thraciæ parte supra Amphipolim cum hominibus socitate quadam aucupatum fuisse; in toto avium genere docillimam esse; avem sibi forte sub noctem oblatam totam noctem sub pedibus tenere, ex oriente sole manumittere, obviam non persequi, tandem, succo Hieracii herbæ oculos tingere, sic claritatem pristinam recuperare, addi potest. De cætero, mortuum lugere, & in oculos ejus terram ingerere, noctuæ à reliquis avibus infestatæ auxiliari. Turturem deprehensam dimittere; unde Ægyptii, ne quando imprudentes avem ab Accipitre dimissam gustent, toto eorum genere in cibo abstinent, à Tinnunculo, crocodilo, & vite nigra sibi metuere; cum salvia, mentha, abiete & salice sympathiam habere; Authores quidam prodiderunt.

Ingenium. Æli. H. A. l. 2. c. 42. Plin. l. 10. c. 8. Ælian. lib. 10. c. 17. Porphyr. l. 4. de abstinentia. Plin. l. 10. c. 37. Plutar. in Iside & Osiride.

Usum si spectes, pulli suaves sunt valde, adultorum caro dulcis & levis. Totus assus & in cibum sumptus, morbum sacrum; in rosaceo elixus, oculorum vitia, pulvis in quo se volutavit, lino rutilo ægri collo alligatus, quartanam, adeps oculis inunctus caliginem, oculi à collo suspensi tertianam; depellere, sed frustra creduntur. Stercus in vino dulci tritum, conceptum juvare; fumum vero ex eo, spolio serpentis, opoponace, myrrha, galbano, castoreo, sulfure citrino, & felle vaccino excitatum, & per fistulam in uterum exceptum, fœtum educere, credibile est.

Usus. Hippocrat. de morbis mulier. Villaniv. in Brevia.

CAPUT II.

De Accipitribus in specie.

ARTICULUS I.

De Asteria, Accipitre Palumbario, & Fringillario.

ASTERIAS, qui & Astur aliis, corpore est grandi & oblongiore, unde Palumbario comparatur, punctis & notis quibusdam stellas referentibus respergitur, hinc ipsi nomen. *Capitis* pars anterior extensa paulatim est in rostrum. *Oculi* varii & pellucidi: *collum* longius Aquilino. Femora longiora quam falconum, crura horum respectu brevia, & crassa. Pedes magni. Cauda ob longitudinem dependet. Est ex eorum genere, qui, quod emissi prætérito pugno revocentur, Pugillares mansuefactariis dicuntur. *Differentias* sortiuntur Astures varias. *A natura.* Alii aut rupes mari adjacentes incolunt, aut flumina & aquas dulces sectantur, qui humilem prope terram volatum exercent, & clandestino astu prædam adoriuntur. Alii dissitis à mari locis delectantur, & & ex excelsis arboribus prædam despiciunt, & infestant. A *Sexu*, in quo fœmina colore ad Aquilam accedit, nisi quod maculis densioribus & rufis aspergatur. *A magnitudine*, quæ Astures ita commendat, ut in Syria aves quæ prædæ ac aucupio serviunt, ad pondus emantur. *A loco*, sunt namque *Armeni*, qui oculos habent virides: & si cum dorso nigricantes, optimi censentur; crura candida, pedes magnos. *Persis*, corpus grande, plumis bene vestitum, oculi concavi, supercilia pendentia. *Græcis* caput grande, & raræ in collo plumæ. *Africanis* dorsum nigrum, oculi, in juventute nigri ætatis progressu ruffescunt. *Sardis* pennæ nigræ, crura brevia, femora longa, pedes pallidi. *Illyricis*, sive Sclavis, statura mediocris, pennæ rubræ, majori ex parte prunarum candentium adinstar; pedes magni, femora ab interna parte plana, volæ manus instar æqualia. *Alpinis* corpus magnum, oblongum, pedes fere candidi, sufficiens ad leporum venationem robur. *Germanis* oculi iris & suprema capiti contigua rostri pars, crura, tibiæ & pedes, crocea. Pennæ caudæ nigris & canis iisque latis & obliquis maculis asperguntur; colli superioris & capitis ruffescunt, & punctulis, nigris interstinguuntur. Carcani Astocellus, est forte Tardici & Bellonii Semi Astur.

Arist. lib. 9. Hist. c. 36.

ACCIPITER PALUMBARIUS, qui Græcis est φασσοφόνος, φαβοτύπος, & φαβοκτόνος, seu columbicida, quis sit, certo dici non potest. Aristoteles meram nomenclaturam suppeditat, & simpliciter Accipitrem nominat. Ephesius à Nispho citatus, Falconem gentilem vulgo dictum ex eo facit. Alberto cum Asture idem esse videtur, Turnero cum Fringillario idem. Aristoteli est Chalcidis avis magnitudine, & Carnivorus: Porphyrio omnium celerrime volat.

Arist. l. 8. Hist. c. 3.

l. 3. de abstin. ab animal.

ACCIPITER FRINGILLARIUS Græcis veteribus Σπιζίας recentioribus ξευπέρι, corrupto forte ab Oxyptero vocabulo; Latinis Nisus, quod ei Alberti ni fallor primum ævo impositum est, sed non Ovidij, cui Nisus idem cum Haliæto, aliquibus Sparverius, ab Italorum Sparviero dicitur. *Mas* qui Muscetus vocatur, & fæmina minor est, quique ab Aldrovando exhibetur, *rostrum* habet breve, unco acutissimo præditum coloris cornei subcæruleí. *Oculi* pupillam ochræ colore pallido, lutea iris excipit, quod reliquum est intentu flavet. *Caput*, collum, pectus, venter, crura albicant, & variis maculis distinguuntur. *Dorsum* & alas muculæ multæ albæ respergunt. *Cauda* nigris & fuscis maculis transversim ornata, celiqui fere corporis longitudinem æquat. *Pedes* & tibiæ crocei sunt coloris. *Fœminæ*, vertex, collum, dorsum, alæ coloris sunt obscure fusci. In *Syncipite*, & alarum medio, qua dorso incumbunt, alba macula conspicitur. *Pars* totius corporis *prona*, est candida, & transversis lineis luteis intersecatur. *Degit* tempote hyberno in sylvis cæduis, earumque gracilibus. Non ante occidentem solem ad sedem suam revertitur. Plærumque adverso vento *volat*. In legibus Salicis de eo legitur, quod qui furatus fuerit, centum & viginti denarios persolvere deprehensus teneatur. *Dividuntur* ab *Aetate*, in *Nidarios*, *Ramularios* qui necdum plumarum deposuerunt exuvium & mutatos. *A loco natali* in *Illiricos*, qui ut plurimum lumbos, ac dorsum nigra abtinent, & vitam brevem agunt. *Orientales* quibus cauda duodenis pennis instruitur, *Africanos* quibus oculi nigri, pectus nigris & transversis maculis varium, alæ longæ. *Tridentinos*, qui sunt proceri, volaces, sæpe captas, alaudas in terram deorsum dejiciunt; mox sursum arripiunt. *Vincentinos*, qui aut in montibus Vincentinis nascuntur & omnes statura sunt exigua; aut in Mucrosticanis Spiranoli dicti, capite magno, reliquis minores, & ad aucupia inepti: & *Ignotos*, qui corpore mediocres, maculis ferrugineis ad rubrum inclinantibus, resperguntur. *A colore* Albos namque in Septentrionalibus oris reperiri, Olaus Magnus author est.

ARTICULUS II.

De Circo Æsalone & Tinnunculo.

Nomen.

CIRCUS Hesiodo ἱρηξ κίρκος, Homero & Aristoteli κίρκος simpliciter, Festo Circanea vel Circenda, forte, quod, cum insidiatur, circuitum in aere faciat, dicitur.

Si

Descriptio. Si descriptionem Bellonii sequimur, haud multo milvo minor est: *Capitis* vertex & guttur inferius ex ruffo albicant, plumulæ quæ auditus foramina tegunt nigræ sunt. *Rostrum* capiti continuum plumbeum est, extremum atrum, *collum* breve. *Crura* gracilia, lutea; falsò altero claudicare, Plinius prodidit.

Locus. Galliæ est inquilina, & ibidem in Arverniæ planis *nidulatur*.

Nutrimentum. Plin. l. 10. H. N. c. 8. Arist. l. 9. Histor. c. 5. Cuniculos, vulpes, columbos, Turtures, Mures *infestat*. Bibit cum in maritimis versatur. Amaraginem, lactucam sylvestrem, vel crocum nido imponere creditur.

Ælian. l. 3. c. 45. de Animal. Homer. in Batrachomyomachia. *Vox.* *Volatus.* Homer. Iliad. χ. Eustat. in citati Homeri locum. Odyss. ν. *Vox* ipsi acuta, & clangere dicitur, idque tum facit, cum prædæ propiquus, de ea apprehendenda est sollicitus. *Volat* in gyrum, & quidem velocissime, hinc Homoro ἐλαφρότατος, τάχυς, ἄγγελος, Oppiano Equis Iberis velocissimis celerior.

Nomen. ÆSALO, qui Turnero Smerillus, Isidoro Merillus, Crescentiensi Ismerlus, Alberto Mirle, inter rapaces minimus est, & tum coporis specie, tum pennarum colore, Falcones refert.

Nutrimentum. Crescent. l. 10. c. 13. Plin. l. 10. c. 8. l. 8. Hist. c. 3. Perdices & columbas *venatur*. Alaudas tam avide ut ad clibanum usque ardentem, puteum, vel hominum vestes offendat, si peritia, & usus accedat, quatuor merilli, cygnum etiam dejiciunt. Solus omni tempore apparet, quod tamen Buteoni Aristoteles adscribit.

Inimicitia. Arist. l. 9. Plin. l. 10. c. 74. *Inimicitias* cum vulpe & corvo gerit; illius catulos interficit; hujus ova confringit. Corvi vulpibus auxiliantur.

Nomen. TINNUNCULUS Gazæ aliquando Tristunculus, ut Italis Tristarellus, & Canibellus & Gavinellus. Græci κέγχρις, κεγχρίνας, κεγχρηίς, & κερχνηίς, quod multis milii instar punctis insignis sit, dicitur.

Descriptio. l. 5. Ornithol. c. 6. *Mas*, prout ab Aldrovando describitur, habebat, *caput* in summo vertice nonnihil compressum, coloris cum universa cervice ad dorsi initium ferme cinerei. *Rostrum* statim deorsum molli declivitate tendens, unco insigni ac longiusculo, cujus pars capiti contigua fulvescit, media colore est cinereo, ad latera appendix erat, hemicycli forma. *Alas* & dorsum ferrugineis pennis notis atris distinctis; gulam, pectus, ventrem flavis maculis nigris perspersis vestitum. Alas oblongas, & quinque digitorum spacio ultra Uropygium extensas. *Caudam* maxima sui parte cineream, reliqui corporis longitudinem æquantem. *Fœminæ*, quæ major erat, *rostrum* brevius cum rostro magis recurvo, cinereum. *Dorsi* & alarum pars superior ferruginea ad ruffum accedens. Pennæ extremæ dorsi cinerei coloris, & notis transversim fuscis obliquis utrinque in angulum medio scapo coëuntibus maculatæ. Habet Aldrovandus & Tinnunculum fœminam alteram, cujus descriptionem apud eundem vide.

Nidulatur in altis ædificiis, muris, turribus & cavis quercubus, monedularum more, non super fronde, sed in latibulis. *Locus.*

Fœminas Mas semper sectatur, de absentibus dolet. Illæ supra quaterna *ova* edunt, minii modo rubentia. *Pullos* tam diu alit, donec proprio volatu vivere possint. *Generatio.* Ælian. l. 2. de Animal. c. 43. Arist. lib. 3. de gener. c. 1.

Victitat papilionibus, Locustis, vespis, muribus. Inventus aliquando in nido ejus & serpens: sed & ipse in picarum nido cum pullis inventus est. Bibat annon dubium. Aristoteles raro & solum inter uncungues tradit. Ælianus & Suidas nullo potu indigere scribunt. *Nutrimentum.* l. 3. de gener. c. 1. l. 2. de Animal. cap. 43.

Cum columbis singularem colit amicitiam, cum Accipitribus aliis, etsi sui generis capitalem hostilitatem exercet. Ideo, Plinius. Avis, quæ Tinnunculus vocatur, cum columbis habenda est. Defendit enim illas terretque Accipitres naturali potentia in tantum, ut visum ejus vocemque fugiant. Hac de causa præcipuus columbis amor eorum, feruntque si in quatuor angulis defodiantur in ollis novis oblitis, non mutare sedem columbas. Fumus ejus albugines oculorum extenuat. l. 10. Hist. Nat. c. 37. Plin. H. N. l. 29. c. ult.

ARTICULUS III.

De Bubeone, Subbuteone, aliis Accipitrum apud Aristotelem generibus, & sacro Ægyptio.

BUTEONES, qui & à numero testium Triorchis, Marcello, Millo dicitur, quæ ternam discriptionem Aldrovandus exhibet. *Nomen.* Plin. l. 10. c. 28.

Descriptio. *Prima* sub nomine Buteonis ex montibus Vineolanis allati ponitur. *Corpus* erecti duarum Spithamarum erat. *Caput* habebat compressum, figura trigona. *Rostrum* nigrum membrana circa nares lutea vestitum. Iridem circa pupillam in *oculis* nigerrimam. *Collum* breve & plumosum. *Dorsum* ad caudam coloris ferruginei. *Altera* ex Gesnero sub Bushardi ut Sabaudis dicitur, maris cognomento, eaque duplex. Magnitudine *prior* magnam Gallinam referebat. Caput pennis fuscis integebatur: Collum brevissimum erat. Pennæ nonnihil ruffi coloris præ se ferebant; in ventre & pectore albicantes nigrisque plæræque maculis per medium insignes visebantur. *Testes* deerant. *Alteri*, circulus in oculis flavissimus iridem nigram ambibat, colore nonnihil à superiore variabat. Venter, latera & crura superius plumis albis vestiebantur, quas latiusculi circuli obscure ruffi per transversum distinguebant. *Testes* bini albi & pusilli ad spinam dorsi inter utrumque renem consederant,

rant, in quorum medio particula teste minor & flava, testiculo proportione respondens, visebatur. *Tertia* est Bellonii sub nomine Guyrani seu Boudree. Huic rostrum est curtum, acie nigrum & hamatum, narium regio & rictus flavescunt. Venter candidis plumis, quarum apicem macula nigra, juxta scapi medii ductum insignis, vestitur. Rectrices alarum plumæ, crenas instar serræ exhibent nigras, ubi albere incipiunt. Caudæ color varietate Attaginis similis. Crura antica & postica annulis imbricata. *Quarta* est illius in quo dissecto tres testes inventi, & qui hactenus descriptis in omnibus fere conformis erat.

Nutrimentum. Bellon. l. 2. de Avib. c. 10. c. Arist. 9. Hist. c. 1. Simonid apud Athen.

Victus ipsi ex herbis selarea, asperula seu alysso & Matrisylva; ex animalibus, mures, ranæ, rubetæ, lacertæ, limaces, serpentes, scolopendræ, erucæ. Erepta illi aliquando ab ardea & anguilla; inventa in dissecti ventriculo & talpa. *Volatus* est tardi, tam deses etiam, ut telo petitus vix ad tertium ictum cedere dicatur, ideo nullo negocio capitur.

Usus. Plin. l. 10. c. 49.

Usus ipsius tum in *cibo*, tum in *Medicina*. Sane & in Balearibus insulis, & apud Arvernos Galliæ populos in honore mensarum est. Carnem quippe habet teneram, hyeme præsertim, & dulcem. Testiculi ex aqua fontis cum melle decocti ad venerem commendantur.

Bapt. Porta l. 3. c. 34. Pythognom.

Descriptio. Arist. H. A. l. 9. c. 36.

Subbuteo seu Hypotriorchis, quod nomen Aristoteles illis qui in Accipitrum genere latiores sunt adscribit, prout ab Aldrovando describitur, verticem habet ex cinereo & castaneo ad nigrum vergentem; ejusdemque coloris macula, una à capite per tempora ad gulæ latera descendit; altera ab initio rictus sub oculis utrimque per gulam in longum protenditur. *Palpebræ* sunt subluteæ. Plumæ menti & gulæ totæ albæ, & color ille continuus, ad cervicis & verticis per tempora initium, quod minori oculorum cantho ex opposito est, perducitur. Pectoris totius plumæ, nec non & ventris medio macula fusca oblonga notatæ in oris albicant. In pedum *planta*, tubercula veluti calli ubique eminent. In nemoribus celsis & densis degit, & homines quos Perdicum vel Coturnicum venationi operam dare conspexit, ipsi insequi solemne est, ut aviculas Canum metu subvolantes arripiat. Sed hæc de istis sufficiunt: quid vero Aristoteles per Pernem, Percum, Rubetarium, & Levem, intelligat, disquiritur. *Pernos* apud Hesychium & Phavorinum genus venatorii est accipitris, ultra ignoratur. *Percus*, seu Percuus idem cum Fringillario propter alarum nigritiem, esse videtur. Aristoteles per Fringillarium, Nisum fœminam; per Percuum marem vulgo Maschettum dictum, forte intellexit. *Levis* quis sit ignoratur. Bellonius Smerillum esse existimat. *Rubetarius* vel idem est cum Levi, quia de utroque Aristoteles. Abunde vivunt, & humivolæ sunt, vel Milvi species. Qui Sacer Ægyptius Bellonio dicitur, corporis magnitudine Corvum refert, capite Milvum, colore ad Falconem sacrum accedit. In Ægypto est frequentior, quàm ulla alia Avis quæ rapto vivit. Rara in Syria conspicitur; sed & in Caramania aliquando. Serpentibus potissimum vescitur. Unde ei olim apud incolas tanta reverentia, ut illius vel per imprudentiam occisor, morte multaretur; ipsa mortua honorifice sepeliretur.

Aristot. l. 9. Hist. c. 36.

Herdot. in Euterpe.

Articulus IV.

De Lanariis & Collurionibus.

De Lanariorum ignobili genere, Buteonibus rectius annumerando hic res est, de nobili inter Falcones agemus. *Nomen* ipsi seu à laniandis avibus: seu quod plumas lanarum instar molles habeat. Aliquando Lanius Molliceps Falco albus, degener, & buteo albus dicitur.

Nomen.

Aldrovandus duplicem iconem exhibet. *Prior*, accipitri palumbario magnitudine par, *vertice* erat lato, capite & collo crassis, omnibus uti & ventre, tota parte prona, femoribus uropygio, & cauda inferna. Inter oculi canthum majorem & rostrum, maculam habeat nigram, alas oblongas; longe ultra uropygium protensas, *tibias* luteas, & pro reliqui corporis proportione valde graciles, easdem à poplite ad ungues paulo plus palmo longas, & culmo triticeo vix crassiores. Unguiculos uncos, sed tenues. *Alteri* lingua erat lutea & nigra. *Caput* & dorsum cum leucophæo fuscum, pectus totum leucophæum, ad anum usque maculis in longum ferrugineis distinctum. Alarum remigia ex sex ordinibus ratione coloris constare videbantur. Uropigium totum candicabat. *Pedes* habebat luteos, femora plumis ad poplites usque vestita. Tibias erectas & instar stipitum. Ungues longos & admodum recurvos.

Aldrovandus l. 5. c. 11.

Victum ex muribus in agris quærit; sed & avium pullos, in nido, vel cum per terram volandi impotentes, reptant, rapit.

Albert. l. 23. de Animal. c. 15.

Colluriones de minore sunt Lanariorum genere; illique vel *Majores*, vel *Minores*. Ex *majoribus*, qui Æliano Merulæ venaticæ, Fœmina est turdi mediocri magnitudine, è longinquo contemplanti tota cinerea. Capite ad reliqui corporis proportionem triplo majore. *Rostrum* habet parte superiore valde inflexum: inferiore sursum modice curvatum. *Linguam* in extremo multifidam, & in fibras acutas, & quasi capillamenta quædam desinentem. *Oculos* totos nigros. *Caudam* picæ similem;

Differentiæ.

lem; que explicata, corniculatæ crescentisve lunæ imaginem exhibet. In Mare gula, pectus, venter, femora, cauda prona dilutius quam in fœmina albicant. Vertex & dorsum obscurius fuscescunt, plumulæ harum partium adeo sunt tenellæ, ut pili potius glabri ac leves esse videantur. Erat & *alter* totus albus, rostro, tibiis & unguibus exceptis. Interdiu semper fere arbori summæ aut dumeto insident: in Helvetia inter frutices spinosos, & considentes caudam erigunt.

Nutrimentum. *Victus* ipsis Papiliones, scarabæi, vermes, juli, erucæ hirsutæ, locustæ, grilli; quos, præda uberior si contingat, defectum penuria providi in aculeis & spinis arborum fingunt: inter aves Turdi, Fringillæ, Picæ sylvestres. Ossa comminuta devorant, & famelici, tantos carnis bolos in gulam ingerunt, quantos rictus capere potest.

Generatio. Bellon. l. 2. de Avib. c. 23. *Nidos* ex musco, lana, fundos eorundem ex erica, componunt. Senos *pullos* excludunt, parentibus rostro, cruribus, pedibusque exceptis, quia plumularum radices ad virorem nonnihil vergunt, omnino dissimiles.

Vox. *Voce*, canum à longè auditum latratum, aut Noctuæ aliam appellantis ululatum referunt, & vocem Houin, quam sæpius iterant, exprimunt. Ælian. Uniformis ea hyeme & autumno; vere & æstate varias Avium modulationes imitati, eas ad se capiendas alliciunt. Capti in caveam inclusi, muti & elingues permanent. Hyberno tempore facile capiuntur. Nam avem caveæ inclusam invadunt, decipula decidente, intercipiuntur.

lib. 5. c. 14. *Collariones minores.* *Collurionum minorum quinque genera* observavit Aldrovandus. Tria aliqua sui parte rubescentia: duo cinerea. Aviculæ sunt Alaudis paulo majores, duos palmos & pollicem circiter longæ. Omnes utraque rostri quod recurvum est, modice tamen parte, ternos pilos instar barbæ prominentis habent. Utrorumque pulli, antequam frequentibus integantur plumis, virescere nonnihil apparent. Tanta eis (expertus Bellon. l. 2. de Avibus c. 25. Bellonius) similitudo, ut difficillime dignosci possint. *Cibus* ipsis sorices, mures, lacertæ, talpæ. Inter edendum, uni tibiæ insistentes, cibum pede altero sursum retracto prehendunt. Humilius *volant*, & prædæ inhiantes aliquandiu sese in aëre librando suspendunt. In carduis sæpissime *quiescunt*. Octonam aliquando, senam nonnunquam prolem excludunt. Rubore verticis qui insignes, in Italia inter delicatos cibos.

ARTICULUS V.
De Milvo & Harpa.

Nomen. Plin. l. 9. c. 26. MIlvus, quod vocabulum & piscem, & stellam in Septentrionali parte significat; Græcis ἴκτινος Cretensibus ἄρπετος, Hesychio si locus suspectus non est, ἀναπησιοκέρας, eidem & Phavorino σκίλλος, ἔλανος & κασανδάερον, dicitur. Plinio ex Accipitrum est generibus: Aristoteli inter carnivoras, sed vix rapacium nomine dignus. Oppian. l. 1. de Piscib. Ovid. l. 3. Fastor. Plin. l. 10. c. 10.

Differentiæ. lib. 6. Hist. Anim. c. 6. Tria ipsorum sunt *genera*. *Unum*, ἴκτινος αἰτωλίος Aristoteli dictum, minus nigrum & robustum. *Alterum* majus, colore propemodum ruffo, infirmius. *Milvi regalis* nomine gaudet, quod à binis falconibus sacris in ipsum emissis, intra nubes etiam se condens, summa cum Principum voluntate in terram dejiciatur. Cui & Milvus palustris accenseri debet. *Tertium*, albidius & rapacius, Angliæ, & Septentrionalibus regionibus, in quibus nigredo & albedo in candorem vertitur, frequens. Et Boufati Sabaudorum, qui marinus est.

Descriptio. *Descriptione* operosa opus non est. *Rictum* habet rectum, nulla marginum appendice à fræno seu lateribus extremis ad unci usque initium. Intestino & hepati fel adjunctum habere Athenæus tradit. Athen. l. 8. c. 8.

Locus. Herodot. l. 2. *Loca* temperata Milvo sunt familiaria, nisi quod in Lybia, circa fontes Nili perennare dicatur. Ideo & insula S. Dominici, vicinoque mari multi, quibus bifurcata cauda, visi sunt: & in Anglia, nullo non anni tempore apparent, & quod spurcitiem in plateis & ad flumen Thamesin legant, lege ab omni noxa immunes sunt. Ideo hyeme adventante vel calidiores regiones Ætolii citius, quam Regales petunt, ibidemque hybernant; (sane ultimo Aprilis tot circa Pontum Euxinum Bellonius vidit, ut, si quindecim dierum spacio tot prætervolassent, hominum superaturos fuisse numerum crederet) lib. 2. c. 28. vel in nidis ad breve tempus plumarum suarum vellere corpus à frigore tuentur: vel in quercubus aliisve arboribus carie exesis, coprus fovent. Ideo denique æstu accedente, calidas regiones deserunt, & in Europam, tardius tamen Ætolii, quam Regales revertuntur; & æstu in eadem urgente, supra nubes, quò radiorum solarium reflexio pertingere non potest, ideo nec æstus ita urget, elevantur, ibique aliquantisper hærent.

Nutrimentum. Arist. H. A. l. 8. c. 3. Bellon l. 2. de Avibus c. 28. lib. cap. Arist. l. c. *Victitant* carne animalium, pullorum inprimis gallinaceorum & anserinorum tam vivorum, quam mortuorum, & fructibus. In Ægypto in palmas devolasse, & dactylos comedisse visi sunt. Fruges respuere Aristoteles credidit. Bibunt raro, quia sicco cibo rarissime utuntur; & si quando, ex solis pluvialibus aquis, si Tzetzi credimus; à quibus tamen dum pluit, abstinent. Quod ad fenestras domum in Ægypto advolant, & in insula S. Dominici prope ad homines accedunt, in eorumque conspectu corpus à pulicibus expurgant, mansuetudinis est indicium: quod pueris Bellon. lib. 2. de Avib. c. 28.

cibum è manibus, carnes abluentibus, pisces exenterantibus, pileos deambulantibus in urbe, nidulationis inprimis tempore, eripiunt, rapacitatem arguit: quod in Elide nihil ex funerum ferculis esculenti; nihil Olympiæ ex ara carnium Jovi sacrificatarum, auferre dicuntur, vel falsum est, vel timiditatis, quia turba præsens, argumentum præbet. Creduntur primo anno præ audacia nihil mortuum gustare; secundo præ metu nihil vivum edere; tertio fame interire.

Plin. l. 10. c. 10.

Ovid. l. 2. Metamorphos.

Generatio. Arist. H. A. lib. 6. c. 6.

Pariunt bina, magna ex parte, interdum tamen terna, totidemque excludunt pullos, post vicenorum dierum incubatum: sed qui Ætolius vocatur (male Plinius Ægolium vertit) quaternos.

Vox.

Vocem si spectes, lippire vel jugere dicitur.

Visus. Apulei. in Milesiac. In avibus.

Visus ipsi satis acutus. Unde Aristophanes παντοφθάλμος dixit.

Volatus.

Volatu & præstant, & in eo aliquid peculiare habent. Illud, tum quia intra nubila se recondunt, & indefesso labore maxima aëris spacia emetiuntur: tum quia tanta velocitate se præcipitant, ut sæpe projecta in altum pulmonum bubulorum segmina, unguibus antequam in humum delaberentur, arripuisse, visi sint. Hoc, tum quia ducunt per aëra gyros, unde Circaneæ, κυκλεύουσι, & περιοδεύουσι, aves dicuntur; tum, quia immotis alis diutissime in aëre, motus tonici beneficio hærent. Scilicet, elata ea ex parte paulisper ala, unde subit aura, motum aëris in reliquum etiam corpus excipiunt, & ita sustinentur. Sufficitur lata in alarum vicem cauda, quam, prout res postulat, dilatant, constringunt, deprimunt, attollunt. *Videatur*, inquit Plinius, *artem gubernandi navium docuisse caudæ flexibus, in cœlo monstrante natura, quid opus esset in profundo.*

Iuvenal. Satyra 4.

Bellon. l. 2. de Avibus c. 26.

Ovid. l. 2. de Amore.

Plin. H. N. l. 10. c. 10.

Amicitia. Arist. lib. 9. Hist. c. 1. Ælianus 5. H. A. c. 48. Horatius in Epod. Plin. H. N. lib. 10. c. 1. Usus.

Amicitiam colunt cum Harpa & Cuculo. *Inimicitias* cum vulpe, corvo, gallinis & columbis exercent. A solstitiis afficiuntur podagra, ideo tunc frequentius latent.

Usus ipsorum apud pauperiores nonnullis in locis in *cibo*. In *Medicina* cinis cremati bibitur, contra Epilepsiam; testiculi ex aqua fontis, contra impotentiam; fimus, contra articulorum dolores, quod & vermes, qui ex eo XL. diebus in fimo macerato, nascuntur, faciunt, commendatur. De HARPA inter Aristotelem, Plinium & Oppianum non convenit. Gesnerus vulturem aureum Harpam Oppiani, quod sub mento plumas harbæ instar habeat, esse credidit. Aldrovandus Milvum palustrem opinatur.

lib. 5. c. 16.

ARTICULUS VI.

De Cuculo.

Nomen. Athen. l. 7. c. 27. Fernel. l. 6. Methodi c. 20.

CUculus, quo nomine mons in agro Bononiensi, piscis marinus, herba, involucrum papyraceum, & alia veniunt, Græcis κόκκυξ, nomen à voce sortitus est. Accipitri apponitur, quod eum tanta similitudine referat, ut Aristotelis ætate hoc ipso creditus sit prognatus, & apud Gallos Falco cuculi parens communi proverbio dicatur. Plinii is videtur error. Nam Aristoteles, dum Cuculũ ab Accipitre interimi scribit, quod nulla avis in suo genere solet facere, accipitrini generis eundem non esse docet.

Bellon. l. 2. de Avibus c. 29.

Aristoteles H. A. l. 6. c. 6.

Differentia, & Descriptio. Arist. l. c.

Duo sunt ipsorum *genera*, *Majus* nempe & *Minus*, quæ sola inter se magnitudine differunt. Nec est quod curiose describantur. Neque aduncis sunt inquit Aristoteles unguibus, ut Accipitres, neque capite accipitribus similes. Sed ea utraque parte columbos potius quam accipitres imitantur: nec alio quam colore repræsentant Accipitres, nisi quod isti maculis seu lineis distinguantur, cuculi velut punctis. Cave tamen, illud quod de pedibus, extra aduncitatis defectum intelligas. Nec enim iis terni ante & retro unus ut columbis; sed bini antici & totidem postici, ut Picis, & nocturnis avibus, quod Antiquitati ignotum. Sed & id, quod de punctis dicitur, stricte sumendum est. Nam quos Aldrovandus describit, prona parte tota tam cinerei sunt, quam albi, lineis seu maculis transversim ductis oblongiusculis, fuscis, & interruptis interdum, interdum magis continuis distincti. *Crura* corporis magnitudini in iis non congruunt. Nam & femora brevia, & tenuia sunt, & tibię vix pollicem latum longæ. Juvenem totum nigricantem maculis subruffis per alas respersum, Aldrov. notavit, foramina narium in rostro multum eminebant. Oris pars interior flavi coloris erat.

Locus.

Loca, si attendamus, ubique fere gentium reperitur, novum orbem, & Æthiopiam, si Alvarezius fidem meretur, si exceperis. Æstate pro natura avis, in cujus nido parit, in arboribus, petris, & fluminum ripis *degit*: hyeme in terræ, lapidum, & arborum cava se abdit, in iisque per totam hyemem latet. Auditam ejus latentis vocem fabulantur, cum truncus fornaci calefaciendæ immitteretur.

Nutrimentum.

Cibus ipsi erucæ, muscæ, fruges; sed & carnes, si verum est, grandiusculos nutricis pullos, imo ipsam devorare, quod quibusdam creditum, quanquam exinde carnivorus esse negetur, quod nonnunquam Accipitri in cibum cedat. Hyeme dum latitat & implumis est, vel congestis & ibidem repertis vivere, vel hirundinum & ursorum modo vitam sustentare, credendus est.

Arist. H. A. l. 9. c. 29. Arist. H. A. l. 6. c. 7. Plin. H. N. l. 10. c. 9. Author de Natura.

Quan-

Generatio. Arist. lib. 3. de Gen. c. 1 Idem l. 6. Histor. An. c. 7. Hist. Animal. l. 6. c. 1 Arist. lib. 9. Hist. Animal. c. 29. Ælian. l. 3. de Animal. c. 30. Plin. H. N. l. 10. c. 9.

Quantum ad *Generationem*, quia naturæ est frigidæ, majori ex parte singula parit ova, raro bina. Genus quoddam in petris *nidificat*; (sic Aristotelis verba sumenda sunt) reliqua in palumbi, alaudæ, luteolæ, sed currucæ inprimis nido ovis jam fœto, ova sua deponunt: seu, quod ob metum & ignaviam non fore tutam generi suo stirpem opinentur; seu quod propter frigidam corporis costitutionem, ex ovis pullos excludere non possint.

Arist. lib. 3. de gen. c. 1. Ælian. l. 3. de Animal. c. 30. Ingenium. Arist. lib. 6. Hist. c. 7. Isidor. l. 12 Orig. c. 7. Oppian. in I. lib. 1. Ælian. l. c. Niphus apud Aldrov.

De *ingratitudine* in nutricem, non conveniunt Authores. Alii, negant, dum, vel avis eum duntaxat in cujus nidum sua importat, ova comedere, propria subjicere: vel deprehensa postquam adoleverint fraude, à nutrice relinqui; vel ad volatum firmos, sibi conscios ad parentem evolare; vel nutricem, seu viso cuculi, cujus ovum citius excluditur, pullo, tanquam eo contentam à suis incubandis desistere; seu exclusos, specie cuculi elegantiore captam (arripit hic cibos avidus, & pinguescit) tanquam spurios occidere, & in cibum cuculi pullo dare, scribunt. Alii affirmant dum, vel pullos nutricis ab iis vel conculcari, vel cibo fraudari, vel ipsa inspectante absumi; & jam volandi potentes, ipsam nutricem corripere credunt. Utut sit, hoc certum est, educare currucam subditum cuculum adulterato fœtam nido.

Arist. lib. 9. H. A. c. 29. Plin. H. N. l. 10. c. 9. Idem l. c.

Volatus. *Volatus* ipsis brevis, interruptus, humilis, & ut hostem effugiant, instabilis. Ideo Milvorum scapulis, quo tempore adveniunt, suscipi putantur, ne per longa aëris spacia defatigati deficiant. Solent autem ineunte vere apparere; cujus adventantis primi post amphisbænam sunt nuncii. Caniculæ ortu occultantur, post rarissimè cernuntur. Hyeme deplumes in cavernis torpent.

Plin. l. c. Ælian. l. 3. de Animal. c. 30.

Vox. Arist. l. 9. A. H. c. 49. *Vox* ipsorum propria Cucu: hanc minus explanant, cum se abdituri sunt. Ad ultimum alibi Julium, ad S. Johannis, apud nos, festum, perfectam edit, si ultra, uvæ vix maturescent.

Antipathia. *Inimicas* tum omnes fere aviculas præcipue cum ova pariunt, habent, seu quod illorum sint fraudis consciæ: seu quod Accipitri per quam sunt similes: tum cicadas ex ejus saliva ortas, quæ eos frequenti agmine invadunt, & postquam sub alas irrepsere, morsibus lancinant. Ideo sub ortum caniculæ, quo raucis

Isidor. l. 12. orig. c. 4.

Sole sub ardenti resonant arbusta cicadis.

Sympatia. cantilenam suam abrumpit. De ejusdem cum Milvo amicitia superius dictum est, quod de paliuro in monte Coccygio à Plutarcho refertur, omne animal, solo cucule excepto quod insederit, tanquam visco retinente hærere, non minus fabulosum est, ac quod de cicadis ex ipsius saliva natis dicitur.

Plut. de fluviis.

Morbi. Inter *corporis affectus* referri potest, quod hyeme deplumescit, pennas mutat, & simul colore immutatur. Exuvio deposito, corpus ejus scabrescit.

Usus. *Usus* ejus, & in *Medicina*, quia cineres usti ad dolorem ventriculi valent; & in cibo, quia ejus pullo, qui jam volare potest, nulla avium suavitate carnis comparari potest, obtinuit.

Plin. l. 10. H. N. c. 9.

TITULUS IV.

De Falconibus.

CAPUT I.

De Falconibus in genere.

Nomen. FAlconis ut avem significat, vocabulum adeo generale est, ut eo omne rapacium genus Authores incluserint; & Aquila, cum Theodotione & Symmacho, omnes quarum in venatu volatico usus est, Falcones nominarint: Recentiores illis avibus à falcato unguium hamo nomen indidere, quæ Thuscis Campanis vernacula Capys dicebantur, & à nobis jam describentur; nec tamen tam stricte, ut non quædam Accipitribus communia intercursura sint.

Albert. l. 23. de Animal.

Differentiæ. Ad tres ipsos *classes Migratores* nempe, *Campestres*, & *Riparios* Bellonius redigit; ad *nobiles*, *ignobiles*, & *Hybridas* seu medij generis, quod promiscuo generosorum & ignavorum coitu generentur, Albertus. Sub *illis* Falconem sacrum, Hierofalcum, Falconem montanum, peregrinum, gibbosum, album, rubeum, cynopodam arboravum, & lapidarium; sub *istis* Buteones, Lanarios, Tinnunculos, sed perperam; comprehendit. Sub his, Germanos & Tunctanos quidam enumerant; sed & hi omnes, ætate, colore, & corporis forma variant. Hinc *Hornotinorum*, qui eodem anno nati sunt: *Nidulariorum*, qui statim à nido domi adoleverunt, nec ita ut ramularij pennas producunt. *Ramalium*, qui circa nidum ramulatim obvolitant; *Mutatorum*, qui vel deplumes sunt, vel plumam veterem cum nova jam commutarunt; nomina.

l. 23. de Animal.

Descriptio. Quantum ad *descriptionem* exactam, In capite, dorso, superiore colli, exteriore alarum & caudę parte cinereus fit & subniger; in aliis passim partibus varius, & virgulis quandoque interruptus: sed primo anno secundus *color* ruffus est, remissæ rubedinis, albescit deinceps paulatim, eo magis, quo pennas mutarit sæpius. *Caput* habet crassum, nec oblongum, nec strictum; superiore parte à rotunditate deficiens. *Collum* & rostrum brevia, maculas in maxillis nigras, circa oculos albas; *oculos* croceos ad rubedinem accedentes, *pectus* cum osse pectoris acato & duro. *Pedes* patulos, croceos, & ad albedinem declinantes.

Crura

Crura brevia. Coxas longas, & pennatas &c. *Morantur* in tota septentrionali plaga, & quidem optimi. Bosnia albos profert, sed & Orientis regiones haud malos. Degunt vel in altissimis montium verticibus vel sylvarum arboribus excelsis.

Vox. *Vox* ab acuto in graviorem flectitur.

Volatus. Mira quadam *volandi* ratione, in principio, medio, & fine venationis utitur. Ad prædam pergens celeri volatu in sublime adscendit, & rursus compositis ad pectus, quibus icturus est unguibus, tanto impetu in avem obliquato volatu descendit, ut strepitum quasi concitati venti suo descensu excitet, in descensu avem percutiens, adeo longum vulnus infligit, ut à capite ad caudam usque discissa, aut toto capite truncata, nonnunquam in humum decidat.

Pugna. Paræus l. de homin. & Animal. præst. Cum Ardea ipsi periculosum certamen. Hæc enim ubi infra positam se videt, rostro suo prælongo ac acuto, quod prius absconderat, sursum elato, irruentem ita excipit, ut eo semet Falco sæpissime medium pectus induat, & ambo interdum illisis interraneis humo affligantur.

Morbi. Cum multis sæpe *morbis* conflictantur, Febri: Apoplexia, Apostematibus capitis, vertigine, oculorum suffusione, asthmate, vermibus, podagra, pediculis, &c. *Antipathia.* *Antipathiam* cum illis gerit, tum Alauda, quæ in hominis manus, quam falconis ungues mavult incidere: tum Drepanis avicula lacustris, quæ auditis falconis tintinnabulis, tantoperè consternatur, ut malit lapidibus ab homine obrui, quàm volatu se in aëra attollere.

CAPUT II.

De Falconibus in specie.

ARTICULUS I.

De Falcone peregrino, sacro & Gyrfalcone.

FAlconum species superius exposuimus. PEREGRINO qui primum ob audaciam & generositatem locum sortitur, nomen ex eo est inditum, vel quod semper de regione in aliam migret, vel quod nidus ejus nullibi gentium inventus, fuerit.

Differentiæ. Quatuor ipsorum à colore *genera* posuit Carcanus, duo ab eodem Belisarius. *Unum* quod pennis æreum colorem præ se fert, & in singulis pennarum capitibus ad coronæ modum albedine sigillatim distinctæ pennæ, quasi figuram ostendunt. Si excellere debet, Caput necesse est aliquantum in fornicem, vertice leniter elevato ac rotundo, curvatum, cinereo colore habeat: simul atque volandi potens evasit, in rostri parte superius plumulas quasdam, quæ veluti barbulæ speciem gerant, ostentet. Gula lineis in longum ductis nigris maculetur. Supercilia & maxillæ admixto modico rubore albicent. Dorsum livescat. Alæ sint longæ in ultimam caudam recumbentes. Cauda longa, crassis pennis constans, in acumen paulatim desinens, femora longa, tibiæ breves, pedes colore inter flavum & plumbeum ambigente tincti, digiti graciles. Ungues magni, nigri & acuti &c. *Natales*, Sardiniæ, Ægypto, Cypro, Cretæ & Rhodo debet. Si qui in Italia vel alibi capiuntur, vi ventorum eo depulsos fuisse creditum est. In Alpibus etiam nidulari, fide veteri cujusdam Falconarii, Albertus M. refert. *Alterum*, Nigrius, quod multis à priore notis variat, femora lineis transversim distincta, crura item colore croceo sed diluto maculata, gerit. Qui ex hoc genere ab Aldrovando describitur, verticem capitis habebat planum ac compressum, Aldrov. l. 7. c. 1. Rostrum membrana lutea intensi coloris, nares ambiente, capiti conjunctum. Caput, cervicem, dorsum, alas fusca, per singulas fere pennas maculis atris transversim per alarum maiores respersæ conspiciebantur. Gula ex albo nonnihil flavescebat, parte sui infima, maculis veluti guttis nigris transversis distincta. Pectus, venter, & femora alba, lineis latiusculis nigris transversis variegata. Videtur hoc genus idem cum illo esse, quod alii Nigrum absolute, alii Carbonarium & Falconarium appellant.

Creditur primo in montanis prope Babylonem visum, post in Salamine apparuisse. Nunc in alpibus & Pyrenæis *reperitur*: in Germania adhuc rarum est. *Locus.*

Utrumque rarius in *volando* alas movet, sic à montano distinguitur: & à sublimi in pronum velocissime descendit. *Volatus.*

Adeo mites sunt, ut quandoque irasci nequeant; ad hominumque nutus magnitudine quadam animi potius, quam inedia venantur. Cretenses capiunt etiam Grues, Anates, Mergos, Tardas, Phasianos: Ardeas, inprimis si cibi abstinentia inducantur. Si Aquilam viderint nunquam inposterum aucupantur. *Ingenium.*

SACER, qui & Britannicus, Ælyus, & Aëriphilus apud Avicennam Falco Sacchari, vel Græcorum imitatione quasi Hierax Accipiter, per excellentiam dicitur, vel à corporis magnitudine viriumque præstantia, ita appellatur. Sane à Bellonio Accipitrum adjicitur numero. Bellon. de Avib. l. 2. c. 14. Tria ipsorum apud Tardivum *genera*; *Unum*, quod lepores & hinnulos; *alterum*, quod capreas parvas capit, *tertium* peregrinum exprimit, de quo superius.

In descriptione Albertus & Fridericus Imperator diffident, si Carcanum sequimur, *Descriptio.*

mur, corporis ipsi statura plerumque oblongiuscula. Capite vertice plano canum. Rostrum cæruleum; Nares exiguæ, pectoris, dorsi, & alarum superiorum maculæ fuscæ, femora interiora alba. Crura pedesque tota fere coloris cærulei. Cauda maculis circularibus phaseolorum aut renum figuram exprimentibus varia, &c. Excellit, cui color rubicundus, ruffus aut incanus, lingua crassa, pes amplius, digiti crassi, & colore cæruleo diluti.

Locus. Paulus Iovius in libro de legat. Moscovitico. *Inveniuntur* apud Tartaros, & Moscovitas. In Polonia, quod Maximilianus Cæsar per suos exploratores comperit, in arboribus non ita proceris nidulantur. Cum versus meridiem victus quærendi gratia proficiscuntur, ab aucupibus adventus gnaris, Ægei maris insulis intercipiuntur, & Venetias etiam è Creta afferuntur.

Nutrimentum. De *victu* scriptores inter se non consentiunt. Belisarius cadaveribus etiam vesci dicit. Tardivus cibos etiam crassiores facile concoquere scribit. Albertus delicate, eos cibandos, cibo semper recente, cerebellis, sanis carnibus, reliquit. *Volacissimi* sunt, nisi è nidis abducantur, & nubes etiam transcendunt. *Capiunt* Anseres sylvestres, Grues, Ardeas, Lepores, Capreolos. His insident, & cerebrum capite perforato excutiunt. In eorum conspectu ne Aquilæ quidem volare audent.

Descriptio. Aldrovandus l. 7. c. 3. *Gyrfalco* seu Gyrfalcus (male à quibusdam Horodius dicitur) qui id ab Aldrovando describitur, verticem habebat complanatum colore cinereo. *Rostrum* breve cæruleum, unco modico, deorsum incurvato, subcæruleo, instructum. *Dorsum*, alæ, venter, cauda alba erant. Verum tergi, alarumque plumæ pene singulæ nigra macula notatæ, quæ cordis quodammodo figuram emulabantur. Alæ erant admodum longæ. Remiges prope extremum apicem nota majori ac longiori nigra ornabantur, quæ tamen albo claudebantur margine. *Gula*, pectus, & venter pura tingebantur albedine. *Cauda* erat breviuscula notis nigris transversim variegata. *Pedum* digit oblongi, validi, late expansi, tabellarum continua serie per totum intecti.

Differentia. *Genera* ipsorum à colore petuntur. Alii sunt, flavi, rubei, & cinerei. Albos etiam in Moscovia reperies. Qui in pectore albicant, magis etiam albi sunt, & primo anno dorsum partim albicat, partim subruffum, vel subrubeum est. Ubi vero mutati sunt, color ille subruffus in nigredinem permutatur.

Locus. *Locum* ipsis natalem Norvegiam & Hiberniam Belisarius ponit: at certum in Tartaria quoque & Moscovia in veniri.

Paulus Vanet. l. 1. c. 61. Mischov. c. 14. Asianę Sarmat. *Vescuntur* inprimis Columbis, & id genus aliis: & postquam semel de aliqua ave gustarint: illa deinceps relicta, novam semper prædam persequuntur. Aggrediuntur & Aquilas. *Nutrimentum.* *Pugna.* Accipitres, Nisi, Falcones, iis advolantibus, prædam ulterius non prosequuntur, sed pavidæ persistunt. Si quinque Grues libero aëris campo unus emittatur, non prius persequi desinit, quam singulas in terram dejecerit.

Ingenium. Duo habent *peculiaria*. Unum, quod cum simul aliquot vehuntur, certo quodam senii ordine cibum capere soleant. Alterum, quod præter ceterarum rapacium morem, nunquam sese aqua abluant, sed sola arena utantur. Frigore etiam tantopere gaudent, ut perpetuo, aut super glacie, aut lapide, marmoreve algido stare gestiant.

ARTICULUS II.
De Falcone Montano, Gentili, & Tunetano.

Descriptio. FAlco MONTANUS, quod sit magis reliquis indomitus per excellentiam ita dicitur. *Caput* habet vertice fastigiatum & nigrum, coronula quadam cinerea cinctum, cui in fronte non longe à rostro plumulæ quædam exiles, & capillares eminent. *Guttur* ad sternum usque nonnihil candescit, maculis conspersum majusculis, *pectus* reliquum versus inferiora, notis quibusdam, quandoque ferrugineis, nonnunquam rubeis nigricantibus aliquando insignitur, quibusdam guttur & pectus nigris plumis vestiuntur, *Dorsum* ac lumbi majori ex parte plumis fuscis, minutis obteguntur. Aliqui eorum post medium dorsum, lineas quasdam albicantes, aut rubescentes, quæ deorsum vergunt, habent. *Crura* & pedes plerumque crocei, vel ex flavo paleari flavescentes, & squammis densissimis integuntur. Mutatos facilius est cognoscere: & optimus est hornotinus fuscus.

Nutrimentum. Non Anates solum, sed & Anates & Ardeas *capit*, & parsequitur. Visus aliquunndo & Aquilam, quæ sibi prædam præripuerat, & seipsum interemisse.

Differentia. Ponit & *alterum* ejus *genus* Aldrovandus, quod *Leucophæum* nuncupat. *Corpus* ejus totum cinerei est ad cæruleum vergentis coloris, pro diversa partium ad lu cem obversione dilutioris obscuriorisve. *Rostrum* crassum, breve, nigrum, robustum, pollicaris crassitudinis, tam validum, ut vix ulli alteri fortius. *Pectus* valde teres ac grande. Diversum primo ab aliis Aldrovandus putabat: sed cum cum descriptione Montani apud Albertum conferret, & vero Montano, qui aliquoties plumas veteres cum novis commutavit, mediam partem dorsi cæruleam affingi, & quo frequentius senectutem exuit, eo tergum magis cærulescere, gulam cum pectore, abolitis, quæ distinguebant cum ætate maculis,

albescere, observaret, *alterum* Montani esse *genus* conclusit.

Descriptio. & Differentiæ. GENTILIS per excellentiam propter generositatem ita dicitur. Friderico Imperatori alii sunt Gentiles *Peregrini*, alii *simpliciter* ita dicti. Illi Falconibus sacris sunt minores, & quo plus cum Gyrfalconibus participant, eo elegantioris esse formæ existimantur. Vertex *capitis* debet esse planus, occiput latum. *Rostrum* crassum, & recurvum. *Collum* breve, prope caput subtile, prope spatulas crassius. Habere debent *pectus* foris prominens, & carnosum, cavitatem inter pectus & collum magnam & profundam. *Coxas* plumis complurimis opertas, & sub genibus etiam dependentes. *Crura* crassa ac brevia, pedes amplos, digitos expansos & macilentos. Cum adhuc hornotini sunt. Alii sunt absolute fusci: alii rubris, nonnulli pallidis maculis ceu guttulis perornantur. Alii ruffi sunt, aut simpliciter, aut ad nigredinem vergentes. Alii fulvi, vel absolute, vel cum quadam rubedine. Maculæ à collo ad pectoris furculam parvæ sunt, inde vero progressæ ad anum usque majores evadunt. Fulvis ad rubeum vergentibus, color est ex æquo permixtus. Laudabiliores in suprema capitis parte ceu corona quadam in circuitu perornantur; prope nares durities rostri virescit. Maxillæ sub oculorum parte subrubeæ sunt. *Dorsum* fusco est colore, ac rubedinem inclinante, marginibus rubescentibus & majusculis sine guttis tamen exornatum. *Pennæ* alarum maiores fuscæ cum marginibus. *Cauda* ejusdem cum dorsi pennis coloris, modo quod margines in ea in plurimis sint pallidiores, seu quod à corde sit remotior; seu propter aliam causam. *Simpliciter dicti* trium eidem sunt generum, sicut & peregrini, de quorum datis notis quo plures obtinent, eo magis probantur. Aldrovandus eosdem cum Carcani GERMANIS facit, qui Peregrino forma, capite, rostro & pedibus sunt simillimi. Corona albicans caput ipsis prope collum cingit, femora interna plumis albis vestiuntur. Mutatis caput, collum, & humeri fusca sunt, dorsum cyanea tingitur. Mares seu Tertiarii à maribus Peregrinorum nulla possunt ratione discerni. In volando crebriore spissioreq; alarum motu utuntur. Rapiunt omne avium genus, Aquaticum præsertim, quod si è nido exemptus adhuc pullus ad hoc instituatur. Grues etiam capere audet. In eo solum Peregrino cedunt, quod non sola animi magnitudine, sed etiam cibi aviditate prædam invadere dicantur.

DE TUNETANO inter Carcanum & Bellonium non constat. *Ille* corporis esse exigui, coloris perpulchri, capite flavo, alias nigro, peregrinos pedibus præsertim ita exprimere, ut multi fallantur, scribit. *Hic* magnum esse, ad Lanarii similitudinem, plumis & pedibus accedere, diutius & constantius volare, capite crasso & tereti esse, strenue sublimem aëra scandere, reliquit. *Bellon. l. 2. c. 8.*

ARTICULUS III.

De Falcone Gibboso, Albo, & Gallorum Lanario.

FAlco GIBBOSUS, quod ei ob brevitatem colli, caput ante juga alarum dum eas supra dorsi latera componit, vix appareat, ita ut gibbum gestare videatur, ita dictus est. *Corpus* habet exiguum, planum collo fere continuum. *Caput reliqui* corporis proportione magnum. *Rostrum* perbreve & rotundum, oculos flammeos. *Alas* prælongas, & valde exertas, in facie guttas. *Crura* proportione cæterorum membrorum longiuscula & squammosa. *Pedes* in articulis digitorum, præcipue ad interiorem plantæ pedem nodosos. *Nidulatur* in montibus inaccessis. Tam alte *volat*, ut hominis visum effugiat. In aucupio non statim inter descendendum percutit, sed potius cum à descensu rursum ascendere incipit, tunc posteriore ungula ante pectus disposita ferit, & quandoque tam fortiter, ut unguem sibi amputet, pectus lædat, imo seipsum aliquando occidat. *Descriptio.*

Est & aliud Falconis Gibbosi genus, quod semper alas tanquam ad volandum extendit, animosius quam robustius. ALBO nomen color imposuit. Albertus eum in dorso & alis subalbum esse, alibi guttas valde albas aliis guttis subpallidis interpositas habere; & regionem frigidam, & humidam in causa esse, scribit. Addit, Falcone Peregrino majorem, & ad similitudinem Lanarii albi, qui per campos muribus insidiatur, accedere. *Mittit* eum septentrio, & ex illo inprimis Norvegia, Suecia, Estonia. Non tam est in volando velox ut Niger: diutius tamen in Avium persecutione perdurat. Non debet ad venandum emitti, antequam pennas mutaverit. Ad eum refert Aldrovandus quendam *Sparverium*, cujus descriptionem Roma acceperat, qui corpore toto coloris lactei, maculis flavis perspersi, rostrum habebat album magis quam cæruleum, alas candidissimas ac sine maculis, in cauda pennas duodecim candidas & flavis maculis conspersas: quarum conspectum, pennarum præcipua & aliarum quasi tegumentum, tota candida, eripiebat, easdem quasi in vaginam recondens. Pendebat mortua tredecim uncias, pondus in ejusmodi ave haud leve. LANARIUS (generosum intellige) GALLORUM dicitur, quod Rei accipitrariæ authorum testimonio, Galliæ peculiaris & proprius. *Falco alius.* *Aldrovandus l. 7. c. 10.*

Ro-

Descriptio Lanarii. Rostrum & crura cum pedibus habet cærulea, plumas anteriores albo & nigro varias, maculis non transversis, sed plumas in longum distinguentibus. Plumæ dorsi, alarum & caulæ, partem externam si spectes, non admodum sunt variegatæ. Extensarum interiora notis rotundis, instar exiguorum nummulorum per superficiem disseminatis, conspectuntur. Sic à Tardivo & Bellonio describitur X qua Galliæ est perpetuus, semperque tam hieme, quam æstate ibidem conspicitur.

Ingenium. *Ingenii* sunt tractabilis, & ad omne aucupii genus idonei. Picas, Coturnices, Perdices, Cornices, Phasianos; imo Anates & Grues, si institutio accedat, capiunt, & societate maxime gaudent. Quoniam alis diutissime in æthere supra prædam suspensi hærent, tantopere Anates fatigant, ut & canum opera, & fustibus plurimæ occidantur.

Italici falcones. Carcanus *Italicorum* meminit. Habent isti caput totum planum. Rostrum falconis, peregrini & montani rostro minus & cæruleum. Pectus flavum raris & ferrugineis maculis distinctum. Extremas alas veluti ocellis rotundis albisque pictas. Mutatis, caput universum ad humeros usque, flavo colore ad rubeum vergente, & lineis tenuibus distincto, tingitur. Pes, qui ante cæruleus fuerat, in luteum abit. Nascuntur in montibus Vincentinis & Alpibus, quæ Germaniam ab Italia dividunt. Solent alarum æquilibrio, in aëre sese diu admodum & frequenter suspendere, sic metu incusso, ne Perdices, Coturnices, aut Phasiani diffugiant, faciunt, rarenter occisas in terram præcipitant. Visus aliquando qui & Accipitrem exanimaret.

ARTICULUS IV.

De Falcone Lapidario. Arborario & Rubeo.

Aldrovandus l. 7. c. 11. FALCO LAPIDARIUS recte Lethofalcus dicitur. Est mediæ inter Peregrinum & Gibbosum magnitudinis. In præruptis petris, & Alpium rupibus nidificat. Regitur & nutritur simili modo quo Peregrinus.

ARBORARIUS, quem Gesnerus descripsit, *rostro* erat cæruleo, *oculis* nigricantibus, *pectore* albidis & nigricantibus maculis variegato; pennis alarum nigrioribus; *dorso* nigro, cujus pennarum margines infimos, maculæ ex candido ruffæ distinguebant. An idem sit cum Accipitre Fringillario dubitatur. *Nidum* in arboribus exstruit. Rarus ipsius in aucupio usus; jucundum in conflictu cum monedula spectaculum exhibet. Adeo quoque placidus est, ut per sylvas & agros emissus ad dominum redeat. In dissecti ventriculo plumas & Cantharides reperit Gesnerus.

RUBEUS à guttarum seu notularum quibus distinguitur, rubro colore dictus est. Peregrino minor est, nec citius rubere apparet, quam alas exerat. Calor debilis in superficiem corporis effusus, & fumosum humidum, quod ad generationem pennarum excernitur, adurens, rubedinis causa esse putatur. Invenitur in locis planis & palustribus. *Phœniceos* in Moscovia dari perhibent. *Albert. l. 10. c. 9. Crescent. l. 23. c. 12.*

Volatus. *Volatus* est agilis, sed non diu perseverantis. Nam penna rubea, quia mollior, non diu volandi impetum sustinet.

Ingenium. Facile cicurari, Albertus innuit, difficulter regi Tardivus. Post secundam aut tertiam pennarum mutationem melior; quod remittentibus per ætatem humoribus calidis, non parum temperamentum juvetur. *Vita* est minus quam reliqui longæ.

Alii. Aldrovandus l. 7. c. 13. Ad istum *duos ex Indiis Orientalibus allatos* Aldrovandus reducit, qui parte anteriore tota & alis internis adeo rubebant, ut qui pronos inspexisset, nihil præter colorem rubeum vidisset. Majorem putat fuisse fœminam; minorem, marem. Mares enim ob hoc ipsum Tertiarii dicuntur, quod tertia parte fœminis sint minores. Mentum in fœmina, macula oblonga cinerea, quæ inferne desinebat, distinguebatur. Pectus quoque ejusdem coloris notulis anteriori sterno raris respergebatur. In mare color rubeus, saturatior & evidentior erat. Mentum nulla macula insigniebatur. Pennæ remiges interiores notis fuscis transversim frequentibus; statoque intervallo distinctis, albebant.

ARTICULUS V.

De Falcone Cyanopode, & illis, qui promiscuo coitu gignuntur.

Aldrovandus l. 7. c. 14. FALCO CYANOPUS ad quod referri debeat genus, cum quatuor Falconum genera pedibus cæruleis instructa inveniantur, difficile est dicere. Ad Lanarium tamen potius, quam aliam speciem pertinere videtur. Est Falconi Peregrino & magnitudine æqualis, & figura similis: sed in hoc differt, quod dorsum ejus, & exterior alarum pars minus nigredinis, & pectus plus albedinis habeat; alæ sint breviores, cauda longior aliquantum; pedes hyacinthini.

Vox. *Vocem* acutiorem, quia humidior, Peregrino habet. Raro aves Pica, vel cornice majores invadit. Plærumque se præcipitaturus, propter metum loco manet, & suspenditur. Audacior evadit, si aucupis accedat præsentia. Qui in Helvetia reperitur, diversus est ab isto.

Locus. Aldr. l. 7. c. 15. *Nidificat* in excelsis juxta aquas, aut profundas valles, petris. Nidis exemptus mansuefit.

sit. Capit Perdices, Columbas, Cornices, Anates, Phasianos, & Tetraones.

Aldrov. l. 7. c. 16. Falcones PROMISCUO COITU geniti, à Peregrinis plærumque proveniunt. Hi enim à parentibus statim expelluntur, & cum suę speciei conjuges non inveniant, ad speciem alteram quam sibi simillimam invenerint, libidinis tempore convertuntur. Carcanus ex altero parente Peregrino, altero Montano procreatos, *Falcones traversos* vocat. Albertus *quatuor* eorum *genera* ponit. Cæterum, si cum Falcone pedis cærulei Peregrinus commisceatur, fere similis Peregrino generatur avis, si cum Lanario nigro, ignobilis Falco niger. si cum Lanario albo, similis Falconi albo; si cum Lanario rubeo, similis colore & figura Falconi rubeo. Patrissant autem plærumque, & ignobilitatem matris, institutio post unum vel alterum annum compensat.

TITULUS V.
De Psittacis.

CAPUT I.
De Psittacis in genere.

Nomen. RApacibus Psittaci subnectuntur, tum quod rostrum & ungues aduncas habeant; tum quod cicures, carnem etiam ipsam devorent. Nomen sortiti sunt, seu à Psittace urbe juxta Tigrim celebri, seu ἀπὸ τῶν ψιτ]ακίων φύτυ. (Steph. de urbibus.) Soli virides Psittaci veteribus cogniti. Psittaci fructus, in intimo quoque cortice & tota nuclei carne, insolenter admodum eundem imbibit.

Descriptio. *Magnitudinem* si spectes, in regione cui nomen dedere, brachium cum dimidio longitudine explent. Visus Scaligero qui clathratæ fenestræ fere impleverat spacium. (Scalig. Exerc. 236.) in quadam novi orbis regione Phasanos superant. in insula Banda, columbam nostratem vix excedunt. Alibi, Gallinis, Turdis, hirundinibus, imo Passeribus æquantur. *Color* quoque illis varius. In nova Hispania, Æthiopia & ultima India, quosdam totos albos invenies. (Scalig. Exerc. 59. sect. 1.) Circa Tarnassaram septuplici colore superbos; in Ternate Moluccarum una, Brasilia, & Æthiopia rubros: in quibusdam Æthiopiæ sylvis nigros; in Malabar, prassinos; scutelatos, purpureos; cinereos & cæruleos alibi. Bellonius magnos quosdam totos canere, mediocres ex rubro variegari, pusillos nonnullos prolixa cauda, totos virides esse ait. Circa Javam, alii sunt rubri rostro luteo; alii versicolores, candidi quidam. Et quis omnes diversitates enumeret, cum supra centenos magnitudine & colore discrepantes, curiosi observaverint. Antiquis solus in intimis plumulis & extimis pinnulis, (Apul. l. 2. Floridor.) viror, notus erat. Vnde Avis viridis dicebatur. (Stat. l. 2. Sylv. Ovid. El. 2.) Communia fere omnibus sunt. Caput prægrande, ingenii signum, rostrum, quod qua collo committitur, in solis inferne sub faucibus apertum est, adeo durum, ut ferreis clathris vix parcant. Statius cornu vocet: aduncum idem, ut eo, tanquam hamato & semicirculari forma constructo, (Plin. H. N. l. 10. c. 43.) se cum devolant, excipiat, illi innitantur, lividresque se ita pedum infirmitati faciant. Mandibulæ superioris, quod ipsis cum solo Crocodilo, & Thæmatopode si Oppiano credimus commune, motus. Lingua quæ cucurbitæ seminis figuram repræsentat cæteris avibus latior. Unde ἀνθρωπόγλωττος dicitur. (Arist. l. 8. H.A. c. 12.) Pectus rotundum. Pedum species, quia ante & pone binos habet, rara; illos in regno Æthiopiæ interioris prope mare arenosum, si excipias, quorum quidam sex in pede digitos habent, quidam tres. Crura breviuscula, infirma, & plærumque fusca. Ungues adunci, quibus escam elevant, & ad os extrorsum convertunt. Capitis Anatomiam apud Aldrovandum vide.

Locus. *Locum* ipsorum natalem solam Indiam esse, veteres credidere. (Plin. l. 10. cap. 42.) Tempore Alexandri M. in Taprobana primum inventi; (Pausanias in Corinth.) Neronis, in Gaugada Æthiopiæ insula visi sunt; (Plin. lib. 6. c. 29.) Diodori Siculi, in ultimis etiam Syriæ nascebantur. Avorum temporibus, terræ cuidam supra Caput bonæ spei, nomen ob copiam indidere. In regno Calecut tanta ipsorum est ubertas, ut Oryzam sæpissime depascantur; tanta in Occidentali India, ut Psittacorum regioni inde nomen creverit. Nec Nigritæ in regno Senegæ illis carent.

Nutrimentum. *Victus* ipsis feris adhuc, frumenta, legumina, semen Carthami seu Cruci, quo pinguescunt, cum homo purgetur; fructus omnigeni, cum molli tum duro cortice intecti. Nux etiam myristica, ad quam in Insula Banda sæpissime advolant: Cicuribus, quicquid porrigetur, caro, panis, saccharum inprimis. Bibunt aquam, sed vinum multo libentius, cujus potu non solum lascivi, & solito loquaciores redduntur, sed & humano inebriantur more, & intra bibendum, pedibus suspensi caudam in altum, & caput deorsum ad aquam extendunt. *Nidos* si Cadamusto credimus ex surculis ad tenellos procerarum arborum ramos pensilibus, pilæ modo rotundos, per quam exiguo foramine, construunt, ut serpentum insidiis viam præcludant. Maximi, gallinaceis haud minora ova ponunt, mediocres columbaceis paria, fœcunditatis indicium, ingens illorum in natalibus locis copia; castitatis, quod bini semper, mas & fœmina agere videantur.

Volatus. *Volatus* ipsis in natali solo expeditior. In nostris oris propter cœli frigidioris inclemen-

mentiam minus eo valent, impotentiam, reptandi facilitas, qua sursum, deorsum, & in maximam altitudinem scandunt, ob congruam rostri & pedum conformationem, compensat. Illius unco, dum pedes promovere nituntur, appensos sese sustinent; dum provolant, ne pedes ob corporis deorsum labentis pondus debiles offendant, sese obvio adminiculo apprehenso, eodem velut anchora & præsidio excipiunt.

Vox. *Vocem* articulatam nullam naturaliter habent, quidam etiam fere muti sunt; nec quicquam unica illa voce Perroquet excepta, quæ in ipsorum nomen abiit, ingeminant.

Amicitia. Oppian. l. 2. Cyneget. *Amicitiam* singularem colunt, cum lupo, cum quo simul pascuntur; homine, unde in America relictis sylvis interdiu prope domicilia agunt, & Turture, quod Ovidius notavit. Eleg. 2. 6.

Ingenium. *Ingenio* prope ad hominem accedunt. Accipiunt namque verba & pronunciant articulate omnia; facilius, si intra alterum ætatis annum docueris: segniores, ferreo in caput verberantur radio. non sentiunt aliter, propter duritiem, ictus. Rhodig. l. 3. Antiq. c. 32. Sic Ascanii Cardinalis continuatis perpetuo verbis symbolum Apostolicum pronunciabat. Henrici VIII. Angliæ Regis in Thamesin delapsus auxilium implorabat, viginti libras promittens; extractus, quatuor denarios hospitatori suo dari jussit. Meditari eosdem Cardanus addit; Pherecides masculos, eos observare, & deferre, qui venena propinare moliuntur, & in domos important, refert. Quosdam circa Javam intelligere, & ad interrogata respondere, quidam narrant. Non facile crediderim. At pueros interdum imberbes amare; blande attrectatos libidine, ita ut oscula figant, tangi; quosdam pueros ita odio prosequi, ut in eorum capita de sublimi loco non aliter impetum faciant, atque Falco in Anatem; si inter lugentes agant, lamentari, quod Constantinus Manasses in historia Basilii Imperatoris testatur. (Albert. lib. 23. Scalig. Ex. 236. Manasses in Annalib.) Saltantes capitis gestu, depressis agitatisque alis imitari, dubitandum non est. Scalig. l. c. Fœminas nunquam aut rarenter humanas reddere voces, Tiraquellus reliquit. (De leg. glo. 1. p. 12) Virides macrouros, quibus collum torque rubro cingitur, annulo illo primum apparente, nil præterea discere quidam affirmant. Scaliger acceptas è via publicitus voces reddidisse scribit. In insulis vero S. Michaëlis & Divite simplicitatis tantæ esse, ut ad crocitantem Psittacum innumera, ex arbore in cujus ramis auceps latet, multitudo convolet, facileque se capi patiatur, apud Martyrem legimus. (lib. 10. decad. 3. rerum Ocean.)

Usus. *Usus* Psittacorum apud Occidentales Indos in cibo, apud Orientales olim, Æliano teste, sacri habebantur. Heliogabalus capita ipsorum in convivio exhibuit, iisdemque leones, pantheras, & alia animalia pavit. (Ælia. H. A. l. 13. c. 18. Lampr. in Heliogab.) Oblectamenti loco apud Romanos olim fuere. Nam cum Gallinis rusticis & Merulis in publicis ornatibus ponebantur. Viros Psittacos manu gestare M. Cato conqueritur. (Varro l. 3. de re rustica. c. 9.) Articulatam ipsorum vocem in tantum eosdem miratos esse, Suidas author est ut eos Indi mercem fecerint. Unde caveis eburneis, argenteis, vel ex alia pretiosa materia factis includebantur. Indis pennæ ipsorum in magno usu. Ex his imagines varias, papiliones, flores, herbas, pileos & perizomata conficiunt; vestes, aulæa & tapetes contexunt; enses & clypeos exornant, aliaque utensilia miro artificio conficiunt. Sed de plumario opere alibi.

De Psittacis vide quoque infra Mantissam N. 4.

CAPUT II.

De Psittacis in specie.

ARTICULUS I.

De Psittaco maximo Cyanocroceo, Maximo Psittaco altero, Psittaco albo cristato, & Psittaco viridi alarum costa superna rubente.

Descriptio. Aldrov. l. 11. Ornith. c. 2. PSittacus maximus *Cyanocroceus* in aula Ducis Mantuæ ab Aldrovando visus est. Magnitudine bene saginatum caponem exæquabat, ab extremo rostro ad caudam extremam bicubitalis. Vertex *capitis* erat planus & viridis, rostrum aduncum, in hemicyclum compositum, extrinsecus in perfectam dimidii annuli rotunditatem formatum, palmum longum, totum nigrum; superius longitudine duobus digitis, inferius excedebat. *Oculos* habebat albos & nigros, quos ternæ lineæ nigræ à rostro ad colli initium ductæ, figuram literæ S. jacentis repræsentantes, in longum succingebant. *Guttur* veluti torques nigra ambiebat. Pectus, venter, femora, Uropygium, cauda inferior, crocea erant. *Cervix* superna, dorsum, alæ, caudæ pars superior, colore cæruleo vestiebantur. Qui apud Comitem S. Floræ erat, semel singulo die instante vespera bibebat, notis & familiaribus adblandiebatur. Æstivo tempore aquis se immergebat, aut pluviæ donec totus maderet exponebat, à madore frigore correptus, ad solem se vel focum siccabat, ex podagra mortuus est.

Aldrov. l. c. 3. *Maximus Psittacus alter* apud eundem Principem fuit. *Corpus* ei non ita ut superiori crassum. *Capitis* vertex compressus, palmo longior. *Rostrum* quam superiori brevius, nec longo adeo hamo incurvum, tres propemodum digitos longum, & totidem,

qua capiti committitur latum; mandibula superiore alba, inferiore nigra. Oculorum regio & tempora albescentia. Dorsum, alæ incipientes, gula, pectus, venter, femora, cauda tota superne, puniceа. Remigum tegetes secundo in alis ordine lutei, puniceis marginibus, cæruleo velut ocello prope apicem ornatæ, &c. *Psittacus albus cristatus* magnitudine erat columbo domestico par. *Corpus* universum candido plumarum Agmine vestiebatur. *Capitis* verticem habebat plumis grandiusculis, sesqui palmum altis, retrorsum nonnihil incurvis, acuto apice denuo antrorsum reflexis, candidis, denis, velut crista perornatum. *Rostrum* cinereum, ad nigrum vergens, qua capiti committitur naribus patulis pervium, ac harum medio tuberculo, quodam tereti clivosum. *Oculos* iride lutea, pupilla nigra. *Linguam* latam, rubicundam. *Caudam* in altum plumis dodrantalibus frequentibus, candidis, surrectam. *Crura* cum pedibus

Aldrovandus c. 5.

sublutea. *Psittaco viridi alarum costa superna rubente* pullastri anniculi erat corpulentia, *capitis* vertex luteus. *Rostrum* superius extremo nigrum, post subcæruleum, reliqua rubicundum; inferius vero album. Oculi iride croceo aut potius rubente, cincti pupilla nigra, corpus totum viride, parte quidem prona virore flavescente ac diluto, alis vero & dorso saturiore, & qui in maxima & extrema penna remige ad cæruleum nonnihil tendat. Costa superna alarum in tantum rubet; uti & cauda eaque breviuscula, parte inferiore ad latera, rubra in longum macula insignitur; superne vero flavescit.

Articulus II.

De Psittaco poikilorincho, viridi melanorinchio, Leucocephalo & Erythrocyano.

Aldrovandus l. 11. c. 6. 7. 8. 9.

PSittacus poikilorinchos magnitudine erat gallinæ minoris. Corpore plæroque virescens, dorso obscurius, pectore & ventre, interlucente luteo, radicibus ubique cinereis, dilutius. Rostrum superius in parte superiore habebat ex viridi cæruleum; ad latera, colore ochræ, in cujus extremitate macula transversalis candida percurrebat, inferius circumcirca coloris plumbei in medio lutescentis. Vertex plumulis aureis ornabatur. Remiges parte exteriore, ventrem versus, initio virides, paulatim in colorem subcæruleum, seu amethystinum, purpureumve potius terminabantur, nigra cætera. Secundæ in ordine longissimæ totæ luteæ erant. Quæ mediis ferme alis conspiciebantur, ad principium latere exteriore, quod ventrem respicit, primum viridi, dehinc miniaceo obscuro, inde viridi, postremum apice ipso partim violaceo, partim nigro vicissim variabant. *Cauda* duodenis instructa pennis, quarum quæ è latere sunt, utrinq; quaterna, qua enascuntur, initio sui primum virides erant latere exteriori, luteæ interiori, inde rubeo, coccineove colore, tertio ordine denuo viridi, postremo luteo variegatę. Reliquę quatuor mediæ totæ virides, at fine sui nonnihil lutei habebant. *Pedes* plumbei, quaterni *digiti* bini ante, retro totidem, ut in Picis Martiis, interiores quidem exterioribus multo breviores. *Vngues* ut rapacibus adunci. *Tibiæ* brevissimæ, nempe inter poplites & talos, digitum longæ sed crassiusculæ. *Psittaco viridi melanorincho* collum, dorsum cum alis virore pleno tinguntur. Costa alæ, qua corpori adnectitur, extrema, coccineo rubet, penna in extremis alis, qua ventrem spectant, est nigra. Uropygium inferius coccineum. Rostrum totum nigrum. Caput & pectus lutea. *Psittacus Lucocephalus* ita ab Aldrovando describitur, &c. Dodrantem & digitum unum longus est. *Rostrum* duos digitos crassum, album: & pars capitis rostro continua item alba. *Oculi* pupilla nigra, iris ferruginea. *Vertex* & *frons*, quæ albent, maculis nigris variegatæ sunt. *Occiput*, collum, dorsum, alæ, uropygium supernum obscuro ac pleno virore tinguntur. Gula & alatum costa suprema rubore cinnabarino. *Pectus* ac femora virent denuo. Pars *ventris* inter femora & pectus interjecta fusco subrubido, aut eo colore, quem pictorum vulgus terræ umbræ vocat, insignitur. *Alarum* latera pennas quasdam, quæ remiges tegunt, easque extremas cæruleas habeat, albo tamen nonnihil admixto. Venter postremus uropygio proximus lutescit. *Cauda* medio rubra, ad latera rubro & luteo, inde cæruleo variegata est. Pennæ pene omnes extremo apice nonnihil nigrescunt, cætera virides sunt. Tibiæ & pedes cinerei. Posset & hic idem ob multiplicem colorum varietatem Psittacus ποικιλός, id est versicolor appellari. Est enim coloribus non paucioribus quam septem distinctus, quorum tamen præcipuus est viridis. *Psittaco Vrythrocyano, caput*, pectus cærulea sunt. *Vertex* summus macula lutea insignitur. *Rostrum* haud ita ut prioribus grande, nigrescit. *Oculorum* regio albicat. Pupilla nigra, Iris fusca. *Ventris* latera sub summis alis lutea sunt. Venter viridis. *Femora* è viridi albicant. *Vropygium* luteum est. Summum *dorsum* dilute cæruleum est. Alarum tegetes viridi, luteo, roseo promiscue conteguntur. Sic remiges & cauda totæ roseo perfusa sunt. Dorsi extrema pars seu lumborum regio flavescit. Caudæ denique pennæ paucule, eæque virides obtegunt. *Crura* & *pedes* cinereo imbuuntur, cætera roseo. Hic forte ille est, quem in Tarnasari urbe Indiæ pulcherrimum ac septemplici

ptemplici colore distinctum reperiri Ludovicus Patricius scriptum reliquit.

ARTICULUS III.

De Psittaco Cinereo, Erythroleuco, Torquato macrouro, Minore macrouro toto viridi, Erytrochloro macrouro, Erytrochloro cristato, & aliis & Gesnero positis.

Aldrovandus l. 11. c. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16.

PSittacus *Cinereus* ex Mina adfertur, & à potissimo partium colore ita dictus est. *Corpus* enim totum cinereo obscuro, seu potius æqualiter subcæruleo tingitur, remiges paulo saturiore visuntur. *Oculos* macula candida cingit. *Cauda* vix ultra extremas alas protenditur, & tota cinnabarino colore tincta est.

Psittaco Erythroleuco magnitudo est caponis grandiusculi, corpus candidum, postrema tergi pars, uropygium, cauda tota, alarum remiges miniacei coloris. Rostrum unco quam in aliis longiore.

Torquatus macrourus solus antiquis cognitus fuit. Caput & corpus omne habet viride. Rostrum miniaceum. A rostro inferiori sub mento &c. *Minor macrourus totus viridis* in Hispaniola reperitur, nec totus turdo major est. Rostrum habet superna parte rubrum, inferna è rubro ingricans. Iridem oculi rubicundam & croceam. Corpus herbaceo virore amœnum. Pedes & tibias rubicunda.

Erytrochloro macrouro ex Japonia allato, corpus quatuor coloribus, quorum potiores viridis & ruber insignitum erat. Verticem habebat planum; rostrum rubeum, exiguum, & inferius etiam aduncum. Retro & ante oculos maculam cæruleam. Caudam corpore toto longiorem.

Erythrochloro cristato alæ, cauda ac crista, quæ sex pennis, tribus majoribus, totidem minoribus constabat, sunt rubri coloris, corpus reliquum viridis.

His adde *Psittacum Erythrocyanum*, nec non *Erythroxantum* Gesneri; quorum *ille*, parte supina rubet, alis superius in flavo viridibus, cætero cæruleis; cauda partim rubra, partim cærulea, *hic*, illi per omnia simillimus, in hoc tantum discrepat, quod per medium alarum plurimum flavioris coloris habeat, nonnihil etiam in cauda.

Huc etiam Aldrovandus Avem illam, quæ in Hispania capta, magnitudine erat fringillæ; rostro nigro, adunco; capite, collo viridi, vertice ut in Garrulo Bohemico crista insignito; alis cæruleis, extremo nigricantibus; uropygio ferrugineo; femoribus albis; pedibus nigris; digitis quaternis, binis ante, retro totidem; refert.

TITULUS VI.

De Corvino genere, & aliis nonnullis Avibus, quibus rostrum durum ac robustum est.

CAPUT I.

De Corvo.

COrvus, Græcis, seu à colore nigro seu à capitis magnitudine κόραξ. L. Floro Satyra avis, seu propter salacitatem. Virile enim membrum veteres Græci σάτυ appellabant; seu à Satyra palude, quæ & Pomptina, viginti quatuor olim urbium capace loco, dicitur. Locus ipsi post Psittacos vel eam ob causam datur, quod & ad rapacium naturam accedat, & olim apud veteres in tanto precio fuerit, ut per illum jurarent. Magnitudine Cornicem superat, & adeo est ater, ut præ nimia nigredine cærulæus quodammodo appareat, nec ab aquis mutetur. *Rostrum* habet aterrimum, nonnihil aduncum utrisque marginibus incidens; *Oculos* lucidos; *Linguam* in apice latam, ad radicem rotundam, nigram. Visi tamen in Septentrionalibus regionibus, Anglia, Neapoli apud Alphonsum Siciliæ Regem, Lestorum Indiæ extra Gangem regione, quin & tempore Aristotelis, albi; seu quod ob aspectum nivium in nivosis locis tales nascantur, seu quod frigus id efficiat, seu quod alimento id attribuendum sit. *Interiora* ejus si attendas, *gulam* patentiorem prope ventriculum pro ingluvie habet. *Fel* renibus, & parte tantum altera intestino jungitur. *Excrementa* alba esse apud Horatium legimus. Cuidam vero apud Livones & Botnios generi, quod *marinum* dicitur, rostrum dentium fere instar serratum, sed forte falso, adscribitur.

Descriptio. In Histor. Val. Corvini. Rhodig. Antiq. lect. l. 29. c. 25. Aristoph. in Avibus. Scalig. ad l. 2. de caus. plant. c. 17. Olaus Magn. lib. 19. c. 8. Aristoteles l. 5. de gener. c. 5. Arist. H. A. l. 2. c. ult. Arist. H. N. l. 2. c. 15.

Quantum ad *Locum*, in Asia non nasci Theophrastus prodidit. Locis desolatis, humidis, excultis, turribus, celsis ædificiis, morari, nec ea, dummodo cibus suppetat, deserere; in agris uberrimis gregatim ferri, & ejus frequenti suo numero bonitatem, quam innata sagacitate cognoscunt prodere, compertum. Binos per sterilem & infructuosum campum, nec non arctiora loca volare, quod non satis cibi pluribus, unde in Cranone Thessaliæ oppido nunquam plures duobus reperiri, à quibusdam notatum. In Galliæ oppido, quod Corvatum dicitur, annos plus, quam centum egisse, Albertus nescio, qua fide refert.

Locus. Plin. H. N. l. 10. c. 29. Esa. c. 34. Theon. in Aratum. Æl. l. 2. de Anim. c. 48. Arist. H. A. l. 9. c. 31.

Victitat corvus frumento, pomis, ficubus, cerasis, quæ cum pediculis deglutit, & dum binis è pastu, horis pulpam rejicit, ossa evomere solet; nec non vermibus, hinc aratoris vestigia rodit; piscibus, unde apud Anglos lege sub gravi mulcta cautum, ne quis

Nutrimentum. Athen. lib. 13. Aldrov. Ornithol. l. 12. c. 1. Bellon. l. 6. de avib. c. 1

quis vim corvis inferat, cadaveribus, quæ si non attingit, infecta esse conjiciuntur. [Plin. H. N. l. 10. c. 47.] Quin nec à vivis animalculis abstinet. Alaudam & passerem devorasse visus est, pullos vero alimonia destitutos, parentem ipsum invadere, & devorare Ælianus author est. [Ælianus l. 3. de Anim. c. 43.] In Bothnia non tantum lepores & cuniculos interimunt; sed agnorum etjam & arietum stragem edunt. Constitutum è publico premium, qui eos occidissent *Potus* est vehementer appetens. Tradedum putavere memoriæ quidam, visum corvum per sitim lapides congerentem in situlam monumenti, in qua pluviæ aqua durabat, sed quæ attingi non posset, ita descendere paveutem, expressisse tali congerie, quantum potaturo sufficeret. Æstivo tamen tempore sexagenis diebus, dum ficus maturescunt, non bibit, seu quod, nisi Hyginus fallit, guttur pertusum, dum ficus maturescunt, habeat; seu quod eo tempore relaxatione alvi se laborare sciat. [Æl. l. 1. de Animal.]

[*Generatio.*] *Generationem* quod attinet. Ore coire vulgus prodidit, inde fellatorum ipsis nomen, sed falso. [Plin. l. 10. c. 12.] Nam & vulvas habent, & ova juxta septum, nec cogitare quomodo semen per ventriculum, qui semper quod injectum est concoquit, perveniat, absurdum est, & visi duo Avicennæ, qui aliorum congrediebantur more. [Arist. l. 3. de gen. Anim. c. 6.] Rostrorum fit inter eos ante coitum conjunctio, seu ut alii, cantu prius quodam velut hymenæo demulcentur fœminæ; tum mares admittunt, hinc exorta fabella. [Oppian. l. 1. de Aucupio.] Ponit bina, sæpe quaterna aut quina *ova*, post viginti dierum incubatum *pulli* excluduntur. Exclusi, forte quod color ipsis sit albicantior, negliguntur à parentibus, & ad septimum diem, quo atrocem induunt, seu cœlesti rore, ut Cassiodorus credit, seu à muscis pretervolantibus aluntur. [Greg. M. Moral. l. 30. c. 8.] Agniti recipiuntur in curam, donec firmiores evaserint, mox pulsi, quæ sunt ad vivendum necessaria inquirunt. Circa Cranonem tamen singula perpetuo paria degere, & genitores soboli loco cedere Plinius asserit. [Plin. H. N. l. 7. cap. 48.] Ætatem eis longævam Hesiodus tribuit, fabulose si γενεὰν pro centum sumas annis; verisimiliter si pro uno, intra quem & omnia, quæ terra profert perficiuntur, & ipse homo in utero: [Plin. H. N. l. 8. cap. 48.] Sic longæ vitas intra C VIII. annos consistet. *Vox* eidem minime sonora quamvis, cantare Plautus dixit, quia crocitat, raucedine & stridore aures offendens; [In Aulularia.] hanc seu propter diversos effectus, seu imbrium & ventorum instantem incursum, ita mutat, [Lucret. l. 4. de Natura rer.] ut Fulgentius sexaginta quatuor diversas habere dixerit. [Virg. Georg. l. 1.] *Odoratu* cum vulture fere certat, in *volatu* tardior & gravior est, ideo non mirum aliquando populi clamore dissono gravius ictum, ὥσπερ ἐμβρόντητον decidisse. [Plut. in Flaminio.]

[*Ingenium.*] *Mores & ingenium* admirationem merentur. Ad trigesimum & quadragesimum una viventes, conjugii jura servant, uno defuncto alter per vitæ reliquum viduus permanet. Nummos quidam Erfordiæ furabatur, & sub lapide absondebat. [Albert. l. 23. de Animal.] Alter Augustum ex Actiaca victoria reducem, verbis, Ave Cæsar, victor, Imperator salutavit, viginti millibus seu D. aureis solatis emptus. [Macrob. l. 2. Satur. c. 4.] Quidam sub Tiberio Principe singulis matutinis in rostra evolans, in forum versus, Tiberium, deinde Germanicum & Drusum Cæsares nominatim, mox transeuntes P. R. salutabat. [Plin. A. N. l. 10. c. 43.] Occisi funus innumeris elatum est exequiis, interfectus, qui occiderat. Taceo illum sutoris, Cæsarem salutare edoctum, in quo opera & impensa periisset, nisi operam & impensa periisse, eloqui potuisset. [Macrob. l. c.] Nec non illum, qui Cunradum coquum in fame implorabat, adeo expresse ut ab homine vocatus crederetur. [Scalig. Exerc. 237.] Difficilimum elementum, optime exprimunt. Venatici (primum Ludovicus Gallorum Rex instituit) perdices & corvos feros venantur. [Scaliger.] Phasianos aliquando.

[*Amicitia.*] *Amicitiam* naturalem colit, cum lauro, quem depasto Chamæleonte comedit cum asaro & aro; quibus remediis in quibusdam morbis utitur; [Ruell. l. 1. de Nat. stirp. c. 2.] cum salicè Amerina, qua tanquam amuleto nidum munit; cum Coracio, qua vim toxici degustati frangit; [Arist. de Mirabilib.] cum Oenuta qua se ad ebrietatem exhilarat.

[*Inimicitia.*] *Inimicitias* autem gerit, cum Milvo & Percnoptero, propter cibum, cum Æsalone, propter ovorum fractionem, Chamæleonte, Circo, Turture; & aliis. [Cicero l. 1. de Natur. Deorum.] Cum Erucæ semine, quo interit. [Arist. H. A. l. 9. c. 1.] [Ælian. l. 6. de Animalib. c. 46.]

[*Præsagium*] Tempestatem plenam *præsagiunt*, si cum singultu quodam diu multum que vespertino præsertim crepusculo latrant; & si de arbore pendent alas sepenumero motitant. [Plin. H. N. l. 18. c. 39.] Serenitatem, si contra solum hiantes mane per arborum ramos plumas & alas expandunt, [Ael. l. 17. de Animalib. c. 7.] si privatim primo crocitantes, mox turmatim congressi liberius vociferantur, [Virg. Georg. 1.] aut si sub nocturnum crepusculum gregatim versantur, & dum separantur summe crociendo ad nidos advolant.

[*Usus.*] *Usus* ejus in Medicina aliquis est. Pulli mense Martio combusti contra Epilepsiam propinati sunt. Ova ad denigrandos pilos adhibebantur; à Villanovano ad Epilepsiam commendantur. Cor portatum vigilias inferre quidam asserunt. Pes à collo pueri tussientis suspensus eum, si Psello credimus, sanat.

CAPUT II.

De Cornice in genere.

[*Descriptio.*] QUæ Latinis Cornix, Græcis vulgo κορώνη, hæc iisdem hodie κουρώνα vel κούρουνα. Polyrrhæniis Cretæ populis κόμβα,

Vari-

tudine vincit graculos. Rostrum, crura, & totum corpus habet undiquaque nigerrima, (falsus Strabo, dum peculiare esse Hispaniæ, ut nigræ ibi sint cornices scribit) illud tamen, durissimum alias & acutissimum, prope caput albicat, superiori parte barbulas quasdam veluti setas circa palpebras habet, inferiore nigra, eaque minima veluti granula. Albam, capite nigricante, cæteris alarum apicibus in rubedinem vergentibus, Rhodiginus vidit.

Strabo l. 3. Geogr.
Rhodig. Antiq. lection. l. 11. c. 11.

Locus. *Versantur* circa urbes, domos, maris ripas, fluminum littora & sterquilinia. In Britannia ingens ipsarum copia, quoniam in pabulo humido ejus soli vermes abundant.

Victus. *Victitant* frugibus, nucibus, olivarum baccis, vermibus, piscibus, & carnibus, & vere πάμφαγοι dicuntur.

Arist. H. A. l. 8 c. 3.

Generatio. *Generationem* earum quod spectat, *Nidulantur* in summis arborum frondibus. Non temere nec impudenter inter semiscentur, & eandem cum corvis in conjugio fidem servant: hinc solitariæ cornicis occursus, malum in nuptialibus auspiciis omen: eliminare cornicem virgo jubebatur. *Ova* pariunt post solstitium gemina, natura ita dispensante, ut quæ diu vivunt pauca procreent; *Incubant* fœminæ tam impense, ut assiduo, in incubitu plumas exuant. Pullos à cauda de ovo exire, seu pedibus primo prævolutis, falsum; cœcos nasci verisimilius est. Non prius pasci quam plumis vestiri incipiant, vulgo creditur. Volandi potentes diu prosequuntur, & avolantes subinde comitantur, ideo justa naturæ talione & decreto, quantum tempus impendere in fœtibus educandis, tantum & ipsæ senio confectæ, à pullis suis aluntur. Male à solstitio æstivo *habent*, seu quod scabie & lepra afficiantur, seu quod carnes à lupo semesas comedant, *Ætates* ipsi humanas ter tres authores tribuunt. Aratro ἐννεάγηρα κορώνη dicitur, forte quod diu vivat πολύγηραν namque Theon exponit. Aristophani πέντε γενεὰς ἀνδρῶν ζώει, quinque generationes virorum vivit. *Vox* ipsius est κράζειν vel κρώζειν, ob assiduitatem obstreperi cantus, garrula & loquax dicitur. Quamvis vero eas τανυγλώσας Homerus vocet, id est lingua longa & extensa, tamen tempore Plinii allata, è Bætica, plura contexta verba exprimens, & alia atque alia crebro addiscens.

Ælian. de Animal. l. 3. c. 9.
Aphrodis. l. 2. Probl. 64.
Isidor. Orig. l. 12. c. 7.
Aristot. de Generat. l. 4. c. 6.
Arist. H. A. l. 6. c. 8.
Isidor. l. c.
Porphyr. περὶ ἀποχῆς.
Plin. lib. 7. c. 48.
Odyss. ε.
Plin. l. 10. c. 43.

Volatus. *Volat* celeriter. *Graditur* lente instante pluvia; celeriter dum pullos pascit.

Affectus. *Amicitias* colit, cum Ciconiis quibus maria transvolantibus Ducem se præbet, & cum Ardeola, cum qua contra vulpem pugnat. *Inimica* est, Noctuæ cujus ova meridie absumit; Mustelæ, quod ipsius nidos sæpe diripiat; & cum Tympano ave, quam occidit. *Ingenium* earum & singularem solertiam multa ostendunt. Si nucem perfringere nequit, in altum sublatam ad saxa & tegulas præcipitat. Verbenacam supinam nidis imponit, ut ab iisdem blattas aliasque bestiolas abigat. Apud Marrem Ægyptiorum Regem educata, literas, quocunque, juberet, detulit. Mortuæ sepulchrum ad lacum Myridis prope Crocodilorum urbem erectum est.

Arist. H. A. l. 9. c. 1.
Plin. l. 10. c. 74.
Ælian. de Anim. l. 3. cap. 9.
Ingenium.
Plin. H. N. l. 10. c. 12.
Zoroastr. in Geop.
Ælia. H. A. l. 6. c. 7.

Vsus. Quantum ad *Vsum* cerebrum coctum & in cibo sumptum inveteratis capitis doloribus remedio esse Plinius testatur. Carnem in morbis chronicis utiliter sumi, nidum corpori illitum vitæ dies prolongare, olim vane creditum est.

Plin. H. N. l. 20. c. 6.

CAPUT III.
De Cornice in specie.

ARTICUL. UNICUS.
De Cornice Frugivora, Cinerea, & Cæruleo.

Descriptio. CORNICIS tres sunt species. *Frugivora* nempe, *Cinerea* & *Cærulea*. *Frugivoram* σπερμολόγον Aristoteles vocat, frugilegam & granivoram alii. Nigra est tota, rostro excepto, quod albicat. Magnitudine est inter Corvum & Cornicem media.

Victus. *Victitat* ut diximus frugibus, nec tamen lumbricos respuit. Quia Ardea in earum nidis *nidulari* solet, ideo circa villas nobilium, qui Ardearum aucupio delectantur, in summis arboribus impune nidos faciunt. Angliæ sunt maxime infestæ. Ideo olim sancitum est, ut funditus extinguerentur; precium occisori daretur.

Cinerea Turnero Marina dicitur. Minor est Spermologo. Dorsum totum, collum superius, alarum latera, nates & totum ventrem cinerea habet. Æstivo tempore altos montes *incolit*, in quibus soboli propagandæ incumbere, ex eo colligi potest, qeod nullibi in planis nidulari reperiatur. Sub autumni finem ad plana descendit, ibique totam post hyemen prope oppida & pagos degit. Fit id ob rupium asperitates, & nives continuas; vel ob intolerabilem frigoris sævitiam. *Victus* ipsius idem qui nigræ. Quadrupedum, hominum suspensorum cadavera & pisces affectat: nec à lacticiniis abstinet. Gesnerus in dissecto ventre, quasdam quisquilias, & cortices granorum, nec non substantiam quandam albam, pinguem, ex iisdem forte granis concretam & lapillos invenit. Nunquam in Helvetia nidulari dicitur. In inferiore Germaniam cibum à plebecula admittitur.

Cæruleam cornicibus, quamvis vix sciri potest, an ex earum sit numero, Gesnerus, Kentmannus & Aldrovandus annumerarunt. Cæruleo passim colore, in capite, alis, cauda,

Aldrov. l. 2 Ornithol. cap. 5.

cauda, circa Uropygium & tota parte supina, nitet, alibi sinceriore, alibi viridi admixto. Dorsi & colli proni color fuscus est: majores alarum pennæ nigræ. Crura fusca, & pro corporis proportione parva habet. Reperitur trans Albim in saltu Luchoviano, & sylvis finitimis. Versatur in locis non frequentatis. A projectis, præter cætera, cadaveribus victitat, & nidum ut upupa ex oleto construit.

CAPUT IV.

De Graculis in genere, & in specie.

Varro l. 4. de Lingua latina. Quintilia. l. 1. Instit. Orat.

GRaculus seu quod gregatim volet, quæ etymologia Quintiliano improbatur, seu quod jacta segetum semina plurimum gerat, seu quod ex olivetis cubitum sese recipiens binas baccas pedibus, ore vero tertiam ferat, dicitur.

Victus. Plin. H.N. l. 10. c. 29. Ælian. l. 3. de Animal. c. 12.

Victitat præter segetes, carnibus glandibus, & locustis. Unde à Lemni insulæ incolis, quod adverso volatu locustarum exitio occurrat, colitur.

Ad *coitum* verno tempore excitatur.

Vox. *Affectus.* Ælian. l. 9. c. 1.

Vox ipsius est κολοῖαν ϗ κλώζειν, ut Pollux tradit, quorum istud & Gallinaceo quodam generi tribuitur. *Amicitiam* cum Gavia gerit, hospitalitatem cum Accipitre. Hoc Homerus sub Hectoris & Æneæ Græcis infensissimorum exemplo prodidit. Avem congregem esse, vel vulgaris paræmia, semper graculus assidet graculo ostendit. Mas mortem potius subit, quam conjugem derelinquat, altero mortuo, alter dolorem perpetua viduitate testatur. Loquacissimi sunt, coitus inprimis, & quo pullos enutriunt, tempore. In vini potu mira ipsis lascivia. Manibus retenti, oculos impetere maxime solent, seu quod effigiem suam in illis cernentes, velut ad cognita desideria tendant, seu quod à rebus fulgentibus & mobilibus quales oculi, facillime alliciantur. Cicures voces pronunciare discunt adeo, ut è caveis emissi sponte sua eas repetant. Matutino, vero suboriente sole tempore, citius eas capiunt, & memoriæ tenacius mandant. Suetum id & veteribus. Paxillos enim in parietibus domi suæ, quibus insisterent faciebant. Epileptico morbo obnoxii, velut extincti ex arborum, tectorumque culminibus decidunt. Annuum fastidium lauri purgant folio.

(Ælian. l. 9. — Nicolaus Leonicus. — Brujer. l. 15. c. 78. de re cibaria. — Ariſtoph. in vespis. — Dalech. in Plin. l. 3. c. 22.)

Usus.

Usus ipsorum apud plurimos in cibis.

Generatio. Arist. H.A. l. 9. c. 24.

Quantum ad *genera*, tria Aristoteles posuit, quartum palmipes, tria & Gesnerus, Tullam nempe Becuam, & Taham. Nos *Coraciam*, *Pyrrhocoracem*, & *Lupum* seu *Monedulam* ponimus.

CORACIA magnitudinem habet cornicis, illa inprimis, quæ nigra & pamphaga. *Rostrum* quatuor fere digitos longum, quodammodo arcuatum, coloris punicei, seu inter aurantium, rubrum & subflavum medii *Pedes* ejusdem coloris, unguibus exceptis, qui simul cum toto corpore sunt nigerrimi. *Incolit* præruptos montes, & raro ad plana descendit. Cicur simila ex lacte, carne, pane, & tritico vescitur.

PYRRHOCORAX Cornice est minor, Monedulæ æqualis, luteis cruribus & rostro, quod parvum Turnerus, in extremitate nonnihil aduncum Bellonius dixit, cætera nigerrimus. Tam *frequens* est in Alpibus ut peculiarem Alpium Plinius scribat, sed & in Anglia, Creta, Cycladibus monte Jura & alibi reperitur. Apud Rhætos hyeme duntaxat cernitur. Agros frumento consertos *depascitur*. Altum vociferat, & *vocem* Merularum acutam, ac ad fistulæ sonum nonnihil accedentem imitatur. Ex ejus volatu alto frigus augeri, humili minui quidam colligunt. Pulli in cibum pauperioribus mensis cedunt.

(Plin. H.N. l. 10. c. 48. — Bellon. l. 8. c. 6.)

MONEDULA, Aristoteli λύκ☉ omnibus nota avis est. Caput, pedes, totumque corpus & rostrum nigra sunt. Nigredo de cinereo aliquid participat; *rostrum* circa narium foramina albicantibus punctulis insignitur, prope ventriculum gulam pro ingluvie patentiorem habet. *Loca* plana amant, sed & in altissimis turribus sæpe tam numerose nidificant, ut in una centum interdum nidi conspiciantur. Quia frumenti aliorumque granorum, ubi satiata fuerit reliquias terra recondit, & spicas sub sequenti anno ex iis colligit, ideo frumentum ferendi rationem hominibus ostendisse creditur. Auri & argenti furacitas in ea mira. Unde Monedula à moneta dicta creditur. Gaudet in capite fricari, quasi pruriret, ideo carnem ejus pruritum inducere Albertus credidit.

(Arist. H.A. l. 9. c. 24. — Plin. H.N. l. 14. c. 17. Ovid. l. 7. Metamor.)

Est & aliud Monedulæ genus, quod collum habet albo torque circumdatum, forte illud quod Hesychius & Phavorinus σεφάνιον seu coronatum dixere, forte & illud, quod in Helvetia circa Tugium albo circulo collum ambiente distinctum, cætera alteri simillimum, reperiri, Gesnerus prodidit.

CAPUT V.

De Picis in genere.

PIca, quæ Atticis κίτλα communiter κίσσα, Laconibus κεῖσσα, Hesychio & Phavorino βάσκιλλ☉, & κερχνῶν, aliis σίτλα, κίσσα, & ποίκιλις dicitur.

Genus.

Genus ipsarum unicum duntaxat agnovisse Aristoteles videtur. Alii in *urbanas* & *sylvestres* dividunt. In nulla non regione obviæ sunt. Glandaria in Batavia rara.

Victus.

Victum si attendas, est pamphaga. Suum alveos quandoque cibi causa petit, & quosvis acrodryos fructus. Visa passerem devorasse,

Cardan. l. 7 c. 35. de variet. rer.

vorasse, sed & una, à cancro, quem è fluvio abreptum in arborem vicinam portaverat, collo sub forcipibus compresso, misere interempta legitur. In libidinem valde sunt proclives.

Generatio. Arist. H. A. l. 9. c. 13.

Ova circiter novem parere; multos sed imperfectos imo cœcos pullos excludere Aristoteles prodidit. In nidis construendis singulari utuntur artificio. Nam cum in locis spinosis figunt, terra intus oblinunt, foris in circuitu, infra & supra spinis diligentissime muniunt, foramen unum (duo quibusdam placent) idque arctissimum pro introitu relinquunt. Ova verò interdum alio transferunt. Binos frequenter exstruere; ut qui pullis insidiantur dubios reddant, prodidere nonnulli.

Onomast. l. 5. c. 13. Pausanias in Arcadic.

Volatus ipsis raro altus, quem etiam alarum brevitate impeditæ parum protrahunt. Saliunt, & caudam more Motallicæ perpetuo moverit. κίττας κιτταβίζειν Pollux scribit; sed singulis fere diebus imo horis, vocem mutare, & unius cujusque animantis imitari, certum. Puerili vagitum expressisse quandam, alteram hœdi primum veluti à matre separati querulam vocem edisse, mox vituli instar mugiisse, ovis more balasse, tandem adinstar pastoris, cum post pascua oves ad potum deducit, sibilasse, fide digni authores prodidere.

Plut. lib. de solert. animalium.

Aliquid illi apud Plutarchum ne subfuerit metuo, quæ alioquin loquacissima, auditis Romæ buccinatoribus obstupuit, paucos post dies quasi expergefacta, omnem eam buccinatorum hormoniam summa cum admiratione expressit.

Affectus. Arist. H. A. l. 8. c. 3. Plin. H. N. l. 10. c. 29.

Infestantur ab Alucone & ulula. Epileptico eas corripi morbo quidam prodidere. Variæ quotannis cum rapæ feruntur. calvescere, proprium. In Augusto id fieri Gesnerus prodidit.

Usus.

Usus ipsarum & in *cibis* & in *Medicina* aliquis. Glandariæ Bononiæ in foro venduntur, sed duræ carnis sunt; Athenæus tamen Corhyin Thracum Regem apposuisse testatur. Quidam seu vino albo ad consumtionem coctas, seu in olla tostas, & in pollinem redactas, seu distillatas, oculorum hebetudini, rubori, & dolori prodesse, prodidere. Nonnulli vivam in partes dissectam, laborantibus articulis imponunt.

CAPUT VI.

De Picis in Specie.

ARTICULUS I.

De Pica varia seu Caudata, Caudata Indica, Glandaria, Garrulo Argentoratensi, Pica Marina, & Persica.

A Aristoteles unicum duntaxat genus Picarum, glandarium nempe ponit. Plinius id duplex, sumpta à pedibus differentia, facit, nec de vario reticet. Nos & has, & quæ sequentur, huc pertinere credimus.

Variæ seu Caudatæ caput dorsum, collum, pectus, alæ femora, cauda, pedes eorumque; digiti atque ungues aterrima, extremum alarum albicans, dorsum & cauda & maxima nigredine viridescendentia, tota ventris superficies candida.

Caudata Indica quam Aldrovandus exhibet, ex Japonia allata erat. *Rostrum*, tibiæ & pedes rubescebant. *Caput* totum & collum, quod torquis albus ambit, erant cærulea, *dorsum* & scapulæ ferruginea. A superiore rostri parte inter utrumque oculum macula tres fere digitos longa, & pollicem lata punctulis seu potius lineolis nigris transversalibus conspersa ad dorsum usque protendebatur. Alarum pennæ vestitrices castaneæ, sed lineis nigris crassiusculis per longitudinem positis respargebantur, reliquæ virides erant. *Pectus* & venter ad anum usque candescebant. &c.

Glandaria, Aristoteli μαλακόκρανης seu Molliceps, recentioribus Græcis καρακάξα, aliis Picata Granata dicitur. Differt à varia, tum magnitudine, tum maxime colore. Habet ad alarum latera transversales notas cæruleas, quales in nullo ferme volucrum genere conspicias; tam amplum oris hiatum, ut glandes integras deglutiat. *Nares* plumis albis & nigris operiuntur. *Rostrum* aliquantulum recurvatur, *lingua* bifida est. *Color* corporis varius est. Nam cervix ex rufo & cæsio mixta est. Uropygium candicat, dorsum pallescit. Cauda longiuscula est, & duodecim pennis nigris constat.

GARRULUS Argentoratensis à garritu, & loco in quo maxime degere solet, nomen sortitus est, veteribus vel ignotus, vel saltem non descriptus. *Caput* ipsi crassum colore ex cæruleo & viridi mixto, maculis per longitudinem albis, quæ per totum pectus ventremque deorsum feruntur. *Rostrum* mari duos digitos longum, crassiusculum, aliquantulum recurvum. *Oculi* magni, nigri, *Dorsum* à secunda, vel tertia vertebra ad Uropygium usque castaneum. *Alarum* color varius. *Cauda* superna parte virescit, inferna partim violaceo, partim cæruleo permiscetur. *Fœmina* toto cœlo à mari diversa est. *Caput, collum, pectus, venter* ex castaneo ad Leucophæum vergunt. *Rostrum* est crassius. *Alæ* prope scapulas cæruleæ, mox ex cœruleo virides, remiges nigræ. *Cauda* latiuscula, ex viridi & cæruleo ad fuscum inclinans.

PICA MARINA, quæ & Gaza dicitur, tota, caput, cervicem, pedes, & alarum partem si excipias, subviridis apparet. *Rostrum* habet robustum, paulo quam in Picis longius. *Capitis verticem* coloris castanei

 diluti,

diluti, inferiorem ejus partem ad tempora luteam. *Digitos longos*, pedes insigniter aduncos, secundi ordinis alarum pennas ex castaneo dilutas.

Pica Persica, tota fere subfusca est, rostrum habet breviusculum & albicans. Oculos albos. Alarum secundi ordinis pennas, cum Uropygio, & prioribus in cauda luteas, pedes subcæruleos, tabellis nigris insignes.

NB. *De Picarum generibus quibusdam exoticis vide Mantissam.* Num. 5.

Articulus II.

De Garrulo Bohemico, Gesneri, seu Ampelide Aldrovandi.

Descriptio. Aldrovandus lib. 12. Ornit. c. 18

AVem, quæ Garrulus Bohemicus Gesnero dicitur, Ampelidem, à potiori victu, Aldrovandus appellat. Magnitudine Merulas exæquat. *Caput* habet quodammodo compressum, coloris ferruginei, more alaudæ cristatæ apice retro vergente, coloris versus rostrum subcastanei diluti, retro subcinerei ad fuscum vergentis, terræ Umbriæ haud dissimilis, insignitum. *Collum* breviusculum, antica & postica parte nigrum, ad latera ruffum, prope rostrum candidum. *Pectus* castaneum dilutum ad roseum vergens. *Dorsum* subcastaneum, prope Uropygium leucophæum. *Ventrem* totum subcinereum. Exteriores *alarum* pennas nigras maculis spectatu jucundissimis insignitas: Nam primæ numero septem solidæ & quodammodo cartilagineæ albæ sunt, appendices cinnabaris instar rubescunt, has aliæ maculis luteis perornatæ, literam L. figura exprimentes subsequuntur, sicque dispositæ sunt, ut in quibusdam septem, in aliis sex, in quibusdam quinque tantum appareant. Ultimæ maculas albas habent. Cauda maris decem, fæmellæ duodecim pennis constat. *Interiora* si spectes, ex Anatome habeto. *Intestina* in dissecta duos dodrantes longa fuisse, absque revolutionibus & anfractibus, ideo celerius fæces excernebat. *Ventriculum* in medio epatis velut reconditum, exiguum, carnosum & duro callo obductum; tunicam in eo substantiæ diversæ, uveæ quoad colorem non dissimilem, durissimam & quasi cartilagineam; *Iecur* in duas partes æque divisum, pro sua magnitudine maximum. *Lienem* exiguum, linguæ humanæ figura, oblongiusculum: *Pericardium* duplicatum, & veluti pinguedini mersum: *Pulmones* qui in omni fere avium genere ad medias usque costas protenduntur, colli & dorsi vertebris & costarum duntaxat superiorum principiis adhærentes; *asperam arteriam* in principio laxiorem & ovalem, mox angustiorem, tandem latiorem iterum: *Linguam* duram & osseam, & in extremo, ubi velut alas quasdam habere & sagittam præ se ferre videtur, bifidam, & quasi in duas aciculas divisam. *Os hyoides*, quod reliquis animantibus pro implantatione linguæ datum est, ab osse occipitis ad latera foraminis, per quod spinalis medulla à capite ad dorsum transmittitur, originem suam deducere, & ubi ad radicem linguæ conjungitur, acutissimum angulum efformare videbatur. Ejus medio asperæ arteriæ caput insertum erat. *Oculi* intus adeo magni, ut cerebri ipsius magnitudinem superare viderentur. *Cerebrum* sphæricam referebat figuram; & superiores ipsius ventriculi ad mediam regionem capitis collocabantur.

Locus. *Locum* si attendas, Bohemiæ quidem peculiaris est, sed migratoria eadem. In Italiam delatæ, in Placentino & Mutinensi agro, ubi XL. simul capiebantur, morabantur; in Ferrariensi, nullæ visebantur, forte quod terræ motum ibi futurum præsensissent. Anno 1552. inter Moguntiam & Bingam, in tanta copia apparuere, ut, qua transvolarent, ex earum umbra, veluti nox induceretur.

Victus. *Victus* ipsis uvæ, ligustri, juniperi, Cynorrhode baccæ, pineæ nuclei, uvæ passæ, poma, amygdala. Baccas hederæ, carnem, & frumentum nonnisi famelicæ attingunt. *Volant* pernicissime & gregatim.

Vox. *Vox* earum erat ziziri, unde forte zinzivellæ quibusdam dicuntur. Facile cicurantur.

Cibum sibi invicem offerunt, mas fœminæ, fœmina mari. *Caro* saporis est in cibo gratissimi. Nec ergo vere esse Pica videtur, quamvis jam, quia de genere non constat, inter eas reposita sit; quia linguam latam non habet, nec *incendiaria* Plinii, quia nec in incendiis nascitur, nec carbones apportare visa est, nec *avis Hercynia* Plinii, quia ei noctu lucere non competit, utut in Voitlandiæ sylvis, quædam Turdi minoris magnitudine, colore partim cæruleo, partim aureo, quam croceo, talis esse dicatur; Nec *avis Nova* Plinii, quia columbo minor est. Nec denique *Merops Aristotelis*, qui nec apibus insidiatur, nec vermibus vescitur.

Articulus III.

De Pica Brasilica & Rhinocerote ave.

PIca Brasilica, aliis à rostri magnitudine Ramphastos, Hipporynchos, & Burynchos, aliis Barbara & Piperivora dicitur. Magnitudo ipsi inter Picam & Merulam media. *Caput* pro corpore majusculum & crassiusculum & atrum. *Rostrum* duos palmas longum, unum latum, serratum, & velut è squammulis quibusdam compactum, substan-

substantiæ ad instar membranæ tenuissimæ, osseæ, splendidæ, levissimæ, cavæ, atque aëris intus capacissimæ, unde Naribus carere crediderim. *Oculi* in medio capite, illique majusculi. *Collum, dorsum*, atque alæ nigræ. *Pectus* aureo colore cum quadam rubedine prope initium micans. *Venter* & fœmora cinnabarino colore vestita. *Cauda* nigra, & in extremitate insigniter rubescens.

Victitat pipere, quod avidissime devoratum, inconcoctum & crudum adhuc ejicit. Incolæ, vim ea ratione piperis domitam credentes, recenti illud præferunt.

RHINOCEROS à cornu, quod in fronte gestat, ita dicitur. Occisa in ipso volatu tum esse dicitur, cum Turcas Christiani ad Naupactum superarent. Caput erat duorum propemodum dodrantum, cirrhis nigris, altis, deorsum spectantibus ornatum. Rostrum quatuor fere dodrantes longum, instar arcus cujuspiam recurvum. Inferior pars tota ex luteo albicabat; supina versus caput colore miniaceo, reliquum ex luteo, albescat. Cornu è fronte enascebatur, & supinæ rostri parti adhærebat, prope frontem palmum unum latum, in fine recurvum, colore supera & infera parte miniaceo, media luteo, &c. Fit talium Avium apud veteres mentio. Nam & Hesychius Rhinocerotem avem in Æthiopia reperiri scribit; & *Tragopanda* Plinii, Aquila major, capite phæniceo, cornibus in temporibus insignitur; & *Tragopa* Golini in capite arietinis cornibus armatur; & Pomponius Mela ejusmodi aves *Tragopæmanes* appellat. Et Cardanus avis meminit Aquila majoris, ex luteo & rubro splendidæ, ex cujus rostro fulvo cæruleoque capuli parentur. Salig. Exerci. 231. f. 3.

CAPUT VII.

De Loxia.

Descriptio. LOXIA seu corvi rostra, Trogon Plinii Roberto Constantino esse, videtur; ignota sine dubio Aristoteli. Magnitudine parum maximum vincit. Rostrum habet contra omnium avium morem ab utraque parte recurvum, crassum, & admodum robustum. Unde ipsi nomen est. Colorem singulis annis hyeme inprimis, mutat, ita ut nunc ad viridem, flavum, nunc ad rubrum & cinereum vergat. Rubere primum solet pectore, collo, & ventre, deinde flavescere. In vertice, cervice, & circa oculos cæruleus apparet; in cauda & extremis alis nigricans, crura rubicunda.

Locus. Plurima Germaniæ *loca* incolit, in Italia rarius videtur.

Victus. *Victitat* seminibus cannabis, nucleis abietum, &, ut quidam produnt, cadaveribus. Voracissima autem est.

Generatio. *Nidificat* in abietibus, & verisimile est à cauda de ovo exire, seu quod, si reliquarum more prodiret, exitus à rostri curvitate impediretur; seu quod, cùm media hyeme nascatur, subinde ab ambientis inclementia, calor animalis suffocaretur. Hyemali tempore *cantat*, & quidem suaviter, in æstate abstinet. Caveis inclusa Psittacorum more sursum atque deorsum reptitat. A potu pocillum rostro si potest abjicit imaginem forte suam in aqua conspicata.

TITULUS VII.

De Noctuis.

CAPUT I.

De Bubone.

ABsoluta Avium diurnarum Carnivorarum historia, ad Nocturnas deflectendum est. Hæ vero ob cæsios oculos γλαυκώπαι, dicuntur, & magnitudine inter se differunt. Oculos magnos amplos & cæsios habent. Non solum in tenebricosis montium & rupium cavernis, sed & in cavis arboribus, desertis ædificiis, domorum, templorum, & turrium tectis latent. Inter duo denique crepuscula, (de nocte parum aut nihil vident; de die excedens sensibile sensum lædit) lacertas, scarabæos, apes, vespas, mures, hirundines, interdum lepusculos, & cuniculos rapiunt. Numerantur autem inter rapaces nocturnas. *Bubo*, *Asio sive Otus*, *Scops*, *Aluco*, *Vlula*, *Noctua*, *Strix*, *Caprimulgus*. Aldrov. l. 8. c. 1. Arist. H. A. l. 9. c. 34.

BUBO, qui Græcis βύας, βούπαλος, σκλόψ, βούφος; Goropio Becano, cum Aristotelis Cyminde, Chalcide, Hubride, & Ptynge, idem: Aristoteli forte Ascalaphos, omnium nocturnarum est maximus, nec Aquila minor. *Corpus* ipsi breve, & propter caudæ brevitatem veluti decurtatum. Corporis tegmen plumeum ferrugineo seu obscuro quodam æris colore est. Maculis nigris sparsim & incerto ordine respergitur. *Caput* habet, adeo grande, ut ob ejus magnitudinem pullus à cauda primum in lucem prodire credatur; frontem orbiculatam seu teretem, plumis velut auribus eminentibus in regionibus prout in Oto, insignitam. Cavernas ad auditum patulas, hocce pennarum ornamento ob magnitudinem tectas. Oculos maximos, & qui igneo splendore, ingenti magnitudine, & truci obtutu, terrorem aspectantibus incutiunt. *Rostrum* aduncum; Collum pro sua magnitudine perbreve; Ungues Aquilinis majores; crura brevia. Cujus Gesnerus iconem exhibet, magnitudine Anserem vincebat. Alas habebat ad tres dodrantes longas. Caput magnitudine & forma felinum. Pennæ supra utramque aurem nigricante, & tres digitos subrigebantur. Cujus Aldrovandus, in multis ab illo diffe- Arist. H. A. l. 8. c. 3. Strabo Geogr. l. 17. Plin. H. N. l. 10. c. 16. Gesnerus in Ornith.

Aldrovandus Ornit. l. 8. c. 2. differebat. Nam huic quidem etiam ad extremos usque digitos crura; sed breviora, graciliora, nec ita supra genu torosa. Color ei erat per totum corpus ex cinereo ferrugineus, in pectore potissimum, ubi etiam subnigris maculis per longum ductis, promiscue respersus erat. Dorsum & alæ è ferrugineo magis succedebant. Et cum ille Gesneri in singulis totius corporis plumis magis variegatus, & tenuibus quibusdam lineolis, transversim ductis Accipitrum & Anatum instar, minatim distinctus fuerit: & universo corpore magis vero dorso & capite, maculas quasdam incerti ductus, lituris nigris, crassis, & quodammodo figuratis gesserit: hic in alarum pennis majoribus, & cauda, lineis subnigris, transversis, largiusculis, distinguebatur; quæ ita efformatæ in cauda præsertim fuere, ut singulæ latiores superne & inferne instar fimbriarum triplici ordine dispositæ, aliis subtilioribus, clauderentur.

Locus. Plin. H. N. l. 10. c. 12. *Locum si spectes* deserta incolit, nec tantum desolata, sed dira etiam & inaccessa. Inter sepulchra etiam diu noctuque versatur; aliquando propter mures, & juxta horrea reperitur. Cœtum aliarum avium Ovidius in Epist. fugit. Hinc solicana & devia vocitatur. Nidulatur in altissimis rupibus, ne fœtum injuriis exponat, & ut securius ad prædam evagetur. Ovum ejus Plinii tempore vix Plin. H. N. l. 29. c. 4. visum est, nostris non adeo rarum.

Cibus. Arist. H. A. l. 8. c. 8. *Cibus* ipsi carnes avicularum, cuniculorum, & leporum. Tantum prædæ, dum pullos educat congerit, ut & venatoribus satis lucri adferat. Templa noctu frequentare, ut se oleo ex lampadibus ingurgitet, vix credi potest. Noctu autem victum quærit, & sublustri crepero gaudet in vespere. Plin. H. N. l. 10. c. 12. Unde Nocticanicana, & noctis monstrum vocatur. Si diuturno tempore prodeat, ab aliis avibus seu visu insolens, convellitur. Roboris est magni. Visus & feroces canes abegisse, & cum Aquila depugnasse. Si se viribus imparem sentit, in dorsum supinus procumbit, unguesque ac rostrum sic adversum erigit, ut hostium nullus accedere audeat.

Volatus. Ovid. l. 5. Metamor. Plin. l. 10. c. 12. Quantum ad *volatum* vix movet natas per inertia brachia pennas, nunquam volat quo libuit, sed transversus. Hebetes ipsi interdiu oculi, minus tum quam Noctua Plin. l. c. videt. Non cantu aliquo, sed gemitu vocalis est, & bubulare, quod Græcis est βύζειν, dicitur.

Usus. *Usus* ejus est, tum in *Aucupio*. Nam & aviculæ dum eam interdiu circumvolant, & percutiunt, facillime retibus capiuntur; & Bellon. l. 2. de Avibus cap. 28. Galli ejusdem opera, Milvos venantur: tum in *cibo*. A quibusdam enim editur: tum in *Medicina*. Cerebrum vulnera cum adipe anserino glutinat; cum aphronitro scabiem sedat. Sanguis asthmaticis est utilis. Cor ejus, si impositum mammæ mulieris dormientis sinistræ fuerit, ut omnia Plin. H. N. l. 20. c. 4. secreta pronunciet; si axillæ, ut canes obmutescant, efficere; sed falso tradunt. Creditur Agrippæ Romæ captivo, primo Ioseph. l. 8. Antiq. c. 8. regnum cum libertate, post mortem portendisse; Chingis Canum ab hostibus victum, quasi servasse, ideo à Tartaris honorari, serenitatem denique si totam noctem cecinerit, portendere.

CAPUT II.

De Asione seu Oto.

Asio seu Otus forte ab auribus, qui *Descriptio.* Alexandro Myndio apud Athenæum Lagotia, quod aures leporinas habeat; aliis apud Aristotelem *Nycticorax*; quia Buboni per omnia, magnitudinem si excipias (mugnitudine columbæ esse scripsit Athen. lib. Dipnos. Athenæus, quod de maximis intelligendum,) est similis ternos quoque digitos habet anticos, posticum unum (male noctuæ similem Plinius dicit, male & Gaza Plin. H. N. l. 10. c. 13. τὸν σκῶπα per Asionem apud Aristotelem vertit; & Oppianus, cum Athenæo Otum Oppianus in Cyneg. Athen. l. 9. cum Otide confundit) Bubonem sequitur. Aldrovandus binos describit. Priori Aldrovandus Ornit. l. 8. c. 3. *caput* erat auribus velut cornibus plumeis insignitum, cinereobætico diluto & nigro ad supercilia usque & nares propemodum colore varium. *Facies* tota anterior, è cinereo candicabat, minutissimis plumulis veluti pilis tota obsita. *Corpus* totum è cinereo seu leucophæo ad ferrugineum dilutum vergebat, maculis ubique fuscis conspersum, tam majusculis, quam punctorum instar minutissimis. Per *ventrem* notæ fuscæ in longum recta ducebantur, & in acumen desinebant &c.

Alterum semipalmum in longitudine minus, Fulvum Aldrovandus appellat. Toto propemodum anteriori corpore maculas fuscas, in longum protensas, & singulis plumis albicantibus decus satas, ut crucis aut lilii Francici referrent figuram, habebat. *Crura* & pedes ad ungues usque hirsuti, uti totum corpus, flavescebant. *Cauda* infra alarum longitudinem, uno fere digito erat. Describit & Bellonius tertium, au- Bellon. l. 8. cap. 2. ribus patulis, cruribus ad ungues pilosis, facie Aluconi simili, ventre maculis nigris variegato. Cauda alarum longitudinem æquante, ulula multo majorem, qui vel superiori est similis vel Aristoteli incognitus & Arvernis in Gallia montibus peculiaris species, dicendus. Cranii Anatomen vide in Aldrovando. Auris & oculi hisce verbis idem exequitur. Avi huic supra aures cutis in longum producitur complicata, rugosa, sponte concidens, & meatum eo loco occludens, instar membranarum, quæ tamen in amplissimum, si voles, ambitum de-

deduxeris. Sunt enim laxæ, implumes intus, candidæ, foris vero minutissimis & pulchellis plumulis consitæ, & quæ orbem venustum in marginum ambitu constituunt. Non alteri rei magis appositæ, hasce cutaneas valvas, quam branchiis piscium compararim. His apertis, auditus foramen amplum ac patulum in medio apparet, multis anfractibus instar humani tortuosum. Oculus inventus fuit substantia quadam cartilaginea, velut capsula circumclusus, non tamen undique. Nam infra in parte oculi posteriori haudquaquam membrana hæc substernebatur, sed circumquaque ad latera, à qua circulus supra totum oculum exporrigebatur, ante quidem hâc membrana angusta erat, intra vero & qua magis ad posteriora vergebat, dilatata: Oculus ipse ante orbicularis erat retro sessilis, & compressus, longe quam vel in medio latior. Refecta cornea uveam ab illa intus plurimo nigrore tinctam & veluti atramento perfusam, quippe quæ etiam humores subjectos digitis contrectata tingeret, observavi. Huic in orbem alia tenuissima pellicula instar annuli circumponebatur, crocea, seu aurea per totam substantiam, ita uveæ connata, ut nullo modo integra ab ea secerni posset. Hujusmodi sane nullam, quod equidem sciam, in aliis animantibus reperiri puto. Duæ igitur hæ membranæ coloribus diversis tinctæ, & per corneam transparentes, horrendum illum nocturnarum avium oblutum faciunt, concurrentibus simul è nigro & croceo ex adverso radiis & velut flammæ è silice excussæ micantibus. Humor crystallinus minime durus aut solidus erat, qualem in Aquilis & aliis observavimus, sed tener & molliculus, utpote qui facillime vel sua sponte dissolutus refecta cornea simul cum aqueo humore efflueret.

Locus. *Locum* si attendas, montes plerumque inhabitat, locaque edita. In montibus Arverniæ copiosi inveniuntur, & in Italia in monte Plumbicio passim sunt obvii. In Ciliciæ campis de die inter Ambrosiæ plantas abditum Bellonius invenit, cum tamen eo loci, ne ad quartum quidem milliare, arborem ullam nascentem videre liceat. Nidulatur in arborum cavernis, & foraminibus Aristoteli & Plinio *migratorius* est. Nam cum Lingulaca, matrice, & Cynchramo, Coturnicibus hinc proficiscentibus ducem esse scribunt. Arist. H. A. l. 8. c. 12. Plin. H. N. l. 10. c. 23.

Volatus & Vox. Levi facilique *volatu* fertur. *Vocem* edit ei similem, qua homo frigore affectus reclamare solet hu, hu. Repetit eam solis occasu instante, aliquanto intervallo interposito, sonoram, tanquam si fistula tenui ederetur. Cum à quopiam lacessitur, sibilum aut crepitum emittit, qualem felis solet. In pugna eadem ratione se defendit ac Bubo. κοβάλος ἐστι καὶ μιμητής Aristoteli, seu quod instar mimorum ac parasitorum collum contorquendo nunc in hanc, nunc in illam partem ridiculos & mimicos gestus edat, seu quod imitatione gaudeat: Quicquid facientem aucupem cernit, idem quoque agit. Stant illi è regione, & viscoso quodam Pharmaco oculos inungunt, illud post in pelvibus relinquunt & abeunt. Accedit Otus & oculos sibi conglutinat, sicque capitur. Aristoteles eum in altero aucupe intentum, ab altero circumveniri reliquit. Magi recenti Asionis felle glaucomata curari dicunt. Arist. H. A. l. 8. c. 12. Athen. l. 9. Dipnoso. Arist. H. A. l. 8. c. 12. Athen. l. c.

NB: *Est & genus exoticum Oti, de quo vide in Mantissa.* Num. 2.

CAPUT III.

De Scope.

SCops, Alexandro Myndio absques apud Latinos nondum invenit nomen, quamvis Bellonius Ululam ex ipso faciat. Græcis vel à voce inepta, vel quod ἐν σκιᾷ ὦπα habeat ἐνέργον, seu noctu maxime cernat, vel quod varietate gesticulationum, quibus naturaliter utuntur homines, σκωπτόντας, id est, qui alios deludere solent, referat, sic dicitur. Habet fere cum omnibus nocturnis aliquid commune. Cum Bubonibus & Otis, quod auritus sit. Cum Ululis & Alucone, quod pedes utrinque in æquum digitorum numerum dispertitos habeat. Cum Noctuis, quod pedum compositione, figura; colore denique & magnitudine, his quam aliis propior sit. Ab Athenæo & Æliano ita depingitur, ut minor Noctua esse, in colore plumbeo albicantia puncta habere, & ab utrisque temporibus duas pinnas subrigere, dicatur. Athen. l. 9. Dipnoso. Bellon. l. 2. de Avibus c. 35. Eustat. in Odyss. 5.

Duplex apud veteres ipsorum *genus*. Alii sunt *vocales*, qui omnibus temporibus patent, ideo ἀεισκῶπες dicuntur, glauci sunt ac esui propter vitium carnis inepti. Alii *muti* qui autumno interdum apparent, nec plus uno vel altero die commorantur, Scopes absolute dicuntur, & ab Aëiscopibus crassitie differunt, turturi & palumbo similes. Tot & apud Neotericos differentiæ. *Una* Italiæ frequens, quam isti Chiuino vocant. *Altera* huic apud Germanos similis, paulo albidior, cauda & auriculis longioribus. *Illa* prout ab Aldrovando describitur, noctua est minor, palumbo par, omnium fere nocturnarum minima, illam si excipias, quæ Alaudam non superat, & rara est. *Caput* ei teres plumulis coloris ubique plumbei vestitum. Aurium plumulæ una tantum pinnula constabant, quæ in mortuo vix appareat. Totius corporis superficie tenus color cinereus est, hinc inde nonnihil admixto, plumbeo, macu- *Generatio.* Athen. l. 9. Dipnoso. ex Callimacho.

maculis albicantibus distinctus. Majores alarum & caudæ pennas, maculæ albæ, transversim ornant; minores reliquas omnes etiam linea in longum nigra secat. Circa collum & alarum initium ruffo decore promiscue respergitur. *Pedes* habet exiguos fuscos, ad plumbi colorem abscurum accedentes, squammosos, depiles, in digitos binos anticos, & totidem posticos dispartitos, unguibus fuscis instructos.

Generatio. Arist. H. A. l. 9. c. 28. Plin. H. N. l. 10. c. 49.

De *Generatione* ipsius nihil exploratum esse scribit Aristoteles, nisi quod Favoniis flatibus appareant. Plinius amplius nasci negat, forte quod ipsorum satyricos motus, cum insident, plærisque memoratos concipere mente non possit.

Vox. Athen. l. 9. Dipnos.

De *Voce* superius dictum est. Quod ei ex Athenæo potius quam Æliano à Gyllio applicatur, *πάντα τὰ τῶν ζώων εὔγλωττα καὶ διηρθρωμένα εἶναι τὴν φωνήν*, quasi omnes oris expressione & articulata voce longe superet; ad aves, quarum lingua latiuscula pertinet. Ridiculos sæpe exercent gestus. Cum enim colla retro agilia habeant, caput modo adducendo, modo protendendo, vertice nutando, humeros, jactando, & saltitando, histriones imitantur. Unde Scops saltationis apud antiquos genus, quod & Scopiam nominabant, *ἔχον τινὰ τοῦ τραχήλου περιφορὰν κατὰ τὴν τοῦ ὄρνιθος μίμησιν*. Habebant quandam colli circumvolutionem ad avium imitationem. Perire mali Punici grano, Gyllius in Æliano addit.

Pollux l. 4. c. 14. Meurs. in Orchestra. Æli. H. A. l. 6. c. 46.

CAPUT IV.

De Alucone & Ulula.

ALUCONIS, qui Græcis ἐλεός, non ἀλεός, nec ἐλαιός, nomen, vel ab Italorum Alochone Gaza formavit; vel à Germanorum, ut Lazius vult, locken, quod allicere significat, desumptum est. Duo ipsorum sunt *genera*. *Unum* majus, *alterum* minus.

Bellon. l. 2. de Avibus c. 32.

Majus Caponis est magnitudine, hoc peculiare habet, ut palpebram à summo oculo ad imum adducens, conniveat. *Auriculis* caret; sed eorum loco coronam quandam è plumis constructam, quæ faciem totam, pinnulis supra oculos superciliorum altorum modo, elevatis, & utrinque per tempora nec non sub mentum descendendo in orbem coëuntibus, flammei muliebris forma, habet. *Rostrum* ipsi album. *Oculi* cavitatem profundam, à plumulis undique surrectis constitutam, magni, & toti atri immerguntur. *Dorsum* coloris est plumbei, notulis albidis variegatam. *Crura* plumis candidis conteguntur, *pedes* duntaxat pilis. *Incolit* tam laco campestria, quam saxa prærupta, rimas turrium, & cavernas quercuum. Muribus & aviculis & inter has picis victitat. Quod forte animalculum cœpit, deglutit, integrum. Tam ampla enim ei gula, ut bolos ovo majores integros transmittat: neque quicquam cibi sumit antequam ossa, pilos, & plumas rejecerit. Transversim, Ardearum more inter *volandum* fertur.

Aldrov. l. 8 cap. 5. Arist. H. A. l. 8. c. 3. Arist. H. A. l. 8. c. 3.

Minus simili cum majore maculorum diversitate variegatur, domesticam columbam magnitudine non excedit. Vertex capitis, collum, dorsum, alæ ad pennas remiges usque plumis vestiuntur ab initio prope radicem cinereis obscura; reliqua ferruginies dilutis. Anterior *capitis* pars, plumulis candidis informam flammei cincta videtur, quas circulus luteus undiquaque ambiens claudit. *Oculi* nigerrimi versus interiorem canthum plumeis luteis obsidentur.

Tibiæ & pedes villis horrentes nonnihil rubent, binis ante & totidem retro digitis instructi. *Unguibus* armatur longis, validis, acutissimis, & aterrimis.

Vox.

Vocem noctu edit adeo terribilem, ut pueris & fœminis terrorem incutiat. Rarior multo conspectu est, quam major. *Ulula flammeata* Gesneri eadem cum Alucone.

Gesner. in Ornithol.

ULULA, Græcis αἰγώλιον, ὀλολυγὴ, & ὀλολυγὼν dicitur. Quæ à Gesnero describitur, magnitudine erat Gallinæ, vel supra, colore ruffa, vel nigro respersa. *Rostrum* breve & aduncum albicabat. *Oculos* habebat magnos nigros, pupillam obscure ruffam, pinnulas inter oculos & rostrum multas, densas, cinerei fere coloris, margines *palpebrarum* rubicundi, membrana nictanti superne abducebantur. *Collum* erat multum retro agile. *Crura* albicantia punctis conspersa lividis, hirsuta ad pedes usque. Pedum digiti bini ante, totidem retro.

Aldrov. l. 8 Ornithol. cap. 6.

Quam Aldrovandus discribit, & inter ululas, quod vocem non flebilem ejulando, sed Gallinaceorum haud absimilem rostro frendendo, ediderit, reponere metuit. Caput, dorsum, alas, caudam colore cinereo, maculis albicantibus ac nigris distinctam habebat, sub ventre albicabat, & nigris maculis variegabatur. Capite erat valde magno, tereti, enormiter crasso, admodum plumoso. Oculis ex toto nigricantibus, & plumulis albis undiquaque in orbem cinctis, in quorum ambitu, ad palpebrarum oras lippientium, instar rubescens circulus conspiciebatur, superiori tantum palpebra inter nictandum oculus contegebatur. Rostrum erat subvirescens, &c.

Locus & Cibus. Arist. H. A. l. 9. c. 17. Arist. H. A. l. 8. c. 3. Idem. H. A. l. 9. c. 1. Idem l. 9. c. 17.

Colit & campestria & saxa, δίθαλος est, *seu gemeni cibi*. Fruges in humilioribus colligit. In excelsis rapinas agit, & carnes in cibum parat. Picas venatur: sed & colorem (subest mendum, nec nota cuiquam avis) forte collurionem, rapit. Est νυκτινόμος καὶ ἡμέρας

ἡμέρας ὀλιγάκις φαίνεται, Noctu vagatur; de die raro apparet.

Generatio. Plin. H. N. l. 10. c. 16. Arist. H. A. l. 6. c. 6. Apul. l. 2. Floridor. Plin. l. 29. H. N. c. 6. Usus.

Parit quaternos, si bene Plinius Aristotelem intellexit. Nam ne de Ætolio Milvo res sit verendum est. *Vox* ejus est ululare, seu mœsta & flebili voce plangere, idque vespertino tempore.

Fel ejus prædicatur ad albugines, suffusiones, & caligines. Adeps ad claritatem.

CAPUT V.

De Noctua in specie sic dicta.

Generatio & descriptio. Hesychius in Lex. Arist. H. A. l. 2. c. ult. Idem l. 2. c. 15. Albert. l. 23. Bellonius l. 23. de Avib. c. 32. Aldrovandus Ornithol. l. 8. c. 7.

NOctua Latinis quod noctu canat & volet; Græcis γλαὺξ, κοκκοβάρη, κέλγη, & τυτώ dicitur. Duplicis ipsarum *generis* mentionem faciunt Authores, *Majoris* nempe & *Minoris*. Utrique *collum* breve, gulæ pars inferior paulo latior. ἀποφυάδες seu *appendices* infra ubi intestinum desinit paucæ, *lien* tam parvus ὥστε λανθάνειν ὀλίγως τὴν αἴσθησιν, ut sensum multorum effugiat. *Cauda* brevis, & si Bellonium audimus, pedes pilosi. *Capitis* vertex ex plumularum ibidem positu veluti introrsum excavatus. Quæ ab Aldrovando describitur, erat columbæ magnitudine, *capite* majusculo superne depresso. *Oculis* magnis & glaucis. *Rostro* longiusculo, dilute flavo, *corpore* toto plumis partim bætico, partim albo distinctus. *Cruribus* plumosis, & ad pedes usque hirsutis, coloris è cinereo bætici. *Pedum* digitis subfuscis, cinereis, implumibus. Quam Germani *saxatilem* nominant, tota parte prona fusci, modico ruffo permixti, & albicantibus maculis distincti est coloris. Crura & digitos pedum habet hirsuta, plumis albidis. *In extincta rostrum superius rubebat, cum prius in viva rubere non videretur.* Inter oculos & rostrum pennulæ quædam ceu pili aut barbulæ rigent.

Locus. Plin. H. N. l. 10. c. 29. Apostol. Cent. 6. Prov. 41.

Locum si attendas, in Creta nasci negat Plinius, illatam mori tradit, nec in Alpinis Helvetiæ regionibus inveniri scribit. E Gallia Cisalpina, Longobardia, & Germania ad Rhenum eò advehuntur. In Attica plurimæ. Unde Noctuas Athenas. Saxatiles montana & saxosa incolunt. Ideo ad frigus arcendum plumas cruribus & digitis natura induit.

Victus. Arist. H. A. l. 8. c. 3. Crescent. l. 10. c. 16. de Agric.

Cibus ipsis vespæ, apes, lacertæ, mures, quarum cicuratæ, in domibus etiam venationem exercent, semel saturatæ trium dierum inediam perferunt, nec novem abstinentia læduntur.

Generatio. Plin. l. 10. H. N. c. 17.

Quantum ad *Generationem*, quod de Bubone, id & de hac Plinius dicit, solam inter uncungues, & carnivoras non cœcos parere pullos, Eustathius & Varinus falso tradunt; nec verius, cum formicas à suis pullis abigere cupiunt, vespertilionis cor in nido tanquam amuletum habere, Oppianus reliquit. Si enim ipsa lepus est, cur aliunde pulpamenta quærat. Nec de die omnino *cæcutire* verum; nec propter insitam vim igneam *tenebras penetrare*, ac luna silente videre, quod Eustathius, & Varinus scribunt. Die exorto quasi splendore visus ejus hebetatur, & quasi quibusdam errat in tenebris. Sicca nimis & tenuis humoris substantia facili negotio dissipatur. Noctu, quia aëre, qui visionis medium est, non illuminato, objectæ colorum species non exprimuntur, si propius accesseris, haud loco sese movebit. Moderata lux quia Noctuæ conveniens, ideo θηρεύει ἄγρεις ἑσπέρας καὶ περὶ ὄρθρον, per vesperam & circa matutinum crepusculum venatur. Sonum edit duplicem, unum tou, tou; alterum vocant cucabare. Aristophani κικκαβᾶν. Pollux eam ὑΐζειν scribit. Nigidius novem habere voces prodit. Apulejus serum & intortum ejus cantum vocat.

Ambr. l. 5. Hexaem. c. 24. Bellon. l. 2. de Avibus c. 24. Arist. H. A. l. 9. c. 34. In avib. Pollux Onom. l. 5. c. 13.

Plin. l. 10. c. 17. Apulejus l. 3. Milesior. Ingenium. Crescent. Agricult. l. 10. c. 6. Plin. l. 10. H. N. c. 17.

Est etiam *saltatrix*, & corpus & cervicem frequenter in orbem contorquendo, nunc torvo & fixo obtutu hominem aspicit, nunc capite huc illuc acto scurras & histriones imitatur. Luce vagantem aviculæ reliquæ sturnatim admirantium specie primo circumvolitant, mox impetunt. Ab his circumdata, resupina pedibus repugnat, collectaque in arctum, rostro & unguibus tota tegitur.

Inimicitia. Arist. H. A. l. 8. c. 1. Lucretius l. de Natura rerum. Arist. l. 9. H. A. c. 1. Plin. l. 10. H. N. c. 17.

Inimicitias gerere dicitur cum cornice, seu quod sibi ova meridie absumat, seu propter aliam causam. Lucretius sane cornices metu Noctuarum in Athenarum mœnibus unquam volasse negat: cum orchilo, ejus ova itidem exedente; cum Pico Garrulo, & ovibus. Contactu frondium platani torporem contrahere, sic à ciconiis à nido submoveri, fabulatur Ælianus. Auxiliatur ei contra aviculas collegio quodam naturæ passer, bellumque partitur.

Usus.

Usus captæ tum in *aucupiis*, prout in Oto dictum est: quod genus aucupii hodie, à pipatu avium circumvolantium noctuam Pipatam vocant. unde Pipare quod decipere; tum in *cibis*, apud tenuioris fortunæ homines; tum in *Medicina*. Nam eibus aqua in qua Noctua lavit perfusus, Gallinarum pituitam pellit. Sanguis inter psilothra numeratur, jecur parotidas sanat. Anginis cerebro succurritur. Ebriosis ova per triduum in vino data, tædium ejus adducunt.

Præsagium. Aratus in phænomenis.

Præsagia si respicias, si nemore deserto frequentior in urbibus apparuerit, sterilitatem; si vespertino crepusculo de suis lustris citius pro consuetudine egressa, plurimum concubaverit, pluvias; si pluvia durante, cessaverit, serenitatem, polliceri creditur.

NB. *De Noctuæ genere exotico vide Mantissam.* Num. 2.

E CA-

CAPUT VI.

De Strige & Caprimulgo.

Descriptio. l. 11. H. N. c. 39.

STrix quænam sit avium, non constare arbitratur Plinius. Ovidius eam brevi compendio descripsit, dum scribit

—— Strigum
Grande caput, stantes oculi, rostra apta ruinæ,
Canicies pennis, unguibus hamus inest.

Ovid 6. Fastor. Isidor. l. 12. Origin. c. 17.

Ubera eas infantium labris immulgere, sanguinem in cunis noctu exugere, imo & dilaniato unguibus corpore mortem afferre, credidit superstitiosa Antiquitas. Isidorus vero propriis pullis lacteum humorem instillare, eosque ultra modum amare prodidit.

Vox.

Vox ipsarum proprie stridor est Latinis. Omen semper triste habebatur.

l. 8. Ornithol. c. 8.

Aldrovandus huc *nocturnam* quandam *avem* refert, quæ habebat caput magnum, rotundum, anteriore parte plumulis exiguis, in orbem velut flammeum positis exornatum. *Oculos* grandes cum iride dilutè flavo ac pallente, pupillas maximas, & vehementer atras. *Rostrum* corneum, fuscum. Pennas universi corporis ferrugineas, maculis fuscis in remigibus transversim distinctas. *Caudam* palmo fere alis longiorem. *Crura* ad digitorum ungues usque instar pedis leporini pilosa. *Digitos* pedum binos ante, totidem retro. Magnitudine erat Asionis. Dicebatur caprarum ubera exugere.

Descriptio.

CAPRIMULGUS etsi specie à reliquis multum differat; nocturnis tamen, ratione visus, accensetur. Græcis Αἰγοθήλης παρὰ τὸ ἐξ αἰγὸς τεθηλακέναι, quod capras sugat, dicitur. Magnitudine est paulo major quam Merula, minor quam cuculus, seu ut Plinius, grandioris Merulæ aspectu. Cujus iconem Aldrovandus exhibet, erat cuculo ita similis, ut nisi inusitata pedum, crurumque exilitas & brevitas cum diversa constructione obstitisset, is idem esse crederetur. *Caput* habebat vertice longo & compresso. *Oculos* grandes, iridem & pupillam nigerrimas. *Rostrum* vix passerino majus, modicum aduncum, plumulis tanquam pilis quibusdam superne ad nares & inferne sub mento, ornatum, &c. Quam Gesnerus exhibet, rostrum habebat aduncum, & tibias plumis obvestitas.

Arist. H. A. l. 9. c. 30. Plin. l. 10. H. N. c. 40.

Locus. Arist. l. c.

Degit in montibus circa mare inprimis in Creta, propter viciniam stabulorum quibus capræ includuntur. Intrant namque isti fures nocturni pastorum stabula, caprarumque uberibus advolant, propter suctum lactis, qua injuria uber emoritur; capræ, quas ita mulsere, cœcitate percutiuntur. Adeo terribilem clamorem habent, ut etiam audientibus pavorem incutiant. Duo aut tria cum plurima ova pariunt. De visu ita Aristoteles: ἐστι οὐκ ὀξύωπος τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς βλέπει. Parum acute interdum videt, sed noctu perspicax est.

Arist. l. c.

TITULUS VIII.

De Carnivoris mediæ naturæ.

CAPUT I.

De Vespertilione.

Descriptio.

VEspertilio, LXX. νυκτερὶς, Hesychio & Phavorino φάλκη, Phili νυκτάλωψ & φιλέσπερος, Victorino Avis sorex, Vallæ semimus, Platoni in ænigmate, Avis non avis dicitur. Τοὶς πτηνοῖς καὶ πεζοῖς ἐπαμφοτερίζον καὶ διὰ τοῦτο ἀμφοτέρων τε καὶ οὐδετέρων μετεχειν, bene scripsit Philosophus, male Macrobius, quatuor pedibus ingredi, & inter quadrupedes referendum, ut inferius patebit. Color nonnullis fulvus, aliis niger, subalbus, cinereus. *Magnitudo* diversa. Majores in urbe Assyriæ Borsippa, quam alibi, in novo orbe columbas adæquant, in Brasilia monedulas, circa Vrabam turtures, in Orientali India, si Pompilio Azalio credendum, tanti, ut illas transeuntes, alarum verbere prosternant, multos etiam occidant. *Caput* quibusdam murinum est, caninum aliis. *Rostrum* à cæteris avibus diversum. *Nares* vituli instar. Dentes XXXIV, in mandibula inferiore octodecim, sedecim in superiore Bellonius observavit, viginti quatuor in singulis mandibulis duodenos, eosque serratos, teretes & longiusculos Aldrovandus utrinque in superiore mandibula senos, in inferiore septenos quorum anteriores cæteris longiores; omnes valde albi, Clusius. *Maxillas* intus & foris pilus oblongus, niger, obvestit. *Auriculas* interdum binas, quaternas interdum habet: similitudo eis Asininarum, & superiores quadruplo sunt inferioribus majores. *Mamillæ* soli volucrum datæ sunt, lacte sola nutrit ubera admovens. *Alas*, quæ pellitæ, exangues quidam dixere. Ab armis incipiunt, & per latera per axillas continuo ductu ad crura usque feruntur, easque circumambiunt. Quatuor hæ flexus, plicas seu articulationes habent, quibus alas inter volandum dilatant, & contrahunt, mediis superiorum, (cubitos Albertus nominat) quique in plures alios deorsum flexas divaricantur, *digituli* singuli, unguiculis hæmatis instructi, quibus parietibus se affigunt, annectuntur. In supremis alis rudimenta, quædam *brachiorum* nervosa apparent, quæ in uncum desinunt. *Pedes* illi bini, in quinos digitos dissecti & unguiculis acutis instructi, singuli in medio, ac si palmam efformarent, ampli. Innituntur inferiori alarum membranæ, atque ex ventre ad caudæ, si quæ est, latera, exporriguntur. *Cauda* quippe aliis nulla, ut recte Aristoteles, Africanis

l. 4. de partib. Anim. c. 13. l. 7. Macrob. Saturnal. c. 16. Strab. l. 15. Livius Hist. c. 10. Gomara Hist. c. 61.

l. 9 Ornithol. c. 1.

Plin. H. N. l. 10. c. 61. Strab. l. 15

de partib. Animal. l. 4. c. 11. Bellon. l. 2. de avib. c. ult.

fricanis murium instar oblonga, & quatuor digitos extra membranas alarum prominens. Aldrovandino mediis atque infimis alarum membranis sub ventre involvebatur, & ad extremam earundem exporrigebatur apicem. *Penis* mari sat magnus; exertusque, qualis simiarum est, genitalis fœminæ meatus pone podicem apparere solet. Quid sibi Plinius, verbis, *Coxendix huic avi una traditur*, velut, cum duo crura habeat, intelligi vix potest.

Locus.

Locum si spectes, loca obscura, cavernas, & meatus subterraneos amant. Ideo & in labyrintho Cretæ inter Cnossum & Cortinam, Borsippam, urbem adde, plurimi, & in Appennini prope Puteolos, speluncis multa millia, & in monasterio quodam Misniæ tanta, ut excrementorum acervis multi carri onerari possint. Delectantur in *victu* culicibus & muscis, sed & lardum, candelas, & alia pinguia arrodunt. Succidiam sæpe ita exedunt, ut in excavata scrobe stabulentur. Invadunt & nudam corporis partem culicum more, & sanguinem exugunt, in Dariene ita infestatos Hispanos, tabe contracta obiisse, Martyr author est. Gallinas, canes & catos morsu aculeo in cristam infixo interemisse addit. Solus volucrum, animal tantum *parit*, & fœtus lacte uberibus admotus nutrit. Recens nati musculis sunt similes, glabri, infantis humani instar; sed omnibus partibus absoluti, matris uberibus, cum primum enixa est adeo tenaciter adhærent, ut ne à mortua quidem sponte decidant. Nullis secundinis obtectos quidam putavere produci, refellit Bellonius, qui plures vigenis se in Pseudolabyrintho Cretæ prægnantes secuisse tradit, has etiam mater devorat, dum proli nuper natæ ob teneritudinem metuens, primo vel secundo die ad pastum evolare prohibetur. Cum duo tantum ei natura ubera dederit, plures geminis uno partu non edit; quia vero magna eorundem interdum copia ingruit, haud male quidam è putri etiam materia oriri, opinati sunt.

Strabo. Geog. l. 16 — Plin. H.N. l. 10. c. 61. — l. 6. dec. 3. — Plin. l. cit. — l. 2. de Avib. c. 2. — Gemma Cosinocret. c. 8.

Volatus.

Volant mane & vesperi potissimum; fœminæ sæpe geminos implexæ infantes; volatu ob timorem indirecto seu tortuoso, atque haud longe à terra semper. Volitatione fessi, hamis digitulorum, quorum in mediis alis rudimenta habent, parietibus saxis, arboribus, aut cavernarum fornicibus sese appendunt, & continuata serie, ac veluti catena quadam inter se cohærent. Melius de nocte *vident*, quia spiritus ipsorum visorius tenuissimus & dilucidissimus, per noctem modice incrassescens, idoneus ad conspectum redditur, de die extenuatus, expandiur & evanescit, ideo face vel gladio volantibus objecto, decidunt.

Homer. Odyss. μ. Homer. Odyss. ω. Alex. Aphrod. l. 1. prob. 66.

Ingenium.

Vox.

Voce exili gannitum potius & latratum canum imitantur, quam murium sibillum. Latinis stridere, Græcis τρίζειν τετριγάπειν & τετριγέναι dicuntur.

Homer. Odyss. ω. A. Pollux. l. 5. c. 13.

Affectus.

Singularis ipsis cum columbis *amicitia*, detinentur istæ, si caput vespertilionis in peris summo columbarii fastigio suspendatur. *Inimicitias* vero gerunt cum Ciconia, quia à solo illius contactu hujus ova sterilescunt, ni platani foliis in nidum positis sibi caverit: Cum *platano*, qui præ foribus suspensus ne involent, prohibet; cum hedera, cujus suffitu & odore perimuntur; cum formicis, ad quarum nidos si alas suspenderis, nulla ipsarum egreditur; cum locustis, quæ locum ubi vespertilio suspensus non transvolant.

Æl. l. 1. de Anim. c. 37 — Democrit. in Geop.

Usus.

Usus vespertilionum est tum in *cibis*; nam à Borsippenis condiebantur, ab incolis insularum Catigan & S. Johannis eduntur, ferventi aquæ immersi & excoriati eduntur, in Oriente gallinas sapore vincunt; tum in *Medicamentis*, toti præparati, bene scirrho, & podagræ adhibentur. Sanguinem trichiasi conducere, Archigenes & Serenus credunt, Galenus & Julius Alexandrinus negant. Cor & lingua hydrophobiam inducit. Caput dextro alligatum brachio vigilantis somnum impedit. Magicæ revera vanitatis est quod tradunt, si ter circumlatus domui vespertilio vivus per fenestram inverso capite infigatur, amuletum esse, præsertimque ovilibus circumlatum toties, & pedibus suspensum in superliminari.

Strabo. l. 16. — Scalig. Ex. c. 236. — Niremberg. Naturæ Exot. l. 10. cap. 93. 94. — Galen. in Euporistis. — Galen. l. 4. de Compos. medic. f. l. c. 8.

CAPUT II.

De Struthocamelo.

Descriptio.

STruthocamelus στρουθὸς Philostrato & Aristoteli, στρουθοκάμηλος Hesychio, στρουθιοκάμηλος Oppiano, στρειφοκάμηλος recentioribus Græcis dicitur, melius Chænocamelum, quia χῆνα sive anserem potius, quam στρουθὸν sive passerem, nisi cum Scaligero, gallinam reddere malis, dixissent. Plautus eum Passerem marinum appellavit, Phavorinus Lybicam avem, Diodorus Siculus Cervinam dixit. Aristophanis λυβικὸν ὄρνεον; Horatii Afra avis, gallinæ potius sunt, quas prægrandes Africa terra tulit. Maximus est omnium avium. Diodorus Camelo parem esse. Plinius equitis equo insidentis magnitudinem excedere; & verum est, si collum quantum potest erigat. *Rostrum* habet exiguum sed acutum. *Caput* in quo fere nullum cerebrum, parvum, exiguis pilis, in fœmina pallide lutescentibus, in mare flavescentibus, collo ad rubrum colorem vergente. *Palpebras* utrinque solus omnium alitum ut homo, pilos in superiore palpebra. *Collum* longissimum. *Dorsum*, cujus pennæ in mare nigerrimæ, in fœmina fuscæ, lanæ quandam substantiam sua mollicie efficiunt, tam latum, ut puerum lactentem

Diodor. Biblioth. l. 3. c. 12. — Plin. H.N. l. 10. c. 1.

Oppian. Cyneget. l. 3. v. 490.

ctentem insidentem ferre possit. *Alarum* pennæ ejusdem sunt coloris, sed in superiori parte candidissimæ. Gordianus miniatos habuit. In interioribus alarum cubitis

Albert. l. 23. de Animalib.

spicula secundum quosdam, quibus ferit, habet; osseos in extremis alis, secundum alios, mucrones, quibus ceu calcaribus ad cursum velociorem se incitat. Aldrovandus observare eos non potuit. *Caudæ* pennæ in mare subalbidæ, in fœmina subfuscæ sunt. *Coxæ* prægrandes, quod in angustum sensim juxta femur finiantur; *femur* humanum potius imitantur. *Pedes* Camelorum

Oppianus l. c.

cruribus similes θαμινῇσιν ἀρηράμενοι φολίδεσσι, frequentibus firmati squammis ad geminos, usque duros poplites teguntur. Pedes more boum bifidi, in binas *ungulas* dividuntur. Cur bisulcum potius quam solipedem aut digitatum natura fecerit, ignorare me fateor.

Locus. Theophr. l. 4. Hist. plant. c. 4. Plin. H. N. l. 10. c. 1. Xenoph. l. 1. Exp. Strab. l. 18. Diod. Sicul. l. 3. c. 13.

Reperiuntur, in Africa, Lybia, Æthiopia, Arabia, & Syria. Amant deserta & fere aquosa, & tanta eorum aliquando conspicitur copia, ut velut equitum quandam aciem eminus efforment.

Victus. Strabo. l. 6. Geogr. Langius Epist. 12. Aphrodis. in procem. probl. Vossius in emend. ad l. 3. de Idol.

Quantum ad *Victum*, Carpophagum esse ex Strabone colligi potest. ferrum, lapides, ossa, & quicquid obtigerit, sine delectu devorare certum fere est: sed an eadem concoquet, dubitatur, si fit, quod Langius credidit, specificæ potius proprietati, quam intensissimo calore tribuendum id erit. Nam leo struthocamelo calidior, ferrum concoquere non potest. Interrogatus, qui circumducebat, à Brentio, deglutire quidem ferri particulas sed iterum, vel integras, vel summum perpusillo imminutas, respondit.

Generatio. Plin. l. 10. c. 52. Arist. H. A. l. 9. c. 15.

In Venerem proclivis est, & Cameli Bactriani instar, aversus *coit*. Complura ponit *ova*, , octuaginta nempe, & quidem mense Julio; illaque lapidea quasi crusta munita, & XV, plus minus libras pendentia. In arena condita, & neglecta, solis calore foventur: solo visu ex iis pullos excludi quidam credidere, quod intueri ea avem viderent, nec propter gravitatem iis incubare posse scirent. Non *excluduntur* simul. Pars intra ova formatur, pars in lucem prodit, pars fovetur.

Ælian. de Animal. l. 14. c. 13.

Vox.

De ejus *voce* nil memoratu dignum occurrit. Non elevatur à terra propter corporis molem; festinantissime tamen interdum incedit, ingruente in alas vento, & tanquam vela eas extendente. Naturaliter eum *calvere* Plinius dixit; equum odisse alii tradunt. Collum frutice occultat, seu quod δι ἀφροσύνην ϗ νωθρότητα ψυχῆς, latere se ita existimet; seu quod eam corporis partem, quam se inferiorem habere novit, contra persequentium injurias muniat.

Plin. H. N. l. 11. c. 37. Plin. H. N. l. 10. c. 1.

Vsus. Plin. l. c.

Vsum si spectes, ova propter amplitudinem pro quibusdam habentur vasis. Garamantes potoria & capitum tegmenta ex iis conficiunt. Pennæ conos bellicos & galeas adornant, quas apud Turcas solis Janitzaris gerere concessum. Lapis in ventriculo repertus, & collo suspensus, concoquendi vim promovet. Sebum efficacioris ad omnia quam adeps anserinus usus: ideo cum auctio regia per Catonem Uticensem fieret, LXXX. sestertiis vænit; & apud Æginetam emplastrum diacinnabarios ingreditur. Carnes Arabibus, Æthiopibus, Numidis & aliis in usu, hinc Struthophagorum nomen. Heliogabalus sexcentorum capita una cœna, ad edenda eorum cerebella apposuit. Firmus Seleucius, qui Hippopotami adipe delibutos inter Crocodilos impune natabat, totum uno die comedisse dicitur. Sceletum apud Pareum vide.

Lamprid. in Heliogabalo. l. 24. c. 22.

NB. *Est & alia Struthocamelorum species. Vide Mantissam* N. 3.

HISTORIÆ NATURALIS DE AVIBUS,

LIBER II.

De Avibus Phytivoris.

TITULUS I.

De Avibus Granivoris, Non Canoris.

CAPUT I.

De Pulveratricibus Sylvestribus.

ARTICULUS I.

De Pavone.

Bsoluta Avium Carnivorarum historia ad Phytivoras pergendum est, inter quas pulveratrices tam sylvestres, quam domesticæ primo occurrunt. Inter illas primus *Pavo*, propter exquisitum pennarum ver, & gemmantes colores, quos adverso maxime sole, quia sic fulgentius radiant, expandit; Junonium incessum, ingenium, de quo in sequentibus singulare, & magnum apud veteres æstimium occurrit. Athenis statuto precio singulis noviluniis per annos XXX spectabatur, multi Lacedæmone & ex Thessalia spectatum confluebant. Alexan. visis iis apud Indos, gravissimas in eum qui occideret pœnas constituit. Tiberius ob subtractum è viridario unum, capite multavit. In Lybia si quis tantummodo læsisset, non impune ferebat, si Eustathio credimus. Quod si *precium* spectes, mille drachmis marem & fœminam venditos fuisse Antiphon scripsit: & tempore Varronis ova earum denariis væniebant quinis, ipsi facile quinquagenis, grex centenarius facile quadraginta millia sestertia reddebat, ut quidam Albatius ajebat, si in singulos ternos exegisset pullos, perfici sexagena potuisse. Dicitur & Medica, Persica, Junonis; & picta avis.

Lucian. de domo. Plin. H.N. l. 10. c. 20. Varro l. 3. de re rust. c. 6. Oppian. l. 2. Lucret. l. 2. de Natura rerum. Ælian. de Animal. l. 5. c. 21. Ælian. l. c. Sueton. in Tiber.

In Orat. contra Erasist. Varro l. 3. de re rust. c. 6.

Suidas. Aristoph. in Avibus. Statius l. 2. Sylv. Athen. Dipn. l. 9. c. 19.

Genera.

Diversitas illorum à colorum inprimis, & loci diversitate sumitur. Nostrates satis sunt noti. In Terra Firma quidem ventre & pectore nigris, cætera flavi; alii pectore & ventre flavi, cætera nigri conspiciuntur. In Curiana regione sunt sylvestres, qui per nemora vagantur, & adeo viles sunt, ut unica sunt, ut unica duntaxat vendantur acu, alibi in palustribus inveniuntur. Quod si & *Sexum* attendamus, fœmina mare multo minor est, neque in cauda oculos illos gerit, Japonensem si excipias, quæ quatuor in Uropygio obtinet.

Martyr. dec. 1. de reb. Ocean l. 8.

Descriptio.

Placet maris & fœminæ *descriptionem* exhibere. Mas igitur capite, collo, & pectoris initio intense cærulei, seu sapphirini coloris est. *Caput* pro corporis proportione habet exiguum, & quodammodo serpentinum, maculis duabus oblongis candidis, quarum una oculos superequitat, altera brevior at longe crassior subjacet, ornatum. *Apicem* in vertice è nudis quodammodo scapis tenerrimis, viridescentibus, in summitate ejusdem coloris liliorum flores ferentibus conspicuum. *Rostrum* candicat & insigniter hiat. *Collum* est longiusculum tenue & exile. *Dorsum* ex albo cinereum, maculis atris transversalibus conspersum. *Cauda* in duas quasi dividitur. Non longioribus quæ ex dorso prope podicem oriuntur pennis, in rotam extensis, minores quædam eæque fuscæ non rigent, sed ut in reliquis avibus extensæ conspiciuntur, datas ut longiores sustinerent crederes. Oculi ἐν πλέρου quatuor circulis, aureo, castaneo, viridi & sapphirino constant, & varios ad solem obversæ colores jaciunt. In *fœmina* pauca colorum conspicitur varietas. Alæ totæ, dorsum, venter, coxæ, ac pedes coloris sunt fusci ad cinereum vergentis. Capitis vertex & apex ejusdem coloris, in vertice tamen aliquot maculæ exiguæ, veluti puncta virescentia interseruntur, &c.

Locus. Plin. H.N. l. 10. c. 29. Varro de re rust. l. 3. c. 6. Diod. Sicul. l. 2. c. 53. Rhodig. Antiq. lect. l. 1. c. 10.

Quantum ad *Locum* in Asia fuisse invectitios Theophrastus author est, transmarinos Varro. Babylonia multos pulchriore quam alibi varietate aluit. Media gu-

losis celebratos. Ex Asia in Græciam primum, Samum inprimis, unde Samii tanquam præstantiores commendantur, post in Italiam & alias oras delati sunt. Athenis in precio fuisse superius dictum. Roma tempore Athenæi plures fuere quam Coturnices. In Suetia quoque, Ostrogothia, & apud Normannos in agro Lexoviensi aluntur. Amant edita *loca*, pascuntur tamen cum Gallinis, & Gallinarium sub vesperam simul repetunt.

Clemens Alexand. in Pædagogo. Æl. l. 5. de Animal. c. 21. Gell. l. 7. Noct. Attic. c. 16. Athen. Dipn. l. 14.

Generatio. Summa ipsis *Coëundi* cupiditas. Masculus quinque fœminas desiderat, & ni adsit alia, incubantem invadit, ac ova frangit. Agnoscitur irruisse libido, quoties circa se amictum caudæ gemmantis incurvat, & singularum pennarum capita occulta, locis suis exerit, cum stridore procurrens. Accenditur eadem, si leviter tostam fabam tepidamque jejunis quinto quoque die exhibeas. *Coëunt* ab Idibus Februarii ad Martium, vere præsertim, locis fere apricis, cum Favonii spirare cœperunt. *Partus* à trimatu obvenit, cum varii colores funduntur, brevi à coitu agitur tempore. Ter is anno à fœminis, quæ non incubant editur: at quæ fovent ova totum tempus fœcunditatis aut excludendis, aut etiam educandis pullis consumunt, ita ut vere semel in anno parere Aristoteles dixerit. De numero *ovorum* non consentiunt authores. Aristoteles octona in primiparis numerat, duodecim aut paulo pauciora in aliis; nec ista continuatis, sed binis ternisve interpositis diebus ponuntur. Alii primo anno unum & alterum, sequenti quaterna quinave, cæteris duodena edere volunt; nec hic numerus transscenditur. Quæ ter pariunt, earum primus partus, quinque ovorum est, quatuor secundus, trium aut duorum tertius. In Temistana viginti imo triginta aliquando enituntur. Concipiunt tamen *& sine coitu*, & ova Zephyria seu ὑπηνέμια Gallinarum more, non plura tamen duobus ponunt. Ut *commodius excludantur* Gallinis, sed non Rhodiis supponi possunt, recentiora; luna nonaria existente, hoc est, novem à primo Lunæ incremento diebus. Commodius inquam. Nam & mas seu libidine turgens, seu incubandi flagrans desiderio, illa interdum frangere solet; ideo à fœmina celantur; & quia fœmina non continue duorum dierum intervallo incubat, refrigerata, infœcunda evadunt.

Columella l. 8. de re rustica c. 11 Pallad. l. 1. de re rusti. c. 28. Columel. & Pallad. l. c.

Ælian. l. 5. c. 32. Columella l. 5. c. 32.

H. A. l. 8. c. 11.

Columell. l. c.

Ælian. l. 5. c. 32. Athenæus Dipnos.

Columella.

Ælian de Animal. l. 5. c. 32.

Ætas. *Ætas* ipsis viginti annorum tribuitur. Indicus centum memoratur vixisse. *Volatu* parum valent; seu quod Uropygium flecti ineptum obtineant, seu quod longitudine caudæ & corporis gravitate premantur.

Arist. H. A. l. 6. c. 9. Ælian. de animal. l. 11. c. 33.

Vox. *Vocem* si attendas, Philomelæ author eas pupillare dixit, Varro à voce sua dictos tradit.

Si *Ingenuim*, incessum suum ita componit, ne maculetur, pullus adhuc, si madescit (fide Alberti refero) moritur. Laudatus gemmantes expandit colores, adverso maxime sole, quia sic fulgentius radiant, simul umbræ quosdam repercussus cæteris, qui in opaco clarius micant, conchata quærit cauda, omnesque in acervum contrahit pennarum, quos spectari gaudet, oculos. Si tacitus spectes recondit suas opes. Refrigerationis indigus, passis pennis, & in anteriorem reflexis, corpus suum operit ingruente à tergo vento, alas pandit, & suaves auras excipit. Lini radicem naturale fascini amuletum, sub altera alarum retrorsum gestat. Qui eos venenum detegere, defossum eruere referunt, fidem suam exsolvant. *Ingenium.*

Plin. H. N. l. 10. c. 20.

Ovid. l. 2. de arte amandi.

Ælian. l. 11. H. A. c. 11.

Morbi. Duplici inprimis *morbo* afficiuntur. Doloribus nempe dentientium infantum similibus cum crista produci incipit, & pennarum defluvio, de qua Plinius. Idem cauda annuis vicibus amissa cum foliis arborum, donec renascatur iterum cum flore, pudibundus ac mœrens, quærit latebram.

Plin. H. N. l. 10. c. 20.

Præsagium. De *Vi præsagiendi* hoc dixisse sufficiat, cum plus solito clamitant, noctu inprimis pluviam imminere. Vocis enim illius obstreperæ congeminatio, vegetum & acutum intus cum calore vocalem Spiritum, per arteriam vaporoso aëre imbutum, erumpere testatur. Quod vero extra tempus cantillantem, Paracelsus mortem alicujus ea in domo præsagire tradit, fabula est.

Mizald. in Ephem. text. 1. c. 43

Usus. *Usum* & in *Medicina* & *in cibis* aliquem præstat. Nam jus pavonis pingue pleuritidem sanat, linguarum usus ab epilepsia præservat. Ova usta & in aceto trita impetigines emendant, fumus è pennis exceptus rubescentes oculos, propter signaturam curat. Fimus podagræ fervorem mitigat. Caro propter siccitatem & frigiditatem, dura & concoctu difficilis audit. Etiam mortui post annum nec olet; nec putrescit, visa post quadriennium cariem fœniculi odore, saporis amari & salsi contraxisse. Primus eos Aufidius Lurco circa novissimum bellum piraticum saginare instituit, & ex eo quæstu, reditus seu sestertium seu minorum sexaginta millia habuit. Hortensius Orator, primus editiali cœna cibi causa occidit, & ideo in jus vocatus est. Cerebella Vitellius in famosa illa patina, quæ Minervæ clypeus, cum aliis prodigiosis cibis apposuit. Quæ vel de virgine à Pavone in Leucadia adamata; vel de Pavone Indico, Jovi consecrato, quem sacrilegi suffurari non potuerunt, dicuntur; inter historica recenseri debent.

PortaPhytogn. l. 3. c. 29.

August. de Civit. Dei l. 21. c. 2. Aldrov. Ornithol. l. 13. c. 1. Plin. H. N. l. 10. c. 20. Ælian. l. 5. de Animal. c. 21. Sueton. in Vitellio. Athen. l. 13 Ælian. l. 11 de Animal. c. 33.

Articulus II.

De Pavone albo, Pavonibus Japonensibus & Gallopavone.

Cadam. Cap. de Navigat. In fabrica Anan. Mundi to. 3. cit. Aldrov. Aldrov. Ornith. l. 13. c. 2.

PAvones Albi Septentrioni peculiares esse credebantur: & in calidioribus regionibus eosdem nasci, successu temporis compertum est. Vidit Aloysius Cadamustus in Maderis; Johannes Laurentius Ananias in parva insula, plures, Scaliger in Gallia binos; Gaudentius Merula Mediolani plures; Aldrovandus unum Bononiæ natum. Cum ex Norvegia Coloniam adveherentur, numero per feminium aucto, cum penitus in frigidiora loca commearent, & matres in ipso vere ovis incubantes nivosa loca perpetuo ob oculos haberent, vulgatioris facti sunt. Tales & in calidioribus regionibus nascentur, si caveas in quibus incubant & excludunt ova, ex parte albis velaminibus obtendas.

Descriptio. PAVONUM JAPONENSIUM maris & fæmellæ descriptionem Marchioni Facchineto, qui eam à Julio IX. Pontifice accepit, Aldrovandus debet. Mas nullam cum nostrate præterquam in cauda & pedibus similitudinem gerebat. Rostrum erat, ut in nostrate cineritium, sed longius & subtilius. *Vertex* capitis, qui planus erat, & collum superius virescebant, & maculis cæruleis ceu punctis, quæ pariter in medio exiguas lineas albas deorsum descendentes habebant, respergebantur. Apex in capite quatuor ferme digitos longus partim viridis, partim cæruleus, figura siliginis spicæ non omnino dissimilis. *Oculorum* pupilla nigra, iris lutea, hanc ruber circulus ambiebat. *Pectus* & dorsum velut ex squamis, sed colore variantibus constabant. Pectoris enim squamæ, si ita vocare licet, ex cæruleo, viridi & aureo: dorsi ex cæruleo & viridi tantum tingebantur. *Alarum* principium ejusdem cum dorso erat coloris, sed squamæ illæ virides haud ita apparebant, cæruleæ vero majores erant & lucidiores. Pennarum secundi ordinis primæ ejusdem erant cum superioribus colores; reliquæ in medio virides, ubi lineis nigris transversalibus notantur: post sublutea similiter nigris lineis notatæ; in extremitatibus denique nigræ. *Venter*, coxæ, & denique pedes colore leucophæo & maculis nigris insigniuntur, quarum quæ in ventre sunt, lineas albas habent. *Cauda* pennis, quam in nostrate rarioribus colore, magis fusco ad castaneum vergente, calamo candidissimo. *Oculi* caudæ multo quam in nostrate majores, primum aurei, dein cærulei, postremo virides, ut in nostrate. *Fæmina* mari quidem minor est, sed capite toto, collo, dorso, pectore & alis simillima. Illud vero in hac admirandum est, supra uropygium, nempe ad dorsi finem, quid veluti caudam habere, eamque oculatam, ut in mari: sed oculi, licet quam in illo sint minores, sunt tamen pro pennarum portione magni. Habebat itidem caudam viridem pennis in ambitu cæruleis, & calamis albis. Postremo in eo etiam à mare differebat, quod ventrem haberet prorsus nigrum.

Varro l. 3. de re rust. c. 2. Plin. H. N. l. 10. c. 26. Athen. l. 14 Dipnos. Casaubon. ad Athen. l. 14. c. 20. Dalech. ad l. eund. Æl. l. 5. c. 27. de Animalib.

GALLOPAVO, aliis Gallus Indicus, Peregrinus, & Calecutensis dicitur, & idem esse cum Meleagride, cujus synonima sunt, Gallina Africana, Numidica, Afra avis, Numidica guttata, & alba Lybica, videtur; si vera est illa descriptio, quam ex Clyto Milesio Athenæus adfert. Verba ejus sunt. *Circa templum virginis, Minervæ nempe in Levo* (sic legendum non Olero. Insula est maris Icarii Sporadum una) *Meleagrides aves sunt. Locus ubi aluntur est* ἑλώδης non paludosus, (ut quidam vertunt, Meleagrides enim Aristoteles ab avibus paludicolis distinguit, & Hesychius κατοικηδίες ὄρνεις vocat) sed arboribus consitus. *Animal illud non ita prolem amat; & juniores pullos adeo negligit, ut sacerdotibus illos curare necessum sit. Avis magnitudo ut gallinæ generosæ est, capite ampliore, quam pro modo reliqui corporis, glabro, ac super ipso crista carnosa, dura, rotunda, quæ clavi modo super caput extuberat, colore ligneo.* (Sic lege, χρῶμα non σῶμα. Lignei coloris facit & Theophrastus mentionem; forte est subflavus.) *Ad malas jacet instar barbæ longa caro, incipiens ex ore, rubentior quam in gallinis: at eam quæ rostro Gallinarum insidet, & quam barbam nonnulli vocant minime habet, tanquam ea parte sit mutila: rostrum acutius & grandius quam gallinæ.* Cervix *nigra, crassior & brevior quam Gallinæ.* Corpus *totum varium. Nigrescit enim totum, crebris maculis albis notatum ac compunctum, lenticula majoribus, quæ rhomborum figura parvis nigrisque circulis ambiuntur, & pennarum illam varietatem efficiunt, quia niger color aspergitur candido, & vicissim candidus nigro.* Alarum pennæ *linearum ductibus candidis serratisque distinguuntur, in spiras protractis, intervallo pari diremptis. Nullum* calcar *in cruribus, quæ gallinaceis similia sunt.* Maribus *adeo fæminæ similes, ut vix Meleagridum sexus discernatur.* Similitudinem in colore & mole corporis intellige. Eo enim veluti clavo ligneo carent. Quem Aldrovandus ex Gyllio describit ex novo orbe allatus erat, eadem qua Pavo proceritate. Collum ei simul cum capite à plumis omnino nudum, tantum purpurascente pelle obducebatur, & tam erat crassum, ut pellem quæ antea laxa & vacua, cum vocem emittebat, spectabatur, sic inflaret, ut ad brachii crassitudinem accederet. Cum quis ad Gallinam accederet, totis inhorrescebat plumis, & gradu superbo exterrere accedentes conabatur.

Casaubon & Dalech. Teophrast. ad. l. c. Histor. Plaut. l. 7. c. 3.

Locus. Quantum ad *Locum* Bœotii soli indigenæ Meleagrides esse videntur. Ætoliæ peculiares, Menodotus Samius facit, & in-

Victus. Athen. l. 14. Diodor. l. 3. Biblioth. c. 12. Strab. l. 16. Geogr. Scylax Cariandensis in Periplo orbis. Plin. l. 16. H.N. c. 44. Columella l. 8. de re rust. c. 2. Plin. H. N. l. 10. c. 26.

de in alias partes translatas credit. Diodorus ultimam Syriæ partem, Strabo Arabiam ipsis tribuit. Certum, nostras calidioribus locis delectari, una cum Gallinis pasci, & longius à domo per agros divagari. Quod autem Scylax Cariandensis lacui Cephisio, in Africa, Mnaseas lacui ibidem Cratum amnem de se promenti, eas vendicat; vel error est, vel Gallinis, quibusdam Africanis, quæ paludes amant, rutilam galeam & cristam in capite gerunt, quæque novissimæ peregrinarum avium in mensas propter ingratum virus (quod nostri Meleagridibus non competit) receptæ sunt, nomen Meleagridum propter similitudinem indidere.

Generatio. Bapt. Porta l. 2. Mag. Nat. c. 14.

Coëunt aliquando cum Pavonibus, & excluduntur pulcherrimi pulli, nitidissimis pennis fulgentes. *Incubant* verno tempore diebus tricenis.

Vox.

Ad *Vocem* earum extendit Pollux verbum κακκάζειν. Crocitationi Gallinaceæ Pavoninæque non dissimilem edit, cum fragore per collum longe lateque vagantem, & instar liquoris in dolium infusi opstrepentem. De usu ipsorum in cibis non est quod dicamus. Olim Isidi Tithoneæ à pauperioribus immolabatur.

Pausan. in Bœoticis.

Articulus III.

De Phasiano, Urogallo seu Tetraone; majore & minore.

Phasianus, Galeno Gallus Sylvestris, Statio Phasidis ales, Scythica volucris Juvenali, Itis quibusdam dicitur. Magnitudo non omnibus eadem. In regionibus Ergimul & Cerguth quæ Magno Chamo subsunt, maximos reperiri Paulus Venetus scribit, cum tantæ prolixitatis cauda, ut decem & octo palmos excedant. Is quem Aldrovandus describit libras tres duodecim unciarum pendebat. *Rostrum* coloris erat cornei, pollicis transversi longitudine, in extremo recurvum, superius inferiore longius. Membrana carnosa, qua capiti conjungitur tuberosa, sub qua nares occultantur, instructum. *Caput* in vertice colore cinereo fere micabat; ad latera supra coccineam maculam, & prope rostrum viridi, & admodum vel in sole, vel in umbra varia. Ab utraque capitis parte è regione aurium pennæ, quas Plinius cornicula vocat, elevabantur, sub his caruncula seu musculus qui cornicula illa movent, apparebant. *Aures* erant admodum latæ, profundæ, & rotundæ. *Colli* pennæ infra prope pectus, & pectoris etiam prope collum tribus coloribus variabant, fusco nempe prope radices, dein aureo & viridi; sed viridis nisi complicatis simul pennis non conspicitur, si unicam à corpore ablatam examines, niger jam apparet, sed & aureus, si pennas invertas splendorem amittit. *Tergoris* pennæ erant totæ ferrugineæ ad ruffum vergentes, & velut in exigua flamenta desinebant. *Cauda*, quæ organi pneumatici figuram obtinet, duos dodrantes, cum duobus palmis explebat. &c. Fœmina mare per omnia deformior est, Coturnicis ferè colore.

Locus. Athenæus Dipnos. l. Ælianus l. 13. de Animal. c. 18. Martyr. l. 8. Decad. Ocean. c. 1

Locus ipsis Phasis amnis, unde nomen sortiuntur Athenæus ex Media accersiri solitas quasi meliores, tradit; in Indiæ hortis cum Pavonibus enutritas Ælianus. In Curiana regione tam numerosi capiuntur ut singuli duabus aciculis venditi fuerint.

Victus.

In Scandinavia aliquando absque cibo sub nive latent. Fridericus Saxoniæ Dux ducentos emissos capi vetuit. *Victitant* granis, seminibus & baccis. Avena inprimis delectantur.

Generatio. Pall. de re rust. c. 29.

Coëunt mense Martio & Aprili. Unus mas duabus fœmellis sufficit. Viginti fere ovis, illisque rubris pariendi ordo concluditur. Semel in anno fœtificant, & trigesimo die maturos *pullos* emittunt. Optime Gallinis incubanda committuntur, ut una matrix quindecim ova operiat. Quomodo vero ex Phasiano mare & Gallinis Gallinaceis simul coeuntibus Phasiani procreari possint, docet apud Aldrovandum, Longolius. Intereunt pediculis nisi se pulverent. Pennas dum nimis pinguescunt, si quibusdam credendum, amittunt. Capite in terram immisso, totos se latere existimant; & dum propriam imaginem admirantur prius se capi sinunt, quam aufugere possit.

Aldrov. l. 13. Ornith. c. 5.

Usus. Trullian. l. 7. c. 2.

Quantum ad *usum medicum* non pingues bene purulentis in cibis exhibentur. Vinum in quo unus extinctus est bibitum, torsiones, si Marcello Empirico credimus, tollit. Adeps, tetanicis, marricis suffocationi, & renum affectibus prodest. In *cibis* vehementer laudantur, nec vel Perdicibus vel gallinis domesticis, si pulli edantur, cedunt. Olim inter summas delicias numerabantur, à quibus Ptolomæus abstinebat: at quibus Heliogabalus Leones & alia bruta pascebat.

Galen. de ren. affect. c. 4. Philostr. l. 8. de vita Apollin. Lamprid. in Heliog.

Descriptio.

Urogallus major, qui veterum Tetrao Aristotelis Tetrix, ut Gesnero; Agricolæ, Jovio & Aldrovando placet, à quibusdam cum Otide seu Starda, vel Tarda; à nonnullis cum Ortygometra confunditur; ex Gallinaceorum est genere. Quem Aldrovandus describit, habet *collum* dodrantale, palmis nigricantibus, cinereo diluto colore sparsim notatis. *Caput* nigrum, rostrum breve, gibberum, latum. *Supercilia* & pelliculam circa oculos rubra. *Pectus* & ventrem coloris nigri. *Alarum* pennas longissimos palmorum quinque nigricantes,

aut potius fuscas, minores sub alis albissimas. *Poplites* & femora plumis albis, crura ad digitos usque fuscis vestita. Ex albis in cauda maculis ætas conjicitur, quo majores sunt, eò pauciores illas habere feruntur. Reperiuntur qui libras quatuordecim Germanicas: imo & viginti tres Italicas pendunt.

Generatio. De *coitu* ipsorum mira tradit Encelius. Ore coire, Gallum sperma ex ore tempore coitus evomere; Gallinas postquam id deglutiverunt, concipere; mox comprimi. Reliquias rore vel pluvia superveniente, putrefacta materia, in serpentes mutari, non superveniente, in gemmam translucidam & candidissimam abire, sit penes authorem fides.

Usus. Suetonius. Saporis sunt gratissimi. Caligula sibi eos immolari voluit.

UROGALLUM minorem Stumpfius, Phasianum montanum appellat. A Gesnero conspectus multo majora supercilia & pellicula rubente, quandoque cærulea, quam Urogallus habebat, Rostrum longitudine transversi digiti, plumas in vertice nigras. Collum plumis Indicis, &c. In Septentrione, si Olao fides, sub nive duobus aut tribus mensibus latitant. Capiuntur laqueo, ita ut collo adstricto suffocentur.

ARTICULUS IV.

De Grigallis & Attagine.

GRigallus vel *major*, vel *minor* est. Illam sub nomine Tetracis Nemesianus Poeta describit, dum ait.

Et Tetracem Romæ, quem nunc vocitare Taracem Cœperunt, Avium est multo stultissima.

Aldrovandus duplicem tradit descriptionem. *Prima* est illius quia à Medico Cracoviensi missus fuit. Erat magnitudine anserina, rostro nigro adunco, gibboso. *Capite* plano, à rostro ad narium foramina usque cinereo, nigris maculis consperso. Reliquum, collum item, pectus, venter, & coxæ coloris erant ruffi, modo nigris, modo albis maculis aspersi. *Cauda* ruffa, sed magis quam reliquo corpore ad castaneum accedens, maculis nigris maximis conspergebatur. *Digitis* nudis, cinereis, quatuor erat instructa. *Oculorum* cilia coccineus color ambiebat. Tota avis si rostrum more rapacium & ungues aduncos habuisset, & parvo fuisset corpore, vel Lithofalcus, vel Accipiter Fringillarius videri potuisset. *Altera* ex Gesnero desumpta est, cujus Grigallus erat toto corpore Perdicis fere, præsertim rusticæ instar colorato, & punctis maculisque nigricantibus distincto, ima colli pars prona intercedentibus lineis ex cæruleo virentibus rubebat, in ventre plurimum albedinis conspiciebatur. Propter mirificam colorum varietatem, Attagenem Alpinum vocare posses. *Minor* perdice est major, sed eidem persimilis. Creditur à betulæ colore Germanis Birckhun dictus. Supremum à betula corticem si detrahas qui albo subest, in nigroque ruffescit, præcipuum hujus alitis colorem imitatur. Densa & opaca loca ut bombardarum minas fugiat petit, ideo sæpe in betuleto latet, & inde in sata & fænilia callidissime excurrit.

Aldrovandus Ornithol. l. 13. c. 9.

Descriptio. Arist. H. A. l. 9. c. 49. Aristoph. in Avibus & vespis. ATTAGEN, Perdix Asclepica quibusdam inter pulveratricis ab Aristotele ponitur; quod inter palustres ab Aristophane & ejus scholiaste; vel error est, vel ideo factum, quod interdum ex montibus ad loca vicina descendat ibidemque moretur; vel illa, nisi Turnetus fallit, intelligenda est, quæ ad ripas fluminis moratur. Gallinagini ita similis est, ut nisi paulo major esset, & pectoris color magis ad cinereum vergeret, altera ab altera difficulter distingui posset; rostrum habet longum, sed capta triticum non secus ac columbi comedit. Quantum ad veterum *descriptionem*, Alexander Myndius, perdice paulo majorem, totum circa dorsum κατάφραγον, id est versicoloribus maculis pictum, figulinæ testæ colore, sed magis ruffum, corpore gravi, alis brevibus facit. Quantum ad Recentiorum, Gesnerus Attagenem Corylorum Gallinam esse putat. Bellonius suum Anati campestri, quem coturnicibus bene maculatis comparat, similem esse scribit. Julius Alexandrinus genus quoddam longiore collo & cruribus, plumis non iisdem macularum notis distinctis, ex Hispania allatum se vidisse refert. Florentiæ observatus rostro nigro sed in extremo rubescente, oculi pupilla nigra, iride cinerea, maculis per ventrem albis, dorso ferrugineo, nigris maculis insignito, pedibus ferrugineis. Aldrovandus avem ex Siciliæ montibus allatam pro Attagene ponit, quæ magnitudine & toto habitu ad Phasianum accedit. Rostrum habet breve, nigrum, & in acuto recurvum. Colorem totius varium. Caput inprimis aspectus pulcherrimi, cristam in medio vertice erectam, subluteam, nigris & albis maculis variegatam. Pupillam oculorum nigram, iridem luteam, supercilia ex pellicula coccineo colore rubente. Sub rostro & gulæ principio ceu barba ex tenuissimis plumis dependet. Collum est longiusculum, & ad corporis habitum assimilatum, tenue, & exile, cinereum, maculis albis nigris conspersum. Pedum digiti anteriores longi, posterior brevis, singuli adunco hamo armati.

Bellonius l. 5. de Avibus c. 6.

Bellonius l. citato.

Jul. Alex. l. 13. salub. c. 5.

Aldrovandus l. c.

Locus. Ambr. Leo Problem. 343. Plin. H. N. l. 8. *Loci* si ratio habeatur, nulli sunt in Campania, quod ibi aconitum, quo purgantur, non proveniat. In Creta nonnisi in Cydoniatarum regione. In Cypro etiam domi aluntur. In Rhodo & Jonia laudatissimi habentur, sed & in Hispania Pyrenæis, Arvernien-

vernienſibus Galliæ & Alpibus reperiuntur.

Victus. Athen. l. 9. Dipnoſ. Plin. H. N. l. 10. c. 48. Æl. H. A. l. 15. c. 27.

Victitant granis & frugibus. Loquuntur nomen ſuum qua poſſunt voce, & decantant. Vocales capti, obmuteſcunt, ſi Plinio & Æliano credimus: in ſuas ſedes dimiſſi ϗ τὸ φθέγμα ϗ τὴν παῤῥησίαν recipiunt. Ex Lydia in Ægyptum aliquando deportati, & in ſylvam dimiſſi, coturnicis primo vocem emiſere, poſt τρὶς τοῖς κακοῖς τάραχα explanatiſſime protuliſſe finguntur.

Affectus. Ælian. de Animalib. l. 6. c. 45.

Amant cervos & dorſis illorum inſiliunt. Cum Gallinaceis vero inimicitias exercent.

Caro in *Cibo* eſt laudatiſſima, ſeu ſanguinis optimi generationem ſeu excrementi paucitatem, ſeu concoitionem alimenti attendas. Candida eſt, tenera, & fibris prorſus carens. Conceditur purulentis à Tralliano; Nephriticis à Galeno. Cerebrum genituram augere Avicenna reliquit.

Articulus V.

De Gallina Corylorum.

Deſcriptio.

Gallina Corylorum Alberto Bonaſa & Orix, Longolio falsò Otis, Bellonio Gallina ruſtica M. Varronis, aliis Perdix montana & Sylvatica dicitur. Caput ipſi & roſtrum ex deſcriptione Bellonii & Geſneri, eſt inſtar Perdicis, rubet in ſuperciliis. *Dorſi* pennæ ſuperiores Aſcolopacis ſimiles: ſub ventre è regione ventriculi albeſcunt, nigro maculatæ, in utroque latere ſub alis. Remiges alarum ad inſtar Aluconis maculantur. *Cauda* griſea, in extremitate alba, deinde nigra ad pollicis magnitudinem; macula, qua ſuperiores pennæ quæ cæteras tegunt, carent, tincta, cætera colli Tetraonis colore. *Tibiæ* plumis ad digitos uſque teguntur, quæ villos leporinos fere referunt. Digiti pedum corticoſi, ſquammoſi, glauci, multis lineis articulati. Aldrovandus fuſcæ maculæ meminit, è qua ejuſdem coloris tenues quædam pennæ ceu villi dependentes, tanquam barbam efficiunt.

Locus.

Reperiuntur in Hercynia ſylva; ſed & circa radices Alpium, ubi Coryli & rubi abundant. Iis enim inſident, rapacium volucrum inſidias magis timentes quam hominum aſtum.

Victus.

Veſcuntur granis, ſed inprimis julis ſeu nucamentis, quæ piper longum referunt.

Generatio.

Pullos educatos extra locum educationis ipſorum abducunt: illi vero bini, mas & fœmina alioſum ſe conferunt.

Uſus.

Cibum ſuppeditant laudatiſſimum, & caro earum quatuor diverſis coloribus ſecundum Geſnerum tingitur, ſecundum

Geſnerus.

Albertum foris eſt nigra, intus alba. Mulieres quædam pennis certo tempore decerptis, adverſus uteri ſuffocationem, utuntur. Stumpfius Epilepticis ſalubres tradit. Hippiatri tres quatuorve earundem ventriculos una cum cibo in eis contento, equis aſthmaticis devorandos, dari præcipiunt.

Articulus VI.

De Otide ſive Tarda.

Otum & Otidem ex veteribus Ariſtoteles, Athenæus, Plinius & Oppianus confudêre; Starnam & Stardam ſeu Tardam ex recentioribus Conciliatoribus rapacem Albertus facit, & Biſtardam vocat. Tetraoni congenerem non eſſe, quod ex Plinio Bellonius opinatur, vel peculiaris pedum conſtitutio, trydactilos enim eſt, evincit. H. N. l. 10. c. 22.

Deſcriptio. Athen. Dipn. l. 9.

Quantum ad *Formam* fidipes eſt Athenæo, tribus inſiſtens digitis, magnitudine Gallinacei majoris, capite oblongo, oculis amplis, roſtro acuto, lingua oſſea, gracili collo. Bellonio & Geſnero, craſſior eſt & validior, gravis, tredecim cum dimidio libras interdum pendit. *Caput* habet inconcinnum, cinerei cum collo, & ad ventriculum uſque procedentis coloris. *Roſtrum* robuſtum valde, *linguam* ſerratam, utrinque acutam, & in extrema duram. *Meatus* auditorius adeo patulus, ut extremitas digiti immitti poſſit. Si introſpicias duo apparent ſub plumis anfractus, unus roſtrum verſus, alter recta ad cerebrum vergens. *Pectus* craſſum ac rotundum, cum ventre & cruribus quatenus plumis veſtiuntur ad media uſque femora albicans. *Dorſum* caſtaneis ac ſubnigris maculis reſperſum. *Alarum* pennas majores candidas, circa finem nigras. Pennarum radices rubras. *Caudam* pennis ruffis, cum teniis quibuſdam & maculis nigris ſuperiore interioreque parte albis ornatam. *Tibias* pollicem craſſas, medium pedem longas, ſquammoſas. *Pedes* admodum craſſos, ſub quibus talus magnus inſtar muſculi conſpicitur. Digitos pedis utriuſque contra reliquarum avium morem ternos tantum. *Interiores partes* ſi ſpectes, *ventriculum* habet magnum, in quo interdum calculi albi inveniuntur, in extrema gula ante ſtomachum partem capaciorem ex multis rotundis carunculis compactum. *Inteſtinis* diductis & extenſis id quod à fundo ventriculi ad alvum rectà procedit, dodrantum eſt ſeptem cum dimidio: appendices vero duæ ab alvo retrocedunt; quarum altera tenuior eſt tres dodrantes longa; altera amplior, duos cum dimidio, tres vero iſti meatus juxta alvum in unam capacitatem conveniunt.

Bellon. l. 2. de Avibus c. 1. — Geſner. in Ornith.

Locus. Aldrovandus Ornithol. l. 13. c. 12. Pauſan. in Phoci. c. 11 Plin. H. N. l. 10. c. 22.

Quantum ad *Locum* in Italia non viſuntur, niſi forte turbine advectæ. Hiſpaniæ peculiares eſſe credit Plinius, ſed falſo. Nam & in Græcia circa Cephiſſum Bœotiæ

Hector Boëtius in Hist. Scotica.

tiæ naſcuntur, & in Britannia magno ſunt numero, & in Belgium ſub autumnum gregatim advolant, ibidemque in agris procul ab urbibus diſſitis morantur, nihil de Polonia dicam. Falſum itaque cum coturnicibus quod à Plinio traditur, quæ ab eo tempore Italiam deſerunt, avolare. Arboribus nunquam inſident, nec aquas niſi eas, quas poſt pluvias in camporum foveis relinquuntur, ſitis ſedandæ cauſa, frequentant.

Plin. H.N. l. 10. c. 23.

Victus. Longol. Dial. de Avibus.

Veſcitur frugibus ſed & herbis, ut auricula muris; & rapis ventrem implet.

Generatio. Ariſt. H.A. l. 6. c. 6.

Nidificat in terra, tricenis diebus incubatum abſolvit, & parit cum matura ſeges eſt.

Volatus. Xenoph. l. 1. ἀναβάσεως.

Volatu eſt propter corporis pondus admodum brevi & tardo, & capitur manu, ſi quis celerius inſtet.

Affectus. Ælian. l. 2. de Animal. c. 28. Plut. de Solertia Animal. Oppian. l. 3. Ælian. l. 6. de Animal. c. 24. Idem l. 5. c. 24.

Amicitiam cum Equo colit, huic appropinquare & fimum dejicere gaudet, ita capitur. *Inimicitiam* vero cum vulpe & cane exercet. A vulpe inverſa in terram abjecta, caudamque ut collum avis extendente, capitur. προσίασιν ὡς πρὸς ὄρνιν ὁμόφυλον. Humilitatis ob ponderoſam corporis molem ſibi conſcia, ſimul ac canes latrantes audiveris. εἰς τοὺς θάμνους καὶ τὰ ἕλη confugit.

Vſus. Athen. in Dipnoſ. Demetio l. de Accipitrum cura. Alex. l. 13. de Sabba c. 5.

Vſum & in *Cibus* & in *Medicina* præbent. In *Cibis* caro Xenophonti apud Athenæum ſuavis, à Demetrio Conſtantinopolitano Accipitribus tanquam ſuaviſſima præſcribitur. Julio Alexandrino quamvis nigra & durior, valenter tamen alit; ſi vel exquiſitam in ventriculo concoctionem adepta fuerit, vel captæ & jugulatæ durities dometur.

Plinius in H. N.

In *Medicina*. Nam adeps apud Phryges & Lycaones mammis puerperio vexatis applicabatur. Fimi uſum Avicenna contra impetigines prædicat. Ova eodem teſte capillos nigro colore tingunt. Piſcatores repræſentatis ex ipſarum pennis muſcis, piſcibus inſidiantur.

ARTICULUS VII.

De Anate Campeſtri & Ave Stella dicta.

ANas Campeſtris propter conſimilem digitorum numerum Otidi ſuccedit. Bellonio Anas Campeſtris, Canne Petiere Gallorum: & Tetrax, & Galliæ peculiaris eſſe creditur; à ruſticis Gallis Oliva dicitur. Ex ejuſdem deſcriptione, eſt Phaſiani corpulentia, *Capite*, ſi craſſitiem demas, Coturnicem; *roſtro* quod nigrum pullum gallinaceum refert. *Dorſum* tribus aut quatuor coloribus, nempe flavo tendente ad rubrum, ſubcinereo, & rubro intermixto variegatur. Quatuor pennæ alarum in ſuperiori parte in extremitatibus ſuis nigreſcunt. *Pectus* alba torquis juxta ingluviem circumdat. Radices omnium plumarum rubræ ſunt & ſanguineæ. Tres duntaxat in pedibus *digiti*. Omnia intus in avibus granivoris communia.

Veſcitur granis abſque diſcrimine omnibus, nec non formicis, ſcarabæis & muſcis. Quamvis color colli & capitis ſemper idem non ſit, & in hoc maris à fœmina differentia conſiſtat; dorſum tamen & alæ nunquam colorem immutant. *Victus.*

STELLA tribus quoque digitis incedit. Totum corpus, ſi ventrem & caudam & alas majores excipias ex albo, luteo, & nigro ita variegatum eſt, ut qui color ſuperet difficile ſit judicare. *Roſtrum* eſt longiuſculum, in extremitate parum recurvum, nigricans. Venter & coxæ candicant. *Cauda* maculis nigris plurimis, quarum binæ tranſverſales inſigni ſunt magnitudine, conſperguntur.

ARTICULUS VIII.

De Oedicnemo Bellonii, & ejus congenere Aldrovandi.

AVis, quam Bellonius Oedicnemum à tibiarum infra genu propter os quod valde craſſum eſt, qua nota vel ſola agnoſci poteſt, ſingularem craſſitiem, vocat; magnitudinem habet Elori, *roſtrum* longiuſculum, in extremo nigrum & flavum qua capiti jungitur. *Alis* intus albis, extra nigris Otidem, *dorſo* Attagenem refert. Coloris enim eſt fumoſi, maculis nigris per longitudinem ductis variegati. *Digitos* habet in pedibus ternos, *tibias* ut ſupra. Tarde parit; & ineptæ ad volandum, ſub finem menſis Octobris repertæ ſunt. Huic reſpondet illa quam ſub CHARADRII Ariſtotelici nomine Geſnerus deſcripſit. Gallinæ parvæ aut columbæ ei magnitudo. *Roſtrum* longiuſculum, anterius nigricans, poſterius flaveſcens, extremis partibus inferiore & ſuperiore leviter decuſſatis. *Pennæ* in collo, capite, & pectore maculoſæ, poſteriore colli parte ad fuſcum tendente; in dorſo & alis fuſcæ, maculis quibuſdam ruffis inſignitæ. *Crura* oblonga, coloris ſubluteι. *Digiti* terni, brevibus interiore parte membranis juncti. *Vngues* breviſſimi & mutili. *Degit* in pratis paluſtribus: & aliquando in lacu Tugurinenſi glacie adſtricto manibus ſe capi permiſit.

Deſcriptio. Bellon. l. 5. de Avibus c. 5.

Geſnerus in Ornith.

Victitat muribus quos, de nocte venatur. *Victus.*

Vocem tanquam fiſtulæ edit. Domi incluſa ſubinde ambulat, aliquando in orbem ad multum tempus, circa columellam aut aliud quidpiam; aliquando recto tramite; & ſi quid impedimento fuerit, tranſilit potius, quam à via recta deflectat. Oculos etiamſi digitos admoveas, non claudit. *Vox.*

Addit Aldrovandus aliam Oedicnemo con-

congenerem. Crassitie corporis & pedum constitutione Otidem refert. *Rostrum* habet superius & inferius æquè longum, rutilum, rictu amplissimo, naribus valde, ut in Ansere patulis. Caput, cervicem, dorsum, caudam, & alas, ex flavo & castaneo elegantissime diluta & maculata. Ventrem totum, & femora, intus candida. Gulam & pectus albicantia, intercurrentibus maxime in pectore, maculis. Tibias si digitos pedum compares longissimos.

ARTICULUS IX.

De Perdicibus in genere.

PErdix, Græcis πέρδιξ & πέρδικη, Cretensibus πῆριξ, Pergæis σισίλαρος. Hesychio κακκάβα dicitur. Quo nomine nostra ætate hæc avis indicetur, non satis est compertum. Perdicem rufum, veterum minorem vulgarem Perdicem esse placet Turnero; sed rostrum illius cinnabarinum non admittit. Quidam apud Longolium Otidem cum Perdicibus confundit. Bellonius ex eo quod Aristotelis Perdicem cum aliis avibus modo magnitudo par sit, coire scribit, Coturno Græcorum, qui cum Gallinis rem habuisse visus est, id nominis imponit. Aldrovandus cui Coturnus, & Coturnix, magnitudinem quæ pro diversitate terrarum variat, (sunt in Allobrogibus Perdices mediocri pulso non minores,) si excipias, eædem; Coturnicem, Perdicem russam esse sentit, & Perdices minores ab Athenæo appellatas, easdem cum Avibus novis Plinii esse, & Starnas tanquam externas vocari contendit; Rusticulam autem Plinii, quam Dalechampius & Suessanus Perdicem minorem esse credit, Gallinagini quam Ascolopa seu Scolopacem Aristoteles vocat, ex descriptionum collatione accenset.

Athen. l. 9. In Dialogo de Avibus. Bellon. l. 5. de Avibus c. 13. Scaliger Exerc. 236. l. 3. Athenæus Dipn. l. 9.

Genera ipsarum sunt plurima. Strabo Indicos vulture & Ansere majores tradit. De Græca seu majore russa aliquid diximus. Ælianus Syroperdicem vocat avem, perdice minorem & nigram, rostro russo, mansuescere nesciam, quæque circa Antiochiam Pisidiæ lapidem exest, & conficit. Idem Perdices Cyrrhæos vocat, qui neque ad certamina valent, neque pulchre cantare sciunt, & allio vescuntur. In Chio insula sunt rubræ, Gallinæ magnitudine. In Ægypto cinereæ, alibi albæ. Apud Troglodytas Gallinacei magnitudine, rostro & cruribus seu fuscis seu luteis. In regno Barnagassi, quædam Caponum magnitudine, pedibus & rostro luteis, minores Gallinis, alias pedibus & rostro purpureis, nonnullas rostro & pedibus cinereis. In Hispaniola diversicolores, suavissimi saporis. In continente, si Oviedo credendum, Hispanicarum Gallinarum magnitudine, duplici pulpa, alia alteri substrata, eæque tantæ molis, ut unam ne insignis quidem helluo absumere queat. Colore sunt in pectore, alis & collo cinereo. Ova ponunt ovorum nostratium Gallinarum magnitudine, colore lapidem cæruleum æmulante.

Genera. Geograph. lib. 17. Ælian. l. 17 de Animal. c. 7. Athenæus H. A. l. 4. c. 13. Athen. l. 9. Dipnos. Nicol. de Nicolais l. 2. Itin. Orient. c. 8. Scal. Ex. 236. 13.

Quantum ad *internam constitutionem* bina habere in Paphlagonia *corda*, falso forte, prodidit Theophrastus, hybernis mensibus nullos habere, *testes* eadem fide alii. Ingluviem ventriculo in ipsis præjacere appendices non superne ut piscibus, sed inferne ad extrema intestini haberi, cum coëunt turgidos valde testes obtinere; verissime Aristoteles prodidit.

Plin. H. N. l. 10. c. 35. Ælian. de Animal. l. 16. c. 15. Arist. H. A. l. 3. c. 1. Arist. H. A. l. 2. c. ult. Arist. H. A. l. 3. c. 1.

Loca si quæras, In Hibernia & Lemniorum insulis nullæ sint, si Botero & Liberali credimus, nec minores in Creta, russæ in Belgio raræ. A duabus in Anapheu insulam immissis, tanta vis procreata, ut incolæ de loco deserendo cogitarent. Apud Tarnassaros, Æthiopas, Samios, Cretenses, &c. eximia ipsarum fœcunditas. In insula Caprea adeo pinguescunt, ut adipem eximant incolæ, & in futura convivia servent. Quæ in Bœotia, fines in Atticam non transvolant, si Athenæo fides, & si forte aliquo migraverint, voce ab indigenis dignoscuntur.

Athenæus l. 9. Cipn.

Vescuntur limacibus, unde ibi nulli, ubi Perdices, in Sciatho insula cochleis, allio, quod de Cirrhæis Ælianus prodidit; Sabulo, granis & aliis. Pamphagam esse suspiceris.

Victus. Arist. H. A. l. 9. c. 37. Athen. l. 9. c. 4. Æl. H. A. l. 4. c. 13. Scalig. in Arist. de plantis.

Libidinis sunt profusissimæ, unde salacitatis venereæ Symbolum. Sane *Mares* non tantum visis fœminis, sed & voce illarum audita, semen emittunt, ex animi forte impressione. Nam & si speculum contra eos posuerimus ad imaginem suam accurrentes idem faciunt. Iidem, si Alexandro Myndio credendum, hiantes coëunt, & toto coitus tempore lingua exerta volant. *Nata* jam ova, ne circa pullitiei educationem occupatis fœminis, earum societate frustentur, frangunt, in aucupantes interdum Veneris impatientia ruunt, & capitibus ipsorum insident. si fœminarum copia non detur, vociferantur & pugnant inter se. Victum ajunt Venerem pati, & quidem tamdiu donec ipse alterius victor evaserit, quin in proprios pullos idem scelus committunt, eosdemque simul ferme ac exclusi sunt, subagitant, nec Gallinaceo parcunt generi, ex quorum cum Perdicibus congressu, tertium quid progigni Aristoteles reliquit. Nec remissior *Fœmellæ* salacitas. Si contra mares steterint, aura ab his flante prægnantes fiunt. Hiantes per tempus exerta lingua æstuant, concipiuntque supervolantium afflatu, sæpe voce tantum audita masculi. Adeoque vincit etjam libido fœtus charitatem, ut illa furtim

Generatio. Athenæus Dipn. l. 9. Ælian. l. 2. de Anim. c. 5. Arist. H. A. l. 9. c. 8. Plin. H. N. l. 10. c. 33. Ælian. de Animal. l. 10. c. 47 Arist. l. 2. de Gener. c. 2. Plin. H. N. l. 10. c. 33. Athenæus Dipn. l. 9.

& in occulto incubans, cum sensit fœminam aucupis accedentem ad marem, recanat, revocetque & ultro se præbeat libidini; quod tamen Plutarchus inficiatur. *Nidum* cæterarum avium more non exstruunt, sed partui vicinæ aream seu receptaculum è festucis substernunt, idemque spina & frutice; tum ut contra feras abunde valleantur; tum ne ova à rore decidente vel imbribus & sic infœcunde evadant, afficiantur, muniunt, nec in quo loco peperere incubant. Septem vero diebus nidum contexunt, septem in pariendo consumunt, septenos pullos enutriunt, si Æliano credimus: *Ova* bis quotannis ponere Albertus dicit; decem, sæpius quindecim & sedecim, illaque seu alba, seu ovis columbæ similia, alii addidere. An utraque Perdix *incubet*, ab aucupibus inquirendum est. *Exclusionem* quod spectat, pullos moræ impatientes, occupatis spatiis sponte erumpere pertusisque ovis, ubi primum caput exeruerint, pedesque protulerint, reliquo corpore adhuc adhærescente, procurrere, sibique cibum ductu matrum inquirere, ajunt. Sane more Gallinarum, plumis obvestiti, in agros ubi messis stetit, deducuntur, quod mater suo volatu iis cibum subministrare nequeat. *Vitam* ad quindecim vel sedecim annos extendunt, quod ad vigesimum quintum pervenire, apud Aristotelem legimus, mendum est. Olfactus ipsis exquisitus.

Plin. l. c. Ælian. l. 3. c. 16. & l. 10. c. 35.

l. 17. de Anim. c. 15

Arist. H. N. l. 9. c. 8. Ælian. l. 10. de Animal. c. 35.

Ælian. l. 4. de Anim. c. 12. l. 10. Variæ histo. c. 3. Athen. Dipnos. l. 9 Plin. H. N. l. 10. c. 33. Arist. H. A. l. 9. c. 7.

Volatus. Ovid l. 8. Metamor.

Volatus ob corporis gravitatem & brevis & humilis; velox tamen & impetuosus, hyberno tempore gregatim, verno, cum proli student, binæ tantum volant. In Bœotia sui cum volant non esse juris, sed in ipso aëre, quas transire non audent, metas habere, inde ultra notatos jam terminos nusquam exire, nec in Atticum solum transmeare, Solinus fabulatur. *Vocem* non eandem habent. Bœoticas exili voce uti ajunt. Athenis circa Corydalum pagum oppidum versus caccabant, ultra vero πτλυβίζουσι. Hesychius κακκάταν scribit; Ælianus quasdam vocis contentione & cantu valere ait. Ex ipsarum cantu certissimum jam appropinquantis diei signum, sed falso asserit Bellonius.

Polyhist. c. 12. Athen. l. 9.

Ælina. l. 4. de Animal. c. 13.

l. 5. de Avib. c. 14.

Pugna. Lampid. in Severo. Lusignanus in hist.

De *Pugnacitate* earum quædam produntur. Alexander Severus Perdicum & Catulorum certamine sese oblectabat. Cyprii easdem ad ejusmodi certamina enutriunt. Apud Gesnerum è Sedunis allata, felem mordebat. Pugnant & inter se cum gregatim per nemora pascentibus, fœmina ceu futuri certaminis spectatrix sese offert, & nisi victori copiam sui faciens.

Victus. Ælian. l. 4. de Animal. c. 1.

Victus nunquam in conspectum prodit. *Pulli* cum primum ad coitum educuntur, sua cute armati, quam vel ad arbores affricando, vel luto oblinendo asperam reddunt, pugnant. acuitur pugnacitas, si trichomannes & polytrichum in cibo offerantur, si Liberali credimus.

Lieralis in cong. mir. narrat.

Ingenium. Plin. H. N. l. 10. c. 33. Arist. H. A. l. 9. c. 8. Ælian. l. 3. de Anim. c. 16.

Sed & singulari pollere Perdices *ingenio* certum est. Si ad nidum cœperit accedere auceps, præcurrit ad pedes fœta, prægravem aut prælumbem sese simulans, subitoque in procursu aut brevi aliquo volatu cadit, fracta aut ala aut pedibus, procurrit iterum jam jam prehensurum effugiens, Spemque frustrans, donec in diversum abducat à nidis. Eadem pavore libera, & materna vocans cura, in sulco resupina, gleba se terræ pedibus apprehensa, operit. Discunt & pulli astum, & quamprimum hominem adesse sibillo significarit mater, supini se collocant, & corpus quisquiliis tegunt. Nec deponit has venator fraudes. Ante retia propositus, cantum ad pugnam lacessentem orditur. Sylvestribus ingruentibus pedem refert, ipsi in laqueos incidunt. Nolo sermoni humano enunciando aptos dicere, quod aliqui ex scriptoribus innuere, & latiuscula earundem lingua suadere videtur: Non caret tamen fide, interdum ita cicurari posse, ut, cum Gallinarum domesticarum cohorte promiscue habitent, quod apud Aloysium Mundellam factum; domi educatæ, ad montes interdiu victum inquirendi ergo sub custodibus dimittantur, sibilo revocatæ sub vesperam redeant, quod Nicolaus à Nicolais in Chio insula communiter fieri prodit; & ab homine de loco in locum ad quatuor millia, ita ut ille terra iter faciat, istæ per aërem volent, quiescente quiescant, ducantur; quod in Ponto visum, Odoricus de Foro Julii tradit. Ova deperdita per alterius matris damna, ut adoptione alienæ sobolis suæ orbitatis incommoda reparent, resarcire; Natos in campos eductos, ut fuerint materna voce commoti, ovorum genitricem petere; ubi sensere medicamentum lætale parari, vociferari. Cirrhæas seipsas, ut ab aucupibus spernantur emaciare: porro ad vocem sonoram conciliandam uti; vulneri ori anum, mansum imponere; lauri foliis annuum fastidium purgare; arundinis lecta, & seu comesta, seu in nidum imposita coma, oculorum fascinationem vertere, adductorum Authorum fide refertur.

Plut. de solertia Animal.

Statius l. 2. Sylv. Athenæus Dipn. l. 3.

Aldrovandus l. 13. Ornithol. c. 16.

Nicol. l. 2. Navig. Oriental. c. 8.

Cassiodor. var. l. 2.

Ætius l. 13 Ælian. l. 4. de Anim. c. 13. Arist. l. 2. Problem. l. 39. Ælian. l. 5. de Anim. c. 46. Plinius in H. N. Ælian. l. 1. de Anim. c. 35. Idem l. 4. c. 13.

Vsus.

Vsus Cirrhæarum *in cibo*, nullus alliis enim vescuntur: nostrates laudem apud omnes, Martialem si excipias, muruerunt, qui pullos veteribus, alas reliquis partibus præferunt. Fuere & exta & ova in usu. Heliogabalus Palatinis ingentes dapes iis refertas exhibuit. Sed nec *Midicina* illis destituitur. Caro Elephantiacis, lue venerea affectis, fluxu alvi laborantibus prodest. Medulla & cerebrum cum vino, ictericis; ventriculus ex vino nigro

Lampr. in Heliogab. Cardan. in Comm. in Aphoris. Hippocr. l. 3. de diæta. Plin. H. N. l. 30. c. 6.

Idem l. 16. c. 18. Galen. l. 10. de simplicib. Discorid. l. 2. c. 72. Plin. l. 30. c. 14. nigro iliacis; jecur aridum comitiali morbo laborantibus, sanguis suffusioni oculorum; fel in hebetudine visus, & albuginibus cum melle commistum; pennæ combustæ ad uteri strangulatum; ova ad lactis copiam, facere creduntur.

ARTICULUS X.

De Perdicibus in specie.

PUNCTUM I.

De Perdice Græca Bellonii, Perdice ruffa. Cinerea & Damascena.

Bellon. l. 5. c. 13. PERDIX GRÆCA crassa quoque & Coturnus ex descriptione Bellonii dicitur. Nostratibus duplo crassior est; *rostro* pedibusque rubris, maculis ad anteriorem ventriculi partem eisdem quibus rostra respersa, mediocris Gallinæ magnitudine. Frequens est in rupibus Colmensibus, insulis Cycladibus & Cretæ maritimis. *Vox* nostrarum voce major, coïtus inprimis & partus tempore. *Nidificant* sub dio mense Majo. Ova edunt sub aliquo magno lapide octodecim, quandoque sedecim, ovis Gallinæ similia, minora, alba, maculis subrubris exiguis respersa, usui peridonea, sed quorum vitellus non congelatur.

PERDIX RUFFA sive major, columbam exprimit, rostrum habet Cocci colore, pedes minus rubent. Color cinereus per dorsum, pectus & caput decurrit. Oculorum palpebræ in marginibus rubent, ab iis linea nigra retro per collum tendit, inde reflexa per pectoris partem supremam sæpe circulum facit: quod intra eam est albicat.

PERDIX CINEREA, seu minor, Græcis ignota, ex descriptione Gesneri, coloris est varii, nec descriptu facilis. Rostrum subfuscum. Caput è ruffo fuscum; synciput, partes circa oculos, proram capitis simpliciter ruffa: collum & pectus cinerea, exiguis maculis nigris quasi per versus, crispos & undantes, interstincta: Dorsum, caudam & alas varios colores præ se ferendo, crura ex fusco albicantia. Gregatim volat, vere vero bimatim.

Perdix quæ sub DAMASCENÆ nomine Aldrovando transmissa est, brevitate & crassitie corporis ad Perdices accedit, minor tamen est, rostrum habet prolixius; pedes quodammodo luteos. Nec tamen Æliani Syroperdix est, etsi magnitudo respondeat. Nec enim est nigra, neque rostrum habet ruffum, inmo illa mansuescit, cum hæc semper in feritate perseveret. Æl. H. A. l. 16. c. 7.

PUNCTUM II.

De Perdice alba, seu de Lagopode.

PErdix alba, Lagopus à pedibus leporinis & villosis; Aristoteli, qui nullum animal præter unum leporem pedes villosos habere scribit, incognita; Hesychio & Phavorino λαγωΐνης. Horatio Lagois, nisi fortè piscem Romæ rarum & ideo carum, quod interpretes volunt, intelligat; aliis Perdix petrosa dicitur. Arist. H. A. l. 3. c. 12. Horat. l. 2. sermon. Satyra 2. Aldrovandus l. 13. Ornith. c. 21.

Duorum autem sunt *Generum*.

Prius est columbarum magnitudine, tanti candoris, ut à venatoribus hoc solo, quod nives superat, visu deprehendatur, pedes tamen & rostrum nigricant, supercilia in mare inprimis rubent: collum maculis quibusdam nigricantibus perspergitur, & radices pennarum nigrescunt. *Genera.* Plin. H. N. l. 10. c. 48. Scalig. Exercit. 59. Aldrovandus l. c.

Alterum nomine eodem à coturnicibus magnitudine tantum differens croceo tinctu; quod Aldrovandus Perdicem Bellonii Damascenam, seu Syroperdicem esse credit. Dorsi & colli colore Gallinaginem æmulatur. Alæ quæ corpori junguntur, albas, fuscas & fulvas pennas habent; decem remiges cinereæ sunt; pars interior & venter albent, & torquem in pectore rubro, fulvo, flavoque coloribus constantem habent.

Describit & Gesnerus aliud, quod per æstatem fulvescere, & ne per hyemem quidem albescere dicitur. Gesner. in Ornith.

Reperiuntur Lagopodes in Alpibus, & Pyrenæis montibus inque summis jugis imminentibus ei valli cui nomen Arbusti, qua fauces aperiunt, iter. Ita vero frigore, nive, & glacie delectantur, ut ubi locis inferioribus liquantur nives, altiora & soli aversa prosequantur loca, in quibus nix perennat. *Locus.* Plin. l. c. Scal. l. c.

Vocem edebat, quam Gesnerus describit, cervinæ non dissimilem. *Vox.*

Naturam si spectes, non extra terram, in qua nascuntur, iis vesci facile; quando nec vivæ mansuescunt, & corpus occisarum statim marescat. Latent quidem homine conspecto; eoque dissimulato sese motu prodere cavent, tanta iis fallendi similitudine nivis fiducia; sed tantæ etiam simplicitatis sunt, ut à venatoribus dispositam lapidum seriem transire non audeant, sed secundum illam, quasi secus murum insuperabilem decurrentes in decipulas incidant. *Ingenium.* Plin. l. c. Stumpf. apud Aldr.

Usus earum & in cibis est. Præcipua sapore esse Plinius dicit. Saluberrimas teste Scaligero Norici credunt gustu, subamaras Gesnerus reliquit. *Usus.* Scaliger. Exerc. 59.

NB. *Perdices Indicas vide in Mantissa.* N. 8.

Articulus XI.

De Coturnice Latinorum.

Genera. Coturnix Græcis antiquis ὄρτυξ, modernis ὀρτύκη & ὄρτυκι. Villa-novano, Quisquila, Gasio Quaquila dicitur. Unum duntaxat ipsarum observatum *genus*. Visa tamen & Alba, si Aristoteli credimus; & in campis Russicis & Podolicis virentibus pedibus, quarum usus spasmum inducat, inveniuntur. Notæ quas suis veteres tribuunt, & in nostris reperiuntur. Parvæ sunt, pedes fissos, & pinnas duras habent. Theophrasto forte Perdices nanæ dicuntur. *Mas* & *Fœmina* distinguuntur, quod Fœminæ totus color quodammodo testaceus superius ad cervicem, dorsum, caudam & alas, ad mentum & pectus subluteus; ad ventrem fere albus. A rostro ejus supra oculos & aures linea insignis longitudinis alba, circulares aliquot maculas habens excurrit. Cauda pro proportione major est. In *Mare* rostrum magis nigricat. Supra illud capilli quidam extant. Collum lineolis albis intercurrentibus ruffescit. Pedes minus lutescunt; digiti vero eorum ita constituti sunt, ut medius primo & tertio longe major sit, posterior quem pro calce habet, longe exiguus. In *internis partibus* singulare quid obtinent. *Ossa* ipsis dura & solida. *Ingluvies* & gula prope ventriculum ampla & lata. *Cor* τρύβολον, seu muricis modo in tres cuspides divisum. *Iecur* & fellis conceptaculum intestinis agglutinata. *Fellis* ad intestina labentis canalem vix aspectabilem. *Testes* jecori subditos.

Arist. l. de colorib. Cromerus l. 1. de Polonia. Plin. H.N. l. 10. c. 23. Athen. l. 9. Aristot. in Physiogn. Arist. H.A. l. c. Athen. l. 9.

Quantum *ad Locum* Averrhoës in Andalusia, teste Galeoto Martio reperiri negat, in mediterraneis Galliæ tractibus sunt raræ. In Delo, unde nomen Ortygiæ sortita est; ad sinum Arabicum, in superiore Æthyopia, Terra sancta, Madera, Capreis magna ipsarum copia, ad Tænarion, quæ nunc Cerempolis, tanta, ut hodie Porto de Qualeis nominetur. In agrum Neopolitanum tanto numero ex Africa propelluntur, ut glomeratim sæpe in ædes maritimas incidant, & sine ulla difficultate capiantur. Migratorias esse aves, omnes, Albertum si excipias, concedunt. Adveniendi habent tempora æstate depulsa. Cum maria tranant, impetus differunt, & metu spacii longioris vires suas nutriunt tarditate. Ubi terram persentiscunt, coëunt catervatim, deinde globatæ vehementius properant, quæ festinatio (sunt verba Solini & Plinii) plerumque exitium portat navigantibus. Accidit enim plerumque noctibus, ut vela incidant, & præponderatis sinibus alveos invertant. Austro nunquam exeunt, nam metuunt vim flatus tumidioris. Plurimum se Aquilonibus credunt, ut corpora pinguiuscula atque eò tarda facilius provehat, siccior & vehementior spiritus. Ortygometra dicitur quæ gregem ductitat. Eandem terræ proximantem speculatus Accipiter rapit, ac propterea opera est universis, ut sollicitent ducem generis externi, per quem frustrentur prima discrimina. Quod de tempore dixit erratum est, nisi de terris tepidioribus æstate apud eos depulsa intelligantur: quod de continuo volatu cum malis & velis insedisse observarit Bellonius, in Delum sæpissime delatas alii; in Ponticis insulis inquiescendi causa paucos dies morari Varro; falsum, quod de navigantium exitio vix credibile, nec tantam simul abire multitudinem verisimile, cum nonnullo corporis pondere & vento apto destitutæ, in locis apricis & tepidioribus remaneant. Austro nunquam exire falsum. Cum & Bellonius à Septentrione in meridiem tendentes, cum è Rhodo Alexandriam Ægypti navigaret, observarit; & Aristoteles Austro tanquam humido & gravi moleste volare prodiderit. Sec nec de Ducibus inter authores convenit. Aristoteles hæc loca adeuntes, sine Ducibus pergere; abeuntes. Lingulacam, Otum, Ortygometram, & Cynchramum Duces habere; ab hac noctu etiam revocari, scribit. Plinius id ad ventum transfert, & de Ducibus ita. Glottidem seu Lingulacam initio blandita peregrinatione avide profectam, pœnitentia in volatu cum labore scilicet subit. Reverti incomitatam piget, & sequi, nec unquam plus uno die pergit. In proximo hospitio deserit. Verum invenitur alia anno intercedente relicta: simili modo in singulos dies. Cynchramus perseverantior festinat etiam pervenire ad expetitas terras.

Gal. l. de promiscua doctrina. Athen. l. 9. Joseph. Antiq. l. 13. c. 1. Procop. l. 13. de bello Vandalico. Polyhist. c. 18. Plin. H.N. l. 10. c. 23. Bellon. l. 5. de Avibus c. 20. Varro l. 3. de re rust. c. 5. Bellon. l. 5. de Avibus c. 17. Arist. H.A. l. 8. c. 11. Plin. H.N. l. c.

Victus. *Victitant* granis milii, tritici, & aliarum frugum. In Capreis insulis Acinis herbarum; apud Holandos Bryoniæ, secundum Portam malo Punico, semine cannabis, lolio, & tritico saginantur, sed & Hellebori semen perinde ipsis cibus, ac sturno cicuta, quæ hominibus venena esse creduntur; (ideo Plinius veneni semen dixit) recuperandæ sanitatis causa, cum Epilepsia tentantur, quod Aquæ placet, seu peculiari quadam naturæ suæ prærogativa, concoctio enim non vi duntaxat caloris, sed tota ventriculi substantia perficitur; seu, quod, cum pertenues habeant ad corda penetrantes meatus, antea devoratam cicutam concoquant, quam inde lethale gelu ad præcordia pervenerit, ut Divus Basilius censet. Aquam simul ac bibere, turbant, seu quod tali delectentur, seu quod singularem cum Camelis & Elephantis, quibus idem solenne, amicitia gerant.

Junius in Novendal. Lucret. l. 4. de natura rerum. Arist. l. de plantis. Galen. ad Pison. Aphrodis. in procem. Problem. Ambr. l. 3. Hexam. c. 9 Plin. H.N. l. 10. c. 23. & 72. Solin. Polyhist. c. 18

Sa-

Generatio. Arist. H. A. l. 9. c. 8. Athen. l. 9.

Salacitas ipsis quæ Perdicibus, sæpius coïtum repetunt, & humi nidulantur. Sunt qui quotannis quater *prolem edere* velint; bis in his quas petunt, bis in his ad quas revertuntur regionibus. Utut sit, quo loco pariunt non incubant, ne quis locum longioris temporis mora percipiat. Sedecim *ova* cornicis similia, si, Bartholomæo Anglico credendum, excludunt; ex his pulli fœminæ, rursus ad decem mense Augusto pariunt. Unde non mirum tantam Coturnicum copiam, & mense Majo incubanti insidiantem, spem centum & amplius perdere.

Volatus.

Volatus sunt modici, Austro præsertim flante, cujus humiditas corporis gravitatem auget, sed defectum cursu compensavit natura, hinc Comestori Currelii dicuntur.

Vox.

Vocem mari Aristoteles ademit, exilem Albertus credit, fœminæ crassam. Mensis Aprilis initio canere incipiunt; num subito cum ad nos venerint, dubium. Vox nemini nota non est, & ideo apud Athenæum Pratinæ placuit, ut ἀδύφωνον dixerit. Sapientes olim pro gnomone utebantur, quod verum cantu suo horoscopi emersum signare crediderint; cum in eo certum numerum servet.

Pugna. Arist. in Physiogn. Dioscor. in l. 4. c. 131. Aristoph. in pace.

Pugnacitas quæ avibus duræ pennæ communis, in istis adianthi usu accenditur, & occasionem, ut Aristophanes Carcini Poëtæ filios, ὀρτύγας οἰκογενεῖς dixerit, & pugnax ὀρτυγίου ψυχὴν ἔχειν dicatur, dedit, satis olim Athenis & alibi nota fuit: ubi ad certamen tanquam ad gladiatores ludos effusissime conveniebatur, & Solon pugnantibus spectandis tempus impendere jubebat. Nec ignota Neapolitanis hodie, aliquoties victrix, duodecim sæpe aureis venditur. Augustus quoque tanti fecit, ut Erotem Ægypti Præfectum, quod victricem per contumeliam edisset, morte infami multaverit, & Areopagitæ puerum, quod Coturnicibus quas comprehendere posset, oculos erueret, damnaverint. *Antipathia* ipsis cum Pelicano, sed & cum Luna & Sole exorientibus, si Oro credimus. His visis terram fodicant, pupillasque identidem conscribillant.

Quintil. l. 5. Instit. Orat. c. 9.

Ælian. l. de Animal. c. 49.

Morbi. Plin. H. N. l. 10. c. 23. Hippocr. l. re morbo sacro. Arist. Comment. in Aristot. in Plantis. Rhod. l. 6. Antiq. lect. c. 7.

Epilepsia eas laborare, experientia comprobavit, sed solas præter hominem quod Plinius prodit, falsum; cum Hippocrates, capras & oves, Scaliger canes, Rhodiginus feles & arietem, Absyrtus Equos, Brodæus Accipitres & Graculos, eodem morbo vexari scribant. Quæ de *Ingenio* ipsarum Oppianus & Plinius, nempe adverso flatu pondusculis lapidum appensis aut gutture arena repleto stabilitas volare, & cum mare transvolant, singulas ternos ore lapillos ferre, singulos per intervalla dimittere, sic utrum mare tranarint observare; produnt; πετρώδη καὶ πίστεως πόῤῥω esse videntur. Bellonius in naves lapsas aperuit, & milium duntaxat reperit, lapidum non obliturus, si aliquos invenisset.

Ingenium. Oppian. in Ixeuticis. Plin. H. N. l. 10. c. 29.

Usus. Plin. H. N. l. 10. c. 23. Galen. l. 6. Epidem. comm. 5.

Usus Coturnicum olim *in cibis* apud quosdam nullus, quod veratro vescantur, & comitiali morbo laborent. Galenus quosdam, qui edissent, in Doride, Bœotia, & Thessalia musculorum distentionibus correptos observarit. Nos nihil tale sentimus, ut nec ex capris vel avibus quicquam, ex modico esu assarum inprimis optimum pollicetur sanguinem Aldrovandus, ex immodico, pinguiorum inprimis, putredinalem febrim minatur. *Usum in Medicina* si requiras, cerebrum ex unguento myrteo tritum, & stanneo vase repositum, Epileptico paroxysmo medetur, si faciem eo illeveris. Adeps cum pauco helleboro membro pudendi inunctus, venerem auget, cum melle, myrrha, & chalcanto albo oculorum vitia corrigit. Cum Zingibere tritus, Equorum oculos incolumes servat. Caro inveterata porcorum & piscium escæ immiscetur.

Galen. de Euporist. c. 155.

NB. *Coturnicis genus exoticum vide in Mantissa.* N. 7.

ARTICULUS XII.

De Ortygometra.

DE Ortygometra quam Plinius & Gaza Matricem, Villanovanus Ethigometram, Scaliger Coturnicomatrem, & verius vocat; vix, quid certi dicendum sit, habemus. De forma nihil fere ab Antiquis traditum est. Aristotelem si excipias, qui palustribus avibus facie similem esse reliquit. Sed nec ex Recentioribus quicquam certi colliges. Scaliger non absimilem gallinagini, magnitudine parem, colore tamen dilutiore, facie tota coturnicis, esse, & ab aucupibus matrem Qualearum, ab aliis Rascle dici, scripsit. Bellonius duplicem ponit. *Unam* quam Rascle quoque nuncupat. *Alteram* quam in genistis degere affirmat, magnitudine Ortygometræ nigræ, quam falso Rallum nominat, colore præcipue ruffo, in alarum costis subrubente, in femoribus castaneo, maculis albis interstincto; capite perdici cinereæ simili. Aldrovandus, qui aquaticarum hanc fere speciem esse putat, ut crura habeant oblonga, digitum qui pro calce est perbrevem, corpus gracile, plumas plærunque varias, ventrem albicantem, caudam brevem, rostrum longiusculum, modice flexum, avem, quam à Cardinali Paleotto acceperat, quæque rostrum coturnice majus, caput, collum, dorsum, & majorem alarum partem testacei coloris, alas qua ventrem contingebant ruffescentes; crura pedesque

Plin. l. 10.

Scaliger in Comm. ad l. 8. Arist. H. A. c. 15.

Arist. H. A. l. 8. c. 12.

Scalig. loco citato.

Bellon. l. 4. de Avibus c. 19.

desque pro corporis portione longos; colore inter croceum & viridem medio, obtinebat, pro Ortygometra posuit.

ARTICULUS VIII.

De Cynchramo.

Arist. H. A. l. 8. c. 12.

CYnchramus Hesychio Cynchramas, Aristoteli Cychramus, aliis Cenchramus quoque dicitur. Quænam sit avis inter graviores non convenit, etsi fere certum est, nec linariam miliariam esse; ut Ruellio placet, & in sequentibus patebit, nec ex cenchritis avibus milio quidem pinguescentibus sed aquaticis, & ex Anserum genere: nec Cenchrin, à varietate punctorum milii instar dictum, ex Accipitrum familia. Gesnerus Helvetiis Brachvogel dictam, fere esse putat, quæ cruribus est proceris, rostro oblongo, eodemque modice inflexo, quæ autumno avolat, & tempore verno cum coturnicibus redit, & palustribus delactatur. Bellonio est Gallorum le Prujer aut Preyer, quæ alauda cristata est major. *Rostrum* habet breve, crassum, tuberculo conspicuum, ad instar ossis durum, inferius cum superiore conjunctum, foveam in medio efformans, *ventrem* pallidum & nigris quibusdam maculis distinctum. *Crura* pedesque inter rubrum & castaneum media, posticum *digitum* longum. *Versatur* in pratis, hordeo & milio *delectatur*, nidos in agris avena & milio consitis exstruit, & sex pullos excludit.

Gesner. in Ornithol.

Bellon. l. 4. de Avibus c. 20.

Descriptio.

Vox.

Vox ipsi Tirtertirteriiz.

Volatus.

Cum *volat* crura contra aliarum avium morem pendere sinit.

Aldrovandus Ornithol. l. 13. c. 24.

Aldrovandus *Hortulanum* omnino esse credit, avem alaudæ magnitudine, at paulo minorem, cui *rostrum*, *crura* tota, pedumque *digiti* rubescunt. *Caput*, *collum* & *pectus* in mare intercurrentibus punctis croceis, flavi, in fœmina partim flavi, partim viridis sunt coloris, alarum pennæ inter costales in utroque sexu, flavo & nigro colore tinguntur, mas sub oculis ad latera maculam habet rotundam, intense luteam, quæ in fœmina non est.

Locus.

Reperitur in agro Bononiensi & Florentino, ex milii esu vehementer pinguescit, & magno numero depilata, & scatulis asservata, Romam transmittitur, ibidemque caro pretio venditur, sunt vero & alia Hortulanorum *genera*, *Flavus* nempe colore propemodum paleari, alarum costis & remigum pennarum extremitatibus albis. *Albus* cygno ipso fere candidior, & *Hortulano congener*. Caput ipsi ex cinereo ad flavum vergit, collum cinereum nigris maculis punctatim distinguitur. Venter, crura, pedesque crocea sunt. Cauda tota fusca ad latera latescens.

Albicilla cujus cauda alba, cætera vulgaribus Hortulanis similia, color duntaxat in omnibus pallidior.

CAPUT II.

De Avibus pulveratricibus domesticis.

ARTICULUS I.

De Gallo Gallinaceo:

GAllus Gallinaceus, Græcis ὄρνις ἀλεκτρύων, ἀλέκτωρ, βρητὸς, κίκιρρος, κοκκοβόας ὄρνις, κόρυθων, κότλος, κρονίας, κοτίκας μηδικὸς, ὀλόφωνος, ὀρθοβόας, ὀρθάλιχος, περσικος ὄρνις, σέρκος, σέλκος, ᾠδὸς ὄρνις, Latinis cohortalis avis, lucis, cristati oris, &c. dicitur. Gallinam ἀλεκτρίωναν ἀλεκτόριδα, κίκκαν, ὀρθάλιδα, Cortis avem, Mylagridam, appellavere. Νέοσσοι νίκεραχες ἵπποι, νεοτίδες ὀρθαλαχοὶ, pullorum sunt nomina.

Genera.

Differentiæ ipsarum sunt variæ, quæ à *locis*, *voce*, *integumento*, *partu* & *incubatione* sumuntur. *Hadrianarum* Gallinarum Aristoteles mentionem facit, quæ pennæ versicoloris, quotidie pariunt, sed pullos interimunt; quas Athenienses alere studebant, quæque vel sunt eædem cum *nanis*, & *pumilionibus* seu Plinii, quibus certa fœcunditas rara, & incubatio ovis noxia, seu Columellæ, quæ etsi vetustæ propter infœcunditatem improbantur, pluribus tamen locis fœcundæ reperiuntur, & ova plurima edunt, vel cum Longolii Parturientibus seu Leyhennen, quas versicolores, & rostro longiusculo facit. Pumilas enim, quæ passim extant, & claudicando potius, quam incedendo per terram reptant, nemo istis accensuerit. Sunt & Tanagrææ, Lydæ, Rhodiæ, Chalcidicæ, Medicæ, & Alexandrinæ. Ex *Tanagræis* Galli inprimis probabantur, alii μάχιμοι seu pugnaces dicti; alii Cossiphi & Merulæ dicti, qui Lydas magnitudine æquabant, Corvis colore similes, paleariam & cristam instar anemones, nec non candida & exigua in rostro supremo & caudæ extremitate signa, habebant. Cum omnes à præliis commendentur; & amplitudine pares sint, facile ejusdem generis esse suspiceris, forte & cum Longobardicis, qui pedibus usque sublatis incedunt, plumis ex auro fulvis teguntur, eosdem. *Patavinas* Hermolaus, & Longolius dixere; sed quia cauda destituuntur, quod veteres in suis non reticuissent, vix est credibile. Sunt & in regno Senegæ, Gallinæ Pharaonis dictæ: in regno Tarnassari nostris triplo majores. In Jamaica insula Pavonibus nec magnitudine, nec sapore cedunt.

Arist. H. A. l. 6. c. 1.

Athenæus Dipn. l. 7.

Plin. l. 10. c. 53. & 56.

Columella de re rustica l.

Pausanias in Bœoticis.

Varro de Re rustica.

Columella.

Petrus Martyr in Decadib.

Reperitur & prope Thessalonicum genus quoddam Gallinaceorum perpetuo mutum nunquam familiari his alitibus cantu vocale. Nonnullæ quoque sunt *Lanigeræ*: ut in quadam Orientis urbe, & nivei

Ælian. de Anim. l. 15. c. 20.

 coloris

coloris in regno Mangi pilis more felis nigris vistiuntur. De reliquis suis locis agemus.

Formæ. Quantum ad *Formam*, Gallum gallinaceum Alucone scilicet majore *minorem* prodidit Aristoteles. (Arist. H.A. l. 9. c. 8.) Soli fidipedum altilium *colores* diversi sunt, & nitorem hunc si attendas, majori speciositate quam Crœsus vestiuntur. (Laërt. in Solone. Plin. H.N. l. 10. c. 17. Arist. H.A. l. 2. c. 8.) Spectatissimum insigne ipsis, corporeum serratum, nec carnem id esse, nec cartilaginem, nec callum jure dixerimus, verum peculiare. Cristam Latini φοινικολόφον, κυρβασίαν vel κυρβαβίαν, κορυφήν, & λόφίον Græci, dixere. Semper est exerta & rubens dum integra sanitate fruitur, & mirum de ea Herbersteinius. (In itinere Moscovitico.) Cum cuidam in Moscovia frigore jam fere enecto, abscissa fuisset, sibi restitutum, erecto statim collo cantasse. Plicabilem Gallinæ obtinuere, & per medium caput deorsum dependentem. *Oculos* omnes habent splendidos, salacitatis indicium. Paleæ (Aristoteles κάλλαιον ob purpureum floridumque colorem vocat) ex rutilo albicantes, sub mento & collo, velut incanæ barbæ dependeant. *Rostrum* robustum, in superiori parte aduncum, coloris plærumque cornei visitur. *Caro* quæ rostrum undique cingit, nonnullis mentum, Columellæ gena est. *Iubæ* (sic longiores cæteris plumas Columella dixit) collum & cervicem undique ambiunt. Vel pectus vel pars ventris posterior *Navis*, à qua pullum aperiri jubet Apicius, vocatur. (Apic. l. 6. c. ult.) *Cauda*, quam ὄτεραν Hesychius vocat, maribus major, quam fœminæ, binæ longissimæ incurvi arcus imaginem propter teneritudinem præ se ferentes, in fœminis sunt; quæ capis saginandis sub cauda evelluntur, pinguefactorias Germani dicunt. *Calcaribus* quæ πλῆκτρα & κέντρα, armantur mares; inque iis in magnam quandoque molem excrescunt, sed & gallinæ cum mares vicerint, cucuriunt, crista etiam caudaque erigitur, ita ut difficile sit, an sint fœminæ, cognoscere, nonnunquam calcaria parva, errorene naturæ an opere ignoro, iis enascuntur. Plinius Gallinas probat imparibus digitis, aliquando & super quatuor transverso uno, Columella quinque, ita tamen ne cruribus emineant transversa calcaria, sed hæc ad Oeconomiam spectant. (Plin. H. N. l. 10. c. 56.)

Internarum partium ista est ratio. (Galen. l. 11 de usu partium. Arist. H.A. l. 3. c. ult.) *Ossa* habent consistentiam laxam, cavam & levem. *Ingluvies*, quæ πρόλοβος & φόσα ventriculo præposita est. Appendices habet infra, qua desinunt intestina, ut vere ultra ventriculum esse Plinius scripserit. (Plin. H.N. l. 11. c. 37.) Pellicula intra ventriculum stercori destinata, Echinus, ab aspredine dicitur, Dioscordes κοιλίαν vocavit. *Testes* gallinaceis sunt sub jecore, fœminæ supra caudam. Uterus ex descriptione M. Antonii Ulmi duplex habet foramen. Infernum per quod ovum ab externa respiciens jam perfectum egreditur: supernum & internum per quod sub septo transverso inchoatum, ad formam perfectam suscipiendam ingreditur. Totus in parte sinistra ad spinam situs est, dextram abdominis & centrum, intestina obtinent. Exitum ipsi in superna ad spinam desinente parte dedit natura, quia animalia supergressu coëuntia, instrumenta in proximo habere oportebat, in inferiore podicis ad ventrem positus, quia infra illius est officium. Uterque tam proxime cute, quod præputium dixeris, & musculo, sphæricæ figuræ, ut extensioni magis accomodi essent, obteguntur, ut arctissime conniventia, sensim ipsum aliquando fallere possent. Uteri substantia membranea & crassa est, figura concava, trium digitorum longitudine, qua ad exitum pertinet latior. Porrigitur ab infimo abdomine, juxta ipsorum intestinorum exitum, ad locum conceptionis ovorum sub septo transverso, estque cum extenditur longitudine dodrantali, cujus longitudinis ratione, membranam obtinuit à spina dorsi proportionalem omnino ac persimilem intestinorum mesenterio, quam & venæ frequentes percurrunt, cum ad nutritionem ipsius uteri; tum ad ovi intrinsecus contenti, dum pertransit à loco sub septo transverso, ad ipsius uteri exitum, alitionem. Membrana autem (verba sunt Ulmi) spinæ colligans, eadem prorsus existit ipsi mensenterio intestinorum, quin imo eadem est & substantia, & origine: quapropter consensum habet uterus cum ipsis intestinis. Figura uteri inæqualis, alibi angusta, oblonga, alibi lata, brevis, juxta hanc varietatem, varia quoque sortiri nomina debet. Nam uteri latitudo infimo abdomini proxima, & in qua ovum jam absolutum continetur, estque ipsemet uterus, reliquum vero corpus angustum, oblongum, rotundum, quod ad septum transversum extenditur, vel *uteri stomachus*, vel *uterus productus* extensusve, vel *uteri gula*, nuncupari posset. Est autem membranea & tenuis, admodum diversa à reliquo utero protenso, & à substantia ipsius uteri, qui ad exitum jacet. Nam finis hic membraneus subtilis & pellucidus existit, ac exanguis. *Intestinum* quoque *uteri*, ratione figuræ & quantitatis, cumcum longitudine rotunditatem cavernosam habeat, merito diceretur. Cui accedit membranæ occasio hanc uteri extensionem, vel productionem spinæ colligantis, quod *Mesenterium uterinum* appellamus. Intermedia pars uteri, quæ est illius portio ab utero propriè dicto, finem interjacens, crassam obtinet substantiam, albam, lacti similem, & in semetipsam confidentem, cujus mesereon multiplices venas habet. Hujus substantia cocta ovi albuminis gustu saporem exhibet.

De *Victu* non est quod multa dicamus. *Victus.*

Præ-

Præcepta ſaginandi ad Oeconomiam pertinent. Uvis & ficubus impenſe, ſed infeliciter veſcuntur. Steriles enim evadunt, & pituitoſi, ſi vel ſemen cannabis appoſueris; numeroſorum ovorum partu gaudebunt, ſi vel hordeum ſemicoctum, vel Naſturtii ſemen cum furfure & vino ſubactum, exhibueris, majora deponent, ad ſaginandum tum triticum cum aqua coctum, potu interdicto, tum Cytiſus vehementer laudantur.

Mathioli in Dioſcor. l. 3. c. 148.

Generatio.

Quantum ad *Generationem*, & quæ ei adhærent. *Sexus* in hac ave manifeſtis ſignis diſtinxit, & mas erecta criſta, juba, à cervice per collum dependente, cauda majore, & inſigni ad præliandum calcari ſuperbit. *Salacitatis* vero ſunt inexhauſtæ. Nam etſi peculiare ipſis coeundi tempus, vernum eſſe, unde majores forte tum teſtes, Ariſtoteles innuere videatur, & ad unum ovum fœcundandum multoties cum eadem gallina gallus coeat, quin & quidam effœminati à primo ortu naſcuntur, ut nec cucuriant, neque fœminas ineant, & Theophraſtus agreſtes cortalibus ad venerem procliviores dicat: certum tamen ſimul, ſingulis diebus quinquageſies & amplius uxores ſuas Gallum inire, ſi eas mori contingat, mœrore animi interdum contabeſcere, ſi illæ deſint, ne à maſculino quidem genere ſibi temperare, unde lege vicomburio damnabatur, alias non ſui generis volucres, Phaſianos nempe & Perdices aggredi, & ſemen ad Gallinarum & conſpectum & vocem emittere. Quin nunquam qui in ædeHerculis paſcebantur ad Gallinas, quæ in Hebes, interfluente utramque ædem rivo perenni, transvolabant, niſi cum libidinis vexabantur ſtimulis. Non æque tamen ſalaces omnes, lacertoſi, rubenti, erectaque criſta; roſtro, brevi, pleno, acuto, oculis ravis aut nigris, palea rubra, collo vario, fœminibus piloſis, unguibus longis, cauda magna, frequentibus pinnis, profuſiſſimi in Venerem eſſe creduntur. *Coitus* tempus mari, ſtatim ac à cubili ſurgit, fœminæ, progreſſo jam die, ſuperveniente illo, conſidet iſta humi. à coitu inhorreſcit, ſæpe feſtuca aliqua ſe luſtrat, & vapore per libidinem excitato membra extendente, ſeſe excutit. *De partu & ovis* ne hoc caput nimia mole legentes perturbet, in ſequentibus ſeparatim dicemus. *Animales actiones* quod ſpectat, quia Gallinæ unico oculo ſurſum elevato, rapaces aves obſervant, *Viſu*, quia aridiſſimum quodque modo id ore recipere queant, illico dijudicant, guſtu pollere videntur.

Oppian. in Ixeuticis. Ariſt. l. 9. c. 49. Theophr. apud Athen. l. 9.

Ælian. l. 4. Plut. in l. num bruta ratione utantur. Athen. l. 9. Dipnoſ. Ælian. l. 7. c. 46.

Ariſt. H. A. l. 5. c. 2.

Scaliger Exer. 266.

Vox.

Vox Gallinæ mutabilis. Circa partum κακκάζει ſeu ſingultit, dum incubat, glocit ſeu glocitat. Cum iniri debet, mancam & exilem vocem format, in genere gracillare & pipare dicitur. Cantus, pro malo omine accipitur, & inter obſtetricum numeratur obſervata. Galli prope Theſſalonicam nullam habent, apud nos graviorem, ſed vere ἄπωδον, qui nec choro, nec fidibus concordat, ἄδειν & cucurrire ſolent. Vigiles hos nocturnos excitandis in opera mortalibus, rumpendoque ſomno natura genuit. Norunt ſydera, & ternas diſtinguunt horas interdum cantu, cum ſole eunt cubitum, quartaque caſtrenſi vigilia ad curas, laboremque revocant, nec ſolis ortum incautis obrepere, diemque venientem nunciant cantu, ipſum vero cantum plauſu laterum, hinc ἡμερόφωνος, & lucis prænucius dicitur, & veteres gnomonibus horariis deſtituti, noctis deliquium & diei acceſſum commetiri ſolebant. Matutinum cantum, quidam alimenti deſiderio, (avide animal calidiſſimum nutritur:) alii ſalacitati (initurus cucurrire incipit) nonnulli auræ mutationibus, quæ ex ſolis contingunt motibus, multi cum & ſatur, & à coitu canat, occultæ cum ſole amicitiæ vendicant. Qui profunda nocte validius, mane remiſſius cantare putant, cantum vento ferri, ventum noctu magis quam ſub crepuſculum ſpirare, ſic gallum longius audire, opinantur. Muti evadunt, ſi vel circulum è ſarmentis callo addideris, vel caput & frontem oleo inunxeris, ſi Plinio & Alberto credendum.

Plin. H. N. l. 10. c. 21.

Plin. H. N. l. 29. c. 4.

Singularum iis ineſſe *Faſtum* tum inde colligi poteſt, quod imperitant ſuo generi, & regnum in quacunque domo ſunt exercent: tum quod nullam ineundi ſui abſque atrociſſimo certamine copiam faciant, tum quod ædes ingreſſuri, ſeſe, ne ſcilicet criſta uſpiam offendatur, inclinent.

Plin. H. N. l. c. c. 21.

Athen. l. 9.

Ælian. de Animal. l. 4. c. 29.

Pugna.

Pugnacitas nulli eſt ignota. Ejus ſpectaculum, quo Miltiades Græcos in Perſas feliciſſimo ſucceſſu animavit, Socrates Iphicrati Duci animos adjecit, Themiſtocles exercitum contra perſas ducens inſtituit, Pergameni quotannis celebravere. Eo Tarnaſſari Indiæ populi, Ambivariti, apud quos per octo dies ſummo partium ſtudio in curia quotannis committuntur, Galli, Angli, hocce tempore delectantur. Accendi, & allio, unde ἐσκοροδισμένοι, politricho, trichomane & adiantho, forte quod criſtam Galli quodammodo æmuletur, dicuntur, apud veteres ſtimulis ferreis æneiſque, quos plectra vocant, armabantur, ut ſe facilius tutarentur in pugna. Nec hæc caret ſingulari artificio. Videre eſt ibi intenta projectius capita, inflatas comas, vehementes ictus, cautiſſimas evitationes, & in omni motu animalium rationis expertium nihil non decorum. Si ex certamine victoriam reportavit, tum oculorum eminentia, tum cervice erecta ſimul, & cantus contentione inſolenter effertur, & triumphantis ſimilis eſt, vere Ἄρεως νεοττὸς Martis pullus.

Becan. in Gottodanicis l. 7.

Rhodig. Ant. Lect. l. 16. c. 13.

Plin. H. N. l. 22. c. 1.

Porta in Phitogn.

Auguſt. l. 1 de ordine Politian. in Ruſticis.

Plin. H. N. l. 10. c. 20. Ælian. de Anim. l. 4. c. 29.

Victus. Victus idcirco non canit, quod ex illa mala pugna spiritus, fracti vocem supprimunt. Cujus offensionis verecundia confusus, in primam quamque latebram sese occultat. Ad *Sympathiam* & Antipathiam, quæ sequuntur, pertinent. Quod de Gallinis circa præsepia decidit, immistam pabulo necem bobus affert. Porphyrionem tanto amore Gallum prosequutum, ut hoc occiso; ille inedia perire voluerit, Ælianus oculatus testis est. Apes deficiente cibo gallinarum carnibus, & uvis passis refocillantur. Leo Gallum, & maximè album, ut Ambrosio placet, metuit, quem ex cantu à longe, ex crista propius agnoscit, seu ob occultam quandam causam, nam à leonibus & Pantheris homines non attingi, qui jure Galli peruncti fuerint, maxime si ei allium admisceatur, Plinius vere an falso prodit: seu quod sint

Affectus. Columell. de R. R.

Æl. H. A. l. 5. c. 28.

Ambrosf. Hexam. l. 6 Æl. H. A. l. 8. c. 28.

Plin. H. N. l. 29. c. 4. Lucret. l. 4. de Natura rerum.

——— *Gallorum in corpore quædam*
Semina, quæ cum sint oculis immissa Leonum,
Pupillas interfodiunt, &c.

Basiliscum, cum cucurrientem audit adeò tremere dicunt, ut emoriatur. Sic in Cyrenensium arenis ab itinerantibus abigitur. Vulpes una nocte quadraginta interdum & amplius aufert. Voce mustellæ Gallinæ sero exanimantur. Superventu vero eorum, qui serpentis vel canis rabidi morsu læsi fuere, incubitus vitiantur. Eo tamen die quo peperere, à serpentibus non læduntur, & caro earum tum à serpentibus morsis remedio est. Florem vitis si comederint maturescentium uvarum esu abstinent. Ex Sambuco magis canoram buccinam fieri pastor credit, si ibi cædatur, ubi Gallorum cantum frutex ille non exaudiat, seu quod in locis sylvestribus, in quibus Gallorum cantus non auditur, ficciora & solidiora ligna nascantur, ex talibus tibia magis sonora tornetur, seu & ob aliam causam. Nam ob streperam Galli vocem, stridore suo fungosam sambuci materiam convellere, vix verisimile fuerit. Denique taxi baccis quidem impunè vescuntur, sed sparti semine, & hominis qui helleborum bibit excremento, ut Avicenna testatur, intereunt: si cum incubant tonuerit, ova pereunt, & semiformes pulli interimuntur. Auro liquescenti si Gallinarum membra misceantur, consumunt id in se, ita hoc venenum auri est, falso scripsit Plinius, & ab experientia confutatur.

Ælian. de Animal. l. 3. c. 31.

Dioscor. l. 4. c. 75.

Arist. in H. N. Plinius in H. N. Columel. de R. R. Plin. H. N. l. 29. c. 5. Scaliger. Exer. 88.

Morbi. Plin. H. N. l. 20. c. 6. Columella de re rust.

Morbi Gallis peculiares, Phtiriasis & Pituita. Hac inter messis & vindemiæ tempus, & cum ficus ac uva immatura ad satietatem permissa est, laborant. Aqua in qua origanum maduit, præservantur, restituuntur sanitati, si vel urina rostrum ablueris, membrana qua tum lingua obducitur leviter unguibus avulsa; vel scillam in aqua maceratam cum farina exhibueris. Aphtiriasi maxime dum incubant infestantur, si arena littorali vel saponariorum è lixivio relicto cinere cura mulierum sese pulverent, liberantur. Solenr & cum abortu canflictari, qui ovi candido assato, cum uvis passis tostis æquo pondere tritis & ante alium cibum exhibitis, præcavetur. Pulli facile Podagra tentantur, si stercus pedibus eorum adhæreat: quanquam an Galli quibus calor multus, cibi abstinentia non minor, ea laborent, dubitetur. Capis sane quibus pusillus calor & edacitas multa familiaris est.

Scalig. Ex. 277. l. 2.

Ingenium. Quæ de *Ingenio* dici poterant superius sunt attacta, singulari familiam amore prosequi, & simul ac aliquid escæ nactus est, Gallinas & pullos ad vescendum invitare, easdem contra Milvos defendere, parientibus fœminis condolere, & mœrorem exili testari voce, Luna exoriente lætari, & quod summa admiratione dignum est, cum sese sanguinis copia aggravari sentit, unguibus sanguinem ex cristis prolicere, sic plethora levari, helxine se herba purgare, adjecisse sufficiat.

Porphyr. l. 3. περὶ ἀποχῆς. Ælian. de Animal. l. 4. c. 29. Plin. H. N. l. 8. c. 27.

Præsagium. Nec omittendum, Gallos si tempore pluviæ canant serenitatem, si noctu citius, quam solent, aëris mutationem & ventum, si paulo post solis occasum vel à vespertino crepusculo, insolentes in raucisonum cucurritum non sine alarum motu prorumpant, tempestatem *prædicere*. Scilicet, Auster vocalia instrumenta replet, ea sarcina dum se per motum exonerare volunt, ad cantum insolito modo stimulantur. Sed & Gallinæ, si vel mane exire recusant, vel pediculos quærant, & paludes more Anatum alis verberent, vel pectora rostro purgent, vel in arena ultra solitum sese concutiant, vel in principio pluviæ locum opertum quærant, imminentes imbres maximos præsagire, creditum est. Tempestive serendum esse monent, si pennas, cum deplumantur, ut ante hyemem solent, à capite amittere cœperint; serotinè, si à posterioribus.

Ælian. de Animal. l. 7. c. 7.

Aldro. Ornith. l. 14. c. 1.

Usus. *Usus* harum avium in cibis frequens & ab omnibus laudatur, saginatarũ inprimis. Ideo hoc primum antiquis cœnarum interdictis exceptum invenio jam lege C. Fannii, annis undecim ante tertium bellum Punicum, ne quid volucrum poneretur, præter unam Gallinam, quæ non esset altilis, quod deinde caput translatum, per omnes leges ambulavit. Inventumque diverticulum est in fraudem earum, Gallinaceos quoque pascendi lacte madidis cibis, multo ita gratiores appobantur. Nec tamen in hoc mangonio quicquam totum placet. Pertinax Imperator lumbos amicis mittebat, & dorso laganis sunt similes. Messalinus Cotta cristas cum palmis pedum & Anseribus torrere, atque patinis condere reperit

Plin. H. N. l. 10. c. 50.

Capitolin. in vita ejus. Athen. l. 14.

Ce-

Cerebrum assum cum pauco sale & pipere editur. Jecinora inter omnia edulia Cardanus celebrat. Ventriculus si concoquatur, uberrime nutrit. Intestina quæ & Gileria vocabantur, cum aliis quibusdam rebus incocta edebantur. Testes apud Bononienses Calend. Augusti comedere solemne est. Uropygium inter militares cibos à Gallis computatur. Erant Galeni tempore, qui & sanguinem Gallinarum edebant. Apud Ægyptios nigræ arte certa saginatæ in familiari sunt usu. Jus fœminæ in balneis potant, sic pingues evadunt. *Apparatum* pullorum, Conchiliatorum, Parthicorum, Oxyzoniorum, laseratorum, cum cucurbitis exiliatorum, Varrianorum, Frontonianorum, tractogalatorum, farsilium, leucozoniorum, & his similium, in Apicio vide, ex quo multa Aldrovandus desumsit. Olim tamen qui morbo sacro laborabant, Galli carnibus abstinebant. Britannis olim nefas Gallinam gustare, hodie in Socotora insula eandem contingere, religio est.

Galen. l. de cib. boni mali & succi.

Galen. l. 3. de aliment. Alpin. l. 3. de Medic. Ægypt. c. 16.

Hippocr. l. de morbo sacro. Cæsar l. 5. de bello Gallico.

De *Usu in Medicina* quis unquam dubitaverit. Inde olim superstitiose Æsculapio immolabantur, nec quisquam fere est morbus cui depellendo non adhibeantur. Reperti qui ex sorbili ovo ter quaterve excreverunt, si Brasavelo fides. Febrientibus albumen ovorum in aqua concussum exhibuit Hippocrates. Testes in hectica commendantur. Cerebrum Gallinarum in tremore & narium fluxu. Melancholicis Gallina nigra per medium dissecta bene supra caput imponitur. Sunt qui Gallinæ pennam in aceto intinctam ad somni profunditatem conferre tradunt. Jus Galli veteris Asthmaticis prodest. Stercus album Galli ad occultas anginas commendatur, & certò vomitum educit, nec male in colica exhibetur, & cum oleo & nitro mixtum clavos pedum sanat. Membrana ventriculo subdita cornu similis trita, stomachicis feliciter exhibetur. Jecur assatum Ilæo resistit. Marcellus denique Empiricus prodidit, ossiculum extremum ex ala Gallinacea cochleari terebratum, nodisque septem litio ligatum, atque ita brachio vel cruri ejus partis, quæ inguina habet suspensum, iis mirabile remedium exhibere. Pro Colophone notandum est, quod Cælius Aurelianus reliquit, quendam à Gallo pugnante leviter læsum, in rabiem cecidisse.

Hippocr. l. 3. de morbis. Trallian. l. 12. c. 5.

AD ARTICULUM I. APPENDIX I.

De Gallinarum ovis.

Dupliciter Gallinam ova concipere, *Per se* nempe, & *ex congressu*, constans ferè veterum & recentiorum est sententia. Priori concipiuntur modo, quando mare absente, desiderio ipsius projiciunt intra sese semen gallinæ; sic, tanquam maris initum passæ essent, prægnantes fiunt. Excitat ingentem in partibus genitalibus pruritum, seminantis materiæ abundantia; quam mutua inter se libidinis imaginatio auget, sed & si tempore certo suaviter attrectentur, idem motis attrectatione humoribus faciunt, ut haud falso, etiam pulvere Plinius dixerit. Accedit ventorum Austrinorum Autumno & vere auxilium. His flantibus, aves multiparæ loca ani per quæ concipiunt, obvertunt, iis ad libidinem concitantur. Continuus caudæ ut motus, semen quod copiosum, nec menstruorum discessio ulla, ad matricem attrahit. Hinc à vento concipi aliquando creditum. Hæc ova ὑπηνέμια seu subventanea & zephyria dicta sunt, ut cynosura & urina illa, quæ æstate ab humore contento inutili generantur. Neque tamen omnino inania credas. Omnes enim partes habent, minora γονίμοις, liquidiora, minus suavia, & infœcunda per se, à superveniente Gallo fœcundantur. Nec obest vel ex luteo in album mutatio, ut Aristoteles credidit, vel utriusque à membrana ambitus. Ex albumine enim pullus generatur; ova piscium jam exclusa, post à mare injecto semine fœcundantur, & ovum in matrice subventaneum, præter testam & pellem completum, à semine Galli fœcundari Albertus M. testatur. Quanto tempore maturescant, incertum: tardius propter caloris in semine penuriam, verisimile. Reliquias eorum quæ è semine generata sunt esse falsum. Nam in gallinarum & Anserum genere, à novellis sine coitu edita, compertum est.

Aristot. H. A. l. 10.

Arist. H. A. l. 6. c. 2.

Varro R. R. l. 2. c. 1. Arist. l. 6. H. A. c. 2. Scalig. in l. 10. Aristot. Hist. animal. c. 6.

De *Ovis quæ ex congressu* sic habe. Postquam fœmina de superiore loco quæ præcincturæ seu septo transverso subest genituram excepit, formantur ex ea à facultate formatrice ibidem ova, quæ spinæ pedunculis adhærent, exiguum tum primo quiddam ut candidum videtur, & venulis distinctum, rubrum dein & sanguineum, luteum, & flavum totum tandem. Mox de spina in intestini uterini principium decidua & ad primos uteri loculos transmissa continuato congressu eo citius, quo iste frequentior, augescunt, & albugo à croceo secernitur. Tum in secundos loculos detrusa, justam molem acquirunt, & luteum albumine involvitur. Deveniunt tandem in tertiam cellulam, in qua testæ natura duritiem largitur, eam tamen, ut mollia adhuc exeant, nec nutritio, quæ per eadem fit, impediatur. Sic vitello & albugini constantia, (gallatura seu sperma Galli, si Alberto & Aldrovando credimus, per totum

Arist. l. 6. H. A. c. 2. Aldrov. Ornith. l. 14. c. 1.

 tum

tum albumen, usque ad vitellum pertingit, huic versus partem ovi acutiorem infigitur. Decimo à coitu die perfecta, tribus tunicis, quarum una vitellum ambit, altera tanquam pia mater albumen complectitur, tertia inter quam & illam humor crudus nascitur, & dum formatur fœtus excernitur, testæ adhærens, duræ meningis locum implet; intus instructa, mollia, ne dolorem pariant, latiore parte, ut mollius deponantur, & quia acutior adhæret, ideo postrema exit, egrediuntur, ac refrigerata, evaporato humore qui exiguus, relictaque portione terrea, justam duritiem, sed acuta parte, qua pullus exit, & ubi grandinem generationi inutilem, qui non cernitur nisi fracto putamine, & injecta parte lutei infra, Aristoteles ponit, exactiorem, servata sua figura, acquirunt. Poni confecta brumà incipiunt. Circa Calendas Januarii etiam locis tepidioribus ac fœcundissimis. Optima fœtura ante æquinoctium vernum editur, post solstitium nata, magnitudinem non implent, tantoque minus, quanto serius provenere. Parituras se singultu produnt; eodem, peperisse testantur, facilius, si festucam ore apprehensam dorso imposuerint, si Oppiano credendum, libentius, si jam prius ovum in nido conspexerint sine dolore, vel exinde quod testa membrana mollis fuerit, egresso demum induretur, colligas.

Columella de R. R.

Oppianus in Ixeuticis.

Numerus pro ætaris ratione variat, quæ multa pariunt, bis in die ponunt, sed hyperinæ evadunt, & cito commoriuntur. Sunt qui quasdam noctu tenera, & nisi ad magnam diei partem, dura, eniti credunt, tenera edituras, dura, si aliquot horis antelucanis lumen viderint, ut sub ortum solis ponere cogantur, & salis supponatur paululum. *Monstrosa* interdum circa ea accidere certum. Vidit Aldrovandus cujus putamen punctis & lineis sanguineis conspersum. Uterum læsum vix dixerim. Sanguinem quo uteri interdum turgent venæ transsudasse verisimile est. Vidit & Albertus totum sphæricum, duabus testis inclusum, absque ullo vitello, cum albumine aquoso tenui, & altero intra interiorem testam. Dantur & sine testa tam hypenemia, quam vera: forte quod illa aquosa sint, & exiguo, si humidus Gallinis cibus apponatur, calore dotentur: his propter ictum, vel ex multitudine compressionem tale quid accidat, si Nicandri opinioni standum est. Nec inter rara trilecitha, id est triplicis vitelli habentur; illaque plærumque in medio testæ cavitatem habere Elluchasis prodidit. Vidit & Gesnerus aliquando cujus putamen, ab altera parte extrema, in angustum velut collum instar cucurbitæ se colligebat. Unum sphæricum ad columbarum vix accedens: alterum anserino haud minus, plicis rugisque insigne in Aldrovandi Musæo reservabatur. Cæterum *ponatve & Gallus ova* inter doctos quæritur. Nonnulli decrepitum & ad coitum ineptum, septimo, nono, aut ad summum decimoquarto ætatis anno, pro virium vel imbecillitate vel robore ponere ajunt. Ortum id putrefacto intus semini debet; vel ex humorum colluvio conflatur. Editur sub caniculæ exortum, quod tunc maxime ab ambientis calore expultrix languida in aliâ decrepita juvetur. Visum in Imperati Musæo oblongum, ab Aldrovando rotundum, colore modo luteo, buxeo, flavescente, lurido, sed & quoddam ruptum, vitello omnino carere dixisses. Quin & Lemnius Zirizææ duos annosos Gallos non tantum ovis incubasse, sed & ægre fustibus ab illo opere abigi potuisse, reliquit. Confracta tandem ova, & strangulatus à civibus Gallus, quod, ne Basiliscus excluderetur, metuerent. Et hæc est quorundam opinio. Ovo simile aliquid ex conglobata intus putri concretione, in ultimo senio, cum non amplius coit, concipere, verisimilius est: At ovum cum non magis testa excludere potest, quam vir fœtum, cum parere non didicerit. Basiliscum ex eo produci inprimis si rubeta incubaverit, nugæ, testa carere, & adeo duræ pellis esse, ut fortissimis ictibus resistat, fabulosum.

APPENDIX II.

De Generatione Pullorum.

Absoluta Ovorum historia, de generatione pullorum aliquid nobis dicendum est. Horum vero principium veteres Græci, & inter eos Alcmæon Crotoniates, & Hippocrates Cous in vitellum; nutrimentum in albumen conjecere. Recentioribus contrarium sentire placuit. Ex albo liquore ovi corporatur animalibus vitellus alimento destinatus est, ϗ τοῖς ἀει σαυιςαμένοις τῶν μορίων ἐντεῦθεν ἡ αὔξησις, inde membris subinde constituendis incrementum administratur. Et certe pullo jam constituto sæpe vitelli pars extat, & cum albumen πυρέμενον, *ignitum*, quod incubatione fit & fotu, στέρεον *solidum* fiat; luteum ἐν τοῖς πάγοις πήγνυται, θερμαιώμενον ὑγραίνεται, *gelu duratur & coit, calore humescit*. Excluduntur incubatu, vel αὐτόματα in terra. Nam in Ægypto & defodiuntur in fimo terra obruto, & turmatim fornacibus Cairinis exclusi prodeunt. Syracusis, potatorem quendam ovis sub storea humo stratis tamdiu potare nunquam opera intermissa solitum fuisse dum excluderentur, proditum est. Liviam ovum in sinu exclusisse, apud Plinium legitur; & vas in quo absque Gallinæ opera excluderentur, à Porta descripsit. Oblonga & acuta excludunt fœminam, obtusa rotundaque

Arist. l. 3. de Gener. c. 2.

Hippoc. de Natura pueri.

Arist. H. A. l. 6. c. 3.

ab ea parte quæ acutior eſſe ſolet marem. Incerto id argumento ab Ariſtotele proditum, contrarium apud Columellam legimus. Dies ter ſeptem excluſioni adſcripſit Philoſophus, minuuntur, ſi tepidus aër acceſſerit, ἡ πέψις θερμότης τίς Concoctio calor quidam eſt, ſed & depravantur aliquando nimio, & urina evadunt, ὥσπερ οἱ οἶνοι ἐν τοῖς ἀλσίοις ὀξύνονται ἀνητρεπομένης τῆς ἰδυός quemadmodum vina fæce ſubverſa in calore aceſcunt. Formationem, & quomodo alimentum pullus factus aſſumat, diligentiſſime expoſuit Ariſtoteles; hunc Aldrovandus ſecutus, ſequentia nobis reliquit, quæ ipſius verbis proponemus. *Secundo* inquit ab incubatu die, luteum obſervavi deferri ad cacumen, aliquo pacto alteratum, & in medio quaſi ſubalbidum: cujus rei inprimis Ariſtoteles non meminit. In aliqua vero parte albuminis, quæ pariter erat alterata, ſemen Galli apparebat, quod tres illas videbatur obtinere qualitates, quales jam ante diximus. *Tertia* die ablato putamine in parte ovi obtuſa, vidi albumen, & reliquam ſubſtantiæ ovi partem in ſuperiori putamine ſeparatam. Receſſerat autem albumen aliquantulum à putamine, quemadmodum fieri videmus in ovis omnibus, quæ minus recentia ſunt. Hinc Plinius ova ſchiſta appellat tota lutea, quæ triduo incubatu tolluntur. Vocat autem *ſchiſta*, teſte Hermolao, quia dividantur, & diſcedebat vitellus à candido. Videbam item manifeſte admodum membranas illas tres quas ovis ineſſe ex Alberto dixi, & ex Ariſtotele etiam colligitur: neque verum eſt, quod ſecunda earum ſit recenter genita. Si enim illud ita eſſet, minime in ovis nondum incubatis conſpiceretur. Ineſt autem & his, ut etiam vidi, ſed albior in incubatis caloris cauſa. Eadem die vitellus videbatur verſus ovi partem acutam: atque hoc eſt, quod dicebat Philoſophus. Effertur per id tempus luteus humor ad cacumen, ubi eſt ovi principium, nam ibi eſt major calor, & vis ſpermatis. Apparebat etiam in albumine exiguum velut punctum ſaliens, eſtque illud quod Philoſophus cor ſtatuit. Ex eo vero evidenter admodum videbam enaſci venæ trunculum, & ab hoc duos alios ramulos proficiſci, qui meatus illi fuerint ſanguiferi, quos ad utramque tunicam ambientem vitellum, & albumen protendi ille dixerat. Sum autem omnino ejus ſententiæ, ut ejuſmodi vias credam eſſe venoſas, ac pulſatiles, ſanguinemque in iis contineri puriorem, principalium membrorum generationi, jecoris nempe, & pulmonis, ſimiliumque idoneum: adeo ut recte dixerit Philoſophus, tertia die ſigna apparere, an ova fœcunda ſint futura: licet ejuſmodi obſervatio in majorum avium, utpote Cycnorum, Anſerum, ac id genus aliarum ovis locum minime habeat. In ejuſmodi enim, ut idem Philoſophus teſtis eſt, paulo tardius ea ſigna apparent. *Quarta* die bina videbantur puncta, & quodlibet eorum ſeſe movebat: quæ haud dubio cor, & jecur fuerint, quæ viſcera in ovis triduo incubatis idem dixit. Apparebant item duo alia puncta nigricantia, nempe oculi: & jam luteum manifeſte ad acutam ovi partem, ubi major calor eſt, & ſpermatis vis ſeſe receperat. Trahitur autem à ſpermate illud pro carnis generatione, ut in omnibus animantibus fit, quæ ſibi ſimile generant. *Quinta* die non amplius punctum illud, quod cor eſſe diximus, extra videbatur moveri, ſed obtegi, ac cooperiri, & duo illi meatus venoſi evidentiores conſpiciebantur, alter vero major altero: nec verum eſt, quod Albertus ſcripſit, apparere in tunica illa, quæ albumen includit: niſi forte id de tertia tunica, ſeu ſecundaria dixerit, cui evidenter venæ inſunt, nam alioqui in illa nullius venæ veſtigium inerat. Harum venarum inſita vi reliqua albuminis portio quaſi in palearum colorem immutatur. Videbantur etiam ramuli ad locum tendere, in quo caput formatur, eo ſcilicet puriorem materiam, à qua caput, ac in eo cerebrum fiat, una cum virtute formatrice deferentur: Erat autem capitis fabrica valde rudis adhuc ac informis: oculi vero conſpectiores, atque ervi quaſi magnitudine. *Sequenti dein die* ablato ſuperiori partis obtuſæ putamine, ejectiſque duabus prioribus tunicis, tertia evidenter cernebatur venulis referta: de hac locutum fuiſſe Philoſophum arbitror cum inquit: Membrana etiam fibris diſtincta ſanguineis: atque hæc meo judicio ſecundina dici poteſt. Dein inter hanc, & quartam membranam, quæ fœtum involvebat, humor erat aquoſus: quem autumo ſeroſam albuminis partem eſſe, quæ poſt natum fœtum ſupereſt, tanquam ad generationem inepta. Eam vero membranam innuere videtur Ariſtoteles à meatibus illis venarum ortum ducere, quatenus ſcilicet vi fibrarum à venoſo illo meatu ortarum in palearum, vel ſanguineum colorem immutatur. Cernebatur deinde totus fœtus moveri, & oculi jam majores erant, quam in præterita die: at partes inferiores, thorax nempe, venter, & pedes, erant valde imperfectæ, nec diſcerni adhuc poterant, & roſtrum erat muccoſum: ut recte dixerit Ariſtoteles: pars inferior corporis nullo membro à ſuperiori diſtingui inter initia cernitur. Caput denique tota inferiori corporis parte majus erat. *Septima die* aperta quarta tunica fœtum conſpeximus parvum adhuc, ac indiſtinctum cum oculis tamen magnis, triplicique in illis humore, cryſtallino nempe, vitreo & aqueo. Aperto capite

jam

jam cerebrum aperte cernebatur, minus vero reliquæ partes. Unde dicebat Philosophus. Paulo post (intelligit meo judicio diem quintam usque ad nonam inclusive) & corpus jam pulli discernitur, exiguum admodum primum, & candidum, conspicuum capite, & maxime oculis inflatis, quibus ita permanet diu, uti nos conspeximus: & sero, inquit, decrescunt oculi, & se ad ratam proportionem contrahunt; quod quidem verissimum est: siquidem in quarta decima, aut quinta decima die aliquantum resident diminuti propter caloris digestionem. *Octava* rursus *die* oculi majores adhuc videbantur, utpote ciceris fere magnitudine. Totum corpus tunc sese velociter movebat, & jam crura, & alæ distinctè cerni incipiebant. Rostrum tamen interim muccosum adhuc erat. Sed forte quispiam quærat, cur prius superiores, quam inferiores partes in ejusmodi formatione appareant: cui responsum velim, virtutem, seu facultatem formatricem in superioribus magis quam in inferioribus vigere, quod spiritales sint, & per consequens plus caloris obtineant. Cæterum isthæc omnia, quæ hac die videbam, *sequenti* manifestiora apparebant. *Decima die* non amplius caput toto corpore majus erat, magnum tamen, ut in infantibus etiam videmus: magnitudinis autem causa est humidissima cerebri constitutio. Quod vero Aristoteles dicit oculos fabis majores esse, id profecto minime verum est, si de vulgaribus nostris fabis locutus fuerit, cum alioqui ervi, vel ciceris albi, magnitudinem non excederent: atque hinc etiam non absurde quispiam colligat fabas antiquorum fuisse rotundas, quales araci sunt, quem ideo fabam veterum quidam existimant. Neque etiam verum est: quod tradit, tunc scilicet oculos pupillis adhuc carere. Etenim hæ non tantum hac die apparebant, sed duabus etiam præcedentibus, una cum omnibus partibus ac humoribus. Quod vero ait, detracta cute nihil solidi videri, sed humorem tantum candidum, rigidum, & refulgentem ad lucem, nec quicquam aliud, id de crystallino humore mihi dixisse videtur, qui tamen haud solus apparebat, sed vitreus quoque & albugineus, unde non parum hallucinatus videri potest Philosophus, uti etiam Albertus, qui eo tempore nil duri, & glandulosi in iis reperiri existimat, cum crystallinus humor solidus sit, ac quam maxime conspicuus. *Eadem* item *die* vidi omnia viscera, nempe cor, jecur, pulmonem. Cor autem, & jecur erant albicantis coloris: & cordis motus non solum apparebat, antequam fœtum aperirem, sed jam secto etiam thorace moveri videbatur. Erat autem pullus involutus quartæ illi membranæ plurimis venis refertæ, ne in humore jaceret. Cernebam etiam vasa umbilicalia prope anum ad umbilicum deferri, ibique inseri, ut cibum per illum petat fœtus. Vide denique, quod Aristoteles non advertit, in dorso prope uropygium pennarum principia nigricantia menti humani cuti non absimilia, cui pili abrasi sint. *Die subsequenti* hæc omnia erant manifestiora, & in superioris rostelli extremitate erat quid albidi: cartilagineum, & subduriusculum, quod rursus die decimatertia magis erat conspicuum. Erat autem rotundum milii grano haud absimile. Sagacissima rerum parens natura id ibi fabricasse videtur, ut impediat, ne rostello suo vel venulas, vel membranulas, vel alias quascunque tenerrimas particulas pertundat. Ajunt mulierculæ, pullos jam natos cibum capere non posse nisi prius id auferatur. *Decimaquarta* die pullus jam totus plumescebat. *Decimaquinta* in digitis ungues albicantes apparebant. *Die vero decimasexta* ovum aperire placuit in opposita parte, ubi nativa tunica, sed unica tantummodo apparebat, eaque alba. Alteram enim quam in altera parte semper videram, hic observare minime datum est. Itaque dubitabam an ea tantum pro albuminis tutela nata sit, cum scilicet ovum non sit recens, vel ad pulli defensionem in ovo incubato. Nam indies illa magis magisque decidere videtur, & fœtum sequi, qui sui gravitate deorsum decidit. Aristoteles etiam unicam tantum esse ejusmodi tunicam his verbis innuere videtur: Sunt, inquit, quandoque locata ova hoc ordine, prima postremaque ad testam ovi membrana posita est, non testæ ipsius nativa, sed altera illi subjecta: liquor in ea candidus est, quasi diceret, omnes partes in ovo locatæ sunt hoc ordine: nempe prima, postremaque ad testam ovi membrana posita est. Intelligit meo judicio per primam, & postremam membranam, eas membranas recens in incubato ovo genitas, eas videlicet, quas aliquoties appellavi tertiam secundinam, & quartam, quam involventem fœtum dixi. Nam cum dicit testæ nativam non esse, ostendit nec primam, nec secundam esse, quæ ab altera ovi parte reperitur. Videtur igitur excludere hanc nativam sive primam, vel secundam, & intelligere tertiam, quam secundinam sæpe vocavi. Cum vero dicit, sed altera illi subjecta, intelligit eandem secundinam, nempe testæ subjectam, quod vel ex hoc maxime liquet, quod candidum in ea liquorem inesse dicat. Is enim, ut supra ostendi, inter tertiam & quartam continetur. Hinc manifesto errore Suessanus convincitur, qui ex Ephesio per primam interpretatur eam, quæ testæ adhæret, per postremam vero, quæ albumini.

Quæ

Quæ omnia à nobis observata quotidie in sequentibus diebus evidentiora, utpote in perfectissimo pullo apparebant *Die vero vigesima* pullus putamine à parente Gallina ablato hora vigesima secunda sua sponte exivit. Post exclusionem reperiri in putamine tunicas duas albas nativas una cum duobus aliis in incubatu genitis secundina nempe, & quæ fœtum ipsum involverat, in qua excrementum adhuc inerat subalbidum. Evidenter adhuc apparebant in pullo tria illa *vasa umbilicalia*, duæ scilicet arteriæ, & vena una, & orificium umbilici valde erat contractum. *Vena* vero jecori per alium rarum, qui recta ad illud tendebat, inseri videbatur. Mirum autem erat, quod extra id nihil lutei appareret, cum tamen in cavitate abdominis, ubi intestina sunt, prope anum pullus per umbilicum totum fere id absorbuerat, simul cum quinta tunica, quæ id involverat. Tanta autem ibi lutei inerat copia, ut vix duplo plus sit in ovo nondum incubato. Aristoteles etiam scripsit, decima ab ortu die, si alvus abscindatur, aliquid adhuc lutei in ea conspici. Sed consideratione inprimis dignum est, quomodo ejusmodi membrana, quam una cum vitello à pullo absumi diximus, post ejiciatur. Videtur autem dicendum, quod per eandem viam, umbilicum videlicet, regredi debeat, vel per anum, quod potius credo. Tunicæ huic duo vasa implantantur, quorum unum arteriam esse, & à corde proficisci, pulsus indicat: alterum vena est, deferturque ad intestina, lutei videlicet vehiculum: Hepar erat coloris admodum lutei, forte quod ex luteo per venas attracto nutriatur. *Hactenus Aldrovandus*. Auxit naturæ dotes ingenium. Fœminas habebis si luna plena nata, eadem supposueris. Eo colore nascentur, quo tincta ova fuerint, pulcherrimi excludentur, si cum Palumbi mare Gallina creverit, & ne de monstrosis laboremus, à Johanne Baptista Porta absque causa provisum est. Solent in partu numeroso quod conceptus cohæreant sæpe monstra nasci; nec vel geminas vel quadrupedes pullos, nulla sectis membranæ vitellis, vidisse, rarum est.

ARTICULUS II.

De Gallis Gallinaceis & Gallinis in specie.

PUNCTUM I.

De Gallinis Patavinis, Pumilione, & aliis quibusdam monstrosis.

HActenus de Gallis & Gallinaceis; in specie occurrunt nobis Gallinæ, Pumilio, Patavinæ, Gallinæ Turcicæ, Persicæ, Galli Scotici sylvestres, Palustres, Galli & Gallinæ Indicæ, Guineenses, Capi. Gallina PUMILIO seu Nana, quam Aldrovandus describit, erat fere tota nigra. Majores alarum pennæ in extremitatibus candicabant. Maculis in collo mediam lunam æmulantibus ornabantur. *Oculos* macula sublutescentis coloris rotunda ambiebat. Caput erat cirratum. Paleæ & crista intensius rubebant. Ungues impense candicabant.

Ex PATAVINIS Gallina tota ex nigro virescebat. *Cristam* gerebat exiguam coloris vix rubri. Pellicula quam prope aurium foramina obtinent, albebat. Mas quinque duntaxat coloribus ornabatur, nigro, albo, viridi, rubeo & luteo. Corpore erat ater, caput cirrhatum, cirrhi radices erant albæ, rostro & pedibus luteis. Visa aliquando Gallina tota candida, cristata, visa & alia in lapideam substantiam inter parietes conversa, caudiculis suis absque pennis histricis instar horrida. Dantur & pedibus pennatis seu hirsutis quarum descriptionem apud Aldrovandum vide. Cristam Gallus habebat duplicem non admodum magnam. Visi aliquando & monstrosi. Tacebo gallinam quæ tres pedes, tertium prope anum enascentem habebat, pullum, qui totidem instructus, tertium velut ex Vropygio enatum ostentabat. Nihil vel de eo dicam, cui pes à podice natus, quinque digitis instructus, visebatur, vel cui seu quatuor, priores imperfecti & pallidi; perfecti & lutei posteriores, seu quinque erant, vel de eo pullo cui quatuor alæ erant: non tantum contrarium alarum pennæ situm; sed & cervicis plumulas caput versus cirri instar erectas Tagliaferus Medicus observavit in quodam. At qui in aula Hetruriæ Ducis visebatur Gallus, habebant caput & paleas ex plumis militum, conos quibus galeas exornant æmulantibus duos in fronte pennarum calamos velut duo cornua surrectos; totidem ab utraque rostri prope nares parte, qui in extremitate plumas tenuissimas setarum instar edebant, unum in cervice, qui è principio fere ejusmodi setis ornabatur. Pennæ veluti squammas toto corpore æmulabantur. Prope Vropygium qua cauda exit tuberculum rotundum & subalbidum visebatur. Cauda carnosa, pilis nuda, in extremitate floccum album habens propendebat. Tibiæ velut ocreis induebantur.

Aldrovandus l. 14. Ornit. c. 5.

PUNCTUM II.

De Gallinis Turcicis, Persicis, Gallo Scotico Sylvestri & Palustribus.

TURCICUS Gallus, quem Aldrovandus describit corpore erat candicante. Alis & alvo nigris. Cauda partim viridi, partim

partim nigra. Tibiis & pedibus sub cæruleis. Toto corpore, modo argenteis, modo aureis lineis variegato. Gallina tota erat alba, maculis ubique nigris conspersa, pedibus subcæruleis. Visa & alia cum pedibus cæruleis ex albo & nigro maculata. Post carneam cristam, aliam ex pennis albis Alaudæ instar habebat, ut in icone expressum est.

Persicus cristam veluti caudam obtinebat, pedes cinereos, ipse totus niger erat. Gallinæ totæ coloris ferruginei visuntur.

Gallus SCOTICUS sylvestris Phasiano carne ac magnitudine est similimus, sed nigra pluma, rubentibus admodum palpebris. Mas collo, pectore, alis, coxisque punctis rubicundis aspersus est; fœminam leucophæam, maculæ nigræ variant, supercilia & barbulæ in utroque sexu maculis nigris asperguntur. Similis est huic ille, quem Turnerus Morhenam vocat. Mas enim totus splendescentis est nigredinis, eam caudæ partem, quæ podicem tegit, quæque alba est si exceperis. Caput ruber sed corneus cirrhus tegit, & circa genas duo veluti lobi rubri & carnei. Fœmina tota maculis distincta est, & à Perdice nisi major esset, & ruffa, magis ægre dignoscitur. Degunt in desertis, & erica consitis locis. Granis, & summis erucæ germinibus, vescuntur.

Boëth. in descript. Scotiæ.

Gallo PALUSTRI corpus est subruffum aut sufflavum, punctis nigricantibus undique distinguitur. An idem sit cum illo qui frumento abstinet, & enascentibus minutisque Cytisi foliis vescitur, ut Boëthius prodidit, dubito.

PUNCTUM III.

De Gallinaceis & Gallinis Indicis.

GAllum Indicum duplicem nobis Aldrovandus exhibet. *Primus* est auritus, tridactylos, nulli volucrum generi pulchritudine inferior. *Rostrum* illi in superiore parte aduncum, totum rubrum. *Caput, pectus, & venter* integer colore roseo diluto, qui in pectore maculis subroseis dilutioribus exiguis, in ventre longe majoribus, quas alba linea transcurrit, insigniuntur. *Cristas* habebat duas, carneam unam, quæ prope rostrum est, inter quam & rostrum superius, macula oblonga cærulea est: alteram pennis luteis prope primam cristam parvis, mox majoribus quæ sursum primo ascendunt, mox descendunt deorsum, constantem. *Oculi* eundem fere qui in homine est præ se ferebant situm, oblongum scilicet, in cujus medio illi positi. *Aures* habebat erectas asininis non absimiles. *Alas* admodum diversi coloris. *Caudam* duplicem. Priorem exiguam, quinque pennis ruberrimis constantem. Aliam novem longissimis, diversum colorem obtinentibus. De *collo* superiori & Uropygium pennæ cæruleæ albis calamis ornatæ dependent. *Alterum* simpliciter Indicum idem nominat. Coloris toto corpore erat aterrimi. *Rostro* superiore adunco, utroque caput versus luteo, cætera atro. Ubi foramina narium aliis, ibi rotundum quid & luteum cerasi magnitudine conspiciebatur. Cristæ loco cirros gerebat. Cauda & calcaribus carebat. Tibiæ pedesque tabellis albicantibus prædití erant. *Gallinas INDICAS*, tres idem exhibet. *Primam* colore corporis fuso. Capite cirrhato, rostro in medio tuberoso, albicante, nigris maculis insignito. Coxis ex ferrugineo lutescentibus. Cauda nulla. Uropygio, simiæ instar, nudo. *Alteram* corpore à rostro ad caudæ extremitatem exiguo, ad cæruleum vergente, rostro recurvo & rubicundo. Cauda longa, ut in Pica extensa, candida, & lineis nigris conspersa; quæque in fronte tuberculum magnum, figura ficus, coloris fere cærulei gerebat. *Tertiam* colore fusco, in collo & alis ad cinereum vergente, rostro rubicundo, sed non adunco, tuberculum simile in fronte gerentem. *Numidica* dicebatur.

PUNCTUM IV.

De Gallinis Guineis.

GAllinæ Guineæ à regione ita dictæ, Perdices Terræ novæ quoque dicuntur. Corpulentia vix nostrates Gallinas superant, iisdemque quoad mores & vocem fere similes sunt. Peculiare ipsis acervum quendam pilorum supra caput obtinere, sed qui in anteriori parte reflectuntur, à prima vertebra aut osse colli procedendo per posteriorem capitis partem. Gallum Mauritanum ita Gesnerus ex Cajo descripsit. Pulcherrima inquit avis est, magnitudine corporis figura, rostro & pede Phasiano similis, vertice corneo in apicem corneum à posteriori parte præcipitem, in anteriori leniter acclivem elevato, armatus. Eum natura videtur inferiori capitis parti tribus veluti laciniis se promittentibus committere atque deligare: inter oculum & aurem utrinque una omnibus ejusdem cum vertice coloris: ita ut insideat capiti eo modo quo Ducalis pileus Duci Veneto, si quod jam adversum est aversum fieret. Rugosus is est inferius per circuitum, qua se attollit in directum in summo collo ad occipitium, nascuntur erecti quidam atque nigri pili in contrarium versi. *Oculi* toti nigri, æque & in orbem palpebræ & cilia. Si maculam in summa & posteriori parte supercilii utriusque demas. Imum *caput* per longitudinem utrinque caro quædam callosa colore sanguineo occupat, quæ ne propendeat veluti palea, ut replicaretur, natura voluit, & averso ductu in duos proces-

Bellonius l. 5. de Avibus c. 9.

processus acutos à capite liberos finiret. Ex hac carne attollunt se utrinque carunculæ, quibus nares in ambitu vestiuntur, & caput in anteriori parte à cetero rostro pallido separatur. Harum ad rostrum margines inferiores, replicantur leviter sub utraque nare. Quod inter verticem & carnem est à dextra & sinistra parte, squammosa duplici incisura notatæ: in posteriori nulla sed læves, & veluti punctis quibusdam sui coloris respersæ. Color illi in faucibus exquisite est purpureus: in cætero corpore per summa contuenti, qualis consurgit, si album & nigrum pollinem, utcunque tenuiter tritum, colori fusco rarius aspergas, nec tamen commiscens. Tali colori maculæ ovales aut rotundæ per totum corpus inesse visuntur, per summa majores per ima minores comprehensæ intervallis linearum, ut apparet in plumarum compositione naturali, qua se mutuo intersecant obliquo hinc inde ductu per summa tantum corporis, non item per ima. Id non ex toto corpore solum deprehendes, sed ex singulis avulsis pennis. Superiores enim obliquis lineis se intersecantibus, aut si mavis, orbiculis quibusdam ex albo & nigro, ut dixi polline confectis, & per extremitatem conjunctis; ut in favis aut retibus, maculas ovales aut rotundas, in spaciis fuscis comprehendunt, inferiores non item. Utræque tam simili lege positæ sunt. Nam in aliis plumis ordine ita junctæ sunt, ut fere triangulos acutos faciant; in aliis ut ovalem figuram repræsentent, &c. *Vox* illis divisus sibilus non sonorior, nec voce Coturnicis major. Similem Gallinis communibus scribit Bellonius. Fœcundæ sunt, & nutriendis pullis sedulæ.

ARTICULUS III.

De Capo.

CAporum tot sunt genera quot Gallorum, & sola castratione ab his differunt. Capitis tamen juba major est quam Gallis, caudæ pennæ longiores sunt, & calcaria in majorem mollem excrescunt. *Vox* etiam magis demissa & rauca. Scaliger unum insigni magnitudini, perpetuum convivam habuit, qui cum ater fuisset totus, anno quarto evasit candidus, quanquam erant alii quibus nulla pluma nigra fuerat. Duobus olim *castrabantur* modis,
Arist.H.A. l. 9. c. 50. Varro de R. R. l. 1. c. 2. Plin. H.N. l. 10. c. 21. Columella. R.R. l. 8. c. 2.
lumbis nempe adustis candente ferro, aut calcaribus ad infima crura usque. Hodie vulnere tanto quantum digito superius lumbos subsepto, ubi testes adhærent immittendo sufficit, inflicto, testiculi per posteriora evelluntur. Mori interdum contingit, si erratum fuerit: & Gallum à castratione ita intumuisse Aldrovandus observavit, ut pellis digitis pulsata, tympani bellici instar sonum ederet. Brevi quidam *pinguescere* scribunt, si cerevisiam aquæ loco apposueris.

Usus in cibo multus est. Optimum enim sunt nutrimentum & perfectum generant sanguinem, ut omnium avium laudes quantum ad obsonia pertinent, una caro Gallinacea, cujus patina stomachum juvat, pectus lenit, vocem sonoram facit, corpus obesat, Platina comprehendat. Maxime circa sex, septem, vel octo mensium ætatem probantur. In *Medicina* jus caponum ad virium restaurationem commendatur. Quidam ossa crurum medicamentis ad alba mulierum menstrua, immiscent. Alii Fistulæ indolenti pelliculam ventriculi interiorem, in sole torrefactam, & in pulverem redactam inspergunt. Græci asserunt, fabæ semina caporum sanguine macerata, ab adversantibus herbis immunia fore; & si pridie quam seruntur aquæ simplici infusa fuerint, citius nascituras; sin nitrata difficilimam coctionem non habituras. *Usus.*

CAPUT III.

De Avibus, quæ se pulverant simul & lavant.

ARTICULUS I.

De Columbis.

AVes, quas Latini Columbas, seu quod in culminibus villarum degere soleant; seu quod bibentes rostrum aquæ diutius immergant, ut Hermolao videtur; (κολυμβᾶν Urinare est) seu quod lumbos frequenter colant, ut Alberto M. placet, dicunt; Græcis περιστέραι, & περιστεροι, πέλειαι aliquando τρηρῶνες πελῆρες, & ἔυεπτοι apud Homerum, Hesychium, Phavorinum & alios dicuntur. Descriptionem non est, quod apponamus. Proprium omnibus utraque connivere palpebra. Aristoteles pedibus & unguibus cucullum repræsentare dixit. *Internas* si spectes *partes* Ingluviem parvam & fere rotundam ultra ventriculum, id est geminos sinus habent; unum in quo merguntur recentia, ut guttur: alterum in quem ex eo dimittunt concoctione maturata. *Ventriculus* ipsis ferventior. *Lien* tam exiguus, ut visum fugiat. *De felle* inter eruditos non constat. Sunt qui habere negant, Galeno ridiculi, sunt qui affirmant, seu in Uropygio vel dorso, quod vesimile non est: seu non eo loco, quo cætera animantia, sed & inter eas aliis ventri, aliis intestino jungitur. Cysti carere dum affirmat Galenus, ne decipiatur metuo.
Varro l. 3. de re rust.
Arist. l. 2. de patrib. Anim. c. 13. Arist. H.A. l. 3. c. ult.
Arist. l. 3. de partib. c. 7.
Galenus de atra bile.

Quantum *ad Locum*, ubique fere conspiciuntur. Ingens olim earum in Assyria circa Ascalonem, quia sacræ, & lege edi vetitæ; in Cypro, Papho, Cythera, Sicilia, Cnido, quia Veneri dicatæ, copia. Tanta apud *Locus.* Eusebius præp. Evang. l. 8. c. 5. Athenæus l. 14.

Pœonas & Illyrios, ut incolas militari contra eas ordine exire, Textor nescio cujus fide, prodiderit. Nil de portu, & navali, Thisbæorum, Insula Columbaria Solini, quæ in Tyrrheno mari sita est; Lucaiis insulis, in quibus columbis quandoque onerantur naves, regno Pegu, Fessa, & aliis dicam. Amant vere propter innatum pavorem eminentia loca: naturaliter tamen specus & latebras quærunt. quæ de *nidulatione* in arboribus dicuntur, Palumbis potius competunt. *Sexum* difficulter, nisi interiora scrutentur, discernas. Vox tamen exigua fæmellam, gravior marem prodit.

Textor in Cornu copiæ. Polyhist. c. 9.
Horat. l. 1. oda. 2.

Generatio.

Coituri mutuo se exosculantur, & senior quidem primum congressum ab osculo exorditur, sequentem sine osculo celebrat, at junior quoties libet coire, osculatur. observatum tamen sine osculo marem admitti, si fœmellæ ereptus post triduum eidem restituatur. Si mares desunt, ruunt in mutuos amplexus fœminæ, ita singulis diebus ad octiduum & ultra hypenemium ponitur. *Ovum* quinto à coitu die perficitur: per oblivionem factum, quod Plinius intra decem maturescere scripsit, & fœmina sæpe ipsa qua peperit, postridie aliquando, marem repetit, ut forte ad partum alterius ovi alacrior accedat. Vexata, vel sponte paulo morosior, ovum per tristitiam retinet. Bina fere ponuntur, ita natura moderante, ut aliis crebrior sit fœtus, aliis numerosior. Sed & quia volaces, consumitur volatu materia, & in alas pennasque abit. Ex priori marem, fœminam ex posteriore edi veteribus creditum, visæ tamen binas fœminas aliquando, binos aliquando mares uno exclusisse partu. Bene autem Plinius crebriorem iisdem fœtum innuit, & falso δίγονον appellavit Varinus. Singulis namque seu tricenis, seu quadragenis diebus concipiunt, pariunt, incubant, & pullos enutriunt. Continuatur toto anno fœcunditas, si locum apricum; unde Ægyptiæ duodecies pariunt; & cibum, quem facile acquisitum eximio corporis & ventriculi calore nullo negotio conficiunt; (hæc fœcunditatis causa Aristoteli) habuerint, si horum aliquid deest, à bruma ad æquinoctium hybernum otiantur. Sic duodecim ex eis imo tredecim & quatuordecim, haberi possunt paria. Æstate enim binis interdum mensibus terna edunt, sæpe inter pullos ova inveniuntur, & alii provolant, alii erumpunt, hi rursus simul ac creverunt, & robur habent, cum matribus pariunt, & quanquam Aristoteles intra annum eos coire, semestres incipere Venerem agnoscere scribat: Plinio tamen quinquemestres fœtificare scribenti, Albertus & experientia subscribunt. Non est ergo mirum quod M. Varronis temporibus, quinque millia columbarum quandoque in uno peristeroptrophio colebantur, cum vel decem paria paucis annis in talem numerum excrescere queant. *Incubatio* maris & fœminæ perficitur opera, hæc noctu, ille interdiu incubat, de tempore inter scriptores non constat. Plinius, æstate octavo decimo die excludere putat, vicesimo aliàs. Apud Aristotelem, quod ovum prius editum fuerit, intra vicesimum diem & absolvitur & excutitur à pullo. Pertundunt ovum pridie quam excludatur pullus. Alberto denique completur septem in utero diebus, fovetur per quatuordecim, postea fisso ovo, pullus exit. Experientia ab Aristotele militat, qui etiam cœcos & imperfectos, quod, quia pauciparæ sunt, copia alimenti cum prole parere soleant, pari affirmat. Possunt ab ortu versicolores haberi; si miscentibus jam oscula maritis,

Arist. H. A. l. c. 2.
Aldrovandus Ornithol. l. 11. c. 1.
Plin. H. N. l. 10.
Athenæus l. 9.
Plin. H. N. l. 10. c. 52.
Aristot. de Anim. Generat. l. 3. c. 1.
Arist. H. A. l. 6. c. 4.
Plin. H. N. l. 10. c. 48.
Ælian. l. 1. var. Hist. c. 1.
Arist. H. A. l. 6. c. 4.
Varro. l. 3. de re rust. c. 7.
Idem l. 5. c. 13.
Plin. l. 10. c. 53.
Varro. l. 3. de re rust. c. 7.
Plin. H. N. l. 10. c. 58.
Varro. l. 3. de re rust. c. 7.
Arist. H. A. l. 6. c. 4.
Athen. l. 9. c. 16.
Plin. H. A. l. 10. c. 58.
Arist. H. A. l. 6. c. 4.
Arist. l. 4. de Generibus. c. 6.
Oppian. l. 1. de venat.

Sargula flammeolis oculis rubrosque tapetes
Et vestes ostro perfusas objicit auceps.

Ætas.

Vitam columbarum octonis annis Plinius definivit; quos etiam allectricibus, excoecatis Aristoteles tribuit. Albertus domesticis viginti annos adscribit. Athenæus ad triginta producit, fuit, quæ viginti duos annos vixit, & semper, excepto ultimo generavit.

Plin. H. N. l. 10.
Arist. H. A. l. 9. c. 7.
Athen. l. 9. Dipnos.

Vox.

Vocem per γογγίζειν, γογγύζειν, τονθορίζειν, & τρυλίζειν, quod Latini gemere, murmurare, & meditari dicunt, expressere Græci.

Volatus.

Volatum quod attinet, nullæ domesticarum neque longius domo, neque diutius abvolant, sed & alte per aëra volitasse, in Paphlagonia Bellonius observavit, ut conspectum effugerent, seu iis cum aëre tanta intercedit familiaritas, ut securius in eodem degant: seu alia causa. Celeritatem multi testantur authores, hujus opera uno eodemque die victoria Taurosthenis ex Olympia Æginum parenti ipsius nunciata est. Sueta intecta fides, ut Hircius & Brutus in Mutinensi obsidione; Leydenses in sua; Romani in Circum vel Theatrum euntes, quæ vellent domum nunciaturi; Ægyptii, Cyprii, & Cretenses nautæ ad terram appropinquantes; Benenses Cattiæ urbis incolæ eis usi tanquam tabellionibus fuerint; effecit. Frustra vallum & vigil obsidio per cœlum eunte nuncio. Duplicatur celeritas, dum se à rapacibus insectari sentiunt. Sed & strepitum in volatu quandoque edunt, qua ostentatione, ut vinctæ præbentur Accipitri implicatis strepitu pennis, qui non nisi ipsis alarum numeris eliditur. Speculatus occultus fronde latro, & gaudentem in ipsa gloria rapit.

Bellon. l. 6. de Avibus c. 23.
Virgil. l. 5. Æneid.
Ælian. variar. l. 9.
Plin. l. 10. c. 37.
Bellon. l. 6. de Avibus c. 21.
Botter. in Relationibus.
Virgil. Æneid. l. 5.
Plin. H. N. l. 10. c. 36.

Ingenium.

Ad *Ingenium* & *Mores* Columbarum pertinet, quod cum bibunt, collum non resupinant, sed quia breve & amplum, multa-

Athenæus Dipn. l. 9.
Plin. H. N. l. 10. c. 34.
Arist. H. A. l. 9. c. 7.

rumque

rumque aquarum capax habent, large jumentorum more bibunt, quod

—— ubi mollia frangunt
Nubila, jam longum cœloque domoque gregatæ,
Si junxit pennas, diversoque hospita tractu
Venit avis, cunctæ primum mirantur & horrent,
Mox propiusq; volant, sociumjamq; in aere ipso
Paulatim fecere suum, plausuque secundo
Circumeunt hilares, & ad alta cubilia ducunt:

quod corpus primo humectant, dein pulvere sese conspergunt, sic à pulicibus & omni sorde mundantur, quod mane fœminas vagantes in nidum compellunt, & incubare cogunt. Sæpe ex hac causa castigatio pigrius intrante fœmina ad pullos, quod conjugii fidem non violant, communemque servant domum. Nisi cœlebs aut vidua nidum non reliquit, & imperiosos mares subinde etiam iniquos ferunt: quippe suspicio est adulterii quamvis natura non sit. Tunc plenum querela guttur, sævique rostri cibus, mox in satisfactione exosculatio, & circa veneris preces pedum orbibus adulatio. Appetunt tamen maribus defunctis, cujuscunque coloris, non nigrę tantum, quod proditum quibusdam, novas nuptias; & si domini jussu conjugia permutent, pristino domicilio redditæ, prioribus spretis, novissimis adhærescunt, quin & nonnullas ex maritatis cum aliis coire Aristoteles dixit: & ut nigra apud Ægyptios mulier perpetuo vidua, quod pulla semper incederet significabatur: sic ingrati apud eosdem columba, quod masculus validior factus, partem rostro incessit, & à matre abigere conatur. Huc etiam pertinet, quod mas adultos pullos, cum ex nido tempus prodeunti est, subigit, quod eis pavore perculsis (sunt autem timidissimæ) mediæ natium partes tremunt, quod, dum etiam sub mensis cum Gallinis conversantur, hominum censuetudine se delectari ostendunt, qnod denique Aquilam sublimipetam ab humipeta discernere norunt, & si hic invadit, in sublime feruntur, si ille, deorsum versus ruunt. Nec tacendum, recens natis pullis vel terram salsuginosam, quam in locis lotio conspergi suetis quærunt; vel salis ipsius grana, seu ut livorem abigant, ne fascinantium noceant imprecationes; seu, ut ad recipiendos cibos præparentur; seu, quod verisimillimum, ut eis tam fœcunditatem quam cibi appetentiam ingerant; inspuere, corporis mundiciei impensius studentes, nidos à fimo repurgare. Helxine, herba ad evacuationem uti, laurinos ramulos tenues primum pro amuleto colligere, deinde ad pullorum custodiam nidis imponere. Colores suos varietatemque dispositam nosse. Memoria, ideo temporis, quando fœminæ in cucubitu succedendum est, nunquam mas obliviscitur, pollere. Ita denique cicurati, ut & literas ferant, & cibum ex auribus, quibus præstigiis nebulo ille Saracenus Muhamedes usus est, capiant.

Arist. H. A. l. 9. c. 49. — Plin. H. N. l. 10. c. 34. — Aldrov. Ornithol. l. 15. c. 1. — Arist. H. A. l. 9. c. 7 — Ezechiel. c. 7. Tzeket Chilia. 12. 433. — Æl. H. A. l. 3. c. 45. Arist. H. A. l. 9. c. 36. Arist. H. A. l. 9. c. 24. Æl. H. A. l. 3. c. 45. Gomesius l. 1. de Sale. Athenæus Dipn. l. 9. — Æl. H. A. l. 1. c. 35. — Rhodig. l. 20. c. 10.

Pugna. *De Pugna* satis est dixisse, in nidorum vicinia mares pro uxoribus has pro illis pugnare. Antequam coiverint, mares adhuc cœlibes, suas aliis subtrahere conantur. Vidit & Avicenna duas pro fœmina pugnantes; hæc victori adhæsit; quem, pugna repetita, deseruit victum.

Amicitia. *Amicitia* eis intercedit cum homine. Alliciuntur in columbaria & manent, si vel humano sanguine cum pisis integris in vase figulino circumacto illinantur, & pisa deglutiant; vel cranium hominis senis in iis suspendatur; vel lorum quo homo strangulatus est, deponatur; vel lac mulieris puellam à bimatu lactantis, occultetur. Cum capite captæ, quod excruciatum, cum multo sale, & cumino Romano coctum, ac ibidem depositum, eos retinet. Cum tinnunculo & vespertilionibus ut suis locis expositum est, denique cum vite agresti, peristerione, saliva, carlina, semine viticis, & aliis. Detinentur vel peregrinas adducunt, si aliquid horum vel in columbario sparseris, vel suspenderis in nido.

Gesnerus de columbis. Albertus de Avibus. Palladius l. 3. c. 44.

Inimicitiæ. *Inimicitias* autem exercent cum circo, ad cujus vocem perhorrescunt, quod vociferans invadat; Milvo, Aquilis, marinis inprimis; Bubone, qui ova exsorbet. Noctua, corvino genere, vulpibus, catis, Mustellis, helleboro albo, & dentibus humanis, quibus virus quoddam inest, quod & fœtus implumes necat, taceo de aliis.

Hont. l. 5. pod. od. 16. Ælian. l. 3. de Animal. c. 45. Serapio. l. 4 dn Methodo c. 11. 4. Plin. H. N. l. 11. c. 37.

Morbi. *Affectus ipsorum* sunt, Pulices & pediculi, quibus nisi mundentur, macilentæ evadunt; varioli circa oculos, qui mense Augusto inprimis infestant; & vitiligo ac lepra ob quam à Persis pulsas apud Herodotum legimus.

Crescent. l. 9. c. 90. Herodot. l. 1.

Usus. De *Usu columbarum in Medicina* multa prodita sunt. Ventriculo quia sunt ferventiore, lapillos comesos conficiunt, Margaritas eis exhibitæ poliri Cardanus prodidit. Pestiferis haud corripi morbis, qui carne assidue in cibo usi fuere, ex Ægyptiorum accepimus arcanis. Odor etiam sylvestrium in aërem resolutus, ab Epilepsia & Paralysi, si Villanovano & Abenzoari credimus, præservat. Cerebella cœcitatem inducendi proprietatem habere, metuo ne falso, dicuntur, medicamentis venerem promoventibus recte præscribi, certum. Sanguis cruorem membranis cerebri emanantem cohibet, & oculis suffusis eximie prodest. Lusciosis bene illinitur. In masculis efficaciori Hierocles eundem medicamento ad stranguriam Equi admiscet. Adeps ad dysuriam commendatur. Pennæ primum enatæ & cum urtica ustæ podagræ dolores leniunt, ut Marcellus author

Cardanus de varietate Rer. — Dioscorides. Galen. de Simp. Medic. c. 3.

est

est. Ovis recte condyloma fovetur; sed desidere ante æger in aqua debet, in qua verbena decocta est. Fimus tanti est fervoris, ut ignem sæpe concipiat, & in ea Mysia quæ est Asiæ pars, domus hac ratione conflagrarit. Cum hordeacea farina vel aceto mixtus, strumas discutit; arefactus, & cum nasturtii semine tritus, inveteratos coxendicis, cervicis, & lumborum dolores extirpat, ut scriptum Fernelius reliquit. Prodest calculosis, si vel in aceto maceretur, illud propinetur colatum; vel in eodem septem diebus infusus, & aquæ rosaceæ instar destillatus exhibeatur. Excutit fœtum, si cum Castoreo, opoponace, myrrha, vel felle vaccino suffitus excipiatur. Emplastrum cum aceto forti, recte super ani ficus posueris. Imbecillius tamen domesticarum stercus, validius earum quæ in montibus vagantur. De reliquis consule Aldrovandum.

Galen. l. 9. de Tempore.

Gesnerus de Columbis.

Laudatus & *in cibis Columbarum usus*. Commendantur in epatico morbo ab Hippocrate, in virum, post diuturnum morbum imbecillitate à Rhase; & Peguani ita iis delectantur, ut advenis, interdum vendere nolint. Sylvestres, quas elixabis, domesticis, quæ assæ, magis valent. Pulli propter molliorem succum veteribus, vernales æstivis & autumnalibus (vescuntur tamen & hæ melioribus granis) præferuntur. Et videbis ex iis, apud scriptores Messos, Crustas, Miranse Catalonicum ludebat, quod & Rui dicitur, & alia cibarii genera. Pullos tamen, caput & oculos lædere, lepram nimio usu gignere, Simeon Sethi; Cynanchen inducere Rhasis, meminere. Quod vero Varronis tempore, singulorum paria ducentis nummis, & si eximia essent, singulis millibus sestertiorum vendebantur, quod Columellæ diebus sunt inventi, qui quaternis millibus nummûm bina paria mercabantur: quod denique Plinius L. Axium Equitem Romanum ante bellum civile Pompejanum denariis quadringentis singula paria venditasse scribit, luxuriæ potius & deliciis quam usui adscribendum est.

Hippocr. libro de interm. affectibus.

Varro. de R. Rust. l.

Columella de Re Rustic.

Plin. H.N. l. 10. c. 37.

ARTICULUS II.

De Columbis Domesticis.

Genera. Varro l. 3. de re rust. c. 7.

GEnera columbarum tria Varro posuit. *Unum* agreste, seu saxatile, quod in turribus & culminibus villæ habetur, quod falso Perottus πελείαδας esse credidit, quidam male cum illo saxatili, quod in agro Bononiensi capitur, prorsus ferum, saxatilibus Varronis majus, coloris lividi, rostro rubicundo, conferunt; quodque Galeno νόμας & βόσκας, dicitur. *Alterum* clementius, quod cibo domestico contentum, intra limina januæ solet pasci. καπικίδιον seu Domesticum Galeno. *Tertium* ex his stirpibus Miscellum fructus causa. Aristoteli sex sunt species, nempe, *Columba*, *Oenas*, Gazæ vinago, *Phabs*, *Phassa*, *Pelejas*, & *Turtur*. Aldrovando vero ex magnitudinis ordine, *Phassa* primum, *Phabs* secundum, *Oenas* tertium, *Columba* quartum, *Livia* seu Pelias sextum, *Turtur* postremum locum occupat. Palumbum Pyrallidem, Columbam, & Turturem, nihil inter se similitudinis habere falso à Callimacho dictum, in sequentibus exponetur. In Sylvestres & Domesticas commodissime distinguuntur. Et Domesticæ quidem, si Differentias attendas coloris, magnitudinis partium, & coitus ratione variant. Fuere in insula Capitis viridis & Madera sylvestres adeo mites, ut domesticarum more se capi manibus paterentur. In Therapne maximas nasci ait Perottus, Spoleti perexiguas. Tantum duodecim passuum millia efficiunt descrimen. Habentur in Norvegia totæ albæ, quas & alibi vulgatissimas conspicias. In Græcia eo primum tempore visæ sunt, quo Persicus exercitus circa Athon montem interiit. In Eryce Siciliæ ingens numerus unum rubrum tanquam Ducem sequitur. In Persia denique Columbi si qui sunt, oblongo & anserino illi sunt collo. Genera tam indigenarum quam Exoticarum plurima apud nos sunt, quæ an veteribus cognita fuerint, jure dubitari potest, etiamsi Romanos Columbarum amore insaniisse Plinius prodiderit. Sunt *Gutturosæ* vulgaribus domesticis duplo fere majores, pedibus hirsutis, quæ inter volandum, & dum murmurant, fauces in ingentem tumorem inducunt, Plinii Campanas dixeris. Aliæ *Cypriæ*, seu ut Gesnerus nominat, Rusticæ, Anglicæ, Monachicæ, seu Ferrarienses, ex quibus quædam *Cucullatæ*, cristam gerunt, & pedes vel pennis ornatos vel nudos habent: quædam crista carentes, rostro sunt admodum exiguo, pedibus nudis. Aliæ *Turcicæ* & *Persicæ* colore toto pullo seu betico, præter oculos, qui miniacei, pedes qui pallide rubent, & rostrum, quod lutescit. Aliæ *Indicæ* rostro Anatis, nihil præter pedes, & magnitudinem cum columbis commune gerentes, quarum illa quam Aldrovandus Vienna acceperat, rostro albicabat, circa nares rubescebat, postremo serpentum instar subcæruleis & nigris maculis, quæ per totum ferme verticem producebantur, variegatam erat. Sub oculis macula longa alba totum caput tanquam torquis ambiebat. Aliæ, quæ, quod in honorem fœmellæ, vel suæ vel aliarum post longa murmura à terra sese elevent, & ultra illas volando alas quatiant, Belgis *Overslagers* dicuntur. Aliæ *Gyratrices*, quæ dum in orbem supra fœmellas maxime obvolitant, tam fortiter alas quatiunt, ut duorum as-

Gal. l. 10. de Compos. simpl. Medicament.

Ælianus l. 1. varia. hist. c. 15.

Athenæus. Dipn. l. 9. c. 16.

Ælianus. l. 4. de Animal. c. 2.

Scaliger. exerc. 231. c. 7.

Plin. H. N. l. 10. c. 17.

asserum simul collisorum sonitum superent. Unde remiges earum pennæ semper ferinæ fractæ conspiciuntur. Aliæ *Galeatæ*, quarum caput, cauda, remiges, semper alius coloris sunt, quam reliquum corpus. Taceo hic *monstrosas*, quarum una in Germania prope pagum Rikenhoven capta, præter quatuor pedes, duplicem alvum habebat; altera duplici quoque alvo Bononiæ nata est; tertia bicorpor quodammodo erat, ex uno nimirum corpore, alterum par pedum remittens, cum reliqui duo alteri corpori perfecte inessent.

ARTICULUS III.
De Columbis Sylvestribus.

PUNCTUM I.
De Palumbis.

SYlvestres columbæ quæ sint, præterito ex Aristotele articulo recensuimus. Primus ex illis *Palumbus*, qui vel *Major*, vel *Minor*. Hic Phabe Philosopho dictus, à nemine hactenus descriptus est. An ille sit, qui in Marchia Anconitana Palumbo vocatur, incertum.

Nomen. *Majorem* Græci φάσσαν, Attici φάτ7αν, moderni φάσσα, Niphus Torquatum, Servius, Titum vel Titium; sed per hos forte vultures intellexit Persius ut Aldrovandus opinatur; Villanovanus Cadonem vocant. An *Generis* diversitatem admittat, nondum liquet. Hispani in quadam novi orbis insula grandiores nostris. Gustu & sapore meliores Perdicibus qui aromaticum spirabant, odorem, & quarum dissecta ingluvies floribus plena deprehensa, invenere. *Martyr. Decad. Oceani l. 10.*

Descriptio. *Corporis* crassitie ad Gallinas propemodum accedunt, magnitudine haud multo minores. Color est cinereus, *caput* ex rubro & cæruleo mixtum, alæ in lateribus maculis albis insigniuntur, torquis coloris est à capitis, dorsique colore diversi. Ingluviem ventriculo præpositam habent. Ideo bene Plinius, Aves quædam sinum unum habent, quo merguntur recentia, ut guttur alterum, in quem ex eo demittunt, coctione maturata, ut Palumbes. *Testes*, cum Venerem exercent, insigni magnitudine augentur; hybernis mensibus, ne ullos quidem habere arbitrantur nonnulli. *Arist. H.A. l. 2. c. ult.*

Locus. *Locum* si spectes, nullibi noti non sunt. Apud Delphinates, & Vesates Aquitanos, magnus eorum proventus. Raro hnmi insidere visæ arboribus vel editioribus locis delectantur. Aristoteles dum campestres vocat, per loca campestria, illa quæ arboribus consita sunt, intelligere videtur. Migrare prodidit Plinius, nec abnuit experientia. Nec hybernare quidem apud nos sese pati, falso apud Aristotelem dicitur. Nam si tepidiora de fuerint loca, in angustis montium jugis sese recondunt. Ideo verno tempore deplumes conspiciuntur. Phattas semper conspici, quod apud Aristotelem extat, error est. De Phabis id intelligendum Athenæus innuit. *Arist. H. A. l. 1. c. 1. Plin. H.N. l. 10. c. 24. Plin. H.A. l. 8. c. 12.*

Nutrimentum. *Cibus* eis inprimis Fabæ. Unde Fabarianum apud Ferrarienses nomen, Gallia glandibus sæpius, cum ilicis cocciferæ tum suberis; ilicum viridium, nec non fragorum repletum inventum in Gallia stomachum, Bellonius affirmat. Hinc Glandiferarum appellatio. Alica vehementer saginantur. *Scalig. in Arist. de Animalib. l. 5. c. 12.*

Generatio. *Coëunt* & fœtificant trimestres, unde tanta ipsarum copia. In Venerem accensæ, mutuo sese ante initium exosculantur. Ante veris ingressum, intenso adhuc frigore nidificare, & plumas sibi, ut pulli calidius recumbant evellere, ex inspectione, an authoritate. Alciat. prodidit. *Nido* locus arbores, juniperi inprimis, si Theocrito credimus. Bis quotannis parere ex Plinio habemus; semel ex Aristotele. Terna plurimum pariant ova. Sed quamvis tot peperint, nunquam plus duobus educunt. Tertium quod irritum est, Urinum vocatur. Palumbes incubat fœmina post meridiana, in matutinum cætero mas. Incubatus citius quam à columbis perficitur. Decem & quatuor diebus uterum ferunt. Totidem iterum fœtus, sed cœcus & imperfectus involucris evadit, atque perficitur. *Vivere* palumbes ad XXX. annum, aliquos ad XL. habemus authores, uno tantum incommodo unguium eodem & argumento, senectæ, qui citra perniciem reciduntur. *Marem* prius mori credunt, cum in avibus cæteris fœminæ prius abeant. Salacitas forte in causa. Nam & in passerum qui salacissimi genere idem contingit. *Arist. H.A. l. 6. c. 4. Oppian. de venat. Mantuan. l. 1. de Cal. Tempor. Eidyll. 8. Plin. H.N. l. 10. c. 58. Arist. H.A. l. 6. c. 4. Plin. l. c. Arist. H.A. l. 6. c. 4. Arist. l. 4. de Gener. c. 7. Plin. l. 10. H.N. c. 35. Arist. H.A. l. 9. c. 7.*

Vox. Quantum ad *Vocem* gemere Philomela authore, minurire Spartiano dicitur. Cantus omnibus similis, inquit Plinius, atque idem trino conficitur versu; præterquam in clausula gemitu. Hyeme mutis, verevocalibus. Audiunt tamen, si ex asperrima hyeme placidum & serenum tempus successerit, si aurito testi Nipho credimus. Genere ordinarie vere incipiente, & nisi confecto solstitio incipiunt. Sic hujus tempus indubitatis notis signavit natura. Et vox rusticis præsentis veris signum habetur. *Plin. H.N. l. 13. c. 35. Plin. H.N. l. 18. c. 28.*

Morbi. De *corporis affectibus* nil occurrit, unguium in senectute incrementum, de quo supra, si exceperis.

Ingenium. Sed nec de *Ingenio* & *Moribus* multum. Amisso corporali consortio solitariæ incedunt, nec carnalem ultra copulam requirunt. Adulterio corruptæ, corruptorem, si assequi possunt, interimunt. Ingenii sunt simplicis, ideo in eorum nidis deponit ova cuculus; & Plautus hominem ignavum, *Isidor. in Originib. Porphyr. l. de Abstinentia.*

Palum-

Palumbem vocat. Vulnere denique accepto origanum imponunt, & ad sanitatem redeunt. Ælian. H. A. l. 5. c. 46.

Usus. Invenere & in *cibis* & in *Medicina* Usum. In Carani nuptiis appositas Athenæus; in Nasidieni convivio sine clune ceu lautiores Horatius meminit. Carnes in fluxu mensium pituitoso Hippocrates: in tympanite Trallianus; in Elephantiasi Aretæus, in colico affectu Aëtius; in pestilentia Alexander Benedictus; in dysenteria & colica Plinius præscripsere. M. Cato Censorinus ægrotis exhiberi voluit. Paulus tertium inter aves locum eidem assignavit. Venerem propter glandium esum extinguere creditum quibusdam Oculi, quia confossi renascuntur, ad vulnera oculorum & cicatrices commendantur. Jumentorum verminatio finitur, ter circumlato verendis Palumbo, palumbus emissus moritur, jumentumque liberatur confestim. Sanguis vulnera purgat. Fimus urinam provocat, & calculo in faba sumptus resistit. Lapilli in ventriculis inventi, potioni contra eosdem insperguntur.

Dipn. l. 4.
Hippocr. l. 2. de morb. mulier.
Porta l. 1. Phytog. c. 14.
Plinius in H. N.

PUNCTUM II.

De Oenade seu Vinagine, Alchata seu Filacoa Arabum & Columba Livia.

OEnas Tzetzi οὐνιὸ, non tam ἀπὸ τῶν ἰνῶν à fibris carnis, quæ dura, & nisi tergus detraxeris esui inepta est; quam, vel à colore uvarum nigrarum maturarum, quas οἰνωπὸν Græci vocant; vel à vindemiæ tempore, quo & conspicitur & capitur; unde Lycophroni οἰνότροπος φαψ dicitur. Gaza vinaginem, Josephus Scaliger Vinitorculum, alii viniferam, Julius Scaliger Rupicolam, vocavit. Major est columba. *Rostrum* habet, si Oenas est quam Aldrovandus exhibet, cinnaberinum, longum, in extremo acutum. *Caput* totum ventrem & alarum pennis cinerea. Remiges notabilis magnitudinis & nigricantes. Cervicem, intercurrentibus plumis nigris viridem. *Caudam* versus Uropygium cineream cætero nigram. *Pedes* rubros.

ALCHATÆ quam cum Filacotona eandem Aldrovandus facit, alæ sunt oblongæ, pennæ & plumæ coloris coturnicum, cutis extrema dura, in Syria pedes nigri & breves. Ad eam proxime accedit illa, quæ nomine Angeli Monspessulanis venit, quamque Perdici persimilem, rostro & pedibus nigris, plumis ex fusco colore in nigrum vergentibus, & luteis ruffum, esse Rondeletius ad Gesnerum scribit.

COLUMBA LIVIA Alberto Cavernalis; Græcis πέλειας, ex descriptione Gesneri, est columba domestica minor. *Rostrum* ipsi albicat, & circa nates parum purpurei habet. *Collum* pronum ad latera habet pro diverso ad lucem posita varie splendens, in se partim subviride, partim purpureum. Supinum ex cinereo tale. Plumas ubique cinereas, alarum pennas quatuor longiores cinereas, medias, partim cinereas, partim ad extrema nigricantes, ultimas dorsum versus subruffas. Pedes rubros.

Vescitur glandibus & granis. *Nidificat* in arborum cavis & templorum muris. Migrat, & in cibo, palumbo tantum tenerior, præfertur. In India, prodente Æliano, virides pennas habent, Psittaco simillima: Cruribus & rostro Græcam refert Perdicem.

PUNCTUM III.

De Turture.

Differentiæ. TUrtur in Columbaceo genere ultimo loco ponitur. Tria aut quatuor earum in Hispaniola observata genera. Visæ in locis frigidioribus, & nivosis candidæ & in Aquitania duas ejusmodi se vidisse testatur Scaliger. Turcarum vero Imperator, par rari & Peculiaris generis Henrico Galliarum Regi transmisit. Ex Alexandria diversi à nostratibus adferuntur coloris. Observatum & nostro ævo quoddam genus, cujus fœmella candicat naturaliter; mas coloris est cinerei ad subruffum vergentis, habetque torquem nigrum. Scalig. Exerc. 19.

Descriptio. In *Descriptione* non est quod immoremur. Falso Orus Apollo soli inter omnes volucres dentes & mammas tribuit. falso Ovidius nigrum dixit. *Collum* torquis ambit longe aterrimus, viridibus maculis conspersus, ante vix conspicuus. *Alæ* sunt versicolores. *Dorso* & pectori vicinæ elegantissimo colore ruffescunt, nigris, quarum extrema viridia, intercurrentibus. Hinc virides cum ruffis marginibus sequuntur. Remiges sunt atræ; si albi aliquid occurrit, in extremitate illud est. Fœmina nisi interiorum aspectu difficulter cognoscitur. Ex *Indicis* fœmina, pedibus exceptis, qui rubri, & rostro quod nigricans, tota est candida. Mari caput, collum, pectus, alæ ad remiges, dorsum ad Uropygium dilute ruffescit, nec ulla macula respergitur. Iris in oculis miniaceo colore resplendet. Torquis tenuis & nigra circum quoque collum ambit. Venter prope anum lutescit. Pedes rubei tabellis albicantibus ornantur.

Ovid. in Epistol.
Arist. H. A. l. 9. c. 7.

Locus. *Nullibi* fere non visuntur, rarius alicubi vel frequentius. In Æthiopia tanto numero per aëra volare traduntur, ut nebulas effundant, & solis radios impediant. Apud Tartaros quia in cibis prohibitæ, abundant. Sed & Peru numerose eas alit. Morantur fere semper vel in montium jugis vel ulmi aut aliarum arborum cacuminibus,

bus Hyeme vel latent, vel tepidiora loca petunt. Unde Trimistres, quod totidem mensibus nobiscum agant, Plinio. Cum ad Italiam veniunt, in Pontiis insulis, prima volatura requiescendi causa paucos dies morantur. Redeunt ad nos adventantis veris nunciæ, cum jam prolem fecerunt.

Varro de de Re rust l. 3. c. 5.

Nutrimentum. Arist. H. A. l. 8. c. 3. Columella de R. R. Scaliger In Theophr. l. 5. c. 20.

Vescuntur frugibus, glandibus & olivis. Milio vehementer delectantur. Æstate sua sponte dummodo sit facultas cibi; hyeme offa panis vino madefacta pinguescunt, & si novella sunt ætate, in tantum, ut pinguedine suffocati intereant, tanquam nimio infartu elisis faucibus.

Generatio.

De *Generatione* eadem fere quæ in Palumbis occurrunt. Bis anno pariunt & trimestres fœtificant. Mas & fœmina vicissim incubant. Nidus inter densos arborum ramos ex duris & nodosis lignis construitur. Indicæ quotiescunque ova rumperentur, nova pariebant; forte non facturæ, si illa exclusissent. Proprium omnibus crepitus ventris; & cum vocem edunt, novissima pars alvi vehementer citatur.

Ætas. Barthol. l. 3. de propr. Anim. cap. 34.

Octonis annis *vivere*, reliquit Aristoteles; quindecim iisdem cubare Bartholomæus Anglicus.

Vox.

Gemere Latinis dicuntur; Græcis τρύζειν, quibusdam στένειν. Tum *volatu*, tum pedibus plurimum valent.

Amicitia. Scaliger in Theophr. l. 3. c. 16.

Amicitiam colunt cum Psittaco, Merula, Pavonibus.

Inimicitia. Æl. H. A. l. 6. c. 45.

Inimicitiam cum corvo, & chloreo exercent. Helleboro, quo columbæ intereunt, propter peculiare temperamentum impune vescuntur; malo punico trito perimuntur.

Ingenium. Mantuan. Lib. 2. Part Mar. Ambr. 6. Hexam. 4.

Ad *Ingenium* pertinet, quod si mori alterutrum contingat, à secundis nuptiis abstinere, soli volare, nec ramis frondentibus insidere, nec limpidam aquam bibere, nido suo contra lupi incursus, squillæ folia, quæ isti fugere consueverunt, superjacere, & gladiolum, seu tanquam fascinationis amuletum comedere, seu nido imponere; qua fide non addo, prodatur.

Usus.

Usum quod spectat, Ægyptii iis, quod Accipitris sacri sibi alitis ungues aliquando evaderent, abstinebant. Martialis, cujus ævo capita Turturibus amputabantur, clunes laudat. Vulgus pinguiores commendat. In *Medicina* idem quod Palumbes præstant; Fimus albugines extenuat. Facilitatur partus, si tribus juniperi septem lauribaccis, cum cinnamoni drachma & corticis cassiæ drachma una & semis farta assata & pinguedine Gallinæ ad ignem inuncta, vesperi bis in hebdomade sumatur. Non tangi venereis, qui in corio lupi cor Turturis delatum gustavit, falso à Mizaldo proditum est.

Porphyr. l. 4. de Abstinent. l. 7. Epigr.

ARTICULUS IV.

De Passeribus in genere.

Nomen. Athenæus Dipn. l. 3.

PAsseres, Græcis στρουθοὶ, δίγηρες, δηγῆρες, δήρηγες, Macedonibus δρῆες, Eleis, δειρῖται, aliis ἐλλόποδες & ἔλλοι, ut apud Hesychium extat; dicuntur. Eidem σμάρδικον passerculus est.

Differentia.

Aristoteles vix alios præter domesticos novit: ideo omnia quæ de illis scripsit, hisce conveniunt. Athenæo ex Alexandro Myndio, alii sunt *sylvestres*, quorum fœminæ corpore sunt debiliores, rostri colore magis testaceo, facie id est anteriore parte, nec nigra, nec valde alba; Hollandorum forte lignipetæ: alii *Domestici*, qui στρουθοὶ πυργῖται Galeno, ἀσπεργίτας modernis Græcis. Alberto sunt quidam in vertice rubei, in cavis arboribus nidulantes. Visuntur & alibi, & semper, si Pseudo-Aristoteli credimus, tempestatem nunciant conspecti. Sunt in insula S. Thomæ virides, canori. Meminit Avicenna cujusdam, qui quindecim diebus continuis in principio veris suavissime cantillet, post colorem immutet, mutescat, & sese abscondat. Est in India *Passer Nocturnus*, qui noctu volat, interdiu quiescit. Hirundinibus est alis & volatu similis, ex cinereo niger, nisi quod in mediis alis albam habeat fasciam. Noctuam odio ingente prosequitur. Forte Aristotelis *Colaris*, quem ab ulula capi affirmat, vel Actuarii Passer sylvestris magnus, in summis fruticum surculis desidens, colore & magnitudine Alaudæ, voce garrula, hyeme latens, quique à Noctua capitur. Sunt ibidem & Turdo minores, velocissimi volatu, qui aquas sequuntur, & natant. Sunt & alii de quibus inferius dicetur.

Galen. l. 3. de Ament. Pseudo-Arist. in secr. secret. Scaliger in Exerc. 236. hist. 2. Avicenna l. 8. de Animal. c. 7. Arist. H. A. l. 9. c. 1.

Descriptio.

Descriptionem non est, quod quis à nobis postulet. Pennæ quoties acriora urgent frigora abeunt in albas. Non est ipsis gula, nec ingluvies, sed ventriculus longior. Ad imum intestinum paucæ appendices visuntur. Fel aliis ventri, aliis intestinis jungitur. Nullibi non inveniuntur. In Media tanta aliquando eorum copia, ut incolæ, quia semina terris concredita absumebant, alio commigrare coacti fuerint. Delphis in Hollandia, sæpe una die in uno cerevisiariorum granario aliquot centuriæ capiuntur. Migratorios esse vel sese occultare, Hieronimus innuere videtur. Athenæus mares hyeme latere, fœminas permanere, ex eo quod color in ipsis mutetur, collegit. Aldrovandus inter migratorias vel latentes poni credit; quod, mares vere, calore tam interno quam externo accrescente, quando iterum calor accrescit, conjuges suas ad sobolis propagationem adhortari incipiant.

Arist. H. A. l. 2. c. ult. Diodorus Sicul. l. 4. c. 3.

Nutrimentum.

Victitant granis jactis in terram semini-

bus milio, muſcis, formicis, grillis, ſcarabæis, veſpis, apibus delectatur & hordeo, cujus corticem celeriter à grano ſeparant. Sed nec grana ſambuci rejiciunt. Et hyoſciami ſemina abſque ullo detrimento, ſeu propter venarum exilitatem ſeu cauſam de Coturnice redditam, devorant.

Generatio. *Generationem* quod attinet, ſalaciſſimi eſſe comperiuntur. Vidit unum Scaliger in cavum quoddam plus decies ad fœmellam quam iniret, ex adverſo muro, puſillis interpoſitis momentis advolaſſe. Vidit Aldrovandus alterum, qui longe minori quam horæ ſpacio, vigeſies fœminam inivit, pluries initurus, niſi iſta locum mutaſſet. *Nidulantur* vel ſub tegulis tectorum, vel in foraminibus parietum, & ut pulli mollius cubent in fœno & plumis. Occupant & hirundinum aliquando nidos. Unde apud Ægyptum ob limum, quem invehit Nilus, cum hirundinibus artem parietum è luto conſtruendorum inveniſſe, creduntur. Pariunt cœcos & imperfectos pullos: bis terve quotannis, octo ad ſummum, quatuor ad minimum, ut plurimum ſeptem.

Scalig. Exercit. 269. — Aldrovandus Ornithol. l. 15. c. 10. — Ariſt. l. 4. de Gener. c. 4.

Ætas. *Ætas* paſſerum diverſimode definitur. Mares negantur anno diutius vivere, argumento, quia nulla veris initio appareat nigritudo in roſtro, quæ ab æſtate incipit. Fœminas longiuſculum ſpacium, ait, Plinius. Albertus id à tempore coitus computat. Scaliger nullum excedere bimatum veriſimile eſſe credit. Ex illis, inquit, parum captatur, minimum capitur; fœcundiſſimi ſunt, frequentia non magna. Aldrovandus eam ad quadriennium extendit, quod columbæ etiam ſalaciſſimæ, decimumſextum imo plures attingant. Cognoſcitur ætas ex roſtto, cinereum hoc, & circa fauces croceum juvenibus, nigrum ac durum provectis. *Vox* eorum apud Græcos eſt ςρȣθίζειν, quod ſtridere vertitur. Apud Homerum τρίζειν apud authorem Philomeli pipære. Rhadivus cantillare dixit. Cum gradiuntur, ſaliunt.

Plin. H. N. l. 10. c. 38. — Scaliger in Ariſtot. de plantis.

Ingenium. *Ingenium* ſi attendas, ita ſunt timidi ut ſæpe à ſomno excitentur, ad domorum faſtigia concurrunt, ut à ſuſpectis caſibus reddantur alieni, qui multis periculis probantur obnoxii. Viſus qui ab Accipitre impetus in Xenocratis ſinum confugit. Taprobanenſes in alto mari emiſſos, terram petituri, ſequuntur. Evadunt interdum ita domeſtici, ut ad puerorum manus vocati advolent. Ad Noctuam confugere, dum aucupis artes effugere conantur, quod Orus Apollo prodidit, falſum. Quid iis nocturnis avibus?

Æl. H. A. l. 7. c. 19. — Idem Var. Hiſt. l. 13. c. 31. — Acoſta. l. 1. Hiſt. Ind.

Inimicitia. Gerunt & *Inimicitias* cum Vulture, Muſtela & aliis. Calamodyles, qui ex Paſſerum genere eſſe videtur, folio cedri perit. Peſtem à milio atque panico, Sturnorum, Paſſerumve agmina, ſcio abigi herba, cujus nomen eſt ignotum, in quatuor angulis ſegetis defoſſa: mirum dictu, ut omnino nulla avis intret, inquit Plinius: Eodem referente multi ad remedia ejuſdem ſegetis rubetam noctu arvo circumferri jubent, priuſquam ſarriatur, defodique in medio incluſam vaſe fictili: ita nec Paſſerem, nec vermem nocere; ſed eruendam priuſquam metatur, alas amarum fieri.

Bartholus Angl. l. 12. c. 33. — Æl. H. A. l. 6. c. 46. — Plin. H. N. l. 18. c. 17.

Vſus Paſſerum in *cibis* rarus. Galenus tamen eos alibi cum columbis, Perdicibus, & Phaſianis inter cibos attenuantes numerat. Alibi autumno maxime laudabilem carnem habere teſtatur; & Suidas in deliciis habitas prodit. At Platina ob nimiam caliditatem male alere, difficulter concoqui, & libidinem excitare ponit. Invenere & in *Remediis* locum. Caro venerem excitat; & rite Epilepticis, Tympaniticis, renum calculo, vel articulorum vitio laborantibus præſcribitur. Idem de cerebellis & ovis prodidere ſcriptores. Adeps Nicolai ad tophos Emplaſtro inſeritur. Fimus, faciem purgat; quæ facultas ex maribus agnoſcitur, quod guttatim albis, & nigris punctulis diſtinguantur. Idem cum vino potus virgam erigit. Cum ſputo hominis illitus, varices extirpat, cum adipe porcino inunctus alopeciam ſanat. Stomachum exſolutum & nauſeabundum inſperſus corrigit. Cum oleo calefacto proximæ auriculæ infuſus, dolorem dentium pellit. Cinis denique pullorum utiliter ad eundem infricatur.

Vſus. — Platina l. 5 — Plin. H. N. l. 30. c. 15. — Galen. l. 6. de ſanitate tuenda c. 2. — Porta l. 5. Phytogn. c. 16. — Archigen. apud Galen. lib. 8. ſec. loca c. 4. — Plin. H. N. l. 30. c. 3.

De Paſſeribus in Specie.

PUNCTUM I.

De Paſſere Albo, Flavo, Maculato, Albicilla, & Montano.

PAſſer *Albus* totus eſt candidus, roſtrum, pedeſque, quæ partes flavæ ſunt, ſi excipias. Oculorum etiam nigram pupillam lutea iris ambit.

Flavus ad Aldrovandum delatus, totus erat flavus, præter oculos, qui nigri. Supra per dorſum, caput, alas, & caudam ad caſtaneum vergebat colorem. Quali etiam femora, tibiæ, & pedes tegebantur.

Maculatus qui dicitur, albo, nigro, & ſubflavo conſtabat colore. Caput totum, ac collum alba, intercurrentibus maculis ſubluteis. Roſtrum erat flaveſcens in ſuperiori parte, in inferiore omnino flavum. Alæ tribus prædictis coloribus ornantur. Oculorum iris candida. Cauda tota pene flava erat.

Albicillæ roſtrum & cauda ex cinereo candicat. Caput & omnes inferiores partes ex alba luteſcunt. Dorſum maculæ coloris ferruginei amplæ, lineolis admodum candi-

candidis, exiguis decoratæ, percurrunt. Pennæ alarum castaneæ sunt, circumcirca luteæ, tibiæ pedesque fuscæ.

Aldrovandus Ornithol. l. 15. c. 15. *Montanus* est omnium Passerum nostratium pulcherrimus. Vertex capitis est coloris fere punicei, vel potius castanei. Mentum, ut vulgaribus atrum; inter quod & verticem color albus est, qui descendens totum ventrem occupat. Ad oculorum latera maculæ sunt binæ, una altera major, utraque nigra. Dorsum atque alæ partim flavæ, partim nigræ. Alæ, qua ventrem contingunt, modo ferrugineæ, modo atræ, modo albæ. Cauda tota ex luteo fuscescit. In fœmina sunt omnia pallidiora, & mentum eam maculam non habet.

PUNCTUM II.

De Passere Sylvestri, Torquato, Pusillo in juglandibus degente, stulto Bononiensium, & Illyrico.

Aldrovandus Ornithol. l. 15. c. 16. PAsser *Sylvestris* verticem capitis habet ferrugineum ad cinnabarinum vergentem. Oculorum ambitum album, iridem flavam. A mento ad podicem cinereus est, sed plumarum extremitates ad subruffum inclinant. Mentum & collum inferius lineæ admodum continuæ, transversales. Nigriusculæ percurrunt; cum aliàs in omnibus Passeribus maribus totum atrum statuendum sit. Dorsum, cauda, & pedes ex ferrugineo fuscescunt, nisi quod pennæ in extremitatibus suis omnino sint luteæ. Alæ eundem colorem exhibent, sed pennæ primæ costas obtegentes, in notabilem desinunt candorem.

Idem lib. c. 18. Bellonius l. 7. de Avibus c. 20. *Torquatum* Bellonius ab albo torque oculos sub supercilio ambiente vocat. Macula ei lutea est. Dorsum & alæ cinerea. Habitat in sylvis, in cavis arborum nidulatur, vocem edit magnam, & aliter se & pullos, quam is, qui in urbe degit, alit.

Passer in juglandibus degens omnium est minimus. Rostro admodum brevi, nigro, crasso; pedibus, cruribus, capite, alis, Passeri murali similis.

Idem c. 20. *Passer stultus Bononiensium*, est avicula habitu Passeribus similis, sed colore diversissima. Totus namque flavescit, maculis ubique ferrugineis, aut potius ruffis, oblongis, sed per dorsum multo longioribus & crassioribus, ubique deorsum descendentibus conspersus. Rostrum ipsi est ruffum, crassum, curtum. Oculi majusculi, quorum pupillam lutea iris ambit. Cauda & alæ ad nigrum vergunt; extremitates tamen pennarum minorum in alis candidæ sunt, pedes toti ex luteo ruffescunt.

Idem c. 2. *Illyricus* nostratibus majori est, colore fere similis. Pronus enim plane candicat. Supinus pallide ruffescit, nullo intercurrente alio colore. Oculi & rostrum, quod candicat, pro corporis proportione sunt magni. Cauda bifurcata, pedes lutei, lineis transversalibus coloris pene carnei ornati.

His adde *Passerculum Brachyurum nostratem*, cui cauda admodum brevis. Totum corpus flavescit. Pectus & venter magis albicant, Rostrum intensius luteum est.

Sed & avicula *Passeribus congener* huc referatur, cui rostrum, ut in domesticis, candicat, totum corpus maculis subruffis, oblongis, deorsum descendentibus tingitur. Venter ac femora albescunt. Tibiæ, pedesque subflavi sunt. Idem c. 17.

PUNCTUM III.

De Passeribus Indicis.

PAsseres Indici sunt varii, sed præcipua ipsorum genera sunt quatuor. *Unus est macrourus, & hic duplex. Alius rostro miniaceo* magnitudine domesticis, caudam si excipias, par, rostro brevi, crasso, & prædicti coloris. Capite plano prope cervicem elevato, intercurrente subviridi ad cæruleum vergente colore, subnigrum. Gutture, collo inferiore, pectore & ventre candicantibus. Alis subviridi ad cæruleum vergente, albo, nigro, & lutescente colore tinctis. Cauda duplici minore nempe, alba, quæ majoris fulcrum; & majore quatuor pennis longitudine dodrantale angustissimis constante aterrima. Tibiis & pedibus ex nigro & albo maculatis, unguibus nigris & acutissimo hamo armatis. Aldrovandus Ornithol. l. 15. c. 22.

Alius rostro cæruleo, cui caput ut in illo planum, sed in cervice magis elevatum totum nigrum. Oculi nigri, circulo albo circumdante, & inde lutescente. Collum & pectus coloris coccinei; venter & coxæ candicant. Alæ, tergus, & caudæ nigricant. Caudæ longiores pennas, quæ sunt binæ longissimæ quinque nimirum palmorum, & latissimæ, tertia primum etiam lata, sed in exilia admodum filamenta desinens, minores aliæ sustinent. Idem c. 23.

Alter est Brachyurus superioribus omnino dissimilis, minor nempe, & præter pedes & rostrum, quæ carnei coloris, totus niger. Cauda breviore. Oculis nigris, albo circulo cinctis. Idem c. 25.

Tertius est sine Uropygio, & hic vel Erythromelanus, in quo totum corpus prone & supine, item alarum principia coccineo colore splendent. Reliquum alarum atrum est. Rostrum pro corporis proportione exiguum, & domesticorum rostro minus, colore qua capiti jungitur albo, cætera nigro, acutum & exile. Uropygium nullum. Inde ex ejus pennis opera plumaria conficiunt: vel *Cyanerii thromelanus* superiori longior, rubri, cyanei, & nigri coloris; quique habet caput, collum, pectus & inferiora omnia coloris rubri saturati: ad colli latera Idem c. 27.

maculas binas, contiguas, ſimilunares, magnas cæruleas, roſtrum parvum, recurvum, nigrum, prope frontem album; alas admodum longas, nigras, ad latera cæruleas; pedes breves & nigras.

Idem c. 28.

Quartus Porphyromelanus, cui caput, dorſum, Uropygium coloris ſunt purpurei ſaturati. Roſtrum collurionis æmulum, ſuperius nigrum, qua capiti adhæret album. Remiges alarum nigræ. Cauda quinque digitos longa, decem pennis nigerrimis conſtans.

PUNCTUM IV.

De Embriza Alba & Pratenſi.

Geſner. in Ornithol.

HÆ Paſſerini etiam generis eſſe videntur. *Albam* ita Geſnerus deſcribit. Emberiza alba, quæ mihi demonſtrata eſt media hyeme apud nos capta. major eſt flava, *roſtro* brevi, latiuſculo, flavi nihil habet. *Colore* ſimilis Alaudæ, alioqui diſſimilis, ventre albicante, à quo etiam Albam cognominavimus. In ſuperiore roſtri parte retro mucronem, tuberculum intus conſpicitur. Digiti fuſci ſunt; crura album & puniceum colorem præ ſe ferunt.

De Pratenſi ſic idem: Emberizam pratenſem voco quam aucupes noſtri Wiſe Emberitz è pratis in quibus verſari ſolet appellant. Hæc, ut pictura indicat, colore eſt teſtaceo, ſeu figlino, cruribus, pectore, ventre, alis & cauda media. Utrinque enim in ea nigræ ſunt pennæ. *Dorſum* quoque nigricat, & in alis ſuperius maculæ nigræ ſunt ſubrotundæ: inferius vero margines *pennarum* ſecundum longitudinem nigricant. *Roſtrum* fuſcum, *vertex* niger, infra quem utrinque macula albicans retrorſum tendit: tum rurſus aliæ duæ nigræ & albicantes per intervalla ſequuntur. Hanc avem circa lacum Verbanum Ceppa vocant.

TITULUS II.

De Avibus Granivoris Canoris.

CAPUT I.

De Carduele, Spino & Paſſere Canario.

Nomen.

CARDUELIS, Carduelus, & Cardelus Gazæ, Hermolao & Geſnero Thraupis; Aldrovando ab aurea in alis vitta, Chryſomitres. Aurivittes, Kirandi Jena, & Avis Jovis; aliis Corydalis, Græcis ἀκανθὶς, ἀστραγαλῖνος, τραγωδῆνος, ποικιλὶς, χαρδέλι etiam dicitur.

Deſcriptio. Schwenckfeld. in Aviar. Sileſiæ.

Avis eſt parva, cui *dorſum* cinereum & fuſcum, *Alæ* croceo colore, nigroque mixtim & alternatim variatæ, albiſque notatæ maculis; *vertex* nigricans; *roſtrum* acutum rubens apice fuſco. *Oculi* ambitus exterior niger, hunc miniatus, miniatum cæſius circumdat. Nec tamen hæc colorum pictura in omnibus apparet. *Fœmina* alas habet cinereas, guttur album. Viſa nondum adulta ubique unicolor, ex cinereo ad ruffum tendens. Viſæ & aliæ, quarum quædam in anteriori capitis parte & in mento aliquid rubri obtinent, dorſo, pectore, ventre, & reliquis capitis partibus albeſcunt: quædam totæ prorſus albæ ſunt, capitis partem rubram ſi demas, & aliquat luteſcentes in alis pennas.

Aldrovandus Ornithol. l. 18. c. 3.

Sexus.

Sexus facile cognoſcitur, ſi coloris, ut ſupra attigi, vocis & plumarum habeatur ratio. Vox fœminis exilior, nec diuturnus cantus. Plumæ coſtas obveſtientes cinereæ aut fuſcæ, maribus aterrimæ.

Nutrimentum. Porta l. 1. de Villa.

Victitat ſeminibus lapparum, papaveris, rutæ, dipſaci. Cannabino adeo pingueſcit, ut cantandi alacritatem amittat. Quæcunque vero edit, roſtro decorticat, ut pura medulla veſcatur.

Generatio.

Nidum in truncis arborum & ſpinis conſtruit, ter in anno, Majo nempe, Junio & Auguſto. Aliquando & in hypocauſtis pullitiem educit. Septem ſæpe ova, octo interdum, quinque aliquando ponit. Præſtant cæteris, qui menſe Auguſto excluduntur. In dumetis naſcuntur, atriores ſunt, & prunis aut malis aurantiis potius quam aliis arboribus inſident.

Vox.

Canunt omni tempore, ſed maxime, cum alias è ſuo genere adventare cognoſcunt.

Volatus.

Volant gregatim, & ad duo millia quandoque.

Ætas.

Ætatem ad XX. annos producunt. Viſa Moguntiæ viginti tres egreſſa, cui ſingulis annis roſtrum ac ungues præcidebantur, ut cibum potumque capere poſſet. Depoſitis geminis pennis canæ, quo locabatur vel prona vel ſupina jacebat. Plus voce quam patina hominem delectant. Haud mali tamen ſunt alimenti, ſi pingues, & non nidificant. Aſſas iliacis & colicis prodeſſe Kiramides author eſt.

Deſcriptio.

SPINUS ſeu Ligurinus avicula eſt, pectore luteo, roſtro mediocri, tenui & acuto. Duas habet maculas nigras. Alteram in fronte, alteram ſub mento. Mari capitis macula multo nigrior; idem toto corpore magis quam fœmina luteſcit.

Locus.

In frigidioribus regionibus vel nunquam vel raro apparet, nec in Italia quotannis cernitur.

Victus.

Iiſdem quibus Carduelis *veſcitur*, naſci inprimis & comizæ ſemine.

Generatio.

Nidulatur in montium ſylvis. *Ova* ſecundum nonnullos duodecim, ſecundum alios quatuor aut quinque ponit. Amæniſſime cantat; & non tantum Carduelis, ſed & aliarum avium aliquando vocem imitatur.

Vox. Aldrovandus Ornithol. l. 18. c. 4.

Volant

Volatus. *Volant* gregatim, & toto agmine facillimè autumno capiuntur. Sanguis ejus cum sali sanguine non coit. Asino vero, quod spinas tempore verno depascens, nidum dejiciat, infensus est.

Descriptio. PASSER CANARIUS ab insulis Canariis, unde adfertur, ita dictus, avis est vulgaris Pari magnitudine; rostro albo, parvo & in acutum tendente; alarum & caudæ pennis totis viridi colore. Mari pectus, venter, & pars superior capitis, quæ rostro adjacet magis lutea sunt, quàm fœminæ.

Victus. *Pascitur* Phalaridis semine, saccharo, & auricula muris, qua ad cantum excitatur.

Vox. Concentu est valde amœno & acuto, quem spiritu diu non interrupto nunc in longum, nunc in altum varia vocis inflexione extendit.

Præferundi quibus cauda longior, corporis magnitudo minor.

CAPUT II.

De Fringilla, Montifringilla, & Linaria.

Descriptio. FRINGILIA, seu quod frigus prænunciet, seu quod plures in frigore convolent, ita dicta, Spiza est Aristoteli, modernis Græcis Fringillaro. In ea capitis & colli pars prona ad subcæruleum vergit; quod hinc ad Vropygium subvirescit. Pectus & venter inter rubrum & spadiceum ambigunt. *Fœmina* minus vegetis ornatur coloribus; pectus & venter ex ruffo albescunt. Visa toto corpore candida. Visa & ex albido flavescens.

Locus. Arist. H. A. l. 9. c. 7. *Locis* gaudent hyeme moderate frigidis, æstate tepidis. Nam in Helvetia fœminæ per hyemem recedunt, & valido frigore ita offenduntur, ut volare nequeant; & manibus capiantur.

Generatio. In infimis arborum, & summis fruticum ramis *nidulantur*. Nidus intus ex lana & aranearum telis, extus ex musco construitur. Quinque aut sex ponere *ova* aucupes referunt.

Vox. Non uno eodemque modo *canunt*. Quædam concise quasi quærulantur, quædam in longum trahunt. Maribus vox alta est & plena. Fœminis exilis & submissior. Fringutire vel frigere authores dicunt, si suavius ut canat volueris, locustam mandendam appone.

Ingenium. Difficulter ob astutiam capiuntur; facilius vel zephyro flante, vel sudo. Nam & demissius tum volant, & melius allectricum voces audiunt. Quædam nunquam mansuescunt, & inedia comsumptæ commoriuntur. Omnes primis captivitatis mensibus præ mœstitia obmutescunt; nec nisi blanditiis exhilarantur. Mane si canant, tempestatem præsagiunt. Theophr. de signis tempest.

Descriptio. MONTIFRINGILLA magnitudine fringillam excedit. Color in capite, dorso & cauda nigrior quam Fringillæ. Supina pars albicat. Pectus cum gutture nonnihil ruboris habet. Alæ duabus transversis lineis ex ruffo flavescentibus distinguuntur, media linea interjecta. In fœmina, vertex, cervix & dorsum plus habent ferruginei: alarum linea superior adeo est angusta & brevis, ut ferè delitescat. Non adeo suave canunt, & caveis inclusæ aliarum alitum Passerum inprimis voces imitantur.

LINARIA Passeris est magnitudine, specie admodum similis, colore testaceo seu ferrugineo ad cinereum vergente; eoque in mare intensiore. Idem in pectore maculis respergitur ruffis, fœmina fuscis & majoribus. Alarum rectrices pennæ nigricant, sed ad latera & in extremitatibus suis candicant. *Descriptio*

Cibus ipsi Phalaridis, lini, cannabis, raparum, & caulium semen, panicum, avena fracta &c. *Nutrimentum.*

Laborat interdum *morbo*, quem subtilem dicunt, in quo mœsta silet, pennæ obrigent, venter solito tumidior venis rubris conspergitur, pectus ex carne apparet. *Morbus.*

Exoriente canicula obmutescit, ac plumas vellicando circa medium excutit, sic certum canicularis syderis exortum indicat. Celebris est apud Italos ejus astutia. Unde proverbium *egli è un Fanello*. *Vox.*

Huc pertinet *Linaria Rubra* Gesnero à coccineo verticis colore dicta, sive illa Aster Oppiani, sive aliud quid. Advolant aliquando turmatim, & fere pestilentiam brevi futuram circa Norimbergam indicare putantur. Gesner. in Ornithol.

Nec non *Linaria marina*. Aldrovandi, quæ rostro lutea, vertice miniacea, pectore & ventre candicans. Collo & dorso ex luteo fusca est. *Alteri* quam exhibet per tergus & superiora prorsus leucophæa, percurrentibus strijs deorsum vergentibus, color miniaceus magis splendet, alæ sunt longe pallidiores; Gula & pectus leviter lutescunt; retro oculos macula fusca, rotunda data est. Aldrovandus l. 18. c. 9.

Quæ circa Argentinam *Gyntel* nominatur, per caput, dorsum & caudam fusca est, pectore ruffo, fuscis distincto maculis, cruribus rubicundis, ventre inferiore alqicante; semi nibus papaveri & aliis vescitur; & gregatim volat.

CAPUT III.

De Alauda in genere, & in specie.

ALAUDA, seu Cassita & Galerita, quæ tamen cristatis vocabula proprie conveniunt, Græcis veteribus κόρυς, κορυδαλὸς, κόρυδος, πίφιγξ, ut apud Hesychium lego; modernis Cuzula, τσχλίπς, & in Creta, *Nomen.*

teste Bellonio, Chamæchilados nuncupatur. Cirim non esse, tum cirri seu innulæ oblongæ pulcherrimæ, tum pedes rubri, qui in alauda non sunt, Scaligero agente, evincunt. *Formam* non describam, obvia omnibus est avicula. In posteriore digito pedis longissimum habet unguem.

Scaliger Exerc. 233.

Locus. In Andalusia non reperiri, Averroës tradit; nunquam arboribus insidere Aristoteles. Visæ tamen in illis cristatæ, si rugosum nec levem habuere corticem. In angustiis montium hyeme alicubi conduntur: in Italia & Gallia omni eas videbis tempore.

Arist. H. A. l. 9. c. 8.

Agricola. l. de Animal. subter.

Nutrimentum. *Vescuntur* granis, sed & vermes deglutiunt, attelaborumque ex genere locustarum ova diligenter perquirunt: ideo à Lemniis coluntuir.

Plut. l. de Iside.

Generatio. *Nidum* ex siccarum herbarum radicibus humi ter in anno, nempe circiter Calend. Maji, Junii, & paulo post Idus Julias construunt, eundemque auræ obversum ita in segetibus & gramine recondunt, ut prætereuntium & accipitrum minime obvius sit oculis. *Ova* quinque pariunt, quæ à bubonibus foveri falsum; quia auræ exponuntur. Superincidentes solis radiis parentum defectum supplere videntur. Pulli exclusi implumes adhuc deducuntur ad pastum, ut prædantium eripiantur injuriis.

Arist. H. A. l. 6. c. 1.

Vox. Quantum ad *Cantum* mira alacritate pennis exertis in aëre vocis modulatione, lætæ serenitati temporis, quasi applaudit. Nam nubilo pluviove cœlo, vix aut unquam canit, ut neque humi, sed inter ascendendum. Ascendit autem paulatim, subito vero & instar lapidis descendens cantillat. Matutino vero potissimum audiuntur, meridiano silent.

Inimicitia. *Inimicitias* exercent cum Pella ex ardearum genere, cujus ova diripiunt, ut Aristoteles vult; cum Acanthyllide, ut Philes & Ælianus; cum corvis, quod ab iis devorentur; cum Accipitribus Alaudariis, à quibus adeo expavescunt, ut in hominum sinus confugiant; cum Arcturo sydere, quia in ipsius cum sole exortu, obmutescere incipiunt, ægrotant, & plumas vellicando excipiunt. Denique cum sinapis semine, quod nulli non innoxium, alaudas conficit.

Arist. l. 9. H. A. c. 1.

Anton. Myzald. cit. Aldrov. Ælian. H. A. l. 6. c. 46.

Morbi. Laborant *morbo* comitiali, & alterius oculi cœcitate, idque nono accidere anno Albertus experientia propria nixus testatur.

Usus. De *usu* in cibis taceo. Juniores & pinguiusculas nemo non appetit.

Species. Species Alaudarum sunt, Cristata & Non Cristata. Illa est vel *Major* vel *Minor*; quarum hæc Aristoteli incognita, Schwenkfeldio *Arborea*, *Fera*, ἀνώνυμος, apicem pro corporis magnitudine longiusculum, & pedes rubros habet. Cum frigus intensum est, & nix agros tegit in sterquiliniis & prope horrea *versatur*; per æquinoctium avolat, si Longolio credendum; nidum in fossis senticosis sternit; nullam particularem cantiunculam habet; sed inepte aliarum quibus cum victitat vocem refert: Congener est ipsi Alauda *Sylvatica*, quam Germani Waldlerche vocant, parte inprimis prona albicantior.

Major rostrum habet cavum; cristam, cujus radices inter utrumque oculum situantur, aliquantulum nigricantem. Dorsum cinereum albo maculatum. Ventrem albicantem, pectus cinereum albis maculis conspersum. Caudæ plumas nigras. *Linguam* exiguam fere furcatam, quia ramis raro insidet; ungues longiusculos. *Habitat* in agris, circa flumina, & lacus; hyemis tempore ad vias. Non volat aliarum more, sed vento cogente, nunc ima nunc summa petit.

Bellon. l. 5. de Avibus c. 22.

Non-cristata suavius canit.

Usus. Laudatur ad colicos dolores, seu cocta seu assa. Quidam cor alligari femori jubent: alii recens tepensque devorant. Consularis Asprenatum domus est, inquit Plinius, in qua alter è fratribus colo liberatus est ave hac in cibo sumpta, & corde ejus armilla aurea incluso; alter sacrificio quodam crudis laterculis incluso corde, ad formam camini, atque ut sacrum peractum erat, obstructo sacello. Thraces vivente adhuc Alauda cor exemtum sinistro femori pellendæ colicæ ergo circumdabant, ut Alexander Trallianus scribit. Porta causam in loquacitatem conjicit. Nimia enim garrulitate, flatus, ex quo morbus sæpe exoritur, eximitur.

Galen. de simpl. Medic. facult. l. 11. Dioscorid. l. 2. c. 48.

Non Cristata, Hermolao, Sipontino, & Grapaldo Terraneola, Nipho falsò Aristotelis Tetrix, colore similis est cristatæ, sed magnitudine minor. *Caput* habet nigrius fulvo colore intermixtum. *Dorsum* spadiceum, cinereum, & subnigrum. *Pectus* pluribus maculis distinctum. *Ventrem* subalbidum. Posticos digitos & ungues ejusdem magnitudinis cujus & posteriores. *Degit* in planis locis, erica & Junipero consitis. Hyeme gregatim volant, æstate binæ. Alta petunt volatu, diutius in aëre hærent, & majora spacia conficiunt. Amœnitate *vocis* inter omnes excellunt. Galli ex uno temperamento in alterum facile transire, & pro ventorum diversitate; diversimode etiam immutari, tradunt. Flante Austro macrescunt, Aquilone pinguescunt. Captura hyeme largissima, nisi nives diutinæ sedeant, & maxima sit frigoris inclementia.

Arist. H. A. l. 9. c. 25.

Bellon. H. Avium l. 5. c. 23.

Ad hanc *Calandra*, *Alauda pratorum*, & *Alaudæ congener* spectat.

Calandra Græcis χαλάνδρα & χαλάνδρος forte ἀπὸ τοῦ καλῶς ᾄδειν, seu suavitate cantus; aliis, sed falso Acredula, Charadrios, Gur-

Gurgulio, ad Sturni magnitudinem accedit. Alaudæ de cætero in omnibus similis. Collum qua jubæ Capiti connectuntur gracile habet, & rostrum crassius. Victitat duriusculis granis. Vocis modulatione audientes mirifice oblectat, ac omnes avium voces expressissime imitatur. Capta, vix unam diei horam sine cantu præterit.

Bellon. H. Avium. l. 5 c. 24.

Alauda Pratorum Alaudis est minor. Rostrum habet tenue, & longiusculum. Plumas cutem contegentes omnino nigras. Caudæ, in extremo albicantes. Humi dormit. In pratis nidificat. Difficulter educatur, sed educata suavissime canit. Cum Accipitrem supervenientem adspicit, in arborum ramis latitat.

Alaudæ Congener illa Aldrovando dicitur, quæ Bononiæ Petrone, Genuæ Petronella & Chiapparone dicitur. Cristatæ majoris magnitudinem æquat, vel superat. Eidemque colore fere similis est. Pectoris & totius ventris color magis ad subflavum vergit. Ungues in tantam longitudinem non excrescunt. Tibiæ & pedes albicantiora sunt. Humi sæpe quiescit vel cursitat; in arboribus vero & fruticibus summa semper cacumina petit, quibus diu immobilis insidens, suavissimas cantilenas modulatur.

CAPUT IV.

De Chloride, Citrinella & Serino Gesneri, & Luteis earumque congenere.

Descriptio.

CHLORIS Germanis Grünfinck/ seu Fringilla viridis, magnitudine est alaudæ, aliquando tota viridis, aliquando valde lutea. *Mas* à fœmina in hoc differt, quod hæc spadiceo partim, partim, cinereo ubique coloratur, minusque multo lutei coloris, imo modicum admodum habet. Pedes ei & crura mollicula, carnea fere substantia & colore. Gula, venter, pectus, uropygium, & alarum suprema ora, pulcherrimo ochræ colore flavescit.

Victus. Arist. H. A. l. 8. c. 3.

Aristoteles vermiculis *victitare* scribit. Verum pascitur quoque seminibus, Carduorum majorum, Lapparum, raporum, & phalaridis. Adeo aliquoties cicuratur, ut una manu detenta, cibum altera porrectum, capere non recuset. *Nidum* ex hymphito stirpitus evulso facit. Sed stragulum ex lana & villo subjicit. Quatuor aut quinque ova parit.

Arist. H. A. l. 9. c. 13. *Generatio.* Æl. H. A. l. 4. c. 47. Aldrovandus Ornithol. l. 18. c. 18.

Congener est huic illa, quam Aldrovandus *Chloridam Indicam* vocat, quæque prono, ventre nimirum & pectore est candidissima, rostro subviridi ad fuscum vergente, capite toto dorso & Uropygio viridibus; pennis, alarum remigibus & tota cauda cæruleis, scapis albis, pedibus nigris.

CITRINELLAM Gesneri, quam Galli Tarin vocant, Thracipedem Aristotelis Bellonius esse opinatur. Color capitis dorsi caudæ intensior est quam in Ligurino, ideo ob flavedinem magis fusca videtur. *Mas* plus flavi coloris in toto corpore & præsertim in pectore circa nates habet, quam fœmina. *Vescitur* iisdem seminibus, quibus aliæ canoræ. Raro plures quam septem, aut octo uno incubitu excludit, & in cantu omnibus hujus generis excellit.

SERINUS Gesneri Ligurinum magnitudine & colore refert, pectore & ventre ex viridi flavescens; parte superiore, partim ejusdem coloris, partim fusca. *Congener* est illa, quam Germani Hirngrylle vocant, magnitudine Ligurini, sed magis lutea. Capitur in Helvetiæ montibus. Auceps cum sexum utrumque domi aleret, ita ut aliqua volandi libertas esset, pullos etiam ex eis habuit. Sed cum aliquando pro mare Gryllo marem Ligurinum adhibuisset, ova quidem nata sunt, sed ex quibus foris nihil provenit. Suavissime cantillat.

Gesner. in Ornithol.

LUTEARUM duo sunt genera; *Unum*, quod Ciam simpliciter Itali vocant; *Alterum*, quod à colore paleari, Ciam Pagliariam, seu Pagliaricciam, Angli Gelgorstam dicunt. Capiuntur facillime omni aucupii genere. *Vescuntur* granis hordei, triticei, pane; hyeme alimentum in equinis stercoribus quærunt. Captæ per duos vel tres menses merum Cici ingeminant; servitutis oblitæ ad suos modulos revertuntur. In caveis sæpe cum morbo comitiali conflictantur. Media hyeme magno numero in Italia apparent, & in pratis ingentes earum catervæ conspiciuntur. Quæ de harum *congenere* addit Aldrovandus vide si libet capite vigesimo primo, libri decimi octavi.

TITULUS III.

De Avibus Baccivoris.

CAPUT I.

De Turdis in genere.

Bellonius Obser. l. 1. c. 10.

AVis Latinis, seu per Onomat opœiam, seu à colore, Turdus dicta, à Græcis veteribus κίχλη, κίχλα, ἴχλα; a modernis Schynopoullos, ac si lentiscinas aves diceres, vocatur. *Genera* ipsorum tria prodidit Aristoteles. *Viscivorum* seu ἰξοβόρον picæ magnitudine. Τριχάδα à stridore dictum, quantitate Merulæ; & *Ilias*, omnibus minus, minusque maculis distinctum, quod gregatim volat, & nidos à luto hirundinum more construit, & apud Gallos non extare putatur. Recentiores plura enumeratis annumerant. Nam & *Turdela* Hermolao est genus Turdi alterum, quod in Veneta provincia Drexanos vulgo vocant, major Turdo, penna subfusca, varia; &

Athenæus Dipn. l. 2. Scaliger in H. A. Arist. l. 9. c. 26.

Tur-

Turnero illa, quæ Saxonice Brachvogel / (commune hoc fere illis nomen, quæ in novalibus & quiescentibus agris immorantur) colore fusco, terreo, obscuro, ut humi sedens agnosci vix possit, ex Turdorum est genere. Idem Germanorum Trostel / Turdum pilarem esse putabat. Scaliger secundi apud Aristotelem generis, *duas species* facit; quarum una *Trida* à Vasconibus, altera *Turdus* dicitur, figura & facie adeo dissimiles, ut nonnunquam in agnoscendo fallantur. Saxonum Ziepdruschel colore Iliaco similis, quæque circa rubos versatur, & fructibus eorum victitat, minimum Turdi genus, & βατὶς Aristotelis quibusdam, Germanorum vere Klein Ziemer / Merula minor, rostro acuto, brevibus pedibus, ejusdem nonnullis Cyanus. Helvetii habent Turdum sylvestrem. Carinthiorum avis dicta Weintrostel / pedibus albis, Turdis minoribus annumeratur. De *Albis*, qui in Septentrione, non est quod aliquid dicam.

Genera. Scal. Commentar. citato. l.

Forma.

Forma si spectetur, cinereus color eis fere peculiaris est, huic quam illi remissior vel intensior. Omnes per collum inferius, pectus & ventrem maculis æstate consperguntur, quas per hyemem deponunt. Unde Plinius, *Turdis color æstate circa collum varius, hyeme concolor.* Visus tamen viscivorus; nescio quo anni tempore captus, qui ita plumbei coloris evaserat, ut quodam modo ad amethystinum accederet. Visus & Turdus vulgò dictus, tribus diversis coloribus diversis nimirum temporibus captus. *Rostrum* omnibus est longiusculum, crassiusculum, rectum. *Lingua* lata, & ad imitandum humanum sermonem parata. *Pedes* figura similes, & colore non in omnibus eodem. *Intestinum* appendices non habet, nec gula versus stomachum dilatatur, nec superius ingluviem habet. Nullibi non sunt obvii. Daphnios, seu à Laureto illo Alexandrino, ubi baccis vesci poterant; seu à Daphne delitioso quodam Syriæ suburbano ita dictos, Clemens Alexandrinus celebrat. Advenas esse, & quotannis in Italiam circiter æquinoctium autumnale transmare, verno revolare, Author est Varro. Unde trimestres Plinius dixit; per hyemem latere scripsit Aristoteles: nec tamen omnes, vel ex eo evidens, quod in Helvetia circa Tigurum per hyemen abundent, hyeme in Italia loca maritima juniperis & myrtis consita, frequentent. Ab Ambrosio inter eas quæ sub hyemis initium ad nos accedunt, numerentur; Bononiæ denique Martio etiam mense copiose habeantur.

Arist. H. A. l. 9. c. 49. H. N. l. 10. c. 29.

de Re Rust. l. 3. H. A. l. 8. c. 3. Gesn. in Ornithol.

Hexam. l. 5. c. 14.

Aldrov. Ornithol. l. 16. c. 1.

Victus.

Quantum ab *Victum*, delectantur baccis myrti, juniperi, sambuci, hederæ; nec non olivis, ut est apud Calphurnium Poëtam. Vnde Olivariorum nomen; fagi glandibus, insectis, lumbricis & culicibus. Ex semine ab ipsis excreto provenire viscum Theophrastus & Plinius prodidere, tam falso quam Saturia & Orchides ex eorum genitura nasci, falsum est. Quot enim in arboribus Turdus stercus excernit, & tamen viscum non generatur? Quot in regionibus Turdi non sunt, ubi viscum nascitur? Concoquitur in Turdi ventriculo granum cum labruscarum longe duriora & majora concoquantur gigarta: & exhibitis uni visci baccis, nulla in excrementis reperta est species. De saginatione videantur Oeconomica.

Theophr. de Caus. Plant. l. 2. c. 23. Plin. H. N. l. 16. c. 94.

Scaliger in Exerc. 168.

Generatio.

In cacuminibus arborum *nidificantes*, pene contextim in successu, generant. Ova, decem à conceptu diebus pariunt & fovent. Increbuit alicubi mos, ut vasa ibidem collocentur.

Vox. Scaliger in Exerc. 237.

Vox eorum trutillare, ut Philomelæ author inquit. Sermoni assueti, tanquam è modulis sermocinantur. Habuit Agrippina, qui omnium sermones imitabatur. Et mirum est adeo surdos dici, ut vitium in proverbium cesserit. Invenere & in

Plin. H. N. l. 10. c. 42.

Usus.

Medicina Usum. Myrtorum baccis farti & assi ventris profluvio laborantibus exhibentur. Tempore pestis in cibo, macerati, laudantur.

Plin. H. N. l. 30. c. 7.

Quid de usu in cibis dicam? Duriores quidem concoctu, Perdicibus, Attagenis, Phasianis & Gallinis, Galenus facit: sed quia idem Phasianos Gallinis concoctione & nutriendi pares, edendi suavitate superiores alibi scribit; alibi laudatis cibariis, quæ neque tenuem neque crassum succum gignunt annumerat, vel locus prior mendosus est, vel sibi ipsi contradicens, fallitur. Græci sane ova cum Turdis, leporinis carnibus, ac mellitis placentis secundæ mensæ frequentius inferebant. Iisdem Turdorum turmæ in propomatibus seu primis cœnæ ferculis in usu. Eorundem pectora in patinam Apicianam conjiciebantur. Et quantus circa eos Romanorum luxus, sive copiam, sive pretia spectes. Tanta Turdorum aliquando fuere aviaria, ut ex iis stercorarentur agri. Lucullus alios videbat Turdos in mazomo positos coctos, alios volitare circa fenestras captos. Ex uno Ornithone quinque millia scio væniisse Turdorum denariis ternis (id est computante Budæo denis solidis Turonicis & semisse) ut H. S. saxaginta millia ea pars villæ reddiderit eo anno, inquit Varro. At nunc ætatis nostræ luxuries quotidiana fecit hæc pretia, &c. Nostra ætate quoquo modo capti eduntur. Quibusdam jecur ovis integrum cum medulla panis contunditur, & per linteum transmittitur. Hinc aromatibus ad saporem coloremque commendandum inspersis fervescit. Turdi in jure carnium elixi, & modice frixi imponuntur.

Bellon. l. 9. de Avibus c. 31.

Galenus Method. l. 7. Lib. de cibis boni & mali succi.

Alex. ab Alex. l. 5. Genial. dier. c. 26.

Athen. in Dipn. l. 2.

Plin. H. N. l. 17. c. 9. Varro de R. R. l. 3.

Varro l. 3. de R. R. c. 2.

CA-

CAPUT II.

De Turdis in specie.

ARTICULUS I.

De Turdo Viscivoro & Trichade.

Gesner. in Ornith.

TUrdus Viscivorus, Aristoteli ἰξοβό-ρος, Athenæo ἰξοφάγος dicitur. Major est cæteris Turdis, & paulo infra columbam. Capite, alis, & ventre fuscus; plumis tamen juxta caudam aliquid flavi admixtum apparet. Cutem intra rostrum pallidum & subrubum colores mixti tingunt. Collum parte prona, venterque totus nigris punctis in albicantibus plumis, & alicubi flavis variant. Pedes digitique, posteriore præsertim tibiarum nervo, flavescunt. Aldrovandus semel unum adeo, in cauda maxime, & alarum remigibus albescentem observavit, ut pene albesceret; capite vero, tergore, & supernis alis omnino cinereus esset. Nullo non tempore apud nos visuntur. *Cibus* ipsis abietis viscum & resina; æstate inprimis; hyeme fructiferarum arborum semina. Sed & baccis arborum, Juniperi præsertim & Ligustri, inhiant. Dum singuli singulas visciferas arbores occupant, & prope eas morantes, alios persequuntur, facilius capi, prodidere nonnulli. Observata in iis à rusticis & præsagia. Diu nempe duraturæ hyemis, si circa hujus finem in cacumine arboris cantillent. Futuræ æstatis, si in ejus medio considerant.

Aldrovandus. l. 16. c. 2.

Gesner. in Ornithol.

TRICHAS, qui Pilaris perperam dicitur, & à stridore nomen sortitus est, totus fere magnitudine & figura est Merulæ. Rostrum habet subflavum in extremo nigricans. Os & linguam flavo colore tincta. Collum pronum cinereum maculis nigris aspersum. Dorsum charopum, & per medias pennulas nigricans. Pars circa Uropygium cinereis plumis obtegitur. Caudam nigræ pennæ constituunt. Collum supinum & pectus varia sunt. Pennæ alarum partim nigricant, partim ruffo colore tinguntur, &c. Nunquam aut raro in æstate in Anglia *visitur*, hyeme tanta illorum multitudo, ut nullius avis major. Vescitur baccis juniperi, Aquifoliæ, & sorbi minimæ. Apud Helvetios postremo advenit. Acutè sonat, & quamvis colorem mutet: vocem tamen non variat. Volat gregatim, & inter volandum obstreperus est.

Arist. H. A. l. 9. c. 20.

ARTICULUS II.

De Turdo Illade, & simpliciter dicto.

TUrdus Illas, Tyllas Alexandro, Myndio dicitur. Fuscus est per totum dorsum. Pectus est varii coloris, medius venter albicat; utrinque rubet. Eodem colore pars sub alis tingitur. Interiora oris penitus flavescunt. *Nidificant* in Bohemia vel Hungaria. Gregatim plærumque in dumetis *degunt*. Initio hyemis per quatuordecim fere dies ante Pilares in Helvetiam advolant, circa Pascha recedunt. Racemis *visitant*, vineisque multum damni inferunt. Ideo tempore vindemiarum capiuntur. Gesnerus in dissecti ventriculo mense Novembri baccas spinæ albæ quam Oxyacantham dicimus, repetit.

Quem Aldrovandus *Turdum simpliciter dictum* vocat, is Bellonio *Turdus primus Aristotelis*, & Turdus *viscivorus minor* dicitur. Crura in eo ex descriptione Gesneri albicant. Pectus, ventrem, & latera puncta nigra insigniunt; illud subflavo & ruffo colore in unum commixtis insignitur. Idem sub alis color merus. Tota fere pars prona fuscescit. Alæ fusco ruffum miscuerunt, & maculas subflavas habent. Venter candidus est. Crura albicant. Proprium illis esse apparet, ut circum oculos maculentur. Sexum solo cantu discerni posse dicunt.

NB. *Genus Turdorum exoticum vide in Mantissa.* Num. 9.

CAPUT III.

De Merulis.

MErula, Græcis κόσσυφος, κόττυφος & κόψιχος, quibusdam à nigro colore Nigretta; Latinis quod solivaga sit & sola pascatur, *Merula* dicitur. Duo ipsarum *Genera* Aristoteles ponit. *Vulgare* seu nigrum, & *candidum*, quod tantum circa Cyllenam Arcadiæ nasci scribit: nos & in Norvegia, & in novo orbe inveniri scimus. Varro inter res inusitates reponit. Addit & *tertium* fusco colore, & minoris magnitudinis, quod Passerem solitarium vel Merulam montanam quidam esse judicant. Vidit Aldrovandus totam ex flavo ad castaneum vergentem, mutato forte priore colore. Magnitudinem ei Turdi Trichadis Aristoteles tribuit citante Athenæo, colorem nigrum, rostrum puniceum vere an falso nescio. Albertus rostrum & pedes crocea. Sed ut plumarum colorem pro temporis diversitate mutant: ita & rostrum idem non servat. Nam id anniculis, teste Plinio, in ebur transfiguratur, at maribus duntaxat. Scaliger pullos nigrum habere, anniculos buxeum affirmat. *Sexus* optime discernitur. Fœmina namque fusca est, rostro inferius tantum lutescente, supra plane fuscido. Gula pectusque totum ex albicante & fuscescente coloribus maculantur. Nominat Aldrovandus quandam *Leucophalum*, cujus caput præter tres maculas oblongas nigras, quæ retro oculos conspiciebantur, prorsus candidum erat, rostrum & oculorum

Genera. Arist. H. A. l. 9. c. 19.

Varr. de R. R. l. 3. c. 9.

In Aristotelis H. A. l. 9. c. 5.

Ornith. l. 16. c. 6.

iris lutea, pedes fuſceſcebant. Cauda & venter aterrimi coloris. Alæ albo maculabantur. Apponit & *candidam totam*, roſtro duntaxat rutilo, & pedibus luteſcentibus. Aliæ ex albo & nigro ſunt maculatæ, mas minus quam fœmina, cauda nigra, roſtro & pedibus intenſe in mare rutilis, pallide in fœmina flaveſcentibus.

Locus. Quantum ad *Locum*, verſantur in locis denſis conſitis arboribus, ſpinetis, anguſtis montium angulis, & lapidum fiſſuris. Mutant ut Turdi locum, & hyeme in vicina demigrant aprica. Paraſitus tamen apud Athænæum, ſi algor ſub dio perpetiendus ſit, ſe Merulam eſſe profitetur. Ariſt. H. A. l. 9. c. 16.

Victus. *Veſcuntur* iiſdem quibus Turdi. Sed & promis ſorborum, orni ſambucique acinis. Caveis incluſæ etiam carnibus. Plantæ ex quibus præcipue cibum decerpunt, ſunt Oxycedrus Dalechampii, Ilex Aquifolia ejuſdem, Myrtacanta, philyrea anguſtifolia, myrtus laurea maxima, myrtus exotica Plinii, & area Theophraſti effigie alni.

Generatio. *Nidos* figura hæmiſphærica oblongiuſcula, admodum ſcutellæ cavos, ex ſurculis ramuliſque exilibus, & fibroſis radiculis luto inter ſe contextis, ſubſtrata molliore materia conſtruunt. Bis anno, omnium avium primæ, ante exactam hyemem, in Helvetia menſe Martio vel Aprili *pariunt*. Numerum pullorum nemo exponit. Nido Aldrovando allato quinque inerant. Perſarum Magos ex ſalvia ſub ficu putrefacta, dum ſol & Luna ſecundam ſolis faciem occupant, avem Merulæ ſimilem procreaſſe, cujus aduſtæ cinere lampadi inſperſo domus ſerpentibus repleta videbatur, author eſt Langius. Epiſt. Medic. 38.

Vox. De earum *Voce* fringulicire quidam uſurpat. Veteres ejus non exprimunt proprium, ſed inter canoras ponunt. Quandam adeo in novem vocum modis exprimendis excelluiſſe, ut nullus hominum perfecte eam imitari potuerit, Albertus author eſt. Incipiunt autem vere canere, continuant per æſtatem. Hyeme cohibendo vocem, ſtrepunt & tumultuoſe voculantur Plinius hyeme balbutire, circa ſolſtitium mutas eſſe ait. Ariſt. H. A. l. 9. c. 49. Plin. H. N. l. 10.

Amicitia. *Amicitiam* cum ea Rubecula colit. Sequitur enim eam, & noctu, vel juxta ipſam, vel in proxima arbore conquieſcit. Ipſas Noctuæ ita infenſas quidam volunt, ut quotieſcunque clamantem audiverint, tanquam injuriam vindicaturæ, advolent. Mali Punici grano perire Ælianus author eſt. Æl. H. A. l. 6. c. 46.

Ingenium. *Ingenium* reſipit, quod humanum ſermonem, quamvis linguam ſtrictam, roſtrum rectum, & anguſtum habeant, imitantur: & quod Laurifolio annuum faſtidium purgant. Philoſtr. l. 7. in vita Apollon.

Vſus. De *Vſu in cibis*, hæc pauca dixiſſe ſufficiat. In pectore ipſarum aduſto haud parvam collocaſſe voluptatem Romanos. Inter popinæ vero profeſſores, cluneſne tergoribus ſint præferendæ, diſceptatum. Tarde tamen concoquuntur, parumque alunt, ſi Platinæ credimus; inter laudatas cenſeri debent, ſi Salernitanis. Nonnulli à Noctua captas præferunt. Alii pingues & retibus vel laqueis captas eligunt. Horat. l. 2. ſermon. Plin. H. N. l. 10. c. 50. Platin. l. 5. de tuenda ſanit.

Quantum ad *Medicinam*, bene illis qui laxa ſunt alvo præſcribuntur. Plinius inaſſatas cum myrti bacci dyſentericis mederi ſcribit, Porta Melancholiæ. Fimus ex aceto miſtus, ſi orizam avis comederit, extirpat lentigines. Caput ad brachium ſiniſtrum, cum leporis pedibus portatum, audaces facere, mendacium eſt. Porta l. 3. Phytogn. c. 11.

CAPUT IV.

De Merulis in ſpecie.

ARTICULUS I.

De Paſſere ſolitario & ejus congenere.

PAſſer *Solitarius*, quod cum nullo ſui generis unquam, niſi tempore generationis verſetur vulgo dictus, quem tertiam Ariſtolelis Merulam eſſe Geſnerus, Niphus, & Aldrovandus aſſerunt, Merulus Solitarius circa Tridentum; Merulus ſtercoroſus, quod in latrinis habitare credatur Romanis, ſi Alberto credendum; Merula ſaxatilis Placentiæ dicitur. Avis eſt Merula paulo minor, tota nigra, roſtro longiuſculo, parumper arcuato, capite pro corporis proportione parvo, ſuperius plano, nigroque ad latera, nempe circum oculos, aures, & in collo inferiore cæruleo. Fœmina tota fuſca eſt, & pectore maculis luteſcentibus variegatur, mari plane diſſimilis. In ſaxis & teſtis (non tectis, κεράμιον, namque textus habet) diverſorium habere Ariſtoles dixit. In parietibus aliis Paſſeribus conjungi, & cum eis ad paſtum volare Albertus. In dumoſis rupibus circa Larium lacum nidulari, neque cum aliis avibus degere, Geſnerus affirmat. Canorus eſt, & Mediolani ac Genevæ magno propter cantum precio venditur. Quem Bellonius deſcripſit, & Charadrium eſſe primo aſpectu putabat, Turdi Iliaci eſt craſſitie, Luſciniæ moribus præditus. *Roſtrum* habet rotundum, acutum, ſubalbum, in extremo nigrum. *Pennas* ſub pectore & duabus coſtis colore dactylorum, maculis interſtincto. *Dorſum* cinereum, fulvo maculatum. *Pedes* Turdo ſimiles, *Caudam* ut in Luſcinia ruffam, quam mox ut è nido eximitur, immutat. *Mas* quia pulchrior, coloris elegantia à fœmina diſtinguitur. Geſner. in Ornithol. Ariſt. l. 9. c. 19. *Forma.*

Generatio. In rupibus ſolitariis nidificat, & raro in

plano

plano aut per valles cernitur. Certo anni tempore sub tegulis seu imbribus *degit*. Canit noctu æque ac interdiu ad lumen candelæ maxime: Franciscus Gallorum Rex tanti ejus cantum fecit, ut nullam præter hanc audire dignaretur.

PASSERI SOLITARIO *congener* est illa avis, quam quidam Petrocos scyphum, Germani Steinrötele & Blawvogel vocant, Bellonius Cyaneum Aristotelis, sed falso (Ex Picorum enim genere est, rostro etjam ad saxa durissimo; & quis Merulam totam cæruleam vidit) dixit. Magnitudine est Sturni, pectore, cervice, & lumbis Cyanea: dorso & alis nonnihil nigricans. Rostrum ei sesquidigiti longitudine subter nares fuscum, imo aculeatum superiore parte adunca, inferiorem ut plurimum contegente.

Bellonius Observ. l. 1 c. 11. & de Avib. l. 6. c. 6.

Seilet. ad Gesnerum.

Locus. *Degit* in altissimis, præruptis, & nivosis scopulis, in Creta, Citharea, Corcyra, Zacyntho, Eubæa, & circa fluvium Athesin.

Generatio. *Nidificat* in deviis solitudinibus, pullosque, quos ternos aut quaternos excludit, ut à rupicapris etiam tuti sint, in cavernas deorsum condit.

Vox. *Vox* ipsi articulata, amœna & varia. Media & intempesta nocte expergefacta, ad astantis provocationem claro spiritu canit. Ante tempus autumni cum colore etjam vocem mutat, ac alis expansis novos, secum continuo murmurans, excogitat cantus, nec veteris obliviscitur.

Color sub hyemem niger è cæruleo evadit. Circa veris initium, in pristinum commutatur. Adulta vel è nido semel egressa & volatui adsueta, nullis astutiis capitur. Moris denique ei, oculos hominum aliorum alitum more adpetere. Tamque diligenter res observare, ut plæraque, vocis aliquo articulo indicet.

ARTICULUS II.

De Merula Montana, Germanorum Torquata, Bicolore, & Saxatili.

MErula Germanorum MONTANA, avis est paulo infra Turdum majorem. *Caput*, dorsum & alæ, ruffo quodam modice admisto nigricant. *Pectus* est, ex plumis partim subfulvis, partim nigricantibus obscure maculosum. *Os* interius & lingua lutei seu melini coloris. Ventris color ex nigro & cinereo mistis; crura ex glauco nigricante, & ruffo, constant. Cauda est atra.

TORQUATA, quæ & Montana, Saxatilis, & Equina, quod in sylvis vermiculos in fimo equino quærat, avis est barbatula, magnitudine fere & colore Turdi. Parte prona inter collum habet albas duorum digitorum latitudine plumas, reliqua maculosas, nigris in medio pennis, ambitu albis, superiore fuscas, alarum pennis, margine extrinseco albicantibus. *Fœmina*, quam Aldrovandus descripsit, erat corpore toto subnigro; rostro circa nares, & in apice nigro, ad latera flavescente, pennis remigibus alarum nec non ventris, extimis oris, nonnihil albicantibus, cætera candicantibus. In ultimo gutture seu pectoris principio macula albissima pollicem lata ad humeros pertingente, vel torque candido, ornabatur.

Merula BICOLOR quod duobus potissimum coloribus fusco aut subnigro, & luteo rubescente variet, dicta, est avis Merula paulo minor, capite fusco, lineolis candicantibus variegato, rostro in luteo rubescente, qui etiam color in tergore & cauda intensior; in pectore & ventre remissior, videtur. Alarum remigibus fuscis, in extremis oris albis, pedibus breviusculis, digitis pro proportione longis luteis, unguibus rubicundis.

SAXATILIS, quam Turnerus ex Graculorum genere facit, quidam Cyanon Aristotelis credunt, nonnulli Rubiculam Saxatilem, Nucifragam, Merulam Alpinam vocant, avis est cum *Caryocatacte* Gesneri eadem, merula major. Sturni ferè instar maculata, supra nigricans, minus tamen in capite & dorso, quàm in alis, maculis ubique distincta semilunaribus, quæ pariter per tergus & alas majores sunt quam per caput. Prone à rostro ad anumusque lutea maculis ferrugineis albisque, quæ & ipsæ magnitudine variant, percurrentibus. Alarum pennas majores habet nigras, & in extremis oris candicantes. Caudam supine nigram, prone ferrugineam, pedes fuscos. Vaga est, nec invenusta.

ARTICULUS III.

De Merula Rosea, Exoticis, & Merulæ congenere.

MErula ROSEA, ab aucupibus Italis Sturnus marinus vocatur. Est merula paulo minor; tergore, pectore, & alis supernis roseis seu carneis, capite cirrhato, rostro qua capite jungitur nigro, cætera carneo, alis & cauda nigris, remigibus fere subcastaneis. In *fœmina*, color est dilutior, caput si excipias. Reliqua enim pars colli, alæ & cauda minus quàm in mare nigrescunt. Plurimum adipis corpori adjiciunt, & in cibo maxime commendantur.

Aldr. Ornith. l. 16. c. 15.

EXOTICA est duplex, *Brasilica*, & *Indica* Apos. BRASILICA ut à Bellonio describitur, differt magnitudine à Merula. Rostrum illi breve. Color totius corporis, si cau-

Bellon. de Avibus. l. 6. c. 27.

caudam & alas, quæ atræ sunt, adeo intense rubet, ut nullus intensior rubor possit excogitari. Cauda oblonga est, crura nigra. Illius, quam Aldrovandus exhibet, pennæ superius omnes ad scapulas rubent, dein nigræ succedunt, has rursus rubræ excipiunt. Rostrum est insigniter recurvum, intus luteum. Pedes, qui pro tibiarum proportione majusculi ex cinereo leviter fuscescunt. APOS monstrosa forte est. Rostrum habet Merulæ in extremitate nigrum & recurvum, infra qua capiti jungitur candicans. Caput, venter, dorsum, colore coccineo intenso & vegeto, alæ & cauda nigro, unde Porphyromelanos dici posset, tinguntur.

Aldrovandus Ornithol. l. 16. c. 16.

CONGENER Merulæ est duplex. *Una* rostro, prope quod linea rubra conspicitur, nigro; capite, dorso, & cauda, ad subcastaneum vergentibus, extremis oris albicantibus. Prone pectore, ventreque toto & cauda, lineis quibusdam cinereis per transversum ductis albicat. *Altera* Merulis erat minor, Passeribus major, capite cinereo, oculis nigris aureo circulo circumductis, rostro pro corporis proportione robusto, luteo, crassiusculo, in extremitate nigro & acuto. Dorso ad caudam castaneo obscuro, pennis alarum quæ dorso junguntur albis. Qua ventri nigris. Remigibus in extremis oris cinereis. Similis Collurioni cinereo videbatur.

CAPUT V.

De Sturno.

Genera.

STurnus, Græcis ψὰρ ψάρος, βύτλα, βύτθος, & γόλμις, quod apud Hesychium & Phavorinum leges, dicitur. Avis est ob colorum varietatem, & conspersas per corpus maculas, elegans, & bene, picturata à Poëtis dicitur. Non tantum autem albis maculis tingitur; sed rubescit quoque, lutea aliquando; in alis, prope oculos, & in infimo tergore viridescit. Rostrum habet Picorum non absimile, in fine fuscum. Caudam brevem & nigram. Pedes fere croceos. Aristoteles solum vulgare genus, quod super tecta cantu suo aures fatigat, agnovisse videtur. Aldrovandus tres exhibet, *Unum* totum album, rostro quod ex luteo rubescit, & pedibus, qui leviter carnei, exceptis. *Alteri* caput, collum, & rostrum erant alba; Maculæ supra oculos binæ nigræ: venter candidus, alarum principia maculis subcæruleis varia. Remiges alarum & cauda ut in Sturno vulgari. Pedes lutei. *Tertii* totum corpus ex cinereo lutescebat. Pectus punctulis conspergebatur. Rostrum & pedes nigri coloris erant.

Arist. H.A. l. 8. c. 16.

Aldrovandus Ornithol. l. 16. c. 19.

Locus & Victus.

Locum si attendas, nullibi non inveniuntur. Avenis, pratis aquosis, ubi armenta pascuntur, & agris gaudent. Turribus inprimis & tectis hyeme latent. Si *victum*, pamphagi sunt. Nam præter baccas & uvas, quibus impense delectantur, & pinguescunt; milium quoque, panicum, cicutam, stercora, & lumbricos, imo suspensorum cadavera, ideo ab eorum esu Belgæ abstinent, depascuntur.

Generatio.

Nidulantur iisdem fere locis, eodemque pene modo, ut Passeres. Ter anno *parere* dicuntur; & uno tempore septem vel octo *ova* ponunt. Græcis dicuntur κιχλίζειν; authori Philomelæ pisitare. Summo mane maxime sunt obstreperi, nocte silent. Visi qui omnium avium voces imitabantur. Et in Galliæ urbibus habentur, qui sermonem explanate, longiori etiam contextu, exprimunt. Habebant & Cæsares juvenes ejusdem peritiæ unum.

Brujer l. 15 de re cibar. c. 42.

Plin. H.N. l. 10. c. 24.

Volatus.

Proprium ipsis catervatim *volare*; & quodam pilæ orbe circumagi omnibus in medium agmen tendentibus. Vespere potissimum aggregantur, & tanta multitudine atque impetu quandoque volant, ut nubem facere, & tempestatis modo sonare videantur. Dicuntur sibi ipsis medicinam facere. Atterebat pedi luxato ova formicarum, comminuta, & sub alis calefacta, unus. Sic integer intra paucos dies evasit. *Metuunt* Accipitrem, eundemque superne vel à latere accedentem, alis eventant, subtus volantem stercoribus opprimunt. Semine alii intereunt; & à canibus metuuntur.

Gesner. in Ornithol.

Usus.

Galenus eos inter *cibos* attenuantes & boni succi refert; quod vel de juvenculis, vel de illis, qui in montibus degunt sumendum est. Vindemiæ tempore pabuli melioris copia non improbantur. Suaviores evadere, si mox captis capita amputentur, Cardanus author est. Stercus oryza pastorum ad faciem exornandam facit.

Galen. l. 6. de sanitat. tuenda.

Alex. l. 13. salub. c. 8.

Æginera l. 28. c. 8.

Cardan. l. 3. de sanit. c. 21.

NB. *Sturni genus Indicum vide in Mantissa.* Num. 6.

CAPUT VI.

De Coccothraustis.

Descriptio.

DUplicem Coccothrausten Aldrovandus exhibet, *vulgarem* Gesneri, & *Indicam cristatam*. Illa ita dicta, quod rostro suo coccos & interiora cerasorum grana confringere soleat. Circa Verbanum Lacum Fringilla Montana, Bellonio, à rostri magnitudine Grosbec dicitur. Putabat hanc esse Aristotelis Pardalumquiddam. Falso, ex collatione utriusque patebit. Pardalus enim colore toto cinereus est, magnitudine par Sturno. Coccosthraustes autem est, si Bellonii descriptionem sequemur, sturno paulo minor, rostro duro, & magnitudine pro corporis proportione insignis. Capite superiore mali aurantii colore,

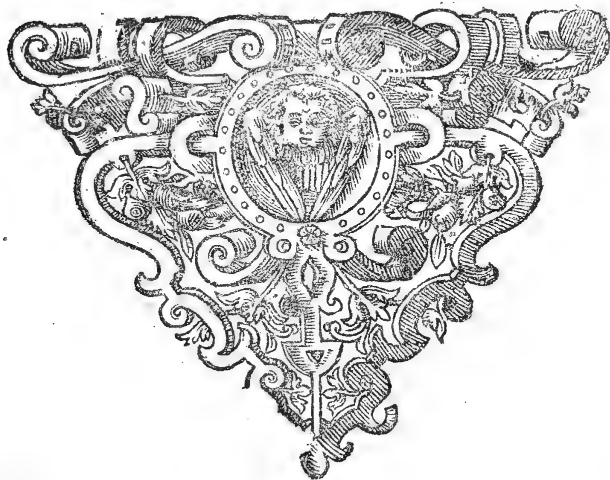
Arist. H.A. l. 9. c. 23.

Bellon. de Avibus l. 7. c. 30.

re, cum macula ſub gutture nigra, collo cinereo, dorſo fulvo, alarum extremitatibus ex viridi luteſcentibus ſicuti torques Palumbis, caudæ extremitate alba ſubtus fulva. Ventre, pectore & gutture ejuſdem coloris. Geſnerus ei tribuit, Alaudæ aut Loxiæ magnitudinem. *Roſtrum* durum, validum, breve, latum, quod inferius à pennis nigris ambitur. Colorem capitis, in fœmina, charopum, vel ex flavo ruffum; in pectore & ventre ex cinereo rubicundum. Pennas alarum ſuperius nigricantes, in medio albentes, in imo coloris fere cærulei ſeu Indici. Collum pronum, & utrinque ad latera plumis cinereis veſtitum. Dorſum ex fuſco nigricans.

Locus. Æſtate in ſylvis capitur, & tum in Italia in montibus agit. Sub Octobrem ad plana deſcendit. In Germanis æſtate rarius, hyeme frequentius cernitur. *Nidificat* in arborum cavis. *Victitat* nucleis ceraſorum, quæ roſtro confringit; nec non olivis, & aliis baccis. Non ſervat accreſcente ætate colorem. Caveæ incluſa, non ſolum raro cantillat, ſed ne inſtitutionem quidem admittit.

Victus. *Indica* incolis capitis viridis apud quos reperitur, dicitur Fruſo, Luſitanis Cardinalitius, quod galerum purpureum geſtare videatur. Habet cirros in capite figura trigona coccineos, quo colore pariter collum, pectus & venter refulgent. Alarum extremitates dilute purpuraſcentes. Caudam pro corporis proportione, longiuſculam, digitum auricularem latam, aliquantulum ſurrectam. Tibias breves & albicantes, ungues robuſtos & nonnihil recurvos. *Victitat* panico, amygdalis, & alſine herba, & cibum è manibus accipit. *Voces* avium, luſciniæ maxime imitatur. Sæpe ſe aquæ immergit, unde temperiei calidiſſimæ eſſe putatur. Viſa icone ſua in ſpeculo, mirabilibus modis ſibilos edendo, criſtam deponendo, Caudam more Pavonum erigendo, alas motitando, geſticulatur, & ſpeculum impetit.

HISTORIÆ NATURALIS DE AVIBUS:

LIBER III.

De Avibus Insectivoris.

TITULUS I.

De Insectivoris non Canoris.

CAPUT I.

De Picis Martiis.

Descriptio. Icus Martius quod Marti sacer sit dictus, δρυόκολαψ Hesychio, δενδροκολάπτης, ξυλοκόπος, & δρύκοπος Aristoteli, δρυοτόμος Aristophani, κολάφος Miletio, recentioribus Græcis κουρκουνιστὴς vocatur. *Genera* ipsorum tria Aristoteles recenset; nos de pluribus inferius dicemus. (Arist. H.A. l. 9. c. 9.) An vero vel illa quæ occidentalibus Indis Alcatran teste Cardano dicitur, rostri & corporis magnitudine celebris, cinerea croceave pluma distincta, rostro duorum palmorum, in acutum tendente; vel Picutus dicta, cui rostrum toto corpore majus, ubi capiti jungitur tribus digitis latum, aduncum, quo & arbores terebrat, & à parvis simiis se defendit, quæque linguam loco pennæ habere dicitur, ad Picos pertineat, penes eruditos sit judicium. *Formam* ipsorum si attendamus, habent omnes *rostrum* rectum, durum, rotundum, & ad pertundendas arbores percommodum. *Linguam* iis Aristoteles tribuit πλατεῖαν καὶ μεγάλην. Aldrovandus longam quidem in omnibus & ad occiput usque extendi, & super totum capitis verticem ceu in glomum convolvi, adeo ut cum exoritur, tanquam è multis involucris in longum admodum extendatur, observavit; latam minime; quin est acutissima, & in extremitate quodammodo cartilaginea. Anatomen vide apud Aldrovandum. *Crura* quoque omnibus sunt breviuscula, at admodum robusta. Digiti pedum ante bini, totidem retro, iique valde conjuncti, ut arborem quam scandunt firmius apprehendant. Cauda rigida, & duriuscula, cujus pennæ in extremitatibus ferme nudæ, quibus haud aliter quam pedibus inter rependum innituntur.

Locum si spectes, in quibusvis reperiuntur regionibus, raro in Belgio, in Tarentino agro negari scribit Plinius; sed Aldrovandus omnia genera in Italia ali, maximum si excipias, affirmat. *Locus.* (Plin. H.N. l. 10. c.29. Aldrovandus Ornithol. l. 12. c. 30.)

Victitant vermibus, culicibus nempe formicis, quas exporrecta lingua velut in veru infigunt, & latitantibus sub lignorum corticibus, & medulla cossis. Ideò arbores tundunt, quarum percussi corticis sono pabulum subesse intelligunt, & tam vehementer eas interdum excavant, ut ipsas sternant. Quidam apud Aristotelem amygdalum tertio ictu pertudit, & nucleum comedit. *Victus.* (Plin. l. c.) (Arist. H.A. l. 9. c. 9.)

Nidificant in cavis arborum, olearum inprimis. Tanto artificio nidum exstruunt, & excavant, ut admoto circino rotundius reddi foramen à perfectissimo Geometra non posset; & ligna quibus inter se consertis constat, facilius manibus separentur, quam ferro dissecentur. *Pullos* septem vel octo educant, quos exire ex ovo à cauda Hylas, referente Plinio, tradidit. Quoniam pondere capitum perversa ova posteriorem partem corporum fovendam matri applicant. Nunquam humi consistunt, vel in saxis consident, ne aciem unguium obtundant. Scandunt vero per arbores omnibus annis καθάπερ οἱ ἀσκαλαβῶται tanquam stelliones, seu ut Plinius vertit, feles, non modo sursum per arborem reptando, sed deorsum etiam & sub ipsis ramis, pedibus & ventre sursum, tergore deorsum terram ver- *Generatio.*

versus converso; quod Aristoteli est ὕπλιον καὶ ἐπὶ τ γαστέρα.

Vox. Humano ipsos *sermoni* assuescere Scaliger author est: sed minus apte, & rariora & pauciora quam Picam reddere, addit. Albertus perfecte aliquando loqui scribit. Validius quam soleret stridens pluviam præsagire credebatur. Hinc ei pluviæ avis apud veteres nomen.

Scaliger in Exercitat. 237. Albertus lib. 23. de Animal.

Usus. *Usus* ipsorum & in *cibo*; ideo tota fere hyeme & autumno Bononiæ in foro venduntur; & in *Medicina*. Nam cum sale torrefactum quidam ad internas ani eminentias applicant. Assatum vel elixum incantatione ligatos solvere; oculos, gestantibus visum acuere; rostrum è collo suspensum, dentium, uvulæ & tonsillarum dolorem curare; Kiranidis sunt deliramenta. Idem ferentes ab apibus etiamsi mella earum eximant, non feriri, Plinii. Clavum & cuneum arbori, in qua nidificant infixum, diu non hærere. Foramen vero nidi lapide vel ligno obstructum, herba apposita, seu illa linaria major, seu æthiopis, eundem aperire, pari fide affirmatur.

Plin. H.N. l. 10. c. 18. Æl. H. A. l. 1. c. 45.

CAPUT II.

De Picis in specie.

ARTICULUS I.

De Pico Maximo, Majore, Vario minore Viridi nostrate, Pico luteo Cyanopide, Viridi majore, & Murario.

PICUS MAXIMUS, est omnium longe maximus, cornicis interdum magnitudine, infra gallinam aliquid, & excepto capitis vertice *totus niger*. Plumæ tamen in vertice coccineo vel flammeo colore egregie micant, & velut cirrhum efficiunt. *Rostrum* habet longum, robustum, digitum parvum, longum, cujus superior pars, quæ juxta caput lata eminet, & duas strias, ut folium Cyperi, obtinet. *Linguam* oblongam duram & in extremitate asperam. *Digitos* binos ante & totidem retro. Ungues recurvos.

PICUM MAJOREM πιπραν Aristoteles vocat. Magnitudine merulam vincit, scribente Aristotele. Is quem Aldrovandus depingit, *rostrum* habet canaliculatum, *linguam* longissimam, musculosam, extremo apice duro nervo aculeatam. *Caudam* robustam, & ob superiores reliquas cooperientes plenas duro calamo donatas & inflexu difficillimas, renitentem. In tota ave triplex color conspicitur. *Plumæ* medio vertice rubicundæ, & saturo cocci colore conspicuæ sunt, quæ in fœmella mari alioquin per omnia simili desiderantur. In oculorum ambitu, ventre toto, & alis internis insigni macula albicat. In alis & cauda nigri aliquid conspicitur.

PICUS VARIUS MINOR majori per omnia simillimus est, & prorsus videretur idem. Nisi rubræ illæ maculæ in vertice & Uropygio deessent. *Dorsum* ejus versus lumbos magis quam superioris varium. Et ex albo nigroque promiscue maculatum, lineis interim obscuris transversalibus quæ alarum notis respondere videntur, conspersum est.

PICUS VIRIDIS κολιὸς est Aristotelis, inter Picos quidem eidem non recensitus, inter Picos tamen vel ob solam pedum & Caudæ dispositionem (duobus digitis ante & totidem retro insignitur, & caudam rigidam habet) numerandus. Turturem magnitudine equat. *Rostrum* habet nigrum, durum, robustum, acutum duos digitos longum. *Caput* crassiusculum in superiori parte ex maculis partim miniaceis, partim nigricantibus variegatum. *Oculos* alia quædam macula nigra ambit, sub qua rubræ illæ maculæ superioribus correspondentes pallidiores sunt. *Dorsum & alæ* virides cum luteo tamen intermixto. *Mentum*, pectus, venter, crura pallide virescunt, adeo ut ex albo & viridi permisceri videantur. Æstate eum silere ajunt. Ideo cum mense Aprili quidam clamitantem audivisset, hyemem adhuc metuendam prædixit. Altissimas arbores volatu trajicit.

Ossa ipsius tosta in pollinem redacta, & in vino epota validum sunt conra calculum remedium.

PICUS LUTEUS CYANOPUS ex Persia adfertur. Magnitudine à superiore nihil differt; caput tamen & collum crassius, & rostrum prolixius obtinet. Pennæ à medio vertice ad extremum *caudæ* usque aliquid ferruginei habent, *rostrum* vero omnino ferrugineum. *Pedes* subcærulei, *ungues* nigri, cætera lutea, nisi quod *alarum pennæ* omnes in extremo quodammodo ferrugineæ sint.

PICO VIRIDI MAJORI seu Maximo, Rostrum, quod in omni Picorum genere rectum est, incurvum, pedes ad similitudinem aliorum; varias maculas in alis, tribuit Bellonius.

Aldrovandus Ornithol. l. 12. c. 35. Bellon. l. 6. de Avibus c. 15.

PICUS MURARIUS muris turrium maxime adhæret, & vermiculos in eorum rimis inquirit. Passere domestico paulo major est, sturni fere crassitie. Rostrum habet oblongum, tenue, nigrum. Caput, collum, dorsum cinerea. Pectus albicans. Alas partim cineras, partim rubeas. Caudam brevem. Digitos pedum longos, tres ante, unum pro calce. Alas *in volatu* semper motitat, nec uno loco insidere novit. In foraminibus parietum *nidulatur*. Suavem *vocem* edit.

ARTICULUS II.

De Pico Cinereo seu Sitta, Pico nidum suspendente, Chlorione Indico & Picis congenere.

PICUS CINEREUS Aristoteli *σίπωη* seu *σίττη*; aliis *ὑλοτομοῦσα* quasi materiem contundens, nomine omnibus communi; quibusdam *σεισοπύγις* & *κιναῖδος*, quod Uropygium motitet; modernis Græcis *κερκυνιστὴς* dicitur. Annumeratur Picis, quia eorum more super arbores repit. Caput ei parvum; Oculi exigui; Rostrum longiusculum, nigrum, rotundum Collum, dorsum, alæ, nec non & cauda superius è plumbeo ad cinereum vergunt: sub collo verò & ventre è castaneo ad russum. Cervix ad latera lutescit. Qua parte inter rostri principium & retro oculos macula oblonga nigerrima insignitur. *Vivit* maceriem contundens. In foraminibus arborum, quas terra & limo artificiosissime claudit, angusto aditu sibi relicto, *nidulatur*, & prolem numerosam progignit. Frangit Aquilæ ova. Res malefica ei tribuitur, quasi rerum cognitione calleat.

Arist.H.A. l.9. c.17. Idem l.9.c. — PICUS NIDUM SUSPENDENS cum Oriolo Alberti, Aristotelis Chloreo, & Plinii Chlorione, Galbula seu Galgulo, Ictero, & Bononiensium Regalbula idem esse ab Aldrovando creditur. Modernis Græcis *συκοφάγος* dicitur. Chloreum & Chlorionem Aristoteles & Plinius appellavere, ut luteum & viridem in ea reperiri colorem innuerent. Junior virescit; adultior aut saltem annua facta alis tantummodo exceptis tota evadit lutea. Magnitudine est par Turturi; colore pro ratione ætatis variat. In juniore rostrum est subfuscum. Adulta inter rostrum & oculos maculam habet nigram. Junior minimè. Illa alas habet nigerrimas, quarum pennæ & remiges maxime in extremitatibus suis albescunt: junior superiores pallidas, inferiores nigricantes. (Plin.H.N. l.37. c. 10. Aldrov. Ornith. l.12. c. 39.)

Locus. — *Locum* si attendas Germaniæ esse peregrinam Gesnerus reliquit. Migratoria vero est. Plinius & Ælianus hyeme eam videri negant; æstivo tempore in conspectum venire, exortu arcturi syderis discedere, & pullis editis Italiam relinquere, adjiciunt. In Helvetia mense Majo apparere incipit, in quibusdam Galliæ locis Martio. Dependens pedibus somnum capit, quia se tutiorem sperat, si Plinio credimus. (Plin.H.N. l. 10. c.25. Æl. de Animal. l.4. c. 47. — Plin.H.N. l. 10. c. 33)

Victus. — Vermibus more picorum *vescitur*, sed & ficubus. Unde ipsi *συκοφάγου* nomen.

Generatio. — Proprium ipsi *nidum* in arboribus suspendere. Constat ille ex musco & lanugine quandoque, ex fœno & culmis nonnunquam, ex cannabe & festucis interdum. Forma ipsi corbis vel calathi ficarii è juncis intexti; vincula de quibus pendet sunt, culmi, junci, fila è lino, serico, setæ equinæ & cætera. Iconem in Aldrovando vide.

Vox. — Cum *cantillat* orio vel loriot sonat, imminente pluvia fistulæ instar canit.

Usus. (Plin.H.N. l.30.c.11.) — *Usus* ipsius in cibo est & *Medicina*. Pinguescit mirum in modum. Emoritur si ab icterico conspicitur æger, ipsa evadit. Ad Germanos accedens, non amplius nascituras pruinas promittit.

CHLORIO INDICUS maxima sui parte, quin toto corpore luteus est; si coronam verticis & caudæ alarumque maculas cæruleas, & rostrum pedesque quæ insigniter rubent excipias.

PICIS CONGENEREM Aldrovandus Marchioni Fachineto debet. Erat, quantum ex pictura conjicere licebat, Coccothraustis magnitudine, rostro luteo, acuto, Picorum haud absimili; vertice, cervice & toto dorso viridi, Uropygio albo, pennis alarum vestitricibus viridibus, remigum superioribus albis, inferioribus, & cauda cæruleis. Prona pars à rostri initio ad anum usque coloris cinnabaris erat.

NB. *Picarum genera exotica vide in Mantissa.* N. 5.

CAPUT III.

De Iynge seu Torquilla, Iyngi congenere, & Certhia.

PRopter rostri & linguæ constitutionem, Picis Jynx subjungitur, quam Galenus & Suidas *κιναίδιον*, Tzetzes *σεισοπύγιον* & Cinclida, Athi montis incolæ, teste Bellonio, Alcionem, Theocriti interpres *σεισουρίζαν*, alii Turbinem, Gaza Torquillam vocat. Vincit magnitudine fringillam, Rostrum habet firmum ex plumbeo & nigro permixtum. *Linguæ* aculeum tam acutum & validum, ut humanam cutim haud aliter ac acicula penetret. Ea infra arteriæ summum subit, & supra cranium reflexa, prope nares inseritur. Est autem gemina ubi ab occipitio reflecti incipit, & in syncipite rursus utræque partes conveniunt. *Digitos* pedum utrinque duos habet. *Digitorum* utrobique longior alter, cum altero breviore conjungitur. Conspicitur in quavis regione circa arbores.

Victus. — *Vescitur* formicis, easque exerta lingua velocissime aculeo transfixas venari & devorare solet; nec unquam rostro attingit. Dicitur *τρίζειν*, id est stridere. Sed Ælianus obliquam tibiam voce sua æmulari ait.

Generatio. — *Nidulatur* in arborum foraminibus, villis & domibus. Octo vel novem *ova* uno partu excludit. Ægerrime cicuratur. Si

manu

manu teneatur, caput in utramque partem circumagit. Apud Gesnerum enutrita, accessum hominis ægre ferebat, collum in sublime erigebat, rostrum sine morsu modo extendebat, modo retrahebat. Plumæ capitis rigebant. Caudam erigebat & dilatabat. Usus ipsius est in cibis.

Aldrovandus lib. 12. Ornithol. c. 43. JYNGI CONGENER, quem Aldrovandus describit, magnitudine erat par Jyngis; colore capitis, dorsi, alarum, & totius caudæ ferrugineo; maculis luteis transversalibus distincto, pectore & ventre albicantibus, & lineis luteis per longitudinem exornatis. Tibiis luteis; digitis picorum more oblongis.

CERTHIA, Aristoteli κέρθιον, vel ut Robertus Constantinus opinatur, ab astu κερδίον dicta, avicula est exigua, Regulo paulo minor. Rostrum habet arcuatum, in superiori parte longius & crassius. Guttur & pectus candicans; dorsum & alas fulvescentia, nigris maculis ubique distincta. Caudam brevem, rigidam, & in extremitate acutam. Ungues valde aduncos. *Victitat* insectis minoribus. In cavis arborum *nidificat*, & viginti quandoque *ova* ponit. *Vocem* ipsi claram tribuit Aristoteles. Arist. H.A. l. 9. c. 17. Perpetuo fere nunc in hanc nunc in illam partem volitat. Toto anno eandem patriam incolit. Arborum ramis fringillaginis instar sese annectit, & Picorum more arbores perreptat. Sagax ipsi in vitæ officiis *ingenium* Aristoteles adscripsit.

CAPUT IV.

De Merope.

MEropis nomen Albertus Pico viridi, Niphus Grallo suo, alii Paro majori, sed male imposuere. Convenit illi aviculæ, cujus vox multiplicem partitionem capit, ideo à μεϱισμῷ ὀπὸς dicta est; Prob. in l. 4. Georg. Bellon. lib. de Avibus c. 27. quæque Cretensibus μελισσοφάγος, seu Apiaster, Rasi Alkenius, vel Alkerius; Alberto Muscipula, aliis Riparia, Parra, & Gangrena teste Kiranidis interprete dicitur. Magnitudine sturnum superat, Merulis par est. Arist. H.A. l. 9. c. 13. Aristoteles hoc tantum de illa habet. Pennas ejus inferiores pallidas esse, superiores cæruleas, ut Halcyonis, postremas pinnulas rubras. *Descriptio.* Plin. H.N. lib. c. Plinius Aristotelem secutus, pallido intus colore pennarum, superne Cyaneo, priori subrutilo esse dixit. Aldrovandus & maris & fœminæ descriptionem tradit. Mari rostrum est longum, durum, ad instar falcis messoriæ arcuatum, & quasi triangulum. Iris ita rubescit, ut aliam omnem rubedinem superet. *Fœminæ* color ubicunque minus intensus. Tergus quodammodo virescens. Linguam habet sublongam & gracilem: oris rictum tam amplum, referente Alberto, ut multas muscas in os ejus humoris insidentes capiat. Vesiculam fellis amplam humore viridi smaragdi instar refertam.

Locus. In Creta insula tam vulgaris est, ut nusquam non in ea conspiciatur: reperitur & in Italia. Græcis per continentem, incognitam scribit Bellonius.

Victus. Arist. H.A. l. 9. c. 40. Georg. l. 8. Arist. H.A. l. 8 c. 1. Plin. H.N. l. 10 c. 33. Arist. H.A. l. 9. c. 13. *Victitat* apibus; ideo Virgilius Meropis nidum prope alvearia prohibet, & cicadis. Sed nec lampsanæ caucalidis, & raparum seminibus, vel tritico abstinet. *Nidificat* in cavernis, interdum ad sex pedum altitudinem, interdum ad quatuor cubitos, defossis. Et sex aut septem pullos parit.

Volatus. *Volat* gregatim, circa montes qui thymum ferunt frequenter; & cum reliquæ aves quasi sursum ad oculos versus volitent, ille retrorsum caudam versum eum exercet.

Vox. *Vocem* instar hominis quodammodo edit, qui ore in rotundum clauso sonet grul gruru, urubul, & longe auditur. *Ingenium* & *Mores* si spectes, migratoria est. Pullos ne facile capiantur de loco ad locum transfert, & author est Aristoteles esse qui confirment, Meropes parentibus senescentibus vicem reddere; imo eosdem quam primum facultas datur, liberorum opera ali.

Usus. *Usus* ejus in *Medicina* aliquis. Fel si cum gallis & oleo omphacino misceatur, firmam capillis nigredinem inducit. Frixa in oleo manus ab apum punctionibus immunes reddit, si credere fas est. Est & alius *Merops* quem Germani Hirundinem marinam vocant. Est superiore paulo longior, & crassior. Rostrum habet nigrum, longum, acutum, & proprius ad falcem messoriam, quam in illa accedens. A rostro maculam nigram, quæ per oculos retro ad colli initium usque defertur. Alarum pennæ, variis coloribus insigniuntur. Primæ cæruleæ sunt. Secundæ ex cæruleo & flavo mixtæ. Tertiæ omnino flavæ, remiges nigræ & in extremitatibus rubræ.

CAPUT V.

De Regulo.

REgulus, Græcis Trochilus, Orchilus, Tyrannus, σαλπιγκτής, βασιλίσκος, ρόβιλλος τρίκκος, κόρυδαλος, βασιλισκόν, & Tettigon, in Creta inprimis, aliis Rex Senator, Parra, Bitricus, & Acalanthis dicitur, quæ omnia nomina Passeri Troglodyti communiter tribuuntur. Aristoteles ipsi corpus Arist. H.A. l. 8. c. 3. non amplius tribuit quam Locustæ, & cristam è pluma elatiuscula rutilam. Quem Tldrovandus describit, à capite ad extremitatem caudæ mensuratus, vix palmum exsuperabat. *Cristam* in fronte erectam colore fere aureo gerebat, quæ in mortuis non conspicitur. Caput, collum, dorsum, &

mediæ alæ ex viridi lutescebant. Remiges nigricabant, & ad latera flavescebant. Prope earum exortum notabilis visebatur macula. Guttur & pectus ex albo flavescebant, venter candicabat. *Fœmellæ* pallidioribus capitis sunt conspicuæ. Minores etjam ipsis crista pennulæ, quarum caput linea crassa satis velut corona eleganter ambit. In alis duas habent albas maculas, parvam unam, longam alteram, cum mas hanc solam habeat.

Locus. Hyeme *degunt* in urbibus & foraminibus, reliquo tempore in sylvis, inter fruteta & juniperos.

Victus. Arist. H. A. l. 8. c. 3. *Vescuntur* vermiculis, quorum nomine muscæ, formicæ, cossi, & similia insecta intelliguntur. Muscis adeo ingurgitari quidam dicunt, ut aliquando de vita periclitentur.

Generatio. Bis anno *pariunt* & *ova* septem aut sex pisorum ponunt magnitudine. *Volant* solitariæ; & aliqui post migratices recedunt.

Vox. Vox ipsorum zinzulare, ut Authori Philomelæ placet. Magni & sicci in hyeme frigoris tempore, præcipue cantant. Parvitatem corporis ingenii solertiæ in ipsis natura pensavit. Ausu enim magno contra Aquilam pugnare conantur. Cum se proxime quasi manu capiendas obtulerint, casso hominis conatu profugiunt. Multi uno specu in hyeme conduntur, ut parvus in tam minimis corporibus calor, societate augeatur. Cum in veruculo igni apponuntur, tametsi nemo vertat, tamen per se convertuntur: scilicet, ubi ea pars, quæ igni obversa fuit, assata est; altera, quæ non est assata, quia gravior, descendit. Motu insolito & cantu quamvis suavi gestientes, quia ariduli vaporosum aërem plausibiliter excipiunt, & adventantem humiditatem, qua refocillentur implorant, pluvias affuturas denotant. Eædem ingruunt, Arato teste, si cava terræ subierint. Unde floricomis hymenæis infestos dixit Avienus, quia isti sereno cœlo gaudent. (Arist. H. A. l. 9. c. 11.) (Aratus in Phænom.)

Datur & alius REGULUS NON CRISTATUS, qui quandoque in agro Bononiensi capitur. Similis hic, cristam si excipias, superiori Regulo. Rostrum ei gracile, oblongiusculum, saturrimo atro colore resplendens, interna capacitate, & utraque mandibula, unà cum linguis rubicundis. Vertex, collum, Dorsum colore bætico ad flavum nonnihil vergente. Oculi nigrescentes, quos plumæ cinereæ ambiunt. Alæ & cauda exteriori superna superficie ex fusco ad spadiceum vergunt. Pectus, alæ internæ ac supremæ, caudæque inferioris initium sunt flava. Postici digiti unguiculus omnium est maximus; digitus à medio anticorum magnitudine secundus, duo cæteri antici minores & æquales inter se sunt. Mascula alba, quam cristatus habet, in hoc non conspicitur.

CAPUT VI.

De Passere Troglodyte, & Asilo ave.

PAsser Troglodytes, quem Ætius σιλιπτίδα vocat, etsi multo minor Regulo, quod hic pluribus pennis vestiatur, appareat: duplo tamen plus carnis possidet. *Rostrum* habet longiusculum, acutum, superne fuscum, inferne albidum; *lingulam* admodum exilem, bifidam, continens. Ventrem, collum, ac dorsum ex fusco ad spadiceum inclinante vestitum. Pectus cinereum; Caudam semper subrectam & albo colore interpunctam. *Victitat* vermiculis. *Nidum* sæpius in sylvis, aliquando in posticis ædibus, & stabulis stramine tectis; juxta parietes domuum, & sepes, ex musco foris, ex plumis intus construit. Ovi is erecti, & in altero suo fine consistentis formam habet; in medio latere ostiolum. Per hoc ingreditur, & egreditur. Bis anno parit, & *ova* novem, uno tempore deponit. *Volat* solus, nonnunquam gregatim, semper breviter; & quoties aliam sui generis offendit, eam aggreditur. Mira ipsi *Cantus* inprimis si cicuratur, (cicuratur difficulter) suavitas; quem Majo præsertim, sæpe hyeme exercet. In festo trium Regum, cum omnibus, quos eo anno educavit pullis cantillare Galli fabulantur. Cinis in pulverem exusti, & ex vino bibiti, calculosis opitulatur. Cerebellum in Diasatyrion recipitur.

Quem Bellonius pro *Passere Troglodyte* quemque Galli Favette ronse à colore fulvo vocant, ponit; Ruticillæ admodum est similis, paulo vero minor, corpore oblongiusculo, rostro gracili & oblongiusculo. *Mas* magis quam fœmina rubet. Vix plus carnis obtinet, quam digiti extremum. Unus tantum in eo color, qualis in Lusciniæ cauda. Hyeme non videtur. Nidulatur, sæpe inter dumos hortorum, & in ramis cicutæ; aliquando retro parietes in urbibus & pagis. *Nidum* ingeniose intus ex setis equinis construit. Quinque plærumque *ova* edit, eaque cinerei coloris, nigro maculati. (Bellonius l. 7. de Avibus c. 4.)

ASILUS seu οἶστρος inter aviculas vermivoras ab Aristotele numeratur; quanquam hoc nomen & insecto volatili, quod Equos infestat, tribuatur. Si ea est, quam Bellonius ob parvitatem Philosopho ita vocari scribit, & depingit; habet cristam capitis flavam, rostrum nigrescens, sed in his extremitatibus aliquando luteum, longiusculum, & debile: Caudam, tergus, alarum plicas & extremitates, lutea: crura, pedes, & ungues nigra. *Degit* in umbrosis nemorum locis. *Victitat* bestiolis vivis, & grana aversatur. Semper *canit*.

C A-

CAPUT VII.

De Hirundinibus in genere.

Hirundo, seu à voce sua, ut Varro credit; seu ab hærendo, quod tectis ædium, vel trabibus, ubi nidificat, adhæreat, dicta, à Græcis χελιδὼν, χελιδὼ, κοτίλλη, κεκρόπις, κωτίλος, ἀττικόρα, ἀδωνιὶς, κρέϊες, & ὀλελυγόνα vocatur. Vagam volucrem Ovidius, Daulidem avem Plutarchus, Bistonis alitem Seneca, Pandione natam alii dixere. *De Generibus* Hirundinum non conveniunt authores. Aristoteles, *Domesticas, Apodes, & Falcuas* agnoscit. Plinius, *Domesticas, Rusticas, Apodes, & Riparias.* Gesnerus, *Domesticas, Sylvestres & Riparias.* Scaliger, *vulgares nigras, Subfulvas,* simili forma in ripis nidificantes. Quater illis grandiores, toto corpore atras, fœdissima facie, cruribus brevissimis, crassissimis, hirtis; & *Buteonis* magnitudine, sed facie nullo modo ab his dissimili. Dantur & albæ, seu quod præ nimio frigore albescant; seu quod canescant ante tempus, ut alia quædam animalia, seu quod artificio tales evadant. Si quis albas, inquit Aldrovandus, desideret, ova earum dum cubant, oliva illinat.

Plin. H. A. Plin. H. N. l. 10. c. 33. Gesner. in Ornithol. Scalig. Ex. 228. Arist. H. A. l. 3. c. 12. Arist. l. de coloribus. Aldrovandus Ornit. l. 17. c. 6.

Descriptio. *Descriptione* longa opus non est. Formæ est gratæ, nigredinis decentissimæ, modicæ carnis, plumarum multarum. Albedo totum cingit ventrem; hinc ποικίλη Aristophani. Color cæruleus, ad latera per caput alasque refulget, unde Cyanea Simonidi. Rubedo sub gutture potissimum & pectore emicat. Unde Ovidius.

—— *Neque adhuc de pectore cædis*
Excessere notæ, signataque sanguine pluma est.

Oculi eruti renascuntur, seu quod pullorum acu puncti visum recipiant, quod Ælianus de alba in Samo nascente ab Aristotele proditum ait; seu quod laceratis eorum oculis, alii subnascantur, ut nonnulli prodidere. *Cauda* est bifurcata, & longa. *Pedes* breves nigri & debiles. *Interna* si spectentur, *fel* aliis ventri, aliis intestino adhæret. *Ventriculus* ipsis longior. In dissectis pullorum qui primo partu exclusi sunt, ventriculis luna crescente, lapilli, chelidonii dicti, magicis narrati artibus reperiuntur. De colore non constat. Nigrum & album Trallianus, candidum & rubenti colore Plinius, varium & parvum Dioscorides, prodidere. Aldrovandus, unum intus albicantem, extra melinum, alterum subrubentem habuit.

Plin. H. N. l. 12. c. 37. Æl. H. A. l. 2. c. 3. Æl. H. A. l. 17. c. 2. Arist. H. A. l. 2. c. ult. Trallianus l. 1. c. 15. Plin. H. N. l. 11. c. 17. Dioscor. l. 2. c. 49.

Locus. In nulla non regione inveniuntur. A Thebarum duntaxat, quod urbs illa sæpius capta sit, & Biziæ in Thracia, propter Therei scelera, abhorrent. In Ægypto perennant, nostræ hyeme mense Septembre seu Octobre vel conduntur, vel in vicina tepidiora loca abeunt. Inventæ multæ in apricis montium recessibus nudæ atque deplumes. In quadam Germaniæ superioris sylva, incisa quercus putrida, plena Hirundinibus inventa est. In Septentrionalibus locis inter cannas descensuræ, sese colligunt, & sæpissime in modum conglomeratæ massæ, à piscatoribus extrahuntur, & in æstuaria deportatæ, caloris accessu resolutæ, volare incipiunt, sed exiguo tempore durant. Redeunt sub veris initium: ideo à Rhodiis sub hyemis finem invitantur. Et Calpurnius illis visis oves ab hybernis stabulis educi jubet. Easdem redire indicio observatum. Migraturæ cum rubro filo pedi alligato dimissæ sunt, idem retulere reduces.

Plin. H. N. l. 10. c. 24. Arist. H. A. l. 8. c. 16. Vossius de Idolol. l. 3. c. 82.

Victus. *Victitant* insectis, ut cicadis, ideo eas in ædibus haberi vetabat Pythagoras; apibus, unde nidos earum alveis propinquos tolli, Aristoteles jubet; muscis, culicibus, papilionibus, & aliis. Carne vesci, credidit Aristoteles, an granis dubitatur.

Plut. l. 8. Sap. q. 7. Arist. H. A. l. 9. c. 40. Arist. H. A. l. 8. c. 3.

Generatio. De artificiosa *Nidorum* structura, in sequentibus dicemus. Quantum ad *coitum* cum cæteræ aves in eo à maribus conscendantur, Hirundines, contrario quam aliæ modo miscentur, aversæ nempe. Bis anno, quinque, semel ova, magnitudine olivæ, ferrugineis maculis conspersa pariunt, nec plura utero gerunt. Primi partus, injuria frigoris (prima namque parit) corrumpuntur; posteriore pullos, sed cœcos proferunt. *Fœtus educatio* summa peragitur à mare & fœmina æquitate. Alterant cibum, & à primo natu, finitur in ultimo. Nil amplius, qui accepto cibo locum mutavit, accipit, donec in pristinum redierit. Hesiodus citante Æliano, dimidium tantummodo somnum perficere ait.

Æl. H. A. l. 2. c. 3. Arist. H. A. l. 6. c. 5. Plin. H. N. l. 10. c. 33. Æl. H. A. l. 3. c. 25. Oppian. in Cyneg.

Vox. *Vox* ipsarum per fritinnire, thrinsare vel drinzare, zinzilulare, minurizare, à latinis; per ψετυρίζειν, πιτυβίζειν, & τιτύζειν à Græcis, exprimitur. Canunt stantes; aliquando in volatu clamant breve & abruptum quiddam. Mane & tempore coitus magis strepunt.

Rarissime propter pedum debilitatem & brevitatem *incedunt*. Volucrum vero solis, flexuosi volatus, velox celeritas, quibus ex causis neque rapinæ cæterarum avium obnoxiæ sunt.

Plin. H. N. l. 10. c. 33.

Ingenium. *Ingenium* & in eo qui quidem quod cicurari nequeant pullis Chelidonia applicata, visum restituant, blattas ovis infestas apio fugent, & postquam pullos à serpente laniatos animadverterint, circa ejus maxillas se tamdiu, donec conficiantur, volvant; testantur; sed in Nidorum structura maxime. Hos luto construunt, stramento

Oppian. Halieut. l. 5. Plin. H. N. l. 10. c. 33.

mento roborant. Si quando inopia est luti, madefactis multa aqua pennis, pulverem spargunt. Ipsum vero nidum mollibus plumis floccisque consternunt, tepefaciendis ovis, simul ne durus sit infantibus pullis.

Præsagium. Putantur pluvais *præsagire*, cum circa lacus ita proxime volitant, ut etiam ventre contingant; vel hac & illac volantes parietibus subinde hærent; vel usque adeo humiles feruntur, ut pedibus humum verrere videantur; seu quod tum muscas & alia animalia venentur; seu quod commotam sursum auram perhorrescentes deorsum pavitent.

Affectus. Quantum ad *Sympathiam* vel *Antipathiam*, vix aliquos videntur, vel amicos vel hostes habere. Cum passeribus tamen, qui initio veris earum præoccupare nidos conantur, pugnant, & observatum Coloniæ, Hirundinem cum Passerem ejicere non posset, stridore suo multas convocasse. Hæ cum impetu advolantes, luto, quod ore singulæ gerebant, nidi foramen obstruxere. Passer inclusus suffocatus est.

Usus. *Usus* ipsarum pullorum inprimis sylvestrium *in Medicina* maximus. Cor cum melle devoratum, quartanas pellit. Lapilli, croceo linteo involuti, linoque ad collum suspensi, easdem tollunt. Caput matutino pascenti præcisum, & luna plena lineo panno adalligatum; capitis medetur doloribus. Idem lapilli si manu singuli teneantur, faciunt, si Marcello credimus. Aqua hirundinum destillata Epilepticos sublevat. Lapilli ad brachia alligati, si Sexto credimus, eosdem sanant. Nec male fimus cum aceto & castoreo à quibusdam iisdem exhibetur. Stercus cum felle taurino inunctum capillos denigrat. Fel & sanguis mire caliginibus prosunt. Idem, si tepidò applicetur, oculum ictu læsum restituit. Celebris nidorum in angina usus, sed & crematarum cinis eandem discutit.

CAPUT VIII.

De Hirundinibus in specie.

ARTICULUS I.

De Hirundine Agresti, & Riparia.

Plin. H. N. l. 10. c. 33. HIrundo *agrestis*, quam Plinius *Rusticam* vocat, in capite, collo & dorso, hirundinis domesticæ est colore. Sub rostro, gutture, & toto ventre ad caudam usque candicat. Pedes habet pennis obsitos. Sed & maculam prope caudam albam tantæ magnitudinis, ut dum volat, nihil in ea nigredinis, caudæ extremitates, caput, alas, & dorsum si excipias, appareat. His notis à domestica distinguitur. Caudam quidem etiam bifurcatam habet; sed longissimis illis, quæ in domestica visuntur, destituitur. Raræ sunt in domibus. Diversos figura, sed eadem materia confingunt nidos. Idem ibid. Totos supinos, faucibus porrectis in angustum, utero capaci; mirum qua peritia, & occultandis habiles pullis, & substernendis molles. In Ægypti Heracleotico ostio molem continuatione nidorum evaganti Nilo inexpugnabilem opponunt; stadii fere unius spacio; quod humano opere perfici non posset. In eadem juxta oppidum Coptom insula est sacra Isidi, quam ne laceret amnis idem, muniunt opere, incipientibus diebus vernis palea & stramento, rostrum ejus firmantes, continuatis per triduum noctibus, tanto labore, ut multas in opere emori constet. Ea militia illis cum anno redit semper.

RIPARIA Marcello Empirico Ripariola, Gazæ Falcula, Græcis Drepanis dicitur. Fœmina prone præter pectus candicat, supine fusca est: mas vero magis nigricat, collo toto, præterquam sub rostro, ubi macula est, lutescens. Hoc tantum cum Hirundinibus omnibus commune habet, quod pedibus sit curtis, multum volet, & insecta in volatu capiat. *Nidos* non faciunt. Ripas excavant, atque ita internidificant. Aldrovandus illatis tantum plumis & stramentis nidulari audivit. Æstate tantum apparent, mense Augusto cum Sol est in Leone, & cum imber incessit. Eo tempore pariunt, cumque pulli convaluerint, moriuntur. Plinius, migrare multis diebus antequam futurum est, ut amnis auctus attingat ejus nidum, author est. Huc refer Hirundinem MARINAM aucupibus Italis dictam, quæ corpore est major, pedibus longioribus, ventre toto ad pectus usque candicante, capite, alis, & dorso fuscescentibus. Rostro robusto, nigro; Rictu maximo eoque coccineo. Cauda bifurcata, pedibus aterrimis. A rostro per oculos ad pectus fere usque notabilis linea atra defertur, & velut torquem prope pectus constituit.

NB. *De Hirundine exotica vide Mantissam.* Num. 11.

ARTICULUS II.

De Apode.

APos, aliis κύψελος, nonnullis *Hirundo marina* vocatur. Est toto corpore plumis egregie munita, unius coloris, qualis in murium pilis, conspicitur. Caput habet supra admodum latum; collum brevissimum, rictum adeo amplum, ut integros scarabeos deglutiat, rostrum exiguum, nigrum, alas longas, caudam bifurcatam, crura breviscula, ad digitos usque pennis obsita, ad repedendum potius quam insistendum facta. Digitos utrinque binos,

binos, ut in Picis Martiis, unguibus acutis armatos, quibus quod rapuit adeo constringit, ut id perfodiat.

Victitat insectis per aëra volantibus, eaque nisi volans capit & edit. *Oculorum* vero acie ita valet, ut per mille passus muscam
Plin. H. N. l. 10. c. 39. observet, & subito insequatur. *Volant* plurimum, & gregatim, arcus tensi figura, sæpe alas non movendo. Hæ sunt quæ toto mari cernuntur, nec unquam tam longo naves tamque continuo cursu recedunt à terra, ut non circumvolitent eas Apodes. Cætera genera resident, & insistunt: his quies nisi in nido nulla, aut pendent aut jacent. Nidificant in foraminibus turrium. Visæ & in speculis & abruptis fluminum littoribus. Fœtus earum Bononiæ magno væneunt.

CAPUT IX.

De Upupa.

UPupam avem, quæ Græcis communiter ἔποψ, Orus Cucupham, alii σιήτην, ἀλεκτρυόνα, γέλασον, κυκύφαν, Phylincopteron, Agriopetinon, & ἀγξικόκερον
Pausan. V. G. appellant. Magnitudine paululum Coturnicem excedit. Color in ea cinereus albus & nigricans, quem mutat autumno inprimis. Unde apud Æschylum δύο μορφὴς φάνειν dicitur. *Rostrum* ei nigrum, rotundiusculum, falcatum, parumper à late-
Plin. H. N. l. 10, c. 24. ribus depressum. *Capiti* plicatilem cristam, τριλοφίαν Græci dicunt, ex viginti sex plumis constantem, dedit natura, quæ per medium caput à rostro residet, & per capitis longitudinem pro avis arbitrio, surrigitur & contrahitur. Hinc μακρεσίκερανος, & κορυθαίολος poëtis cognominatur. Fit id
Aldrovandus Ornithol. l. 17. c. 11. beneficio musculi, qui inter verticem capitis & rostri initium in quodam cavo locatus, totus continuus, à verticis extremo, & frontis carnosiore initio nascitur, & utrinque supra nares, infima parte carnosior, & rubicundus, extima & suprema, cui cristæ plumulæ profunde implantantur, membranosus magis, ac cutaneus, desinit. *Lingua* ipsi parva, trigona, initio lata, extremo, instar æqualium laterum trianguli acuta, in profundo latitat. *Aspera arteria* initio divaricationum, quibus in pulmones utrosque finitur, duo velut oscula, extrinsecus laryngis vicem supplentia exhibet, quibus pellicula tenuissima prætenditur. Annuli semicirculares in utrumque latus terminati, nequaquam interna parte coëunt, sed tota interior facies hiat, subtilissima membrana obtenta tantummodo cooperta, quæ aëre & spiritu & copioso, vocis efformandæ ac edendæ gratia, concepto, in amplum distendi potest.

Locus. Arist. H. A. l. 9. c. 11. Montes & sylvas *incolere* Aristoteles testatur. In sepulchris, & humano stercore commorari Isidorus. Rarius arboribus insidere, sæpius in terra, maxime ubi immundicies est, experientia. Plurimo anni tempore, in montium angustiis, & arborum cavis locis latitat. Ideo verno tempore deplumis solet conspici.

Vescitur myrti baccis, vermibus, formicis, *Victus.*
muscis. Uvis sæpe tam immodice, ut ebria evadat. De *Nido* non convenit inter Au- *Generatio.*
thores, nec sibi constat Aristoteles. Gesnerus sub stipitibus arborum. Olaus M. in *Olaüs M. l. 29. c. 21.*
paludum tuberibus nidificari tradit. Hic *H. A. l. 9. c. 15.*
modo nidum luti vice stercore humano, seu ut intolerabili odoris fœditate homi- *Ælian. l. 6. de Animal. c. 1.*
nes ab eodem fuget; seu ne venenata ad eundem animalia accedant, circumlinire; modo, stipites arborum subire, & sine ullo instrumento in cavis parere, scribit. Terna *ova* Perdicum similia, sed minora, du- *Anglicus lib. 119. cap. 116.*
riora, aspectu deformiora, & odoratu graviora, parit.

Lente admodum *volat.* *Volatus.*

Vox ipsi per æstatem alia, alia per hye- *Vox.*
mem, si Alberto credendum; si Polluci *Pollux. l. 5. c. 13.*
πωπίζει semper, si poëtis, πῦ πῦ semper clamitat. Si gemit, pluviam indicat. Si clamat, vulpem in vepretis hærere innuit. Si ante vitium tempus canit, insignem vini copiam prænunciat.

Ingenio non destitui certum, si ex uva- *Ingenium.*
rum esu ebria adiantum herbam ori inserere; & circumambulando sibi mederi, gramen adversus βασκανίαν edere; clausum nidum, herba quadam, prodente Æliano *Ælian. de Animalib. l. 3. c. 26.*
aperire, verum est. Senescentes, inter pullos jam adultos plumas deponunt, & visum amittunt. Ab iisdem, donec vires recuperent, pascuntur. Visus admota herba, restituitur.

Invenit & in *Medicina usum.* Cor in late- *Usus.*
ris doloribus laudatur. Mira in somniis videbis, si sanguine tempora illeveris. Lingua obliviosо suspensa prodest. Pennarum suffitus vermes expellit. Corium capiti impositum dolorem sedat. Ala dextra cum dente hominis ad caput dormientis suspensa, non expergisci, donec auferatur, fabulam esse credo.

CAPUT X.

De Paris in genere, & in specie.

PArus, Ægithalus, Parix, & Parula dicitur. Tria ejus *Genera* agnoscit Aristoteles; plura adjiciunt alii. Omnibus juxta oculos maculæ albæ sunt. Unguibus etiam omnes reptare, & facile, ubi volant, adhærere possunt, ita ut nucem è filo illis suspensam adhærescentes comedant.

Semper fere in arboribus *degunt*; raro *Locus.*
terram petunt. Ad Belgas & Anglos quotannis sub initium Octobris accedunt.

Vescuntur muribus, cute tantum detracta. *Victus & Vox.*

 Ob-

Objectis, vermibus, apibus, nucibus, cannabino semine, quod dum rostro perforant, sonum fabri malleum in asserem adigentis excitant. Sebum eis exhibetur, ut lentore fauces demulceantur, & suavius canant.

Generatio. *Nidificant* in cavis arborum quidam, nonnullæ nidos de arborum ramis miro artificio suspendunt. *Ova* plurima edere scripsit Aristoteles. Gregatim & impetuose volant. Tinnire per noctem author Philomelæ scribit. Veniunt apud Helvetios in cibum, & regium morbum, patientis aspectu in se, si nonnullis credimus, recipiunt.

Arist.H.A. l.9. c.15.

Species Parorum sunt, *Major*, *Palustris*, *Sylvaticus*, *Ater*, *Cæruleus*, *Caudatus*, & *Cristatus*.

Aldrovandus l. 17. Ornithol. c. 13.

PARUS major Aristoteli αἰγίθαλος σπιζίτης, Turnero & Longolio Parus Carbonarius, Gazæ Fringillago vocatur. Coloribus quinque viridi, luteo, albo, nigro, & cæruleo elegantissime variat. *Caput* integit vitta, præ intenso nigrore instar corvi resplendens. Tempora & oculorum ambitus albent. *Lingua* extrema in duas partes fissa est, quarum utraque denuo in exigua quasi capillamenta subdividitur. *Cauda* est bifida, partim cinerea, partim nigra, cujus extremæ utrinque pennæ duæ, exteriori parte candent. Propter cantus suavitatem alitur, eumque per totum continuat. Pulverizatus colicos & nephriticos cruciatus tollit.

PARUS INDICUS tribus potissimum coloribus, oculos si excipias, cæruleo, albo, & nigro, constabat. Guttur, pectus, & totus venter candibat. Vertex capitis & collum coloris erant cærulei diluti; Pedes nigerrimi.

PARUS PALUSTRIS in agro Bononiensi Paronzino, Bellonio, quartum Pari genus, Turnero Schæniclos Aristotelis dicitur. Capite est prorsus nigro, ut à Gesnero describitur; pectore & ventre albicat. Dorso & cauda frigescit, crura sunt rosea.

SYLVATICUS macula per medium verticem rubente est conspicuus, partibus utrinque nigris, crusculis fuscis, alis nigricantibus, reliquo corpore viridis, ventre dilutius.

ATER qui & *Carbonaribus*, albam maculam infra oculos habet, aliam in occipitio, caput nigrum, ventrem luteum, crura fusca.

CÆRULEUS ab Aristotele tertio loco, & absque nomine peculiari positus, quod solus cæruleo capite sit insignis, ita dicitur.

CAUDATUS Aristoteli ὀρινὸς, Bellonio Monticola, aliis, sed male ἀνώνυμος vocatur. Niger est, parte prona, albus supina, in mediis alis rubet, circa imum ventrem dilutius. Vertex ei albus, rostrum fuscum, cauda bifurcata, & tantæ longitudinis, ut retro per tergus super caput posita, hoc longitudine sua vincat. In fœmina omnia sunt pallidiora, & color tergoris in mare castaneus, in hac ferme fuscescit. *Incolit* montes & sylvas, & raro, nisi frigido tempore invenitur. *Vescitur* vermibus, araneis, & similibus animalculis. Sed & arborum germina principio veris amputat. Nidum struit inter frutices, duos fere palmos cum dimidio longum, ex musco & araneorum filis compositum, aditu semper angusto.

Arist.H.A. l. 7. c. 23. Bellon.l.7. c. 25.

Species quæ *Mourier* Gallis audit, rotundum aditu gemino ad arboris alicujus truncum suspendit, & multa ova parit. Visus ex lanugine illa, quæ in salice vetusta & populo, extra ex lino aut cannabe extructus. Quem Aldrovandus à Presbytero quodam Coloniensi descriptum exhibet, avicula est Wyntepsker, quasi vini promum Colonienses dicunt.

Volant Pari caudati invicem, & modo hanc, modo illam petunt arborem. *Vox* ipsis non ita incondita; altum vero veris inprimis tempore clamant. *CRISTATO* magnitudo est Paro majore minor, montano par. Caput cum paucis punctis albis nigrum, crista retro extensa, corpus pronum fuscum, pectus album, crura cinerea. Degit circa abietes & Juniperos.

CAPUT XI.

De Motacillis, & Muscicapis.

Motacilla, Hesychio κίλλορος & σεισοπυγὶς, à motitatione caudæ dicta, à quibusdam cauda tremula vocatur. Commune omnibus muscis vesci; & circa aquas & pecora, ideo versari: combustarum pulverem contra lapidem vesicæ vehementer laudari Faventinus & Massa reliquere. Species ipsarum sunt *Alba* & *Flava*, ad quas *Spipolæ*, Spardæ, & aliæ *Muscicapæ* referri possunt.

Aldrovandus Ornithol. l. 18. c. 22.

ALBA, quæ & communis Gazæ Albicula, Bellonio Aristotelis Cnipologus, sed forte male, avicula est oblonga, vertice, collo superiore & pectore nigris, dorso cinereo, rostro longiusculo, tenui, nigro, gula candida, ventre toto candido. Fœmella vertice est cinereo, gula lutescente, cætera mari similis. Versatur circa aquas: sæpe & aratrum vermium causa sequitur.

FLAVA duplex est. *Alteri* caput proportione parvum, fuscum: rostrum longiusculum, nigricans. Cranium mollissimum, alæ breves, venter cum paucissimo luteo albicans, qui color initio caudæ inferius intensior est. Pennæ in alis nigricantes, in medio per transversum albidæ, extremæ totæ nigræ, cauda bifurcata, reliquo corpore longior. Ab Accipitre persequente si evaserit, egregie cantare dicitur.

Alteri

Alteri rostrum gracile, atrum, in extremo parum recurvum, flavedo à gula ad podicem usque præcedente intensior. Caput & dorsum ferruginei ferme coloris, mentum albicante macula velut barba cana vestitum.

Ornithol. l. 18. cap. 26. 27.

Spipolarum, ut aucupes Bononienses appellant, tres describit Aldrovandus species. *Una* habebat caput leucophæum, albam sub mento maculam, pectus rubicundum. Dorsum cinereum, ventrem ex rubicundo & albo varium. *Altera* pectus maculis fuscis deorsum descendentibus interstinctum, ventrem albescentem, maculam retro ad oculos majusculam ad ferrugineum accedentem. *Tertia* cui & Boarinæ nomen, tota erat ex albo lutescens, rostro & pedibus fuscescentibus.

Stoparolas idem exhibet binas; unam pectore & ventre fere candido; Capite, quod maculis nigris in vertice, conspergitur, collo, tergore, cauda subfuscis: *alteram* rostro oblongo, recto, supra tamen parumper *declivi*, superius nigro, inferius corneo: collo, pectore, & ventre pallidis, oculis exiguis.

Ornithol. l. 18. c. 28.

Muscicaparum, quæ forte Oppiano, quod circa boves volitent βουδύτῃ, plures exponuntur ab eodem species; ex quibus illa quam Pigliamosche aucupibus Italis vocari scribit, in collo maculam albam velut torquem habet, in medio alarum aliam: *Altera*, Magnanima quasi munus fabri obiens dicitur, forte quod rostro sonore tundat, dum Muscas capit. *Tertia* quæ Gesnero Glarea, cruribus roseis, & ante hyemem avolat. *Quarta quam* Germani Todtenvogel vocant, forte quod imminente pestilentia sint frequentiores, solitaria est, & per arbores irrequieta volitat. *Quinta* Gallis Moucherolle dicta, quæ passeri adeo similis est, ut non nisi moribus dum vivit; & rostro cum mortua est, ab eo distinguatur. In sylvis & dumetis latitat; & crura habet rosacea. Quidam Linariis eas comparant. Gesnerus eandem cum sua Prunella esse conjicit.

CAPUT XII.

De Rubetra, Rubecula, Pyrrhula, & Phænicuro.

Arist. H.A. l. 8. c. 3. Scalig. ad H.A. l. 8.

Quæ Aristoteli Græce βατὶς, illam Gaza Latine Rubetram, Scaliger Rubicolam transtulit. Non convenit de ea inter Authores. Niphus Italorum Baradam esse opinatur. Germani quidam Turdorum minimum genus quod rubi fructu victitat: Longolius Linariam seu Miliariam; Turnerus Anglorum Moretetteram, aut Stonchatteram; Bellonius Gallorum Traquetum, quod continuo alas motitet. Si hunc sequimur, fringilla paulo minor est. Capite supremo nigricat, unde Melanocephalos Cretensibus dicitur. *Collum* & dorsum habet cinerea. *Mas* à fœmina discrepat, quoniam ventre candicat, dorso, capite, & collo albicat, gerit & albam per alas lineam. In Græcia, Creta & Gallia continuo, migratoria enim non est, visitur, & semper dumetorum cacuminibus insidet. Unde forte ei apud Græcos nomen, nec ad pagos vel vicos propius accedit. Solitudine gaudet, & gregatim duntaxat, dum soboli intenta est, volare conspicitur. *Nidum* tanta struit industria, ut difficulter quo intret vel exeat invenias.

Rubecula, quæ Græcis ἐρίθακος, ἐριθεὺς, ἐρίθυλος, ἐριθέα, & δάνδαλος, Gazæ etiam Sylvia, pectore est aurantio ad ferrugineum accedente, lingua bifida, cauda duodecim pennis instructa, quam sæpe motitat, postquam submiserit absque tremore statim erigit, & sic ejus pulli à Phœnicuri, seu Ruticillæ fœmina, & pullis, quibus ita similes sunt, ut vix ab oculatissimo dignosci possint, quæ simul atque caudam moverit non cessant, donec ter aut quater simul moverint, dignoscuntur. Æstate cum prole ad desertissima quæque loca secedit, cum Ruticilla comparet. In fine Autumni perfectam in pectora rubedinem nacta, ad oppida & pagos confugit, quo tempore Ruticilla delitescit. Nunquam fere in eodem saltu nisi una reperitur; unde Phavorino ὄρνεος μονῆρος καὶ μονότροφον, & natum inde illud, una arbor non capit duos Erithacos. *Voce* homines imitari, prodidit Porphyrius. Si cava terræ subierit, pluviam prædicit. Merulam amore tanto prosequitur, ut noctu fere in proxima arbore prope eam quiescat. Dicitur & morbo comitiali esse obnoxia.

Hesych. & Phavorin. Lex.

Porphyr. l. 3. de abstin. ab animal.

Pyrrhula seu Rubicilla, Scaligero Byrriola passeris est magnitudine; gula, pectore & ventre, miniaceis seu purpureis (fœminæ pectus totum castaneo cinereo colore diluitur) rostro brevi ac lato, bituminis instar splendente, trigono ferme. Lingua pro corporis magnitudine latiore & crassiore; cujus pars extrema quæ palatum tangit, & sapores dijudicat carnea est & nuda, reliquæ cornea pellicula obteguntur. Degit æstate in montibus & sylvis; sub hyemem ad plana descendit, & facillime capitur. Colorem per totum annum servat. *Vescitur* vermiculis; sed inprimis semine cannabino, & primis illis arborum mali præsertim & pyri gemmis, quæ ante folia & flores erumpunt. Sed & nucibus ac acinis rubentibus sambuci aquatici, & solani perpetui, delectatur. *Nidulatur* in sepibus & quatuor ova excludit. *Voce* fistulam imitatur etiam fœmina; & omnes cantus avium canendo & sibilando exprimit: forte & humanum sermonem.

Aldrov. Ornith. l. 17. c. 31. 32. Scalig. ad l. 8. Arist. H.A.

PHOE-

Arist. H. A. l. 9. c. 49. PHOENICURI seu Ruticillæ, quam Aristoteles & Plinius cum Erithaco confundunt, plura fortassis sunt *genera*. Turnerus enim caput scribit ei esse nigrum, Gesnerus macula alba insigne. Aldrovandus quatuor diversas observavit, binas iisdem ex Gesnero adjecit. Tota æstate nobiscum degit, hyeme avolat, aut se abscondit. *Vescitur* muscis, nucleis juglandium concisis, ovis formicarum & araneis. *Nidulatur* in arborum, murorum, & posticarum ædium, ubi hominum minor frequentia, cavis. Bina aut terna *ova* parit. Cuculi pullum, qui aliquando in ejus repertus fuit nido, alit. In sublimi aliquo ædificio, primo inprimis diluculo, idque veris tempore, *canit*. Hyeme & pullis exclusis silet. Inter incubandum prætereunte aliquo clamitat.

CAPUT XIII.

De Antho, Cannevarola Bononiensium, Oenante, & Lusciniola.

ANTHI avis, quem Florum Gaza vertit, facit mentionem Aristoteles, eidemque fringillæ magnitudinem, pedes fissos, pulchrum colorem, domicilium circa aquas & pecudes; victum ex herbis & vermiculis facilem, oculorum imbecillitatem, hinnitum equorum, quem herbæ pabulo, adventu ipsorum pulsa imitatur, ad hunc modum se ulciscens, odium cum Spino & Ægitho tantum, ut sanguinem eorum credant non coire, multisque ob id veneficiis infament, tribuit. Quænam illa hodie sit avis, non convenit inter scriptores. Bellonius illam quæ Gallis Bruant dicitur, esse credit, illamque fringilla esse majorem, mares fere lutescere, cauda flavescere, cruribus & pedibus nonnihil rubescere, circa altas & proceras arbores procul à pratis dissitas versari, plerumque canabino semine vesci, ad minimum quinque pullos excludere, dum volat strepitum edere, scribit. Aldrovandus, qui modo descriptam avem Chloridem esse putat, spipolam esse judicat, cum & pulchra sit, & omnia fere ea, quæ Antho Aristoteles adscribit, admittat. Circa amnes, inquit, & prata uliginosa degit, & si ab equis ibi pascentibus pellatur, aufugit quodam cum garritu, quo, hinnitum equi quodammodo imitari videtur. Gesnerus denique illam Aviculam quam circa Argentoratum Gaulammer vocant, Aristotelis Anthum esse conjicit.

Plin. H. N. l. 10. c. 42. & 74.

Aldrov. l. 17. c. 33.

CANNEVAROLA Bononiensium, quod in viridi crescenteque cannabe & niduletur, & degat sic dicta, Germanorum Crasmuscho, & Anglorum Titlingæ, si Aldrovando credimus, per omnia similis est. Lusciniam tam exacte corporis figura exprimit, ut nisi paulo esset minor, nec tam ruffesceret, prorsus eadem videretur. Tota parte prona, gula nempe, pectore, & ventre ex albo flavescit, supinè capite, collo, dorso, & alis ex luteo fuscescit. Rostrum habet lutescens longiusculum. Caput planum. Caudam breviusculam infra lutescentem, supra ad ferrugineum vergentem.

OENANTHE Aristoteli & Plinio memorata, Gazæ vitiflora seu vitifera, vel à colore simili uvis germinantibus; vel quod vini tempore appareat, vel quod uvis delectetur, ita dicitur. Abdit se sub caniculæ exortum, eadem occidente conspicitur. Vitat interdum frigus interdum æstum. Quænam sit avicula ambigitur. Bellonius illam esse credit, quæ Gallis, Cul blanc, Italis Culo bianco dicitur. Avis est Sittæ magnitudine; rostro, alis, cruribus, & caudæ extremitate nigris; dorso cinereo; lingua oblonga ac plana, pedibus parvis: cruribus oblongiusculis. Quia quicquid sub ventre, infra, & supra Uropygium, & anteriorem partem caudæ album est, Cul blanc vulgo vocatur. *Versatur* in parvis dumetis, neque in *volatu* perseverat. *Nidulatur* in foraminibus veteris maceriæ, quandoque etiam in lapidicinis, quin & in terra, ubi bos aut aliquod jumentum vestigium impressit. *Vescitur* erucis & vermibus terræ. Plures Couli blanci descriptiones apud Aldrovandum vide.

Arist. H. A. l. 9. c. 49. Plin. H. N. l. 10. c. 29.

Aldrov. Ornith. l. 17. c. 38.

Quam Bellonius LUSCINIOLAM appellat, avis non est obvia. Pectore, capite, dorso, & collo coloris est cinerei. Pennæ alarum, & caudæ fuscæ; rostrum acutum, subnigrum, gracile, in extremo & intus aureum, celeriter per terram cursitat. Numerose quando æstus ingravescit, & potandi gratia in palustria sese conferunt, capiuntur. Huc refer illam, quam aucupes Itali *Giarolam* vocant, magnitudine alaudæ. Rostrum habet fragile, intus rubicundum. *Rictum* admodum amplum. Verticem, collum, dorsum, & alas coloris varii. *Linguam* bifidam, *Caudam* adeo brevem, ut vix ulla appareat, illamque bifidam, variam, angustissimis plumulis compositam. In pedibus posticus digitus admodum longus, paris longitudinis unguem annexum habet, ita ut ambo pollicem expleant, isque primum rectus fere totus, extremo tantum, admodum exiguo unco modice inflexo, armatur.

TITULUS II

De Insectivoris Canoris.

CAPUT I.

De Luscinia.

INter Insectivoras Canoras primum *Lusciniæ*, alterum *Hypolaidi*, tertium *Atricapillæ* Nomen.

capillæ locum tradimus. Causa in voce patebit. Illa Græcis Ἀηδὼν & Ἀηδώ: Latinis, seu quod in lucis canat, seu quod ante lucem, seu quod lugens Luscinia; sed & Acredula, volucris Attica, Ales Daulia, Pandionia &c. dicitur.

Descriptio. Arist. H.A. l. 9. c. 15. Plin. H.N. l. 10. c. 29.

Formam non est quod describam, cum ubique sint obviæ. *Linguæ* summo acumine caret, nec tenuitatem illam primam habet, quam cæteræ aves, atque hoc illi cum Atricapilla commune intercedit. *Mari* fœmina corporis habitu similis, aliquando tamen ad cinereum vergens, quod & junioribus competit. Illa quam Schwenkfeldius majorem vocat, tota fere cinerea est, & parum rubedinis obtinet. *Sexum* male ex corporis colore, mole, oculo dextro, qui mari major dicitur, collegeris: *Mares* adulti vere capti, quod tum in venerem ruentibus genitalia turgeant sese produnt; extra id tempus, quæ frequentes, & modulatos edit cantus, qui continuo spiritu in longum trahuntur; quæ unico sæpe insistit pedi, & diu immobilis permanet, mas est. Cursitat per caveam fœmina, & cantum brevem concisum ac intermissum promit.

Locus.

Locus ipsis diversus. In sylvis quædam vitam agunt, quæ majores sunt forte, quia se in his tutiores à serpentibus credunt, in sepibus quædam, nonnullæ montana loca amant, palustria nonnullæ; plana aliæ. Hybernia iis caret si Botero credendum; Batavia si aliis; imo mori illatæ dicuntur. Athenis tanta ipsarum copia, ut Philomelam Atticam Poëtæ finxerint. Sunt & prope Arduennam sylvam plurimæ. Æstate adulta non diu apparent, & sub autumno usque ad dies vernos conduntur. Maximi væneunt, quæ in caveis hyemem pertulere. *Cibus* eis vermiculi, sed inprimis formicæ, & illarum ova. In caveis duris ovis & mica panis vescuntur.

Partus. Arist. H.A. l. 5. c. 9.

Nidum vere mense Majo, vel etiam prima æstate, quandoque humi sub sepibus, & arborum truncis, aliquando in ipsis fruticibus viridibus, & densis, ex foliis arborum, paleis, & musco oblongiusculum construunt. Cum plurimum sena ova pariunt; & dum incubant, à cantu, si Aristotelem sequimur, cessant; si Albertum & alios, Luscinia pervigil custos, cum ova quodam sinu corporis & gremio fovet, insomnem longæ noctis laborem (solam ex omnibus somnum negligere, ϰαὶ διὰ τέλους ἀγρυπνεῖν Hesiodus apud Ælianum author est) cantilenæ suavitate solatur; quo possit non minus dulcibus modulis quam fotu corporis, ova animare.

Ælianus var. l. 12. l. 20.

Vox. Sidon. Epist. l. 2. Plin. H.N. l. 10. c. 29.

Cantum & vocem earum, quam εὐστομεῖν Pollux vocat, Sidonius sibilare dicit, Plinii verbis explico. Lusciniis inquit ille diebus ac noctibus continuis xv. garrulus sine intermissu cantus. Densante se frondium germine, non in novissimum digna miratu ave. Primum tanta vox tanto in corpusculo, tam pertinax spiritus. Deinde in una perfecta Musicæ scientia modulatus editur sonus: & nunc continuo spiritu trahitur in longum, nunc variatur inflexo, nunc distinguitur conciso, copulatur intorto; promittitur revocato, infuscatur ex inopinato. Interdum & secum ipse murmurat: plenus, gravis, acutus, creber, extentus, ubi visum est vibrans, summus, medius, imus, breviterque omnia tam parvulis in faucibus, qui tot exquisitis tibiarum tormentis ars hominum excogitavit: ut non sit dubium hanc suavitatem præmonstratam efficaci auspicio, cum in ore Stesichori cecinit infantis. Variant tamen. Nam in palustribus, relaxante instrumenta vocis humiditate nimia, tam sonoræ non sunt. In Hispaniola & Insula S. Johannis, Martyre teste, nunquam à cantu cessant. In Scotia non tam suaviter ac in Italia canunt; & circa Orphei sepulchrum, vocaliores à Thracibus credebantur.

Martyr. in Histor. Occiden. Ind. Pausan. in in Bœotic.

Affectus.

Amicitiam & cum Phænicuris colunt, cum quibus etiam coire creduntur, & cum aviculis mollioris rostri, ad quas caveis inclusas advolitant. *Inimicitiam*, cum collurione qui visco implicatas capit; Accipitre qui eisdem insidiatur; & vipera, à cujus suppositæ oculorum fulgore in certissimam perniciem trahuntur, descendentes enim paulatim ex arbore in prædam ipsi cedunt, ut Merula scribit; quod tamen Cardanus negare videtur, exercent. Inter *affectus* corporis præcipua pinguedo. Sæpe adipis mole obrutæ extinguuntur. Si aliquo alio liberos corripi contingat, formicarum ovis sibi ipsis medentur.

Merula in Mirabil. Cardan. l. de var. rer.

Ingenium. Apud Nemesin. Ecloga. 2.

Ingenium singularis in herum cicuratarum fides; sæpe emissa, (tale Alcon Donaci se dono dedisse canit)

Scit rursum remeare domum tectumque subire
Viminis, & caveam totis præponere sylvis;

imo multæ venditæ vel dono datæ aliis prioris domini desiderio contabescentes commoriuntur; & obstinatus libertatis amor, (si adultæ caveæ includantur, cantus & cibi adstinentia, pro servitute venatorem teste Æliano, silentio ulciscuntur) testantur: Cantus maxime, & Docilitas. Simplex ille, si in solitudinibus degunt; varius & multo apparatu compositus, si in auditores inciderint. Non φιλομύσους duntaxat, sed & φιλοδόξους cum Charmide Atheniensi agnoscas τὸ κερῶς ἐλίπτῃ τὸ μέλος. Nec minor posteritatis cura. Meditantur aliæ juniores: versusque quos incitentur accipiunt. Audit discipula intentione magna & reddit, vicibusque reticent. Intelligitur emendatæ correctio, & in docente

Ælian. in variis.

M

cente quædam reprehensio. *Docilitas* mira. Cæsares juvenes habuere Luscinias Græco atque Latino sermone dociles; prætere meditantes in diem & assidue nova loquentes, longiore etiam contentu. Visum jam sæpe jussas canere cœpisse, & cum Symphonia alternasse: sicut homines repertos, qui sonum earum, addita in transversas harundines aqua foramen inspirantes, linguæve parva aliqua opposita mora, indiscreta redderent similitudine. Fuere tres Ratisbonæ, Anno M. D. XLVI. quæ, intra noctis silentium, quicquid interdiu ab hospitibus colloquentibus inaudierant, Germanico sermone ita promere solebant, ut ab audientibus optime intelligerentur.

Plin. H.N. l. 10. c. 42.

Gesner. in Ornithol.

Usus.

De ipsarum in *cibo usu* non est quod multum dicam. Plumis nudata vox est prætereaque nihil, ut Lacon ille apud Plutarchum dixit. Appositam fuisse in centenaria illa Æsopi Tragici, cui quendam civem Romanum donatione unica XM. aureorum dedisse legimus. Patina, vel exinde colligas, quod centum aviculis, quæ cantu aliquo excellerent, constaret. Arrii etiam filios magno coëmptas esitasse Horatius testis est. *Medicinam* si spectes. Cancrorum oculi cum Lusciniæ carnibus in cervina pelle alligati vigiliam præstant fugato somno. Fel cum melle illitum visum perfecte acuit, ut vult Kiranides.

Plutarch. in Apopth. Lacon.

Horat. l. 2. Serm. Satyra. 3.

Plin. H.N. l. 32. c. 10.

Æl. H. A. l. 1. c. 43.

CAPUT II.

De Hypolaide & Atricapilla.

Arist. H.A. l. 8. c. 3.

HYPOLAIDEM seu Currucam Aristoteli debemus; qui quidem Cuculum in ejus nido parere scripsit; sed cum corporis formam non addiderit, par fere de ea ac Antho inter scriptores concertatio. Niphus cantu & magnitudine Philomelam imitari, & quod in oculi Equi mortui concavitate nidificet, Hyppolaida vocari scribit. Bellonius Lusciniæ in cantu similem, Gallis Fanette brune, facit. Turnerus, Titlingam seu Lingettam Anglorum, quæ Luscinia minor est, colore subviridi. Culices & vermiculos in ramis arborum sectatur; raro humi consistit; hyeme non cernitur, cuculi pullum pro suo educat, & sequitur, esse; & Germanis Passerem gramineum Graßmusche *seu* Grasemücke vocari lirequit. Gesnerus dictionem Germanicam Grasmusche per metatesin à Latinorum curruca factam esse conjicit, & quatuor ejus *genera* facit. *Majores* vel colore sunt fusco præ cæteris canoræ. Circa lacum Verbanum Piccafigas, id est, Ficedulas, vocant, vel pectore albo, capite cinereo. Ex Lino nidum struunt. Atricapillis, maribus caput prima ætate rubet, deinde nigrescit, fœminis semper rubet. *Minores* ventrem album, oculos albicantes habent, inter sepes fere degunt, & hyeme discedunt. Eliota Anglus Passerem sepium esse putat, quem Turnerus Passerem Troglodytem interpretatur, Germanis Zaunschlipffe. Aldrovandus nullam observavit, cui proprie illud nomen convenire existimaret. Schwenkfeldius, ὑπηλαΐδα, Græcis, Andothiam Alberto dici opinatur, & supina parte totam cineream, prona albidam, partim dilute cinereo colore resperſam, vertice punctulis nigris maculato, describit. Secundum eundem, *nidum* inter gramina rotundum suspendit. *Ova* Majo plærumque quinque, aliquando septem, subviridia, punctis minutissimis varia, parit; eaque si digitis tangantur, non amplius fovet, sed relinquit.

ATRICAPILLA μελαγκόρυφος & μελανοκέφαλος Græcis, falso Gallinago ab Alberto M., ab aliis Guger Germanorum, qui capite quidem atro est, sed pectore rubet; à nonnullis avis Phœnicuro adeo similis, ut nisi cauda differrent, quæ illi rubea, huic cinerea est, vix dignosci possent, esse putatur. Quam vere Aristoteli & Plinio cum Sycalide, seu Ficedula, vel ut Scaligero placet Ficula & Ficilla eadem sit, & ineunte quidem autumno Ficedula, ab autumno protinus Atricapilla evadat, putetur; cum Schwenkfeldius Atricapillam vere & Autumno deprehenderit, judicandum relinquo. Aliquot earum exhibet Aldrovandus icones. *Una* capite, dorso, cauda, & remigibus alarum pennis tota nigra erat. *Alterius* vertex colorem castaneum gerebat. *Tertia* notabili macula supra rostrum in fronte notabatur. *Quarta* tota ex albo & nigro variabat. Schwenkfeldius Passere paulo minorem, vertice nigerrimo, collo dilute cæruleo, ventre albicante, podice subflavo, pedibus glaucis, unguiculis fuscis, esse scribit, & summæ linguæ acumine carere addit. In Anglia non habentur, si Turnero credimus. *Nidificant* in caveis arborum, & plura quam viginti ova ponunt, sed numero semper impari. Non tantum vermiculis, sed & sorbi Alpinæ baccculis, *vescuntur*; imo & uvis inhiant. Unde Ampelides vocantur. *Pullos* tanta sedulitate alunt, ut in nido etiam pinguissimi existant. Optimæ sunt in cibo autumno, propter alimentum tum in iis abundans. Phavorini tempore negabant ullam avem præter ficedulam totam comedi oportere. Dioscorides frequenter in cibo sumptas, visum acuere testatur.

Arist. H.A. l. 9. c. 49.

Plin. H.N. l. 10. c. 29.

Scaliger ad Arist. H.A. l. 9.

Schwenkfeld. in Aviar. Siles.

Gel. Noct. Attic. l. 15. c. 8.

HI-

HISTORIÆ NATURALIS DE AVIBUS:

LIBER IV.

De Avibus Aquaticis, Palmipedibus.

TITULUS I.

De Palmipedibus Piscivoris.

CAPUT I.

De Onocrotalo seu Pelicano, & Ave Diomedea.

Nocrotalus, qui nonnullis falso Avis Diomedea, Catharacta Jubæ, Butaurus seu Ardea stellaris, Porphyrio dicitur; quemque diversum à Pellecano Aristotelis Gesnerus facit. Alberto Osina, Kiranidi Ramphius. Verrio Flacco Truo, Isidoro Canopus Ægyptius, Aldrovando Pelecanus Aristotelis, & Oppiani Pelicinus vocatur; & nomen hoc quod collum mergens & spirans quasi ruditum asini edat, sortitus est. Duo ipsius *Genera* Albertus facit, *sylvestre* nempe & *Aquaticum*; ex quibus hoc duntaxat doctissimi agnoscunt. Videntur tamen & in provincia Manzi in India Orientali esse toti albi, cum osse supra caput, colore sanguineo, nisi nos Odoricus de Foro Julii fallit; imo & avis, quam Ælianus Indis Celam appellari scribit, quæ est magnitudine triplo major Otide, ore permagno, ingluvie maxima, longis cruribus, summis alis pallidis, cæteris pennis cinericiis, Onocrotalus Indicus dici potest.

Aldrovandus Ornithol. l. 19. c. 2.

Æl. H. A. l. 16. c. 4.

Descriptio. Quantum ad *Magnitudinem* visus Rhodi paulo minor cygno, multo ansere; visus, cujus longitudo ab initio rostri ad pedes ultimos extensa, hominis proceritatem æquabat; ab Aldrovando emptus hominem justæ staturæ non adæquabat tantum, sed vincebat etiam: ideo quorundam pondus ad XXIV. libras duodecim unciarum accedit. *Corpus* habet album. *Rostrum* coloris fusci, rubrum interdum, ut in Machliniensi Onocrotalo visebatur, validissimum ac plane osseum; cujus superior mandibula, ut Aldrovandus in Ferraria allato observavit, tres digitos lata, duas Spithamas longa. Inferior palmi longitudine superiorem excedit, cum ab interiori parte capitis ortum ducat; superior in curvum quendam hamum crocei fere coloris desinit; & intus plantaginis angusti foliæ pentapleuri figuram exacte exprimit, extuberantibus per ejus longitudinem quinque lineis asperis, & ob longa tubercula referentibus. Sub hac insigne quoddam capacissimum membranosum, rugosum, & omni fibrarum genere præditum, coloris fere crocei percurrentibus ubique maculis nigris, & facile dilatatu, dependet ceu uter quidam, receptaculum. Ingentis staturæ hominem ocreatum pedem usque ad genu immittere in fauces & educere potuisse vidit Perottus; parvulum Æthiopem in eodem inventum scribit Sanctus. Crura ipsi Anserina, præ tanti corporis porportione breviuscula. Capitis plumæ albæ, mollesque, in radicibus suis nigræ, in occipitio longiores. *Interiora*, si spectes, in eo, quem Aldrovandus describit, quam fœminam esse ova ciceris magnitudine ad septum conspecta ostendere; *lien* erat rotundus, nucis avellanæ magnitudine, aliquanto crassior. *Ventriculus* ex membranis crassioribus constabat, digitos decem longus, duos latus, materia chylosa lutea cum quibusdam quisquiliis & capillis, refertus (Gesnerus succum quendam viridem vermiculis scatentem in suo invenit.) *Vesicula fellis* in concavo jecoris hærebat, & ab ea meatus velut canalis ad intestinum duodenum porrigebatur. *Intestina* sex ulnas longa appendices duorum digitorum longitudinis habebant. *Gula* erat longa, crassiuscula, carnosa, quæ subinde latior evadens, ubi ad ventriculum per-

pervenisset, comprimebatur. *Cor* maximum, *ossa* levia, alba, pellucida & sine medulla. *Vlnæ* alarum membrana quadam integebantur insigni, ex qua tendones viginti quatuor oriebantur, tam tenuiter in eas inserti, ut nullo pacto separari possent.

Locus. *Versatur* in aquis piscosis & diffusioribus. Visus in Ægypto à Septentrione versus meridiem tendere. Observatæ & circa Gazanum Ægypti civitatem greges, quæ versus mare volitabant. Mittitur & à Gallia Septentrionali; & Marcellus Onocrotalum Ravennatem cognominat. Reperitur etiam in Hetruriæ maritimis, circa Herodis portum, & Orbitelli stagnum. Circa Lusannam in lacu Lemano semel tantum anno apparere creditur. Gesnerus in lacu ad Tugium captum commemorat.

Victus. Gesner. in Ornithol. *Victitat* inprimis piscibus, eosque dum venatur, non toto corpore mergitur, sed collum subinde demittit. Cicuri si libralem (quinque librarum piscis haud magna ipsi esca est) exhibueris, ita invertit, ut rostro præmisso deglutiat. Devorat & cum Bellonius de Avibus. testis conchas, easque calore interno intra ingluviem apertas, revomit, & hiantibus jam testis carnem ab ocreis seligit. Solum scilicet visceris habet ductum; qui ab introitu oris ad naturæ secreta pertingit. Visus Petr. Martyr. in Decad. dimidiam endromedem, qua miles unus tegebatur, in se projectam absorpsisse integram, quæ ex gutture interfectæ sine jactura educta est.

Generatio. *Nidum* ex ramulis ad ripam fluminis alicujus vel stagni ponit; ibique tot ova Anserinis similia, quot cygnus solet, edit, fœtusque enutrit.

Volatus. *Volant* nonnunquam soli, nonnunquam gregatim: & cum volant sonum alarum cient.

Vox. *Vox* ipsi ruditui Asini similis: sonum cum edit rostrum in aquam vel terræ lutum infigit, si Alberto credendum. Dicuntur (Bartholomæus Anglicus ex Isidoro author est) erecto ad cœlum rostro, Accipitrum metu, sed forte falso, dormire; & in Lycia ad flumen Xanthum, quotannis cum corvis, cornicibus, & aliis carnivoris *Præsagium* prælium committere. Si vicerint, abundantiam frugum sibi promittunt incolæ; si vincantur, ovium, boum, & aliarum quadrupedum fœcundum proventum.

Vsus. Ingluvie ea parte qua capiti adhæsit colligata, ad quam ejiciendam, Ægyptii piscatores utuntur: qui humiditate corrumpi nequit, multo tempore utilis est.

Avis Diomedea ab insulis Diomedis sic dicta, de qua multa veteres fabulati sunt, Servio, Stephano Grammatico & Isidoro Ardeæ genus est: quibus Salmasius accedit. A Plinio & Solino cum Fulicis comparatur. Aldrovandus Artennam hodie nuncupari, & in insula Sanctæ Mariæ de Tremiti duntaxat inveniri, credit. Cui Dalechampius adstipulatur. Hoc an verum sit ex comparatione colligi poterit. *Magnitudine* ista est Gallinæ satis corpulentæ. Color ei fuscus seu cinereus obscurus. Tota fere prone candicat. *Rostrum* est luteum prædurum & aduncum. *Oculi* ignei. *Degit* in cavis ut lucem solis declinet; noctu circa scopulos non longe super aquam *volitat*. Piscibus *victitat*, quos noctu tantum venatur. In cavernis scopulorum & terra *nidulatur*, & vocem vagitui infantium similem promit. De Diomedeis vero ita Plinius: Nec Diomedeas præteribo aves: Juba Catuructas vocat, eis esse dentes oculosque igneo colore, cætero candidis tradens. Duo semper iis duces: alterum ducere agmen, alterum cogere. Scrobes excavare rostro, inde crate consternere, & operire terra, quæ ante fuerit egesta. In his fœtificare. Fores binas omnium scrobibus. Orientem spectare quibus exeant in pascua. Occasum quibus redeant. Alvum exoneraturas subvolare semper, & contrario flatu. Uno hoc in loco totius orbis visuntur, in insula, quam diximus nobilem Diomedis tumulo atque delubro, contra Apuliæ oram, fulicarum similes. Advenas barbaros clangore infestant, Græcis tantum adulantur. Miro discrimine, veluti generi Diomedis hoc tribuentes. Ædemqne eam quotidie pleno gutture madentibus pennis perlucent atque purificant. Unde origo fabulæ, Diomedis socios in earum effigies mutatos.

Aldrov. Ornith. l. 19. c. 3.
Salmas. ad Solin. c. 2.
Plin. H. N. l. 10. c. 44. Solin. Polyhist. c. 2.

CAPUT II.

De Laris in genere & in specie de Laro albo.

Larus, quem Augustinus Fulicam, alii Mergum, Herodium, Suidas & alii apud Græcos κέπφον, quidam etiam Gaviam vocant; ab Aldrovando describitur, quod sit avis à rostri acie ad alarum fere finem duas spithamas longa, *capite* maximo & crasso, ex albo & cinereo variegato; *pectore* ejusdem fere coloris, illoque amplo; *rostro*, crasso lutescente, in extremo nigricante & insigniter acuto; in cujus superiore parte narium sunt foramina oblonga, rictu amplissimo. *Oculi* iridem auri instar splendidam niger ambit circulus, hunc albus, album cinereus. *Alæ* ex albo cinereo, & ad castanearum colorem simul commistis tendente constant, & caudam palmi longitudine excedunt. *Cauda* cinerea tota. *Pedes* lutei; posterior digitus satis conspicuus, ungue etiam armatus. *Corpore* est levissimo,

Aldro. Ornith. l. 19. c. 4.
Descriptio.

simo, & multis ac densis plumis induitur.

Ælian. H. A. l. 3. c. 20. Frequentes in locis maritimis stagnis & fluminibus, cum ingens aliqua tempestas coorta est, *conspiciuntur*.

Locus. *Victus.* Præter pisces lumbricis etiam, cochleis, quas sursum raptas, ad saxa demissas confringunt, Locustis & Phalangiis à quibus Tarentinos agros repurgant, *vescuntur*. Delphinos etiam in littora dejectos devorant. Olivis denique in Liguria perniciem adferunt.

Generatio. Arist. H. A. l. 5. c. 9. *Nidulantur* in saxis maritimis, à quibus potabilis aqua manat, & bina ternave ova æstate pariunt. *Volant* præcipites & faciles leves quippe. Hinc Laro apud Homerum Mercurius confertur. Sed & pennæ per se aliarum avium leviores putantur. Has enim pelamydum piscatores, teste Æliano, ad hamum lineæ alligant, ut propter earum levitatem ab occurrente aqua sensim ac leviter agitetur.

Affectus. *Amicitiam* cum homine utilitatis gratia, quia piscibus vescuntur, & Monedula, ut Ælianus prodit, colunt. Malo punico Æl. H. A. l. 6. c. 6. interimuntur. Imminentibus ventis sublimes in aëre volitant, & vento sese obvertunt. Copiæ piscium capiendæ augurium, si ad piscatores retibus piscantes advolarint, facere creduntur.

Usus. Cerebrum Lari siccatum & concisum infantibus Epilepticis odorandum quidam commendant. Pennæ proprietate quadam occulta, simul atque mare intumescit, in pulvinaribus etiam eriguntur, & decumbentem sublevant.

Inter species Larorum, est primus Larus Albus forte Gavia peralba Apuleii, quæ superfluctus marinos natat, demergit se prope ad Oceani fundum & gremium. Duo ipsius sunt *genera* prodente Bellonio, *Majus* & *Minus*. *Ille* minor est cinereo, pulchritudine corporis ad columbam accedit, quanquam male hanc vincere videatur. Nivis instar candidus est. *Rostrum* habet teres, acutum, rubicundum, cujus coloris & cauda est. Recta cruribus insistit, posteriora corporis magis elevata gestans, ita ut inferiora in arcum quasi curvari videantur. *Minor* summitatem *capitis* nigram habet; statim atque frigora ingruere incipiunt, in mediterraneis locis supra flumina volitans apparet, & cæteris in volando diutius perseverat. Captus intra biduum fere cicuratur; facileque nutritur, intestinis nempe, carne & piscibus. Adeo clamosus est, ut aërem clamore suo percellat. Videtur esse Turneri & Gesneri Cepphus, qui ex illius descriptione, est avis marina, magnitudine Monedulæ, sed alis acutioribus, & longioribus, colore tota albo, excepto nigro quem in capite gerit cirro: rostro etiam & pedibus puniceis. Diutino clangore defatigata tandem keph profert. Schwenkfeld. Lari albi facit mentionem, cum capite rubeo. Schwenkfeld. in Aviario Silesiæ.

CAPUT III.

De Laris Cinereis, Piscatore, Nigro, Sterna & Fidipedibus.

Larorum Cinereorum tria ponit inprimis Aldrovandus genera.

Primum columbam magnitudine parum superat, colore undique est albo, in dorso tantum & alis cinereo. *Caput* supremum, macula nigra utrinque ad extremum oculi angulum insigne omnino candicat. *Rostrum* habet longiusculum, & aliquantulum velut armatum, introrsum ad instar thecæ ejus, in qua novacula reconditur cavum, colore corneo. Os interius totum, & linguam cujus extremitas bifida, rubentia. Ora extrema Palpebrarum rubra instar circuli oculos exornat. *Crura* interdum rubent, interdum fuscescunt. *Digiti* membranis rubris sepiuntur. Posterior *pedis* digitus aciculæ caput non excedit. Credunt quidam pennas capitis à Martio mense per trimestre quo tempore soboli dant operam nigrescere. Reliquis novem mensibus candidas esse. *Interiora* si spectentur, *Gula* amplissima, ventriculo longiusculo, crassiusculo, cujus interior tunica crassa rubra est, præponitur. *Hepar* maximum flavicans bilobium, *ventriculum* infra amplexatur, supra *cor* mucrone recipit. *Lien* est longiusculus sanguinei coloris; *Fel* viride. *Vescula* in hepate continetur, & intestino ramulo jungitur. Ad intestinum rectum appendiculæ binæ graciles, & tenues antrorsum reflexæ spectantur. *Vescitur* piscibus, insectis palustribus, muscis & conchulis. *Nidulatur* in densis piscinarum & lacuum arundinetis; Majo & Junio mensibus *ova* quinque columbinis paulo majora parit. Schwenkfeld. in Aviario Silesiæ.

Alteri quod vix spithamam excedit, dorsum & alæ sunt coloris leucophæi ad cæruleum quodammodo vergentis. Rostrum pro proportione corporis exilius, arcuatum, nigrum, pedes, tibiæ membranaque digitos interseptens coloris crocei.

Tertium est capite nigro, rostro recto, & in fine acuto, coloris miniacei; oculis & pedibus ejusdem coloris; costis alarum & remigibus albis, dorso & in reliqua parte cinereis.

Larus Piscator, circa Argentinam privatim Fischerlein dictus, circa Oppenheimium Fel, minor est, Laro cinereo, vertice nigro, rostro & cruribus è fusco pallidis,

lidis, totus albicans. *Volatus* est celerrimi, & dum pisces captat, etiam in aquam se mergit.

Larus NIGER, à colore sic dicitur. Quamvis enim sit alis cinereis ultra caudam extensis, cruribus levi rubore notatis; oculis ex fusco purpurascentibus, rostro tamen, capite, collo, pectore, & ventre nigrescit. Schwenkfeldius ipsi crura & pedes latiusculos rubentes, nigricantibus transversim anterius maculis adscribit: & nidum in arundinibus piscinarum suspendere, ac mense Majo parere, addit.

Schwenkfeld. in Aviario Silesiæ.

Quam Turnerus STERNAM appellat, marinis Laris ita similem esse, ut sola magnitudine & colore ab illis differre videatur, minorem duntaxat & paulo nigriorem adijcit. Tempore quo parturit improbe clamosa est. Apud Frisios dicitur esse vertice nigro, rostro & cruribus rubidis.

Larorum FIDIPEDUM duo sunt *genera. Unum* alis longis, utpote quæ trium fere digitorum longitudine caudam exuperant. Cui oculi, caput, collum, rostrum sunt nigerrima: Pedum digiti insignibus mucronibus armantur. *Alterum* brevibus, cui magnitudo Merulæ, caput nigrum, Alarum costæ albescentes, Pennæ sub cauda candicantes, pedes rubescentes, digiti, membranulæ quodam rudimento interjecto, quatuor.

CAPUT IV.

De Catharracta & Ceppho.

CAtarracta, Aristotelis & Oppiani, ex eo quod cum impetu ad prædam capiendam decidat, ex hujus descriptione avis est instar Lari minoris, sed robustior, colore candido, & Accipitri Palumbario similis; ex Aristotele, Accipitre minor, gula ampla, & lata. Aldrovandus avem rostro acuto, crasso, supra non modice adunco, prone per alas, dorsum, betico, albo, & luteo mixtis variegatam, supine totam albam maculis beticis distinctam, tibiis, pedibus, & membrana eos intersepiente cinereis, ponit. In mari victitat; sed & scopulis, littoribus, & petris, quas chærades vocant, supra aquam eminentibus insidet. Pisces captat exiguos. Ubi vero natantes conspexerit (perspicacissima enim est, & vel ad fundum usque maris) altius subvolat, & contractis omnibus pennis, quovis telo celerius delapsa, ad cubiti spacium immergitur, & piscem extrahit; nec diutius manet, quam jugeri spacium transieris. Mirus *incubandi* mos ovis, si Oppiano credimus. Fucum aut algam iis super petram insternunt, sic ventis exposita relinquunt. Mas illa unde marem procreandum conjicit, fœmina unde fœminam in sublime per aliquot dies sublata, in pelagus mittit; motu concalefactis ovis, pulli excluduntur. Pullis luce aspecta, nulla in nidis mora, parentes volatu sequi conantur: à parentibus suscepti, in mare demittuntur, mox extrahuntur. Acie oculorum in senio obtusa, dum ad prædam se ferri arbitrantur, præcipitiis illusi intereunt.

Arist. H. A. l. 9. c. 12.

CEPPHUS Aristotelis, Fulica est quibusdam, Aldrovando, avis, habens rostrum colore corneo, ad mandibularum latera ruffo, in extremo quod aduncum est, nigro, oculos exiguos ruffos. Caput, collum, pectus, ventrem, coxas, ex albis & fuscis, intercurrente etiam betico & luteo, maculis variegata. Crura & tibias virides centes. Pedes & membranam digitos secantem fusca. An sit Cepphus veterum, ignoratur. Nam de hoc, si foramen corporis spectas, id duntaxat habemus, Laro esse similem, cum quo descripta parum habet similitudinis, plumis abundare, sed carnis esse exiguæ, ideo facile vento impelli. De cætero, apud mare victitant, cujus & spumam vorant. Thunnos, propter pisciculos, quos dentibus suis discerpunt, sequitur. Ad tonitrua adeo perhorrescit, ut sonitu exaudito ex aëre in mare decidat. Spuma inspersa alliciuntur, capiuntur allecti. Cum relicto mari gregatim in terram adverso vento revolant, imminentis venti indicium præbent. Carnem habent probi odoris, partem posteriorem, quæ sola limum olet, si excipias.

Aldrovandus Ornithol. l. 19. c. 12.

Oppianus.

Aratus in Phœnom.

CAPUT V.

De Ansere Bassano, Phalacrocorace, Corvo Sylvatico, Nycticorace Gesneri, & Graculo palmipede.

ANser BASSANUS seu Scoticus, incolis Solendguse dictus, avis est domestico Ansere longior, sed minus lata, Anserem tamen & forma & voce per omnia referens. Nullibi quam circa Castellum Bas, viribus humanis inexpugnabile, reperitur, ad quod incipiente vere appellunt. Tres vel quatuor primo tanquam speculatores advolant; has aliquot post diebus reliqua multitudo insequitur, quod egregiorum virorum relationi debemus. *Nidulantur* in castri prædicti rupibus; & construendis nidis tantam lignorum copiam comportant, ut auferentibus, qui illic habitant, abunde in annum ex ea parte prospectum sit. *Ova* in rupibus deposita, superposito pede altero, unde forte nomen à solea accepere, excludunt. Pullos delicatissimis piscibus nutricant. Quod si avolantes novum videre, illo abjecto, iterum se magno impetu immergunt. Tanta autem piscium ab ipsis evomitur copia, ut & præsidiariis arcis in cibum cedant. Ha-

Gesner. in Ornithol. Hect. Boetius in descript. Scotiæ.

Habent intestinum quoddam parvum, oleo singularis virtutis refertum. Ischiadem & arthritim sanare creditur. Pulli capti & assi halecis nidorem emittunt. Caro est durior, & vinum exigens, quod aliquoties experti sumus cum Anno MDCXXIII. in Scotia ageremus.

Ex adipe Unguentum fit, quod cum Comageno Plinii de bonitate certat.

PHALACROCORAX, quem cum corvo Aquatico Plinii eundem esse vel exinde conjici potest, quod calveat, quænam avis sit inter Historicos Naturales non convenit. Gesnerus an sit illa, quæ in Burgundia Crotpescherot seu Corvus Piscator, cui unus pes est ad natandum palmipes, alter ad rapinam uncis unguibus armatur; sic cum piscem in aqua arripuit, nec facile propter pondus volare potest, piscem altero pede retinens, altero ad ripam navigat; dubitat. Alii Corvum aquaticum Plinii, Phalacrocoracem, Corvum Sylvaticum, & Gracculum palmipedem, easdem esse opinantur. Bellonius quidem simillimam avem cum ea, cujus hic pro Phalacrocorace ex Aldrovando iconem dedimus, exhibet: sed corvum aquaticum, Cornicem marinam easdem Aristoteli aves esse, & Phalacrocoracem, innuit. Gallis dicitur Cormorant, quo nomine Angli avem insigniunt, qvæ anguillas integras edit, per intestina elapsas rursus devorat, & vel novies aliquando unam absorbet, priusquam retinuerit. Aldrovandus Phalacrocoracem scribit esse capi *magnitudine*, rostro longo acuto & rubescente. *Capite* fere plumis nudo & cute tecto, quæ carnem substantia & colore æmulatur. Ex collo velut jubæ dependent, quales in capis cernuntur. In pedibus plumas quasdam aureas gestat. Solus inter palmipedes Fibro excepto in arboribus sedet, in iisque nidulatur, æque in aqua marina atque dulci degit. Magnum stagnis damnum quod pisces devoret, adfert, interdum Anguillam mediocris maguitudinis ex aqua abrepta aërem defert, & antequam devoret, diu cum illa colluctatur.

CORVUM SYLVATICUM hisce adjicio, non quod sit vel palmipes, vel aquatilis, sed quod ab aliquibus cum Phalacrocorace confundatur. Magnitudo ipsi est Gallinæ; color toto corpore niger, si eminus videas; sin propius ad solem præsertim, cum viridi permixtus videtur. *Rostrum* rubicundum, oblongum, & angustis terræ vel arborum foraminibus inseri aptum. A capite crista retro tendit, haud scitur an in omnibus aut semper. *Pedes* habet, ut Gallinæ longiores; *crura* oblonga obscure rubentia. *Digitos* fissos. *Vescitur* pisci bus, ranis, locustis, gryllis. In rupibus, turribus desertis & pylis, unde Claußrapp Germanis, *nidulatur*. Bina aut terna *ova* parit. Altissime *volat*, & primus fere omnium, circa initium Junii ni fallor, migrat. Pulli diebus aliquot antequam volare possunt, nidis exemti ita facile cicurantur, ut in agros evolent, & subinde revertantur. In Istria circa promontorium Polæ homine per funem demisso eximuntur, & inter mensarum delicias habentur. Aucupes in singulis nidis, singulos relinquere solent, ut anno sequente libentius redeant.

Huc pertinet & NYCTICORAX Gesneri quamvis palmipes non sit, qui juxta aquas & inter arundines versari dicitur. Vescitur pisciculis. *Nidulatur* in altis arboribus, ita vel quaterna ova parit. Inter arundineta absona voce vomiturientis instar clamitat.

Sed nec GRACULI PALMIPEDIS Aristotelis, seu Corvi Aquatici minoris, hic obliviscendum, quem alii Phalacrocoracem, alii Corvum Sylvaticum vel Mergum magnum nigrum esse judicant. Colore in toto corpore est subnigro, collum si excipias, ubi nonnihil ruffi admisceri videtur. Rostrum aduncum acutum, prope frontem subalbicans, cætero subnigrum. Crura, pedes, & membranæ, fuscæ sunt.

CAPUT VI.

De Mergis in genere.

MErgum, quem Græci Poëtæ Dypten, Poingam & Bungam dicunt, Αἰθύιαν veterum esse, vel ex eo colligitur, quod omnes eandem avem esse tradiderint, & plæraque de Æthyia à Græcis tradita, Plinius de Mergo interpretatus sit. Bellonius tamen Æthyiam veterum quandam MERGI MARINI speciem, quæ Cretensibus Vultamaria & Calicatizu dicitur, esse judicat. Bellonius observ. l. 1. c. 11.

Magnitudine est Querquedulæ, albo ventre, capite & dorso nigro, itemque alis & cauda. Pluma ei instar lanuginis, valide cuti inhærens. Rostrum marginibus acutis cavum & plane fere, lanuginosis plumis bona sui parte obducitur, nigrum superiore, album inferiore parte, vertice lato. Frons tuberositate quadam verrucatur, cui floccus plumarum niger innascitur. Digito pedum posteriore sola inter palmipedes caret. Utut sit, certe & Salmasium hic consentientem habemus; hoc solo dissentit, quod Mergum & Fulicam easdem esse contendat. *Formam* si spectes, de ea quidem Ovidius. *Descriptio.* Salmas. in Solin. c. 2. Ovid. Metamorph. lib. 12.

Fecit amor maciem, longa internodia crurum
Longa manet cervix. Caput est à tergore longe:

sed quis ille sit, unusquisque conjicere tentet. Nostri contra omne genus avium pedes habent in cauda, ita ut in terra stan-

tes instar hominis corpus erectum proferant, ut Author de natura rerum scribit. Ab Anatibus dentibus & cruribus discrevit Gesnerus. Magis enim duri ac rigidi, utrinque tantum in marginibus, rostri; cæteris, quibus rostrum latum non est, sed in acutum desinit, nulli. Crura vel non æque absoluta habent, vel breviora, vel non eodem situ, vel posterius, quamobrem incommode ingrediuntur.

Locus. Arist. H. A. l. 1. c. 1. & l. 8. c. 3. Virgil. Æneid. l. 5. Homerus Odyss. l. 5.

Versantur plærunque in mari, fluminibus, stagnis & paludibus: amant tamen & aprica loca, ut siccescant. Diutissime in aquis, dum se immergunt, morantur, & summa ac ab Homero allata natandi pollent peritia. Alam namque alteram sæpius ad ventum erigunt, & ejusdem tanquam veli adminiculo navigant, quod Pighius prodidit. Soli inter amphibias inter volandum *piscantur*.

Pighius in Herc. Prodic.

Victus. Oppian. in Ixeuticis.

Congros, Anguillas, & alios lubricos pisces deglutiunt, ingestos, interdum etjam vivos, mox alvo, quod eis à ventre mox recto intestino cibi transeant, egerunt; quod Oppianus & Plinius observavere. Schwenkfeldius in omnium quas secuit ventriculis, plumas avicularum copiosissimas, quasi cum pisciculis, & avena compactas invenit.

Partus. Arist. H. A. l. 5. c. 9. Plin. H. N. l. 10. c. 37.

Nidificant à bruma ineunte vere. Sæpe in maritimis saxis, in arboribus interdum. Utrumque se juxta ostium Thinæ fluvii, & in Nortfolcia observasse Anglus quidam scribit. *Ova* ut plurimum bina ternave ponunt. Pullos ab ovis exclusos si matrem perdiderint, adeo validos esse ajunt, ut ipsi cibum sibi comparent.

Nullam eas *vocem* emittere, arbitrati sunt quidam. Lucretius de iis.

——— Mergique marini
Fluctibus in salso victum, vitamque petentes
Longe alias alto jaciunt in tempore voces.

Ingenium. Scal. Exercit. 233.

Cicurari posse, tum ille qui Venetiis ab hero è cymba emissus, non sine spectatorum & voluptate & admiratione sub aquis sibi cibum capiebat, satur redibat ad herum, ostendit; tum illi in Oriente, qui ab hero, postquam eis guttur filo, ne pisces captos devorarent, ligasset, dimissi, & pisces capiebant, & in cistas huic negocio destinatas injiciebant; Piscatione heri peracta, soluto gutture, sibi piscabantur, pasti ad herum redibant, testantur. Alii tempestatem præsagire, cum maria fugiunt, & clamorem ad littora ferunt, dicunt; seu quod dimisso in profundum capite aurarum signa sub fluctibus colligant: seu quod vapores ab aquis ad imbriferam nubem erigendam sursum attolli sagaciter subodorentur; seu quod pisces pleræque per eum cœli statum, è mediis aquis ad littora enatare soleant. Alii cum in mare frequentius sese immergunt, seu propter aliam aliquam causam, seu quod tranquillo mari metu belluarum progredi non audeant; in altum sub tempestatem regressis, audacter progrediuntur. Plinius pennas rostro purgantes ventum indicare alicubi innuit. Ælianus gestu alarum exultantes, idem facere tradit. Huic & Aratus accedit, dum eas ἐν χερσῷ τενάσεσθαι πτερύγεσι, in sicco alis plaudere ac ludere, scribit.

Odoricus è Foro Julii in itin. Virgil. Georg. l. 1. Isidor. Originum l. 12. c. 7. Persius Satyra 6.

Æl. H. A. l. 7. c. 7. Aratus in Phænom.

Usus illorum in cibo nullus: quantum ad *Medicinam*. Magi contra quartanas devorari jubent cor Mergi marini sine ferro exemptum, inveteratumque conteri, & in aqua calida bibi. Ventriculum in cibo sumptum stomacho mederi falsissimum comperit Galenus. Fel cum cedria inunctum evulsos palpebrarum pilos renasci non patitur. Jecur sale asservatum ex hydromelite duobus cochlearibus potum, secundinas pellere scripsit Dioscorides.

Galen. de simpl. l. 11.

CAPUT VII.

De Variis Mergorum generibus.

Gesner. in Ornithol.

MErgorum varia sunt genera. Mergus RHENANUS, quibusdam Monialis alba appellatus; qui omnium Mergorum Anatiformis maxime est, corpore undique albo atro colore distincto, prona colli & pectoris parte cum ventre candida, sed passim cinereis punctis aut maculis distincta. Frequens est apud Suessiones & Bellovacos, MAJOR, qui rostrum denticulatum angustius, è fusco ad cæruleum dilutum vergens, extremitate deorsum incurvata; pectus, collum, & ventrem tota alba: in dorso supremo egregias quasdam plumas alternatim albas nigrasque, inde etiam ad latera versus pectus tænias similiter discolores utrinque procedentes habet; & gobiis inprimis atque troctis vescitur.

GLACIALIS, quod per summa frigora in aquis capiatur ita dictus, magnitudo Querquedulæ, collum digitos octonos longum. Dorsum undique nigrum, alæ nigræ sed albo distinctæ, crura brevia fusca, membranis inter digitos nigris; quique per hyemem apud Helvetios, non minus quam Anas fera laudatur.

LONGIROSTRUS, cui rostrum nonnihil rotundum, digiti longitudine; caput cristatum, collum subrubrum, corpus præter alas totum nigrum. Pedes crocei, membranæ luteæ.

RAUCEDULUS, cui corpus & alæ cinereæ; gula & venter alba, pedes nigri.

RUBER cui pars superior capitis & colli rubescit. NIGER cui rostrum nigrum, collum spadicis colore, corpus ut in

Fuli-

Fuligula, alæ cum transversa linea alba nigræ.

Albus, cui rostrum ruffum, caput cum collo nigrum, viridibus aliquot punctis resperſum. Crura rubicunda.

Cirrhatus qui habet caput ruffum vel testacei coloris cirrho retrorsum eminente. Dentes serratos, duros, retrorsum flexos; Crura & digitos pedum, interjectis membranis ex ruffo fuscis, rubentes. Rostrum tres digitos longum, inferne rubicundum, superne nigricans. Duobus foraminibus odoratus causa pervium. Bellonius Fibrum seu Castorem vocat. Asperam arteriam ab aliis aquatilibus diversam habet. Nec enim est rotunda, sed compressa & inæqualis, modo crassior, modo angustior, & in medio duobus velut nodis extuberans. Cum ad ventriculi regionem pervenit, in cavitatem quandam ex membranis & osse grandiusculo inæquali constructam dilatatur. Semper in aquis manet, & in iis se diutissime omnium continet. Urinando ad quadraginta aut quinquaginta pedes procedit. Caput inter natandum sublime attollit; & inter arundines nidulatur.

Merganser denique ut Gesnerus vocat, cui caput cum tertia colli parte ex viridi nigricat. Collum reliquum cum aliquo pallore album est. Inferior colli pars nigrescit. Plumæ ventris & supinæ caudæ gilvæ sunt. Crura & pedes cum membranis inter digitos minii colorem habent. *Ventriculus* est corneus id est firmissimus. Pondere interdum ad libras duodecim accedit.

Huc pertinet *Mergus* ille, quem Bellonius Gallice Herle vocat, anatem magis quam anserem referens, rostro longo, terete, & mucrone reflexo, colore subrubro.

Item Gulo Germanis Seeſtuder / magnitudine Anseris, colore gilvo, gregaria, mensis lautioribus contemta.

Nec non Scheladrachus Anate major, varius rostro lato, adunco, dentibus acutissimis pleno, ex gilvo subruffo.

Albertus H. A. l. 5. c. 3. Morfex, denique tota nigra, rostro serrato & valido, quæ sub aqua mergitur, & anguillas capit. Easdemque si se gravari senserit, evomit. Gregatim in arboribus juxta aquas nidificat. Volatura caudam diu in aqua trahit. Saturata ad solem ut siccetur, expandit. Fimus siccat arborum ramos in quos inciderit.

NB. *De mergis exoticis vide Mantissam.* Num. II.

CAPUT VIII.

De Colymbis in genere & in specie.

Avis quæ Græcis Colymbus, Colymbis, & Colymbas; Latinis Urinatrix dicitur. Unum tantum illius genus Aristoteles commemorat; alii plura; Turnerus tria vidit. *Primum* totum nigrum, si cirrum quem in capite gerit, exceperis; Mergo, quo tamen triplo minus est, quoad corporis effigiem non dissimile. Angli Doukeram vocant. *Alterum* Turdo non majus, Anati colore & corporis effigie simile. Anglis media Urinatrix dicitur. *Tertium* adeo nuper ab ovo exclusum refert Anserculum, ut nisi Rostrum hujus paulo tenuius esset, ægre alterum ab altero discerneres. Non enim pennas, sed lanuginem quandam earum loco obtinet. Genera.

Gesnerus, Colymbos facit *Maximos*. *Majores* & *Minores*. *Maximus* qui in Acronio lacu raro capitur, ab inepto per aquæ superficiem motu Fluder dictus, Ansere major est. Rostro oblongo, angusto, acuto. Neque volare potest recte, neque ingredi commode, nisi simul pedibus alisque nitatur. Tam profunde urinari dicitur, ut orgiarum viginti spacio, quandoque reti aut mucrone ferreo sub aqua capiatur. *Major* duorum est generum. *Primus* Ansere paulo minor, collo est oblongo, dorso nigro, collo inferiore & ventre albo, plumis fere niveis. Digitos pedum habet ternos, adhærentibus membranis latos, sed aliquo usque divisos. Ungues latiusculos præsertim medium, teretes & in mucronem attenuatos. Crura juxta anum fere retrorsum protecta, natationi potius quam ingressui apta, femora in ventre condita, inæqualem interdum tibiarum situm. *Alter* cristatus seu cornutus est, plumis circa verticem, & collum supremum eminentibus, superius nigris, ad latera ruffis. Aliquot ejus sunt descriptiones. *Minor* Germanis Succhelin, ut major Succhel, magnitudine est columbæ, digitis latis, adhærentibus membranis fuscis, non continuis tamen sed trifariam dissectis. Inferiore rostri parte tota sanguineo colore rubente. In femore multa ossicula tenuia, circa articulum agglutinata, dimidia ossis femoris magnitudine, ab una tantum parte habet. Gesner. in Ornithol.

Bellonius etiam *Majorem* sub nomine Uriæ veterum describit, Anatis magnitudine, rostro longo, rubicundo, ac serrato. Cristam habere videtur. Nam cum nigro sit vertice, plumæ oblongæ ab occipite pendent, quas cum excandescit, aut exhilaratur, attollit aut demittit. Voce est horrida, sed ad sui tutelam utili. Idem nec *Minoris* obliviscitur, qui adeo aquæ familiaris est, ut ei per terram gradi posse, propter

femora in ventre ita recondita, ut nullo modo appareant, & crura, quæ extrorsum protenduntur, ut omnino è lumbis censeri possit, natura negasse videatur. Caudam habet nullam, nullumque Uropygium. Alas pro corporis proportione exiguas. Plumas lanuginosas. Digitos ab invicem separatos, latos tamen. Rostrum rotundum exiguum, rubicundum. Crura parte posteriore serræ instar crenatæ. Jecur tenellum; intestina à reliquarum avium intestinis diversa, gracilia & tenuia si in pauca aqua deprehendatur, vix se in aërem attollere potest. Prope terram in cespite aliquo palustri nidificat. Addit & Aldrovandus suas descriptiones, quas hic adferre non est necesse. Addidisse sufficiat. *Colymbos* Athenæo inter omnes Aquaticas aves minimos esse, atro & sordido colore tingi, & acuto rostro instrui; Oppiano Colymbos semper natare, & ne somni quidem vel cibi gratia in continentem exire, nisi partus tempore; eosdem adversis ventis natare; ne illorum vi aliquando inviti in terram extrudantur. Circa medium Augustum propter pennarum mutationem volare non possunt. Et tam celerrime merguntur, ut bombardæ etiam ictum effugiant. Referri ad colymbos potest, avis Anglis Coote dicta, forma & colore Fulicæ similis, paulo minor, in cujus rostro parvum tuberculum rubeum eminet, quæ subinde ad fundum usque urinatur. Non piscibus tantum, sed alga, lineo, gramine, parvisque cochleis victitat. Et vulgo fertur, non posse diutius volare, quam pedis cavo arreptam aquam retineat.

Oppianus Ixeutic. l. 2. cet. Aldrovando.

Huc pertinet URIA Anata multo minor, rostro longiore ac tenui, colore sordido testaceo. Gesnerus colore tantum, & magnitudine à Colymbis differre putat.

Athenæus Dipnos. l. 9

CAPUT IX.

De Brentho, Phalaride, Avosetta Italorum & Trochilo.

BRENTHUS quænam sit avis dubitatur. Niphus monticolam esse credit, generis unci. Plinius pro eo Anatem vertit, quod & Gaza secutus est. Albertus Merguli pisces venantis speciem interpretatur. Et forte est, quia piscibus vivere Aristoteles reliquit.

Arist. H. A. l. 9. c. 1.

Nec magis notum, quænam sit PHALARIS; Bellonius pro ea Mergum varium majorem substituit. Gesnerus Folægam Italorum eam esse credit. Apud Athenæum habet rostrum angustum; corpus aspectu magis teres quam Anas, colorem in alvo & dorso cinereum.

Athenæus Dipnos. l. 9

AVOSETTA Italorum, quam Lucarni circa lacum Verbanum Spinzago d'acqua vocant, Recurvirostram vere dixeris, avis est magnitudine columbæ aut paulo gracilior, rostro nigro, sursum tendente, in extremo acuto, quinque digitorum fere longitudine. Corpore supino toto albo; capite & cervice superius ex fusco nigricante, pedibus coloris cyanei diluti, digitis membranis junctis. Cruribus longis, ac ideo posteriore digito, qui pro calce est, minuto.

Vox ejus est Crex. Crex.

TROCHILUS juxta ripas fluviorum oberrat, & tanta sæpius celeritate discurrit, ut cursus volatu ejus velocior sit. Obvia quæque depascitur, hirudines etiam quæ faucibus Crocodili inhærent, Cladorynchos seu potius κλαδαρορύγχυς inprimis, legit. Mira de illis Oppianus, nimirum, mares à fœminis, fœminas à maribus pasci. Ineunte vere priores fœminas, sollicitare cantu vel stridore potius peculiari, masculos ad coitum. Fœtu procreato separari, & ad sua pascua redire. Tunc mares omnem fœturæ & Veneris curam relinquere, fœminis laborem solum incumbere, eumque eas inter se partiri. Alias ova in nidis fovere, alias foventibus cibum congerere. Pullos adultos ad littus ubi mares versari solent perduci. Ibi fœmellas cum suo sexu remanere, masculos ultro separari. Gesnerus esse putat generis Gallinularum Aquaticarum; Aldrovandus Corriram seu Tabellariam vulgo dictam. Avis hæc est varia, rostro recto, luteo, in fine nigro. Rictu magno. Oculis nigris albo circulo circumdatis, quem rursus alius spadiceus ambit. Cruribus longis, coxis brevibus, digitis membrana junctis. Si Corrira Trochilus non est, Celeris est.

Æl. H. A. l. 3. c. 11. & l. 8. c. 25. Arist. H. A. l. 9. c. 6.

TITULUS II.

De Avibus Palmipedibus Herbivoris.

CAPUT I.

De Cygno.

CYgnus, qui & *Olor* quasi ὅλ☉ ὀρχῖ☉, totus candidus, Græcis modernis Cyprinus, veteribus κύδν☉ & κύκν☉ seu ἀπὸ τ̃ κυκνᾶν τ̀ ἰλὺν, quod cibi causa cœnum scrutetur, & turbet, seu quasi κλύκος quod sit clamosus; seu quod teres collum habeat, dicitur. Totus est candidus. Horatius purpureum, & pulchrum & splendentem, poëtica licentia nominasse creditur. *Rostrum* habet parvum turbinatum, in extremitate obtusum, serratum & falcis instar dentatum, colore ruffo; in cujus summa parte qua capiti committitur, tuberculum rotundum, nigerrimum, & rostrum in se inflectens visitur. *Collum* longissimum, viginti octo vertebris constans, unde δολιχόδειρ☉ Homero &

Descriptio.

Homer. Iliad. 6. Euripid. in Iphig.

δουλι-

δουλιχαύχην Euripidi dicitur. Et Lineæ velut piſcatoriæ uſum in aqua porrectum præbet. *Pedes* nigris notis partim cæruleis partim rubicundis & albis diſtinctos. *Membranas* digitis interjectas ſquamulis minimis rotundis inæquales. *Digitos* vero veluti annuli quidam in latum interſecant; eorum medius omnium & craſſiſſimus & maximus eſt, longus digitos decem, internus novem, externus ſeptem. Uno pede pro remo, altero pro corporis ſui gubernaculo utitur. *Linguam* mediam, quod ſuperius ponendum erat, ſulcus denticulis palatum medium ſecantibus reſpondens dividit, & ipſe prope radicem ſcaber. *Interna* ſi ſpectes, *Inteſtina* omnia quatuor dodrantes, & palmum longa, multoque adipe, qui vicem emeriti obit intecta, in illo quem Aldrovandus ſecari curavit, erant; & cum ſimplici tantum in ſe media ſpira revolutione inflectantur, ne aliquid non plane diſtributi alimenti præterlaberetur, natura, cœca duo dodrantis ſpacio inter anum & ipſorum initium interjecto, recto inteſtino appendit. *Arteria aſpera* admirandæ plane eſt ſtructuræ. Nam Oeſophagum ſubjectum comitata, ad jugulum deſcendens cum pervenit, non recta, ut in cæteris animantibus, ad pulmones tendit, ſed ſupra claviculas elevata, in coſtam oſſis pectoris ſeu ſterni, quæ ex duobus lateralibus oſſibus, & tertio ſuperno his pro operculo incumbente fabricata, vaginæ ſeu thecæ figuram & uſum præbet. Ad hujus finem poſtquam pervenit arteria, inferne in ſe inſtar ſerpentis reflectitur, & S. literam exprimit; moxque ſub priore jam dicta portione ipſi ſuperpoſita, hanc capſulam denuo egreditur, & claviculis mediis conſcenſis, harum jugo tanquam fulcro innititur; atque ita ſuſtentata, denuo in morem tubæ revolvitur, thoraciſque cavum ſubiens, antequam ad pulmones fertur, prius quaſi laryngem alteram efformat, tranſverſim ſecta, oſſiculoque quantum ipſa lata eſt longo, & quod tenui membrana obtenditur, hiulcam fiſtulam, ſeu ſyringem arganorum muſicorum, quæ inferiore ſui parte ſimili fiſſum patulæ ſunt, figuram repræſentat. Sub hac larynge arteria in duas canales divaricatur; quorum ſinguli in medio ampliori capacitate protuberantes, recta in pulmones exiguos coſtis retro totos affixos abeuntes, diſtribuuntur. Talem ſtructuram & cantus, de quo poſtea, & reſpiratio repoſcebat. Ne enim, dum aliquando horæ dimidiæ ſpacio toto capite & collo pronis, vado alimo niam hauſturus immergitur, periculum ſuffocationis incurrat; ex ea arteriæ, quæ pectoris dictæ vaginæ recluſa eſt, portione, ſpiritus quantum ſatis ſuppeditatur.

Locus.

Locum ſi attendas, eſt avis amphibia Maxime tamen aquis delectatur. Ælianus greges eorum in Pfro mari apparere prodidit. In fluviis Cayſtro, Iſtro, Tanai, Strymone, Mæandro, Eridano, Mintio, Tameſi & quidem magna copia degere, apud Ovidium, Senecam Tragœdum, Theocritum, Lucianum, Statium Papinium, Mantuanum, Polydorum Virgilium, & alios invenies. Innumeris in agro Engoliſmenſi; Franciſci primi opera, in fonte Tenario educatos Brujerinus teſtis eſt: ſed ſtagna vehementer appetunt; ſeu quod quietiora nec natatum impediant, quod Æeliano viſum, ſeu quod in illis major herbarum ſuppetat copia.

Æl. H. A. l. 10. c. 36. Ovid. Metam. l. 2. & 5. Seneca in Agamem. Theocrit. Eidyl. 19. Stat. l. 14. Theb. Polyd. l. 1. H. Anglor. Æl. H. A. c. 17. c. 24. l. 15. de re cib. c. 61.

Victus.

Cibus ipſi herbæ at ſegetum grana, ova piſcium. Roſtro cribrat cœnum, & algam inprimis quærit. In Scotiæ lacu Spina, herbæ cujuſdam ſemine, quæ ab iiſdem nomen ſortita eſt, delectatur. Ea autem natura eſt, ut agris injecta nunquam putreſcat.

Partus. Hect. Boetius in deſcriptione Scot.

Tempore *libidinis* blandientes inter ſe mas & fœmina, alternatim capita cum ſuis collis inflectunt, velut amplexandi gratia; colla mares applicant fœminis, deinde mas fœminam conſcendit. Ubi *coierint*, mas conſcius læſam à ſe fœminam fugit, illa impatiens fugientem inſequitur. At non diutina hæc eſt eis diſcordia, noxa ceſſante reconciliantur; & fœmina maris perſecutione relicta, poſt coitum frequenti caudæ motu, roſtrum in aquis mergens, ſe purificat. Semel tantum anno initio veris *pariunt*. Quia plures & ſpecioſos fœtus producunt καλλίπαιδες & πολύπαιδες dicuntur. Ariſtoteles εὐτέκνους dicit. Pariunt *ova* tertio anno, illaque magna, oblonga, teſta dura obtecta.

Volatus. Heſiod. in ſcuto Hercul.

Probe natant, velociter ſylveſtres, tarde ob corporis pondus domeſticæ *volant*. Ariſtoteles longius in pelagus efferri ſcripſit. Et Heſiodus κύκνους ἀεροσιπότας nuncupat.

Vox. Pauſan. Ariſt. H. A. l. 9. c. 12. Cicero l. 3. de Orat. Ovid. l. 5. Triſt. Eleg. 1. Seneca in Hyppol. Martial. in Xeniis. Oppian. in Ixeutic. cit. Aldrovando. Lucian. in Electro. Plin. H. N. l. 10. c. 23. Myndius apud Athen. l. 9. Scalig. Ex. 232.

Cantum quod attinet, ſcinduntur in ſententias Authores, κύκνῳ τῷ ὄρνιθι μουσικῆς εἶναι δόξαν, prodidit Pauſanias, cum eo Socrates apud Platonem, Ariſtoteles, Cicero, & Philoſophis; ex Poëtis Callimachus, Æſchylus, Theocritus, Antipater, Euripides, Lucretius, Virgilius, Seneca, Ovidius, Martialis, ſentiunt. Diluculo ante ſolis ortum tanquam in aëre vacuo per id tempus audiendi clarius, in maris littoribus, niſi tempeſtas diſſuadeat canere; nec cantus in ſenecta morti vicinus (remiſſioris tum) obliviſci. Favonium vel canendum obſervare, fati certos, ne à quoquam interpellentur ſecedere, apud Oppianum legitur. Fabuloſum id, apud Lucianum, Plinium, Alexandrum Myndium & Scaliger. invenies. Ælianus vacillat, & modo his adſtipulari, modo in illos propendere

Plin. H.N. l. 10. c.23. Myndius apud Athen. l.9. Scalig. Ex. 232.

videtur. An funeris sui cantator sit, quod & Brasavolus observasse dicitur, nescio. De Elephanto sane id proditum. Cantare, nullum fere dubium. Audivit in lacu Mantuano cantantes Pendasius. Prope Londinum in Tamesi festivis cantibus subeuntes classes excipiunt. Canorum quiddam lamentantium in morem quovis tempore obstrepere, observavit Aldrovandus. In hoc denique duplex ille flexus, qui ossis pectoris primum capsulæ inseritur, deinde altera revolutione in furculam inclinata recumbens, in pulmones decidit, factus videtur, ut vox in ipso revolutæ arteriæ angulo, repercusso, majori cum clangore erumperet, ac veluti morulæ exiguæ in eo anfractu quiete recreata, vires acquireret eundo.

Ælian. H.A. l. 10. c.30. l. 11. c. 1. Idem var. l. 1.

Plin. H.N. l.10.c.23.

Ingenium in volatu potissimum ostendunt. Liburnicarum more rostrato impetu feruntur, facilius ita findentes aëra, quam si recta fronte incederent. A tergo sensim dilatante se cuneo, porrigitur agmen, largeque impellenti præbetur auræ. Colla imponunt præcedentibus, fessos duces ad terga recipiunt.

Ætas. Arist. l. 9. H.A. c. 1. Ælian. H.A. l. 14. c.13.

Quod de *ætate* apud Ælianum legitur ducentesimum nempe attingere annum incredibile videtur.

Statius. Homerus Iliad.

Inimicitias interdum tantas inter se alunt, ut alter alterum devoret, vel, ut Ælianus perimat. Nec pullis, vel ovis parcitur. Ab Aquila sibi metuant. Attacti, non iniquo Marte repugnant: sed nec cum fulgure, serpentibus & draconibus ipsis convenit. Cicuta interiisse non mirum, cum & proci illius esu periisse visi sint.

Præsagium.

Pluvias expectabis, si rorem aquæ inspergunt; si profundos eidem immergunt humeros, serenitatem. Apud Helvetios ingen frigens metuitur, si hyeme in quodam lacu apparuerint.

Usus.

Usus in cibis laudatus apud veteres. Alexandrides inter aves lautas numerat, & Dipnosophistis apponuntur; nec minore quam Anseres habitos, precio ex Plutarcho potest colligi. Recentiores nigram, & duram, forte quia annosi adferuntur, carnem accusant. Moscovitarum tamen Duces, quoties carne vescuntur, assos hospitibus apponunt. In *Medicina*, faciem purgat, & erugat adeps. Ova ad ignem sacrum celebrantur. Pellis ventriculo apposita, concoctionem vi peculiari juvare creditur.

Plut. l. de esu carnis. Herberst. in Mosco. legat. Scæn. hammon.

CAPUT II.

De Ansere.

ARTICULUS I.

De Ansere domestico.

Plin. H.N. l. 10. c.22.

ANser, Plinio alicubi Ganza, Græcis veteribus χλώ, χήνα modernis, avis est vulgo tam nota, ut descriptione non indigeat. Inferum & domesticum distinguitur, quorum ille minor Aristoteli, varius esse à Columella manifesto errore proditur, cum apud nos varii candidos numero exsuperent. In regno Senegæ colore & pennis multi jugis variantur. In Hispania nova capite rubeo, olores candicie superant.

Descriptio.

Visus cum duobus capitibus, totidemque linguis, collo unico, quatuor pedibus, quorum unum par alarum locum occupabat, alterum circa podicem. Alæ duæ circa collum pandebantur. Proditus ab Alberto & alter, dupli collo, quaternis pedibus, & totidem alis, dorso uno, adeo ut duæ aves, altera alteram ferens, viderentur. Frequentissima scilicet in illis ob humorem & stoliditatem monstra sunt. *Interiora* si spectes, testes sub diaphragmate lumbis annectuntur, hisce duo ex vena cava rami insident. Duo vasa ex infima utriusque parte emersa, & deorsum per lumborum regionem recto delata, prope os sacrum, coeunt, & canalem teretem, qui in plures orbes circumvolvitur, & cujus pars superior, tota carnea, inferior intus cartilaginea conspicitur, efformant. Penis loco extremam portionem datam, quæ in coitu arrigatur, haud male conjeceris.

Arist. H.A.

Locus.

Locus ipsis fere ubique, eam Arabiæ partem quæ Austrum versus assurgit, si excipias. In Blœsia agro aquarum fere experte greges copiosi spectantur, magnumque ex his plumæ pretium. De *victu* non est quod dicam. Tenella arborum germinæ absumit, viridariorum herbas penitus depascitur, & vitium pampinos rodit. Trifolio, fœnugræco, lactuca, & aliis delectatur.

Partus. Varro de Re R. l. 8. c. 3. Arist. H.A. l. 6. c.2. Columella de re R. l. 8. c. 13. Arist. H.A. l. 5. c.33. l. 6. c. 2. H. lib. 2. c. 1.

Quantum ad *Generationem* in aqua coeunt; nec humi insistentes; à coitu aquis sese ingurgitant. Singulis maribus tres olim destinabantur fœminæ, sex hodie. Tempus admittendi aptissimum à bruma, pariunt & juvenes absque coitu, sed hypenemia. Coitus expertæ si absque eo posuerint, plura quidem, sed sterilia, minora, & minus jucundi, quam fœcunda saporis erunt. De numero & *partus* & ovorum inter scriptores non convenit. Ter parere scribit Columella si fœtus non excludunt. Bis Plinius, si primū fœtum gallinæ excludant. Ova plurima sedecim, paucissima septem, huic pariunt. Si quis surripiat, pariunt, dum rumpantur. Illi singulis fœtibus pariunt, primo quina, sequenti quaterna, novissimo terna. Quintilius ad duodecim, & ultra procedere ait. Carolus Stephanus, si non incubent duodecim, & singulis fœtationibus plura. Recentiorum quidam ad centum & ducenta ascendunt. Tempus pariendi aliis à Calend. Martiis ad solstitium: si bruma coiverint, Plinio post solstitium XL. prope diebus pariunt.

Plin. H.N. l. 10. c. 59.

tiunt. Si appropinquant partus, digito tanguntur ova, quæ sunt prima parte locorum genitalium. Incubatus à fœmina duntaxat absolvitur, nec recedit, donec pullos excusserit. Commodissime à Calendis Martiis ad solstitium exercetur secundum Palladium; à principio Novembris ad Decembrem exactum secundum recentiores. Pulli intra triginta dierum spacium excluduntur, intra viginti quinque, si dies tepidiores sunt.

Arist. H. A. l. 6. c. 6.

Plin. H. N. l. 10. c. 59.

Vox.

Vocem si attendas, πιπίζειν & πλαταγίζειν Græcis; Aratus κλαγγηδὸν adverbio de eadem usus est. Gratitare, gignire, strepere, clangere, Latinis dicuntur.

Volatus.

Raro *volatum* domesticæ exercent, sed pedibus valent. Mirum in hoc alite, inquit Plinius, à Morinis usque Romam pedibus venire. Fessi proferuntur ad primos, ita cæteri stipatione naturali eos propellunt.

Plin. H. N. l. 10. c. 22.

Affectus.

De *Affectibus corporis* pauca occurrunt. Solus ex pedestribus à cane rabido morsus, rabie non corripitur, si Nipho credendum. Laborat pituita & phtiriasi; illam pimpinella quæ in pratis nascitur avertit. Huic frequenti ablutione & sideritidis usu occurrit. Pullis eorum urtica contacta mortifera; nec minus aviditas, nunc satietate nimia, nunc suamet vi; quando apprehensa radice, morsu sæpe conantes evellere, ante colla sua abrumpunt. Discordia cum Aquila, ne morte quidem interrumpitur pennæ commixtæ certent, & Anserinæ ub Aquilinis absumuntur.

Plin. H. N. l. 10. c. 59.

Ætas. Ælian. H. A. l. 5. c. 29.

Ætas sexaginta annos attingit, si Alberto credendum. Non dedisset fidem Cardanus, nisi carduelem tredecim annis in cavea educatam scivisset, & sylvestris anseris tam duram carnem, ut ne triduum quidem cocta emolliri posset.

Ingenium. Mizald. de Anim. l. 5. c. 29.

Quod folia lauri ne in extrema quidem fame attingunt; rhododaphnes ne coacti quidem edunt; quod humanum longe præsentiunt odorem, & auditu cum apro certant; quod se ab Ansere dejectum Falconem vidisse Scaliger scribit; vigil, cura Capitolio testata defenso, per id tempus canum silentio proditis rebus, & fama amoris, Argis di-lecta forma pueri nomine Oleni & Glauces Ptolomæo Regi cithara canentis, quem eodem tempore & aries adamasse creditur, *ingenio* debetur. Potest & sapientiæ videri intectus iis esse. Ita comes perpetuo adhæsisse Lacydi Philosopho dicitur, nusquam ab eo non in publico, non in balneis, non noctu non interdiu digressus. Quod semper vociferatur, improbum dixit Virgilius. Si dum ad pastum festinant, jugi clamore obstrepunt, tempestas imminere dicenda est.

Plin. H. N. l. 10. c. 22.

Theophr. de signis Tempest.

Usus.

Reperere olim in *cibis* æstimium: Regum Ægypti mentis solus cum vitulo apponebatur. Alexander Severus festis tantum diebus ad convivium recipiebat. Ab Annibale Numidicis Gallinis præferebantur. Quod si jecur respicias, Romani eos ejusdem bonitate novere inquit Plinius. Fartilibus in magnam amplitudinem crescit: exemtum quoque lacte mulso augetur. Nec sine causa in quæstione est, quis primus tantum bonum invenerit, Scipio Metellus vir Consularis, an M. Sestius eadem ætate Eques Romanus. Hodie in Gallia non minoris fit Anser altilis, quam Romæ olim Lupus scarus, aut Mulus. Est & Judæis ubique terrarum in deliciis. Nec damnosi interdum, hyeme & juniores in cibum cedant. Aliorum excrementitia & concoctu difficilis caro est. Tenerescunt tamen, si collo per triduum suspendantur, gravi lapide pedibus aligato. Septentrionales sale conditis, & vento siccatis; tum coctis, post æstivale solstitium vescuntur. Messalinus Cotta, quod constat, Messalæ Oratoris F. palmas pedum ex his torrere, atque patinis cum gallinaceorum cristis condire reperit.

Plin. H. A. l. 10. c. 27.

Quantum ad *Medicinam*, Plumæ ex ventre tritæ & inspersæ, sanguinem sistunt. Lingua peculiariter ad vesicæ vitia & involuntariem mictionem facit. Sanguis utilissime inter Antitoda miscetur. Fel contusis oculis prodest, si hyssopo postea & melle inungantur. De Adipis usu vide multa in Aldrovando. Puerperæ in Bohemia butyro in cibis præparant, si aqua aurem intraverit, præcipuum est remedium. Cum iridis nostratis pulvere permixtus, & umbilico in testa nucis juglandis inditus, alvum infantibus solvit. Aliud reperit Syriæ pars quæ Comagena vocatur; adipem eorum in vase æreo cum cinnamomo nive multa obrutum ac rigore gelido maceratum, ad usum præclari medicaminis, quod ab gente dicitur Comagenum. Dioscorides Commagenes non meminit. De plumarum olim usu ita Plinius. Candidorum alterum vectigal in pluma. Velluntur quibusdam locis bis anno. Rursus plumigeri vestiuntur, molliorque quæ corpori quam proxima, & è Germania laudatissima. Pretium plumæ eorum in libras denarii quini. Et inde crimina plærumque auxiliorum præfectis, à vigili statione ad hæc aucupia dimissis cohortibus totis. Eoque deliciæ processere, ut sine hoc instrumento durare, jam ne virorum quidem cervices possint.

Schwenkfel. in Theritroph. Siles.

ARTICULUS II.

De Ansere Fero in genere, de Vulpansere, & Bornicla ave.

Anseris sylvestris plures sunt differentiæ. Plinius *Chenolopeces*, & quibus lautiores

Descriptio. tiores epulas Britannia non novit, *Chenerotes* ponit. Apud Albertum *cinereos*, qui propter corporis levitatem altius volant. *Grandinosos*, seu ob candorem niveos. Qui præter extremas quinque remiges pennas albi sunt. Æstate nuspiam conspiciuntur; hyeme ingruente sublimi volatu gregatim migrant: *Arborum* qui ex arboribus nasci creduntur, quibus color capitis ut Pavoni, absque crista tamen, invenies. Schwenkfeldius eos in arborum cavis, cornicum & ciconiarum nidis, ova tredecim vel quatuordecim, illaque flaventia parere scribit. Apud Oppianum *Linurgi* & *Cenchritæ* reperiuntur. Gesnerus Anseris *stellati*, quem Itali Ciccum vel Ocam Sternam vocant, cui magnitudo inter Anatem & Anserem, pondus leve, pectus maculis aspersum, dorsum & alæ cinerea, meminit. Scaliger in Oceano Brasiliæ *marinos*, à colore atro, qui nunquam evolent, esse prodit. De *Bassano* seu Scotico superius egimus. Descriptionem non morabimur. *Caput* fere Anatinum magis quam Anserinum. Utraque *mandibula* intus oras serratas loco dentium obtinet. *Palatum* quibusdam denticulis acutis instar limæ est scabrum & asperrimum. *Membranæ* quæ digitos connectunt in extremo serræ instar denticulatæ videntur.

Schwenkfeld. in Aviario Silesiæ.

Locus. *Locus* ipsis maxime circa paludes. In Æthyopia adeo frequentibus agminibus grassantur, ut tum morsu, tum stercoribus omnia demoliantur. In Septentrione cubationis tempore, quo à meridionalibus plagis redeunt, copiosissime visuntur, circa Aprilis initium. In Bataviam, Hannoniam, Artesiam migrationis tempore copiosissimi confluunt. Novam Hispaniam mense Decembri prætervolant. In *India* pulcherrimi conspiciuntur. Totum ipsis corpus, præter pectus & ventrem, nigrum. Oculos circulus coralli æmulus ambit. Ex minore oculorum Cantha linea ejusdem substantiæ & coloris extuberat, versusque collum deducitur. Inde sex septemve ramuli exigui utrinque ad medium colliusque descendentis, devaricantur.

Carol. Stephan. de R. R. l. 1. c. 15.

Partus. *Coire* post hyemale solstitium incipiunt, initio veris *ova* ad summum sedecim ponunt. Steriles evadunt, si mites redditæ fuerint.

Volatus. Migratoriæ sunt aves. Migraturæ vociferantur alte volando, forte ne qua earum remaneat. Meridiem petunt cum Septentrio propellit; istum cum Auster, nec cessant, nisi esurie coacti. Ordo ut Gruum cum silentio literatus; nec clangunt nisi rupto ordine. Vide quæ de domesticis ex Plinio diximus. Oppianus nec Ducibus, nec somni tempore custodibus destitui scribit. Taurum montem superaturi Aquilarum metu lapillos rostris ad coërcendam linguam ferunt. Cilicibus id quidem tantum attribuit Plutarchus: sed feris adscribi apud Ælianum & Marcellinum legimus. Tardius adveniunt quam Grues. Vidit aliquando Gesnerus sexto Octobris permultas avolantium turbas, quæ ab Oriente in Galliam & Occidentem versus per turmas triangulas volabant.

Author de Natura rerum.

Oppianus Ixeut. l. 2. c. Aldrovando.

Æl. H. A. l. 5. c. 29.

Usus. Quantum ad *usum*, caro propter exercitationem minus est excrementitia. Cruda adhuc suaviter olet. Linguæ assæ bene à calculosis in cibo sumuntur.

Articulus IV.

De Vulpansere, Capricalca, & Bernicla ave.

AD Feros Anseres referri debet *Vulpanser*, *Capricalca*, & *Branta*.

Vulpanser seu Chenalopex quibusdam, est avis pectore ruffescens, aquatica, in cuniculorum foveis, interdum & rupium cavernis nidificans, quam Angli Bergandram vocant. Gesnerus an Anser Stellatus sit Chenolopex considerandum reliquit. Aldrovandus nihil certi proferre potest. Inter palmipedes quæ circa aquas versantur, ab Aristotele numeratur. Ova hypenemia quandoque parit. In pullis tuendis eandem quam perdix operam collocat. Et ab Aquilæ, felis & cæterorum hostium injuriis sese defendit. In Cupediis olim apud Britannos fuisse ex Plinio superius diximus.

Arist. H. A. l. 8. c. 3.
Æl. H. A. l. 5. c. 30.
l. 19. c. 16.
l. 11. c. 38.

De Capricalca occurrit. Corvo paulo majorem esse ac in deliciis haberi. Tæniis transversis fuscis per collum pectus & ventrem distingui, caudam nullam habere. Branta seu Bernicla & Bernichia, Scotis Clakguse, Gallis Crauant, & Oye Nonnete, Isidoro Barliata, Alberto Barbates, Hollandis Rotgansen dicitur. Bellonius Chenalopecem veterum esse putat. Minor est fero Ansere, Monacharum ornatui, quæ colorem album atro superimponunt, similis. Alis & dorso coloris plumbei, cauda brevi & nigra. Anserum ferarum more volat, strepit, paludes frequentat, & segetem depopulatur. De ortu magna est inter doctos controversia. Quidam coire volunt: alii ex putridis navium ruderibus; nonnulli ex pomis cujusdam arboris in insula Pomonia nascentibus corruptis; alii ex fructu foliis conglomeratis simili, qui cum opportuno tempore decidit in subjectam aquam, reviviscit; convertiturque in vivam, oriri existimant. Isidorus, Alexander ab Alexandro, Olaus Magnus, Hector Boëthius; Scaliger, Mejerus, Gesnerus, & alii, communi famæ adstipulantur. Bata-

Batavi ex propria inspectione in Grönlandia Barniclas, quæ ovis incubarent, pullosque educarent sese invenisse affirmant.

CAPUT III.

De Anate.

ARTICULUS I.

De Anate in genere.

Descriptio. ANas, Græcis antiquis νῆσσα vel νῆτζα, recentioribus χλῶα, vel πατίτζα, vel Pappos, avis est apud nos notissima. Dorsum ipsi & rostrum lata, pedes cartilaginosis membranis intersepientibus, ampli; crura brevia crassa, & retroversus disposita, ut in natatione valentius instantes; aquas propellere possent. Gulam habent amplam; linguam plæræque interius asperiusculis utrinque eminentiis dentatam & quasi plumatam: Musculos circa corporis superficiem separatos, interiores albidos: quod si exteriores liveant, quod vi frigoris fieri videtur, bonam secuturam æstatem rustici apud Helvetios conjiciunt.

Locus. *Aquis* tum ut earum frigiditate congenitam intemperiem, quæ calida est, contemperent; tum ut pabulum quoque naturæ suæ & palato conveniens, illic quæritent, gaudent, inque iis maximam temporis partem versantur.

Victus. In *cibo* herbarum aquaticarum radicibus & seminibus, vermibus, & animalium aquaticorum ovis, lenticula inprimis palustri, quam Crescentiensis Anatinam, alii Pavarinam vocant, delectantur. Sunt qui pisciculis & limo vesci, nec à venenatis abstinere, quod Scaligero placet, volunt. *Scaliger in Theophr. de caus. plantar. l. 2*

Partus. Quantum ad *Generationem* tantæ sunt, Authori de natura rerum, salacitatis, ut plures mares solam fœminam certatim coeundo, occidant. Mense Martio & in sequente concumbunt. *Pariunt* juxta aquas & rigua; pulli exclusi statim recondita quadam natura aquam prosequuntur; & mox ut ovum exeunt, tanta agilitate vigent, ut etiamsi matrem mori vel alienari contigerit, sine nutrice vivant. Super omnia autem est earum ovis subditis Gallinæ atque exclusis admiratio; primo non plane agnoscentis fœtum, mox incertos incubitus sollicite convocantis; postremo lamenta circa piscinæ stagna, mergentibus se pullis natura duce. *Plin. H. N. l. 10. c. 55.*

Vox. *Vocem* Anatum Author philomelæ per tetrinire exprimit. Scaliger quiritatricem appellat. Fœminæ crassior est, maris acutior.

Incessus. Lente ob crurum brevitatem *incedunt*, ad natandum potius apti.

Ingenium. *Ingenium* ipsis cum Anseribus fere commune. Aquilarum quomodo declinare soleant ictus Ælianus describit. Merguntur dum involant, & sub aquis natando, ex alio loco extra aquam eminent. Cum sese aquis mergunt, plumas; cum pennas rostro purgant, diuque & multum alas excutiunt, ventos spondere Theophrastus, Ælianus, & Plinius tradunt. Ventris & intestinarum in bubus dolorem, visu natantium Anatum levari, easdem majore profectu mulos & equinum genus conspectu suo sanare, Columellæ & Vegetio placet. *Æl. H. A. l. 5. c. 33.* *Theophr. de signis ventor.* *Æl. H. A. l. 7. c. 7.* *Plin. H. N. l. 18. c. 25.* *Columella R. R. l. 6. c. 7.*

Usus. *Usus in cibis* notus est. Cato Censorinus ægrotis etiam teste Plutarcho præscribi jussit; duram, concoctu difficilem, nec laudati succi esse, apud Hippocratem, Galenum, & alios legere est. Alii Anserinæ præferunt. Alexander Benedictus in peste damnavit. Fracastorius lue venerea laborantibus prohibuit. Pectus & cervicem laudat Martialis, cætera danda coquo. *Plutarch. in Catone.*

Usum in *Medicina* superius etiam attigimus. Mithridates Ponti Rex solitus earum sanguinem miscere medicamentis quæ digerendis venenis valent; ipse talium medelarum usu ab intestinis epularum insidiis cavebat. Idem, sanguinem à cerebro defluentem infusus sistit. Adeps per Clysterem injectus dolorem sedat colicum, & emplastro ad pleuritidem apud Myrepsum immiscetur. Fimum, Villanovanus utiliter morsibus venenatis imponi scribit. Chinenses adeo numerosa agmina alunt, ut sæpe XX M. excedant, his in evellendis noxiis oryzæ herbis utuntur. Quæ Campofulgosus, de Anate cum tredecim pullis, mense Decembri, festo Nicolai, in Gallia prope urbem Redonensem, templum tempore Missæ ingrediente, & aram circumeunte, ac unum pullum ibidem relinquente (nescitur quo is se recipiat,) scribit, an fidem mereantur, penes Lectorem judicium esto. *Gel. Noct. Atticar. l. 17. c. 16.* *Plin. H. N. l. 10. c. 6.*

ARTICULUS II.

De Anate Domestica, Indica, Lybica, & Cairina.

ANAS DOMESTICA Græcis νῆττα οἰκυρός, Arato ματτίδιος, interdum alba, aliquando cinerea, sæpe compositi ex utrisque coloris invenitur. Inter marem & fœminam hoc est discriminis, quod ille plumas in Uropygio versus caput surrectas habeat. Quod tam acutam & magnam vocem edit, & tam diu caput sub aqua tenet, asperæ arteriæ debetur, qua bifariam in pulmones devaricatur, vesicam quandam duram &

concavam, quæ ubi major apparet, dextrorsum vergit, habet. Famis aliquando & pestis præsagæ domesticæ, mansuetudinis oblitæ, Sylvas cum Gallinis, Anseribus, & Pavonibus petiisse dicuntur.

Anatis Indicæ tres descriptiones habentur. *Primæ* caput quod auctum plumis, in summitate cristam plumeam candidam per totam colli longitudinem, quam cum excandescit, erigit, gerit, sanguinis instar rubescit. Totum *collum*, callosa & incisuris distincta caro est. *Rostrum* totum cæruleum. Collum, qua corpori jungitur, circulo plumeo nigro, rara pluma alba, maculosa, per ima angustiore, per summa latiore, nitescit: Extremæ alæ atque cauda cum splendore ut in Cantharidibus vilescunt. Fœmina non ita variegatur, mari alioquin similis. *Alterius* caput albicabat. Rostrum, crurac auda, & alarum longissimæ pennæ atri coloris erant. Collum supremum angusta linea nigra ambiebat. In *Tertia* nihil singulare apparet, tuberculum rubrum rotundum si exceperis, quod posteriori rostri parti & cruribus insidet. Id ipsi cum Anate maritima Rondeletii; cujus rostrum & crura rosæ sylvestris colore rubent, caput non sine viridibus maculis, nigricat; commune est.

NB. *De anatibus Indicis vide etiam Mantissam* Num. 10.

Lybica ut à Bellonio describitur, media est inter Anatem & Anserem magnitudine. *Rostrum* habet breve, latum, & in extremo aduncum. In capite inter duo nasi foramina *tuberculum* cerasi instar rubidum. Tempora sine plumis, cute corium rubrum præ se ferente. Genitale sanguinis instar rubrum, tam magnum, ut digiti unius crassitiem, quatuor vel quinque longitudinem æquet. Vocem interruptam tanquam male affectos pulmones haberet. Quam Aldrovandus describit, rostrum denticulatum habebat, toto corpore nigrescens, pectore duntaxat paulo albicante. Scaliger Indicam vocat; & nullam emittere vocem; ova, quæ unicoloria, fusca, rotunda pene sunt, si ad solem despicias, eandem in summo nigredinem, quæ in earum rostris est, habere, adjicit. Si duas nostrates singulis maribus destinaveris, magnum numerum ovorum pariunt. Sed pulli geniti nullam sobolem procreabunt, si Augustino Gallo credimus.

Anatem Cairinam & marem & fœminam descripsit Aldrovandus. Mas qui fœmellæ major, habet rostrum qua capiti conjungitur valde crassum & tuberosum, in hamum tandem acutum & curvum desinens, nigricans fere, sed prope finem rubidum; caput atrum & cirratum; guttur sub rostro punctulis subcandidis interstinctum. Corpus totum fere atrum. Crura brevia sed robusta. Fœminæ rostrum erat minus tuberosum, qua capite connectitur, linea partim alba, partim rubra satis lata distinctum. Macula illa, quæ in maris rostro rubra, cinerei coloris erat, cui nonnihil rubri admixtum, &c.

Articulus III.

De Anatibus feris in genere, & in specie de Querquedulis.

Anatum Ferarum multæ sunt differentiæ. Nam ut de illis taceam, de quibus acturi sumus, sunt in Insula S. Johannis in America albissimæ, capite rubeo. In Ancyra aliæ quæ voce cornuum sonitum imitantur, libertatis ita amantes, ut per totum etiam triennium in corte nutritæ, si occasio detur, erumpant. Cæterum latirostris omnibus corneus quasi in extremitate *unguis* est, quo cibos apprehendunt; *dentium* loco striæ circa rostrum asperiusculæ, *membranæ* pedum in extremo serratæ. Martyr. de ut. Oceani l. 1.

Locus. Videbis ipsas passim; in septentrionalibus tanta copia, ut fere cunctas aquas operire videantur: in iis tamen inprimis, quibus subterraneæ venæ calidam exhalationem subministrant, quas apertas circulari & obliquo natatu servare conantur; si vehementia frigoris vincantur, vastum mare pro statione petunt. Migratorias esse, & ad Xanthum fluvium adversus corvos pugnare, quidam credunt. Hyemis tempore aut in ripis fluviorum aut piscinarum aggeribus, aut paludum frutetis latere, aut sylvarum propinqua, hortorumque præsidia petere, verisimilius esse existimo. Sane omni alicubi tempore conspiciuntur. Quæ in Tugurino lacu versantur, sæpe ad vicinum fluvium Silum, transvolant. Quia minus ibidem à lupis & vulpibus læduntur. Olaus Magnus H. Sept. l. 19. c. 6.

Præsagium. Si frequentes & conglobatas ferri animadverteris, quanquam cœlo sereno, imminentem expectabis pluviam; si alas in continente concutiunt, ventum instare existimes.

Præcipuæ ex illis sunt Querquedulæ, quæ *Roscades* & *Phascades* dicuntur, quæque in Minores & Majores dividuntur. Minores quæ Querquedulæ proprie dicuntur, Anatibus sunt minores, rostro, pedibus, & cætera similes. Gula ipsis alba atris notata punctis; venter candidus, alæ in cæsio viridantes; pedes cum membranis nigris cinerei. Vivas ventre deplumato in colica malum ad se trahere Abdomini appositas, experientia docuit. Species plures apud Aldrovandum invenies, ex quibus *Iaponicæ* priores quæ ad scapulam sunt Schwenkfeld. in Avenario Silef.

ſunt pennæ, roſei obſoleti coloris, ſed maculis ſemilunaribus nigris notatæ erant. Sequentes partim albæ, partim virides conſpiciebantur; omnium longiſſimæ cæruleo vegetiſſimo decorabantur colore.

Ad has *ANAS circia*, *Kernell* circa Argentoratum dicta, *Querquedula criſtata*, referuntur. *Circia* mergulo paulo major eſt, corpore fuſco, roſtro latiuſculo. Calculis & ſeminibus herbarum aquaticarum victitat. *Kernell*, habet Roſtrum Indici coloris, caput ruffum, punctis albis reſperſum, verticem nigrum, gulam albam, alas cinereas transverſis duabus lineis albis diſtinctas. Pectus ruffum, crura fuſca. *Criſtatæ* quam Bellonius Colymbim vocat, corpus eſt rotundum viriditate gemans; occiput Onocrotali inſtar criſtatum, oculi ære polito ſplendidiores; ſub quibus juxta rictum lata utrinque viſitur macula. Crura brevia, pedes lati, pectus cum capite & collo nigrum, venter plumbeus.

Bellon. in Hiſt. Avium.

BOSCADES MAJORES ſunt aſpectu cinereæ: Mas in collo radiantes quaſi Pavonis pennas colore ex viridi & cæruleo compoſito habet, torquem circa collum album, & in alis verſus ventrem colore ſpledente ſunt, vel *Minores*, quibus caput viride, roſtrum ſubflavum, venter ex albo cinereus & varie maculoſus, crura rubentia, Ariſtophani forte πεπεζοσμέναι dictæ: vel *Majores*, quæ coloribus cum illis magna ex parte conveniunt, & Stert-enten quod roſtro fundum fodientes victum perſcrutantur, dicuntur. Amant glandes & avenam. Congeneres ipſis *Anates* à victu *Gramineæ* ſeu Junceæ, Schmit-enten dictæ, roſtro & pedibus nigris, corporis colore dilutiore. Quam Bellonius *Anatem Torquatam* eſſe credit, & πεπεζοσμένην Ariſtophanis, mediæ eſt inter Anſerem & Anatem magnitudinis, moribus Anſerinis, ſed voce magis obſcura, quæ ex ovis à ruſticis inventis & Gallinæ ſubjectis prodiit, dicit; illam Geſnerus Picam marinam eſſe, pedibus palmatis rubeſcentibus, & ad poſteriora magis poſitis quam cæteris palmipedibus; roſtro, tenuiore magis latitudine ſe demittente, quam longiore proceſſu ſe extendente, quatuor inciſuris rubris à ſumma, duabus ab ima parte ſulcata, in colore pallentis ochræ, eſſe aſſerit.

ARTICULUS IV.

De aliis Anatum ferarum ſpeciebus.

PRæter Boſcades, ſunt & inter Anatum ferarum genera, *Glaucius*, *Anas fuſca*, *Muſcaria*, *Platyrynchos*, *Fiſtularis*, *Caudacuta*, *Nigra*, *Herle Tadorne*, *Puffinus & Penelope avis*, de iis quorum Aldrovandus lib. XIX. cap. 45. mentionem facit, taceo.

Pro GLAUCIO, quem Athenæus ab oculorum colore ita dici, & Anate minorem eſſe ſcribit, Morillanem nobis Gallicum Bellonius obtrudit. Cujus *roſtrum* in margine ſerræ inſtar inciſum eſt. *Collum* circulus quidam coloris albicantis cingit. *Caput* totum ad mediam colli regionem ferrugineo ſaturato ornatur. *Linguam* habet adeo carnoſam, ut prope radicem gemina videatur. Nullum fel, jecur in duos diſtinctum lobos, quorum unus ventriculo incumbit, inteſtinis alter. *Victitat* ſeminibus herbarum, quæ in ripis naſcuntur, aſtacis tenellis, limacibus, millepedibus aquaticis & aliis. Congenerem ipſi eam, quæ Gallis un Tiers, dicit, medio inter Morillonem & Anatem marem colore.

Bellon. apud Aldrovand. Ornith. l. 19. c. 38.

FUSCA à colore dicitur. A media magnitudine, quidam MEDIAM dixere. Geſnerus eandem cum Rot-halſa, unde Erythrocephali quoque nomen meruit, & veterum Penelope, quod ſimiliter φοινικόλεγνος, & ποικιλόδειρος ſit, hoc eſt collo puniceo & vario, facit. Triplicem ejus deſcriptionem apud Aldrovandum invenies. Fœminæ caput non rubet, ſed maculas aliquas flavas habet.

MUSCARIARUM (dicuntur ita quod muſcas capiant) tria ſunt genera. *Unum* quod laminam roſtri ſuperiorem habet plane croceam, dentes utrinque ſerratos, membranaceos flexiles, eminentes. Colorem plumarum per totum corpus varium. Helvetiis Muggrate. *Alterum* corpore magno, coloris elegantiſſimi in lacu Podamico circa Conſtantiam viſitur. Murente & Moſſente à paluſtri cœno vocantur. *Tertium* Miſcenis Pill-ente dicitur, roſtro longo, molli & cinereo. Muſcis fuſcis ſuſpenſo gradu ingrediens inſidiatur, & vocem noctu lamentanti ſimilem edit.

Geſner. in Ornithol.

PLATYRYNCHI ſeu Lati roſtræ in plura genera diſperguntur. Sunt qui roſtrum clypeorum inſtar convexum & longum nigricans habent. Et quia inter volandum alis ſuis ita perſtrepunt, ut ſonus crepitaculorum repræſentetur, Schäll-enten dicuntur. Quibusdam, qui Taſchenmaul Helvetiis, inferiorem roſtri laminam ſuperiorem ita ut tota intra eam includatur, ſubire, dentes ab utraque roſtri parte molles, flexiles, rectos, & omnium longiſſimos eſſe, adjicit Geſnerus. ſunt quibus idem duplo fere quam in cæteris latius habetur: idque in mare nigrum, in fœmella modo flaveſcens modo maculis varium viſitur. Dantur & platyrynchi *pedibus rubris: & alii roſtro nigro & plano*, quorum deſcriptiones apud Aldrovandum habentur. Pertinet ad eos, *Clangula* cujus mas ſecundum oculos, qui pulchri ſunt, utrinque maculam

albam, caput magnum, & in nigro viridans habet; fœmina & virore & macula destituitur. *Fuligula* à fuligineo totius corporis colore ita dicta, cujus rostrum breviusculum latumque, linea alba, alas prope finem transversim secat. *Cirrhata*, Vollente à corpulentia, gallinæ magnitudine, cujus mas apicem in vertice gerit nigris pennarum cirrhis conditum, prope quem pennæ utrinque ex nigro virent.

FISTULARIS, à sono acutiore quem fistulæ modo emittit denominata, rostrum habet colore isatidis, circa unguem ductus quasi fila nigros, collum nigro rubroque varium, tergum partim plumeum, partim rubris nigrisque pennis temperatum. In Fœmellis nihil tale cernitur.

CAUDACUTÆ rostrum superne nigrum, à lateribus isatidis dilutæ imitatur colorem. In fœmella cum maculis nigris cinereum. in alis pennæ infimæ transversim albæ; mediæ in nigro gemmantes, viridi, & damasceno, extremæ nonnullæ flavicantes, quæ fœmellæ denegata sunt.

NIGRA à corporis colore ita dicitur. Linea alba per ejus alarum longitudinem excurrit. Rostrum nigro luteo & rubro dictinguitur. Pedes rubescunt.

HERLE; ut Galli vocant, rostrum habet rotundum & in extremo recurvum, rubrum, utrinque striatum, colorem mali aurantii, Linguam serratam, alas candidas, pedes rubeos. Gesnerus eum inter Mergos relegat.

LA TARDONE corpus totum esset candidum, nisi alæ superius nigrescerent, ubi & linea rubra utrinque conspicitur. Rostrum habet breve, in superna parte rubicundum, à lateribus utrinque versus narium foramina macula nigra notatum, extremitate in aliam unguis instar desinens. Crura paulo altiora. Torquem, qui pectus ambit rubrum, cum tota ventriculi regio candicet.

PUFFINUS avis est marina, colore fusca; pennis caret, sed plumis tantum ceu lanugine quadam vestitur. Itaque subvolare non potest. Si quando ocyus locus mutare instituit; alarum, pedumque extremitate nixus, aquas celeriter quasi prorepens præterlegit. Alga & cochleis victitat. Sale conditur & tempore quadragesimæ editur in Anglia.

PENELOPEN avem Anati similem, magnitudine columbæ, scholiastes Aristophanis facit. Jon φοινικόλεγνον, id est, phœnicei coloris collum habentem ponit. Gesnerus illam esse putat, quam Germani Rotthalß / Bellonius Canne à la teste rousse vocat. Capite est rubro, gutture & pectore nigro, reliquo corporis colore plumbeo; rostro, cruribus & pedibus fuscis. Marem descripsit Aldrovandus exacte, quem vide.

CAPUT IV.

De Fulica, Cotta, & Rallo Italorum.

FULICA, quam quidam Phænen, quæ ossifraga est, esse credunt; quidam ex veteribus, ut Cicero, Erodion, nonnulli Cepphum Aristotelis; alii nec forte male αἴθυιαν, cum à fuligine ita dicatur, putant, quæque Kiranidi Phalaris, Alberto Mergus niger, & pullus aquaticus dicitur, avis est magnitudine Gallinæ; colore per totum corpus nigro, in collo & capite nigerrimo, collo oblongo, syncipite glabro figura ovali, alba pellicula, figura cristæ gallinaceæ respondente, intecto, specie calvitii. Digitis pedum membranæ nigræ latæ, sed divulsæ adhærent, & utrinque aut ab altera saltem parte secantur. Internodia membranarum semicirculos fere constituunt. Recta pedibus incedit, velociterque currit. Lingua quam Gallinæ mollior, ungues grandiusculi ac nigri. Alæ ad reliqui corporis convexum incurvatæ. Ventriculo *lien* adhæret, una ex parte gracilis & tenuis, altera vero in extremo crassior, atque soleæ equi instar inflexus, dimidiæ juglandis latitudine. Lobo *hepatis* dextro folliculus fellis auricularis digiti magnitudine annectitur. *Pulmones* costis adhærent. *Intestinum* rectum appendicibus utrinque singulis palmi longitudine, extremo sursum reflexo, instructum invenies, si illud in superna parte aspexeris. Ova intus formata & lumbis annexa jam inde ab hyeme etiam obtinent. Nullum *sexus* discrimen, ut in cæteris avibus agnoscitur. Sunt tamen aliæ aliis interdum in ventre colore magis spadiceo.

[De la Cerda super Virgil. Georgic l. 1. *Descriptio.* Bellonius apud Aldrovand. l. 19. c. 13.]

Locis palustribus & stagnantibus delectatur. Maro marinas appellavit. Herbis & quovis seminum genere vescitur.

[*Locus & Victus.*]

Nidulatur humi, & *ova* magnitudine ovorum Gallinaceorum æstate ponit. Cum per serenitatem relictis paludibus in sicco ludunt, vapores ab aquis ad imbriferam nubem erigendam, sursum attolli sagaciter odorantur, & ventos præsagiunt, ut apud Virgilium legimus. Procellas voce testari, Cicero author est. Obscurus quidam, dum alas quatiunt, aquam; dum se submergunt, simulque alas quatiunt, ventum prædicare tradidit.

[*Partus.* Arat. in Phœnom. Virgil. Georg. l. 1. Cicero in Progn.]

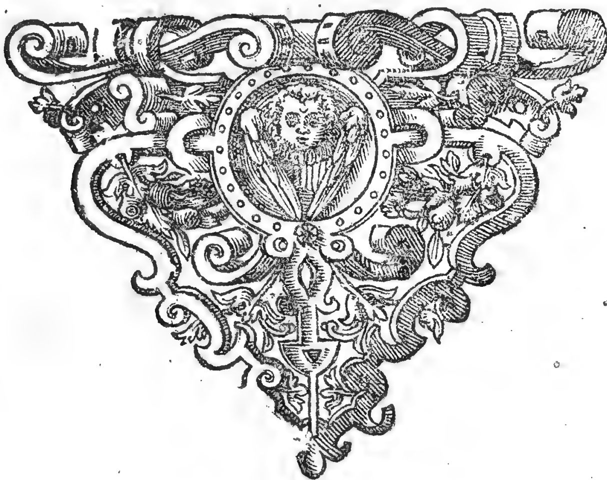
Genus illud quod *Marcol* Frisiis audit, cadaveribus pascitur. Ova inter arundines parit; quibus ab incolis, uno relicto, ablatis,

tis, & nido perforato, reversa alia & alia, fraudes nescia ponit, donec effœta exhauriatur.

Quam Parisienses *Diabolum marinum* vocant, colore est tam exquisite nigro, ut penicillo inductus esse videatur, albam capitis maculam latiorem quam Fulica habet, crura ad se attrahit.

COTTA Anglorum avis est. Fulica paulo minor, forma & colore similis. Rostrum tuberculo quodam rubeo insignitur, crura rubent, nulla syncipitis conspicitur macula. Urinando ad maris usque fundum, alga, limo, gramine, parvisque cochleis nutritur: piscibus abstinet. Negant eam diutius posse volare, quam pedis cavo hausta, priusquam volet, aqua, retineatur.

RALLUS Italorum in eo à Fulica differt, quod rostrum habeat nigrum, plus albi in alis & circa oculos coloris, crura subviridia, calvitium nullum, membranas inter digitos non ita dissectas. Mœstris rure non procul Venetiis distante magnis capitur expensis. A famulis, qui venaticorum canum vice cothurnis induti per aquas errant, fustibus exturbantur. Hinc præda Falconum insidiis fiunt.

HISTORIÆ NATURALIS DE AVIBUS:

LIBER V.

De Avibus Aquaticis, Fissipedibus.

TITULUS I.

De Aquaticis Fißipedibus Carnivoris.

CAPUT I.

De Ciconia.

Descriptio. Iconia Græcis πελαργός, & πέλαγος, quibusdam κίκυψ, & κᾶκκφα, avis est apud nos notissima, pennis albis & nigris, cruribus albis, rostro Gruino subrubro & crasso. Tempore Plinii affirmabatur linguam non habere, habere, illamque subrubram & brevissimam notum est. Degebant quoque olim in Italia, nunc nullas esse opinatur Aldrovandus. (Plin. H. N. l. 10. c. 23.) (Aldro. Ornith. l. 20. c. 1.)

Locus. In Fiderate agro, nec nidum fecisse apud Plinium legimus; qui pariter easdem amœnum arbusto locum in Transpadana Italia non permeare; sicuti nec octavum citra lapidem ab eo, refert. Sed & in Britannia ignotas esse audivimus, creditumque vulgo nonnisi in liberis regnis versari. Migratoriam esse avem certum est, sed quonam è loco venirent, aut quo se referrent, incompertum antiquis erat. Ex longinquo venire non dubium, eodem quo Grues modo, illas hyemis, has æstatis advenas. Extractus ex quodam prope Metim in Lotharingia lacu junctarum globus; quæ thermis excalefactæ revixerunt, si Campofulgoso credimus. Sed & ex Lario lacu eductas (simul rostra in ano inserta habebant) & rite eodem restitutas modo, Gaudentius Merula author est. Bellonius in Ægyptum in Æthiopiam avolare scribit. Septembrique & Octobri mense totam Ægypti planiciem occupare, oculatus testis affirmat. (Cum circa Abydum, inquit, essem, vicesimo quarto die Augusti, ingentem ciconiarum vim conspexi, quæ ad tria vel quatuor millia accedere videbantur. Volabant illæ à Russia & Tartaria, & Hellespontum agmine decussato transversum trajiciebant. Et cum supra Tenedum insulam essent. Longo per anfractus tractu se convertebant, donec in circulum omnes collegerentur. Inde priusquam longius à faucibus Propontidis pergerent, in minores aliquot turmas supra viginti se distribuebant, & se invicem versus meridiem sequebantur.) Abituræ congregantur in loco certo, comitatæque sic, ut nulla suigeneris relinquatur, nisi captiva aut serva, ceu lege, prædicta die recedunt. Nemo vidit agmen discedentium, cum discessurum appareat: nec venire, sed venisse. (De incolis ubi moraturæ sunt, intellige) utrumque nocturnis fit temporibus. Et quamvis ultra citrave provolent, nunquam tamen advenisse usquam nisi noctu existimantur. Pythomes comen vocant in Asia patentibus campis, ubi congregatæ inter se commurmurant: eam quæ novissimo advenit lacerant, atque ita abeunt. Notatum post Idus Augusti non temere visas ibi. (Campoful. Memorab. l. 1.) (Plin. H. N. l. 10. c. 23.)

Victus. *Vescuntur* ranis, anguibus & piscibus, bis in ejus ventriculo dissecto aviculæ ossa reperit Schwenkfeldius. Bufonem non nisi summa fame gustant. Hinc nocere iis, omnibus quidem locis nefas ducunt, sed in Thessalia vel maxime, ubi serpentium immanis copia est, quos dum escandi gratia insectantur, regionibus Thessalibus plurimum mali detrahunt. Capitale itaque occidisse, eademque legibus pœna quæ in homicidam. (Solin. in Polyhist.) (Plin. H. N. l. 10. c. 22.)

Partus. *Nidulari* in agro Varro innuit. In summis urbium tectis, ipsis etiam fumariis, certum

certum est, nec dubium aridarum aliquando arborum summitates sectari. Primo adventu veteres nidos repetunt, salvos à sordibus repurgant, tempestate læsos instaurant & constabiliunt. In iis duntaxat Veneri indulgent. *Ova*, triginta non amplius diebus, fœminam quatuor Anserinorum tum magnitudine tum colore similes ponere, eaque quamprimum variatis utrumque plumis fovere Encomiastes author est.
Solin. c. 41. Incubatus spatio mensis tempestate benigna absolvitur, & tam impense nidos fovent, ut incubitus assiduitate plumas exuant. Tam flagranti amore fœtus prosequuntur, ut in incendio Delfensi, cum subtrahere non possent, cum iisdem alis contectis interire, quam deserere maluerint.

Vox. *Vox* earum est apud quosdam *glotterare*. Quia sonus ille ex duabus rostri partibus ad instar crotali vel crepitaculi, quod ex duplici ærea lamina, vel duobus ossiculis se invicem collidentibus inter se collisis fit, Crotalistria à P. Syro vocatur.

Volatus. Nunquam Austro flante *volant*, dum feruntur, pedibus cursum moderantur, porrectisque in caudam quæ brevior illis contigit pedibus, per aëra contendunt. *Dormientes* uni tantum pedi innituntur, & caput humero alteri imponunt.

Affectus & Ingenium. Æl. H. A. Paul. Diacon. Cum Cornicibus, Aquilis, Mergis & Vespertilionibus *inimicitias* gerere proditum à quibusdam. Præsagam esse avem docuere exempla. Pressa obsidione ab Attila Aquileja, urbem cum pullis deseruit. Inde augurium ab oppugnante sumptum est, & urbs in potestatem redacta. Cum tempestas imminet, utroque pede innixa, pennas tristior infundit, rostrum in pectus condit, & vultum eo unde tempestas ingruit obvertit. Ex earum cum carnivoris in Lycia conflictu de proventu judicatur anno. Si penes has victoria, pecora feliciter succedunt. Si illæ palmam abstulere, frugum fertilitas præsagitur.
Æl. H. A. l. 6. c. 47. Quod vulnera origano sanant, & Platoni foliis vespertiliones à nidis arcent; quod rostro cum alvus non dedit, excrementa ejiciunt; quod denique lapidem lychniten, serpentum averruncam nido imponunt, ut apud Philostratum legimus;
Philostrat. in vit Apollon. *ingenio* debetur. Lapis in mulieris Tarentinæ sinum conjectus, quod ex Æliano & Oppiano habemus;
Æl. H. A. l. 8. c. 22. & recens Zingiberis radix Vesaliensi hospiti allata, in gratitudinis exempla ibunt.
Gesner. in Ornithol. Ciconiam fœminam adulterii, postquam hospes prohibuisset aquam, compertam, à maritis aliis discerptam: Alcinoën in Cranone Thessaliæ fœminam, quæ thorum Domini absentis polluerat, excœcatam,
Ælian. H. A. l. 8. c. 20. tanquam castitatis testimonia legimus. Ciconiarum legum apud Aristophanem nomen, inde originem traxit, quod in senectute parentes & alunt, & humeris gestant.

Vsus. *Edebantur* ante Plinii ævum; id Senpronius Ruffus, quem Horatius tangit, instituisse creditur. Nemo jam attigisse velit, seu quod venenatis vescatur, seu quod flavam, duram, & mali succi carnem habeat.

Vsum in Medicina si attendas, Assam si semel anno edatur ab arthritide præservare nugatur Kiranides. Nec capras, nec oves peste infici quidam scribunt, si ex ventriculo aqua intrito singulis cochleare unum infuderis. Fimum ex aqua haustum nonnullorum fide comitialibus prodesse prodidit Dioscorides, refutavit Galenus, cum adipe suillo in Emplastri formam mixtam inveteratam podagram tollere, apud Aëtium & Myrepsum invenies. Dioscorid. Parab. l. 1. Galen. simp. l. 10. c. 17.

Datur & Ciconia, quæ quod dorsum totum nigrum si eminus spectetur, habeat, NIGRA dicitur. Reperitur in montanis & sylvosis Helvetiæ locis. Forma & magnitudine à Ciconiis proprie dictis non differt, qua parte alæ junguntur corpori, oblonga cavitas retrorsum extensa cernitur. Intestina sunt involuta. In femore dissecto nervi quatuordecim magnitudine differentes, quorum duo latissimi in genu partem cartilagineam se inserebant utrinque. Vescitur scarabeis & locustis. Nidulatur in abietibus. In cibo ferinum & piscosum præ se fert odorem. Infestatur pediculis. Aëtius l. 12. c. 44. Gesner. in Ornithol.

CAPUT II.

De Ibide & Phœnicoptero.

IBIS in multis cum ciconia convenit, vere πεχαργώδες ὄρνεον. In duplici autem sunt apud Ægyptios differentia. *Candidæ*, quæ ad Pelusium tantum non sunt, cum in tota habeantur Ægypto; & *Nigræ*, quas Pelusium duntaxat alit, tota Ægyptus abhorret. Capite ista est corvi aquatici, rostro mucronato, incurvo, fornicato, rubente, & qua capiti jungitur, pollicis crassitiem superante. Abdito in pennas quæ sub pectore, capite & collo, cordis signaturam exprimit. Simul ac nata est, duas æque drachmas ponderat, ut Plutarchus prodidit. Majus pro corporis proportione *cor* habere, Gaudentius Merula author est. *Intestinum* Nonaginta sex cubitorum, ex aliena fide apud Ælianum legimus. Comprimitur id defectione lunæ, donec aucto rursus splendore fulgeat. *Descriptio.* Plin. H. N. l. 10. c. 30. Arist. H. A. l. 9. c. 27. Merula. l. 3. Memorab. c. 50. Ælian. H. A. l. 10. c. 29.

Locus. Ælian. l. c. Ægypto est peculiaris, mortem sibi fame exportata consciscit. Nullum non Alexandriæ trivium iis plenum est. Dicuntur tamen & circa Licham in extrema Aphrica, ubi lacus quidam dulcis est conspici. Quam se in Alpibus vidisse referente Plinio. M. Egnatius Calvinus prodidit, Nigram fuisse suspicamur.

Victus. Cicero. l. 1. de Nat. Deorum. Ælia. l. 10. c. 29. Ammian. Marcellin. Mela in descript. orb. Joseph. Antiq. l. 2. c. 10. Arist. de Gener. l. 3. c. 6.

Vescuntur serpentibus, brûchis, & locustis. Illos volucres ex vastitate Lybiæ vento Aphrico invectas interficiunt atque consumunt. Nec hoc intra Ægypti fines tantum. Sagacitate enim excitatæ, venturis in procinctum eunt universæ, & priusquam terminos proprios externum malum vastet, in aëre occursant catervis pestilentibus. Ibi agmen devorant universum. Moses in Æthiopas per loca serpentibus infesta iturus, papyraceis inclusas secum tulit.

Partus.

Quantum ad *Generationem*, Ægyptii ore coire & parere nugabantur. Nidificant in palmis metu felium. Ex ovo Basiliscus nasci putatur, translato ex venenatis cibis in illud seminio. Vita ipsis longissima adeo ut Hermopolis sacerdotes immortalem jactaverint. Penna, Crocodilus, scribente Æliano, & Ovo immobilis redditur; sed omne serpentum genus ad ejus contactum rigere, Philes tradidit. More lautarum mulierem tardo & molli *gradu* ingreditur; cubile petitura se purgat. Rostri aduncitate per eam partem se prodiit (salsugine autem utitur) qua reddi ciborum onera maxime salubre est.

Plin. H. N. l. 8. c. 27.

PHÆNICOPTERUM qui à colore ita dicitur, Lingulacam seu Glottidem Aristotelis esse credit Bellonius, si Scaligeri descriptionem sequimur. Rostrum neque rectum plane, sed neque aduncum habet. Scythici arcus potius partem imitatur. Cinereum colorem nobilitant alarum puniceæ pennæ; à quibus & nomen. Earum quoque nonnihil ad caudam, quam hujus generis longi cruris levibus brevissimam habet, ac veluti præcisam. Sub rostri initium ad colli commissuram sinus turgidus est qualis in Ardeola. Crura pedesque alis habet concolores, sed adeo breves, ut cum in homine Galenus agnoverit longissimos, huic omnium quæ nota sunt nobis animalium, brevissimos attribuere potuerit. Magnitudo ei Ardeæ, Flammant nomen in Provincia. Habet & alterius iconem Aldrovandus, qui ex cinereo phæniceo & albo mistis coloribus spectabatur. Superior mandibula, in medio notabili extuberantia insignis, inferiore longior erat, & in acutissimam aciem desinebat.

Locus. Heliod. l. 6.

De *loco* nihil fere certi. Nil avem disertissime facit Heliodorus; ex Flandria hyeme ad Narbonensis Galliæ provinciam volare scribit Gesnerus; in mediis stagnis marinis degere; piscibus & cochleis vesci, reliquit Rondeletius.

Usus.

Apitium linguam Phœnicopteri præcipui esse saporis pronunciasse, Plinius Author est. Heliogabalum vero palatinis suis ingentes dapes extis & cerebellis illorum refertas exhibuisse, tradidit Lampridius.

Lamprid. in Heliogab.

CAPUT III.

De Ardeis in genere.

QUam Latini Ardeam seu ab ardendo, quod fimus ejus exurat, seu quasi arduam propter arduos volatus vocant, illam Græci ἐρώδιον, seu quod ἔαρ ἱδροῖ, id est sanguinem in coitu exudet; seu quasi ἐρωτίδιον avem Amori & Veneri propriam, dixere.

Genera. Arist. H. A. l. 9. c. 18. l. 10. c. 60. Scalig. Exercit. 233.

Genera ipsarum tria Aristoteles & Plinius faciunt, *Leucum*, *Pellum*, & *Asteriam*; Scaliger album, nigrum & subfulvum, quod Pigrum Vasconia vocat. Aldrovandus innumera observavit. Corpus ipsis leve, exile, macilentum. Collum longum. Rostrum longum, crassiusculum, robustum, intus cavum, in extremo acutum. Digiti pedum terni longi, membranis modice juncti. Quartus retro pro calce similiter longus est.

Locus.

Degunt numerosæ circa paludes & stagna in Bononiensi, Farrariensi, Mantuano, & Ravennate agro; reperiuntur & in Anglia quod ibi capitale sit eas occidere. In Gallia Ardearia instituta habentur. Pulli volandi compotes ultra citroque commeant, deinde domicilia repetunt. In Insulis novi orbis quæ Ardearum dicuntur, tantam ovorum Hispani invenerunt copiam, ut multos iis currus onerarent. Ab Agricola inter eas aves numerantur, quæ calidiora loca quærunt. Confecta hyeme ad solita revertuntur.

Victus.

Vescuntur piscibus & ostreis. Illos dum capiunt, solis radios ita excipiunt, ut visa ipsorum umbra refugiant. Hos cum testis devorant, quas à colore interno apertas, revomunt. Anguillas quoque integras deglutiunt. Ad pedem tanquam ad illicium concurrere pisces creduntur. Si oleo ex ipsis per descensum destillato inungantur manus, pisces ita advolabunt, ut sponte capi possint. Piscatores Hirschbergenses illicium ex farina hordei, carnis cancrorum ex chelis & caudis, placentæ lini expresso oleo parte una, vitellis ovorum tribus, pinguedine Ardeæ & olei laurini ana unc. III. cum petrolei & Camphoræ ana drachmis duabus conficiunt. Mirifice pisces illiciuntur.

Schwenkfeld. in Aviar. Siles.

Partus.

In *coitu* angi, mares etiam cum vociferatu sanguinem ex oculis profundere, nec minus ægre parere gravidas, Aristoteles, sed falso prodidit. Vidit sæpe coeuntes Albertus, cruribus super dorsum fœminæ flexis, ita ut pedes maris ad caput fœminæ sint, & genua versus excrementi sedem super dorsum. Motu alarum se sustinent & semen infundunt. *Nidificant* in sylvis, locis paludosis, alnis & salicibus consitis ac fere inaccessis gregatim. Sic & ab aucupibus,

cupibus, & à rapacibus immunes se putant. Cancros ceu fascinationis amuletum nidis suis imponunt, si Æliano credimus. Carvo adversus infestinantia nidos suos animantia se munire, prodidere nonnulli.

Ælia. H. A. l. 8. c. 35.

Volatus. Arist. l. de incessu Animal.

Volant extensis retro pedibus. Ideo illis Uropygium inutile; collo contracto; tam alte, ut supra nubes transcendant, maxime cum jam futuræ imminent pluviæ.

Affectus. Ælia. H. A. l. 5. c. 35.

Inimicitias cum Alauda, ovorum suorum hoste, vulpibus, cochleis & Rapacibus exercent. Sæpe cochleæ è nativis egressæ testis, in magna securitate pascuntur; Ardeæ in vacuas involant. A Falcone depressa, rostro sub alis condito ac sursum elato, irruentem excipit. Sæpe ambæ elisis interaneis humi affliguntur enectæ. Accipitrem excrementis suis, quæ pennas ejus & pedes insiciunt, & exurunt, repellunt. Fertur Falcones, quod Crescentius prodidit, si sanguinem Ardeæ gustaverint, omne desiderium capiendi Grues amittere; si carnem absque sanguine, videri non teneri.

Crescent. de Agricul. l. 10. c. 15.

Præsagium Oppian. in Ixeutic. Aratus in Phœnom. Plin. H. N. l. 18. c. 31. Ælia. H. A. l. 7. c. 7.

De *Præsagiis* hoc sufficiat. Ventum vel pluvias innuere, vel cum caput pectori imponit; vel cum notas paludes deserit, & supra nubes attollitur; vel cum terra relicta multo cum clangore adfestinat; vel cum obstrepero clangore à mari ad terram avolat; vel cum in mediis arenis tristis residet.

Usus.

Mensis in Gallia expetuntur. Sed cum caro illarum pisculentum quiddam redoleat, & fibrosa sit, salubris esse non potest. Quæ de rostri seu in pelle asinina fronti alligati ad somnum conciliandum, seu cum cancri felle in eadem ad vigilantis collum suspensi, ad vigilias inducendas Plinius vel Kiranides prodire, inter fabulosa reputo.

Plin. H. N. l. 30. c. 15.

CAPUT IV.

De Ardeis in specie.

ARTICULUS I.

De Ardea Cinerea.

Ardeæ cinereæ tria sunt genera, *Major*, nempe, *Minor*, & *Congener*.

ARDEA CINEREA MAJOR quæ Aristoteli Pella, seu pulla & fusca, cui superius dicta omnia fere congruunt; Rostrum habet longum, prope frontem crassum, quod ita tenue pedetentim evadit, ut tandem velut in acum aliquam magnam desinat. Capiti cinereus, cirrhus ex tenerioribus pennis insidet, qui à syncipite incipiens sursum supra oculos per verticem erigitur. Digitus posticus longiusculus est, & fere anticis longitudine æqualis.

Nidulantur in excelsis arboribus non procul à fluminibus, tam apud Anglos quam Gallos. Quia piscibus pullos nutriunt, & multi, cum ori inseruntur, in terram decidunt, idem cum pluvia à multis decidisse putantur. Franciscus I. Rex Gallorum tam cicures reddidit, ut à pastu redeuntes ad Ardearia sese reciperent.

MINOR prout à Bellonio describitur, rostrum habet nigrum, concavum; Lineam in fronte ab uno oculo ad alterum candidam. In capite & dorso pennas coloratas. Alas cinereas inter pennas verticis nigras exoriuntur candidæ exiles, aspectu jucundissimæ. Nidificat in rupibus.

CONGENER, Ardea, rostrum habet pollicis crassitudine, digiti minimi juxta nares latitudine, intus cananiculatum, inferne corneum & roseum. Plumas capitis, colli, dorsi, & superiorum alarum ex cinereo fuscescentes, extremas omnes macula ruffa notatas. Ventrem fere ex cinereo album. Crura subviridia, & pedes in digitos fissos, quos tamen divaricationis initio breviuscula membra conjungit. Ad hanc refer; quam Gesnerus describit, cui rostrum est subflavi coloris, marginibus acutis, & parte anteriore leviter dentium loco exasperatis, serratisve. Caput & collum candida. Crista capitis è plumis nigris retrorsum tendit. Dorsum & alas cinereas. Unguem medii digiti ab altera parte denticulatum.

ARTICULUS II.

De Ardea Alba.

Ardea alba, Græcis λευκορόδιος, Ciceroni Platelea, Plinio Platea, Alberto Cochlearia dicitur. *Corpus* habet instar cygni candidum. *Rostrum* nigrum pauculis notis ferrugineis superiori parte respersum, substantiæ coriaceæ duræ, cochlear referens. In quibusdam ad carneum colorem proxime accedit. Fœminæ superius maculis rubeis conspergitur. In maris vero rostri medio, linea quædam qualis etiam in circumferentia conspicitur, à fronte ad rostri apicem usque conspicua est; prope oculos macula cærulea, quæ in fœmina lutea est, visitur. Quædam maculis in collo & dorso pulcherrimis, colore coccineo consperguntur. *Interiora* si spectes in dissecta apud Aldrovandum fœmella, *Lien* erat exiguus, nigricans, rotundus, dextra parte, prope folliculum bilis non procul à ventriculo. *Intestina* sinuosa, uniformia, novem spithamas longa. *Cor* nullo pericardio vestitum. *Ventriculus* lævis, intus & simplex. *Ingluviei* loco pars ventriculi superiori orificio imminens, ampla capacitas. *Aspera arteria* cygneæ valde similis, licet contrario modo sita. Nam quemadmodum

Descriptio. Plin. H. N. l. 10. c. 40. Cic. l. 2. de Nat. Deor.

in Cygno ad sternum ascendens post descendit; ita hæc ad pulmones recta percurrens, suos flexus agit invicem oppositos. *Ossa* tibiæ aperta, medulla rubra erant plena. *Reperitur* in Gallia, Anglia, Bohemia, non tantum marinis locis, sed & palustribus. In Holandia non longe à Lugduno infinitos earum nidos vidimus.

Victus. *Vescuntur* piscibus, ranis & serpentibus, ut quidam produnt. Nec vel herbas aquaticas virides, & ramenta radicum geniculata arundinum, vel intestina Gallinarum aspernantur. Facile *coëunt*, in arboribus nidulantur, & pariunt, ad quatuor fœtus alunt, qui à ferini saporis cultoribus commendantur. Gesnerus sibi gustanti Anseri non dissimilem visam ait; & apud Anglos in deliciis habetur. (Arist. H. A. l. 9. c. 18.)

Huc plurimæ aliæ Ardeæ referuntur.

I. Garletta Italorum, ut Gesnerus vocat, avis cum Ardea per omnia, colore excepto, congruens. Quam Gesnerus Ferrariæ vidit, *rostrum* habebat longum acutum; in crista capitis dorsum versus pennæ oblongæ ad duos cum dimidio dodrantes, circiter sex nascebantur, quæ aliquando magno vendebantur precio. *Pedes* nigricabant: inferius tamen subito in medio cruris, niger color desinebat, & viridis è glauculo suberat ad extremos usque ungues. Minimus *pedis* digitus binis articulis constabat; proximus ab eo ternis, medius quaternis, ultimis quinis. Cum hac eandem illam Aldrovandus facit, quæ habebat rostrum supra nigrum, infra cæruleum, oblongum; caudam brevem, rariores aliquot in dorso illasque oblongas pennas, quibus pileos & galeas proceres exornant, tres in capite pinnas, breviores & coloris albi, quæ cristam efficiebant. (Gesner. in Ornithol.) (Aldro. Ornith. l. 20. c. 14.)

II. Egretta Gallorum, quæ & Hæmatopus, Phœnicopus, & Cirris Virgilii. ut Scaligeri, pater & filius, adstruunt, dicitur. Omnibus fere Ardeis minor est, tota fere ex croceo, ad colorem castaneæ vergens, prone intensius, supine & super alis remissius. *Collo* brevi; *rostro* robusto, longo, acuto, bicolore; qua caput tangit viridi, vel ex viridi ad cæruleum inclinante; *cruribus* & pedibus, rubri saturati coloris; *cauda* tam exigua, ut ea prorsus carere videatur.

III. Sqvaiotta Italorum.] *Cauda* brevi, *pedibus* viridibus, *rostro* luteo in extremo nigricante. Apex *capitis* triginta plumis constat, quarum mediæ albæ sunt, extremæ nigræ, in tergore pinnæ elegantes coloris rubicundi in suis radicibus albæ.

Congener ipsi est & ista *rostro* maxime arcuato, colore prorsus leucophæo. Avis est aspectu non invenusta. Prone ad collum & pectus, quod nigris maculis, ut in Ardea deorsum descendentibus conspersum cernitur, albicat. Cætera tota est leucophæi coloris, prone remissioris, supine intensioris. *Femora* in ea, contra ac in reliquis pennis vestiuntur.

Ex Ardeis quoque albis sunt, tum ea, quæ *Garzetta bianca* dicitur, rostro longo gracili, acutissimo, digitis postico omnium minimo, anteriorum medio longissimo, inter oculos & rostrum maculata, tum ea quæ vertice est croceo, pedibus pro proportione corporis longissimis, fuscis, albicantibus annulis circumdatis. Ungue medii digiti cæteris longiore, serrato.

Articulus III.

De Ardea Asteria sive stellari.

Ardeæ stellaris triplex genus est, *Minus*, *Majus* & *cristatum*. Minus ὀκνὸς Aristoteli, Taurus Plinio, Botaurus, Butorius & Buttora aliis, dicitur, & quibusdam Ornocrotalus esse putatur. *Collo* est longo & mire plumoso. *Capite* nigro, corpore reliquo fusco & pallido maculis nigris densissime asperso. *Pedes* habet longissimos & inter extremos ungues medii digiti pedis unius & calcis ejusdem, spithamæ longitudo intercedit; *ungues* longissimos; & ille qui calcis vicem in avibus gerit longitudine sesquiunciam superat. Medius digitus utriusque pedis qui cæteris longior dentatus & serratus est. *Cauda* illi brevissima; *stomachus*, quo ingluviei loco utitur, capacissimus, canino similis. *Arteria aspera* in eo tota continua est, larynx nulla, nec quod huic analogia quadam respondeat. Damnum hoc compensare voluisse Natura videtur, *canalium duorum* hinc inde in pulmones utrosque abeuntium structura. Ita enim fabricati sunt, ut annuli cartilaginei minime totum absolvant circulum, sed exteriori duntaxat parte medium; interiori, ubi aliis avibus hi circuli fissura tantummodo in longum dissecantur, membrana quædam tenuissima, alteram canalis divaricati exacte medietatem absolvens, plana & æquabilis obtenditur; quin & hemicycli latus exterius componentes rari admodum, interjectis subtilissimis membranis sive tunicis, ad faciliorem & majorem distentionem facti sunt, quo nempe largissimus, & hoc facili tumescere meatu conceptus aër, rostro in aquam inserto aliquandiu retentus, tandem per apertum & extractum, qua data porta, maximo impetu erumperet. Prolobo caret, at ejus loco amplissimum œsophagum habet. *Descriptio.*

Victitat ranis & piscibus, inprimis anguillis. *Victus.*

Nidum

Parius. *Nidum* ex arundinibus intertextum cum *ovis* duodecim in lacu quodam se vidisse, ipsamque avem colore ita ad arundinem accedere, ut inter arundines sedens vix deprehendatur; reliquit Gesnerus. At eundum ex surculis in celsarum arborum ramis struere, & ita aut quatuor ova excludere, reliquit Bellonius.

Vox. Aristot. in Problem. f. x. De *Voce* diximus, cui similes illi soni dicuntur, quos βαμικὸς Aristoteles appellavit. Dicitur in Ægypto mansuescere, & adeò præclarè humanam vocem intelligere, ut si quis eam servum appallaverit, vel pigrum (nugantur olim è servo in avem transiisse) indignetur. Non facile hominem refugit; eo proximo, aut arundinibus se abdit, aut aquæ immergitur.

Volatus. Non citius *evolat*, quam prius salierit. Ubi pisces frequentes novit, adeò quieta consistit, ut planè videatur mortua: & ne colli longitudine se prodat, breve id incurvando facit. Capta stat immobilis, & venatorem apprehensurum incautum vulnerat.

MAJOR ex Pella & Stellari prognata esse creditur. Illam enim capite, pectoris maculis, alarum colore, ipsa denique magnitudine refert. Reliquarum partium colore Stellarem minorem, maculas si excipias, quæ in ea non sunt: imò pedibus adeò eandem exprimit, ut simul positas vix peritissimus etiam auceps discernat. Apicem quoque in vertice habet, ex quo duæ longiusculæ pennæ exorientes, totum caput velut galeam, colore nigro exornant. Gesnerus *Elaphin* Oppiani esse conjicit, quæ pennas in dorso varias & maculosas hinnulorum instar habet, & linguam longissimam, qua in aquam protensa, sensim ad fauces, pisces ad conspectum adnatantes solet attrahere. Hanc Aldrovandus & CRISTATAM seu Cirrhatam esse opinatur.

Congener est hisce, quam idem *Ardeam Nigram* vocat, colore per *totum*, collo excepto, quod albo torque circumdatur, & *rostro* quod luteum est, nigricante; *collo* longo, longis *cruribus*, digitis pedum longissimis, unguibus acutis, & *cauda* brevi.

CAPUT V.

De quibusdam Avibus ad Ardeas relatis.

AD Ardeas refero Falcinellum sive Falcatam, & Pugnaces, quas Belgæ Kemperkens vocant. FALCINELLUS avis est magnitudine, & tota corporis specie Ardeam referens, eleganti colore, viridi fere, alicubi puniceo admixto, capite & collo fusco. Superior pars *colli* anterius albicat, maculis nigris intercurrentibus. *Rostrum* ei oblongum tenue & anterius falcatum. *Crura* oblonga, pedes fissi. Nulla magis ad ibidem accedit. PUGNACES quotannis immenso numero, ex Septentrione in Belgium, verno tempore sub Majum advolant, plures mares quam fœminæ. Hinc inter mares tanta contentio, ut sese mutuo occidant, donec cum fœmiminis numero pares evaserint. Exclusis educatisque fœtibus, una cum his unde venerant, revolant.

Octo ipsorum genera, seu formas potius descripsit, & depingi curavit Aldrovandus.

Prima Perdicis instar toto corpore maculis respergitur. Caput Galeritæ velut apice insigne est. Rostrum exile, in extremo nonnihil recurvum. Lingua longa, acuta, subatra. Caput, cervix, dorsum, alæ, venter, & femora ex luteo ad castaneæ fere colorem tendunt, & maculis, quæ in capite adeo exiguæ sunt, ut exigua punctula potius videantur, resperguntur. *Altera* cristam quoqe in vertice gerit. Ventre nigricat, candicat pectore. Mentum macula nigricans ceu barba quædam exornat. In fronte albicat; in occipite, & in reliquis partibus ex albo ad fuscum vergit.

Tertia tota fere est ruffa, nigris maculis lunam æmulantibus undique excepta cervice inspersa, apice caret. Femora & infernum Vropygium colore sunt bætico. Alarum pennæ majores nigræ, in fine, & ad latera fere croceæ.

Quarta colore fere cum ista convenit, nisi quod venter sit fuscus, podex albicans, alas subalbicantes maculæ multæ, magnæ, transversales, tortuosæ transcurrunt. Caput nigrum magnæ pennæ velut galeam eleganter exornant, quas proculdubio dimicatura erigit.

Quinta ejusdem fere est coloris, sed pennas eas, quas erigit dimicatura majores, candidas, & in extremitatibus suis nigras habet.

Sexta pennæ illæ sunt candidæ, color plurimum diversus. Toto enim corpore fusca est exceptis femoribus & cauda, quæ sunt colore bætico. Ante albas illas in collo surrectas, alias habet in vertice quæ minores sunt, & nigræ. Caput ex cinereo flavescit.

Septima pennis omnibus variat, viridibus, albis, rubris, amethystinis, luteis, & quod observatu dignum est, nulla earum alterius colore permiscetur.

Octavam auritam Natura fecit. Rostro est gracili & oblongo, à capite per collum pennæ undiquaque pendent, magnitudine æquales, sed in quibus varios cernere est colores, qui velut varios torques formant, modo ferrugineos, modo rubros, modo albos. Collum habet longum, valde graci-

gracile, tenue, ad latera candicans, cætera lutescens, lineolis longis undiquaque conspersum. Caput ad latera maculam miniaceam magnam habet, in qua oculi siti sunt. Aures asininis non dissimiles, crura duplo quam præcedentibus breviora. Digitum posticum admodum brevem.

CAPUT VI.

De Porphyrione, & Horione.

Dipnos. l. 9. *Descriptio.* Porphyrion, à colore ita dicta, quam Callimachus apud Athenæum à Porphyride diversam facit, quæque in agro Patavino Telamon vocatur, *avis* est secundum Athenæum Galli magnitudine, colore cæruleo, *rostro* ad caput vehementius obstricto, phœniceo, longis *cruribus*, fissis pedibus, in quibus quinque digitos habet, & maximum illum, qui medius est. Oppianus ei *cristam* in capite, qualem sagittarii Persæ gestant, tribuit. Isidorus pedem unum latum ad natandum, alterum fissum ad ambulandum addit. Apud Aldrovandum duplex ejus exhibetur Icon. *Prior* habet rostrum crassum, acutum, purpureum, à fronad verticem fere usque macula ejusdem coloris extenditur. Pars capitis quæ hujusmodi maculæ subjacet, & collum pronum virescunt. Ex remigibus alarum pennis, quædam in extremo albicant, quædam sunt fuscæ. Reliquum totum corpus, cæruleo vegeto colore insignitur. Cauda fere caret. Digitis tantum quatuor ex purpureo subalbescentibus insistit. *Alter* rostro, cruribus, pedibus, & oculis descripto est similis, nisi quod ungues habet fuscos, & macula in fronte purpurea ornatur; & quod in illius capite & collo viride erat, in hac cæruleum apparet. Cæruleæ pariter sunt alæ. Reliquum caput, cervix, dorsum, pectus, vertex, & femora nigricabant. Laudatissimi sunt in Comagene. Nobiliorem vero Baleares insulæ mittunt. Fert eas & ultima Syria, ut Diodorus prodidit. Athenæus avem Lybicam, Diis ejus regionis sacram indigitat. (Plin. H. N. l. 10. c. 47. — Athen Dipnos. l. 9.)

Victus *Vescitur* piscibus, & in occulto quidem, ne à quo quam videatur. Non prius autem cibum capit, quam se lavaverit; nec prius se vel in pulverem vel in lavationem dat, quam in ambulationem veniens certa spacia confecerit. Sola hæc mersu bibit, ex proprio genere omnem cibum aqua subinde tingens, deinde pede ad rostrum veluti manu afferens. Polemon apud Athenæum de cibo quem apprehendit, paucas buccellas decerpere, scribit, si πεμοένεσθαι ita sumendum est. Alvi excrementum, ut & reliquæ aves longi augustique colli, humidius, quam cæteræ solent, rejicere, Aristoteles autor est. (Athen. Dipnos. l. 9. Plin. H. N. l. 10. c. 46. Arist. H. A. l. 8. c. 6.)

Volatus. Ad *volatum* dirigendum loco Uropygii, quod parum latum habet, pedes protendit; & quia spectaculo saltationis adeo delectatur, ut & ipsa ad saltandum membra componat, haud difficulter eo modo capitur, si Oppiano credimus. (Oppian. in Ixeutic.)

Affectus. Incredibilia fere de ejus castitate Authores. Nunquam in conspectu hominum conjugi misceri, & ne virum quidem uxori concumbentem videri posse, retulit Oppianus. Tantum sensum obtinere stupri, ut si id deprehenderit, vitam seu laqueo seu inedia finiat, apud Ælianum, Athenæum, & Tzetzem legimus. Quædam cum Gallo tantam societatem contraxerat, ut cum iste occideretur, convictore privata, inedia sibi mortem consciseret. (Ælia. H. A. l. 5. c. 28. Athen. Dipnos. l. 9. Tzetz. Chil. 9.)

Usus. Nunquam cibi gratia apposita esse videtur. Magnificis ædibus, ut Ælianus habet, pro ludicra est delectatione.

Cognata est ipsi Horion, avis amatorio affectu flagrans, magnitudine Herodii, cruribus rubris, oculis cæruleis, sic à Musica instructa, ut naturæ munere suavissime canat. (Ælia. H. A. l. 17. c. 22.)

CAPUT VII.

De Helorio, Limosa Venetor. Barge Gallorum, & Hæmatopode Bellonii.

Helorius Creci, de quo postea, similis esse traditur. Clearchus eum apud Athenæum cum Trochilo & Carulo inter πυρευδέσπας, seu aves, quæ cœlo sereno in littore pasci solent; meminit. (Athen. l. 9.)

Limosa Venetorum, quæ ad lacum Verbanum Giraldel, circa Neapolim Leversina, Germanis, ein Meerhun dicitur, Arquatæ majori, de qua in sequentibus, per dorsum est similis, maculis varia, tota parte prona, capite & collo præsertim.

Barge Gallorum, quam Ægocephalum Bellonius facit, minor est Helorio, colore vero non absimilis, rostro breviore, recto. *Liene* omnino caret. *Fel* jecori simul & ventri adhærere conspectum est, quod de Ægocæphalo Aristoteles scripsit. *Victum* in saluginosis paludibus frequenter, rarius in remotis à mari, ubique noctu, quæritat. *Vocem* hircorum & caprarum edit. Hominis accessum non fert. Et apud Gallos in deliciis habetur. (Arist. H. A. l. 2. c. 15.)

Hæmatopus Bellonii, rara est in Gallicis littoribus avis. *Corpore* Ardeolæ, *alis* Lati, *capite*, collo, & cauda extrema nigris. Interiore alarum parte & *ventre* albis. *Gula* magna admodum ampla & robusta. Binos habet *digitos* simul cohærentes; interior vero ab aliis sejunctus est. *Calcar* in pedis calce, ut reliquæ aquaticæ aves, non habet. (Bellon. in obs. l. 1. c. 11.)

bet. *Pedes* sunt molles & delicatuli. *Digiti* breves; ungulæ ut in Tardis fornicatæ.

CAPUT VIII.

De Alcyone.

HAlcyon & Alcedo παρὰ τὸ ἐν ἁλὶ κύειν sic dicta, Avis Possideonis nonnullis, Ceycis quibusdam, modernis Græcis φασίδυνις; mas, κήυξ, κηρύλος, & κεῖρις dicitur. Paucissimis, inter mediterraneos inprimis, nota est. Omnium rarissimum est, inquit Aristoteles, vidisse Alcyonem, & fere circa Vergiliarum occasum, brumamque apparet, & ubi primum per portum non plus quam navem circumvolat, statim abit, & nusquam præterea visitur. Duo hujus Avis genera, *Mutum*, & *Vocale*, ex Aristotele quidam faciunt, sed falso. χελίδονες enim apud eum sunt intelligendæ. Turnerus & illam inter Alcyones reposuit, quæ Sturno paulo minor, corpus totum nigrum habet, ventrem album, caudam breviusculam, rostrum alcedone paulo brevius; quæque ante volatum, Alcedonis more nutat, in volatu gemit. *Alcatraces* quoque, quæ in Peruvia marinis lupis, carabis, piscibusque insidiantur; & quia cadaveribus delectantur, adeo sunt lethales, ut ad earum usum necessitate redacti, non secus quam aconito toxicove victi intereant, inter earundem referuntur genera.

Forma. Arist. H. A. l. 9. c. 14. apud Scal. c. 21. *Formam* si attendas, non multo amplior est Passere, *colore* cæruleo & luteo, & subpurpureo mixto insignis. Tale corpus totum & alæ. Tum *colli* partes non seorsum positis coloribus. *Rostrum* subluteum, longum, tenue. Mari adeo delectatur, ut pectus aquis aspergat, cauda in terra sicca imposita: non spernit tamen & aquas dulces.

Victus. *Victitat* piscibus, quos ex alto se in mare recta immittens capit.

Partus. Plin. H. N. l. 10. c. 32. Lycop. in Cassandra. Plin. l. c. Arist. H. A. l. 5. c. 8. *Quantum ad Generationem* senes in coitu extingui creduntur. Aliæ, ut apud Plinium legimus, fœtificant bruma, pariunt ova quinque, qui dies Alcyonides vocantur, placido mari per eos & navigabili, Siculo maxime: (hinc Siculi maris cives Scaliger vocavit) In reliquis partibus est quidem mitius pelagus, Siculum utique tractabile. Faciunt autem septem ante brumam diebus, totidemque postea sternitur mare Halcyonum fœturæ, unde nomen hi dies traxere. Nec tamen de tempore omnes assentiuntur. Columella enim in octavum Calendas Martii, quibus in Atlantico mari summa notatur tranquillitas eos conjicit. Sed & in numero dierum dissentitur. Quinque statuit Simonides & Aristoteles; septem Samius Demagoras, novem Philochorus, quatuordecim alii. De maris tum temporis tranquillitate, & ventorum quiete molliore cœlo, apud Theocritum, Ovidium, Plautum, Plutarchum, Ælianum, & alios passim invenies. *Nidi* locum Ambrosius arenam; alii littus, quidam undas ipsas, hinc Statio, domus fluctivaga; Silio Italico nidus natans dicitur, ponunt. Saxo cuidam proxime aquam, ita ut aquæ ἐπιχέεσθαι videatur, agglutinari, credibilius est. Rostro autem suo nec alio nidum fingit Halcedo, imo navis instar fabricat, opus everti mergique fluctibus nescium. Componit devincitque conserens invicem acus pisciculi spinas, ac rectis aliis ceu stamini transversas alias veluti subtegmen implicat; mox consertum recurvat, & in orbem reducit; sic cooptat denique, ut opus navigii specie turbinatum, ac qualo propemodum piscatorio simile evadat. Perfectum littori, quo fluctus extremi pertingunt, applicat. Hic unda molliter feriens, nondum firma satis hiantiaque, procellarum verbere deprehensa, sarcire docet. Solide vero & jam cohærentia constringit, figitque, adeo, ut nec saxo, nec ferro dissolvi diffringive facile queant. Magna cumprimis admiratione ostiolum dignum est, sic modificatum figuratumque, ut hanc unam subeuntem recipiat, cœcum cæteris & abditum, & aliud prorsus nihil admittens, ne undarum quidem quicquam. Plut. de solert. anim.

Mores. Plut. l. c. Mores ejus exinde metiare, quod maritum adeo diligit, ut non uno aliquo stato tempore, sed per totum annum consuetudine ejus utatur; senem & ad sectandum tardum, gestat & nutrit, nunquam relinquens solum. Cum ad tepidum solem pennas in littore expendunt, pluviam denotare dicuntur. Virgilius hoc inter cætera serenitatis signa numerat. Mizald. Ephem. l. 1. Virgil. Georg. l. 5.

CAPUT IX.

De Ispida, & Rousserolle Gallorum.

ISpida, quam nonnulli Alcyonem veterum vel simpliciter vel fluviatilem esse putant, Genuæ Martinus piscator, à nonnullis aliis Italis Avis Paradysi, sed & Piscator Regis dicitur. *Rostrum* ei est nigrum, rectum, in summo acutum, tres digitos longum. *Caput* pronum cum cervice viridis coloris transversis lineis ex albo cæruleis distinctum. Virent & *alæ*, sed interior pars plumarum ad purpureum ferè violaceo dilutum colorem tendit, asperguntur lucidis aliquot punctis. Per medium dorsum à principio usque ad finem caudæ, plumæ sunt cærulei coloris diluti, & ad album inclinantis adeò splendidæ, ut oculos etjam visu immorantes offendant. *Pedes* breves, rubicundi, in quibus duo longiores digiti ad mediam usque partem connexi; *Descriptio.*

postea finduntur. *Lingua* perbrevis est latiuscula ac subrubens. *Oesophagus* valde oblongus. *Ventriculus* in imo corpore juxta anum. *Adeps* ruffa.

Est & *aliud* Ispidæ *genus*, quod ex India adfertur. Regulum magnitudine vix superans. Rostro oblongo, tenui, nigro, reliquo corpore ad caudam cæruleo, viridi & nigro. Cauda pro corporis proportione longiuscula tota fere nigra. Pedum constitutione cum superiore eadem. Solitaria est, & in agro Bononiensi, Helvetia, & alibi media hyeme circa ripas glacie concretas *reperitur*.

Locus & Partus. In arena vel scopulo aliquo juxta aquam *nidificat*. Nidum forma rotundum, eminente in angulum foramine exiguo, ex floribus arundinum, mollem construere ajunt. Pullos interdum novem in nido uno reperiri.

Usus. Pellis ejus cum pennis asservata peculiari vi adversus *tineas* pollere creditur. Non tangi fulgure domum, in qua ejus nidus suspensus fuerit, nugantur quidam. Moschi instar cum pullis suis suaviter olere, Tragus prodidit. Suspensam pennas quotannis tanquam in vivo corpore mutare, falsum comperit Aldrovandus.

Rousserolle seu Roucherole Gallorum, Alcyone vocalis est Bellonio. Rostrum habet serratum Picæ Græcæ seu Collurioni simile. Plumæ capitis longiores cristæ quondam speciem præ se ferunt. *Nidum* si quis inversum aspiciat adarcen primo intuitu referre videtur. Sena ut plurimum *ova* parit, & quinque sexve excludit pullos. *Cantu* adeo valet, ut omnibus canorus à Bellonio præferatur, tamque in eo indefessa, ut dies & noctes absumat; tam seria, ut vacillet, totoque corpore tremat. Inter reliquas voces has inprimis proferre videtur Toro tret, fuis, huy, tret. Aristophanes ejus cantum expressisse creditur.

TITULUS II.

De Aquaticis fissipedibus Insectivoris.

CAPUT I.

De Arquata, Crece & Totano.

ARquatum ab arcuato rostro sic dictam, Numenium veterum, qui forte à Neomenia, quod rostri figura arcum lunæ recens à novilunio crescentis in cornua repræsentet, ita dicitur, esse Gesnerus credit; Bellonius Elorium Aristotelis conjicit. *Rostrum* habet circiter octo digitos longum, post tres digitos flecti deorsum incipiens, nigrum. *Pennas* coloris fusci varias & maculosas, ex quibus maxime fulgent instar serici villosi, quæ inter alas & dorsum sunt, in medio nigræ, in circuitu per interstitia subrussæ. *Digiti* sunt fissi, sed aliquatenus membrana conjuncti; quæ etiam utrinque juxta digitos descendit, & inferiorem digitorum partem dilatat. *Lingua* pro tanta rostri longitudine brevissima est, & sagittæ effigiem repræsentat. *Fœmina* est aliquanto minor, & maculæ illæ, quibus totum fere corpus respergitur, in hac magis fuscescunt. Omnium vermium genere *vescitur*, eosque in plantis quibusque quærit. Turmatim *volant*, voa *pariunt* quanta Gallinæ, quarerna, pallidà, mense Aprili. Carnem habent siccam, solidam, leporinæ similem. In Gallia in deliciis habentur.

Crex, quæ & κρεκὸς, quænam sit avis, vix à recentioribus observatum est. Athenæus Helorio similem esse dicit; Aristoteles vero crura alba habere, & posteriorem digitum qui pro calce est minutum asserit. Herodotus ei Ibidis nigræ magnitudinem; Scholiastes Aristophanis rostrum acutum & serratum assignat. Bellonius avem circa Nilum visam, cruribus longis, *rostro* longo & nigro, nigris quoque tibiis & toto capite: *collo* tergore & pectore candidis, quæ è terra *victum* petit, & in muscas debacchatur; & cum *volat* magnum edit strepitum, Crecem veterum esse opinatur. Pugnat cum Galgulo, & Merula, Vireone, eorumque pullis nocet. βραδυπέτης esse Philes annotavit. *Arist. l. 9. c. 1.*

Totanus avis est aquatica, capite nigricante, præsertim anterius; posterius enim & magis anteriori parte ruffum est. Vertex cinereus, ut & reliqua pars prona. Alarum ima pars alba, extima nigra est, reliquæ plumæ in ambitu variæ (στικταὶ) sunt & albicantes. *Cauda* palmi longitudine transversis lineis albis, nigrisque depicta, ut etiam limosæ. *Pennæ* super caudam ad medium dorsum usque albicant. Pars omnis supina alba est: in collo tamen, & superiore alarum ambitu nigricantes maculæ visuntur. Totius avis longitudo ab extremo (rostro) ad pedis extremum extensæ, dodrantem cum duobus palmis æquat. Rostri longitudo circiter tres digitos, colli totidem. Fidipes est, verum duo majores digiti pedis aliquousque membrana junguntur ut & limosæ. Pedes duos palmos longi ex pallido rubent, unguiculis muniti nigris. Corpus avis ea fere crassitie est, qua Mergulus noster rostri acuti.

CAPUT II.

De Calidri Bellonii, Nigra, & Himantopode Plinii.

CAlidris Bellonii avicula est columbæ magnitudine, *cruribus* proceris adeo, ut

ut equo insidere videatur, unde Chevalier, id est, equitem nominarunt. Plumis optime instructa est, ideoque longe minus carnis obtinet, quam appareat. *Rostrum* & crura rubra, longa, manifesto sane argumento aquaticam esse volucrem. Superior rostri pars nigricat, venter albus est: *caput*, collum, & pennæ sub alis, & uropygio cinereæ: quare Aristoteli Calidrim dici arbitramur, cujus meminit his verbis: Quin etiam *Calidris*, cui cinereus color distinctus varie. Radices plumarum sicut in Bistarda, & la Cane petiere (Tetracem interpretatur) rubent, sic in hac nigræ sunt. In temporibus utrinque maculæ sunt binæ, nigræ, quæ ceu umbram præbent superciliis, quæ & ipsæ alba macula insignia sunt. Priores digitos membrana conjungit, ut in pica marina, (Pie de mer) Digitus posticus admodum exiguus. Alæ, ut in pluvialium corpori junguntur, magnitudine corpori respondent. Tam parva itaque ales proceris cruribus insistens, alacriter, hilariterque incedit, prata stagnaque & ripas frequentat, & plerumque aquam ingreditur ad femora usque. Caro nihil ferinum redolet, sed delicatum quid, & aromaticum. In sui generis avibus, in deliciis habetur.

NIGRAM à rubra differre certum est. Nigræ enim ab ipso ortu crura & rostrum atra sunt, excepta superiori rostri parte, quæ subrubra est. Color item huic nigrior: quin amputatis capite, cruribus, atque alis, reliquis corporis partibus Palumbis colorem inter cinereum, & nigrum videbitur referre. Sin sermo sit de Calidribus, quæ jam pennas mutarunt, distinguendusque color ab iis, quæ prioribus etiamnum vestiuntur, asseremus nos Pluvialem aliquando observasse in autumno nigram, adeo ut post mutationem plumarum eum non agnosceremus: nihilominus tam huic, quam alteri pedes nigri sunt. Fœtus earum mense Aprili prostant, maculis undique Ortygometræ instar (d'un Ras le) conspersi, cum alioqui hyeme tantum appareant. Ad hanc reducit Aldrovandus *Gambettam* Italis dictam: Quæ est capite, collo & pectore cinereis & maculis fuscis plurimis, undiquaque respersa. Alarum pennæ rectrices nigricant, corporis cinereæ sunt, in dorso & alis ad ruffum vergentes, venter candidus est. Rostrum nigrum: oculorum iridem ex luteo subviridem niger circulus ambit. Pedes ex luteto rutili, quo colore potissimum à nigra Calidri Bellonii discrepat. HIMANTOPUS à flexitate crurum ita dicta, quam alii Hœmotopoda, à rubedine pedum vocant, à Gesnero ita describitur. *Rostrum* digitos fere quatuor longum est, *caput* parvum, *collum* digitorum quinque, reliquum corpus, quod leve, & gracile est, instar avium palustrium fere, quas Gallinulas aquaticas vocamus, digitorum sex, cauda quatuor, crura quindecim. Color *rostri* nigricat, in capite, & collo prono fuscus: dorso, & alis niger, pauco subviridi admixto, si diligentius intuearis, cauda cinerea. Partes prone omnes, & latera quoque albi coloris sunt. *Crura* sanguinea digitis duntaxat ternis, sicut in Bistarda, Oenade Rondeletii, Morinello Gaii, Struthiocamelo, Pluviali, & Cane Petiere Bellonii, ejusdemque Pica marina: quorum medius longiusculus, brevissimus interior: jungitur autem medius cum exteriore brevissima membranula, tanquam palmipedum. Poplitum cavitas insignis est, articulo tam flexili, ut in sceleto etiam tibia ab femur tota reflectatur. Videtur sane non cursu tantum valere, sed etiam volatu hæc avis: quoniam oblongæ ejus alæ sunt, ita ut longissimæ earum pennæ caudam, seu uropygium, duobus, aut amplius digitis excedant. Oppianus hoc novum in eis, quod maxilla inferiore fixa, superior solum in ipsis moveatur notavit; sed in descripto, nihil ab aliarum avium narura variat.

CAPUT III.

De Gallinulis Aquaticis in genere & in specie, de quibusdam.

GAllinulæ aquaticæ hoc commune habent, quod eis sit *corpus* gracile & adductum. *Caput* parvum, pennæ variæ. *Rostrum* longum, modice inflexum, nigricans. *Ventrem* & supinam eam capitis partem, quæ inter rostrum & collum est candida. *Crura* oblonga, *digitum*, qui pro calce est admodum brevem; quædam etiam eo carent. *Plumas* ad media tantum crura descendentes. Vermiculis potius quàm piscibus *vescuntur*; quamvis & ex his minimos comedant. Circa initia autumni in Helvetiam adveniunt; hyemis exitu denuo avolant. *Aucupium* earum mane ante solis exortum, fit; aut vespere, quo incipiente tam sublimi volatu evehuntur, ut non amplius appareant. Ob carnem suavem & teneram, in deliciis mensarum habentur. *Species* ipsarum sunt *Chloropus*, *Erythropus*, *Ralla Anglorum*, *Rhodopus*, *Phæopus*, *Ochropus*, *Melampus*, *Poliopus*, *Erythra*, *Ochra*, Hypoleucus, *Gallinula seriea*, & *Scolopax*.

CHLOROPUS est triplex, *Major*, quarum altera Fulicam & magnitudine & corporis figura refert, tota rostro longiusculo, sursum parumper elevato; altera Italis, *porzana* dicta, collo & capite nigricantibus; Dorso cum superiore alarum parte castaneo; inferiore ventre toto albido, femoribus plumis cinereis usque ad genua coopertis,

pertis. *Tertia* Gesneri, quam Glottidem Aristotelis esse credit, colore est fusco, cruribus viridibus. Vocem instar fistulæ argutam edit. Germanis Glutt dicitur. Prælongam exerit linguam unde ei nomen. Hanc initio blandita peregrinatione (cum Coturnicibus) avide profectam, pœnitentia in volatu cum labore scilicet subit. Reverti inconcitatam piget, & sequi; nec unquam plus uno die pergit, in proximo hospitio deserit.

ERYTHROPUS vel est *Major*, vel *Minor*, de utraque nihil singulare occurrit. RALLAM Anglorum aquaticam intellige, cujus rostrum & crura sunt rubra; plumæ undique magis cinereæ, quamque male volare, sed egregie pugnacem esse, Bellonius prodidit. *Montana* & sylvestris in Ericeto degere solet. Ortygemetram esse credidit Bellonius; Perdicem rusticam Gesnerus.

RHODOPUS nihil habet singulare. Sed ne de aliis præter descriptionem, quam apud Aldrovandum & Gesnerum invenies, quicquam. In Ochropode *majore* septem distincti colores apparent, nec digitus posterior pedis visitur. Medio lingua in oblongum mucronem desinit. *Minori* collum est quam cæteris altius.

ERYTHRA, quam Germani Mattkerca vocant, vocem & clamorem edit, quo sonus fullonum lanas ferientium repræsentatur.

OCHRA à totius fere corporis colore subviridi, sed sordido & obscuro sic dicta est.

De HYPOLEUCO, quam Germani Fysterlin appellant, nihil habeo quod dicam.

SERICA ideo dicitur, quod color ater in ea holoserici instar splendeat.

CAPUT IV

De Scolopace seu Perdice rustica, Rusticula sylvatica, Scolopace seu Gallinagine minori.

SCOLOPAX avis, à rostri figura, quod instar pali longum & rectum habet ita dicta (palum Græce σκόλοπα dicunt) Volaterrano Aristotelis Alectoris, sed falso; vulgo Græcorum ξυλόρνις, Herodiano Sylvestris Perdix, Martiali Perdix rustica, nonnullis Rusticula major, Alberto quod suavis & pinguis sit Ficedula, plærisque populis Beccassa, Germanis Schnephun & Rietschnepf/ dicitur. Similes ipsi quasdam in Frisia aves facit Gesnerus. Ea, quæ Vulp nominatur vulgo, rostro & pennis colore illi confertur, sed magnitudine vincit. Item Grutte dicta rostro. Magnitudine est Gallinæ, colore Attagenis, ut Aristoteles (Arist. H. A. l. 9. c. 26.) prodidit. *Rostri*, quod longum, anterius asperiusculum, pars superior ultra inferiorem extenditur. *Linguam* habet gracilem, oblongam, nervosam. *Crura* fere rosei coloris. *Felle* carere vulgo creditur, quod apud Bellonium legimus.

Nullibi non *invenitur*, in Gallia, Suecia, Locus. Helvetia. Non ubique tamen iisdem in locis, nec semper Æstate in altis Pyrenæi, Helvetiæ, Sabaudiæ & Arverniæ montium jugis degit. Hyeme cibi gratia ad campos & sylvas cæduas descendit. Circa Brixiam principio Autumni, in Helvetia mense Octobri capitur. A Germania inferiore æstate recedit, in fine Autumni redit. Aquas inprimis tepidas, loca pulverulenta & humida, sepes, & hortos amat. *Cibus* ipsi vermes. Spiritu in cava immisso, unde sonus etiam procul audiatur, eos extrahere, proditum à nonnullis. Visi, qui ex farina fagotritici cum aridis ficubus pascebantur. *Volatus* debilitatem cursus velocitate natura compensant. Cum proximam sibi aucupes existimant, longe recessisse inveniunt. (Arist. H. A. l. 9. c. 26.) *Oculis* est obtusioribus, quamvis grandes habeat; *odoratu* potius cibum quærere creditur. Homine delectari ab Aristotele relictum.

Habetur inter ciborum delicias, sed postponitur Perdici. Aliqui deplumatum exenteratumque in furno torrent & cremant, remedio calculosis futurum. (Gesner. in Ornithol.)

RUSTICULA SYLVATICA, Rusticula palustri majore, major est. Gallinam enim fere æquat. Colore saturiore, rostro minus longo, ventre albicante, cruribus cinereis. Tendiculis seu laqueis capitur.

SCOLOPAX seu Gallinago minor, & Scolopax minor, Molliceps Aristotelis quibusdam, dorsum habet ejusdem fere cum Alauda coloris. *Rostrum* canaliculatum, maculosum, in extremo nigrum, quatuor digitos æquat longitudine. Alæ extensæ maculam albam in extremitatibus ostendunt. Quæ ab Aldrovando exhibetur, *rostrum* habebat palmi longitudine canaliculatum, latiusculum, nigrum, tuberculis quibusdam asperum, in extremo acutum, cujus superior pars inferiorem aliquantulum longitudine excedebat. *Lingua* longitudine rostro fere par erat caniculata, in extremo cuspide acus instar acuminata.

Frequentem in locis mediterraneis Gallia videt, nec Batavi eadem carent. In Germaniam circa æquinoctium vernum venit, si Longolio credimus. Nec à marginibus stagnorum & lacuum *recedere* idem affirmat. *Migratoriam* inde colligas. In dissectæ ventriculo initio Decembris, scarabæos, & vermes albicantes, tenues, oblongos,

longos, quales farinarios appellant, invenit Gesnerus. Neque in caveis, neque in aviario vivere dignatur. *Vocem* auditam (hæc talis est, ut si quis cultrum per serram ducat) pluviæ prognosticon quidam faciunt.

CAPUT V.

De Gallinula terrestri, & alia Chloropode.

HUc & *Gallinulam terrestrem* & aliam *Chloropodem* Fulicæ similem Bellonii refero. *Illa* circa Verbanum lacum Polle, à Germanis aucupibus Hoggeschar / quod turmatim juxta sepes decurrant, dicitur. Gesnerus Rallum terrenum, seu Thochilum terrestrem dicit. *Corpore* est brevi, crasso. *Digitis* pro sua magnitudine longissimis. Postremus ad anteriores circiter dimidiam longitudinem obtinet. *Vocem* ejus dicunt asperam ger, ger, ger serpentum instar. Capta sciuri vocem, si fides referentibus, imitatur. Angli ceu lautissimam inter segetes capiunt.

De GALLINULA CHLOROPODE alia, ita Bellonius: Necessario plane Gallinulam aquaticam (la Poulette d'eau) à Fulica, & Fulica majori (de la Porle, & Macroule) separavimus: quoniam aquæ non innatat, nec palmipes est. Pullettæ autem aquaticæ, sive Gallinulæ nomen à similitudine cum jam dicta impositum est, etsi multo minor sit, major tamen Ralla, adeo ut de utraque hac particeps esse videatur. Aucupes, quibus ostendimus, cum Fulicæ similem esse cernerent, magnitudine tantum differre ajebant hancque ad perfectam necdum ætatem pervenisse. Unde nos diligentius peculiares aliquas notas discriminantes investigavimus. In quibus ea præcipue fere est, quod hæc Gallinula pedibus sit viridibus, & non absimilibus Botauri, neque etiam ita planis, nec denique lata membrana conjunctis, ut in Fulica. Cauda etiam Gallinulæ longior est. Macula frontis item minor. Colore Rallo similis quidem, sed ad Fulicæ colorem tendit: quare ex primo aspectu Rallum esse putabam, sed cum diligentius inspicerem, animadverti, palpebras oculorum candidas esse, quod Rallo non convenit, sed neque Fulicæ. *Caudæ* binæ pennæ albæ sunt, utrinque nempe una. Sub pectore nonnihil ad cyaneum, sive cæruleum vergit. *Dorsum* colore est castaneæ intenso. Aliæ item aliis nigriores sunt, & alarum plicas albas habent, & aliam insuper albam lineam in minori ala, quam primæ plumæ ejus per calami longitudinem constituunt. Idem cibus reperitur in ejus ventriculo, qui in Rallo, & Fulica. *Os sterni* & ischion, sive os coxendicis ab aliis avibus habet diversa, etiam à Fulica. Caro Gallinulæ coctu facilis, ac tenera est, ossa fractu facilia, ingluvies ampla, jecur quoque fragile, cæterum intestina, & reliquæ partes internæ, ut in Fulica. Assa ejusdem cum Fulica saporis est. Nidificat, & pullos alit, & educat, ut Rallus.

Huc pertinet illa quam CORRIRAM vocant, avis rostro pro corporis proportione crasso, pectore, & alis supernis albicantibus, cætera nigra.

Nec PORZANA MINOR, quæ Mediolani Girardina à Gallinularum aquaticarum censu eximenda est. Rostrum habet breve, qua caput tangit flavum, & in extremitate nigrum, pedes atros, ventrem album, pectus, dorsum, alas, colore fumido, albis maculis consperso, alarum pennas majores nigras, &c.

CAPUT VI.

De Trynga.

DE Trynga, Juncone, & Cinclo hoc duntaxat Aristoteles prodidit, quod caudam motitent, lacus & flumina petant. *Trynga* Turdo æquiparetur, Cinclus & Junco minores sint. Hinc factum, ut diversæ Aves pro iis ab Authoribus obtrudantur, haud paucæ tanquam congeneres referantur ad easdem. Turnerus eam totam pullam, ea parte, quæ podicem tegit, quæque candida est, excepta, facit. Breves volatus facere, in stagnis quæ nobilium ædes obducunt, & in piscinis apud Anglos plærunque degere, si quando periclitatur, ad arundineta densiora confugere, adjicit. Germani quidam Tryngam nigram totam, fidipedem, candido vertice ad rostrum usque demisso, pedibus altis & nigris, caudam continue motitantem, & loca aquosa incolentem ponunt, ad eandem Gesnerus avem quæ Claronæ Wasser-Trostel / id est, Turdus aquaticus nominatur, rostro brevi, cruribus altis, fidipedem, refert. Aldrovandus aliquot ad Tryngam reducit, quas alii ad Cinclum retulere.

Prima ei ex illis quas *Giarolos* & *Giaroncellos* in Italia vocant, Turdo magnitudine par. Rostro duos digitos longo, nigro, in extremo nonnihil recurvo. Lingua acuta paris fere longitudinis. Capite superno, collo, dorso, & alis fuscis ad colorem castaneæ nonnihil vergentibus, oculorum ambitu, mento, pectore, ventre & Uropygio albicantibus. Digitis tribus anterioribus ad medium fere palmum exporrectis, posteriore brevissimo. Inter anticorum extimum & medium membranula est divaricationis initio, quæ inter alios desideratur. Generale

Altera Pinarolo dicta, huic fere per omnia similis, nisi quod rostrum habeat nigrius, aliquando brevius, cujus superna pars infernam longitudine nonnihil excedit.

Tertiam Bellonius ad Gallinaginem minorem refert, Gesnerus Samethünle esse putat, uterque Cinclum Aristotelis esse opinatur. Corpulentia est fere eadem cum Scolopace minore simpliciter dicto: plumarum tamen colore differunt, & rostro, quod utrinque quidem tenue, longum & acutum est; præcedentis tamen in extremo maculatum est, & crassiusculum. Maculis albis in capite & universo collo maculatur. Pectus vero, totusque venter, femora & plumæ sub cauda nivem candore æquant. Ripas potissimum & *loca*, quæ bono aliquo odore recreant, & moschum redolent, frequentat.

Quartum inter cinclos reposuit Turnerus. Alauda est major, colore in tergo nigro, ventre albo, tibiis longis. Vere circa fluminum ripas *clamosa* est. Breves & crebros facit volatus. Anglis Hirundo Aquatica dicitur.

Quinta ex Motacillis credita, Pilwendegen / & Pilwegichen Germanis in Misnia vocatur. Palmipes quidem non est, sed rostrum longum, molle, cinereum: crura alta habet. Duo ipsius sunt genera, *Majus* & *Minus*. Hoc magnitudine Merulæ, tergo cinereo, ventre albo.

Locus. Flumina colit, & in ripis vagatur. In arenis nidificat & incubat, interdum inter saxa ova ponit. Supra octo pullos uno tempore non excludit.

Victus. *Ingressus.* Muscis, vermibus, & pisciculis vescitur. Domi, pane & malorum vescitur putaminibus. Singulari in muscis capiendis arte pollet. Lento enim suspensoque gradu accedens, rostro elevato primum designat, tum captam prædam deglutit. Mansuefacta conclavia ab araneis purgat.

Vox. *Vocem* noctu lacrymantis instar edit.

Quartæ congenerem Merulam aquaticam Gesnerus facit, quam Germani Bachamsel / Lucarni & circa Verbanum lacum Folot vel Folum d' acqua nominant: nec non cornicem aquaticam, Sturno paulo minorem, quam in Alcyone describit.

CAPUT VII.

De Iuncone & Cinclo.

JUnco χοινίκος & χοίνικλος, quod in juncis libenter degat, quæ Græci σχῖνης nominant, ita dicitur. Aristoteles Trynga minorem, Alaudæ amicam facit. Addit, fluvios & lacus petere, ac caudam motitare, Bellonius pro ea quandam ostendit, quę Gallis Alouette de mer, seu Alauda marina dicitur. Est quidem hæc ejusdem cum Alauda magnitudinis, *rostro* oblongiusculo; *cruribus* nigris gracilibus & oblongiusculis, *lingua* nigra universum rostrum longitudine æquante; linea alba sub alis insignitur, & dum volat ejusdem fere est cum Galerita coloris: sed quia maritima est, nescio an pro Juncone sumi vel possit, vel debeat. Aldrovandus aviculam, quæ Passere d'acqua vocatur pro Juncone ponit. Passeris est magnitudine, rostro nigro candiculato, satis duro & in extremo adunco. Lingua candiculata, & qua desinit bifida & duriuscula. Cauda tres digitos longa denis pennis constante. *Mas* à fœmina hoc solum differt, quod in hac colores sint magis obsoleti; in illo magis vegeti.

Congenerem facit eam, cui eadem species, rostri pedumque conformatio, & colore tantum variat. Collum pronum, & pectus albicant, sed venter totus ex cinereo ad fuscum vergit. Cætera fusca est. Turnerus dum Parum sylvestrem pro Juncone obtrudit, vehementer fallitur.

CINCLUS Græcis κίγκλος, Suidæ, nisi loca sint corrupta, κιγκλὸς & κιγκίλος, βοκολίνη Hesychio & Varino, quod armenta sequatur, tertia est ex illis avibus, quæ caudam motitant, & circa stagna & flumina versantur. Caudam motitare præter Aristotelem, Aristophanes in Tympanistis prodidit. Volaterranus palmipedem esse scripsit, sed falso. Suidas gracilem & nullo ferme corpore scribit. Gesnerus cum rostro recto nigro & longiusculo, ventre albo, pectore cinereo, cauda brevi ita ut eadem alarum longitudo sit, alis, dorsoque fuscis, cruribus ex ruffo fere luteis facit. Bellonius secundam Gallinaginis minoris speciem Cinclum Aristotelis esse putat. Idem Gallinaginum minimum genus, Cinclum minorem appellat. *Tertia* inquit Gallinaginis minoris species primo generi magis quam secundo similis est. Rostrum enim sicut Scolopax major, crassiusculum habet, & in extremo maculatum. Dorsum Sturno simile. Aliquibus Deux pour un appellatur. Duæ enim hujus generis, precio unius majoris væneunt. Aldrovandus de ea quam exhibet, an apud mare etiam degat dubitat. Magnitudine *inquit* Motacillam aliquanto superat. Color totius fere corporis inter fuscum & cinereum ambigit, sed alarum pennæ majores subnigricant. Venter & femora albicant. Rostrum nigrum tenue, & longiusculum. Crura nigra, brevia & exilia. *Aldrov. Ornith. l. 20. c. 56.*

Congeneres ipsi duas alias facit, quarum quoque Icones exhibet. *Prior* sub Cincli minoris nomine describitur. *Altera* iisdem quidem est coloribus, sed caudam albam

& lineis nigris transversim secantibus ornatam habet. Rostrum quoque qua capiti jungitur crassiusculum, & sensim deinde magis magisque attenuatum. Quia posteriore sui parte debilis est, suapte & per se *nidum* non construit, sed in alienis parit. Apud homines vivere non dedignatur. Captam maxime mitescere tradit Philosophus. Videtur in Coryis Thracum Regis convivio apud Athenæum apposita, κίγηλ☉ quidem ibi extat, seu κίγκλ☉ legendum esse censetur.

CAPUT VIII.

De Vannello & Cercione Ave Indica.

VANNELLUS seu quod alis instar vanni aut ventilabri commotis strepitum excitet, seu aliam ob causam ita dictus, Fulica quibusdam, Stymphalis veterum aliis, sed falso; quibusdam à voce, Bellon. de Avib. l. 4. c. 17. Αἲξ, sive Capella, Bellonio Parrus, Parus, vel Parcus de quo apud Plinium, dicitur. Plin. H. N. l. 11. c. 37. Alcyoni congenerem. Gelenius facit, Pluviali Gesnerus. Candidos reperiri audivit idem, nisi Lari fuerint. Sine crista, iique aliquando colore fusco, & maculis variis observati alibi. An Tremulus avis in provincia Salernitana dicta, quæ minor est Gallina, coloris fusci, alte clamans, & velocissime volans, quæque prope mare teste Villanovano versatur, & cum super terra incedit, cauda tremit, unde ipsi nomen, sit ejusdem generis, disquirendum cum Gesnero relinquo. Exactissime à Bellonio *describitur*. Magnitudine inquit Plaridem vix excedit. Densis admodum *plumis* contegitur, quæ in radicibus suis quæ corpus attigunt, omnino nigricant. Color enim alius est in parte exteriori. Avis inversa, supinaque collocata, & alis ejus extensis magna plumarum pars in ventre; & in femoribus nivei sunt candoris. *Alæ* in superiori quoque parte niveæ, in inferiori nigricant, &c. *Hepar* habet magnum, in duo partes utrinque divisum. *Fel* in ea reperire Bellonius non potuit. *Intestinum* appendices habet.

Circa lacus & amnes versatur: aquas tamen non ingreditur, sed in planis & erica consitis, ut plurimum degit.

Victus. Vermibus, muscis, cicadis, bruchis, scarabæis & aliis *vescitur*. Albos lapillos deglutire, certum est. Æstate sola *volat*, hyeme gregatim, & tam frequenti numero, ut prata etiamsi amplissima vix totum agmen capiunt. Alis est obtusioribus, & inter volandum magnum strepitum edit.

Vox. *Vocem* videntur Germani & Galli per nomen ipsi inditum expressisse. Illi Kiwitz hi Dixhuict vocant.

Partus. Dum *pullos* fovet, ad hominem à quo nidum inquiri suspicatur proxime accedit, & velut deditionem simulat, donec à nido abduxerit, sæpe multæ unum hominem ita persequuntur, ut eo facilius à nidis abducant.

Habetur in ciborum in Gallia deliciis, *Usus.* & eodem quo lepus precio venditur. Adeo pinguescit, ut saginata videatur. Gesnerus boni saporis & probi, sed levis & tenuis alimenti esse comperit.

De CERCIONE quam Capellæ seu Vannello præmittere debuit, caudam enim motitat ita Ælianus. In India avis ad Sturni magnitudinem accedens, variis coloribus picta nascitur, quæ & humanam vocem effingit, & Psittacis vocalior, & majore est docilitate ac ingenio: non tamen humanum victum æquo animo sustinet, sed libertatis desiderio famem potius quam servitutem deliciis ciborum refertam amplectitur. Urbes, quas Alexander in India excitavit, & Macedonibus incolendas dedit, ut Bucephala cum adjacente agro, & Cyropolis, aliæque ideo Cercionem appellant, quod similiter caudam, atque Cinclus movet.

CAPUT IX.

De Pluviali & Charadrio.

PLUVIALIS, Rhintace forte Plutarchi, quia nihil in ejus intestinis excrementi reperitur, in agro Bononiensi Pivier, Gallis Pluvier, Germanis Pulver & Pulvroff audit. Quomodo antiquis vocetur, ignorare se fatetur Bellonius.

Duo ejus *genera*, *flavescens* unum, *cinereum* alterum, quod Itali montanum vocant. *Genera.* *Pulli* Guillemot privatim vocantur. *Illud* Palumbi est magnitudine. Rostro brevi, rotundo, nigro, acuto, & in extremo nonnihil adunco, *lingua* triquetra, totam inferioris rostri canalem implente, prona parte fere cornea retusa. Pennæ superne fusco albo luteoque colore ita distinguuntur, ut ferratæ appareant; cauda quoque lineis fuscis luteis intersecatur. Bostico digito caret. Inter anticos tres membranula interjicitur, major inter medium & extremum, minor inter eundem & internum. Bellonius plumas ejus lutescere scribit, seu maculis luteis respergi.

Frequens est in Gallia, in Helvetia rarissima. Bononiæ non raro in foro venditur. *Locus.*

Rore *victitare* prodidere quidam, quod *Victus.* in ventribus earum nihil inveniatur. Nihil falsius. Ex humidis campis vermes eruit. Scarabæos in dissecta. Invenit Bellonius. Lumbricos edere asserit idem, quia solum *intestinum jejunum* habet. Ideo in eo nihil invenitur. *Migratoria* est. Æstate nulla in Gallia cernitur, vere paucæ. Non minore numero, quam quinquagenario volant. *Volaturæ* ventum sequuntur;

raro adverso tendunt, ut Bellonius prodidit.

Vox.

Vox ipsis huit, huit sibilo qui porrectis labiis edi solet similis. Noctu solæ degunt; summo mane diversis in locis spargæ conspiciuntur, quartamque aut dimidiam milliarii partem occupant. Imminente die, ut simul conveniant, sibilum, sese mutuo vocantes emittunt. Uni in toto grege tanquam Regi obeditur. Huic vox maxime sonora. Ad auditum undique confluitur. Aucupes *Appellatorem* vocant. Inter Cupedias in Gallia ponuntur. Ita ut in hominem delicati cibi nimium appetentem, ne Pluviali quidem opposita contentum fore, alicubi tanquam proverbio dicatur. Apparanda non exenteratur.

Idro. Orth. l. 20. 65.

Pluvialem Cineream Aristotelis Pardalum esse credit Aldrovandus, tum quod tota fere sit cinerea, quod de Pardalo prodidit Aristoteles; tum quod maculata, unde Pardalo nomen. Pluviali simpliciter dicta est aliquanto major. Rostro paulo crassiori & longiori, postico digito admodum exiguo. Tota fere cinerei est coloris, & multis undique respergitur maculis, quæ inter cinereum, & castaneæ colorem ambigunt. Alæ caudam quæ brevis est, excedunt. Magna ex parte gregatim *volat*, nec singularem videris, quod apud Aristotelem legimus. *Vocem* frequentem nec gravem emittit.

Huc refer illam, quæ *Pluvialis Major*, Aldrovando. Rostro est procero, supina parte per pectus, ventremque candicat. Majores alarum pennæ nigricant, pedes sunt longi, & ad cæruleum vergunt. Digito posteriore fere caret.

Arist. H. A. l. 9. c. 11.

Helidor. l. 3. Histor. Æthiop.

CHARADRIUS Gazæ Hiaticula, quod circa fluminum alveum & rivorum hiatus versetur, qualis Aristoteli avis sit, ignoratur. Nam colore & voce pravum esse, noctu apparere, interdiu aufugere, quod de suo Philosophus reliquit, multis avibus competit. Et cum Aristoteles Icterum Chloreum seu Galgulum vocet, haud verisimile videtur, eam avem Charadrium esse, quam in Perside & raro quidem reperiri; atriis regum requiri, quod multi ei propter auxilium quod ictericis præstare creditur, Albertus ex Heliodoro, Æliano & aliis asserit. Aldrovandus pro Charadrio aviculam exhibet corpore toto ex cinereo fuscam, Rostro brevi, si cum aquaticis, longo, si cum aliis conferas. Capite toto nigra vitta cinctam, cruribus oblongis & gracilibus, colore ad rutilum accedente, fronte & collo candicantibus, pedore nigrescente. Quia interdiu latet, noctu progreditur, dedit proverbio locum. χαραδριον μιμȣμενος, qui rem utilem occultat, dicitur. Ictericos solo aspectu sanare multi produnt. Philes Rubetam spectantem ictericia affici, rursus Charadrion, liberari nugatur.

TITULUS III.

De Avibus Fissipedibus Herbivoris.

CAPUT UNICUM.

De Grue.

Martialis.

AVis quam Gruem Latini à gruendo, Poëtæ Palamedis avem, quod is Trojano bello, quatuor literas φ ξ χ & ϑ, ordinem aciei, & tesseras à Gruibus didicisse dicatur, vocant, Græcis communiter γερανὸς, quod colore cinereo & quasi cano tanquam γέρων appareat; Tyrrhenis Tiris, & συεϱλσὴς, Polyrrhænis σε'ϱτης appellatur. *Genera* ipsarum apud Tartaros plura Venetus observavit. Sunt quædam alis *nigris*: aliæ *candidæ*, pennas oculis aurei coloris plenas habentes. Nonnullæ parvæ, pennis longis rubro nigroque colore peruntis instructæ; quædam denique magnæ, grisei cinerei coloris, oculos rubros & nigros habentes. In Cuba duplo nostris sunt grandiores. In alia Americæ parte rubras colore coccineo Columbus observavit.

Venet. Rerum Orient. l. 1. c. 64.

Descriptio.

Athen. Dipnos. l. 1.

De *descriptione* non est quod simus solliciti. *Collum* ipsi duos dodrantes longum, quod Philoxenus seu os Eurixidis F. seu Cytherius, gulæ circa pisces mancipium, sibi optabat. Anterior ejus pars ad latera nigricat, prona albet. Vertex cum macula rubente niger. Omnia reliqua cinerea præter majores alarum pennas. In alis retro versus caudam pulvæ & crispæ sunt, quas auro & argento ornatas juvenes pilis affigere solent. *Arteria* aspera penitus in carnem ad os sternon inseritur. Ideo non mirum ex tam longinquo audiri.

Locus.

Ælian. H. A. l. 3. c. 13. Plin. H. N. l. 4. c. 11.

Nulla non in orbis parte visuntur, universum enim fere, caloris amicæ, peragunt. Circa Hebrum, Strymonem & Cnistrum magna ipsarum copia. Ex Thracia, ubi æstate vivunt, hyeme ingruente trajiciunt in Lybiam: ibi in Ægypto & in Æthiopia hyemem transigere Ælianus prodidit. De Tartaria superius diximus, quæ vero de Pygmæis Plinius habet, fabulosa sunt. *Cibus* ipsis fruges, & herbæ.

Victus.

Mantuan. l. 1. de colum. temp.

Illd & Suidas innuit, cum dicit, γέρανοι γεώργȣ κατένεμον τὸ χώραν ἐσπαρμένην, νεωςὶ πυρίνῳ σίτῳ Grues agricolæ depascebantur agrum noviter tritico satum; & Mantuanus cum scribit.

Strymoniæ de more Gruis, quæ semina campi
Iacta legens æquæ tepido sub sydere libra.

Hoc apud Claudianum legitur.

E Nilo Pygmæa Grues post bella remenso
Ore legunt rubri germina cura maris:

Putantur tamen & serpentibus interdum vesci.

Mo-

Partus. Ælian. H. A. l. 5. c. 2.

Moventur *in Venerem* cum obvio vento ad occidentem fugiunt. Fœmina stante ut Passeres, non sedente ut Gallinæ, coëunt. *Ova* bina, inter quæ lapidem fortuito etiam inventum deponere solitas, Albertus Coloniæ per annos aliquot observavit, nec plura pariunt. Quomodò *excludant*, à nemine quantum sciam hactenus proditum est.

Vox. Virgil. Æneid. l. 10. Lucret. l. 4. Aristoph. in Avib.

Vocem ipsarum Græci per *κλαγγάζειν* vel *κλάζειν*; Latini per clangere & clamare exprimunt, quod intenso & magno cum impetu prolata vociferentur. Aristophanes *γέρανον κρώζουσαν* nuncupat. Q. Calaber *πανυφθόγγους*, id est longum & protensum sonum edentes dicit.

Ætas. Arist. de gen. l. 5. c. 5.

Ætatem earum diversi diversimode definiunt. Honorius anno octavo senescere tradit. Leonicus Tomæus quadraginta continuis annis unam domi aluit. Aristoteles pennas Gruum in senectute nigrescere tradit. Seu quod pennarum earum natura albicet, plusque humoris senescentibus iis constituatur, quam ut facile putredini pateant: seu quod terrestris humidi ipsarum natura à calore imminente non satis concoquatur. Solinus fulvas reddi scribit. Ingrediendo pedes ante se jaciunt, & implumes tam celeriter aliquando currunt, ut cursu hominem vincant.

Volatus.

Nec minor *Volatus* velocitas. Cyrus per intervalla locorum suos tabellarios ita disposuisse legitur, ut fatigatis recentes & nocturni diurnis succederent; sic volantes Grues superarentur.

Plutar. in Aristotele. Ælian. H. A. l. 2. c. 1. Tzetzes. Plut. de solert. Animalium. Cicer. 4. de Nat. Deor. l. 2. Plutarch. l. c. Lucan. l. 5.

De *Migratione* mira ab Autoribus produntur. Ex Græcia Mæmacterione in quem Æquinoctium incidit, discedere notavit Plutarchus; ex Helvetia XI. Septembr. audivit Gesnerus. Thraciam relictam ad Hebrum fluvium conveniunt, & in turmas disponuntur. Maxima nata lustrato ter exercitu, corruit; sepulta ad iter in Ægyptum accinguntur. Volant alte, seu ad prospiciendum, quod Plinio & Isidoro placuit, seu ut, conspectis in tempestatem nubibus in terram sese referant. Exacte secundum ventum servant, raro contra impetum nisi fugiendo nituntur. Et in tergo præter volantium colla & capita reponunt. In volatu trianguli formam efficere animadversum ab Aristotele. Ejus autem summo angulo aër ab iis adversus pellitur: deinde sensim ab utroque latere, tanquam remis ita pennis cursus avium levatur. Basis trianguli tanquam à puppi ventis adjuvantur. Tempestate mota, vel in triquetram figuram conducto agmine cuspide ejus circumfluum aëra scindunt, vel immixtæ glomerantur in orbes, vel contentæ in sinum falcatæque feruntur. Literam ypsilon quibusdam exprimere; A vel Λ aliis creduntur. Unam sequi ordine literato, & pennarum notis inscribi aëra, certum est. Ducem quem sequantur ex robustis & senioribus eligunt. Ubi eum defatigatio, quia non habet, ubi nitatur, cœperit, proximam iis quæ acquievere substituunt; eaque vicissitudo in omni cursu servatur. In extremo agmine per vices qui acclament, dispositos habent, & qui gregem voce contineat. *Excubias* habent nocturnis temporibus, lapillum pede sustinentes; qui laxatus somno & decidens indiligentiam coarguit. Cæteræ dormiunt capite subter alam condito, alternis pedibus insistentes, Dux cum aliis erecto providet collo ac prædicit. Lapidem decessuras deglutire auri indicem postquam deciderit utilem, seu ut ita facilius ventorum turbini pondere resistatur, quod Ælianus voluit; seu ut de via fessæ, & quietem parantes, jactu terram & aquas explorent, quod Aristophanes Byzantius credidit, prodidere quidam. Rostro eum suscipere, ne in volatu navis instar fluitent, Maximus Tyrius scripsit; ut vocem Taurum montem Aquilis plenum cohibeant, alii: Falsum id Aristoteles reliquit: lapides pedibus complecti, cum digitis iis incurvantur ex Alberto habemus. Certum est, inquit Plinius, Pontum transvolaturas, primum omnium angustias petere, inter duo promontoria Criu metopon & Carambim; mox saburra (sed non ut alantur, quod Ælianus fabulatur) stabiliri. Cum medium transierint, abjici lapillos è pedibus, cum attigerint continentem è gutture & arenam. Cum ab Ægypto in Europam avolant. Duces non adhibent.

Arist. H. A. l. 9. c. 10. Plin. H. N. l. 10. c. 23. Solin. Polyhist. c. 10.

Affectus. Arist. H. A. l. 8. c. 12. Strabo. l. 1. Georg. Hesiod. in Die. Theophr. l. de signis tempest.

De *Antipathia* hoc duntaxat occurrit, ab Aquila infestinari. Ita inter se interdum ira exardescere, ut dimicantes capiantur. Visus aliquando mas fœminæ ad internecionem usque undecim vulnera inflixisse, quod pullos quo minus se sequerentur, abstraxisset, si Alberto fides est. Quæ de *Pygmæorum* cum Gruibus *pugna* ab Aristotele, Philostrato, Menecle & aliis produntur, fabulosa esse ex Strabone cognosces. Adventus earum, Arationis tempus indicat. Si vel vociferantur, vel per apertum sponte trepidant; nec sese audacius æthræ committunt vel vespere, & ad multum tempus volant, tempestatem minantur. Si mane & gregatim volent, serenitatem promittunt.

Usus. Strab. l. 15. Gellius. l. 7. c. 16. Plut. l. de esu Carnivor.

Usus earum olim *in cibis* expetitus. Indi ovis vescebantur, ut Strabo habet. Varro Grues Melicas apud Gellium inter ἐδύσματα reposuit. Grues oculis consutis in tenebris saginatos Plutarchus testis est. De suis temporibus *Plinius*. Cornelius Nepos qui Divi Augusti principatu obiit, cum scriberet turdos paulo ante saginari cæptos, addidit, ciconias magis placere, quam

grues: cum hæc ales inter primas expetatur: illam nemo velit attigisse. Sed & hodie hybernos apud Gallos cibos nobilitat. Inassant caryophillis per fossas & pipere. Tenerescunt, si ex ficu suspendantur. Galenus, Ægineta, & alii carnem earum inter fibrosas & duras reposuere. Anaxandrides, cum Iphicratis nuptiarum cum Thraciæ Regis filia convivium ridet, Gruem ibi fuisse, quæ frontem distenderet, hiante podice, discissis lateribus, dicit.

Plin. l. c.

Bruier. l. 15. de re cib. c. 59.

Athen. l. 12.

Quantum *ad Medicinam*, Torminosis in cibo prosunt. Jus vocem clarificat, & sperma auget. *Caput*, oculi, ventriculus exusta in pulverem fistulis & varicosis ulceribus insperguntur. *Adeps* omnes duritias cum Anserino dissolvit. Pulmonis vulturini dextræ partes venerem excitant viris adalligatæ gruis pelle. Penna serpentes stupidos reddit.

Et hæc de Grue in genere sufficiant. *Speciem* quod attinet, quia BALEARICAM Plinius Cirrhos in capite more Pavonis gerere scribit, Aldrovandus eam substituit, quam Bellonius cuidam Ardeæ generi adscribit. Vulgaris est Gruis magnitudine; & eodem plane corporis habitu, rostro è cinereo fusco, vertice nigro, in quo cirrhus erectus nascitur, plurimis tenuibns & subtilibus aurei coloris pennis. Utrinque in temporibus maculam habet oblongam, candidam, ex cujus inferna parte utrinque oriuntur palearia rosei carneive coloris. Collum, pectus, venter, cruraque tota ex cinereo fusca sunt. Circa caput viride invenitur. Alas erigit, & quandoque velocissime currit. *Vescitur* herbis viridibus, quandoque furfuribus & hordeo. Sub noctem altos parietes aut arbores more Pavonum quærit.

Plin. H. N. l. 30. c. 15.

De JAPPONENSI nihil singulare occurrit. Tota fere candicat, rostro, collo inferiori, pedibus & alis internis exceptis. Vertex capitis insigniter rubet, ac nigris maculis respergitur. Media pars colli inferior nigricat. Sub alis pennæ dependent satis magnæ, multis insignitæ appendicibus, nigræ; cætera tota avis nigricat.

HI-

HISTORIÆ NATURALIS DE AVIBUS:

LIBER VI.

De Avibus Exoticis, Americanis inprimis.

TITULUS I.

De Avibus Exoticis Terrestribus.

CAPUT I.

De Manucodiatis in genere & in specie.

POterant & istæ superioribus inseri, nisi accuratam, plæra-rumque descriptionem Authores nobis invidissent. Hac quia destituimur, dicendum promiscue de illis erit, ne aliquid in historia Avium scitu dignum omisisse videamur. Si quid occurret, quod superioribus annecti possit, Additamentis DEO volente inseretur. Incipiemus à MANUCODIATIS sive avibus Dei, ut Moluccani vocant. Hæ aliis interdum Apodes Indicæ: interdum Aves Paradysi, seu ob corporis speciem, seu quod ubi locorum nascantur, unde veniant, quo sese recipiant, ignoretur, vocantur; quamvis & ad Physonem fluvium quædam observatæ sint, quibus idem, ob miram corporis speciem, & plurimam colorum diversitatem, nomen inditum erat, & in Ægypto fuscæ & subrutilæ Monedulis minores, sub eodem nomine videantur. Magnitudo certa non potest illis adscribi, quædam hirundine paulo majores visæ sunt. In Java columbarum magnitudine observari, à se Pica maxima non minorem visam, Scaliger reliquit. Omnibus peculiare est, ut pedibus careant (quamvis Aristoteles nullam absque pedibus avem dari asserit, & Pigaffetta pedes illis palmum unum longos assignet) & in cauda veluti fila quædam vel nervos obtineant. *Caput* ipsis non rotundum, sed pressum, nucis juglandis ferme magnitudine. *Rostrum* non omnibus æque magnum, neque ejusdem etiam coloris. *Alæ* & cauda expansæ, Accipitrinis Milvinisque magnitudine respondent. Pennæ sunt tenuissimæ, & præter tenuitatem pennis Pavonum fœminarum ex toto persimiles. Alæ in arctum contrahi, vel in latum diffundi pro animantis lubitu nequeunt, sed naturaliter uno tantum eodemque modo perpetuo consistunt. *Dorso* fila gemina annectuntur, tres & amplius palmos longa, neque exacte rotunda, neque perfecte angulata, sed figura inter quadratum & rotundum media. Intus continuata ac perpetua, pinguedine totæ expletæ sunt. Falso perpetuum *volatum* exercere, quod non nisi mortuæ in terra vel mari inveniantur, traduntur; nec verius affirmatur rore duntaxat *pasci*, & *ova* in masculorum dorsi cavitate incubari & excludi. Sane quiete necessario indigent, & filis illis in cauda facile ramis arborum annectuntur, nulla hactenus in visarum dorsi observata cavitas; & cum tum alte volent, tum animalia sint perfecta, quomodo rore, qui prope terram nascitur, nec solidum alimentum suppeditat, illas ali dixeris? Magni à Moluccarum Regulis fiunt, qui se, si illarum pennas portent, in prælio vulnerari non posse, etiamsi in prima acie collocati fuerint, credunt.

Scaliger Exerc. l. 228. l. 2.

Species ipsarum quinque describit Aldrovandus. *Prima* hirundinem magnitudine, & forma, si corpus spectes, pene æquat. Pennarum ambitus discolor est, sed admodum venustus, & visu undique jucundissimus. *Caput* quale Hirundinis, & pro corporis parvitate majusculum: cujus plumæ, quæ superiorem partem à prima cervicis vertebra ad rostri usque initium exornant, breves sunt, crassæ, duræ, spissæ, colore luteo egregie micantes, & ad instar purissimi auri, radiorumque solarium more respondentes: reliquæ, quæ mentum contegunt, molliores, tenuiores, & ex cyaneo *Species.*

 mire

mire virides, ut in Anatum masculorum capitibus, dum lucidissimo sideri obvertuntur, conspicimus. *Rostrum* quam Hirundini prolixius. Alarum pennæ forma Ardearum similes sunt, tenuiores tantum, ac longiores; fuscæ, inter nigrum, & ruffum fulgentes: quæ una cum cauda in orbem expansæ, rotæ similitudinem exhibent. Etenim plane immobiles sunt, & veluti infixa quædam spicula cuti adhærent. Cæterum minores quoque aliæ pennulæ, eæque profecto haud paucæ juxta singulas majorum pennarum, quæ alas constituunt, origines, exoriuntur, quæ supra majorum principia extensæ, ea obtegunt, dimidio quisquiliatæ, ruffæ, coccineæve, cætera croceæ, & fulvo auri colore splendidæ, multum mehercule gratiæ ac venustatis aviculæ ob eximiam illam & singularem colorum disparitatem conciliant. Corporis reliqua moles tota pennis fulvis in ruffum vergentibus obducitur, ita tamen ut aliquid adhuc inter eas discriminis advertas. Nam quæ in pectore & ventre collocantur, & frequentissimæ sunt, & pariter latissimæ duorum triumve digitorum amplitudine fulvo sunt colore, & eo quidem nitidissimo, haud sane alio quam jecur ipsum splendentes. Quæ vero dorso insiguntur, rariores, neque ita frequentes sunt, atque insuper amplis divisuris pennarum omnino Ardearum tergo adhærentium similitudine hiant: neque etiam ad tam insignem latitudinem accedunt: aut præstantem illum hepatis colorem adæquant, quinimo puniceo potius colore, carni æmulo, obscuriore etiamnum relucent. Fila illa gemina quæ dorso annectuntur, quodammodo nigra sunt.

Altera caput habebat album fere, maculis luteis, aureisque perfusum; oculos pariter luteos, cilia rubicunda, rostrum inter luteum, & viride medium, duos digitos longum, in supina parte quodammodo recurvum; *linguam* rubicundam, longiusculam, acutam, Picorum haud plane dissimilem, ad lancinanda animalcula perquam idoneam. In pectore aliquo pacto rubescebat. Venter, dorsum, & alæ candicabant, hæ tamen superius ubique, & in fine erant ferrugineæ. Dorsum primo ad flavum quodammodo tendere videbatur; posteaquam vero uropygium attingit, ad rubicundum, seu ferrugineum colorem vergebat. Alarum longitudine, utpote, quæ quinos palmos adæquant, primam speciem superabat. Caudæ pennæ, ubi dorso inseruntur, candicabant: cætera ferrugineæ erant. Ejus duæ pennæ reliquas duorum palmorum longitudine vincebant, & reliquæ etiam quam in prima longiores aderant. Carebat hæc avis geminis illis filis, quæ omnibus è dorso enasci supra dixi: quare vel itineris longitudine, vel temporis vetustate decidisse ea judicandum est, non autem fœminam ideo dicendam, ut perperam vulgus hactenus sibi persuasit. Duarum vero longissimarum illarum pennarum fortassis ad velociorem motum usus fuerit.

Tertiam ob corporis longitudinem *Hippomanucodiatam*, quoniam longiorem videre mihi nunquam contigit, appellare placuit, quæ videlicet à principio rostri ad caudæ, & alarum extremitatem tres dodrantes longa erat; & ad duos palmos, cum alæ complicatæ sunt, lata. Rostrum erat satis aduncum, in supina maxima parte, tres digitos longum, inferna vero paulo brevius. Tota vero avis erat alba præter nempe collum, & ventrem, quorum color est castaneus. Superior capitis pars ferruginea, quem colorem flavus excipit, ut hunc viridis. Prope dorsum pennæ admodum prominebant longitudine duorum, vel trium digitorum. Erat præterea unicum duntaxat Avi filum, idque asperiusculum, & admodum flexibile, quare alterum casu quodam amissum fuisse existimare debemus.

Quarta à rostri principio ad alarum extremitatem usque commensurata duos dodrantes explebat. Rostrum pro corporis exiguitate longissimum, nigrum & quodammodo aduncum. Capitis, colli, & alarum pennæ nigrescebant, ubi tamen rostro adnectebantur, flavescebant. Cirrhum prope cervicem tres propemodum digitos altum habebat, rigidum, coloris flavi, quique ex setis potius, quam pennis constare videbatur, atque eo maxime à subsequenti Manucodiata differebat.

Ultima magnitudine est Turdelæ, miræ levitatis, alis oblongis prædita, teneris & visui perviis, & pennis (si pennæ dici possunt potius quam setæ: deplumes enim sunt) duarum longis, angustis, nigris, duritie cornea; pedes nulli, perpetuo volat, nec usquam quiescit, nisi in arbore aliqua, longis illis setis ramo implicata pendens. Nulla navis tam celeriter pergit, & tam procul à continente, quam non circumvolet.

Huc Rhyntace ctesiæ pertinere videtur, quæ ovi magnitudine, gallinacei forte, in Persis nascitur. Hesychio & Phavorino avis est quam ἡλικὸν περιστερὰ id est columbæ magnitudine. Nonnullis Pluvialis avis dicitur, nec solido cibo vescitur.

CAPUT II.

De Avibus Daje, Guitguit, Maja, Xochitenacatl, & Iajauhquitototl, &c.

Americanis nominibus utimur, quia de Exoticis nos acturos recepimus. Pos-

Possent & Latina imponi; quod Nierembergius fecit; sed metuimus, ne Lectoris judicium turbetur. Unicuique ad sua genera unamquemque revocare licebit. Avis DAIE columbam non excebit. Nidum quatuor spithamas altum, locis fabulosis, cauda ac pedibus excavat. In eo *ova* per imbres anserinis majora, & pugnum fere lata, quinquagena plurave, citra ullum albumen, crassæ & pinguis substantiæ, ponit. Excluduntur hæc citra incubantis parentis opem atque teporem. Exclusi pulli statim evolant. Avis est commode edulis. Ova assa coctaque boni & pinguis sunt alimenti; frixa mali & concoctu difficilis.

Nieremb. Naturæ Exot. lib. 10. c. 6. GUIT GUIT minima est avicula, Regulo similis, viridi colore, & suavi nutrimento. Ea est naturæ rerum vis, ut hæc tanta avis ac fere nulla, audeat persequi corvorum examina, eosque cogat ubilibet latitare, & se adversus illam in arundinetis tueri. Corripetam Nierembergius dixit.

MAJÆ colore fulvus est, & in colli postica parte caput (dictu admirandum, & nulli alii animali concessum) ventriculus, primumque nutrimenti receptaculum, si Authoribus credendum. Idem. lib. c. 7. Gregatim in Cuba volant, & Oryzæ cujus maximus apud eas gentes proventus, sata devastant. Cedunt mensis, & grati multique nutrimenti esse dicuntur.

XOCHITENACATL columbæ est par, rostro crasso acuminato & nigro, *Oculis* nigris, iride lutea, alis caudaque albo & nigro colore variatis, tænia nigra à rostro ad dextrum usque pectoris procedente, alis vero circa priores partes etiam luteis, ac universim reliquo corpore pallenti, si demas pedes & crura quæ fusca sunt, & ungues ipsos, qui ex albo nonnihil pallescunt, *Vivit* juxta arbores floridas, quarum melligine *victitat*. Educat sobolem, habeturque à Tototepocensibus apud quos est frequens, maximi.

Idem. l. c. c. 10. JAJAUQVITOTOTL corpusculo sturnum æquat. Viridi, cyaneo, fulvo & cinereo variegatur. Dum illi ab extrema cauda pennæ prodeunt reliquis longiores, priori parte depiles, in extremitate cyaneis ac nigris ornatæ pilis. Videtur ad Passeres Indicos referri posse.

CAPUT III.

De Avibus Tuputa, Tentzon tototl, Tritono, & Hoactzin.

Nieremb. Hist. Nat. Exot. l. 10. c. 14. INsolens in TUPUTA natura. Viva tota vermibus farcitur. Hos pro carne habet, his singula membra imbuta: præter hos & pellem nihil carneum. Cutem non perforant densis exornatam pennis. In carectosis & herbosis locis versatur, ad proceras arbores nauseat. Hæc ab Hernando habemus, si eximiæ fidei is author est.

QUAPACHTOTOTL octo nucias longa est, ac totidem cauda; Rostrum è cyaneo nigrum, longiusculum incurvumque, oculi nigri, iris alba; pectus cinereum, ac inde ad caudam usque venter niger, cauda ex nigro fulvescens, alæ vero collum atque caput fulva. Risus humani est æmula, hinc Ridibunda quibusdam. Et propterea inauspicati ominis infamia Indis erat infensa.

TENTZON TOTOTL appellatur avicula Passere minor, colore fusca, pilis quibusdam ad rostri radicem circumcirca propendentibus, barbæ instar. Inde nomen usurpavit.

TRITONUS pulcherrima, & mirifico colorum ornatu variegata proditur, Patria ipsi Hispaniola. Nieremb. l. 10. H. N. E. c. 34. Tribus vocibus canit. Scilicet pæne indivisibilibus modulis variat cantum, ab avita voco in alias subitu dilapsa, ut videatur una omnes edere, unoque spiritu multos formare tonos, tanquam si à tribus gutturibus fabricarentur.

HOACTZIN Gallinæ Indicæ fere est magnitudine, rostro incurvo, pectore candido in luteum inclinante, alis caudaque maculatis per intervalla pollicis, colore candido & pallenti, dorso ac suprema parte colli fulvis, sed utrisque in fuscum colorem inclinantibus, præterea etiam & temporibus usque ad rostrum & oculos. Unguibus nigris, ac fuscis cruribus. Gestat cristam è plumis è candido in pallidum colorem vergentibus, sed dorso earum nigro. *Vescirur* anguibus. *Vivit* in calidis regionibus, qualis est Yautepecensis, magnaque ex parte arboribus juxta flumina consitis insidet. Apparet Autumno. *Vox* ei magna, & ululatum quendam repræsentans. Inauspicata ab incolis habetur. *Usum* in *Medicina* invenit. Ossa dolorem cujusvis particulæ humani corporis lancinatione sedant. Suffitus quoque plumarum, mentem restituit his è morbo aliquo ea parum constantes evasere. Pennarum cinis intra corpus sumptus, morbo Gallico affectis opera mirabili medetur.

CAPUT IV.

De Ave Emeu.

AVem Emeu seu Eme Clusii potius verbis, qui eam accuratissime descripsit, quam meis depingere malo. Hæc, inquit iste, dum surrecto capite incedebat, quatuor pedum, & aliquot unciarum altitudinem excedebat: nam collum à summo capite ad dorsi initium tredecim pæne uncias erat longum, ipsum corpus binos pedes latum, femora cum cruribus usque

ad pedum inflexionem decem & septem uncias longa; corporis autem ipsius longitudo à pectore ad Vropygium trium pedum ferme erat. *Pennæ* seu verius plumæ totum avis corpus cum infima parte colli, dorso & pectori proxima, atque femora tegentes, perpetuo erant geminæ, ex eodem parvo brevique tubulo prodeuntes, & sibi invicem incumbentes; superna quidem paullo crassior, inferna vero tenuior, & delicatior, illæque variæ longitudinis; ut in similis avis exuvio, quod Christianus Porretus Leydensis pharmacopæus diligentissimus, habebat, observabam. Quæ enim in infima colli parte breviores erant, quæ in medio corpore & lateribus longiores, sex videlicet aut septem unciarum, quæ autem in extremo corpore circa oropygium (nam cauda carebat) novem uncias longæ & reliquis duriores. Quanquam omnes duræ aut rigidæ, attamen non latæ, sed angustæ, & rarioribus lateralibus pilis ex adverso sitis præditæ, nigri coloris, quæ tamen circum femora ad cinereum fere tendentis, nigro permanente nervo, ut in reliquis: eam vero formam, & situm habebant illæ plumæ, ut à procul aspicientibus non plumis sed villis duntaxat tectum ejus avis corium existimari possit, quale ursinum est, & alis carere, tametsi alas haberet, sed sub plumis latera tegentibus latentes, & quatuor majoribus pennis nigris præditas, ut in exuvio observabam, tametsi illæ abruptæ essent, nec de illarum longitudine ceati aliquid pronuntiare possim; caules tamen confracti satis crassi, durique & solidi erant, atque in extimam alæ partem alte penetrabant. *Alæ* vero pars superior corpori contigua pennas sive plumas vestitrices, illis similes, quæ adhuc in pectore retinebat; adhoc enim datas hujusmodi alas censendum, ut currentem adjuvent, quia hanc avem non esse volucrem, nec à terra tolli posse arbitror. *Crura* in ambitu quinque unciarum crassitudinem superabant, crebrisque corticibus seu squamis latis tecta erant, præsertim supra pedis inflexionem. *Pedes* habebat crassos, duros, tribus crassis digitis præditos, prona parte velut squamis tectos, supina prorsus callosos: quorum medius, qui reliquis longior, tribus articulis constabat, interior uno, exterior binis. Omnium *ungues* valde magni, binas pæne uncias longi, crassi, duri & cornei: Ejus *caput* exiguum pro avis magnitudine & fere glabrum, coloris ex atro cærulei cum colli suprema parte, in quo apparebant rari pili nigri: oculi paullo supra rostri fissuram magni, ardentes & truces, leonis oculis pæne similes, quos cingebant nigri pili, quemadmodum & meatus illos aurium parvos & detectos, quos pæne oculos habebat. *Rostri* prona pars quemadmodum arcuata erat, paulloque supra mucronem binis foraminibus, narium usum præbentibus, prædita: à cujus medio ad capitis usque verticem porrectum diadema assurgebat corneæ substantiæ, tres fere uncias altum, coloris ex flavo fusci, quod cum plumario defluvio cadere, & cum plumæ renascuntur, novum crescere intelligebam. Supina rostri pars, ab ejus scissura ad extremum mucronem quinas uncias longa. Anterior colli pars quatuor pæne uncias infra rostrum, bina velut membranacea palearia, seu barbulas, propendentia habebat duas uncias longa, coloris rubri miniati. Postea similiter colli pars deplumis, à capite secundum longitudinem rubri miniati coloris erat; deinde infirma ejus pars aliquot rubris plumulis, quibus nigræ intermixtæ tecta. Cæterum tametsi hæc avis aliquas notas habere videatur cum struthiocamelo communes, velut exiguum caput, natura pæne calvum, quodque sine delectu vorat quidquid objicitur. *Pedes* tamen bisulcos non habet, sed tribus digitis præstitos, ut ante diximus, sine calcari, otidis sive tardæ pedum modo: ideoque adeo firmos & robustos, ut in illustrissimi Comitis horto, (quem cum ipso Comite ingressus eram ut avem conspicerem) arborem humani femoris crassitudinem æquantum prorsus contusam viderim, & ejus corticem sublatum ab hujus avis, comite, id asserente, pedibus & unguibus: etenim non rostro antrorsum, sed oblique se convertens, aversis retrorsum pedibus, eos, cum quibus pugnabat, impetere solebat.

Licet vero quæcumque objiciebantur voraret, ut aurantia mala integra, & similia: ordinarius tamen ejus *cibus* erat similagineus, sive primarius panis, quem in magna crassaque fragmenta divisum, objectum vorabat, maxime enim recentibus gallinarum ovis delectari intelligebam, quæ integra cum ipsa testa glutiebat, si autem parum firma esset valetudine, illa ipsa integra per anum rejiciebat, deinde rursus ea vorans retinebat & concoquebat. Mihi autem affirmabant, hanc avem fuisse marem, & ex postica parte penem, cameli instar, interdum exerere esse conspectum. Audio porro, illas naves quæ anno à Christi nativitate millesimo sexcentesimo tertio ex Moluccis in Hollandiam redibant, binos simul aves quidem attulisse, sed in itinere mortuas projecisse; tametsi earum exuviæ sive coria, ob raritatem, conservari potuissent: illius avis aliquot ova nihilominus relata certe terna aut quaterna eodem anno Amstelredami conspiciebam à mercatoribus redempta, & paullo etiam ante unum Leydæ apud Porretum videram, omnium, mea opinione, maximum & pulcherrimum: *Victus.*

mum: dimensi enim per longitudinem ambitus, quindecim unciarum erat; per transversum autem, duodecim, aut paullo amplior, ut propter amplitudinem pro quodam vase non minus haberi posset, quam struthiocameli ova, quibus, teste Plinio, veteres nonnunquam utebantur, & adhuc nostra ætas ejus rei gratia usurpat; nam non semel videri memini struthiocameli ova argento excepta & inclusa, poculorum vicem præbere. Hujus tamen avis *ovi* testa non erat valde densa, nec alba veluti ovorum struthiocameli, sed extrema parte virescentis ex cinericio coloris, & perpetuis, saltem creberrimis, quasi tuberculis satura viriditate præditis ornata: illorum autem quæ Amstelredami conspiciebam, unum ejusdem pæne erat cum illo magnitudinis, formæ & coloris, quædam vero magis orbiculata, aliqua minora, nonnullorum etjam color dilutior, & minus elegans. Porro mihi relatum, hujusmodi aves Moluccarum insularum non esse peculiares, sed etjam in Sumatra sive Taprobana, vicinoque illis insulis continente reperiri.

CAPUT V.

De Avibus, Xochitototl, & Auris.

XOCHITOTOTL, forma æmulatur passerem nostrum, multicolor est penna, pallet, nigrescit, candet: partim quoque est fusca. Ubique incola. Vermiculis & exiguis seminibus vescitur. Ex arborum ramis nidum construit pendulum. Ibi incubat ovis.

Nieremb. l. 10. c. 41. Herrera Decade 3. lib. 3. c. 9. Historiæ Novi orbis

AURA aliis Gallinassa aut Gallinasso, in maritimis locis Zamuro, Peruanis Suguntus, Mexicanis Tropillotl, dicitur. Corvinum est genus, & ad magnitudinem Aquilæ accedit, quibus vix Gallinas superat. Color illi niger, Rostrum Psittaci instar. Frons depilis plicatili cute obtegitur, circumstant pili rari & nigri similes Æthiopum. Crus hobet fuscum. Aduncum unguem & atrum. Hornandes incertæ *originis* esse credit, nec sciri ubi nidificent & educent prolem. Frequentissimas omnibus Hispaniæ novæ angulis hodie scimus. *Pernoctant* in arboribus & rupibus, mane advolant ad urbes, & ab editioribus locis plateas speculantur.

Victus. Quicquid immundum est aut exanime devorant, nec à stercore humano abstinent, fœda ingluvie famosæ.

Partus. Pullos Acosta albos esse scribit; adolescentes in corvinam nigredinem degenerant.

Volatus. Gregatim *volant*, & sublimipetæ sunt. Nec clamant, nec canunt raro murmure contentæ. Ingratus ab eis odor. Si quis insequatur, exonerant se ut leviores volatui sint, pari festinatione evomendo quicquid glutierunt.

Usus. *Usum* invenere in *Medicina*. Caro si edatur, Gallicum morbum juvat. Pennæ exustæ cinis vetat pilos nasci, æque ac stercus formicarum, vulnera quoque medicatur. Stercus drachmæ unius mensura potatum prodest melancholicis. Cor sole exsiccatum impense odorum est. In aliquibus Provinciis lege lata pœna infligitur occidenti has aves. Reginam Aurarum.

COZQUAUKTLI Indi vocant. Accedit magnitudine gnesiis Aquilis, alii gallinæ Ægyptiæ parem faciunt. Corpus universum præter collum & eas partes quæ juxta pectus sunt, ex nigro purpurescens, fulvum est ac pullum. Alæ circa exortum nigræ, cætera cinerea; desuper vero mixtim fulvæ nigræ, & nonnihil in purpureum vergentes. Rostri extrema (quæ Psittaci esse judices, tam est indistincta similitudo) alba sunt. Cætera sanguineo colore tincta. Amplum est narium foramen, oculi nigri, iris fulva, rubeæ palpebræ, frons sanguineo colore perfusa, ac plicatilibus rugis torva, quas tamen nonnunquam explicat, qua in re vocatos Gallo-pavos æmulari videtur, & pilis quibusdam veluti retorridis rarisque. Æthiopum pilis haud absimilibus. Cauda est Aquilæ, inferne cinerea, foris vero nigra. Crura rubra, ungues unci.

De Laet. l. 5. Indiæ Occid. c. 4. Nieremb. H. Exot. bel. 10. c. 56.

Locus & Victus. Volatus. Indignea est Mexicanæ provinciæ. Anguibus, muribus, lacertis, sed morticinis maxime & humano stercore *victitat*. Sublime *volat* & nimium extensis pansisque alis, vix volatum intermittens. Vi incredibili obsistit ventis, contra nititurque adversantibus, eisdem sedibus perstans immobilis. Unde ipsi apud Mexicanos nomen.

Usus. Caro est inutilis, nutrimento, quantum compertum est, à nomine, nisi *Medicinæ* gratia degustato. Audio, inquit Author noster, hujus avis plumis admotis mederi Indos ulceribus, carnibusque elixis durante affectu devoratis; quas etiam ajunt morbo Gallico præsentaneo quodam remedio mederi.

CAPUT VI.

De Avibus Garagay, & Quetzaltototl.

GARAGAY quæ dicitur, avis est rapax, Milvi magnitudine, capite ex extremitate alarum albo. Crocodilorum & testudinum ovis infensa est. Odoratur illa sub arena in ripis fluminum condita, eruit & vorat. Solivaga est, nisi quod Auræ aves eam sequantur, ut potiantur furto, auro enim scalpere terram nesciunt, ut effodiant ova.

Nieremb. H. Exot. l. 10. c. 57.

QUETZALTOTOTL, cristata est picæ columbæve magnitudine, pavoninis magna ex parte plumis ornata, rostro incur-

vo & luteo, & pedibus nonnihil luteis, cauda tzanatl plumis prælongis vestita, atque

Descriptio. virentibus nitidisque pavonini coloris, iridis foliis forma similibus, opertisque, alis superne nigricantibus, inferne vero, & qua parte pavoninas attingunt, quæ in medio sunt, inclinantibus in virorem, quasi cavente natura meliorum pulchritudini. Crista constat plumis splendentibus pulcherrimis, pectus collumque inferne rubris & micantibus, ac pavoninis superne, qualibus etiam tegitur dorsum, nec non eæ partes quæ subter alas sunt, interque crura, sed dilutis exilibus, & mollibus. Plumæ alarum prælongæ sunt, virore tinctæ diluto, & in acumen desinentes. Pennæ tegentes humeros virescunt, sed subter sunt nigræ, quæ vero alas interstant, nonnihil incurvæ ac unguium colore.

Locus. Hernandes in Paralipom. *Vivunt* in provincia Tecolotlan ultra Quauhtemalan versus Honduras. Loca aprica amant, nec compertum cicurari vel ali in domibus voluisse.

Victus. *Vescuntur* vermiculis, pineisque quibusdam sylvestribus, ex his quas Mexicani matzatli vocare consueverunt. Arbores excavare, & in earum cavitatibus sobolem educare dicuntur. *Sonitum* proferunt Psittacis non admodum dissimilem: verum sibila edunt alacria, ter de die, mane, meridie, & sub occasum Solis cecinisse observatum est.

Volatus. Agminatim *volant*, & visco hærentes ne plumis detrimento sint, non contorquentur, quasi naturæ duæ divitiarum suarum cognitionem haberent.

Usus. Et sane maximi plumæ apud indigenas habentur, & aurum precio superant. Longiores ad cristas & cætera corporis ornamenta, cæteræ ad textilia opera usurpantur. Plumis captas exuere, nudas dimittere dominis, quibus loco prædiorum sunt, & ad hæredes transeunt, licet, ne quisquam occidat, cavetur. Vere Reginam plumarum dixeris.

CAPUT VII.

De Avibus Tzinitzian, Totoquestal, Ave montana, & Longa.

Nieremb. H. Exot. l. 10. c. 65. TZINITZIAN parva est avis, columbæ pæne par. Rostrum habet breve incurvum & pallidum. Columbinum caput & collum, sed quæ plumis virentibus ac nitidis vestiuntur, pectus & ventrem rubeæ, præter partem caudæ proximam, quæ cyaneo candentique colore promiscue tingitur. Caudam superne virentem, inferne nigram Alas partim albas partim sub nigro-atras. Crura ac pedes cinereos. Vivit in calidis juxta Oceanum Australem, vescitur fructibus. Alitur in caveis. Ex plumis miræ subtilitatis imagines intexunt indigenæ.

TOTOQUESTAL columbina magnitudine minor est, viridis omnino. Caudæ pennæ longissimæ sunt, magno pretio habitæ & receptæ in commerciis. Depilata dimittebatur. Capitis reus erat qui occidebat. *De Laet. Ind. Occid. l. 7. c. 4.*

Avis MONTANA Indis Tepetototl, & Tecnecholi, Hispanis Phasianus, anseris est magnitudine, colore nigro splendenti, plumis tamen nonnullis inferne candentibus, circa caudam in postremis alis, cruribus pedibusque cinereis. Rostro incurvo partim cinereo partim luteo, ac circum radicem velut tumenti, plicatili crista, oculis nigris, sed iride pallenti.

Alitur frumentaceis frugibus aliisque similibus. Mite animal. Nam apprehenso domesticorum pallio cibum exigit, & clausam januam ubi aliquo intrare opus sit, pulsat. Horum si liberum sequitur, reducem cum applausu excipit.

Edulis est ac pinguis caro, nec dissimilis illi chortalium Indicarum.

Avem LONGAM Indi Hoitlallotl dicunt. A rostri acumine ad caudæ usque exortum, quæ spithamam quoque longa est, dodrantem prolixa conspicitur. Rostrum desuper nigrum, subter vero cinereum, quadrantem longum ac mediocriter crassum. Cauda virens sed pavonino splendore. Plumæ totius corporis ex albo fulvescunt, fulvescuntque prope caudam è nigro: sed quæ corporis vestiunt superiora, nigræ sunt maculis candicantibus conspersæ. Calidis regionibus vivit. Humipeta est, ac modici volatus, sed adeo pernici cursu, ut equorum velocissimorum agilitatem longe excedat.

CAPUT VIII.

De Cygno Cucullato Clusii, seu Dodone Lusitanorum.

CYgnum Cucullatum, seu Gallum gallinaceum peregrinum Clusii. (Hollandi Walghvogel/ seu nauseam moventem avem vocant) Mauritii insulæ, quam Lusitani Ilha de Cirne dixere, debemus. Magnitudine cygnum superat aut æquat. Caput habet magnum, membrana cucullum referente tectum. Rostrum crassum, oblongum, parte capiti proxima subflavum, extremo mucrone nigrum. Prona pars adunca est & curva, in supina quæ subcærulea, macula mediam partem inter flavam & nigram occupat. Raris & brevibus pennis tegitur. Alarum loco quaternas & quinas duntaxat longiusculas nigras pennas habet, posteriore corporis parte, quæ præpinguis & valde crassa, pro cauda quaternæ *Clusius Exot.*

ternæ aut quinæ crispæ convolutæque pennulæ cineracei coloris conspiciuntur. Crurum quæ crassa potius quam longa, superna pars genu tenus nigris pennulis tegitur, inferior cum pedibus subflavi est coloris. Pedes in quatuor digitos dividuntur. Terni longiores antrorsum spectant, quartus brevior retrorsum conversus est. Omnes instruuntur unguibus. De Crure ejus genutenus rescisso, ita Clusius: Erat, inquit, non valde longum, sed à genu usque ad pedis inflexionem paulo plus quam quatuor uncias superabat: ejus vero crassitudo magna, ut cujus ambitus fere quatuor uncias æquabat, crebrisque corticibus seu squammis tectum erat, prona quidem parte latioribus & flavescentibus, supina vero minoribus & fuscis. Pedis etiam digitorum prona pars singularibus iisque latis squammis prædita, supina autem tota callosa. Digiti satis breves pro tam crasso crure. Nam maximi sive medii ad unguem usque longitudo uncias binas non admodum superabat, aliorum duorum illi proximorum vis binas uncias æquabat, posterioris sescunciam: omnium vero ungues crassi, duri, nigri, minus uncia longi, sed posterioris digiti longior reliquis, & unciam superans. In unius ventriculo lapilli inventi sunt, unus planus & orbicularis uncialis magnitudinis, alter inæqualis & angulosus, in maris littore lectos & devoratos verisimile est. Herbertus cum Lusitanis Dodonem vocat, & unam capitis medietatem ferruginei coloris plumis tegi, alteram nudam esse, addit. *Herbertus in Itinerario.*

CAPUT IX.

De Avibus Ceoan, Cenotzqui & Pauxi.

CEOAN seu avis nivea turdo viscivoro paullo major est. Circa pectus ventrem atque alarum exortum fulvescit, permixtis ad caudam cinereis plumis. Alarum extrema caudaque ipsa cinerea sunt, superne vero universum corpus è fusco nigrescit. Rostrum quod parvum est atque exile, cruraque fulvescunt. Mentum candet, insertis tamen aliquot nigris pennis. Sermonem humanum æmulatur, veluti irridens transeuntes, quos tamen ubi licet, insequitur.

Avi CENOTZQUI seu evocatrici nivium dictæ color illustris variegatione. Pectore fulvus, crure pallidus, ungue niger, ventre notis candidis & atris permixtus, sub finem albis notis conspersus, cauda subtus niger & candidus, super fulvo nigrore maculatus. Caput nigrum est fascia cinctum cinerea. Rostrum parvum cinereum superne atque inferne, sed superne juxta exortum linea ambitur lutea. Quovis cœlo gaudet, montana colit, & roris tempore sobolem educat. Antequam ningat clamitat, postea silet. Ita convolvit huc & illuc caput, contorto in varias partes collo, ut eodem situ immota perstans, cuncta circumspiciat.

PAUXI gallinaceum æquat aut superat. Nigra est, maculis nonnullis albis & nigris perspersa, collo nonnihil provecto, capite amplo, quod aliis cristatum, aliis pro plumea crista lapis aut globus insurgit, (lapidem vocant, licet non nimis durus) ovo similis aut major, ferruccineo colore, Hernandus tumorem quondam radici rostri affigi, qua parte est tenuior, pici firma, lapidis duritia, & cæruleo colore, scribit. Alitur frumentaceis seminibus & libenter mansuefit. *Nieremb. l. c, cap. 75.*

Huc pertinet alia Avis Ciconiæ magnitudine, colore cinereo. Cristam gestat uncias octo longam, è multis subjectis aggeratam plumis ejusdem coloris, & in amplitudinem orbicularem, præcipue circa summum dilatatis atque excrescentibus. Visam in horto Hispaniarum Regis descripsit Hernandus.

CAPUT X.

De Avibus Picicitli, Polyglotta, & Chicuatli.

PICICITLI avis est parva. Cinerea tota nisi capite & collo, quorum utrumque nigrum; solum oculos nigros candens ambit macula. Est ignobilitate quadam originis nobilis. Nesciunt adhuc Tetzcoquenses ubi fœtificet. Muta est. Educat domi, brevi perit. Palato & stomacho est acceptabilis.

POLYGLOTTA quam Indi Concontlatolli seu quadringentas linguas vocant, sturnum non superat. Subtus albescit, superiore parte fusca, pullis & candentibus intermixtis pennis, maxime ad caudam & caput, quod imagine quadam coronæ argenteæ redimitur. In caveis ad blanditias auditus, ad ostentum naturæ servatur. Vincit omnes aves suavitate & arbitrio gutturis, nullius non imitatur, nullius non superat. Calidas regiones amat, temperatas tolerat. Contenta est quovis cibo. Similis ei est Tzanpan. Aliqui suspicantur fœminam esse ejusdem speciei, paribus magnitudine, cantu, forma, nisi quod plumæ inferne albæ sint, cinereæ & nigræ: superne, pullæ, nigræ, albæ.

CHICUATLI nostratem rusticulam exæquat. Rostro est longo, tenui, & pullo, ac tæniis juxta utrumque oculum luteis & incurvis. Inferiora corporis pallida sunt, nigris quibusdam plumis circa collum intersertis. Iris lutea, ac nigri oculi. Cætera ex fulvo, fusca, & cinereo permixta.

mixta. In montibus versatur. Calidis frigidisque regionibus capitur. Pane & vermiculis alitur. Humipeta est, & in viminenum alteriusve materiæ conjecta carcerem, haud vulgariter garrit. Pingue & non omnino aspernandum præbet alimentum.

CAPUT XI.

De Avicula Tominejo.

Gomara Hist. general. Indiar. c. 194. Oviedus Histor. general. l. 14. cap. 4. Augustin. Cerato Histor. Peruanæ l. 1. c. 5. Lerius in Historia Brasiliæ. Thevet. singul. Franc. Antar. cap. 43. Joseph. Acosta Hist. Natur. & Mor. Ind. l. 4. c. 37.

MIra sunt, quæ de Avicula, quam Hispani Tominejum, Indi Hoitzi tziltototl, ut Hernandes scribit, Huitzitzil ut Ximenes, Vicicilin ut Gomara, Quenti ut de Laet, Brasilienses Guonambuah, ut Lerius & Thevetus testantur. Oviedus Passerem mosquitum vocant, produntur. Tam parva est, ut quidam ei magnitudinem crabronis, alii cicadæ, nonnulli extremi pollicis articuli, & evulsis pennis vix dimidiæ ejus partis, alii scarabei Lucani assignent. Oviedus in monetario trutina qua aurum appendi solet cum nidulo suo positam, bina tantum pondera. Acosta unum duntaxat dicit, Hispanis Tominos dicta, id est XXIV. grana, unde Tomineii nomen, pependisse vidit. *Capitis* & colli plumæ miram elegantissimorum colorum quocunque obvertas varietatem repræsentant. *Pectus* igneum quendam auro splendidiorem inprimis. Reliquum corpus subcinericium est. Oviedus nigerrimum colorem tribuit. *Rostrum* habet oblongum, illudque acus qua vestes sarciuntur, exilitate. *Linguam* rostro duplo longiorem. *Pedum* & *unguium* exilitate, cum illarum avicularum pictura, quæ ornatus gratia in librorum marginibus interdum adjici solet, comparari potest.

Locus. *Invenitur* in Peruanis montibus & Brasilia. Melle, rore, & florum succo *alitur*. Rosæ tamen non insistit, at in præalto milio quod Auati ab incolis dicitur, & aliis similis magnitudinis plantis insidet.

Origo. Duplex earum proditur *origo*. Nam aliæ quidem ex ovis excluduntur uti reliquæ volucres. (Construunt autem è xyli flocco nidos) aliæ, quod haud dubio fabulosum, ex muscis transformari vulgo creduntur. Sunt qui dicunt visam esse partim muscam partim avem: primum ejus colorem nigrum, mox cineraceum, deinde roseum, tandem rubentem. Nullus Hispanorum cantus mentionem facit. Soli Levius & Theretus Galli valde canoram esse, & in cantu adeo assiduum ut nemo qui non audiret & conspiceret, ex tantillo corpusculo tam suavem & sublimem cantum prodire posse sibi persuaderet.

Volatus. *Volat* celerrime, editque inter volandum quendam instar apiculæ strepitum, ut apis magis quam avis videatur. *Ætas.* Non diutius, quod maxime virum, *vivit*, quam flores herbarum durant superstites, postquam marcuere, ad pinus aliasve arbores, quadam naturæ providentia sese confert, eique se rostro affixo servat appensam, donec sex plus minus quam transactis mensibus, ac decidentibus jam pluviis, vernantibus agris, denuo revirescat, similes vices pluries subitura. Gomara exspirare mense Octobri, pedibus ex aliquo ramo appensam aprico loco; renasci autem Aprili scribit. Hinc *Renati* nomen. Servata est sæpius avis affixa stipiti intra cubiculum, & cum sex menses exanimis jacuisset, quo tempore natura sibi comparatum est, revixit, ac dimissa in agros volitarit.

Quam Clusius describit, & Urusiam ac Tominejum vocat, an eadem cum jam descripta sit, ignoro. Erat, inquit, hæc avicula, ut ex pictura observabam, à rostri mucrone ad pennarum caudæ extremitatem tres uncias longa. Caput vero cum integro rostro uncialis cum semisse erant longitudinis: alæ ad extremam fere caudam porrectæ, parem habebant longitudinem: dorsum vix unciam latum erat, ejus & alarum color ex cineraceo fuscus, ventris cineraceus. Pennæ quæ in cauda obscure rubescentes, earum extrema pars nigra. Capitis, colli gutturis plumæ elegantissimi coloris ex auro rubro & flavo mixti, quæ Soli expositæ, admirabilem varietatem, prout obvertebatur caput, ostendebant: rostellum nigrum tenuissimum & maxime acutum, pedes valde exiles, nigri, quatuor digitis ut reliquarum avicularum præditi, quorum tres in anteriorem partem porrecti, quartus in posteriorem, &c. Videtur tamen esse ex istis. Diversæ enim speciei sunt istæ parvulæ aviculæ, & promiscua nomina communicantur invicem. Urusia Solis radium significat.

Ajunt pulverem ejus intra corpus sumptum epilepsiæ mederi. Pennæ præsertim quæ in collo & pectore nascuntur, aureis staminibus à phrygionibus intexuntur. *Usus.*

CAPUT XII.

De Avibus Cuntur, & aliis quibusdam Insulæ Maragnanæ.

Johan. de Laet. Indiæ Occid. lib. 10. c. 5.

CUntur avis est mole vasta. Visæ quæ expansis alis xv. aut xvi. pedes occuparent. Pedes habet gallinis similes, caret aduncis unguibus. Rostro tam valido instruitur, ut eo vaccinum tergus perforet. Plumis albis nigrisque mixtis ornatur. Cristam parilem instar novaculæ, & non serratam instar gallinacei. Inter Carnivoras censeri debent. Duæ illarum vaccam occidere & comedere valent, nec ab hominibus abstinent. Non modo ovem dila-

dilaniant, sed & juvencam. Pauciores sunt. Plures si reperirentur, pecus universum in Peruvia destruerent. In Insula Maragnana quatuor inprimis occurrunt.

De Laet. Ind. Occid. l. 16. c. 13.

Prima quam *Ouyra Ovassou* (observa, barbaros Toupinambautios universas aves uno & communi nomine appellare Oura sive Ouyra) vocant. Aquila est pæne duplo major. Plumis vestitos elegantissimis, Rostro valido, Unguibus inprimis acutis. Visa penna ex alis hujus avis extracta, quæ ulnam nostratem longe superabat, elegantissimo colore, & rotundis maculis distincta, instar Gallinarum quæ ex Africa advehuntur. Tanti est roboris, ut ovem integram abripiat atque dilaniet, homines facile prosternat, & nec à cervis abstineat.

Lerius in Hist. Brasil.

Altera est *Moyton* seu *Mouton* pavonis nostratis magnitudine aut pallo major, præ alta crista spectabilis, & per universum fere corpus nigris albisque plumis eleganter variegata. Carnes illarum cibo sunt opportunæ, & multæ ejus visuntur species.

Huic *Toucan* accedat, palumbi magnitudine, rostro oblongo atque lato, ingluvie sub pectore tres quatuorve digitos transversos lata, crocei coloris elegantissimi & miniatis plumis circa oras distincta, pectore candido, dorso exquisite rubente; alis atque cauda nigris, pulchra aspectu & carne palato admodum grata. Hujus & alia species appellatur à barbaris Ovaycho, cui rostrum est paulo diversum & è rubro flavescens.

Quartum, locum avi *Ouru* dictæ damus, perdicis quidem magnitudine, sed galli gallinacei in modum cristata; plumis rubris, nigris atque candidis insigni varietate. Sunt ibidem & plures ejuscemodi rapaces aves Aquilis aut majores aut paullo minores, singularis adhæc formæ, & plumis variorum colorum eleganter dinstinctæ

Sunt & quædam Perdicum forma, sed majores paulo, cæruleis plumis ornatæ, & cærulea ova ponentes. Tata Ouyra Ovasson, & Tata Ouyra miri, itemque Arou mara singula sunt columbarum nostrarum magnitudine, sed singulari plumarum varietate & elegantia.

Iandou struthiocamelorum est species. Proceritate staturam humanam superans. *Salian* denique Turcici Galli magnitudine, rostro & cruribus ciconiæ, licet volare nesciat: tamen tam pertinaciter currit, ut venaticos canes effugiat.

CAPUT XIII.

De quibusdam Brasiliæ Avibus.

INter cæteras Brasiliæ aves, quarum alibi mentio facta & adhuc fiet, censentur *Guranhæ-engera*, *Tangara*, *Quereiva*, *Tucana*, *Guirapanga*, *Macucagua*, & *Mutu*.

De Laet. Indiæ Occid. l. 15. c. 7.

GURANHÆ-ENGERA magnitudine est Fringillæ, tergo & alis cæruleis, pectore & ventre flavo, diademate supra caput flavo. Cæterarum fere omnium cantum imitatur, & mille modis vocem flectit & mutat. Variæ ejus reperiuntur species, quæ omnes aviariis inclusæ summopere delectant.

TANGARA Passeris est magnitudine, colore nigro, capite subflavo, non canit. Epilepsiæ quia obnoxia creditur, ideo illius carnibus abstinent barbari. Narrant iidem aviculas hasce inter se choreas ducere, & una mortuæ instar humi procumbente, inconditum murmur & strepitum edere. Hac consurgente, & eundem strepitum edente, omnes una avolare.

QUEREIVÆ totum pectus, pulcherrimo colore rubro tectum est, alæ nigro, reliquum corpus cyaneo. Propter exquisitam plumarum elegantiam maximi fit à barbaris.

TUCANA, quam Lerius & Thevetus vocant Toucan, picæ magnitudine, flavo pectore, reliquo corpore nigro. Rostro ingenti & minimum palmum longo, extus flavo, intus læte rubente. Cicuratur ita ut sub tecto pullos suos excludat.

QUIRAPANGA est tota alba, & cum modicæ sit magnitudinis, stentoream habet vocem, & quæ instar tintinnabuli, ad dimidiam pæne leucam exaudiatur.

MACUCAGUA phasianæ avi non absimilis, Gallinas Europæas magnitudine superat, & triplici cute munita est. Ova quotannis bis tredecim aut quindecim ponit. Graditur quidem humi, sed petit ad conspectum hominum arbores. Largam delicatamque carnem habet. Multæ illius species reperiuntur, quæ capiuntur facile.

MUTU Gallinæ est species admodum domestica. Cristam instar galli, nigri atque albis punctulis interstinctam gerit. *Ova* illius sunt grandia, alba, & ita dura, ut inter se collisa instar ferri tinniant. Quare barbari Maracas suas ex illis conficiunt. *Ossa* illarum canibus sunt lethalia, hominibus nihil nocent. An eadem sit cum Moutone de qua superiore capite actum est, ex comparatione liquebit.

Huc pertinet *quædam ex rapacibus* magnæ molis & tam clamosa, ut ad dimidiam leucam audiatur, tota nigra, pulchris oculis, rostro galli gallinacei, cui cornu impositum palmi pæne longitudine, quod iis qui linguæ vitio laborant, ad collum appensum occulta, quadam naturæ vi mederi, experientia comprobatum volunt. Coronidis loco hisce Bambiayæ in Cuba insula frequentes accedunt. Paullum

De Laet. Indiæ Occid. l. 1. c. 9.

supra solum feruntur magis quam volant, ita ut incolæ ferarum instar illas venentur. Carnes coctæ jus croceo colore inficiunt, saporis alioquin pergrati, & phasianarum avium æmuli.

TITULUS II.

De Avibus Exoticis Aquaticis.

CAPUT I.

De Passere stulto, & Ansere Magellanico.

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c. 4. PAsser stultus nomen ex eo accepit, quod manus apprehendentium nec fugiat nec timeat, admiratur solum aut stupet. Præter frontis partem rostro adjacentem, quæ cinerea est, palmipes, rostro tres uncias longo, tenui, obrotundo rectoque, sed prope extrema nonnihil incurvo, pedibus quoque qui cæterorum palmipedum sunt, & cruribus nigris, pupilla etiam nigra, & membrana oculos tegente in ambitu cinerea.

Vescitur pisciculis. *Voce* imitatur graculum. Magnitudine picam, forma Larum. Nobilis est avium insulæ Mauritii mansuetudo. Appellentibus nautis perinde insident ac arboribus. Eadem securitas venatus est. Accedunt ac subeunt manus.

ANSER MAGELLANICUS à loco ita dicitur. Batavi forte à pinguedine Penguinem vocant. Describam eum verbis Clus. Exo. Clusii. Marina est hæc avis, inquit, & ex Anserum genere, tametsi rostro dissimilis. In mari victitat: pinguis oppido est, prægrandis anseris magnitudine; nam adultiores in eo genere tredecim, quatuordecim etiam, sedecim interdum, juniores vero octo, decem & duodecim libras pendere observantur. Prona parte, nigris pennis tectæ erant. Supina & in ventre albis. *Collum*, quod crassum & breve habebant nonnullæ, albis pennis tamquam torque cinctum. Earum *cutis* crassa & densa inter suillæ. *Alarum* erant expertes, sed earum loco binas parvas coriaceas pinnas habebant, & latera tanquam parva brachia propendentes, prona parte brevibus, angustis & rigidis pennis confertim tectas, supina autem minoribus & rigidioribus, iisque albis, quibus nonnullis locis intermixtæ nigræ; minime quidem aptas ad volandum, sed quarum adminiculo velociter natarent. Maxima enim ex parte in aqua *versari* intelligebam, & terram duntaxat petere fœtificationis vel pullationis tempore, & plerunque quaternas aut quinas in una scrobe latere. *Rostrum* corvino majus habent, non adeo tamen elatum, & valde brevem caudam, pedes nigros, planos anserinorum pedum forma, non adeo tamen latos. *Erectæ* & sublimi capite incedunt, demissis in latera pinnis, tanquam brachiis, sic ut procul intuentibus homunculi aut pygmæi appareant. Piscibus duntaxat *vesci*, referebant Diariæ; non ingrati tamen saporis esse illarum carnem, nec piscem sapere: scrobes vero valde profundas in littore fodere, cuniculorum instar; totum solum adeo cavum interdum efficientes, ut per illud gradientes nautæ, sæpiuscule genutenus in eas scrobes inciderent. Hi sunt fortasse anseres, quos Gomara ait sine pluma esse, nunquam è pelago prodire, plumæque loco villo longo protegi.

CAPUT II.

De Avibus Iochualcuachili, Xochitenacatl, & Tlauquechul.

AVis quam Chillenses *Iochualcuachili* seu caput nocturnum appellant admirandi est opificii. Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c. 16. Assurgit illi à rostri exortu corona quædam, aut orbis in tres divisus cuspides, superiori parte mediocriter crassus, & è luteo rubescens: ab antetiori alarum bini aculei contorti exeruntur. His armis avicula imbellis adversus fortiores defenditur. Nullius vitam natura contempsit. Avis est littoris Oceani Septentrionalis alumna, salsorumve lacuum, è quibus victum sumit. Inventa apud flumen Tuspe, vix æquat sturni nostratis magnitudinem, sed collo constat tenui & longo, capite parvo, & in longum producto; prolixo rostro luteoque, prolixisque cruribus, & pedum digitis atque unguibus: ungues autem lutei sunt, digiti & crura cinerea cum inferiorum femorum parte, nam superior fulva est cum anteriori alarum parte, quarum posterior cyanea est. Reliquum corpus nigrum, quibusdam tamen fulvis circa ventrem permixtis pennis.

XOCHITENACATL; est columbæ magnitudine, Nieremb. l. 10. c. 9. rostro præ corpore mole maximò, superiori parte luteo, inferiori vero subnigro, & in purpureum colorem vergente, oculis nigris, sed iride rubescente ex luteo, ac reliquo corpore cæruleo cinereoque. Vivit circa litora Oceani Australis; piscibus, quos rapit, vesci solet.

TLAUHQVECHUL dicitur avis peregrinæ gulæ: vivis duntaxat piscibus vescitur, mortuos non attingit; raptu gaudet, specie similis est plateæ aut pellicano, sed coccineo pulcherrimoque universi fere corporis colore, aut ex albo rubescenti, lato atque obrotundo circa finem rostro, cinereoque pupilla nigra, iride rubra rugosa, fronte galli pavonis, auræve, depili

depili pæne capite, candentique cum universo fere collo, & parte pectoris; & fascia nigra latiuscula, caput à collo distinguente. Circa littora maris aut fluminum vivit.

CAPUT III.

De Avibus Acolin, Quachiltone, & Acacalotl.

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c. 22. 23. 24. ACOLIN, Coturnicis est magnitudine fusca, prolixo rostro & curvo in inferiora, pedibus longis: juxta aquarum summitatem cursitat celerrime, nunquam fere volat. Versatur in lacu Mexicano. Vescitur pisciculis & ipsa esca vulgo. Bene Coturnicem aquaticam dixeris.

QUACHILTONEM, seu *Avem siliquastrini capitis*, aliqui Jacacintli vocant. Color illi purpureus, ex nigro intersertis pennis. *Rostrum* initio pallet. Adolescentibus rubet calvities juxta rostri exortum. Fulicam imitatur. Lutea crura invirorem assurgunt, in quatuor desinentia digitos pallidos, citra ullam membranam. Oculi nigri, iris fulva.

Lacustris avis est. Piscibus vescitur, ipsaque non ingrata palato. Intempesta nocte, & sub primo mane gallinaceorum ritu canit.

ACACALOTL mas seu corvus aquaticus à cauda extrema ad rostri usque acumen quatuor fere spithamas longa, & mediocris amplitudinis; crura sesquispithamea, *rostrum* arcus instar incurvum, duos palmos longum, ac mediocre tenue: pedes in quaternos finduntur digitos nigerrimis munitos unguibus: crura minus nigrescunt digitis, rostrum cyaneum est, ac caput exiguum. Plumæ infernæ fuscæ insertis rubris, superiores vero promiscue purpureæ, subnigræ, virides atque splendentes: *cervix* est septem digitos longa. Caput collumque pennis fuscis, albis & viridibus teguntur ac paulisper fulvescentibus. *Oculi* sunt nigri, iris vero sanguineo tegitur colore. Cæterum ab externis oculorum angulis usque ad rostrum, unciæ unius intervallo deplumis & glabra est, pellis rubescensque in albo. Alæ viridi splendentique subtus pellucent colore, & qui pro variis solis repercussibus evariet atque mutetur; supernæ vero prope exortum passeæ sunt, deinde vero viridi atque pavonino spectabiles colores. *Indigena* Mexicanæ plagæ avis est: versatur circa lacus, ac piscibus victitat. Masculus fortassis est ejus avis, quam recentiores vocant Arcuatam, aut illi saltem congener. *Educat* filios veris tempore juxta lacustria loca.

Bonum præstat alimentum, nec valde injucundum, crassum tamen, atque (ut lacustres aves decet) piscosi odoris.

CAPUT IV.

De Avibus Xomotl, Acototloquichitl, & Acacacahoactli.

XOMOTL palmipes est, dorso & alis desuper nigris, pectore fusco. Cristatam iracundia facit. Pennas intexebant Indi suis vestibus. Nieremb. l. 10. c. 41. 35. 36.

ACOTOTLOQUICHITL seu *Passer aquaticus mas*; passerem similitudine & forma simulat. Rostrum tamen nigrum, crura & pedes fulvi, inferiora corporis plærumque candida. Cætera fulva, candore aliquo & nigrore variegata. *Reperitur* in Mexicanis plagis. Juncetis & carectis insidet, ibique *nidificat*. Non minus occinit quam Sol pergit. Ab ejus exortu ad occasum contumaci garrit sonitu mures imitante.

ACACAHOATLI seu *Avis aquatica raucum sonans*. Halcyonum species illa est inquit Nierembergius, quam nostri marinetum Piscatorem vocare solent, circa aquarum fluenta victus gratia à congenita quadam versantem natura. Anate fera paullo minor est, colloque & rostro spithameo: hoc tres digitos latos prominet, medio, cum sortitur crassitudinem, in aciem desinit, ac morsui est peropportunum. Superne vero nigrum est, inferne album, & pallescens circa latera. *Oculi* nigri sunt, iris rubra prope pupillam, deinde pallida, ac demum candens. Ab oculis ad rostri usque exortum fascia procedit viridi pallescens. *Crura* pedesque in digitos fissi virescunt extrinsecus, intrinsecus vero inclinant ad pallorem, color totius corporis magna ex parte albus est, fulvis pennis insertis, verum superna magis fusca sunt, inferna vero candida. *Alæ* infernæ cinereæ, ac desuper circa extrema nigræ, mox è fulvo rubescentes, deinde pallescentes ex fulvo, ac demum fulvescentes ex fulvo, ac demum fulvescentes circa dorsum. Piscibus *victitat*: mitescit minimo negotio, nec est *cantu* insuavis, indulgenter tamen ac blande vermiculis & aliis animalibus exiguis, quæ in paludibus gignuntur, est alenda. Carne etiam vescitur, & aliis non paucis, ubi fieri aliter non possit. Crassi est nutrimenti, neque dissimile ei, quod anates feræ præsentare solent. *Indigena* est Mexicanæ plagæ, & vere educat inter juncta sobolem. Mirum est, cum sit cervix pro ratione reliqui coloris longissima, in quam brevitatem illam. Cum libet contrahat, quod frequentius facere solet. *Caudæ* pusilla est, nigraque, & nihil præ se ferens splendoris, quæ in majorem procedit amplitudinem. Patrio nomine appellant *tolcomoctli*. Similis omnino esset hæc avis compari, nisi rostrum

strum desuper nigricaret, subtus rubesceret, velut pedes & crura, nec per universum corpus fulvum, nigrumque promiscue cerneretur.

CAPUT V.

De Avibus Iacacintli, Xlepapantototl, & Hoactli.

Nieremb. H. Exot. l. 10. c. 43. 44. 45.

JAcacintli seu *rostrum spicæ mayzii*, tres pæne spithamas est longa, virentibus cruribus, capite ventreque cyaneis, sed in purpureum vergentibus, alis promiscue fulvis nigrisque, luscis oculis ac rostro, sed in coccineum prope exortum vergente, quod tres pæne digitos latas longum est, anteriori parte capitis depili & calva. Piscibus juxta lacus & flumina vivit. Edulis est ejus caro, sed nec bono, nec grato alimento.

Xlepapantototl Anatis fere species est, importuna Mexicanæ paludi, *rostrum* tamen in acutum finit: nullus illi negatus color. Pulchritudinem varietas dedit, pulchritudo nomen.

Nec contemnendi spectaculi est Hoactli, sive Tobactli, id est, *avis sicca*, lacus Mexicani alumna, ternas spithamas à rostri ipsius acumine ad caudam postremam longa, ac gallinæ nostræ magnitudine. *Crura* prolixa, pedem, *rostrum* cum uncia trientem, crassitudine vero pollicem æquans. Superne id nigrum est, lateribus autem pallens, ac inferne nigrum & subfuscum. *Oculi* sunt magni, iris lutea, & palpebræ rubeæ: vertex plumis nigris tegitur, itemque crista insigni, similiter nigra: *collum*, *venter*, corpusque universum candet: sed *cauda* cinerea est, velut & desuper alæ, nam infernæ sunt albidiores, superiores alarum partes virore quodam splendent. *Dorsum*, etsi candidis tegatur plumis, pennis tamen nigris in virentem splendorem inclinantibus vestiri solet. *Pedes* qui in digitos fissi sunt, & crura quoque, pallescunt. Alba fascia circumcingitur caput, à rostri exortu ad oculos usque procedente Lacus Mexicani advena est, vocaturque ab Hispanis indigenis, velut & quædam aliæ aves, martinete piscador, ob piscium quibus alitur capturam. Arundinetis educat sobolem, gravem infert morsum, ac gravem similiter *vocem* edit.

CAPUT VI.

De Avibus Heatototl, Achalalactli, & Amalozque.

Nieremb. H. E. l. 10. c. 47. 48.

IDoneum quoque conspectum Heatototl, seu *avis venti* exhibet. Magna *crista* exornatur, orbiculari, ac coronæ modo eminenti, & paulisper candida. *Pectus* è fusco vergit in cinereum: venter albus est, ac pedes plani: crura fulva, & pennæ circa ea ortæ: *cauda* orbicularis, & variata inferne candido, pulloque colore, superne vero fusca. *Alæ* subdus candentes, cinereæ ac pullæ sunt, desuper nigræ, candidis tamen quibusdam insertis pennis; reliqua vero eadem quæ aquaticis est natura.

Similis alteri Heatototl, quæ anate domestica paulo minor est, *rostro* atro, tenui, obrotundo, ac prope extrema contorto, plumis inferne candidis, superne vero juxta femora fulvis, lineis tamen nigris intercursantibus; circa residuum vero, & caudam fulvis. *Alæ* sunt subtus cinereæ; supernæ vero fuscæ, nigræ atque albæ. *Caput* est nigrum cristatumque, sed ab occipitio teniæ albæ utrimque procedunt ad oculos, qui atri sunt, & lutea constant iride, cum cætera sint similes avibus incolentibus paludes.

Suus quoque torques argenteus honestat Achalalactli, seu *avem piscium vibraticem*. Alii vocant Michalacti. Columbina est *magnitudine*, & forma, *rostro* nigro acuminato, tres digitos longo, & pro corporis proportione crasso; *caput* crista ornatur è colore cyaneo in nigrum tendente, longaque. *Venter* candidis tegitur plumis, & collum torque candenti insignitur: *alæ* inferne albescunt, sed postremis partibus videntur fuscæ, & candicantibus maculis interstinctæ, superne vero sicut reliquum corpus sunt cyaneæ, extremis partibus nigræ, & albis undique respersæ maculis. *Cauda* partim nigra, partim cyanea est, sed maculis albis per intervalla quoque variata. *Crura* rubea sunt, *pedes* diversi in digitos, in atros ungues desinentes; oculi nigri, & iris candescens. Advena avis est huic Mexicanæ regioni, versaturque juxta fontes & flumina, pisciculis & aliis aquatilibus victitans edulis, sed reliquarum avium palustrium sapore atque nutrimento.

Neque exiguus decor est Amalozque, seu *avi rubescentis colli*. Palustris ea est, nostrati turturi magnitudine par, *cruribus pedibusque* in digitos fissis, atque ex albo rubescentibus nigris unguibus, *rostro* medio circiter longo, exili & nigro, atris oculis, & iride rubra, pectoris & ventris, & alarum inferna alba sunt; sed cauda, quæ mediocrem magnitudinem nanciscitur, fulvo & nigro colore est inspersa: at collum pectusque torques bini, minimi fere digiti distantes intervallo, nigrique cingunt, quorum anterior undiquaque circuit, posterior superna deficit ac disparet parte. Ex utroque latere maculæ binæ candentes, pari amplitudine, supra oculos versus collum, illud fere attingentes, discurrunt. Superna

peria corporis, adeoque ipsa cauda, albo, nigro, fulvoque sunt colore; alæ vero desuper fulvo & fusco. Indigena est avis, lacus Mexicani alumna, ac veris tempore educans sobolem. *Estur* caro, quæ eodem quo cœterarum aquaricarum est nutrimento. *Vescitur* ipsa culicibus, pisciculisque & vermibus lacustribus: vehementius *perstrepit* quam pro corporis ratione, nec tamen potest garrulis avibus adnumerari.

CAPUT VII.

De Avibus Farrensibus.

INsulæ Farræ à plumarum copia nomen adeptæ videntur. Cum enim avium sint fœtura fælices, nod mirum & plumarum abundare copia. Cæterum aves quæ ibidem reperiuntur, in aliquot distinxit classes Hojerus.

Hojerus in Epist. ad Clusium.

In prima CLASSE *Lundam*, *Alkam*, & *Lomwiam* invenies. *Illa* mole corporis Anate est inferior, rostro rubente & latiusculo, pectus candida, tempus & alas nigra, pedes rubra. Revertitur primo vere. In præcipitibus celsarum rupium cavernis nidificat. Ova gallinaceis tum colore tum magnitudine paria edit. Quo sub autumnum abeat ignotum.

Alka illa aliquanto major est, rostro lato & nigro, itemque corpore, nisi quod sub pectore & extremis alis albicat. Pedes nigri, caput denique fuscum, nisi linea alba ab utroque oculo ad rostri partem proximam duceretur. Nidificat in editissimis scopulis. Ova ex albo & nigro maculata ponit.

Lomwiæ quæ illa major, corpus totum est nigrum excepto pectore quod albet. Pedes nigri, rostrum nigrum acutum, oblongumque. Ova in editioribus scopulorum marginibus excludit, cyanei quidem coloris, sed lineamentis undique diversorum colorum mire variegata ac velut picta.

In altera CLASSE, duas diversas species ponit, quæ quod pedes ad incedendum inutiles habeant, nunquam terram ingrediuntur, & mole corporis minorem æquant Anserem. Prior *Ildbrimel* vocatur. Caput ejus fuscum, sub collo circulus albus, pectus candidum. Tergum & alæ nigricant, maculata passim punctis albis, pedes nigri. Forte est mergus Farrensis maximus Clusii. Creditur in undis marinis Alcyonis more fœtum producere.

Clus. Exo. l. 5. c. 5.

Altera est *Goifugel* rostro admodum lato & incurvo. Capite oblongo atque nigro. Alis exiguis, pedibus nigris ad incedendum ineptis. Oculorum margines candido circulo tinguntur. Rarissime & nonnisi aliquibus annis visitur, nec ubi fœturæ operam det, ignotum.

Tertiam CLASSEM tres species forma discrepantur, tempestatum præiunciæ, & quæ in alto tantum Oceano versantur, constituunt. Primo est *Hafflert* seu Equus marinus, ut inconvenienter appellant, quæ magnitudine gallinam mediocrem, forma falconem utcunque æquat. Cinericio est colore, maculis albis passim interstincta, rostro incurvo velut falconis sed breviore. Ad ejus conspectum exhorrescere & littora legere piscatores solent. Certi tempestatem in propinquo esse noxiam.

Altera dicitur *Stormfinck* passere paulo major. Tota est grisea, sive maculis, rostro admodum exili. Pegasum præ superiore rectius dixeris. Siquidem super ipsos fluctus incredibili pedum velocitate transcurrere, ac nimbi instar ferri solet. Videtur illi cognata quam Oviedus Patines à Nautis vocari reliquit. Catervatim si navigantibus appropinquet, deponenda esse subito vela innuit.

Ovied. Hist. Ind. l. 14. c. 1.

Tertiæ nomen est *Barnfiard*. Magnitudine hæc Passeri par, sub pectore candicans, collo dorsoque nigricans, rostro nigro & nonnihil latiore, pedibus rubris. Tam velocem se natando præstat, quam Stormfinka currendo.

In *quarta* CLASSE duæ diversæ Anserum species censentur. Prior *Helsingegans* capite & collo nigro, circulo albo cincto, pectore albo, alis gryseis, tergo cyanei coloris, pedibus rubris, magnitudine Anati respondens dici.

Altera *Erandgans* ansere sylvestri pæne minor, capite & pectore griseis, collo rubro circulo cincto, alis, collo, pedibus rubris. Rarissime in Farris conspiciuntur, neque ibi fætificant. Unde veniant, & quo migrent, nemini cognitum. Mutationem magistratus ubi apparuerunt imminere, superstitio ex longa experientia credidit.

Ultimum locum sibi *Skua* vendicat, avis aquilino generi & corporis mole & rapacitate respondens. Rostrum habet curvum. Sed non admodum latum, pennas corpus tegentes griseas, sola alarum extremitate albicante, pedes griseos. Pisce vescitur, sed & in omne genus avium grassatur. Fœtum negligenter ex ovis griseis, grandioribus, anatinis similibus, quæ exilibus nigris maculis notata sunt, in apertis campis producit. Aliter eam describit Clusius, & eandem fere cum vulture aquatico Oviedi existimat.

Clusius Exoticor.

CAPUT VIII.

De Avibus Lomsbay, Vulturibus aquaticis, Flamencos dictis, & aliis quibusdam.

AVes LOMSBAY ab Hollandis dictæ, corpore sunt magno, alis parvis, ut mirum sit, tam gravia corpora attollere posse.

Navigat. Holland.

posse. Frequentes circa portum Lomsbay in insula Aurangia, *volant*, unde & nomen invenere. *Nidulantur* in præruptis montium locis. Unicum duntaxat ovum pariunt. Ab hominibus nihil metuunt, etiamsi in suis nidis comprehendantur.

Nieremb. H Exot. l. 10. c. 82. VULTURES AQUATICOS facit Oviedus mole tam grandes quam magnus Larus est. *Rostrum* habent Larorum, sed magis mucronatum. *Pedes* diversi generis, sinistrum anatum & anserum instar planum, dextrum curvis unguibus instructum. *Vescuntur* piscibus & avibus, iidemque cum illis qui Astures aquatiles ab Hispanis vocantur, de quibus Hernandes in Paralipomenis agit, esse putantur. Frequentes sunt in Hispaniola & insula quæ à Divo Johanne nomen accepit.

Avis quam Hispani FLAMENCO vocant, grui est forma non absimilis. Juniores habent plumas candidas, ubi adoleverunt, mira elegantissimorum colorum varietate distinguuntur. Gregatim volant, sed haud alte. Juxta littora insulæ Cubæ atque in ipsis marinis fluctibus *victum* quærunt, salsis undis ita assuetæ, ut quum ab Indis domi aluntur, (nam & cicurantur) sal potui earum necessario admisceatur. Habent & insulæ *Bermudæ maritimas*, quæ in subterraneis cavernis cuniculorum instar, nidulantur & ova sua ponunt, magnitudine & colore gallinarum ovis paria, ipsæ carne sunt obesâ, & grati nutrimenti.

De Laet. Indiæ Occid. l. 1. c. 11.

Idem l. 1. c. 20.

Idem l. 10. c. 5. *Colophonem* isti de Exoticis Avibus promiscuæ historiæ imponant illæ in Peruano ciconiis majores. Plumis sine ulla mixtura candidissimis, cruribus altis. Rariores sunt. Binæ ut plurimum incedunt. Et piscibus victitant. De reliquis quæ ad sua genera referri poterant, vide Notas.

TITULUS III.
DE
AVIBUS
BRASILIANIS:
Ex Georgii Marcgravii Historia Naturali Brasiliæ.

De Avibus Brasilianis in genere notetur: Vix ullibi elegantiores Aves reperiri quam in Brasilia, si varietatem plumarum & colorum spectes; verum nulla fere suave canit, ita ut cantu longe à nostratibus superentur.

CAPUT I.
Nhandugvacu. Iacana, variæ ejus species. Curicaca.

NHANDUGVACU Brasiliensibus, EMA Lusitanis; Struthio avis. Ingentes hic reperiuntur, minores tamen aliquanto Africanis. Longa illi *crura*, inferiora sesquipedem, superiora pedem circiter longa. Tres habent in pedibus digitos anterius versos, unguibus nigris, crassis, haud acutis præditos; posterius unum digitum, sed rotundum, grossum, unde difficulter in area levi aut tabulato possunt incedere, sed facile labuntur. *Collum* gestant incurvatum, ut Cygnus vel Ciconia. Longitudine circiter duorum pedum: *Caput* anserinum, *oculos* nigros habent pulchros; *rostrum* compressum, non admodum latum, duos & semis digitos longum. *Alas* habent parvas, & ad volandum ineptas, quarum tamen unam instar veli erigentes citissime cursum promovent, ut vix, ac ne vix quidem à cane venatico superari possint. Plumas habet gryseas per totum corpus, ut grus, in dorso longiores & elegantiores, & corpus plumis tectum fere rotundum apparet. *Caudam* non habet ejusmodi cristis præditam, ut vulgo pingitur, sed plumæ sunt per dorsum expansæ ad anum usque.

Tesseras lusorias, aliaque ferramenta lubenter deglutit, sed non concoquit, at integra per anum reddit: *Vescitur* fructibus & carne.

Frequens in Capitaniæ Serigippo campis, itemque in Capitania Rio Grande. In Pernambuco non visitur. *Caro* illius bona ad comedendum.

JACANA Brasiliensibus, gallina aquatica, Waterhun/ diversæ reperiuntur illius species, colore differentes. Hæc elegantissima, magnitudine Columbæ, sed cruribus multo longioribus, flavi coloris, cui viriditas immixta. *Crura* inferiora plus quam duos digitos longa, superiora (maximam partem nuda ut aquaticis) paulo minus: quatuor habet in pedibus digitos, quorum medius è tribus antrorsum versis, duos digitos longus, reliqui duo paulo breviores, quartus retrorsum versus, pedem, aut etjam amplius longo: omnes autem unguibus semidigitum longis & flavis armantur. *Cauda* brevis ut gallinæ sylvestris; *pennæ* in dorso, alis & ventre ex viridi & nigro mixtæ, sub cauda albæ; versus collum, & in toto collo & pectore ejusdem coloris cum plumis quæ in collo pavonum aut columbarum quorundam visuntur. *Caput* habet parvum, ut gallina sylvestris, quod tegitur membranaceo quodam tegumento rotundo, coloris ut gemma Turcois. *Rostrum* rectum gallinaceum, plus uno digito longum; ab initio ad medietatem egregii miniati coloris reliqua pars eximii flavi, cui aliquid viriditatis admixtum. Frequentissima in palustribus Brasiliæ locis ubique. *Caro* illarum edulis, sed haud magni pretii, sunt enim plerumque macræ.

Alia species appellatur à Brasiliensibus

Agua

Agua pecaca, priori figura & magnitudine par; verum colore diversa & inferior. *Pennæ* illius sunt ut in dorso prioris, *alæ* magis brunescentes: Carent autem mitella, at in qualibet ala interius habent corniculum directum, quibus se defendunt.

Tertia species prioribus figura & magnitudine æqualis, colore autem differens, totum *caput*, *collum*, *dorsum*, *cauda*, nigri sunt coloris, initium alarum brunni: reliqua viridis; extremitates remigum brunni: *pectus* & infimus *venter* itidem brunni coloris, uti & crurum superiorum medietas superior. *Rostrum* rectum, crocei coloris, cum cuticula ruffa in exortu illius & parte capitis anteriori. *Crura* nuda, *pedes* cinerei. In qualibet *ala*, antica parte habet corniculum simile flavum.

Quarta species itidem figuræ est ut reliquæ. *Rostrum* illi flavum, mitella cutacea in initio capitis prope rostri exortum rubens, processus habens ad latera extensos more gallinarum Numidicarum. Totum *caput*, *collum*, *pectus* & infimus venter plumis vestiuntur nigri coloris, *dorsum*, *cauda*, & initium alarum ruffum, seu dilute brunnum; remiges alarum pennæ thalassici coloris cum extremitatibus nigris. Sed hæ remiges teguntur ruffis illis in exortu alarum, nec videri possunt nisi cum avis volat. *Crura* longa, digiti pedum longi, quilibet quatuor internodiis, cinerei coloris. Quælibet *ala* in anteriori parte habet corniculum acutissimum coloris crocei.

CURICACA Brasiliensibus à clamore dicta, *Masarino* Lusitanis, avis Numerio, judicio Clusii, similis: magnitudo illi mediocris Anseris: *capitis* autem magnitudo ut Anatis: *collum* sex digitos longum, tres crassum, aut paulo plus: *Rostrum* sex digitos longum, incurvum plane ut ensis Hungaricus, coloris ex igneo fusci. *Corporis* longitudo à collo ad podicem undecim digitorum, caudæ novem, desinentis cum fine alarum. *Crura* octo digitos longa, pedes duos & semis; rubri instar anatis sed non plani, quatuor digitis & unguibus nigris, tribus anterius, uno posterius verso. *Caput* & *collum* habet plumas albas flavo mixtas, & in superiore parte paulum oblongas: *Oculi* illi sunt nigri, circulo ruffo. Circa oculos & sub origine gutturis cutis nigra. Totum corpus nigris pennis vestitum, excepto dorso, capite & ventre, ubi cinereæ obscuræ, & in medio alarum albæ, cano mixtæ, ut in ciconiis. Reliquæ pennæ corporis, initii & finis alarum, & totius caudæ nigræ. *Tibiæ* superiores ad medietatem usque carent pennis, nam aquatica est avis.

Carnem bonam habet, quam sæpe comedi coctam & frixam butyro.

Alia species reperitur huic similis, sed multo minor, & magnitudine fere gallinæ, quæ vocatur *matui tui*.

Frequens est ad Flumen S. Francisci, in Itapuama & alibi.

CAPUT II.

Tjiepiranga. Iacapu. Iambu. Gallina Africana. Guiratangeima. Iupujuba, Sayacu. Ani. Guira guainumbi.

TJIEPIRANGA Brasiliensibus, Avis alaudæ magnitudinem paululum superat, & cantum passeris nostratis æmulatur. Totum *corpus*, collum & caput egregie rubicundi seu sanguinei est coloris: *alæ* vero & *cauda* splendide nigri; præterquam in initio alarum, ubi aliquid rubicundi admixtum est. *Crura* nigra inferiora quidem nuda, superiora autem nigris pennis vestita. *Rostrum* instar passeris, superiori parti nigrum, inferiori versus acumen nigrum, reliqua versus caput album. *Pennæ* in capite breviores, quas crispare interdum solet more Passerum. Omnes pennæ totius corporis interius sunt nigræ, exterius rubræ, ita tamen complicatæ, ut exterius totæ rubræ appareant. *Cauda* longitudine ferme tres digitos æquat. Digiti pedum quatuor & ut in plerisque avibus dispositi.

Alia hujus species reperitur passeris magnitudine; quæ pennis per totum corpus vestitur ex cinereo cærulescentibus; alæ tamen quodammodo ad thalassinum colorem accedunt. In ventre & inferiori parte colli seu gutture albicat, vel potius argenteo colore nitet. *Crura* cinerei coloris, ut & *rostrum*, quod ipsi simile Fringillæ. Digiti pedum quatuor secundum communem avium modum.

JACAPU, Brasiliensibus; Avis magnitudine Alaudæ, cauda extensa, alis brevioribus: cruribus brevibus & nigris; unguibus acutis ad quatuor digitos: rostro paulum incurvato & nigro, semidigitum longo. Totum *corpus* vestitur pennis nigris splendentibus; sub gutture tamen nigredini illi maculæ coloris cinnabrii sunt admixtæ.

JAMBU Brasiliensibus dicta avis est perdix, nostratibus quidem, magnitudine par, uti & figura. *Pennæ* autem per totum corpus obscure flavescentes, verum fusco mixtæ atque maculatæ.

GALLINA Africana ex Insula do Majo, magnitudine nostratium gallinarum, figura corporis fere ut perdix: *collum* item coronatum portans, & *caudam* perdicis habens inferius dimissam: *pedes* gallinaceos: *rostrum* flavum: & in capite mitellam cutaceam fuscam: ad latera porro capitis *alba*, ut & ad quodlibet latus prope rostrum cri-

stam rubram ad latus protensam. Totum *corpus* vestitur pennis nigris, quæ elegantissimis maculis albis variegatæ sunt, in alis quidem oblongis, in reliquis autem partibus rotundis; suntque in dorso minores, quam in reliquis partibus. Huic similes vidi è Sierra Lyona advectas, sed eorum collum circumligatum seu circumvolutum, quasi linteamine membranaceo coloris cinerei cærulescentis. *Caput* tegit crista obrotunda, multiplex, constans pennis eleganter nigris. Punctula albicantia per totius corporis ambitum, quasi umbra thalassina variegantur.

Congensibus hæc avis dicitur *Quetele*.

Quiratangeima Brasiliensibus; Avis paulo major Alauda, Picæ variæ æqualis. *Corpus* habet circiter tres digitos longum, *collum* sesquidigitum: *Caput* parvum, *rostrum* rectum, acutum, digitum longûm, crura pedesque, ut reliquæ aves communiter: *Caudam* longam, rectam, quatuor digitos longam: Color *rostri* niger, excepta inferiori parte, ubi inseritur quæ aliquid fusci habet: *Caput* nigerrimum & collum usque ad initium pectoris. Colli superior pars à capite fere ad initium dorsi uranica est: per initium dorsi transversam habet maculam nigram usque ad alas extensam: *alæ* autem sunt nigerrimi coloris, verum in medio secundum longitudinem habent maculam albam sesquidigitum longam: *Cauda* quoque tota nigra: reliquum corpus coloris uranici: *Crura* subcærulea. *Oculorum* pupilla subnigra, albo subflavo.

Nidificat in altis arboribus *Acaya*, idque libenter prope ædes. Nidos egregios exstruunt hæ aves, cylindraceæ figuræ, & appendunt magno numero extremitatibus ramorum; qui constant è virgultis. Clamant fere ut picæ variæ nostrates.

Jupujuba seu Jabu Brasiliensibus, ejusdem formæ cum præcedenti, & eodem modo in eadem arbore nidificans (una est fœmina, alter mas) cauda paulum breviori. *Corpus* habet totum nigerrimis pennis vestitum: in utriusque alæ medio maculam flavam digitum longam; in extremitate dorsi, & prope anum tota est flava (vidi quoque totaliter nigras, dorso sanguinei coloris) cauda inferius ab exortu ad medietatem flava, reliqua medietas nigra, superius nigra in totum, solum in ea ad latera utraque usque ad medium pennam habens flavam. *Crura* nigra & pedes. Rostrum sulphurei coloris: *Oculi* Sapphyrini, pupilla nigra: *linguam* cæruleam habet anterius fissam seu duplicatam.

Prope ædes domini Ingenii *Tupucuraj* arbor *Uti* sita, in qua plus quam quadringenti nidi harum avium pendent, maximoque numero sunt hæ aves, quæ ter quotannis ibi pullos excludunt: nidus autem quilibet ex arido gramine, & pilis equinis aut suillis mixtis est compositus, coloris fusci, figura cucurbitæ angustæ cum suo alembico, longus in totum sesquipedem circiter, & ab infimo ad unum pedem altus, cavus ut bursa, reliquum superius ad semipedem simplum est, & sua extremitate pendet à ramulo extremo: omnes autem nidi ex ramulis minimis extremis arborum dependent.

Sayacu Brasiliensibus, Avis Fringillæ magnitudine: totum *corpus* vestitur pennis, coloris è cinereo & thalassino mixti, in alis autem & dorso thalassinum admiscetur, ita ut Sole illustratæ egregie splendeant; *rostrillum* nigrum, *oculi* quoque nigri in totum.

Ani Brasiliensibus; Avis Turdelæ magnitudine, totaliter nigra, pennis, rostro, oculis, pedibus *Caudam* longam erectam habet, sex digitos longam: *Rostrum* altum, latum, digitum aut paulo plus longum: inferior pars directa fere, superior alta, lata, semilunaris figuræ, & compressæ, ita ut acumen fere superius habeat. *Crura* & *pedes* satis exiles, & in iis quatuor digiti, duo anterius, duo posterius versi, more psittacorum. Clamat elata voce *yiiiiy* uno tono, in medio elevatiori.

Frequentes sunt in sylvis omnibus, verum cibo inutiles.

Guira Guainumbi Brasiliensibus *Tupinambis*; avis magnitudine Columbæ ad visum, quia plurimas plumas habet, sed revera corpus non superat magnitudinem Turdelæ. *Caput* paulo majus habet quam Turdela: *rostrum* nigrum, duos circiter digitos longum, cujus superior pars paulo longior inferiore. Est autem *rostrum* superius & inferius in latere serratum instar serræ, inservitque dentium loco. *Crura* habet brevia, haud multum digitum excedentia, nigra; quatuor in pedibus digitos, quorum unus retrorsum vergit, tres antrorsum, sed primus versus interiorem pedis partem brevior, medius longissimus, & tertius iterum brevis, sed non æqualis cum reliquis exortus: primi enim exortus est ad pedem, secundi itidem, tertii vero prope tertium articulum medii, habetque primus tres, secundus quatuor, tertius ibidem tres articulationes, qui retrorsum vergit duas. *Ungues* nigri deorsum incurvati. *Cauda* longissima, directa pennis paucis rectis, digitum circiter lata, sed decem longa: & quidem duæ tantum pennæ extremam caudam constituunt, quæ ad duos digitos plumis carent, in extremitatibus autem rursus plumas habent ad duos digitos. *Corpus* totum sex circiter digitos longum

gum

gum est. *Pennæ* elegantissimæ: nimirum in capite quasi mitram gerit ex pennis Sapphyrinis, quæ prope exortum rostri Turcoidis colorem referunt: in medio autem hujus mitræ macula visitur nigra magnitudine grossi Misnici. Infra oculos (qui flavi sunt, pupilla nigra) etiam nigras pennas habet Sapphyrinis mixtas: *guttur* inferius, totum pectus & totus venter obscure luteum habet colorem; superior colli pars, totum dorsum, alæ & cauda viridis seu graminei est coloris, sed cui (præsertim in alis & cauda) thalassinus admixtus, ut in collis anatum & pavonum; à genibus ad ventrem crura superiora pennis virentibus sunt prædita. In medio collo inferius quasi pro insigni gerit tres vel quatuor pennulas nigras, & circum eas Sapphyrinas, quæ maculam quandam seu notam constituunt.

CAPUT III.

Iaguacati guacu. Mitu. Mituporanga. Ibijau.

IAGUACATI GUACU Brasiliensibus, *Papa Peixe* Lusitanis, nam piscibus victitat. Avis Turdelæ magnitudinem æquat; figura corporis ut Picus major. *Rostrum* habet nigrum, rectum, & in extremitate acutum, tres ferme digitos longum: *Oculos* nigros & *crura* brevissima nigra: superiora crura ex parte carent plumis; in pedibus digitos quatuor, (unum retrorsum) inæqualis longitudinis, duo enim versus exteriora pedis breves sunt, tertius interior longe brevissimus & remotior. *Vngues* nigri. *Cauda* duos digitos longa, excedens alarum fines. *Pennæ* totius corporis superiores, nimirum in capite, collo, alis, cauda sunt ferruginei coloris & splendentis: Circa collum transversim, annulum habet ex albissimis plumis; guttur, inferius collum, pectus, & totus venter pennis vestiuntur albis, prope utrumque oculum etiam maculam habet ex albis pennis: in cauda autem albæ pennæ interseruntur guttatim, ut & in alis, sed quæ vix videntur, nisi cum alas explicant & volant.

MITU vel MYTU Brasiliensibus dicta avis ex Phasianorum est genere, major gallo gallinaceo. *Corporis* longitudo à collo ad exortum caudæ est decem digitorum: colli longitudo sex digitorum, totaliter nigris pennis est vestita, excepto ventre & sub ano, ubi brunni coloris est, fere ut perdix. Tenuiores sunt pennæ ad collum, caput, & in pectore, & holosericum villosum nigrum pulchritudine æquant. In summo capite habet pennas nigras complicatas in planissimam quasi mitellam, ut nesciens vix possit agnoscere, quas irascens, aut etiam alias in cristam erigit. *Rostrum* habet insigne, non crassum, incurvatum, sesquidigitum fere longum; inferior pars ejus parva, superior ferme quadruplo major. Rostrum autem coloris est egregii incarnati, versus acumen tamen albicat. *Crura* habet gallinacea decem digitos longa, nimirum quatuor à pedibus ad genua, & sex superius, atque hæc vestita pennis nigris: digitos item quatuor gallinaceos, qui in exortu usque ad primam juncturam cuticula sibi invicem annectuntur, ut in aliis quibusdam avibus. *Caudam* habet pedem longam, instar gallo-pavi, quam semper in latum movet, *Kit*, *Kit*, clamando, ut illi. *Caput* bene formatum, anserini magnitudine: *Collum* sex circiter digitos longum: *Oculos* habet magnos, egregios, nigros, & pone aures maculam cutaceam albescentem ut gallinæ. Mansuescit facile. Lubenter in alto sedet ut gallo-pavi, scanditque arbores, ut illi. *Carnem* denique habet admodum bonam. *Reperitur* & alia ejusdem species, quam *Mituporanga* vocant Brasilienses, solo rostro & pennis capitis differens; hæc *rostrum* habet haud longum, satis crassum non tamen ita altum ut *Mitu*, neque sic lunatum: ejus extremitas utrobique nigra, reliquum totum crocea cute vestitum, qualem & circa oculos habet. *Oculi* nigri egressi: collum & caput nigerrimas habet plumas instar holoserici; & in summitate capitis crispatas atque cochleatim tortas habet pennas usque ad initium colli; has erigere in cristam crispam potest. Reliquum totius avis nigrum, cui nigredini hinc inde aliquid viridis transplendet. Circa anum albas obtinet pennas. *Crura* cinerea, figura ut *Mitu*. *Cauda* nigra, sed extremitates illius pennarum albæ. Et hæc quoque avis optime mansuescit.

IBIJAU Brasiliensibus, *Noitibo* Lusitanis: Avicula Hirundinis magnitudine: *Caput* habet latum & compressum: *oculos* magnos, elegantes, nigricantes, pupilla atra splendente ellypticæ figuræ, exterius autem oculos ambit circulus ex albo flavescens. *Rostrillum* minimum habet, quod non excedit crassitiem dentis aranei, nec tam est longum: nares tamen patentes in rostro: *Os* amplissimum, quod clausum non potest videri, at quando rostrillum aperit, os ad oculos diducere potest, ita ut digitum fere sit amplum; *Linguam* habet minimam. *Crura* alba, & secundum corporis molem parvula, vix semidigitum longa; quatuor in pedibus digitos, tres anterius, quartum retrorsum versum, unguibus incurvatis nigricantibus. Secundum longitudinem in unguiculo digiti medii cujuslibet pedis versus interiora habet pinnam quasi

multipliciter sectam, seu dentatam, videturque unguiculus quasi plumatus versus interiora, sed non sunt plumæ, verum cutacea materia & aspera. *Caudam* habet elegantem, quam in latum potest explicare, duos digitos longam, cum ejus extremitate etiam alæ desinunt. *Pennas* in toto inferiori corpore habet ex albis & nigris mixtas, ut Nisus: In capite, dorso, alis & cauda nigricant, & albedo inspersa grata varietate: nonnihil quoque flavedinis albedini admixtum: uno verbo, nigra est & punctulata subtiliter hinc inde.

Reperitur & species hujus magnitudine Noctuæ, ejusdem coloris & conformationis. *Os* quando aperit, pugnum humanum facile admittit.

CAPUT IV.

Guainumbi variæ species.

GUAINUMBI quæ & *Guinambi*, item *Aratica & Aratantaguacu* vocatur à Brasiliensibus, à Lusitanis *Pegafrol*, à nostratibus potest appellari Bloemen Specht. Hujus autem multæ hic reperiuntur species.

Prima: Totius *corporis* aviculæ longitudo ab initio capitis (ubi rostrum est insertum) ad exortum caudæ duorum digitorum. *Capitis* magnitudo una cum pennis magnitudinem cerasi dulcis mediocris æquat. *Colli* longitudo tres quartas partes digiti, corporis longitudo unius digiti est & quadrantis. Magnitudo autem corporis cum pennis olivam grandem vix æquat, *Rostellum* habet sesquidigitum longum, subrotundum, æquale, tenue, & valde acuminatum, rectum, paululum tamen versus extremitatem dorsum versum; color hujus niger, excepta inferiori parte prope exortum, ubi rufescit. *Linguam* habet duplicatam, seu bisectam, tenuissimam instar serici fili tenuissima, albam, longam, ita ut illam longe extra rostellum possit exserere: *Ocellos* parvos nigros. *Crura* & *pedes* minimos brevesque, nigri coloris; in pedibus quatuor digitos, tres anterius, unum posterius versum, longis, semilunaribus, acutissimisque unguiculis nigris præditos. *Caudam* habet directam, digitum longam, quatuor ut plurimum pennis constantem. *Alæ* autem quæ duorum digitorum longitudinem habent, ad extremitatem caudæ fere pertingunt, pennæ singulari arte à natura sunt compositæ. Ab exortu enim alarum ad tres quartas partes digiti circiter duplex ordo pennarum est, unus longior altero, & superpositæ sunt sibi invicem pennæ, quasi alæ breves super longas. Hinc post has pennas, alæ pennæ (quarum circiter decem sunt) sequens interior semper longior fit antecedente exteriore, ita ut intima sit omnium longissima finem alæ definiens. His alis expansis volare diu potest, ac in aëre quasi pendula manere; inter volandum strepitum edit instar *bruchi*, seu rectius *hur*, *hur*, *hur*, instar rotæ linteariorum quæ circumvolvitur: admodumque tenues apparent & transparentes pennæ alarum expansarum. *Color* plumarum aviculæ per totum caput, collum superius & ad latera, per dorsum totum & initio alarum est resplendens mirifice, nec à pictore bene exprimi potest; nam viriditati, qualis in Pavonum & Anatum collo, aureus, igneus, flavus mire admixtus est, ita ut Sole illustrante mirifice splendeant. In gutture, inferiori collo, pectore & toto infimo ventre, cruribusque superioribus albæ sunt pennæ, quibus in collo inferiori eximii coloris simul sparsim admixtæ, in ventre albis subjacent nigræ. *Alarum* initium miro colore constare dixi, reliqua pars tota brunna est, seu spadicei coloris splendentis. *Cauda* pennis constat coloris instar chalybis politi cærulescentis. *Victitat* floribus solum, ideo capta viva detineri non potest, sed moritur. Frequentes autem in floribus arboris, quæ Mense Januario potissimum floret, & potest aliquis vel sexaginta uno die sclopeto figere. Inveniuntur & super aliis arboribus variis. Toto autem anno, magno numero in silvis inveniuntur, & præsertim matutino tempore ingentem strepitum excitant. Non autem canunt, sed clamant, *Screp*, *Screp*, *Screp*, uno sono & continenter, fere ut passeres. *Volantes* velociter alas movent, & cum vix videantur, & per longum temporis spatium in aëre velut quietæ, vel se moventes hærere possunt alarum ope. *Flores* rostellis carpunt inter volandum. *Nidum* faciunt in ramis arborum solidi Hollandici magnitudine. *Ova* ponunt albissima testa, duo ut plurimum, ovalis figuræ, piso haud majora.

Secunda: Pulchrior priori, ejusdem magnitudinis & figuræ. *Rostellum* tamen brevius, nimirum duas tertias partes digiti longum, ejusdem figuræ & coloris cum priore; *Lingua* eadem, ut & ocelli, crura, pedes, cauda & alarum figura. Plumarum color in capite, collo superiori, dorso, alis, cauda similis priori; at in gutture, seu collo inferiore, toto pectore & infimo ventre usque ad extremum corporis, tam eleganti & splendente viriditate cum aureo colore transsplendente sunt plumæ, & mire resplendeant. Prope anum macula est satis magna (respectu aviculæ) constans plumis candidissimis.

Tertia, minor reliquis omnibus. Ab initio capitis, seu exortu rostri ad exortum caudæ duos & semis digitos longa. *Collum* unum fere digitum longum: *Caput* haud magnum. *Corpus* sesquidigitum longum.

Rostel-

Rostellum paulo plus digito longum, nigrum, subrotundum, acutum ac fere rectum. *Crura* & pedes, ut reliquarum. *Pennarum* corporis & alarum etiam eadem dipositio, sed color diversus. *Caudam* longiorem habet reliquis omnibus, paulo plus tribus digitis longam, pennis constantem, quarum ea quæ exortui ejus vicinior, brevior, secunda semper longior; estque cauda furcata, & avicula volans eam in duo amplissima cornua expandit, ita ut extremitates cornuum sesquidigitum à se invicem distent. Totum *Caput* & collum hujus aviculæ ex nigro serico colore elegantissime cæruleum transplendet, ut in collo Anatum. Totum *dorsum* & pectus viride, aureum, & thalassino transplendens, ut in secunda specie, atque etiam prope anum talis macula est è plumulis albis. *Alarum* color epaticus est. *Cauda* ex nigricante cœrulenti instar politi ferri cœruleo imbuti.

Quarta, paulo minor tertia: Corporis figura & plumarum dispositio eadem, sed alio colore, nec non differens rostro, & crurum colore. *Rostellum* sesquidigitum longum, deorsum incurvatum instar ensis Polonici, subrotundum, ubique æqualis crassitiei, & in extremitate acuminatum. Superior ejus pars nigra est, inferior flava, excepta extremitate quæ etiam nigricat. *Caput* superius, collum superiori parte, ut & alæ, colore sunt, ut prima species, guttur, collum inferius, totum pectus & infimus venter ex albo rufescentis sunt coloris. *Caudam* habet plus digito longam, desinentem cum fine alarum, constatque pennis ex nigricante virescentibus, quæ in Extremitatibus albæ. *Crura* eodem modo disposita habet, ut cæteræ species, sed haud nigra, verum alba seu flavescentia, similibus digitis, & unguiculis semilunaribus, acutis, & nigris.

Quinta, magnitudine par tertiæ speciei: *Rostello* nigro, paulo plus quam digito longo, & paulum deorsum incurvato, *ocellis* nigris, uti & cruribus & pedibus. *Guttur*, collum inferius, & totus venter nigris holosericis vestiuntur pennis, cui nigredini quasi paulum cœrulei transplendet. Prope anum macula est albis plumulis. Extremitates autem nigri, nimirum ad latera colli, pectoris & ventris mire thalassino, aureo & viridi mixti resplendent. Totum *caput* superius, collum superius, & totum dorsum ornantur pennis, aureo, igneo & viridi mixtis, ut & initium alarum. Reliquum alarum ferreum est, seu fuscum. *Cauda* paulo plus digito longa, eleganter brunnis, cui cœruleus transplendet, pennis constat, circa oras autem pennæ illæ habent colorem, qualem chalybs politus cœrulescens.

Sexta, quintæ magnitudine par. *Rostellum* habet paulum curvatum, digitum longum; inferius album, superius nigrum. Totum *caput*, collum, dorsum & venter, ac initium alarum insignis coloris resplendentis pennis vestiuntur, nimirum plurimo aureo, dimidio fere igneo, & minimo viridi mixto. In summa, splendet ut Sol. In ventre pennæ albæ paucæ mixtæ. *Crura* nigra sunt. *Alæ* nigricantes. *Cauda* sesquidigitum ferme longa, elegans & lata, constans pennis quibusdam insignis illius coloris, quo reliquum corpus, quædam ex viridi & aureo mixti coloris, & per oras albæ, quædam in uno latere, seu medietate albæ altero virides, cui transplendet aureus.

Septima, paulo minor quinta & sexta specie. *Rostellum* habet non omnino digitum longum, coloris per totum corpus cinerei fere, ut passer, cui hinc inde mire resplendens rubrum instar Rubini perlucet.

Octava: omnium elegantissima. *Rostellum* rectum, nigrum habet, semidigitum longum; *Linguam* longam duplicatam: magnitudo & conformatio est ut secundæ speciei. Totum *caput* superius & collum superius miro rubini colore fulgent, ac si rubinus radiis solis illustraretur. *Guttur* autem & *collum* inferius merum aurum Hungaricum politum, & radiis solis illustratum exhibent, ita ut impossibile sit perfecte similitudinem horum colorum reddere, multo minus à pictore repræsentari. Initium *dorsi* holoserica nigredine tectum est, reliquum fuscis pennis, quibus tamen aliquid obscuræ viriditatis admixtum. Totus infimus *venter* ejusdem cum dorso coloris pennis vestitur; *Alæ* fusco ut in reliquis speciebus: prope *anum* maculam habet albam. *Crura* exilia nigra. *Cauda* digitum, & paulo plus longa, pennis constat brunnis rufescentibus *(feulemort)* quæ in extremitatibus per oras fuscescunt. *Cauda* lata, quam inter volandum egregie explicat. *Alarum* extremitas cum cauda desinit.

Nona, figura & magnitudine, ut prima. Rostellum superius nigrum, subtus ruffum. Totum *corpus*, exceptis alis, insigni illa splendet viriditate cum aureo transplendente, quali secunda species in ventre. *Alæ* fuscæ. *Cauda* digitum longa, latiuscula, pennis constans coloris, ut ferrum politum cœrulescens.

Sortitur autem avis hæc varia apud Brasilienses nomina, præter generale *Guainumbi*, ut *Guaracyaba*, id est, radius Solis, & *Gvaracigaba*, id est, capillus Solis. Fr. Ximenes scribit à Mexicanis appellari *Huitzitzil*. Avicula est, inquit, quæ habet plumas pictas variis coloribus, è quibus mixtis & compositis cum artificio, & admirabili industria faciunt Barbari imagines Sanctorum & aliarum rerum, atque ita conjungunt, ut optime similitudinem repræsentent.

tent. Hujus aviculæ ea natura est & proprietas, quod non diutius vivat, quam flores plantarum durant, cujus melle victitat, quibus decidentibus, rostello suo se affigit arborum truncis, & sex mensibus ita immota manet, donec flores renascantur: quod tam multis testimoniis confirmatur, ut de eo dubitari non debeat. Ajunt pulverem hujus aviculæ haustum, curare arthritidem coralloidem. Hæc ille. Vidimus plures ejusmodi icones artificiose ex hujus aviculæ plumis concinnatas ita dextre, ut coloribus pictæ viderentur; si autem Soli obvertas, mirabiliter splendet.

CAPUT V.

Iacupema. Iacamacaii. Iacurutu. Soco. Matuitui.

JACUPEMA Brasiliensibus, Phasiani est species; paulo major gallino minore domestica nostrate. *Caput* illi gallinaceum haud magnum; *Rostrum* gallinaceum: *Oculi* nigrescentes, *collum* septem circiter digitos longum; *corporis* autem longitudo ab exortu colli, ad exortum caudæ novem circiter digitorum. *Caudam* habet longam & latam, longam nimirum pedem. *Crura* longa, superiora plumis vestita & quinque digitos longa, inferiora tres, aut paulo plus. In pedibus quatuor digitos gallinaceos, quorum medius è tribus anterioribus duos digitos longus. *Plumis* tota avis vestitur nigris, quibus brunni aliquid mixtum. Ac capitis quidem plumas in cristam erigere potest. Cinguntur que illæ nigræ aliis albis in ambitu. *Guttur* sub capite, & ad sesquidigiti longitudinem, in collo plumis nudum est, & rubra cute tectum. *Collum* totum inferius plumulis albis in nigris dispersis est variegatum, ut & totus infimus *venter*, ac alarum medietas posterior: superiora crura & cauda solis nigris constant, cui aliquid brunni mixtum. *Crura* inferiora & *pedes* elegantis rubri coloris. Cicurantur. *Carnem* habet bonam. Hæc avis à clamore suo nomen accepit, clamat enim *Iacu*, *Iacu*, *Iacu*.

JAMACAII, Brasiliensibus. Avicula Alaudæ magnitudine. *Corpus* tres digitos longum, *collum* plus digito, *crura* duos digitos, *cauda* fere quatuor. *Caput* habet parvum: *Rostrum* digitum longum, directum, paulum deorsum inclinatum, acutum, nigrum quidem, at inferius prope exortum paululum cœrulescens. *Caput* nigris vestitur pennis, uti & *collum* inferius, superius luteis: totum *dorsum*, *pectus*, & infimus *venter* luteis, *alæ* nigris, in quorum medietate albæ insertæ, quæ maculas albas faciunt, in qualibet ala unam: ad exortum alarum transversim per dorsum tendit nigra macula: *Cauda* etiam nigra. *Crura* & *pedes* fusci. Elegans est avis.

JACURUTU Brasiliensibus. *Bufo* Lusitanis. Noctua est, magnitudine æquat Anseres: *Caput* habet rotundum instar felis. *Rostrum* aduncum, nigrum, superiori parte longius. *Oculos* magnos, elatos, rotundos, & splendentes instar Crystalli; in quibus interius circulus flavus versus extrema apparet. Latitudo oculorum aliquanto major grosso Misnico. Prope aurium foramina plumas habet duos digitos longas, quæ instar aurium in acutum desinunt & attolluntur. *Cauda* lata est; neque alæ pertingunt ad illius extremitatem. Crura pennis vestita usque ad pedes: in quibus quatuor digiti, tres anterius, unus posterius versus, atque in quolibet unguis incurvatus niger, plus quam digitum longus, & acutissimus. *Pennæ* totius corporis variegatæ è flavo, albo & nigricante pereleganter.

SOCO Brasiliensibus, avis Aquatica, cujus multæ hic observari possent species; hæc cujus Iconem addimus, magnitudinem habebat Ardeæ minoris. *Rostrum* obtinet rectum, nigrum, & in extremitate acutum, duos & senis digitos crassum, ubi crassissimum. *Caput* illi instar Ardeæ, uti & *collum* pedem longum. *Oculi* nigri circulo aureo. *Alæ* & *cauda* simul desinunt: Cauda enim brevis, nec supra quinque digitos longa. *Crura* satis longa, superiora quippe quatuor, & inferiora totidem digitos: in pedibus porro quatuor digitos, videlicet tres anterius, unum posterius versum. *Crura* autem superiora ad medietatem sunt nuda pennis: cætera fusca cute tecta. *Caput* & *collum* brunnis quidem pennis, sed quæ punctulis nigris variegatæ sunt, vestiuntur. Per totum collum inferius ad pectus usque tendit linea plumis albis, nigris & brunnis mixta. *Dorsum* & *alæ* nigris quidem, sed quæ minutissimis punctulis flavescentibus variegatæ sunt, vestiuntur; *Venter* quoque ad eundem modum: sub alis denique nigræ, & albo maculatæ sunt pennæ.

MATUITUI Brasiliensibus, Avis Alaudæ magnitudine. *Rostrum* habet rectum, nigrum quidem, at in exortu inferius croceum. *Oculos* elegantes nigros. Totum *Caput* superius, collum, dorsum, alæ & cauda superius coloris sunt obscure grysei, & remiges alarum nigricantes. *Caput* inferius, guttur, pectus, & infimus venter albicant, ut & crura superiora, quæ mediam partem pennis vestita, more avium aquaticarum. Supra exortum rostri in fronte maculam habet albam, & annulum album circa collum, & inferius semiannulum obscure gryseum, huic contiguum: nam guttur totum album est, collum superius totum

tum obscure gryseum. *Crura* sunt subluteola; digiti autem pedum aliquid fusci admixtum habent. Tres solummodo digitos habet in pedibus, omnes anterius versos, qui in exortu cute ex parte junguntur: Unguiculi nigri.

Avis hæc ad littora maris & ripas salsorum fluminum discurrit.

CAPUT VI.

Iabiru. Iabiruguacu. Manucodiata.

IABIRU Brasiliensibus, Belgis vulgo *Negro.* Avis hæc magnitudine superat cygnum. *Corpus* illius quatuordecim digitos longum: *Collum* totidem, & brachii humani habens crassitiem. *Caput* satis magnum, *Oculi* nigri, *Rostrum* nigrum directe extensum; & superius versus extremitatem paulum incurvatum; undecim digitos longum, duos & semis latum; versus exteriora acuminatnm; estque superior rostri pars paulo altior, & major inferiori. Caret lingua, & sub gutture ingluviem habet mediocris magnitudinis. *Crura* longissima, duos nimirum pedes: superiora enim unum pedem & digitum longa, & mediam partem pennis nuda; inferiora undecim digitos. Sunt autem crura recta, nigricantia, & quasi squamata, digitum medium crassa. In pedibus digiti quatuor, tres anterius, unus posterius versus; quorum medius quatuor digitos longus, cæteri paulo breviores. Tota avis vestitur albis pennis instar cygni aut anseris. *Collum* fere totum, nimirum octo digitorum, longitudine à capite numerando, caret pennis; ac hujus medietas cum capite tegitur nigra cute, reliqua alba cute. Sed puto in cute hæsisse pinnulas albas, & fuisse abreptas. *Cauda* lata desinit cum extremitate alarum.

JABIRUGUACU Petiguaribus, *Nhandu opoa* Tupinambis: Belgis **Deurvogel.** *Rostrum* habet magnum, septem & semis digitos longum, in extremitate teres & inferius incurvatum; caret lingua, & rostrum inferius canum est. In summitate capitis mitram osseam coloris albi, & cinerei mixti gerit. *Oculi* nigri, & pone eos aurium foramina ampla. *Collum* decem digitos longum, cujus medietas, uti & caput, plumis, ac cute squamosa cinerea est tecta, cujus squamæ albicant. *Corpore* æquat Ciconiam; *Caudam* habet brevem & nigram, cum qua alæ desinunt. *Crura* superiora ex parte albis vestita pennis, cætera tota cinerea, & quidem superiora crura longa sunt digitos octo, inferiora sex, aut paulo plus: digiti pedum quatuor, ut in priore. Totum *corpus* & collum albis vestitur pennis, & à collo longiusculæ pennæ propendent & circum. *Alæ* albæ, remiges illarum pennæ nigræ, rubini colore transplendente in nigro. *Pellis* detrahitur huic avi, ac caro ejus cocta comeditur; pinguis est & sicca, boni saporis, præsertim si cocta butyro frixetur. Comedi sæpissime.

MANUCODIATA, & quidem Rex creditus; ad aspectum Columbam, sed revera hirundinem æquabat. *Caput* habet parvum, *Oculos* parvos, rostrum rectum, satis crassum, acuminatum, sesquidigitum longum: *Collum* digitum longum; *Corporis* autem longitudo à collo ad caudæ exortum vix trium digitorum & semis. *Alæ* supra septem longæ; *Cauda* lata & sex digitos longa. *Crura* duo habet, quodlibet inferius duos digitos longum; quatuor digitos in pedibus, tres antrorsum, unum retrorsum versum, more communi; medius anteriorum paulo longior cæteris; posterior etiam satis longus; quilibet ungue lunato, seu adunco accipitrino forti præditus. Suntque crura & pedes satis crassi, ac ad rapinam comparati. Ala & cauda pennas habent latas & fortes digiti latitudine. Totum *dorsum*, infimus venter, alæ, cauda elegantis sunt brunni coloris; superius ad rostrum pennulas habet holosericum leve referentes, viridi & fusco mixtas; inferius ad rostrum similes nigri coloris. *Collum* superius flavi, seu aurei est coloris; inferius viridis cum aureo transplendente. *Pectus* saturate brunnum; sub alis in lateribus inter alas & crura, exoriuntur multæ pennæ, pedem plus, vel minus longæ, elegantis structuræ, quæ supra caudam longe extenduntur: sunt autem prope exortum flavi, seu aurei coloris, reliqua ex albo flavescentes, brunno umbratæ, seu dilute intermixtæ: inter has pennas duo quasi fila extenduntur; quodlibet longum duos pedes & amplius, ac versus extremum incurvata, obscure brunni coloris. *Crura* fusca sunt, unguibus magis albicantibus. *Rostrum* coloris est ex viridi & coeruleo mixti, versus acumen tamen albicans.

Hæc est illa avis, quam alii Paradiseam vocant: cujus aliquod reperiuntur species.

CAPUT VII.

Guirapunga utraque. Guiraquerea. Iacamaciri. Cariama.

GUIRAPANGA Brasiliensibus; Avis cujus sonus longe auditur; Turdelæ majoris magnitudinem superat, & columbæ fere æquat. Rostrum habet digitum longum & latum, anterius acutum, cujus superior pars paulum prominet super inferiorem, ac deorsum est incurvatum, nigrum, naribus patentibus. *Os* illi amplum, quod aperire potest usque sub

oculos, ita ut oris apertura cum rostro triangulum formet. *Linguam* habet brevem. *Oculos* è nigro cœrulescentes. Sub gutture autem, quod latum habet, & in collo inferiori, multas digitum longas propendentes particulas carneas nigras habet, figura spiculi hastæ, vel quasi ligulæ. *Caput* obscure brunnis pennis vestitur. Totum *collum*, pectus, venter, dorsum & crura superiora leucophæis teguntur pennis, (quibus potissimum in dorso) nigricantes admixte, ac versus caudam etiam virescentes. *Caudam* habet tres digitos longam, leucophæis ac nigricantibus pennis pauca viriditate admixta. *Alæ* (non multum post exortum caudæ desinentes) in initio sunt nigræ, reliquam partem nigricantes, quibus obscure virescentes pennæ admiscentur. *Crura* inferiora nigricant, suntque plus digito longa; digitos quatuor habet cum cæteris communes, nigris unguibus: *Pectus* bifidum est, seu convallem habet per medium secundum longitudinem; tracheam amplam, unde etiam fortem clamorem potest edere. Duplicem autem sonum edit promiscue, una vice quasi quis securi percuteret cuneum ferreum, in silva *(cock, cick)* altera autem quasi quis campanam fissam tangeret *Kur*, *Kur*, *Kur*, &c. Clamat autem solum media ætate, Decembris & Januarii initio per quinque aut sex septimanas, reliquis mensibus non auditur; unde Lusitanis *Ave de Verano* vocatur.

Guira Punga, fœmina; Turdelæ nostræ majoris magnitudine est & figura, & eodem modo carnosa. *Caput* habet latiusculum, *rostrum* quoque latum, haud longum, *oris* hiatus amplus quando aperitur. *Rostrum* nigrum. *Oculi* satis magni. *Cauda* tres digitos aut paulo plus longa, nec alæ ad illius finem pertingunt. Tota avis vestitur pennis nigricantibus, quibus fuscæ & dilute virentes sunt mixtæ: magis tamen fuscus est in dorso color, in gutture, pectore, & ventre magis dilute virens, & mixtus ut nostræ turdelæ. Avis est pinguis & copiosæ carnis. *Crura* & pedes nigricant, cætera nihil differunt à communi norma.

Quiraqverea Brasiliensibus; Avis Alaudæ magnitudine, sed quia longas alas, & caudam habet multo longiorem, videtur major. *Caput* latum, compressum, ac satis magnum habet. *Oculos* magnos & nigricantes; *rostellum* parvum, triangulare, compressum, & superiore parte aduncum. *Os* amplum, longe amplius rostro, quod apertum triangulum efformat. Ad utramque autem extremitatem rostri superioris ad latera digiti fere longitudine, in quolibet decem, aut duodecim circiter setas crassas suillas habet protensas anterius & ad latus. *Corpus* haud longum, sed rotundum fere est. *Pedes* quatuor digitis more communi constant, quorum medius longior reliquis; & unguiculo suo (quos omnes habet nigros) pectine corneo subtiliter serrato dotatus est. *Alas* longas habet, nimirum semipedem. *Cauda* octo digitos longa, constans in extremitate duabus pennis longioribus reliquis. Tota avis ex fusco cinerei coloris cum maculis obscure flavis aut albicantibus mixtis, more Nisi. Circa totum collum autem pone caput annulum habet obscure aureum. *Crura* cinerea seu fusca. *Digiti* exigua pellicula connectuntur, non ita lata, ut in anatibus, nam non est avis aquatica.

Jacamaciri Brasiliensibus, Avis Alaudæ magnitudine. *Rostrum* rectum, acutum, nigrum habet, duos digitos fere longum. *Linguam* brevem. *Oculos* cœruleos. *Alas* breves, quæ paulo post exortum caudæ desinunt. *Cauda* autem tres & semis digitos fere longa, recta, septem aut octo pennis constans. *Crura* superiora pennis vestita, inferiora nuda, cute flava & viridi mixta. *Pedes* itidem. In quolibet pede quatuor habet digitos, duos anterius, duos posterius versos; estque uterque interior, tam anterius, quam posterius, dimidiam tantum partem longus præ exterioribus. *Unguiculi* nigri.

Totum caput, collum superius, totum dorsum, alæ, cauda superius coloris sunt viridis cum aureo & igneo mixti, ita ut mirifice resplendeat; ejusdem coloris annulus etiam circumdat collum. Sub gutture autem, in pectore & infimo ventre, & sub cauda obscure flavi coloris est, ut cera vetusta.

Cariama Brasiliensibus, Avis Ardeæ majoris magnitudine; ex aquaticarum est genere: In capite super exortu rostri cristam plumatam gerit nigram cinereo mixtam, erectam. *Rostrum* breve, superius paulo aduncum, ex obscuro flavo-fuscum. *Oculos* habet elegantes aureos, pupilla nigra, longis superciliis nigris. *Alæ* desinunt paulo post exortum caudæ. *Crura* habet longa, superius mediam partem pennis vestita, cætera nuda & obscure flava: *digitos* tres in pedibus, medium longissimum exteriorem breviorem, interiorem adhuc breviorem. Suntque digiti ad partem cute connexi. In postica parte pedis digitum parvum habet, altiori loco positum, & calcaneum rotundum, more Struthionis. *Vngues* digitorum breviusculi, lunati, fusci. Totum *corpus* pennis vestitur gryseis, seu cinereis fusco undatis, ut in falconibus, & obscure flavo mixto: extremitas alarum & caudæ fusca est, obscure flavo, & gryseo undata: in pectore & inferiore ventre plus habet grysei. *Caudam* demissam, collum ere-

rectum gerit. *Clamor* ejus instar gallo-pavi fœminæ, & longe auditur. *Carne* est valde probata.

CAPUT VIII.

Guara. Urutaurana. Maguari. Guarauna. Ajaja. Picui pinima. Pica Cureba. Tuidara. Guacaguacu. Tapera.

GUARA Brasiliensibus (in Marahoon frequentissima, & Rio pe Ieneiro) avis est aquatica & terrestris, Albardcolæ magnitudine. *Rostrum* habet ensis Polonici figura, longum, ex albo subcinerescens. *Oculos* nigros. *Collum* & *corpus* instar Albardcolæ. *Alæ* desinunt cum cauda, quæ brevis & demissa. *Crura* longa, quorum superior medietas pennis vestita, reliqua nuda. *Digiti* pedum quatuor communi modo longiusculi, brevibus unguibus, prope exortum cute inter se connexi: crura autem nuda cum pedibus coloris ex albo grysei, uti & rostrum.

Tota avis vestitur pennis elegantis coloris coccinei; remiges tantum alarum nigras habent extremitates. Hæc avis primum exclusa coloris est nigricantis, hinc evadit cinerei, deinceps albi, sensim autem rubescere incipit, & secundo ætatis anno coloris est in totum, quem *Columbin* vocant, quoque magis senescit, elegantissimum illum colorem coccineum acquirit. *Victitat* piscibus, carne, adjuncta semper aqua.

Brasiliani è plumis hujus avis varia componunt corporis ornamenta.

URUTAURANA Brasiliensibus: & *Vrutaui cuquichu Caririri*, Avis Aquilæ magnitudine. *Rostrum* habet nigrum, cujus superior pars adunca, prope exortum tamen flavum; *Oculos* eleganter aureos, pupilla nigra, quos cuticula cinerea obducere potest, licet palpebras non claudat. *Caput* aquilinum quidem sed superius compressum, seu planum, in cujus summitate duas habent pennas nigras, duos circiter digitos longas, cum duabus parvulis ad latus quodlibet: illas autem quando vult, in altum surrigit, atque iterum componit, *Alæ* paulo post exortum caudæ desinunt. *Cauda* ei lata instar Aquilæ. *Caput* superius fuscis tegitur pennis, quarum oræ subflavescunt. Totum *collum* superius, & ad latera brunnis (ut perdix:) totum *guttur* cum collo inferiori est album, ita tamen, ut albedo ad latera pennis nigris sit variegata. Totum *pectus* & infimus *venter*, crura superiora & inferiora usque ad pedes pennis vestiuntur albis, quibus nigræ squamatim admixtæ sunt. *Alæ* & *cauda* fusci sunt coloris cum umbra mixti, atque oras habent subtiles albicantes. Remiges alarum pennæ sunt fuscæ & nigris undis variegatæ. In pedibus digitos habet quatuor flavos, unguibus lunatis fuscis. Clamat *Geb*, *Geb*, ut pullus gallinaceus qui matrem perdidit. Rapax avis, crudam comedens carnem: Projectam sibi avem, sive vivam, sive mortuam, unguibus arripit, & rostro egregie deplumat, dein dilacerat, & carnem ossaque deglutit; unam harum diu vivam alui in munimento Mauritii ad Flumen S. Francisci.

ANNOTATIO. Icon hujus avis haud male convenit cum Icone Nycticoracis Gesneri; non tamen Nycticoracis veterum, sed vulgo sic dicti circa Argentinam, & alibi circa Rhenum, avis piscatoriæ) nisi quod in Capite tres pennas habeat.

MAGUARI Brasiliensibus; Avis Ciconiæ similis figura & magnitudine, atque etiam ex parre colore. *Collum* habet pedem longum. *Rostrum* rectum, acutum, novem digitos longum. *Crura* longa & nuda, ut ciconia. *Caudam* brevem, cum qua alæ desinunt. *Rostrum* in exortu ad medietatem usque ex viridi flavescens, reliqua medietas extrema ex cœruleo cinerea. *Oculos* habet parvos, argenteos, pupilla nigra, & circa eos cutem cinnabriam, ac similem etiam inferius prope exortum rostri, seu inter rostrum, & guttur: quam more *Senembi*, irascens dependere sinit sub gutture.

Totum *Caput*, collum, & totum *corpus* albissimis vestitur plumis; ac inferiori parte colli pennæ albæ illæ sunt longiusculæ. *Cauda* autem quoque alba, at superius nigris aliquot pennis tegitur. *Alæ* in exortu albis teguntur pennis, sed prope dorsum nigris: nigredini autem persplendet viriditas. *Crura* sunt rubra, ut & pedes, quos cum Ciconia communes habet. Rostro crepitat, ut ciconia nostras. *Caro* illius edulis.

GUARAUNA Brasiliensibus, Rusticola aquatica, magnitudine *Iacu*. *Rostrum* habet teres, paulo deorsum inclinatum, flavum at in extremitate fuscum, quatuor & semis digitos longum; *croporis* autem illius longitudo est totidem. *Crura* superiora mediam partem pennis vestita, sex digitos longa: *Digiti* pedum quatuor ita dispositi, ut communiter; quorum medius tres digitos longus, cæteri breviores.

Tota avis vestitur pennis fuscis, multa umbra mixtis. *Caput* autem & collum totum ejusdem coloris, & præterea albo punctulatum, ut in *Iacu*.

Carnem habet satis bonam, quam sæpius comedi.

AIAIA Brasiliensibus, *Colherado* Lusitanis, Belgis **Lepelar**. Avis figura conveniens cum Europæis, solo colore differens. Anseris magnitudine. *Rostro* instar cochlearis lato, albo: *Collo* longo, pedibus latis.

Tota alba est, sed in dorso & alis dilute incarnati coloris persplendentis. *Caro* illius edulis, & sæpe comedi. Frequens est ad Flumen Sancti Francisci, & alibi passim in locis palustribus.

PICUI PINIMA. Brasiliensibus. Columbæ silvestris species, paulo major Alauda, *Rostellum* habet columbinum, fuscum. *Ocellos* nigros, circello aureo. Totum *caput*, collum superius & ad latera, dorsum & alæ pennas habent obscure cinereas, seu lividas, oris nigricantibus lunatis. Longiores autem alarum pennæ, seu remiges, quæ inter volandum videntur; ruffi sunt coloris, uno latere nigricantes, ut & in extremitatibus. *Cauda* longiuscula ex pennis constat è cinereo fuscis, quarum & quædam nigræ, & medietate exteriore albæ. *Venter* albas pennas habet oris lunatis fuscis. *Crura* & pedes columbini albescentes. *Carnem* habent bonam, & sunt admodum pingues.

PICA CUREBA Brasiliensibus; quoque Columbæ silvestris est species; coloris cinerei cum ruffo mixti; pedibus & cruribus rubris.

Avicula (*cujus nomen Auctor non prodit*) passeris magnitudine & figura, tota nigra, capite tamen albo, & cauda ex multo nigro & gryseo colore mixta. Clamat *zip, zip*.

TUIDARA Brasiliensibus; Ululæ est species; Germanis Schleier-Euln / Belgis Kerckuyle. *Capite* rotundo, naso elato, & plumis compexis constrato; sub naso rostrum habet aduncum, album: *oculos* autem nigros. Tota avis faciei superficies, cordis, uti pingitur, habet figuram, plumulis obscure ex albo flavis, cum pauco nigro mixtis, quasi fimbria circumdata essent. *Plumæ* totius avis mixtæ albo & pallide flavo ac gryseo: *Alæ* undatæ, uti & cauda. *Corpus* subtiliter punctatum cum fusco. Describitur & à Gesnero.

GUACA GUACU Brasiliensibus, Lusitanis *Gaivota*, Belgis Meeuwe. Avis gallinæ vulgaris magnitudine, rostro recto, longo, crasso, flavo. *Caput* superius nigris tegitur pennis, ut & ultima medietas alarum & Cauda. Guttur, totum collum, pectus & infimus venter, ac initium alarum sunt alba. *Ova* ponit in arena, gallinaceis figura, magnitudine & colore similia: quæ quidem boni sunt saporis, sed *caro* avis nullius est pretii.

TAPERA Brasiliensibus, *Adorinha* Lusitanis; Hirundinis species, nostratibus similis, ejusdem magnitudinis, & eodem modo circumvolitans. *Rostrum* breve, latiusculum habet & nigrum. *Os* amplum, quod aperire ultra oculorum regionem potest, ut *Ibiau* junior. *Oculos* elegantes, nigros. *Alas* longas, desinentes cum fine caudæ, quæ latiuscula est. *Crura* & pedes ut nostratibus. Totum *caput* superius, collum, dorsum, alæ & cauda pennas habent coloris ex fusco cum gryseo mixti; remiges alarum & extremitas caudæ paulo magis fuscescunt reliquis partibus. Sub gutture & in pectore gryſei est coloris cum albo mixti. *Venter* est albus, uti & sub cauda albet. Crura & pedes fusci.

CAPUT IX.

Psittacorum majorum & minorum variæ species.

PSITTACORUM in Brasilia maxima est copia & summa varietas; quos Brasilienses communi nomine vocant AJURU. Aristoteles lib. IV. Histor. Anim. cap. X. scribit; *Ea quæ ova pariunt, an somnient incertum est, manifestum vero ea dormire*. Ego utrumque adfirmo cum Jul. Scaligero in Commentariis, & quod ille de suo Turdo & Accipitribus, ego de meo Psittaco, quem Lauram vocabam, nam sæpius de nocte seipsum expergiscens semisomnis sublocutus est. Idem Lib. VIII. cap. X. scribit, Psittacum à Græcis etiam ἀνθρωπόγλωττον vocari. Psittaci nidificant in cavis arboribus, ubi foramen extra rotundum faciunt, ac ova duo aut tria columbinis similia imponunt sine nido aliquo ficto. *Ova* si tangas, nihilominus excluduntur, nec Psittacus ea deserit. Pullos excludunt medio Junio & fine: plumati autem pulli inveniuntur apti ad eximendum fine Julii, & medietate Augusti. Psittaci juniores primum exclusi vermes crassiusculos habent, in quolibet narium foramine unum, ac præterea in summitate capitis tuberculum, in quo itidem vermis crassus latet. Omnes autem vermes brevi sponte excidunt, ac locus per se sanatur. Fiunt varii coloris à Tapuyis, deplumando juniores, & cutem variis coloribus inficiendo, Lusitani vocant *Papagios contrefeitos*. Nullus Psittacorum Brasiliensium, præter Curicos se manibus tangi in corpore permittit.

Prima species AJURUCURAU elegantissima est. Supra *Rostrum* in capite mitellam habet eleganter cœruleam: Guttur, latera capitis & superior illius pars eleganti flavo vestiuntur, totum corpus læto viridi. In alarum extremitatibus pennæ una medietate nigræ, altera croceæ, partim etiam in extremitate cœruleæ, partim hinc inde virides. In summa, eleganter variegatæ. *Cauda* viridis, sed quando illam explicat, fimbriata nigro, rubro, cœruleo. *Crura* & pedes cinerei coloris. *Rostrum* ex cinereo fuscum. *Oculi* nigricantes, circulo aureo. *Lingua* omnibus lata & crassa.

Secunda species priori similis, paulūlum aliter

aliter variegatur coloribus, nimirum in summo capite mitella flava, cui albedo mixta, super oculos & in gutture clare flavo. Circa rostrum superius macula est thalassina.

Tertia species; AJURUCURUCA. Mitram habet in capite ex cœruleo & pauco nigro mixtam, in medio mitræ maculam flavam. Infra oculos flava, & in gutture cœrulea est macula. Viriditas in pectore, alis & dorso paulo saturatior, in extremitatibus alarum & cauda dilutior. Extremitates pennarum alæ flavæ & rubræ, & Indico colore mixtæ. *Cauda* inferius ex flavo & viridi mixta, superius dilute viridis. *Crura* è cinereo cœrulescentia. *Rostrum* superius cinereum, in extremitatibus nigrum, ungues pedum nigri.

TUI; vulgo *Perroquet*.

Prima species: Magnitudine Hirundinis: in totum viridis coloris: *cauda* longissima, *rostro* nigro, adunco.

Secunda: *Tui apute juba*, viridis in totum & quidem dilutius in reliquo corpore, in ventre flavescens, in alis obscure viridis. *Cauda* longissima: magnitudinis ejusdem cum priori; *Oculis* magnis, subnigris, circello ex pennis circa oculos luteo, & supra rostrum, quod nigrum & aduncum, in capite maculam habet magnam ex pennis Auraici coloris.

Tertia TUI TIRICA, paulo majores sunt Guineensibus, in totum viridis coloris, qui tamen in dorso & alis plerumque saturior, in reliquis partibus dilutior: *rostro* incurvato incarnati coloris. *Oculis* nigris; *Pedibus* cœrulescentibus; *Cauda* paulum ultra extremitatem alarum protensa. Admodum hi mansuescunt, & cibum ex alicujus ore capiunt, & manibus se tractari sinunt. Item instar Psittacorum garritum addiscunt.

Quarta: Magnitudine Sturni, ejusdem coloris cum secunda specie, sed breviori cauda.

Quinta JENDAYA: Sunt magnitudine Merulæ aut minoris Turdelæ, *rostro* & *cruribus* nigris, oculis nigricantibus, circulo aureo, exterius albo: Dorsum, alæ & cauda, ut & anus viridibus pennis vestiuntur, quibus thalassinus mixtus: Extremitas alarum quodammodo nigrescit. Totum caput, collum & pectus flavi coloris sunt, cui luteus intermixtus.

Sexta TUJETE, magnitudine Alaudæ, in totum dilute viridis coloris. At initium alarum egregie cœruleum est, & omnium pennarum in alis oræ cœruleæ, ita ut complicatæ, quando quiescit avis, maculam longam cœruleam prope oram lateralem alæ ostentent. In dorso ad exortum caudæ usque etiam macula cœrulea est. *Cauda* brevis. *Rostellum* incurvatum, incarnati coloris. *Crura* & pedes cinerei.

Septima: TUIPARA Tupinambis, magnitudine Alaudæ, in totum dilute viridis coloris, cauda brevior, ita ut cum alis desinat. Rostro incarnato, cruribus gryseis. Prope rostri exortum in fronte, maculam habet semilunarem miniatam, quasi coronam, quæ & inferius est, in cujuslibet alæ medio lutei, seu Uranici coloris. *Nidificant* in cumulis à formicis relictis, qui in arboribus reperiuntur.

Psittaci & *Tui* semper catervatim volant nimirum bini ac bini juxta se invicem. Sylvæ his plenæ sunt, & sæpe quadringenti & quingenti simul volant; strepitum magnum clamore excitantes. Consident in altissimis arboribus: nidificant potissimum in mediterraneis. *Caro* boni saporis, si assetur, maxime *Perroquet*.

ARARACANGA Brasiliensibus, Psittacus maximus, majores sunt corvis nostratibus. *Caput* magnum, superius planum, & latum habet. *Oculos* pulchros, cæsios, pupilla nigricante: Oculos autem exterius ambit membrana alba, ut & maxillas & rostrum inferius: hæc subter oculos semilunari forma est producta. *Rostrum* incurvum, magnum, superius albicans, inferius nigrum. *Linguam* habet ut Psittacus, & eodem modo edit. *Voces* etiam quasdam sonare discit. *Rostrum* superius tres circiter digitos longum, altum seu latum. *Crura* & *pedes*, ut Psittacus, habet nigros. Totum caput, collum, pectus, venter, crura superiora, & cauda inferius, ut & initium alarum superius elegantibus rubris pennis vestiuntur, per medietatem autem alæ tectæ sunt viridibus, extrema autem medietas alarum usque ad finem cœruleis ornatur. Extremitas dorsi prope anum superius, & cauda cœruleis constant, quibus aliquot brunni coloris admiscetur. *Cauda* longa est decem circiter digitos, & longe prominent ultra finem alarum.

ARARAUNA Brasiliensibus. Figura alteri similis, sed alterius coloris. *Rostrum* nigrum, *oculi* cæsii; *pupilla* nigra. *Cutis* circa oculos alba nigris pennulis variegatur quasi acu picta esset. *Crura* & *pedes* fusci coloris. *Caput* anterius supra rostrum mittellam habet viridibus pennis; sub rostro inferiori ambiunt guttur pennæ nigræ: *Colli* autem latera, reliquum guttur, totum pectus & infimum ventrem tegunt pennæ flavi coloris. Extremum caput, collum posterius versum, totum dorsum & alas exterius cœrulei. Extremitatibus alarum plumæ flavæ sunt admixtæ. *Cauda* constat longis pennis cœruleis, quibus aliquot flavæ immiscentur. In genere autem cœruleæ pennæ interius sunt nigræ, & quodammodo etiam nigredinem ad latera de se spargunt.

Anaca Brasiliensibus: *Perroquet*; magnitudine Alaudæ. *Rostrum* fuscum. aduncum. In capitis summitate epatici coloris pennæ, ad latera circa oculos brunni; *guttur* cinereum; *Collum* superius & latera viridia. *Venter* habet pennas ex brunno rufescentes. *Dorsum* viride maculam habet dilute brunnam. *Cauda* quoque dilute brunna. In alarum initio sauguinea macula sive fimbria est: reliquum alarum viride, extremitas thalassini coloris. *Crura* superius viridibus vestita pennis, inferius cute cinerea, unguibus nigricantibus. Elegans plane avis.

Maracana Brasiliensibus, avis Psittaco plane similis (cujus & species) sed major, plumæ totius ex gryseo subcœrulescunt, clamat ut Psittacus. Fructus amat, Murucuja imprimis.

Maracana Brasiliensibus, itidem Araræ species minor: magnitudine Psittaci, figura Araræ, cauda longa tali, rostro, & cute circa oculos. *Rostrum* nigrum, cutis circa oculos alba punctulata plumulis nigris. *Oculi* flavescentes, pupilla nigra. Totum *caput* collum & alæ saturate viridis coloris ut in Amurucurica; summitas capitis dilutior & quodammodo cœrulescit. *Cauda* superius viridibus & in extremitate cœrulescentibns, inferius saturate constat pennis. *Alæ* interius etiam rubræ, exterius virides, & extremitates cœruleæ obscure. In exortu cujuslibet alæ maculam habet miniatam. Super rostri exortum, superius maculam habet parvam fuscam. *Crura* & *pedes* fusci. Clamat *Oe, Oe, Oe*.

Qui Jubatui flavus est totus, magnitudine Tuiapara; *rostro* incurvato gryseo, *Oculis* nigris. Extremitas alarum obscure viridis est: *cauda* longa flava. *Crura* coloris incarnati. Facile & valde mansuescit.

Paragua Psittacus est niger, magnitudine Ajurucariu, pectore dorso & ventre medietate anteriore insigniter rubro. *Oculis* nigris, circello rubro. *Rostro* fusco, seu obscure cinereo. *Cruribus* & pedibus obscure cinereis.

Tarabe Brasiliensibus, Psittacus est viridis: major quam Paragua, *Capite* rubro & pectore atque initio alarum. *Rostro* & pedibus obscure cinereis.

Ajurucatinga Brasiliensibus, Psittacus magnitudine pulli gallinacei mediocris, totus viridis, *oculis* rubris, & circa oculos cute alba. *Rostro* albo, & cruribus albis. *Caudam* habet longam, viridem.

Ajuruapara Brasiliensibus, in totum convenit cum præcedenti, sed minor est.

CAPUT X.

Ipecu. Urubu. Tamatia utraque. Guirajemoja. Gurraru nheengeta.

Ipecu Brasiliensibus, *Cortapao* Lusitanis, Avis magnitudine columbæ. *Colli* longitudo duorum digitorum, *corporis* autem quatuor, & *caudæ* idem quatuor, crurum fere sesquidigiti; in pedibus quatuor habet digitos, duos antrorsum, duos retrorsum versos, ut in Psittacis. *Caput* vestitur pennis cinnabrii coloris, in quo & cristam habet instar columbæ: *Collum* ad rostrum usque inferius nigrum, ut & superius; In utroque autem latere linea est alba, crassa, quæ divisim ad dorsum protenditur. *Alæ* exterius totæ nigræ, interius albæ; *Cauda* nigra; in ventre & cruribus superioribus pennæ sunt nigræ, & albæ. *Rostrum* illius rectum, acutum, sesquidigitum longum, quo arborum cortices exscindit, ut Picus.

Urubu Brasiliensibus, vulgo ein Menschen-esser; Avis rapax, magnitudine Milvi & Nisi, pedibus gallinaceis subalbicantibus, *cauda* longa, & alis ea longioribus. *Pennæ* totius corporis sunt nigræ cum pauxillo ravi coloris hinc inde mixtæ. *Caput* habet parvum, figura pene gallinarum Indicarum, cute tectum paululum rugosa. In summitate autem capitis secundum longitudinem quasi dividitur cutis, & in sinistro latere capitis infra oculum crocei est coloris, supra oculum cœrulei, in summitate item, reliqua parte ex ruffo subbrunni. In dextro latere capitis circa oculum superne & inferne crocei coloris, in summitate itidem, reliqua parte ex croceo albicantis. *Rostrum* habet satis longum, exterius aduncum, acutum, & ad medietatem usque à capite cute obtectum ex croceo cœrulescente. In mediate rostri superius narium foramen unum amplum transversim positum; extremitas rostri, quæ cute caret, est alba. *Oculos* habet elegantes rubini fere colore, *pupilla* rotunda nigra: *Palpebræ* sunt croceæ: *Linguam* carinatam, in ambitu denticulis acutis præditam. Fœtet ejus *caro* instar cadaveris: nam & cadaveribus vescuntur, & in maxima copia statim advolant in Capitania Sirigippo, & Flumine Sancti Francisci, quando quis bestiam aliquam mactat. Fœda avis, semper macra, nunquam satura.

Tamatia Brasiliensibus; Avis Alaudæ magnitudine, seu Pici. Tota punctulata, & variegata maculis ut Turdus minor, Germanis vulgo Ein Trostel: in ventre albas habet pennas, maculis fuscis: sub gutture autem flavescit uti & circa collum. *Rostrum* habet longum rubrum, superius

rius paululum fuscum; cujus superior pars paulo longior, quam inferior. Supra nares subtiles aliquot extant pennulæ instar pilorum. In pedibus quatuor habet digitos unguibus aduncis. Caret *cauda*. *Caput* illius majus quam proportio corporis requirat, uti & rostrum.

TAMATIA itidem Brasiliensibus dicta, avis aquatica, forsan gallina. Nisi *rostrum* obtinet, magnitudine Yassana asu: *dorso* incurvato incedens & *collo* incurvato. *Caput* habet magnum, *oculos* magnos nigros, prope exortum rostri existentes. *Rostrum* duos digitos longum, plus uno latum, instar anaticis quidem, sed anterius acuminatum: estque superior ejus pars nigra, inferior flavescens. *Crura* superiora pennis nuda, satis autem longa: Digiti in pedibus quatuor, quorum tres anterius, unus posterius versus, more gallinarum, suntque longi ut in **Waterhoen**. Crura & digiti coloris ex virescenti flavi. *Cauda* brevissima, & non longior quam in Yassana. *Caput* nigris pennis vestitum, reliquum corpus brunnis; in ventre autem albicantes pennæ intermiscentur.

GUIRAJENOJA Brasiliensibus, Avicula magnitudine Fringillæ. *Rostellum* habet vix semidigitum longum & nigricans, *ocellos* nigros. Totum *caput*, collum inferius, pectus, infimus venter & dorsi medietas extima pennis vestiuntur cœruleis: *Collum* superius & dorsi medietas anterior nigris: *Alæ* quoque nigræ, sed quibus in initio illarum inspersæ cœruleæ; reliquæ nigræ sunt, sed oras habent cœruleas. *Cauda* sesquidigitum fere longa & itidem nigra, desinuntque alæ paulo post initium caudæ. *Crura* fusca, in pedibus quatuor digiti vulgari modo.

GUIRARU NHEENCETA, Brasiliensibus; Merulæ aquaticæ magnitudine, aut paulo major. *Rostrum* habet rectum, compressum, nigrum, plus dimidio digito longum: *Oculos* Sapphyrinos, pupilla nigra. *Crura* quæ superius vestita, sunt pennis cinereis, inferius nigra cute teguntur, uti pedes, in quibus more vulgari quatuor sunt digiti, unguibus acutis nigris.

Totum *caput*, collum, pectus & infimus venter pennis vestiuntur albis ad gryseum dilutum accedentibus, dorsum autem leucophæis sive cinereis. A rostro in utroque latere per oculum usque ad finem laterum capitis, macula oblonga tendit nigra. *Alæ* nigræ, non tamen obscure. *Cauda* nigerrimas habet pennas, quarum tamen extremitates sunt albæ, & superius quoque aliquot albis teguntur.

CAPUT XI.

Cocoi Ardeæ species: alia species. Guiratinga. Ardeola. Iacarini. Guiratirica. Guiranheemgatu.

COCOI Brasiliensibus, Ardeæ species est elegans, Ciconiæ ferme magnitudine. *Rostrum* habet rectum, acutum, sex circiter digitos longum quod in exortu ex flavo virescit: *Oculos* crystallinos, circello aureo: circum oculos cutem cineream. *Colli* longitudo quindecim digitorum, *corporis* decem; *caudæ*, cum qua *alæ* desinunt. *Crura* superiora mediam partem plumata, octo digitos longa, inferiora sex & semis, cute tecta cinerea; digitos in pedibus quatuor, vulgari modo, quorum medius digitum longus, cæteri breviores unguibus lunaribus, fuscis. *Guttur* & totum collum sunt alba, summitas capitis & latera nigri coloris cum cinereo mixti. Ejusdem coloris cristam elegantem gerit erectam; atque ab ea duæ elegantes plumæ deorsum posterius dependent, coloris ex nigro subcinerei, quælibet quinque digitos & semis longa. Anterius collum secundum longitudinem maculatum est plumis è nigro & cinereo mixtis. In colli parte anteriori & inferiori, elegantes habet plumas longas, albas, subtiles propendentes, quas in pileis gestare solemus. Totum dorsum, alæ & cauda cinerei sunt coloris diluti cum pauxillo albo mixti; superior medietas crurum superiorum, albis vestitur pennis. Per dorsi autem longitudinem cinereæ plumæ extenduntur subtiles, elegantes, figura similes illis in collo. *Caro* illius bona est, & sæpius comedi.

Reperitur hic & alia *Ardea*, Anatis domesticæ magnitudine, aut paulo major. *Rostrum* habet rectum, acutum, medietate anteriore, tam superius, quam inferius, dupliciter serratum, quatuor & semis digitos longum. *Caput* & collum habet Ardeæ: *Oculos* nigros, circulo aureo; *Collum* pedem longum; *Corpus* quinque digitos & semis, *caudam* quatuore cum qua desinunt alæ. Crura tota novem & semis digitos longa, superiora mediam partem pennis vestita: quatuor digiti in pedibus vulgari modo. *Rostrum* superius est fuscum, prope exortum autem virescit è flavo. Totum caput & collum superius pennas habent longiusculas, pallide flavas, nigro undatas; sub gutture albicat. Collum inferius, pectus, & infimus venter plumas habent albas fusco undatas, quod in ambitu flavo est fimbriatum. Totum dorsum & alæ teguntur pennis fuscis flavo undatis, & remiges alarum pennæ sunt è nigro & cinereo, æquali parte, mixtæ, extremitatibus albis. *Cauda* constat ejusmodi pennis, qua-

qualibus extremitas alarum, sed transversim albo lineatis. *Crura* & pedes sunt obscure grysei coloris, ungues fusci. *Caro* comeditur, sapit ut aliarum Ardearum.

QUIRATINGA Brasiliensibus, *Garza* Lusitanis, Ardeæ species, Alberdeolæ magnitudine & corporis figura. Erecte incedit, collo longo, rostro extenso, recto, acuto, flavo, quatuor digitos longo, cujus pars superior nigra, inferior alba. *Crura* alta, ut Ardeæ, sex circiter digitos longa, pedum digiti ad vulgarem modum: crura exterius (ut & digiti) sunt flava, interius ex viridi & fusco mixta. Per totum corpus albissimis vestitur pennis: In collo elegantissimis plumis albis, quæ subtiliores sunt plumis Struthionum.

Aquatica est avis. Crura superiora sine pennis.

ARDEOLA columbæ magnitudine vix par: *Collum* habet longissimum. *Rostrum* rectum, acutum, superius fuscum, inferius ex albo flavescens, duos & semis digitos longum, *linguam* brevem, acutam. *Oculos* mediocres, circello aureo, pupilla nigra. *Caput* parvum, *Collum* tenue, ac septem digitos longum, cum corporis longitudo vix sit quatuor. Crura longa, quodlibet quinque digitos; superior medietas mediam partem nuda. In pedibus digitos quatuor communi modo dispositos, unguibus lunatis acutis. *Color* talis est: prope oculos, ubi rostrum inseritur, cutis melini coloris est. *Caput* superius vestitur pennis chalybei coloris pallide fuscis inspersis: totum collum cum pectore & infimo ventre plumas habet alas leucophæis mixtas & pallidis, ut variegatus appareat. *Dorsum* nigrum est, ex parte chalybeo fuscum cum cerei coloris pennis mixtum. Alarum pennæ longæ virentes, in extremitate maculam habent albam, reliqua superficie ex fusco, chalybeo, cereo, & leucophæo eleganter variegata. *Cauda* duos digitos longa, quam tegunt alarum extremitates, quæ cum illa desinunt. *Crura* superius leucophæo & cereo mixta. Nuda pars & pedes cute melina tecta sunt. *Ungues* leucophæi. Erecta incedit avis & decenter.

JACARINI Brasiliensibus, Avis carduelis magnitudine. *Rostellum* habet crassum, cinereum. *Crura* & pedes cinereos, cum quatuor digitis more vulgari. Totum *corpus* nigris vestitus pennis, sed in quibus resplendet color instar chalybis politi. *Alæ* interius albicant. *Oculi* cœrulei, & pone illos amplum foramen loco aurium.

GUIRATIRICA Brasiliensibus, Avis Alaudæ magnitudine. *Rostrum* habet crassum, rectum, superius fuscum, interius album, & paululum incarnatum. *Crura* cinerea cum quatuor digitis more vulgari. Totum *caput* cum gutture, & colli inferiore & media parte egregie sanguinei sunt coloris: *Oculi* cœrulescunt; aurium foramina ampla. Latera colli, totum pectus & infimus venter albis vestiuntur pennis. *Collum* superius habet nigricantes, quibus paucæ albæ mixtæ. *Dorsum* gryseum est (inspersis nigris paucis) ut & initia alarum: reliquum alarum nigrum, ut & *cauda*, quæ tres circiter digitos longa: Oræ laterales in alis sunt albæ.

GUIRAN HEEMGATU Tupinambis; Avis passeris magnitudine. *Caput* superius luteum, & guttur: *Collum*, pectus, & infimus venter flavi coloris, alæ ex virescenti & flavo mixtæ ac fusco distinctæ, uti & cauda, ocelli & rostrum sunt nigra. *Crura* fusca; hic mas egregie canens ut Fringilla, vulgo **Vincke**.

Fœmina ejusdem magnitudinis plumis passeris vestitur, nec ita canit, sed clamat 'tschrip, 'tschrip, ut passer.

CAPUT XII.

Curucui. Caracara. Tijeguacu. Teitei. Guiraguacu beraba. Guiracœreba. Guiraperea. Iapacani. Cabure. Andira aca.

CURUCUI Brasiliensibus; Elegantissima avis, fere magnitudine Picæ. *Rostrum* habet breve, latiusculum, coloris sulfurei. *Os* amplum, & quando aperit, triangulatum. *Oculos* pulchros cœruleos circulo aureo; & sub quolibet oculo maculam cutaceam albam, ut gallinæ: in palpebris superius & inferius pilos nigros duriusculos. *Collum* haud longum. *Crura* brevia, & ad pedes fere plumata pennis nigris. *Caudam* habet quinque & semis digitos longam, latiusculam. Sub rostro inferiori in medio, & ad atrumque latus quasi barbam setis compositam nigris, sed in quibus transplendet cœruleus, ut in Anatum colllo: sub gutture autem plumæ tantum nigræ. Totum *pectus* & infimus venter egregie miniati sunt coloris; totum *dorsum* & cauda superius ex cœruleo & igneo splendide virescunt. Extremitas *caudæ* oram habet nigram: inferius autem cauda pennas habet albas, nigro transversim eleganter striatas. Initium alarum etiam insigni illa viriditate splendet, media pars canescit, nimirum plumis nigricantibus, minutissimis punctulis canis conspersis, ut anates esse solent. Ultima pars, scilicet longæ alarum pennæ ex fusco nigrescunt. *Crura*, ut dixi, fere tota vestita, nigris pennis, cætera cum pedibus fusca sunt è cinereo. *Digitos* habet dispositos ut Psittacus. *Pennæ* subter alas sunt canæ.

CARACARA Brasiliensibus, *Gaviaon* Lusi-

Lusitanis, Nisi species, Avis magnitudinis Milvii, *caudam* habet longam novem digitos; *alarum* longitudo quatuordecem digitorum, quæ tamen nondum ad finem caudæ pertingunt. *Color* pennarum totus est ravi coloris cum albis & flavis punctulis. *Cauda* albo & fusco est variegata. *Caput* Accipitrinum, *rostro* adunco, mediocriter magno, nigro. *Crura* habet lutea, pedibus accipitrinis, unguibus semilunaribus nigris acutissimis & longis. Avis gallinis valde infesta.

Habui aliam ejusdem magnitudinis, & colore pennarum ut præcedens, sed pectus & venter erant alba. *Oculi* aurei, & cutis circum eos flava. *Crura* lutea.

Tijeguacu Brasiliensibus, Avicula passeris magnitudine, aut paulo major. *Rostellum* habet breve, triangulare, latiusculum, nigrum. *Ocellos* sapphyrinos: *Crura* & pedes cerei coloris, unguiculis fuscis, digiti dispositi more vulgari. Tota avicula vestitur pennis coracinis: at in summitate capitis maculam habet clypeiformem splendentis sanguinei coloris. Totum *dorsum* autem fere & utramque alam superius ad partem obtendit macula nigro-cœrulea. *Cauda* brevis & nigra.

Teitei Brasiliensibus quam etiam vocant *Guiranhemgeta* & *Guraundi*. Avicula Rubeculæ magnitudine. Aviario includitur pro cancra ave, sed pipit tantum ut Rubrica, Germanis Gimpel. *Vescitur* paco & mamao. *Rostrum* habet breve, crassiusculum, nigrum. *Caput*, collum superius, alæ, & totum dorsum, & cauda nigris vestiuntur pennis, quibus aliquid cœrulei, admixtum, ita ut splendeant instar chalybis. *Guttur*, collum inferius, pectus, totus infimus venter, & crura superiora sunt lutea: ad exortum rostri superioris post nares maculam habet è pennis luteis. *Crura* & pedes fusci sunt coloris; & hic est mas.

Fœmina proportione & magnitudine plane respondet mari, eodem rostro, & iisdem cruribus; sed color plurimum differt; est enim viridis, ut Acanthis. Germanis, Zeischen. Alæ ac caput cum collo superius paulum fuscescunt & cœrulescunt mixtim. *Delectantur* hæ aviculæ quinque aut sex conjunctim aviario includi.

Guiraguacu Beraba Brasiliensibus. Avis Carduelis magnitudine. *Collum* inferius, *dorsum* & ventris extremitas lutei seu aurei est coloris. *Caput* superius & collum, dorsi medietas anterior, alæ & cauda dilute viridis. In alarum extremo fuscæ pennæ mixtæ sunt. Sub gutture ad oculos usque maculam habet magnam, nigram. *Rostellum* habet rectum, acutum, flavum, superna parte paulum nigricans. *Crura* & pedes fusci coloris.

Guiracoerera Brasiliensibus. Avis Fringillæ magnitudine. *Rostellum* habet nigrum, tres quartas partes digiti longum, acutum, & paululum deorsum flexum. *Oculos* nigros. *Linguam* multipliciter fissam: In capite superius mitellam thalassinis pennis, reliquum caput, guttur, & totum corpus inferius, pectus, & totus infimus venter, cum dorsi medietate posteriori cœruleis vestiuntur pennis, lactescentibus, & à pectore per initia alarum ad dorsum, ubi incipit cœruleus color, linea lata cœrulea transit transversim per exortum alarum: totum autem collum superius cum medietate dorsi anteriore profunde nigris subtilibus holosericis vestitur plumis. *Cauda* sesquidigitum longa est & nigra. *Alæ* magnæ, quæ ad medietates laterales flavescunt. Flavedo autem illa tegitur, nec videri potest, quando avis considet, quando vero volat, alæ ex nigro & flavo eleganter striatæ videntur. Interius alæ ferme totaliter flavæ sunt. *Crura* superiora pennis nigricant, & cœrulea quodammodo sunt: Inferiora nuda, & cinnabrii coloris una cum pedibus, unguiculi in pedibus nigri. Habent autem pedes digitos quatuor, vulgari modo dispositos.

Guirapereá Brasiliensibus; Avis Alaudæ magnitudine. *Rostrum* habet breve, crassiusculum, nigricans. *Caput* superius & collum, totum dorsum & infimus venter, pennas habent obscure flavi coloris, ut cera citrina: Caput inferius, guttur & collum inferius cum pectore nigras, quales & paucæ in ventre flavis sunt intermixtæ. *Cauda* duos digitos longa, & præterit alas. Constat autem cauda & alæ pennis fuscis & nigricantibus, quarum quælibet cum laterali extremitate thalassina, ita ut fuscæ alæ thalassino videantur striatæ. Cauda itidem. *Crura* superiora etiam cerei coloris; inferiora cum pedibus obscure cinerei. Digiti quatuor modo vulgari, unguibus nigricantibus.

Japacani Brasiliensis, Avis magnitudine *Bemtere* aut *Schanepue*. *Rostrum* habet nigrum, oblongum, acuminatum, & paulum deorsum incurvatum. *Oculos* aureos, pupilla nigra. *Caput* vestitur pennis nigricantibus, collum superius, dorsum, alæ ex umbra & nigro mixtis. *Cauda* superius albo maculata est. *Pectus*, & totus infimus venter ac crura superiora ex albo & flavo mixts, ac lineis seu striis transversis nigricantibus intertexta. *Crura* fusca. Digiti in pedibus quatuor vulgari modo, unguibus acutis & nigris.

Cabure Brasiliensibus, Noctuæ species: Avis magnitudine Turdelæ. *Caput* habet rotundum, rostrum breve, aduncum, flavescens, duo foramina narium. *Oculos* pulchros, magnos, rotundos, flavos, pupilla nigra. Sub oculis, & ad latera rostri multos

multos habet pilos, longiusculos, fuscos. *Crura* brevia, totaliter pennis vestita, flava, uti & pedes. In iis autem quatuor digitos, more vulgari, unguibus semilunaribus, acutis, nigris. *Caudam* latam, prope cujus exortum alæ desinunt. In toto capite, dorso, alis, cauda, coloris est umbræ dilutæ: ac in capite & collo minimis, in alis majoribus maculis albis variegatur. *Cauda* vero albo est undata. *Pectus* & infimus venter albicant, & maculis umbræ dilutæ variegantur. Facile mansuescit. *Collum* ita circumagere potest, ut rostri acies exacte dorsi medietatem ostendat. *Ludit* cum hominibus instar simiæ, & varios mimos facit adspectu suo, & crepitus rostello; præterea pennas ad latera capitis erigere potest, ut cornicula, seu auriculas repræsentent. *Victitat* carne cruda.

ANDIRA ACA Brasiliensibus, Vespertilio cornutus. Multi hic reperiuntur in Palmis nuciferis degentes; paulo majores nostratibus, præpingues, cinerei coloris, mollibus & longioribus pilis, auribus latis. In singulis pedibus habent quinque digitos, acutis unguibus armatos. *Dentes* candidi, & supra nasum corpusculum, ejusdem cum auribus longitudinis, satis grande ex materia qualis illius rictus, flexile seu mobile. Alarum longitudo æquat semipedem Rhynlandicum.

CAPUT XIII.

Macuacagua. Columbæ silvestris species. Anas silvestris. Urubitinga. Mareca utraque. Tijeguacu parvara. Tangara utraque.

MACUCAGUA Brasiliensibus: Gallinæ silvestis species, magnitudine Gallinæ nostratis vel etiam major. *Rostrum* habet nigrum, plus sesquidigito longum, anterius paulo incurvum, ut perdicis: In rostri medietate duo narium foramina ampla. *Oculos* nigros, post eos aliquanto spacio aures more gallinarum. *Corpus* crassum, *Alæ* cum eo desinunt, nullam enim habet caudam. Crura inferiora nuda, duos & semis digitos longa. In pedibus tres habet digitos antrorsum versos, crassiusculos, unguibus brevibus, obtusis. *Calcaneus* rotundus, ut in Struthione, & paulum supra illum breviusculus digitus versus interiora, ungue obtuso. Totum *caput* & collum punctulatum est obscure flavo & nigro, sub gutture albicat. *Pectus*, venter & dorsum obscure cinerei sunt coloris. *Alæ* umbræ coloris per totum undatæ nigro, præter remiges pennas, quæ totaliter nigræ. *Crura* superiora pennis vestita, uti venter, inferiora cœrulescunt cum pedibus, ungues grysei. *Carnosa* admodum est avis, & tantum carnis habet, quantum duæ gallinæ domesticæ vix habeant; estque boni saporis. Sub cute crassa & pingui cuticulam habet, aliam qua caro tegitur. *Victitat* variis fructibus qui ex arboribus silvestribus decidunt. In ventriculo illius inveni fabas silvestres, semina Araticu. Humi currit, nam pedes inepti ab arbores scandendum. *Ova* ponit Gallinaceis paulo majora, coloris cœruleoviridis.

COLUMBÆ silvestris species ex Insula. S. Thomæ allata, nostratum magnitudine & figura: sed rostro superius adunco, & coloris in medietate anteriori tota cœrulei, cum albo & pauco flavo mixti, in posteritate tota sanguinei. *Oculi* nigri, circulo cœruleo. Pennis tegitur per totum viridibus, ut Psittacus. Remiges alarum ex viridi fuscescunt, ut & extremitas caudæ. Sub ano flavo habet pennas. *Crura* & pedes eleganter crocei coloris, ungues autem fusci.

ANAS Silvestris, magnitudine Anseris. *Rostrum* habet nigrum; *Crura* fusca, uti & pedes. Tota nigra est, exceptis principiis alarum, quæ alba; Nigredini tamen illi viridis color transplendet. *Cristam* in capite gerit nigris plumis constantem, & massam carnosam corrugatam, rubram supra rostri superioris exortum. *Cutem* quoque habet rubram circum oculos. *Caro* bona & copiosa. *Figuntur* plerumque in altis arboribus considentes; nam post lotionem in aqua frigida altas subeunt arbores, captandi aëris & Solis causa.

URUBITINGA Brasiliensibus (sed dubito adhuc de hoc nomine, nam nobilior est hæc avis quam Urubitinga) Avis Aquilæ similis, Anseris semestris magnitudine. *Rostrum* habet crassum, aduncum, nigrum, & circa nares cutem flavescentem. *Oculos* magnos, splendide aquilinos. *Caput* grossum. *Crura* & pedes luteos; in pedibus quatuor digitos vulgari modo dispositos; *Unguibus* lunatis, longis, nigris: *Alas* amplas: *Caudam* latam. Tota vestitur plumis fuscis & nigricantibus; Per alas autem undatim quasi cinereus miscetur. *Cauda* novem digitos longa, ad sex alba, in extremitate ad tres nigricans, in extremitate tamen rursus minimum est albi. Egregiæ staturæ est avis.

MARECA itidem Anatis silvestris species, sed parva. Rostrum habet anatinum fuscum, ad cujus exortum in utroque latere macula rubra. *Caput* superius est leporini grysei coloris, latera capitis sub oculis tota alba. Totum pectus & infimus venter ligni querni secti colorem obscure æmulatur, variegati præterea punctulis nigris. *Crura* & pedes nigri. *Cauda* grysea. *Alæ* elegantes, in exortu ex gryseo subfuscentis coloris, remiges autem sunt in uno latere prio-

prioris coloris, tota autem medietas extrema dilute brunescentis, qualis in pedibus esse solet, im medio autem coloris viridis transplendentis,cum fimbria nigra, qualis in anatum collis. *Caro* valde bona.

Mareca alia species, ejusdem cum antecedente magnitudinis & figuræ. *Rostrum* habet nigrum splendens. Summitas capitis, collum superius, totum dorsum umbræ coloris cum fusco mixti.Sub gutture albicat. *Oculi* nigri, & ante quemlibet macula parva rotunda, plumis ex albo flavescentibus.Totum pectus & infimus venter obscure grysei coloris cum aureo mixti. *Cauda* nigra. Alarum pennæ fuscæ, quibus viride transplendet: & mediæ pennæ alarum eximia viriditate & cœruleo in fusco transplendent, hic & undam nigram habent, extremitas autem remigum tota est alba. *Crura* & pedes insigniter rubri seu miniati coloris. Assata avis pedibus apprehensa manus & linteamina tingit colore miniato-sanguineo. Boni saporis habent carnem, sed paulum amaricantem.

Tijeguacu Paroara Brasiliensibus; Avis Alaudæ magnitudine. *Rostrum* habet breve, crassum, superius fuscum, inferius albicans. *Caput* superius, latera ejus & guttur ac collum inferius habent pennas flavas, sanguinei coloris pennis punctulatas (& hæc fœmina quidem, mas enim hæc tota habet sanguinea.) *Collum* superius, & totum dorsum cinereas, umbra aliquatenus mixtas. *Alæ* fuscas oris albescentibus præditas, ut & cauda; sed alæ teguntur cinereis, dorsum maximam partem exceptis extremitatibus. Latera colli, pectus & totus venter, & crura superius albis teguntur pennis. *Crura* inferiora & pedes fusci sunt coloris; quatuor digiti more vulgari positi. *Ocellos habet nigros*.

Tangara Brasiliensibus. (Reperiuntur ejus aliquot species colore variantes.) *Prima* elegans, magnitudine Fringillæ. *Rostrum* habet rectum, crassiusculum, nigrum. *Oculos* nigros. *Crura* & pedes ex cinereo fuscos. Supra rostri exortum superne maculam è pennis nigris. Totum *Caput* & collum splendentibus viridibus seu thalassinis pennis vestiuntur. Initium dorsi instar collaris ambiunt nigerrimæ pennæ. *Dorsum* autem sub alis usque ad exortum caudæ vestitur plumis luteis. Totus infimus venter egregie cœrulescit. Alæ nigræ sunt, & earum extremitates laterales cœruleæ, ita ut totaliter cœruleæ appareant complicatæ, & sola extremitas nigra videatur. Initium alarum exterius etiam thalassinis pennis nitet, & cuique alæ superius in dorso, seu in extremitate superiori laterali flavæ pennæ sunt mixtæ. *Caudam* habet latam, sesquidigitum circiter longam, nigram pennis, sed quarum extremitates laterales cœruleæ sunt. Extremitas caudæ est nigra. Includitur caveæ, & clamat *zip*, *zip*, seu ut Rubrica Germanis Gympel. *Vescitur* farina & pane.

Secunda species: figura & magnitudine passeris nostratis. *Rostellum* habet ex flavo fuscum, latiusculum, in extremitate acutum, cujus inferior pars multo brevior superiore. *Ocellos* nigros. Totum *caput*, egregie miniatis tegitur pennis, totum reliquum corpus cum alis & cauda splendide nigris. *Crura* superiora albis pennis, & in latere exteriori maculam ablongam miniatam habent, quasi sanguine maculata. *Crura* inferiora & pedes cinerei sunt. In pedibus digiti quatuor more vulgari. *Cauda* brevis digitum longa, & alæ prope illius exortum desinunt.

CAPUT XIV.

Anhima. Pitangua guacu. Attinguacu camacu. Guira acangatara.

Anhima Brasiliensibus: Avis aquatica ex rapacium genere, major cygno. *Caput* habet haud magnum, Gallinaceo simile & rostro nigro: cujus superior pars paulo longior inferiori, & in extremitate deorsum incurvatum. *Oculos* pulchros, aureos, pupilla nigra, & exterius nigro circulo. In capite prope exortum rostri cornu gerit erectum, extremitate sua antrorsum versus incurvatum, paulo plus quam duos digitos longum, crasitiei chordæ majoris in Viola majore, rotundum quasi tornatum esset, coloris albicantis, seu ossei. Circum cornu plumellæ subtiles breves eriguntur albæ & nigræ. *Collum* habet plus septem digitis longum, reliquum corpus ad caudæ exortum fere sesquipedem. Alas amplissimas,utpote quarum plumarum longitudo sesquipedem superet. In cujusque alæ antica parte duo cornua recta triangulata ex ipso osse alæ enata obtinet, crassa minimi digiti apicem, & conicæ triangulatæ figuræ.Est autem quodque anteriorum digitum longum, posteriora paulo breviora coloris fusci. *Caudam* habet decem digitos longam,instar anserinæ latam. Crura superiora quatuor digitos longa, & quoad medietatem inferiorem pennis nuda: Inferiora quinque digitos longa, fere duos crassa. In quolibet pede quatuor digitos obtinet more Gallinarum dispositos, quorum medius trium anteriorum quatuor & semis digitos longus, reliqui duo, tres & semis: posterior autem fere duos. Quilibet unguem habet corniculatum nigrum, digitum longum, & in posterioribus digitis paulo longiorem. *Cute* fusca & squamosa teguntur & digiti, & crura nuda. *Capitis* vertex plumulis variegatus

gatus est albis & nigris: ad latera, in gutture & colli medietate superiori nigricat, inferior medietas colli & pectus variegantur albis, cinereis & nigris pennis. *Venter* inferior albas in totum habet pennas, ad latera sub alis, & in dorso sunt nigræ, sed quibus albæ hinc inde permiscentur. *Cauda* est nigra; *Alæ* etiam nigræ exceptis oris extremis (prope ossa) ubi ex albo flavescentibus pennis variegatæ sunt. Terribilem clamorem edit *vyhu, vyhu* vociferando. Nunquam sola invenitur, semper par, mas & fœmina junctim incedunt, & una mortua, altera à sepultura nunquam discedit. *Cornu* quod in capite gerit, remedium est contra venenum, si in vino per noctem infundatur. Idem remedium est contra suffocationem uteri, & in dfficili partu. Hæc quam descripsi, fœmina est; mas duplæ magnitudinis. *Nidum* suum facit è luto ad caudices arborum super terram, figura furni.

Pitangua Guacu Brasiliensibus, *Bemtere* Lusitanis, magnitudine æquat Sturnum. Rostrum habet crassum, latum, pyramidale, paulo plus digito longum, exerius acuminatum. *Collum* breve, quod sedens contrahit. *Corpus* fere duos & semis digitos longum. *Caudam* latiusculam, tres digitos longam, crura & pedes fuscos, quatuor digitos more vulgari. *Caput*, collum superius, totum dorsum, alæ & cauda coloris sunt è fusco nigricantis, pauxillo viridi admixto. *Collum* inferius, pectus, & infimus venter habent flavas pennas, superius autem juxta caput corollam (quasi monachicam) albi coloris. Sub gutture ad exortum rostri albicat. *Clamat* alta voce.

Quædam harum avium in summitate capitis maculam habent flavam, quædam ex parte luteam. Vocatur à Brasiliensibus Cuiriri, alias per omnia Pitanguaguacu similis.

Atinguacu Camacu Brasiliensibus: Avis Turdelæ fere magnitudine. *Caput* habet satis grossum, collum mediocriter longum; Corpus tres digitos longum: *Rostrum* paululum aduncum, coloris ex viridi & flavo mixti. *Oculos* sanguineos, pupilla nigra. *Crura* cinerea mediocris longitudinis, superius pennis vestita. In pedibus digitos quatuor, vulgari modo. *Caudam* longissimam nimirum novem digitos longam, decem circiter pennis constantem, quarum quædam inferiores sunt breviores superioribus. Totum caput, collum, dorsum, alæ, & cauda pennas habent brunnas seu fuligineas, quæ in cauda paulo saturatiores sunt reliquis. Extremitas cujuslibet pennæ caudæ semidigitum longa, alba est, & inter album & ruffum nigro umbrata. Guttur, pectus, & infimus venter ac superiora crura cinereis pennis vestiuntur. In capite longiusculas habet pennas, quas instar duorum cornuum potest surrigere. Elegans avis ob longitudinem caudæ.

Guira Acangatara Brasiliensibus. Avis picæ variæ magnitudine. *Rostrum* habet digitum longum, cujus superior pars paulum adunca, totum autem obscure flavescit. *Oculos* crystallinos, circulo fusco. *Collum* duos digitos longum, *Corpus* tres. *Cauda* longissima, nimirum octo digitos, constans octo pennis rectis. *Crura* superiora pennis vestita, & sesquidigitum longa, ut & inferiora. In pedibus digiti quatuor, more psittacorum, & quidem versus interiora sunt duo breviores, versus exteriora duo longiores in quolibet pede. Totum *caput* pennis vestitur, quæ in medio secundum longitudinem (proxime scapum) fuscæ, in lateribus flavescentes, ut crista. Collum & alæ è contrario pennas habent in medio flavescentes, & ad latera fuscas. Extremitas alarum fere plane fuscescit. Totus *venter*, dorsum, (exceptis alis) crura superiora, & exortus alarum, ad trium & semis digitorum longitudinem pennis constant ex albo pallide flavescentibus, reliquum caudæ fuscescit, extremitas autem albas oras habet. *Crura* inferiora, & pedes thalassini sunt coloris. In capite longiores pennæ in cristam eriguntur. Ingentem in sylvis excitat clamorem.

CAPUT XV.

Matuitui. Aracari. Anhinha. Ipecati apoa. Pullus gallinaceus. Innominatæ tres.

Matuitui Brasiliensibus, Avis sturni magnitudine. Brevi collo, pectore forti, cruribus brevibus, cauda duos & semis digitos longa. *Rostrum* habet rectum, forte, cujus superior pars paulum prominet acumine inclinato, cinnabrii coloris. Totum *caput*, collum superius, dorsum, alæ, & cauda constat pennis fuscis pallide flavo maculatis; apparentibus partim punctulatis, ut in Niso. Sub gutture flavas habet pennas. Pectus & venter albis vestiuntur, quæ fusco sunt punctulatæ. Crura obscure cinerescunt.

Aracari Brasiliensibus: Avis magnitudine picæ Martiæ. *Rostrum* habet quatuor digitos longum, sesqui latum, seu altum, tres & semis crassum, ubi crassissimum, paulum deorsum incurvatum, instar gladii Turcici, & in extremitate acutum, instar psittacini; estque superior pars paulo longior inferiori. *Rostrum* superius & inferius plus mediam partem ab extremitate numerando serratum dentibus: superior pars rostri major inferiore; est autem rostrum canum, levissimum, levius spongia,

gia, superius album, linea in summitate crassa nigra secundum longitudinem distinctum: Inferior tota est nigra; totum inseritur in caput triangulatum, & ubi insertio est linea triangulatim alba circumscriptum. *Linguam* habet quatuor digitos longam levissimam, aspectu plane pennam referentem, aut etiam plumata est & nigra, (si pennam habere lingua dici possit.) *Caput* non ita magnum habet, latum, compressum. *Oculos* magnos, pupilla nigra, circulo flavo, reliquas extremitates nigras. *Collum* haud longius Psittacino. *Corpus* à colli exortu ad caudam usque quinque circiter digitos longum. *Cauda* instar picæ latiuscula, & sex digitos, vel paulo plus longa. *Crura* & pedes nigricantes ex viridi, Psittacorum similes, duos digitos habent anterius, quorum unus longior altero, duos retro, itidem inæqualis longitudinis; ungues incurvati, fusci, seu nigri. Crurum superiorum longitudo duorum digitorum, inferiorum sesqui. Totum caput & collum usque ad initium pectoris nigras habet plumas, & ubi desinunt, circulariter finiuntur. *Pectus* vero & infimus venter totus eleganter flavis vestiuntur pennis, cum pavonino mixtis: Per Pectus autem transversim linea digitum lata sanguinei coloris ducta est ab uno latere usque ad alterum. Totum dorsum, alæ, cauda, & crura superiora vestiuntur pennis ex nigro viridicantibus, uti in nostratibus piscis color esse solet. Extremitas dorsi ante initium caudæ etiam sanguinei coloris, plus uno imperiali in circumferentia. *Alæ* desinunt ad exortum caudæ, & interius è cinereo sunt subfusci coloris. *Rostrum* interius est nigrum. Avis hæc quasi suum nomen profert, clamando acuto sono, sed non admodum clangoso *Aracari*.

ANHINGA Brasiliensibus Tupinambus Mergi aquatici species elegans, *corpus*, excepto collo, anatis domesticæ Europeæ habet magnitudine. *Rostrum* rectum, haud crassum, acutissimum, tres digitos longum, & per rostri medietatem anteriorem tam superius, quam inferius duplicem ordinem acutissimorum hamulorum retro versorum. *Caput* parvum, longiusculum, serpentini æmulum, paulo plus sesquidigito longum. *Ocellos* nigros, circulo aureo. *Collum* tenue, teres, pedem longum, corpus autem tantum septem digitos, crura brevia, superiora duos digitos longa, pennata, inferiora vix sesquidigitum; quatuor digitos, tres anterius versus, membranis junctos more anatum, aut corvi aquatici, quartus digitus brevior ad latus inferius extenditur, itidem membrana reliquis connexus; unguibus lunatis omnes acutissimis. *Caudam* latam, decem digitos longam, duodecim pennis constantem, alæ circa medietatem caudæ desinunt.

Rostrum gryseum est, & post exortum paulum flavescit. Caput totum & collum plumis subtilissimis tegitur ad tactum holosericum referentibus; Coloris in capite & collo superius ex gryseo subflavescentis: sub guture, & in collo inferius grysei coloris, ut pelles illæ (Berchfelle vocant) ex quibus mitræ fiunt muliebres, & ad tactum, & adspectum illius pellis pilos refert. Totum pectus, & infimus venter, & crura superiora plumis mollibus vestiuntur coloris argentei. Initium dorsi pennis fuscis, sed quarum quælibet in sui medio maculam habet oblongam ex albo pallide flavam, ita ut punctulatim appareat: reliquum dorsi nigras habet pennas. *Alas* obtinet longas, quarum initium totum ejusmodi brevibus pennis tegitur, uti initium dorsi, sequitur ordo mediam partem, id est, uno latere canarum, altero nigrarum: Remiges autem nigræ sunt. *Cauda* nigris splendentibus pennis constat, quarum extremitas grysea. *Crura* & pedes ex obscure flavescente grysei sunt coloris. Solertissima in capiendis piscibus: nam, more serpentum, contracto prius collo, ejaculatur rostrum in pisces, ac unguibus eos præhendit. *Carnem* illius comedi, sed haud melior est, quam caro Lari.

IPECATI APOA Brasiliensibus: *Pata* Lusitanis, id est, Anser, nobis Anas silvestris magnitudine anseris, octo vel novem mensium, figura plane ut nostrates anates. *Venter* & interior pars caudæ, collum totum cum capite pennas habet albas, dorsum usque ad collum, alæ, summitas capitis nigras, cui viriditas mixta, ut in nostrarum anatum collis. In collo & ventre albis pennis nigræ passim sunt insparsæ. In his differt à nostratibus, quod sit *primo* major: *secundo* rostrum anatum quidem, sed nigrum, & in extremitate aduncum. Tertio super rostrum cristam gerit carneam, crassam, latam & rotundam fere, nigram, albis maculis insignitam. *Cristæ* altitudo eadem; inter cristam & rostrum (in summitate nimirum rostri) foramen transversum magnitudine pisi est, ab utroq; latere conspicuum, quod narium vice fungitur. Quarto pedum & crurum color non ruber, sed è cinereo fuscus. *Carnem* multam & bonam habet, nam sæpissime comedi. *Reperitur* passim ad fluvios.

Alium habui per omnia similem priori, excepto, quod longiores illæ pennæ in alis, insigni brunno splendebant colore, puto marem hunc esse, alteram fœminam.

ANNOTATIO. Gesnerus pene similem dedit iconem sub nomine Anatis Indicæ, cujus picturam se à Cardano accepisse memorat. Sed color pennarum nonnihil differt ab Auctoris nostri descriptione.

PULLUS gallinaceus monstrosus, magnitudine pulli recens exclusi. *Caput* habebat

bebat anaticum, ſuperius tamen magis in acumen deſinens, *roſtrum* anaticum, latum, cujus ſuperior extremitas deorſum inflexa. *Ocellos* parvos, collum breve; *alas* parvulas juxta priora crura poſitas: quatuor crura gallinacea, carebat pectore, quippe eo loco, quo pectus eſſe debebat duo crura habens, quodlibet ſuperius tres quadrantes digiti longum, inferius quadrantem; & in ſingulis quatuor digitos gallinaceos. Poſteriora duo crura ejuſdem figuræ & longitudinis cum anterioribus mire poſita erant, ſiniſtrum quidem more naturali, dextrum vero in exortu ſuo ſiniſtro erat adnatum, & quaſi ſurſum vergebat, eo modo quaſi duo ſiniſtra crura fuiſſent, & unum dextrum loco ſiniſtri in exortu fuiſſet adglutinatum: atque ideo urypigio carebat, quia nullum intervallum inter crura hæc poſteriora, & caudæ loco ipſi ſiniſtro cruri exterius longiuſculi pili caneſcentes erant adnati. *Pedes* habebat gallinaceos, & digitos eodem modo diſpoſitos: ſed quilibet pes totus inverſo ordine poſitus erat, ita, ut inferior pars eſſet ſuperior, & ſuperior inferior, unguiculique etiam ſurſum non deorſum vergebant. Totum *caput*, collum, venter, alæ, dorſum, & ſuperiora crura non veſtiebantur pennis, ſed pilis nigris ſemidigitum longis, qui ſub ventre & gutture paululum caneſcebant. In ſumma, plane monſtroſus pullus. *Crura* inferiora & pedes fuſci coloris, uti & roſtrum, vitalia viſcera habebat gallinacea, ſed inordinate diſpoſita. *Cor magnum*. Vivebat cum excluderetur.

Avis (*cui Auctor nomen non adſcripſit*) magnitudine Alaudæ, figura Matuituy. *Roſtellum* habet rectum, nigrum: *Oculos* nigros; *crura* communia fuſca: *Caudam* latiuſculam, & alias longiorem. Totum *Caput* ſuperius, collum ſuperius, dorſum, alæ, & cauda, rufeſcentis ſunt coloris, ex rubro, umbra & albo mixti. Guttur, collum inferius, & infimus venter albi ſunt coloris. Per oculum utrumque à roſtro tranſverſim maculam habet oblongam fuſcam. Clamat *Gip, Gip*, ut junior gallo-pavus fere.

Avis (*cujus nomen Auctor non prodit*) magnitudine Patæ, & ejuſdem figuræ. *Roſtro* nigro, craſſiuſculo; *capite* nigro, *pectore* & ventre cano; dorſo, alis & cauda fuſceſcentibus, *cruribus* fuſcis. Clamat *Zip, Zip*, ut Paſſer.

Avis (*quam Auctor non nominat, ſed tantum admonet eſſe ſpeciem Curucui, de qua cap.* 12.) magnitudine Picæ fere. *Roſtrum* habet breve, craſſiuſculum, paulum deorſum incurvatum, gryſeum ſeu cinereum: *Oculos* nigros, circulo croceo; *Caput*, collum, dorſum ſuperius, & cauda ſuperius coloris nigri cum viridi cœruleo perſplendente, ut in chalybe polito: *Alæ* fuſcæ; Totum pectus & infimus venter egregii coloris miniati: *Cauda* inferius albas habet pennas, tranſverſim nigro ordine undatas. *Crura* brevia, fuſca ſunt; digitis quatuor, more Pſittacorum diſpoſitis. *Reperitur* hic & alia ARDEÆ ſpecies: tota alba, roſtro croceo, recto, acuto: Oculis nigris, circulo aureo, cruribus & pedibus nigris. *Roſtrum* habet quinque digitos longum, *collum* longiſſimum, nimirum quinque digitos ſupra pedem. *Corpus* ſeptem digitos longum, *caudam* quinque, cum qua alæ deſinunt. *Crura* ſuperiora octo digitos longa, & ex parte pennis veſtita, inferiora ſex digitos. *Digiti* pedum communi modo ſe habent, quorum medius anteriorum quatuor digitos longus, reliqui breviores, omnes unguibus lunatis præditi nigris.

DE
AVIBUS
AQUATICIS BRASILIANIS.

INter Aves marinas quæ in Braſilia reperiuntur, ſeptem ſunt notatu digniores.

Prima eſt QUIRATINGA grui magnitudine par, plumis candidis, roſtro prolixo atque acuto, crocei coloris; cruribus oblongis è rubro ſubflavis. Collum ipſius veſtitur plumulis tam ſubtilibus & elegantibus, ut cum ſtruthionum plumis certent.

Altera eſt CARIPIRA, quæ quod in binas partes bifurcatam caudam diſtinguat, interdum explicans interdum contrahens, ſartoriæ forcipis inſtar, Raboforcado ab Hiſpanis dicitur. Reperitur paſſim in utraque India. Plumas ejus quod longo tempore durent, ſagittis ſuis adhibent Barbari. Ximenes *adipem* ad cicatrices faciei delendas, & arthritidis dolores ſopiendos, ſingulare eſſe remedium narrat. Et ſibi donati alarum remigium ita ut volant diſtentum, amplius quam mortalis ullus diſtento utroque brachii poſſit complecti, occupaſſe ſpacium, addit. Non facile capitur, niſi forte in deſerta aliqua inſula, in qua pullos excludit. Nieremb. H. Exot. l. 10. c. 38. De Laet. Ind. Occid. l. 15. c. 13.

Tertia CALCAMAR columbæ eſt magnitudine ſed volandi neſcia. In fluctibus ova ponit & excludit; quos etiam alarum atque pedum remigio ſecat pervelociter. Malacia & pluviis imminentibus tanto numero naves circumfluitant, ut à nautis faſtidiantur.

Quartam AYAYAM nominant, picæ magnitudine, longo roſtro cochlearis inſtar, plumis candidis rubris maculis eleganter ſuffuſis, ſingulari in piſcibus capiendis induſtria.

CARACURA eſt quinta, exili corpore, ſubcinerei coloris, pulchris oculis, iride eleganter rubente, ita vocalis, ut majoris longe molis quis opinaretur. Ante ſolis

lis forte ortum & sub occasum auditur, certo, ut volunt, serenitatis futuræ indicio.

Sexta est GUARA, picæ magnitudine, oblongo rostro, & anteriore parte recurvo, longis pedibus. Primum exclusa nigricat, deinde evadit cinerea; ubi autem volare incipit egregie candicat, sensim autem rubescit, donec ætate plumæ illius colorem induunt purpuræ æmulum, quem ad senectam usque retinent. Victitant piscibus, carnibus, & aliis eduliis semper aqua temperatis. Pariunt quoque subtectis. Gregatim volant, & soli expositæ pulcherrimum præbent spectaculum. Ex plumis diademata & alia ornamenta à barbaris conficiuntur.

Ultima est GUIRATEONTEON quasi dicas avem sæpius morientem & rursus resurgentem. Epilepsiæ enim obnoxia est admodum; alioquin candidis & pulcherrimis plumis vestita.

APPENDIX.

De Avibus Fabulosis.

CAPUT I.

De Gryphibus & Harpiis.

PLacet & de Fabulosis aliquid adnectere, ne & in hisce quicquam nobis desideretur. Præcedat Gryps sue GRYPHUS, cujus nomine major forte Aquila, ut sane in Oriente & Septentrione majora nostris animalia gigni experientia compertum est, venire potest. Ejus *formam* si spectes, fingitur esse quadrupes, antica parte, seu capite; alis, rostro, & pedibus aquilam referens; postica leonem. *Magnitudinem* alii Leonis, alii lupi tribuunt. Mandevillius octies Leone majorem reliquit. Dorsum pennis integitur nigris, anterior pars rubris, alæ candidis. Montes *Riphæos* seu Hyperboreos, haud procul ab ipso Aquilonis exortu incolunt; sed & apud Indos & Bactrianos inveniuntur.

Philostr. l. 3. de vita Apollonii. Ælian. l. 5. c. 27. Apuleii. l. 11. Milesiac. Ælian. l. 4. c. 27.

Nidos ex auro quod effodere construunt, & ova duo Aquilinis majora duriora, calidiora & ficciora, ponunt. *Volatum* avium par viarum ipsis Philostratus tribuit. Non enim pennatæ, inquit, sunt, sed rubra pellicula alarum costæ tanquam digiti connectuntur. Dicuntur aurum in Scythia Asiatica custodire, ideo inter ipsos & Arimaspos internecinum vigere odium. Tractat de eo Ælianus, & quomodo aurum illud auferant incolæ describit, sed & equis peculiariter infestos esse rumor est. Videtur huc M. Pauli Veneti avis RUC dicta pertinere, aquilæ effigie, sed magnitudine immensa. Visitur certis anni temporibus in insulis ultra Madagascar sitis, tanti roboris ut sola, sine aliquo adminiculo elephantem capiat, & in sublime raptum rursum ad terram labi sinat, quo carnibus ejus vescatur. Plæræque alarum pennæ passus XII. sunt longæ, ea crassitie, quæ longitudinis mensuræ conveniat. Fides sit penes Authorem. Navigationes & præteriti & hujus seculi, omnino de tali ave tacent.

Barthol. Anglic. l. 19. c. 94. Philostr. l. 3. de vita Apollonii. Solin. c. 25. Polyhist. Ælianus. l. 4. c. 27. M. Paul. l. 3. c. 40.

HARPYIS nomen à rapacitate inditum. Ex Electoo Oceani filia genitas Hesiodus prodit. Ponti & Terræ filiæ aliis dicuntur. Tres fuisse Virgilius dicit, Ocypeten, Aëllo, & Celano. Hyginus Alopen Acheloën & Ocypeten appellavit; Homerus quartam nomine, Thyellam addidisse creditur. De forma sic Virgilius.

In Theonid

Virginei volucrum vultus, fœdissima ventris
Proluvies, uncæque manus, & pallida semper
Ora fame, &c.

Virg. l. 3. Æneid.

Collocantur in Strophalidibus insulis. Apollonius fugatas conjecisse se in specie, qui in Creta sub Arginunte visebantur, tradit. De ipsarum rapacitate, ingluvie, & fœditate vide Valerium Flaccum, Virgilium, & alios.

Ovid. l. 13. Metamorph. Val. l. 4. Argonaut. Virg. l. 3. Æneid

CAPUT II.

De Stymphalidibus, Sirenibus & Seleucidibus avibus.

STymphalidibus, à Stymphala palude nomen datum est. *Magnitudine* grues æquant. Ibibus cætera sunt simillimæ, rostra tamen, ejusdem nempe duritiei, ut hominum scuta perforare, firmiora habent, & non ut Ibes obliqua. Plinius eas cirrhatas facere videtur. Marinas eas Isidorus facit. Apollonius circa Aretiadem insulam collocat. Timagenes & Pisander in Scynthiam avolasse tradit. Pausanias Arabiæ quoque deserta incoluisse ait. *Vescebantur* humana carne. Hercules eas ex Stymphalide palude abegit, seu crepitaculi ærei sonitu, sed quod multas sagittis confecisset.

Pausan. in Arcad. Plin. l. 11. c. 37. Isid. l. 12. Origin.

SIRENES qua forma fuerint, non convenit inter Authores. Alii eas superiori parte virginis formam intulisse, inferiore in piscis caudam desiisse: alii infera aviciam speciem habuisse fabulantur. Nonnulli in superioribus speciem passerum, in inferioribus mulierum eis tribuunt. Boccatius pedes gallinaceos assignat. Eustathius vero à Venere, quod virgineam sibi delegissent vitam, in aves transformatas tradit. Bina sunt quibusdam, *Aglaopheme* nempe & *Thelxiepeja*: tres alias *Parthenope*, *Leucosia*, & *Ligia*. Sunt qui quatuor & quinque fuisse fingunt. Sed nec de eorum ortu eadem traduntur. Quidam è sanguine è cornu Acheloi destillante natas volant. Nonnulli ex congressu ejus cum Musarum aliqua, de Venere superius diximus. *Habitavere* primum juxta Pelorum Siciliæ promontorium, postea in Capreis. Plinius Surrentum

Ælian. l. 17 de Anim. c. 23.

tum Campaniæ oppidum, una cum promontorio Minervæ, earundem sedem fuisse scribit. Finguntur tam suavem harmoniam voce, tibiis, & lyra edidisse, ut & mare & ventos mulcerent. Cantu vero suo navigantes occidisse passim apud diversos Poëtas legere est. De eorum cum Ulysse colloquio vide apud Ciceronem carmen.

Cicer. l. 5. de finib.

SELEUCIDES aves vocantur, quarum adventum Casii montis incolæ, locustis fruges eorum vastantibus, à Jove precibus impetrant nec unde veniant, quove abeant, compertum, nunquam conspectæ, nisi cum præsidio earum indigetur. Voracitatem eis antiquitas tribuit. Ingestas locustas nullo negocio per alvum excernebant.

Plin. l. 10. c. 27.

CAPUT III.

De Phœnice, Cinnamomo & Semenda.

Herodot. Hist. l. 2.

PHOENIX fabulosa est avis. Herodotus nonnisi pictum se vidisse testatur. Plinius unum in toto orbe, nec visum magnopere scribit. In ejus descriptione variant Authores. Herodotus non tantum ei Aquilæ magnitudinem tribuit, sed & toto etiam habitu eidem similem facit. Alii Pavone majorem scribunt. Herodoto pennæ rubore perfunduntur. Plinio vero & Solino circa collum auri fulgore micant. Cætera purpureus dicitur, cœruleam roseis maculam pennis distinguentibus cristis, faciem, fauces caputque plumeo apice cohonestante. Idem Claudianus, Baptista Mantuanus & Lactantius produnt.

Plin. H. N. lib.

Tzetz. l. 5. Hist. Chil. 6.

Locum ipsi quidam Arabiam assignant. alii Heliopoli civitate Ægypti primo visum reliquere. Quidam sub æquinoctiali ad Orientem & Meridiem reperiri scribunt. Claudianus, & Lactantius inaccessa loca habitare cecinerunt.

Locus. Amb. l. 5. Hexam. c. 23. Plin. H. N. l. 10. c. 2. Solin. Polyh. Tacit. l. 14. Anim.

Nec de *victu* convenit. Plinius primum atque diligentissimum togatorum. Manilium de eo prodidisse author est, neminem extitisse, qui viderit vescentem, quidam rore victitare dixerant. Ovidius thuris lacrymis & succo amomi vivere scribit. *De Nidificatione* ejus & in parentem amore ita Tacitus: *Confecto annorum numero ubi mors propinquat; suis in terris struere nidum, eique vim genitalem adfundere, ex qua fœtum oriri, & primam adulto curam sepeliendi patris, neque id temere, sed sublato myrrhæ pondere, tentatoque perlongum iter ubi par oneri, par meatui sit, subire patrium corpus, inque solis aram perferre atque adolere.* Idem Herodotus, ex quo ille desumsisse videtur.

Victus. Athenæ. l. 14. Dipn. *Partus.* Tacit. lib. 14. Annal.

Annorum illorum numerus varie definitur. Maxime vulgatum quingentorum spacium, sunt qui asseverent mille quadringentos sexaginta unum interjici. Plinio sexcenti sexaginta placent; Philostrato sexcenti, Herodoto, Solino, Melæ quingenti quadraginta. Alberto trecenti quinquaginta; Chæremoni Ægyptio, sex supra septem mille. *De terris* quoque variatur. Jarchas Indus apud Philostratum prope Nilum assignat. Alii in Æthiopia, ut Chæremon Ægyptius, & Orus Apollo. Alii in Phœnicia, ut Lactantius.

Ætas.

Nido materia aromata, Cinnamonum, Cassia, thurisque surculi. Ubi illum conscendit, solaribus sese exponit radiis, alarumque continua ventilatione ignem excitare fingitur: sic se cremat. Ex cremato novum oriri pullum convenit inter omnes; quomodo vero id fiat, ambigitur. Plinius ceu vermiculum ex ossibus & medullis veteris Phœnicis primo procreari, ex eo pullum nasci scribit. Philostratus nulla vel ossium vel medullarum mentione facta, ex cinere vermem, ex verme novam alitem generari nugatur. Oppianus ex cinere pullum exoriri refert. Orus ex effuso è patris vulnere, quod sponte sibi nimia ad terram allisione infligit, sanguine procreari affirmat. *Sexum* illi nullum attribuit antiquitas, sed inter vitæ remedia reposuit. Nam Plutarchus cerebrum ejus dulce esse tradit, nescio à quo gustatum; & Plinius inter prima à Magis ex cinere ejus nidoque medicinas proditas esse scribit. Heliogabalus in conviviis Phœnicem promittebat, aut M. auri libras pro eo.

Partus.

Plut. l. de sanit. tuenda.

CINNAMOMUS seu Cinnamologus, avis hactenus nobis incognita est. Herodotus grandem esse dixit. Vicentius Bellunensis passere aliquanto majorem, coloris partim flavi, partim cœrulei, rostri longi ad flavum vergentis scripsit.

Herodot. in Euterpe.

Locus ipsi ab Antiquis in Arabia assignatur. Dyonisius Periegetes terram ignorari una cum Herodoto memorat. Albertus in Æthiopia eum locat.

Albertus l. 23. da Animal.

Nidum ponit seu in excelsissimis arboribus, earumque ramis, seu in montium præruptis, illumque ex cinnamomi surculis exstructum. Aromate hoc cum potiri Arabes volunt, boum, asinorumque defunctorum membra minutatim concisa, juxta nidos ponunt, & abscedunt. Frustra aves in nidos comportant, quibus sustinendis illi impares decidunt, & ab incolis colliguntur.

De SEMENDA non est quod dicam. Multa quidem sed parum verisimilia de illa Indica commentaria produnt. *Caput* ipsius, quod esse putabat, quod Aldrovandus in Musæo Ducis Florentini vidit, erat curvum, & valde crassum, colore in anteriore parte albicante, in posteriore purpureo obscuro, figura ovali. *Rostrum* habebat palmum longum, admodum acutum, intus quidem cavum, sed sine tribus illis fistulis, quibus musicam harmoniam à Semenda edi, quidam fabulati sunt.

Aldrovandus Ornithol. l. 12. c. 28.

MAN-

MANTISSA DE AVIBUS Exoticis ad nostrates accedentibus.

I. *De Aquilis.*

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c.30. & 31.

AD Aquilas pertinent *Itzquauhtli & Tlacoquauhtli* Indorum, nec non Leonis Africani *Ners*. Venustum illud aquilæ genus, & insignito capite regium. Rostro est ad radicem luteo, deinde vero nigro, nigris unguibus, pedibus pallidis, cruribus ventreque è nigro & candido permixtis; collo fulvo, dorso & cauda nigris ac fuscis, corona cristave nigra. Magnitudinem circiter æquat vulgaris arietis, & vel ferocium audaciam animalium, adeo ut homines etiam ipsos, postquam cicurata est, levi ex causa aggrediatur & involet: mitescit tamen, & aucupio non minus ac reliqui accipitres, quorum genus videtur, idonea est, atque inservire solet. Avis digna quæ à Regiis aucupibus alatur ac circumferatur. Vilior est tlacoquauhtli, seu aquila virgæ: frigidas amat plagas: asturis magnitudine, fusca & cinerea, rapax avicularum, murium, lacertarum, colotorum, quibus vescitur. De *Nesir* suo ita Leo Africanus: Avis est omnium earum, quæ in Africa reperiuntur, maxima, grue procerior, crassiorque, prædita rostro, collo & cruribus: adeo sublime volat, ut oculorum aciem effugiat, & conspecto alicujus animalis cadavere, supra terram jacente, illico in illud irruat. Raro sola, sed gregatim volare solet. Longæva est, nam pleræque conspectæ sunt calvo & deplumi capite, tanquam vulsæ fuissent capitis pennæ: inde colligere licet, præ nimio senio pennarum defluvium pati: ea de causa suos nidos veluti recenter natæ repetunt, unde à suis pullis educantur. *Coronatæ* in provincia Chiapæ habentur, ut apud de Laet in Novo orbe habemus.

Leo African. Africæ l. ult.

II. *De Noctuis.*

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c.39. & 40.

EXoticum Oti genus *talchicuatli* videtur. Cornuta avis est sive auriculata, parva corpore, resima, rostro brevi, nigra lumine, lutea erubescens iride, fusca & cinerea plumis usque ad crura, atra & incurva unguibus. Cetera natura similis nostrati Oto. Apud eosdem Americanos *Tecoletl* genus est bubonis auriti, spectaculo dignum, nigro & fusco colore variegatur, huic oculi magni & aurei.

III. *De Struthio-Camelo.*

De Laet Orbis Novi lib. 16. c. 14.

SPecies quædam *Struthiocamelorum* in Insula Maragnana invenitur. Proceritate staturam humanam superant, & maximæ sunt velocitatis. Magis supra terram feruntur quam volant. Barbari *yandeu* vocant.

IV. *De Psittacis.*

PLacet hic quædam de Psittacis ex *Hernando*, *Ximene*, *Clusio & Nierembergio* adjicere. Ille primus ita scribit, de *Tozneне*: Psittaci id genus, viridi & luteo colore micat, oculi rubeo, rostrum vero candenti & nigro, fusco pede, sed in candidum inclinante. Propensius est, aptiusque ad sermones humanos exprimendos cæteris, ac frequentius apud Hispanos. Alterum genus *Cocho* vocant viridi colore, rubro & candenti capite, ac minoris molis; quod loquax est, nec admodum dissimile præcedenti, etsi sono distet. Hos Psittacos vocant Hispani catherinas. Tertium *Quilitoton*, tinctum virore, talandriæ vocatæ, aut galeritæ non cristatæ magnitudine. Frontem candida macula insignitum, rostro candido & nigris pedibus. Humanas voces imitatur, & gregatim cum congeneribus volat, cum reliqui compares tantum reperiantur. Omnes vero in excelsis arboribus nidificant. Primum de quo diximus genus, certas statasque arbores, quas nunquam deserat, eligit: quæ cum in hæredes transeant, dominis illarum haud sunt parum utiles. Sunt & quas Haitini *Quacamayas* vocant, Mexicenses vero *Alo*. Totæ rubeæ, præter humeros & caudam, quæ cyanea sunt, & gallinæ cortalis nostræ circiter magnitudine, rostro magno candenti & resimo, pedibus nigris, ac carne similiter nigra, ex quibus nonnullæ offenduntur, quæ sermonem humanum doctæ æmulentur, rustice tamen & incondite: filiosque suos more aliarum avium domesticarum educent in domibus ubi aluntur. Offendas & *alios* virore diluto tinctos, nigrante rostro pedibusque, humeris & cauda virore tinctis

exaturato, nec præfatis minores. Vivunt hi juxta montium cacumina, excelsasque pinus. Acclamant vehementer, volantque bini. Sunt & montani incondita forma, qui non cicurantur aut aluntur domi. Nullius eorum caro est edulis, nam & atra est, & gustus injucundi. Omnibus est commune, utramque maxillam movere, quod nulli aliorum contingit animalium. Sunt & alia genera, de quibus alii Auctores latius.

Ximenes sic habet de Hispaniola loquens. Innumeri sunt Psittaci virides cum purpureis maculis, quorum *tria* in hac insula *genera*, *majores*, *mediocres*, *minimi*. *Majores* ab Indis vocantur Higuaræ. Hi in eo distant ab aliis reliquarum insularum, quod maculam albam supra rostrum gestent, non viridem aut miniatam. Valde locutuleiæ sunt hæ higuaræ, si humanos doceantur sermones. *Minores* vocantur *xaxavis*, & viridiores sunt, à paucisque interstinguuntur miniatis plumis. Hi inquieti & turbulenti, mordaciores, iracundiores, & garruli, licet rudes humanis loqui vocibus, quas nunquam discunt. Decem ex his invadunt & fugant centum higuararum. Nulla inter hos pax. Diversis gregibus pervolant quacunque pervadant, garriunt. Higuaræ integriorem & corpulentiorem edunt sonum, xaxavis acutiorem & tenuiorem: & licet ignari humanis vocibus loqui, placent tamen in caulis assiduo garritu & inquietudine. *Tertia species minimorum* est, nec excedunt passeres mole, viridesque sunt. Hi silent, & pacatiores sunt: viror dumtaxat in illis placet.

Clusii Historia hæc est. Inter Neotericos autem, nemo mea opinione exactius & diligentius de hoc avium genere commentatus est quam Ulysses Aldrovandus Bononiensis, qui totum librum 40. Tomi primi Ornithologiæ suæ ei dicavit: Ille enim Philosophica methodo tradidit quicquid ad Psittacorum historiam pertinere potest, & quatuordecim diversas eorum species describit, tredecim vero icones exhibet, quarum duo priores maximæ sunt, & corvum magnitudine superant; tertia & quarta columbæ sunt magnitudine; quinta, sexta, septima, octava, nona, & decima mediocris sunt magnitudinis, caudamque brevem habent, saltem non adeo longam, ut tres subsequentes, quæ longiore cauda sunt præditæ: decimaquarta brevem etiam habet caudam. Priorem illam elegantem, quæ Pectoris & ventris pennas flavas habet, tum & eas quæ alas dorsumque tegunt, tum etiam eas quæ in cauda cœruleas, non semel videre memini, & iconem habeo vivis coloribus expressam, atque illam ipsam esse arbitror, quam Joannes Lerius cap. XI. Historiæ suæ Americanæ, Canide à Brasilianis appellari scribit. Alteram speciem etiam videre memini in arce Cæsaris Ebersdorfiana ad Danubium sita infra Viennam, tum etiam Lugduni Batavorum apud Sionem Lucium Danistam binas aves ejus generis, quas postea Magno Duci Moscovitarum dono mittebat. Reliquæ vero species, (præter tertiam quæ illi alba cristata est, & decimam quartam, quæ erythrochloros, etiamque cristata) mihi etiam conspectæ, dum plerumque aliæ ab ipso non descriptæ, tam breviore cauda præditæ, & majuscula corporis mole, quam minoris generis, quæ longiores caudæ pennas habent, & collum velut torque rubro atque atro ornatum. Humana verba exacte exprimere solitæ: quibus similem unam habuit nobilissimus vir Philippus Marnixius Sanct-Aldegondius, quam sæpe cacchinum humano more extollere audivi, cum ab adstantibus Gallico sermone compellaretur hoc modo. Riez perroquet, riez; id est: Ride psittace, ride. Sed quod magis mirum, Gallico sermone etiam subjiciebat illico, tanquam ratione prædita, haud dubite tamen ita edocta. Ole grand sot qui me faict rire, hoc est. O magnum fatuum, qui me ad ridendum provocat Illaque verba iterum ac tertio repetere solebat. Sed inter reliquas unam; psittacis primæ speciei magnitudine æqualem, apud. Illustrissimam Dominam Mariam de Brimem, Ducem Croyam & Areschotensem felicissimæ memoriæ, priusquam ex Hollandia excederet, cui sane parem in coloris pennarum varietate & elegantia videre non memini. Et enim licet omnes fere pennæ corpus tegentes rubro colore essent infectæ, caudæ tamen pennæ, quæ valde prolixæ, partim rubræ erant, partim cœruleæ; at quæ in dorso & alis versicolores ex flavo, rubro & viridi, quibus cœruleus color etiam permixtus. Caput circum oculos albi coloris erat, sinuosisque lineis nigris, quemadmodum caudæ caput, distinctum erat. Psittacum, qui similis esset, apud nullum Auctorem descriptum memini. Ea porro avis Annam Illustrissimæ Ducis neptem, nunc Comitem Mergensem & Dominam de Grosbetee, adeo diligebat, ut quocunque per conclave spatiaretur, illam subsequeretur, nec quemquam vestem ejus attingere conspiceret, quin morsu illum appeteret, ita zelotypia quadam laborare videbatur. Ceterum psittacus ille majoris generis, quem Lerius capite supra memorato à Brasilianis *Arat* vocari scribit, valde elegans etiam esse debet: nam alarum remiges pennas, & caudæ, quæ sesquipedalis longitudinis, media ex parte coccinei coloris esse refert, altera prorsus elegantis cyanei tubo seu nervo, qui medias pennas per longitudinem secat, diversos illos colores distinguente, reliquas

vero

vero totius corporis pennas prorsus cœruleo colore tinctas esse. Addit utrumque genus illud majorum psittacorum. Arat videlicet & Canide, magna esse in æstimatione apud Brasilianos, quia illorum pennas ter quaterve in anno vellunt, ad vestem, pileos, clypeos & aulæa conficiendum, tametsi domesticum non sit, quia tamen in vastis arboribus medios vicos occupantibus frequentius versari solet quam in silvis. Præter binos illos ingentes, idem Lerius tria aut quatuor Psittacorum genera apud Brasilianos inveniri ait: *Primum* videlicet etiam majusculorum, & crassiore corporis mole præditorum cui *Aicurous* nomen indunt Brasiliani Tououpinamboutii, caput ornatum habens versicoloribus, flavo, rubro, & violaceo extremis alis sua verubentibus, & caudæ pennis oblongis & flavis, reliquo corpore prorsus viridi: hoc genus rarissime ad exteros transferri, nullum tamen facilius & perfectius edoceri ad humana verba pronuntianda, quam istud. Addit etiam, Brasilianam quandam mulierem in pago, binis milliaribus ab Insula in qua ipse cum aliis Gallis habitabat, distante, similem psittacum in deliciis habuisse, qui eo intellectu & ratione præditus videbatur, ut comprehendere & discernere posset, quidquid ipsa diceret quæ illum educaverat. Nam cum, inquit, animi recreandi gratia, in illum pagum profecti, ante illius mulieris ædes interdum transiremus, compellare nos ipsa solebat his verbis: Vultis mihi pectinem dare vel speculum, & illico efficiam ut meus psittacus coram vobis cantet & saltet? Si ejus petitioni annuebamus, simul ac quædam verba avi pronunciaverat, psittacus non modo in pertica, cui insidebat, saltare incipiebat, sed etiam garrire, sibilos edere, & Brasiliorum ad pugnam sese parantium vociferationes imitari. Breviter, quando in ejus heræ mentem veniebat ut diceret, Cane, canebat; Salta, saltabat; sin vero ægre ferens, se quod petierat non impetrasse, paullo acerbius avi diceret, Auge, hoc est. Sile, immobilis silebat, nec ulla ratione eum ad linguam aut pedes movendum excitare poteramus. *Secundum genus Marganas* à Brasilianis appellatur, quale est eorum psittacorum, qui in Europam inferri solent, nec magni apud illos pretii, propter abundantiam non vero minus istic frequentes sunt, quam apud nos columbæ. *Psittaci tertii generis*, ab ipsis *Touis*, appellati, majores non sunt sturno, & universum corpus tectum habent pennis impense virentibus, caudæ vero pennæ, quæ valdæ longæ, flavum colorem admixtum habent. Illud etiam addebat se observasse, psittacos illius regionis nidos ex arborum ramis propendentes non construere, ut topographicis suis tabellis quidam persuadere conantur: at in arborum cavis, eosque orbiculari forma, satisque duros ac firmos. Ceterum cum sub extremum annum Christi millesimum quingentesimum sexagesimum quartum esse Olyssipone apud Sebaldum Linsium Germanum Ulmensem, memini filium ipsius Rodericum ex Fernambuco Brasilianorum, ubi commorabatur, eo appellere & navem mercibus onustam advehere, in qua etiam aliquod mancipia, & nonnulli psittaci quartæ speciei ab Aldrovando descriptæ, atque alii etiam minores, sturni magnitudinem non excedentes, prorsus viridis coloris pennis tecti, sed omnes brevi cauda præditi, & albo rostro: idque genus valde frugibus noxium referabat. Eos in itinere maizi granis alueret, cujus multas spicas eum adhuc habere observabam. In *secunda navigatione*, quam Batavi in Indiam instituerunt Orientalem, in Java vicinisque quibusdam Insulis psittacos observabant longe illis elegantiores, quos è Brasilia advehere solent, eosque à Lusitanis, qui in Java & Moluccis versabantur, noyras appellari intelligebant: & illos quidem corporis mola non valde magnos, sed adeo elegantis coloris, ut venustiores depingi non posse existimarent. Pectus enim & ventrem pennæ rubri coloris floridi splendentisque tegebant, dorsum aurei coloris pennæ, alas vero viridis & cærulei commixtorum colorum pennæ ornabant, sub alis suave rubens color splendebat. Valde autem ingens erat istic illarum avium pretium, ut non minoris æstimarentur, quam octo aut decem thaleris Germanicis. Linscotius scribit, Lusitanos sæpius periculum fecisse, an Olyssiponem transferre vivum aliquem possent, sed nunquam voti compotes factos fuisse, quod nimis tenelli & delicatuli sint: Batavi tamen eam Industriam adhibuerunt, ut unum vivum Amsteldamum usque retulerint, qui tametsi non esset è selectissimis, centum tamen & septuaginta florenis ejus Provinciæ, hoc est, paulo pluris quam septuaginta thaleris venundari potuit, quemadmodum in diario illius navigationis adnotatum comperio. Is in itinere pleraque verba Hollandica, quæ à nautis audiverat, pronunciare didicerat, adeoque cicurem ipsum ejus herus reddiderat, ut rostrum in os & aures ejus insereret sine noxa, pilosque barbæ ipsius componeret; at si quis alius manum admovere vellet, illico morsu illam appetebat, haud secus quam canis quispiam. Anno porro Christi quinto supra millesimum & sexcentesimum mittebat mihi Jacobus Plateau psittaci cujusdam iconem vivis coloribus expressam, cui cum similem hactenus non viderim, neque apud quempiam adscri-

ptum meminerim, in hoc Auctario ad Exoticorum historiam typis jam expressam adjunctam volui. Eum autem se plus quam biennio aluisse scribebat, columbæque esse magnitudine: caput illud habere pæne instar accipitris, ejuscemodi nempe coloris pennis tectum, ardentes oculos. Collum & pectus versicolores pennæ obsidebant: quas, cum irascebatur, aut molestiam aliquis ipsi crearet, admoto ad caveam, qua conclusus erat, aliquo animali, surrigebat, ut cristatus quodammodo videretur. Erant autem illæ rubescentis coloris, & extima parte cœrulei elegantissimi. Ventris pennæ similis fere erant coloris, fusco tamen insuper suffusæ colore. Dorsi pennæ virides & alarum remiges pennæ sub cœruleæ: cauda frequentibus pennis viridibus, sed non longis constabat. Prætermittere nequivi, quin psittaci pusillum, genus ex Æthiopia locisque Manicongo vicinis, proximis his annis à Batavis naucleris allatum, simul & maris iionem, (fœmina vero multo est elegantior, utriusque enim sexus allatus) Lectoris oculis proponerem. Corpusculi moles fringillæ magnitudinem æquabat, hoc est, duarum unciarum cum semisse longitudinem habebat ab infimo collo ad uropygium usque. Omnes pennulæ corpusculum tegentes viridis erant coloris, sed in quibus manifestum apparebat discrimen: nam quæ in dorso saturatiores erant, quæ in ventre dilutiores. Remiges alarum pennæ trium unciarum longitudinem habebant: & tametsi prona parte, eo videlicet latere quo brevioribus villis erant præditæ, quoque sese invicem tegebant, viridi saturo colore essent tinctæ altero tamen, quod longiores villos habebat, & tota supina parte fusci erant. Caudæ pennæ elegantissimæ erant & pæne binas uncias longæ, paulo minus semiuncia latæ, colore ea parte, qua uropygio infixæ, viridi cum flavo permixto tinctæ, deinde rubro eleganti, demum nigro, postremo viridi: & tres isti postremi colores ab invicem distincti, veluti in quorumdam psittacorum viridium, majore corporis mole præditorum, caudæ pennis videre est: istæ autem vix conspiciebantur, nisi cum caudam explicaret, quia ab aliis ejusdem longitudinis tegebantur, quæ prorsus virides. Collum breve & crassiusculum: plumulæ caput tegentes breves admodum & virides præter eas quæ verticem supra rostrum, quæque totum guttur tegebant; nam illæ rubrum, elegantem & floridum colorum habebant. De mare loquor, quia fœminæ pennulæ dilutius rubebant, neque tam amplum spatium occupabant, quam in mare. Oculi erant nigerrimi: rostrum crassum & firmum, superna pars adunca & mucronata, ut in reliquis psittacorum generibus Ejus color subrubens, crura brevia semunciæ longitudinem vix æquabant, cinerea ceique coloris squamis erant tecta, ut aliorum vulgarium psittacorum pedes, iique in quatuor digitos divisi, quorum bini anteriores & imparis longitudinis, bini posteriores & illi etiam impares, brevioribus quidem articulis duobus præditi, hi interni; longioribus autem tribus, & hi externi. Ungues albi & satis longi. Valde exilem habere vocem, & dumtaxat pipire observabam. Gaudet Consortio. Cum edebat, altero pede cibum non tenebat ut alii psittaci, sed rostro carptim cibum arripiebat. Cibus autem magna ex parte phalaridis semen: illo enim libentius vesci observabam, quam ullo alio seminis genere. Mihi autem quidam conspecti sunt adeo edocti, ut panem aqua tinctum carptim morlicando ederent. Potus est aqua. Illud præterea in hac avicula animadvertebam, quod fœmellæ senescentes vix edere volebant, nisi cibum jam à mare carptum, & aliquamdiu in prolobo retentum, & quasi coctum suo rostro reciperent, ut columbarum pulli à matre ali solent.

Apud Nierembergium de Guacamayan hæc leges. *Guacamayan* genus psittaci est pulcherrimi, qui cum pueris ludit. Incompositæ formæ est, solo vestitu in pretio habetur, neque prætermittenda industria & mirificus instinctus hujus alitis. In Potosi quidam psittacus, quem lorum vocant, admirandi ingenii. Vocabat Indos occursantes patriæ suæ nomine Colla, leuca, Huayru, Quechua, &c. quasi qui ipsorum mores & vestimenti ritus dignosceret. Dissimulatam Indam nobiliori natu & pæne Regio dignovit. Cum vidisset illam, dixit: Huayru, Huayru, Huayru. Ignobilior ista natio est, quam illa cujus generis se simularet fæmina. Finxerat se Pallam è Regia stirpe. Matrona partim pudens, partim irata, sputo & maledicto avem affecit. Hispali etiam alius psittacus agnovit Medicum indignum nomine & arte; quem, quoties cunque occurrebat, convitiis variis proscindebat è fenestra, donec lite impetravit Medicus ne suspenderetur ibi. Alius Psittacus tabernarii vinarii solitus audire illum domi querentem vinum non vendi, quod acetum esset. Didicit hæc verba, atque ad januam suspensus garriebat repetito præconio, Acetum est. Acetum est, quod facile fuit ementibus credere: donec herus madefaciens (aquam enim odio habent hæ aves) & castigans psittacum dictavit, Optimum merum, Optimum merum, quod psittacos sic animadversus didicit, & postea ad januam idemtidem publicabat, optimum merum esse. Multi psittacorum simplicissimi, ut ad crocitantem psittacum ex arbore, in cujus

Nieremb. Hist. Exot. c. 63. & 64.

cujus ramis auceps latet, multitudo ingens convolitet, capique facile patiantur: nil enim viso aucupe terrentur, sed ut laqueo trahantur ad collum conjecto expectant, nec aufugiunt uno captato, & in mantica, qua præcinctus est Venator ipsis cernentibus reposito. Psittaci faciem universim exprimit, quem quoque cantu ad amussim æmulatur *Noyra*, quæ ex Moluccanis Insulis in Indiam importatur, pennis tamen rubris crebrioribus vestita est. Illarum una viginti aut triginta pardavis in India vænit, quæ postquam cum psittacis & aspectus amœnitatem, & garritus jucunditatem communem habeant, hoc sibi peculiare quoque vendicant, quod educatorum suorum, aut alias quoque adstantium capita & barbas, ut & aures dentesque linguis suis blande defricent aut allingant, quas partes studiose quasi ad vivum emungunt, & emundant, adeo ut illarum altoribus ex his gesticulamentis oblectationis emergat haud parum. Taceo, quod acutius attendenti coloris jucunda varietate psittacos haud leviter exsuperare videantur.

V. De Picis.

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. cap. 48. 49.

PRæter enumeratas Picorum species dantur adhuc apud Americanos duo Pice nempe *Salutiferi* & *Imbrifæti*. Ille *Heuhquecholtototl*, seu avis capiti similis dicitur. Nobilis est à capitis dolore levando. Merula major est, rostro longo nigroque, sed inferna parte longe breviori, vertice ac pæne toto collo desuper rubeo, infernis partibus omnino cinereis; alis vero ac dorso nigris, sed albis transversisque lineis variatis. Degit Pavatlanicis agris provinciæ Totonacapæ. Pici species est arbores perforans, cujus capitis plumæ rubescentes applicatæ & conglutinatæ, capitis feruntur curare dolorem; sive in eam sententiam venerint, quod vertici avis adhæreant, sive id ita se habere experimento aliquo deprehenderint. Hic *Quatotoui* audit. Upupæ magnitudine & fusco colore variatur. Rostrum, quo excavat arbores perforatque, tres digitos longum est, firmum & candens, & inferne brevius. Caput est parvum, ac rubris contectum plumis, crista quoque rubra insignitum, ac tres uncias longa, sed superna parte nigra. Alterutro colli latere fascia candida descendit ad usque circiter pectus. Crura pedesque livida sunt. Vivit non longe à mari Australi. *Nidificat* in arboribus excelsis: *vescitur* cicadis, tlaolli, & vermiculis: imbrium tempore educat, hoc est à mense Majo usque ad Septembrem: edulis tamen non est, nec alium (quod acceperim) præstat usum. Pici Martii datur in Nova Hispania species maxima. Cujus pulvis salutaris est hydropicis.

In Nova Galacia *Picæ* sunt exiles, nec passeribus multo majores, sed tanto numero, ut integram segetem, ubi semel aristis incubuerint, prosternant atque conculcent, neque clamore aut aliis terriculamentis deterreantur. Est & *Pica Xochitenacatl* dicta columbæ magnitudine, rostro præ corporis mole maximo, superiori parte luteo, inferiori vero subnigro, & in purpureum colorem vergente, oculis nigris, sed iride rubescente ex luteo, ac reliquo corpore cœruleo cinereoque. Vivit circa litora Oceani Australis; piscibus, quos rapit, vesci solet. *Iconem* vide apud Nierembergium Historiæ Exoticæ pag. 209. De Laet. Ind. Occid. l. 6. c. 1.

VI. De Sturno.

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c. 59.

AD Sturnos videtur pertinere quæ *Pterophœnicus Indiarum*, & *Acolchi* dicitur, de qua sic Nieremberg. Alarum insigne commendat acolchichi, seu avem humerorum rubeorum, impetravitque ab Hispanis honorificum nomen; qui aves commendadoras illas vocant, quod æmulentor Equitum militarium insignia. Simili rubore ad latus fulgentia. Sturnorum, quos Hispani tordos vocamus videatur species. Magnitudine, colore, & forma pares sunt, & cum eis ubicumque versantur, quanquam humeri primo fulvi appareant in rubrum vergentes, & cum ætate processerc, in fulvum omnino mutentur colorem. In caveas conjecti, voces reddunt humanas, & lepide garriunt. Quavis re oblata vescuntur, sed pane maxime atque Indico frumento. Calidis frigidisque eas aves reperies regionibus, ab Hispanis colonis rubeorum humerorum commendadozas, ut dixi, vocatos, sed numerosis agminibus sunt oppidanis admodum molesti, eosque audacter incursant, præcipue regionibus fervidis & maritimis. Malum insuavemque præstant succum, & in arboribus non procul ab oppidis hominumque commercio nidificant, & sata, in quibus forte consedere, devastant atque depopulantur. Cantant luduntque, seu caveis includantur, seu libere per domos permittantur incedere.

VII. De Coturnicibus.

DE Coturnibus ita idem Nierembergius. Corturnices vocabat Nova Hispania *Colin*, quarum genera ex Francisco Hernando dabo. Nostratibus sunt similes, etsi ad perdicum species sint citra dubium referendæ. Multa *genera* apud Novos Hispanos reperiuntur nonnulla fusca & cristata, quæ *quauhtzonecolim*

nuncupant, mediocris magnitudinis; alia fusca quoque, sed cristarum expertia, & paulo minora, alia omnium maxima fulvaque, sed capite albo & nigro, colore variato, extremis vero alis dorsoque candentibus, pedes vero ac rostrum nigra sunt. Hispanis, ut dixi, coturnicibus assimilantur. Omnia & bono & grato constant alimento, si tamen jugules duobus tribusve diebus, antequam assa apponantur mensis. Exhibetur earum caro etjam male habentibus: nec est apud Indos ulla alia post cohortales, quæ illi possit anteferri, aut alimenti salubritate aut gustu. Canunt nostratium instar, etsi aliæ aliis suavius. Caveis includuntur: vescuntur Indico nostrove frumento, & sunt quamplurimis hujus plagæ locis familiares. Alibi idem Auctor de *Coyolcozque* seu colli sonali inquit: species est colin, seu coturnicis Mexicanæ, inter quam plures alias, de quibus loquemur seorsim. Ergo coturnicibus vocatis à nostris similis hæc est, magnitudine, cantu, nutrimento, volatu & moribus. Sed diverso colore, qui superne est ex fulvo candidoque commixtus, inferne vero rotantum fulvus, etsi verticem & collum nigrantes albæque plumæ occupent; & tænias ab utroque latere adeoque à collo ad utrumque collum efforment atque constituant. Oculi sunt atri, & fulva crura. Indigena avis est, campestribusque locis, velut & nostras, frequens, ac simili etiam alimento, quod ad illud perdicis Hispanicæ (est enim ejus species) proxime accedat. *Colcuicuiltic*, seu coturnicis simulacrum, coturnicis quoque nostræ species est, albis, nigris coccineisque variata plumis, & protractis desuper potius lineis quam circumscriptis maculis, subter vero potius maculis frequentibus, quam lineis, pedes cruraque cyanea sunt; sed cantu, magnitudine, moribus, cæterisque cunctis præcedenti omnino similis. Sturno est *Acolin* magnitudine par, cruribus pedibusque viridi pallescentibus, & in quatuor divisis prolixiores digitos. Rostrum est luteum, & longiusculum pro corporis proportione, tenueque & mucronatum, oculi nigri, iris fulva, caputque parvum. Inferna corporis candida sunt, lateribus fusco maculatis colore, superiora vero & cauda, quæ breviuscula est, fulva sunt, sed maculis nigricantibus distincta, & candidis lineis quasvis pennas circumambientibus, ejusdemque coloris punctis nonnunquam conspersis. Lacus incolit, piscosumque est, nec tamen admodum ingratum præstat alimentum. Vermiculis, muscis, & aliis parvis animalibus quæ volitant circa paludem, victitare solet. Indigena est Mexicani lacus. Caput mira colorum varietate micat: Quod medium atra linea secat, ac velut cinereæ aliæ latera, maculæ vero parvæ & candentes canthos externos: collum pectusque cinerea sunt, cætera è fulvo in viride potius inclinant.

VIII. De Perdicibus.

SUnt in Peruvia Perdices quas à sono *Yutu* vocant. Duorum generum. Aliæ majores, quæ mole accedunt ad Gallinas, & tantum in solitudinibus reperiuntur. Aliæ minores quam Hispanienses; sed carne longe optima. Utræque sunt colore pardo, rostris & pedibus albis. Ibidem sunt aviculæ plumis rubicundis, quos Hispani ob similitudinem nominant *Luscinias*, quanquam cantus harum sit adeo ingratus, ut mali augurii olim dixerunt barbari. De Laet. Ind. Occid. l. 10. cap. 5.

IX. De Turdis.

GEnus Turdorum Chrappam incolit, quos vocant *passeres fabros*. Nigri sunt, solum in pectore & capite rubri. Fructu quercino dumtaxat vescuntur. Rostro perforant corticem pinnum, glandem singulis foraminibus aptissime accommodant, ut manu extrahi nequeat, sic omnem pinum ornatissime cingunt glandibus incisis, Mox pedibus hærentes cortici, tendunt rostro glandem, & vorant. Alia sententia Gomaræ est de Passeribus, quos vocant Hispani *carpinteros*. In Dariene scribit nasci palmas, quarum truncus per extrema attenuatur: in medio nidificare quosdam passeres excavato rostris nidos. Hos passeres vocat ipse *Pitos*, & putat esse quos Plinius Picos dixit, Hispani Fabros. Addit ex Aliquorum sententia, vim recludendi nidos ferro impeditos non esse alicujus herbæ, sed ipsius pici, cujus tactu infringi metallum. Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c. 57.

X. De Anatibus.

GEnus est Anatis quam *Acitli* seu *aquatilem leporem* consueverunt vocare Mexicenses. Hæc cum descripta delineataque à quibusdam recentiorum eadem prorsus esset, nisi caput longe majori insigniretur crista, atraque, venter colore argenteo splenderet, & collum inferne niveo, superne vero è nigro vergente in fuscum. Lacubus innatat, ac juxta eos perpetuo versatur: nam neque volandi potis est, neque per terram commode incedendi; femoribus ita reliquo corpori connexis atque coalitis, ut natatui non incessui queant inservire. Piscibus quos involat *vescitur*, indeque victitat. Prolem in juncetis atque arundinetis educat, nec anatum nostratium vulgarem vincit magni- Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c. 35.

magnitudinem. *Masculus* aliquanto longior est, corpore, collo ac crista ampliori. Rostrum fœminæ brevius est, nigrum & utrimque juxta oculos plumis fulvis rectum, cum mas candentibus tegatur. Hæc est avis illa, quam Indi fabulantur ventos evocare, ubi se peti ab aucupibus sentit, quibus flantibus turbatisque undis evertantur monoxyla, illamque insequentes submergantur, si quinque prius sagittis excussis arcu non contingat attingatque trucidari. In ejus dissectæ corde reperiri gemmam arbitrantur ad multa utilissimam, & maximo habitam in pretio, nec alii quam Deo consecrandam. Verum hæ nugæ sunt, & mendacia ab horum hominum profecta credulitate. Insuavi parumque salubri, velut & aliæ aves palustres, nutrimento constat, atque ideo à nullo sagacioris palati in cibos admittenda.

Est & apud Indos *genus quoddam anatis feræ* (hirundinem Hispani Indigenæ appellant) *tempatlahoac* domesticæ magnitudine, quare idem usurpavit apud Indos nomen; rostro lato est & longo, undequaque nigrante. Lingua alba, cruribus palmisque ex pallido rubescentibus, collo & capite viridibus purpureis, & nigro splendentibus colore, adeoque pavonino aut heliotropiæ gemmæ; oculi nigri sunt, & pallens iris, pectus candens, reliquum vero corpus inferre fulvum, & binis maculis juxta caudam utrinque candentibus insignitum, superne vero semicirculus quibusdam in ambitu ex albo, tendentibus in fuscum; intra vero è nigro in viridem splendentem. Alæ initio cyaneæ sunt, mox candidæ, & tandem virenti micantes splendore: earumdem tamen extrema altero latere fulva sunt, altero vero fulgida atque viridia: cauda desuper subtusque per ambitum candescit, ceterum inferne nigra, pavonacea vero superne. Advena est lacui Mexicano, & quale aliæ lacustres aves solent præstare alimentum. In Asia quoddam est genus anatum, quod non immerito quis inter cornicines retulerit, ita voce cornuum sonitum imitantur, quæ inflare solent per dispositos equos iter facientium duces. Est ea avis, quamvis inermis. Audax & strenua: quam etiam malos Dœmones terrere, Turcis persuasum est: certe libertatis adeo retinens, ut etjam per totum triennium in corte nutrita, facultatem nacta, libertatem saginæ anteponat, sedesque naturales & suetos alveos volatu repetat.

XI. De Mergis.

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c. 27.

AD Mergorum historiam pertinent Mergus Americanus, & Mergus maximus Farrensis seu Arcticus. Ille exiguis est alis, ideo monstrosa. Hic ita à Clusio describitur. Avis marina est, & palmipes, ansero domestico major, aut certe magnitudine illi æqualis: nam à collo qua parte pectori conjungitur, usque ad oropygium, binos pedes longa erat: corporis ambitus binorum pedum longitudinem superabat. Alæ quatuordecim uncias longæ; cauda brevis, vix trium unciarum, collum fere octo uncias longum, ejus ambitus paulo major, caput breve, tres uncias latum, rostrum nigrum, mucronatum, quatuor unciarum magnitudinem superabat. Lingua pæne tres uncias longa, nigra, mucronata, cartilanigea, quodammodo carinata, superiore parte qua rostri parti connexa erat, parvis dentibus introrsum recurvis utrimque prædita, media autem parte aspera: palatum similiter quatuor exiguorum & brevium dentium introrsum spectantium ordinibus constabat, quibus escam retineret & conficeret: nam rostrum dentatum non erat. Totum corpus densis pennis tectum habebat, quæ in pectore, toto ventre, & alarum supina parte breves & candidæ, in dorso autem alarumque prona parte longiores & nigræ, singulæ tamen circa extremum, geminis maculis albis insignitæ, quæ in dorsi quidem lateribus longiores, majoribus, quæ vero circa collum in medio dorso aliisque supra caudam, minoribus, sic ut aliæ aliis incumbentes, invicemque tegentes ad maculas illas usque, eam fere varietatem repræsentarent, quæ in meleagride sive Numidica gallina conspicitur. Collum velut torque cinctum erat, è nigris pennis constante: caput etiam similibus pennis tectum: quæ tamen oculos & rostrum ambiebant, parvis maculis albis erant distinctæ; sub gutture etiam aliquas parvas pennas albas nigris permixtas habebat: prona similiter colli pars supra torquem illum nigrarum pennarum, ad unciæ longitudinem parvis pennis nigris, latera tamen alba habentibus, erat ornata, quemadmodum & ea pars quæ infra torquem in pectoris ateribus, infra podicem, nigrarum pennarum transversam lineam habebat, quas albæ subsequebantur, deinde sub cauda aliæ nigræ albis maculis notatæ. Crura habebat in extremo corpore sita, paullo longiora tribus unciis, plana, nigra; pedes quatuor uncias longos, plusquam tres latos, nigros tribus digitis præditos (quorum interiores tribus articulis constabant, brevioresque erant, medii quatuor, exteriores quinque) nigra membrana simul connexos ad ungues usque, qui plani. Singuli etiam pedes, in posteriore parte paullo supra inflexionem, parvum articulum instar calcaris habebant. Circa Farrensem Insulam, quæ inter Norvegiam & Islandiam

diam sita, captam hanc avem scribebat Hojerus, fœtum in undis educare, nec nisi procelloso mari ac circa Autumnum, hiemisve initium conspici, terram vero nunquam attingere, nec volantem unquam esse conspectam, adeoque nec alarum usum habere ad volandum, nec pedum ad incedendum: quo fit ut nonnisi capite extet (eo referente) quando se conspiciendam præbet. Huic non valde dissimilis videtur mergus ille marinus, cujus meminit Gesnerus in Paralipomenis ad Historiam de Avibus pag. 767. nisi illi in dorso cinereas plumas nigris maculis conspersas tribueret. Huic similis est aqueus lepus, cujus jam meminimus. Iconem vide apud Clusium.

XII. De Hirundine.

CLaudat agmen *Avis cucullata aquatica. Hirundo Exotica aquatica* & *Gallinago silvestris aquatica.* Quas in suo Gazophylacio rerum Naturalium descripsit, & ære exprimi curavit Nobilissimus D. Doctor *Beslerus*, Amicus noster plurimum honorandus. De *illa* ita scribit: Animal hocce capite monstrosum, in aquis natare ex decubitu naturali conjicere licet. Comam quam in fronte cernis, ferruginei est coloris. Ex parte maxillarum plumæ flavescentes repullulant, quæ in extremitate nigriores factæ, circulum egregie repræsentant. Collum cum ventre albicat, dorsum cum aliis cineritii est coloris, extremitas tandem in albas desinit plumas. Pedes cum adnatis membranulis, semicirculis distinctis albicant, ubi in quolibet pede unicum tantum unguem animadvertere licet. *De Hirundine Exotica aquatica* hæc habet: Quis non in volucre palustri summam colorum varietatem miretur. A capite enim inchoando, superior pars, candet, inferior rubro intermixto cœruleo colore splendescit. Venter inferior floccorum nivis instar albicat. In dorsi principio pennæ duæ nigricantes, albis punctis distinctæ exsurgunt. Alias dorsum universum, una cum cauda ferruginei coloris; alæ quidem nigricant, punctis tamen niveis ornamenti instar distinguuntur. Pedes exporrecti subfusci coloris, rostrum nigricans, ad subulæ formam effigiatum, quo pisces quasi hamo excipere solet.

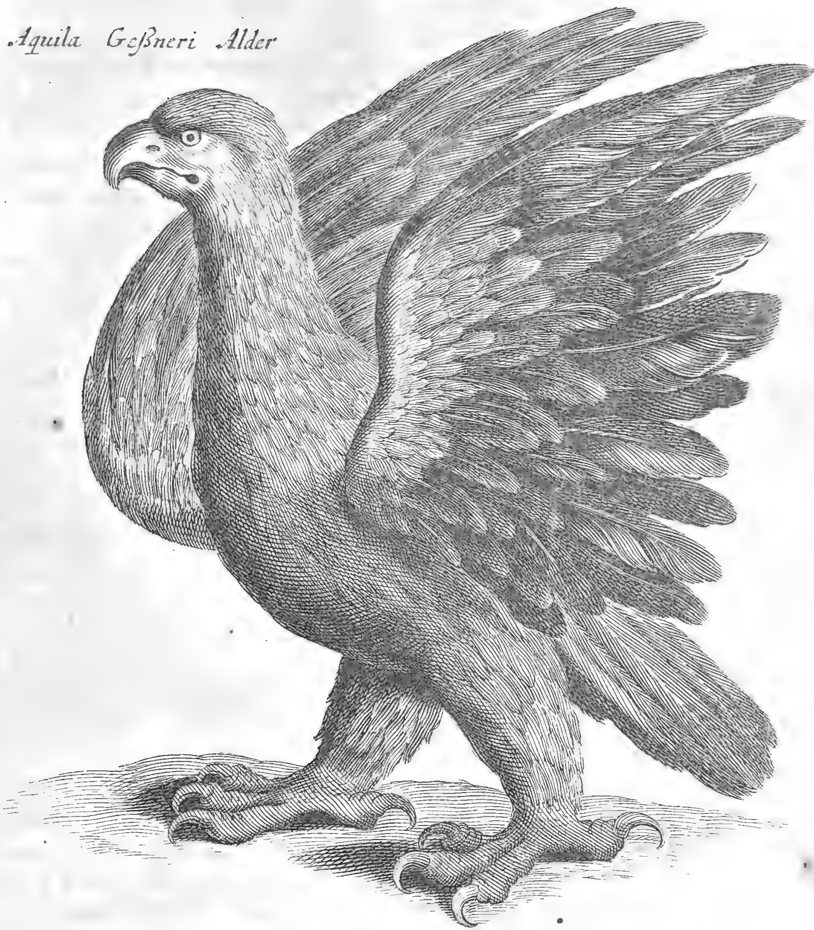
Besler. in Gazophylacio Rer. Natural.

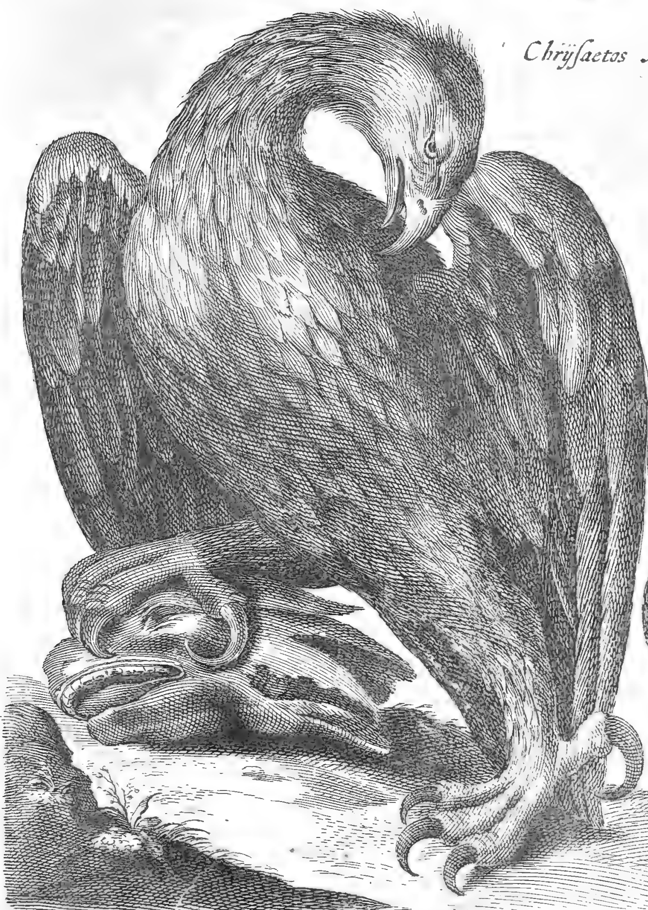
XIII. De Gallinagine.

DE *Gallinagine Sylvestri aquatica*, ita idem paucis: Rara hæc est avis, in locis paludosis victum quæritans, colore atro & rufo, per totum corpus instar holoserici splendescente, rostrum oblongum, quodammodo incurvatum, crura alta & fusca, digitos longos habet.

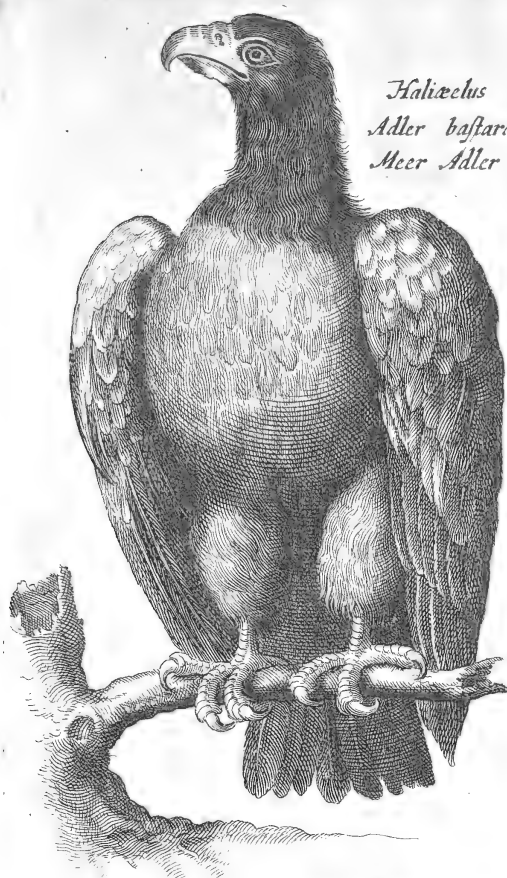
ET hæc sunt, quæ de Avibus dicere volui. Quæ omissa sunt, studiosus harum rerum Lector, aliunde supplere poterit. CENSORI cujuscunque tandem status & conditionis is fuerit, hoc subsequens inserviat. *Veritatem ad suum arbitrium exigere, & inter mendacia reponere, quicquid palato non arriserit, impudentis nimis, & in* DEUM, *universam naturam, & humanum genus, injurii hominis est.*

FINIS.

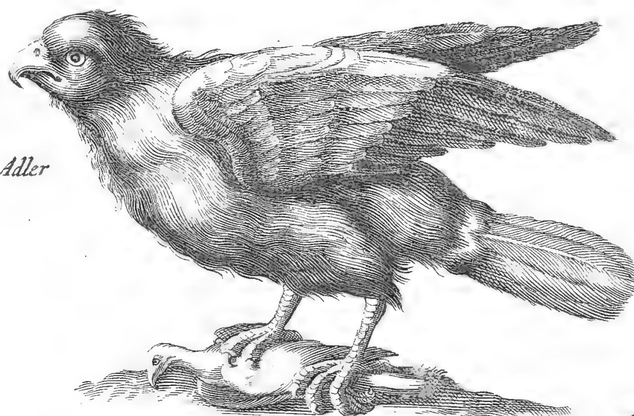

Aquila Geßneri Alder

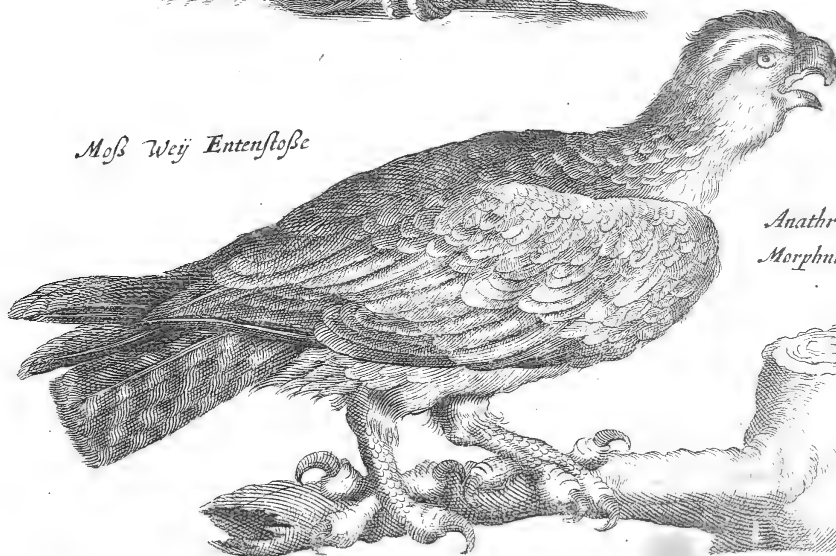

Chrysaetos Aquila Adler

Adlers Klauen

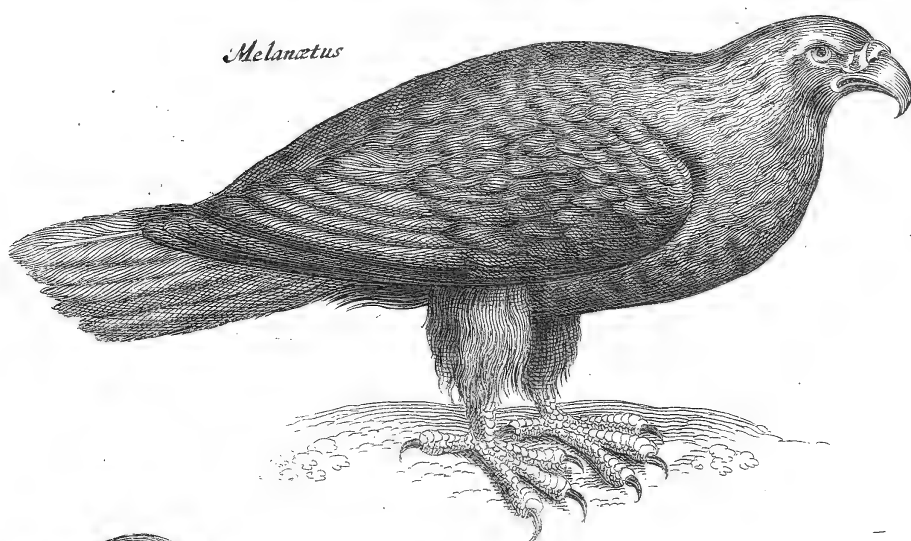

Haliæelus
Adler baſtard.
Meer Adler

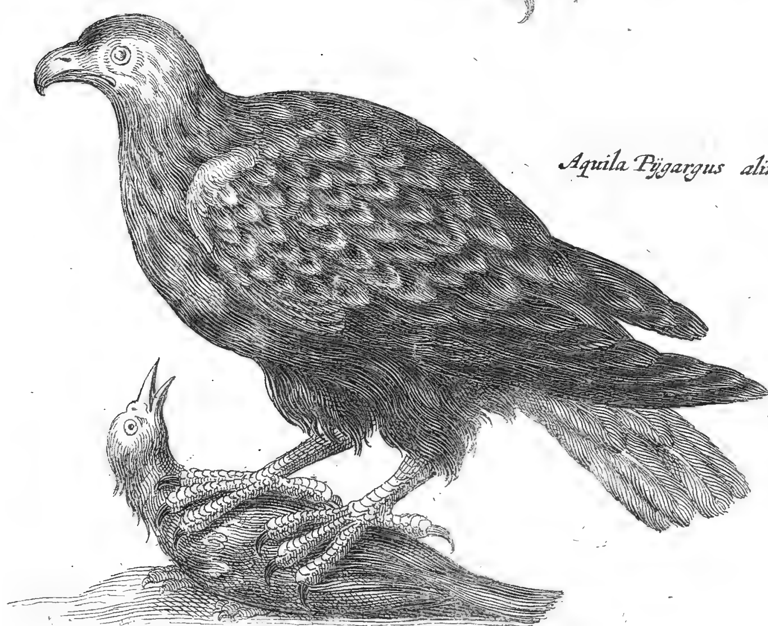

Aquila
Adler Arn.

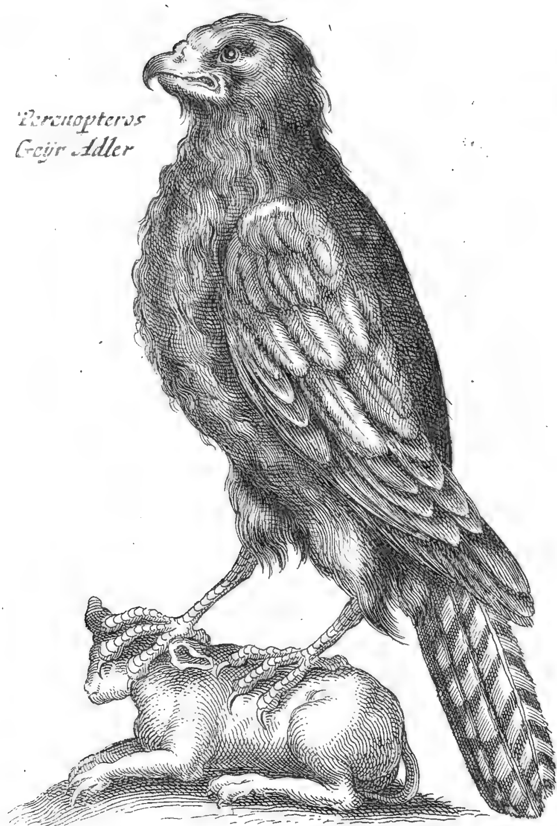

Pygargus
Weis geſchwenzter Adler

Moß Weij Entenſtoße
Anathria ſeu
Morphnos

Melanetus uel Melanæetus
Aquila Valeria Stock Arn

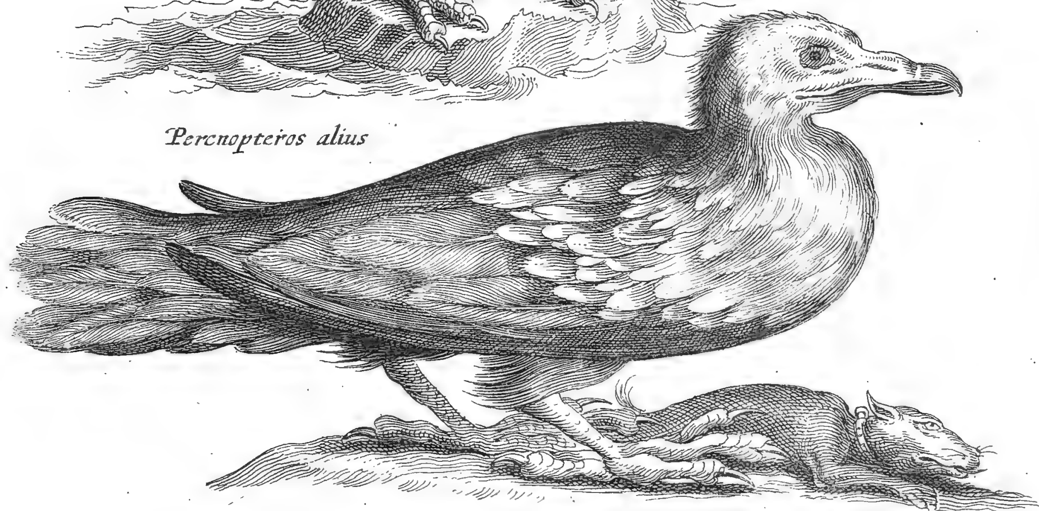

Melanætus

Aquila Pÿgargus alius

Percnopteros
Geijr Adler

Morphnos
Sudten Adler
Bellonij

Ossifragæ alis Species

Percnopteros alius

Morphno Congener

Oßifrangus
bien brecher

Percnopteros Aquila peregrinus

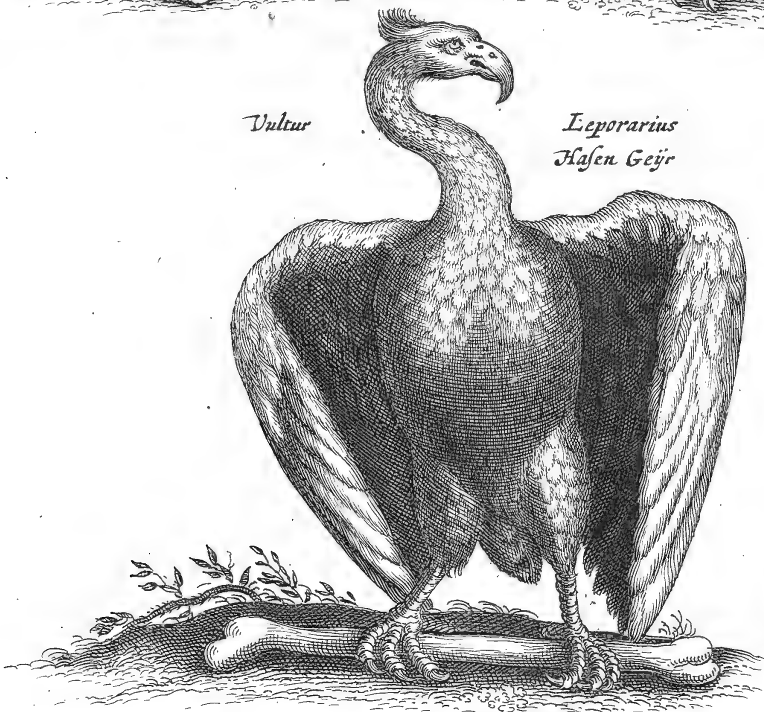

Heteropus Aquilæ
Species

Avis Scÿthica
Mitternachtischer
Adler

Chrÿsaetos
Bellonij

Vultur Cinereus Geÿr

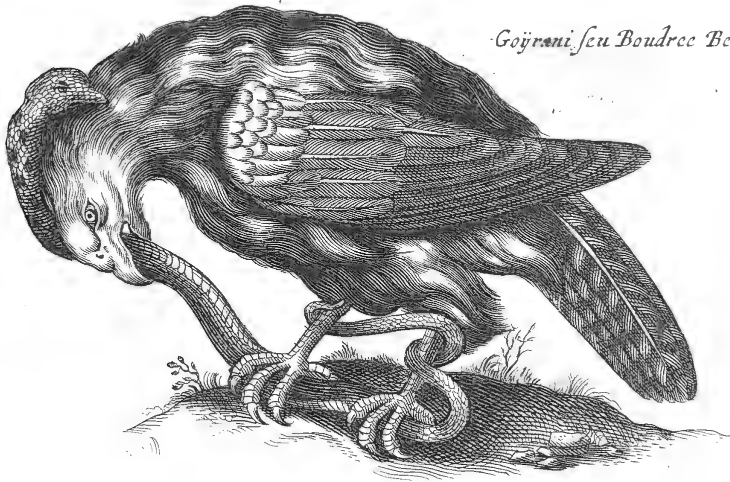

Vultur Bæticus Geÿe

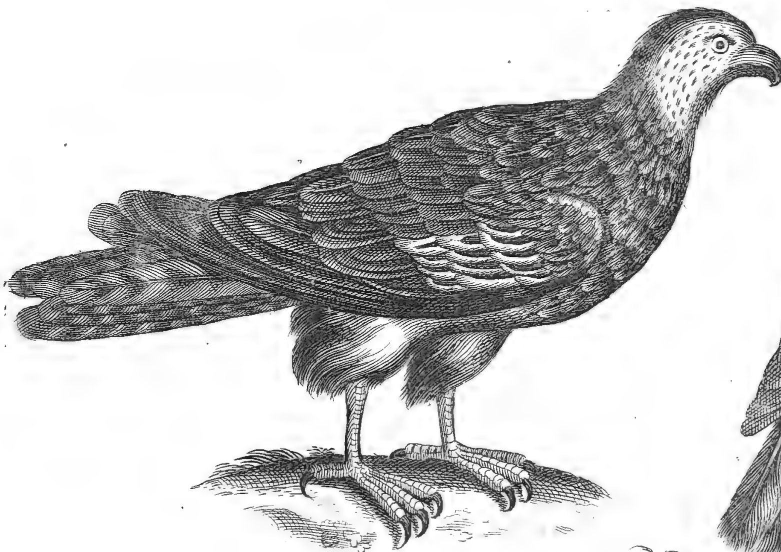

Vultur
Leporarius
Hasen Geÿr

Vultur Alpinus uel aureus
Goldgeÿer

Tab. VII

Buteo. Busant. Busahm. massweyh.

Goÿrani seu Boudree Bellony

Accipiter

Hapich

Asterias Aern habich

Accipiter Palumbarius Habich Rabenstoßer

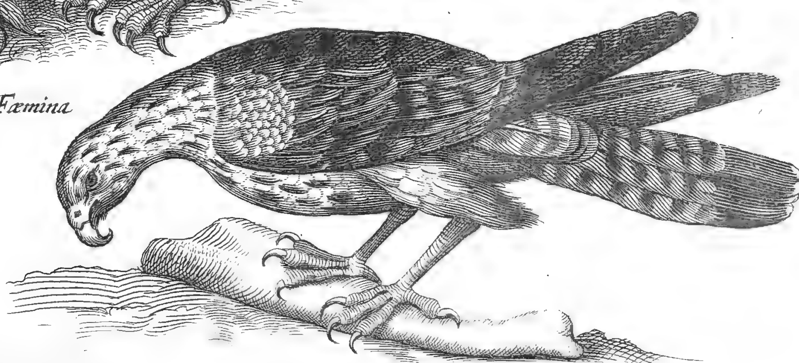

Accipiter Fringillarius Nisus Rotelgeier Fincken habuh Sperber

Tiruumculus mas Wandwaher stern schmatz

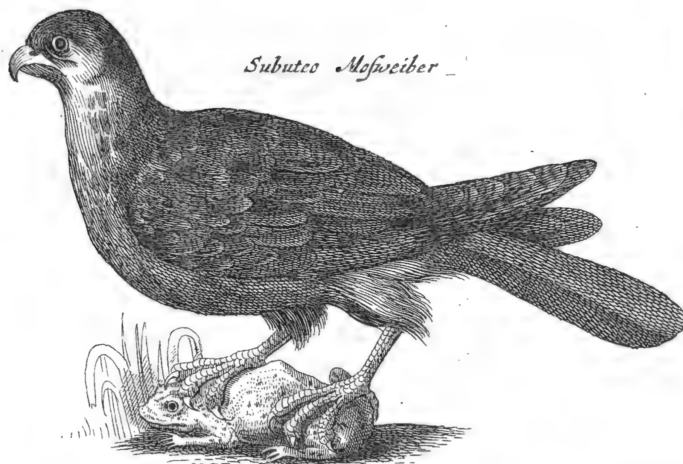

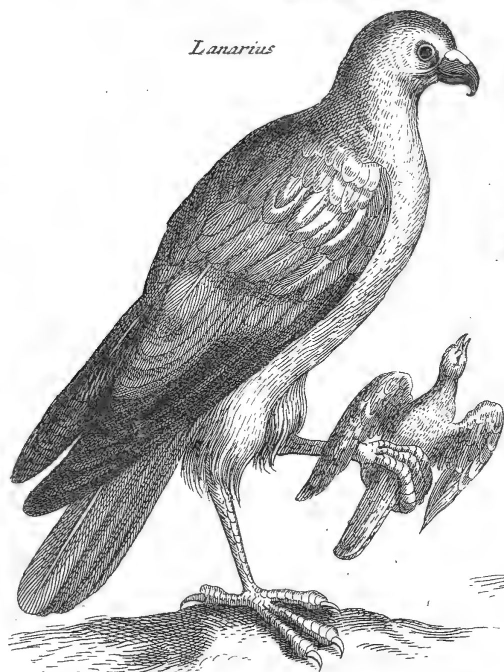
Tiruumculus Fœmina

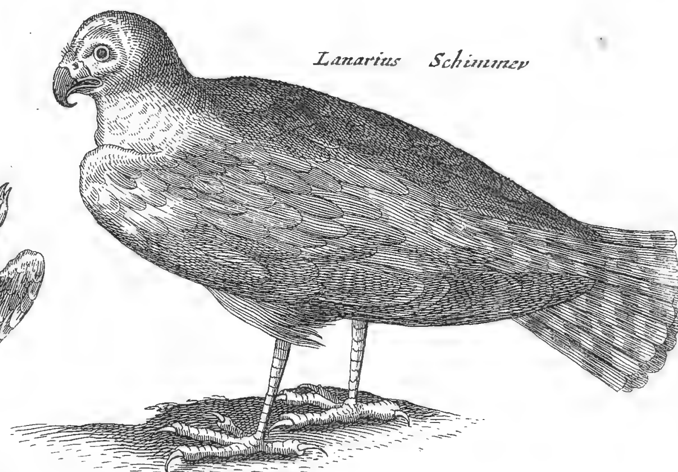

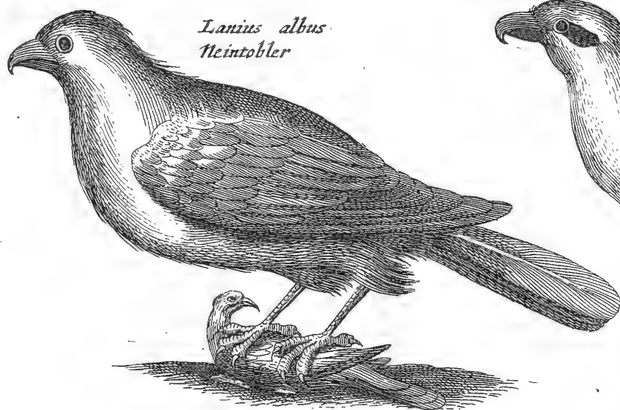
Tab. IX

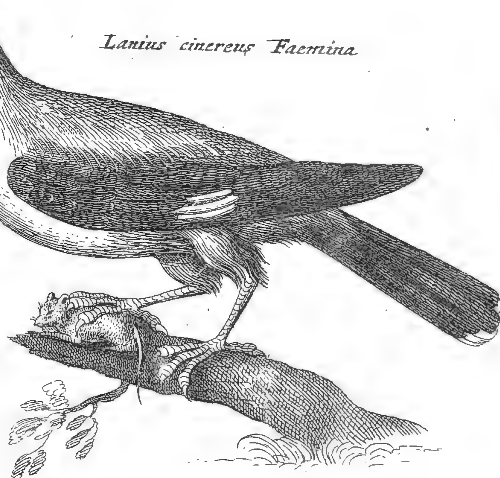

Accipiter Ægÿptio

Subuteo Moßweiber

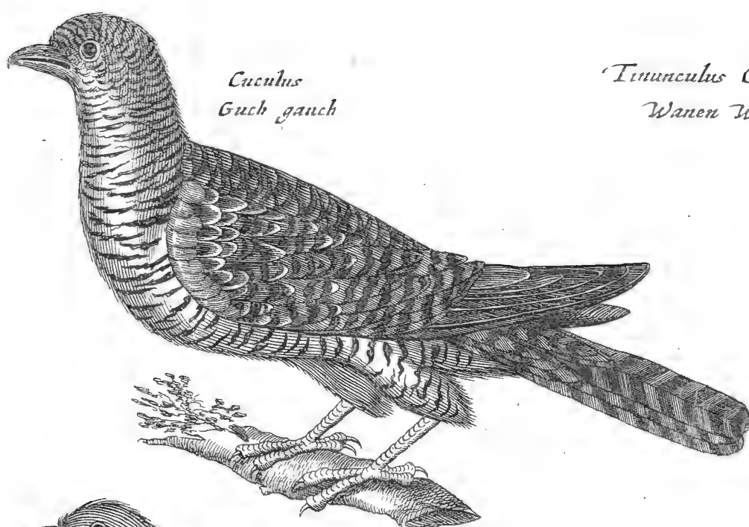

Lanarius

Lanarius Schimmer

Lanius albus
Neintobler

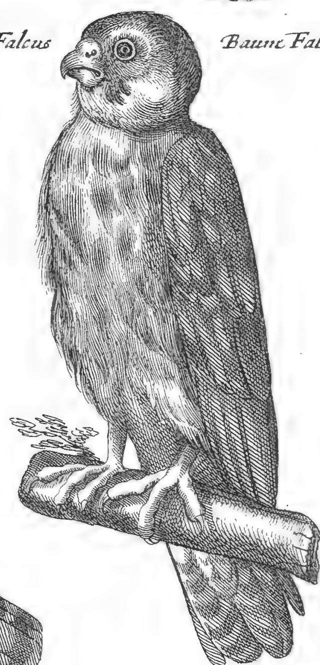

Lanius cinereus Faemina

Tab. x

Cuculus
Guch gauch

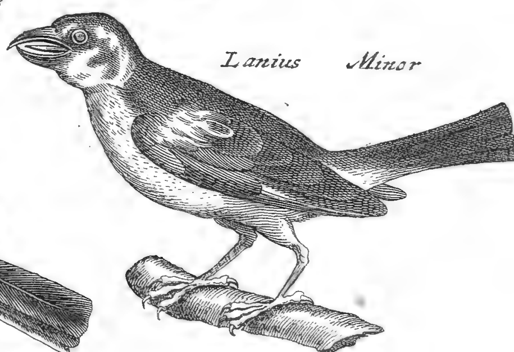

Tinunculus Cenchris
Wanen Waher

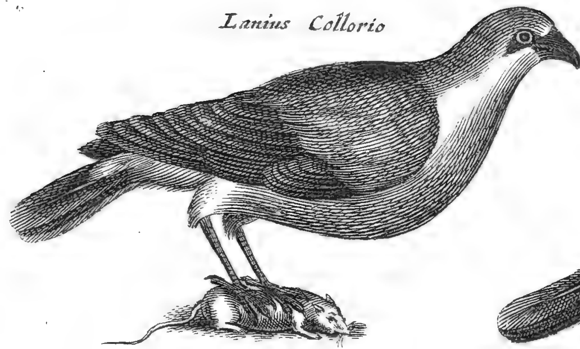

Cuculus
Alter

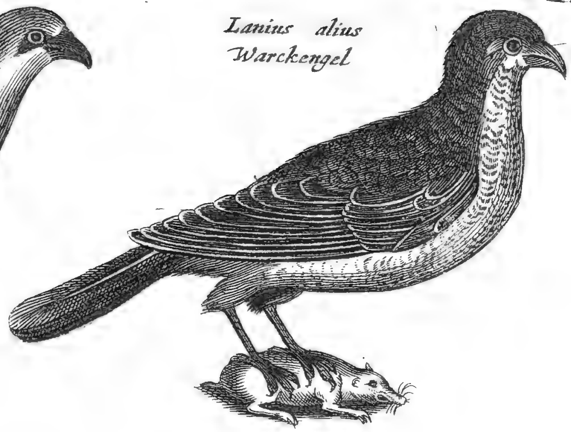

Dendro Falcus
Baum Falck

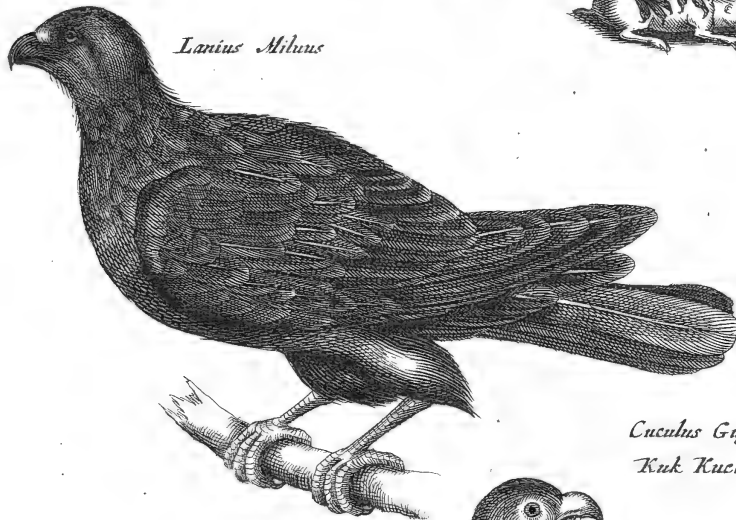

Aeſalonius
Accipitris ſpecies

Lanius
Warkengel
Neuntohler

Lanius Minor

Lanius Collorio

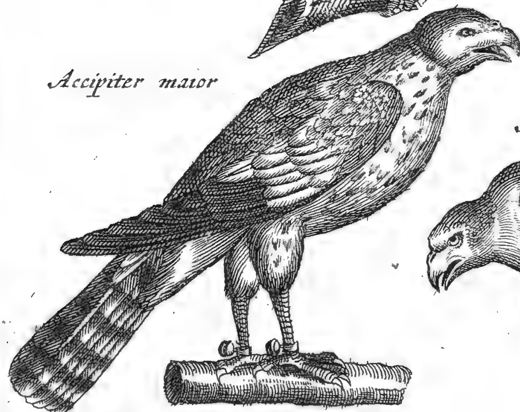

Lanius alius
Warckengel

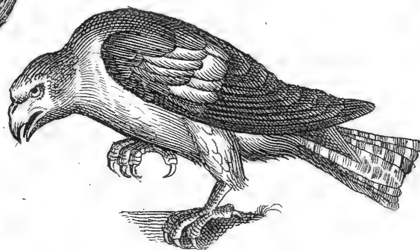

Lanius Miluus

Cuculus Guggauch
Kuk Kuck

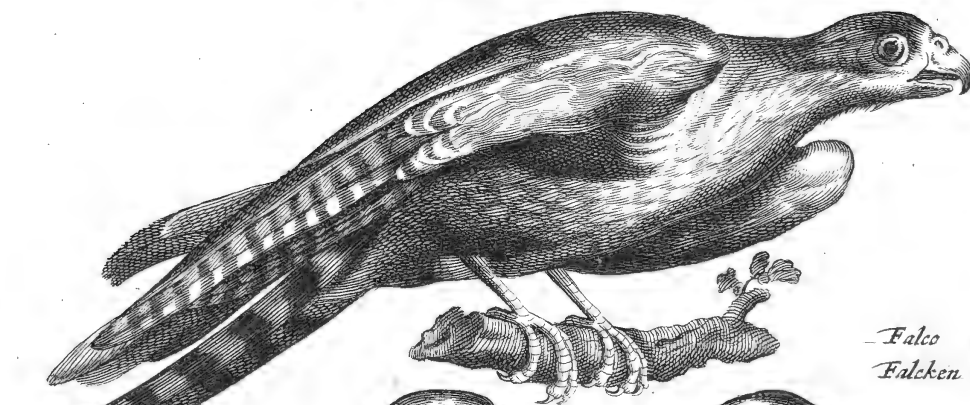

Buteo Triorches
Bushart Busant

Accipiter minor

Accipiter maior

Miluus Weÿe

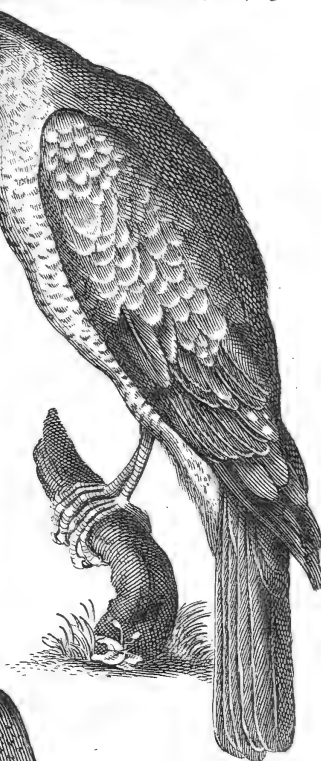
Falco Rubeus *Rother Falcke*

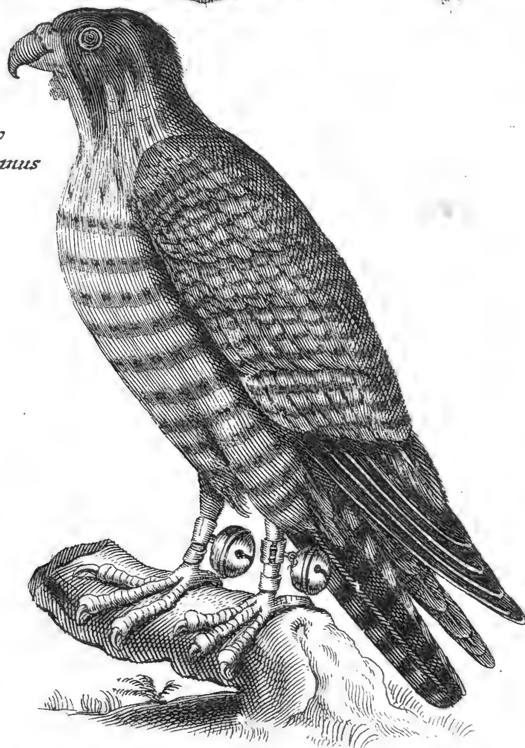
Falco alies
Falcken ander art

Falco aliter

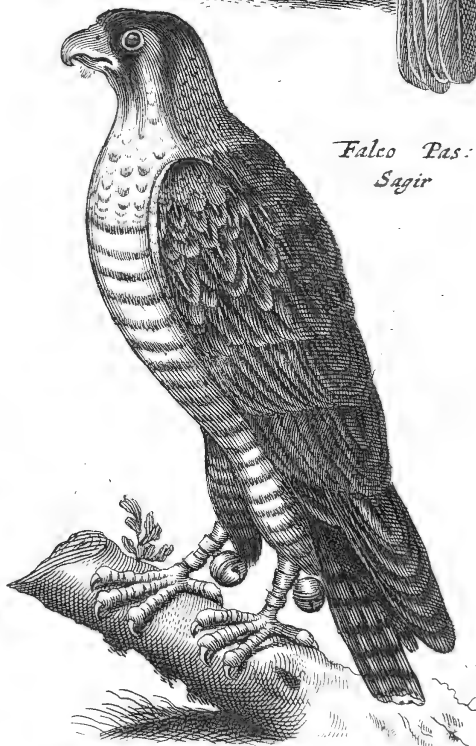

Falco Ocnentanus

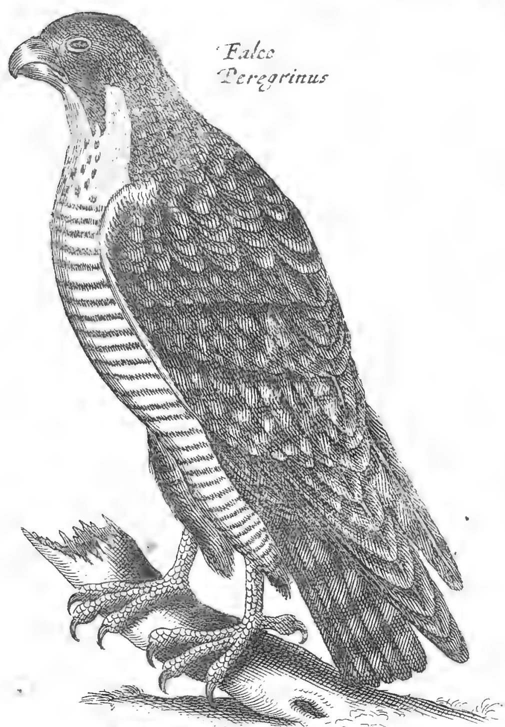

Falco Pas: Sagir

Aesala Falconom Species

Falco
Falck

Falco
Peregrinus

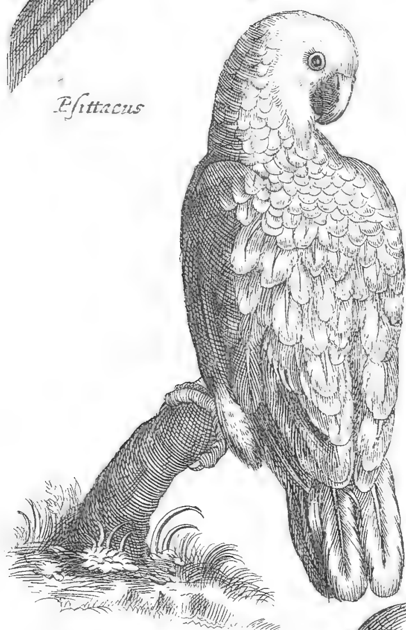

Gijr Falco . Geijr Falck

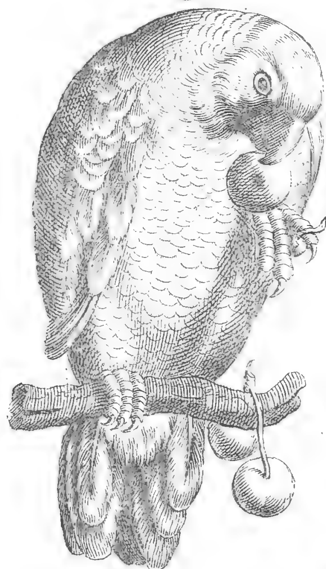

Falco
Berg Falck
Montanus

Mirle Smirlin

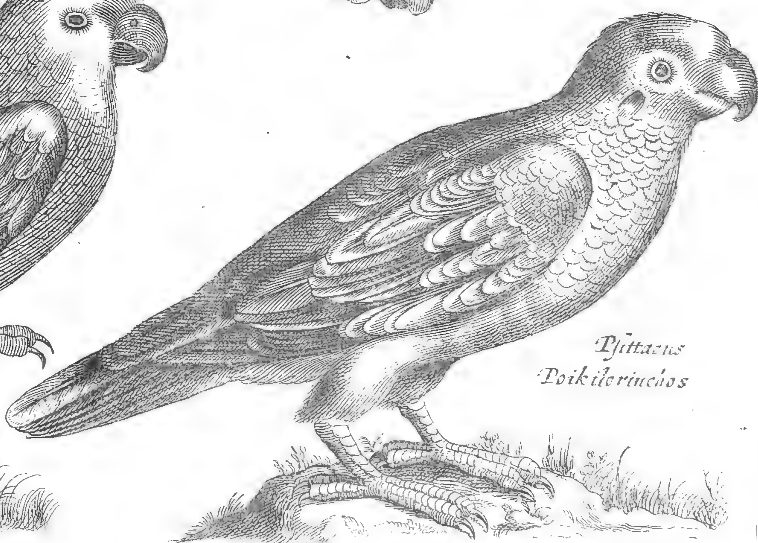

ittacus Minor

Psittacus Maior

Psittacus

Psittacus
Pappengei

Psittacus Viridis

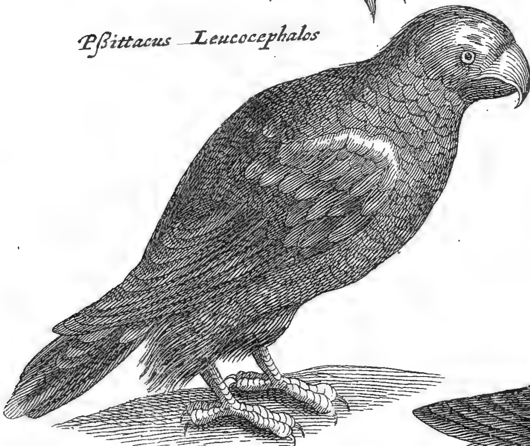

Psittacus
Poikilorinchos

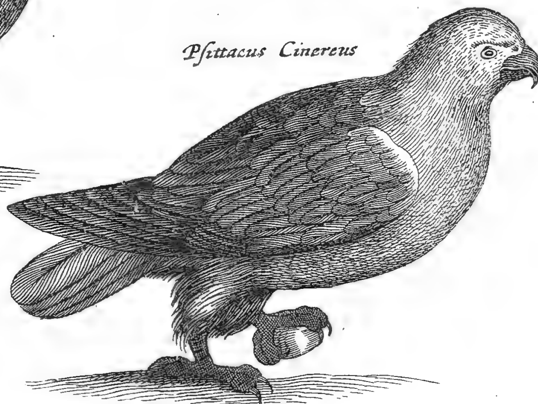

Psittacus Maximus
Papengai gresser art
Psittacus Maximus alter

Psittacus abus Cristatus

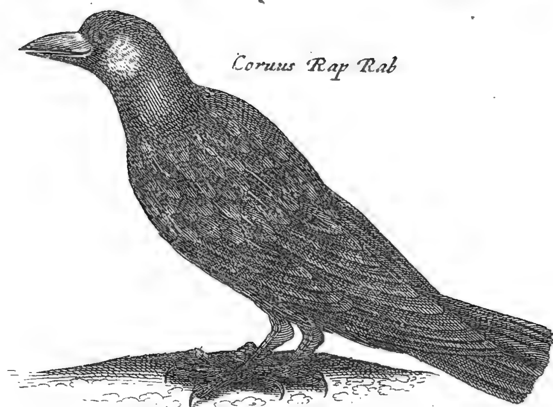

Psittacus viridis Melanoriuchos

Psittacus Versicolor siue Erythrocyanos

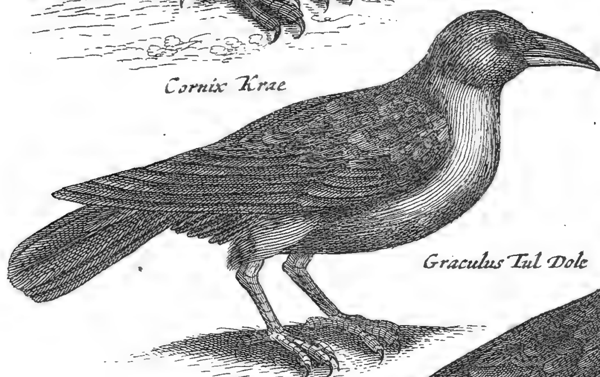

Psittacus Leucocephalos

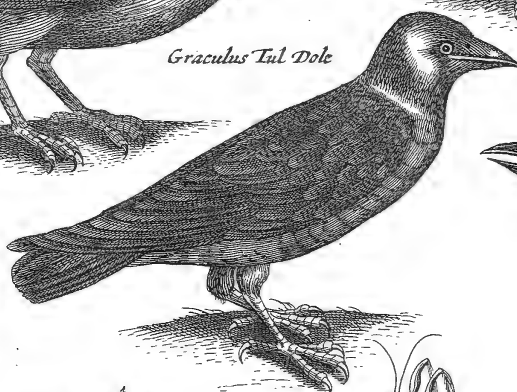

Psittacus Cinereus

Coruus Rab

Coruus Rap Rab

Altrap

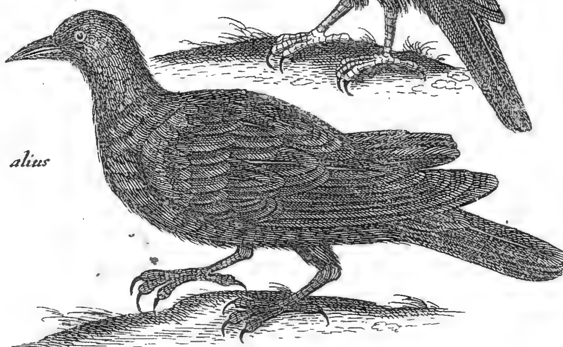

Cornix Krae

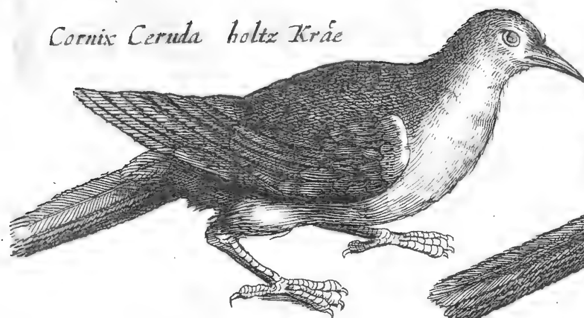

Graculus Tul Dole

Nebel Krae

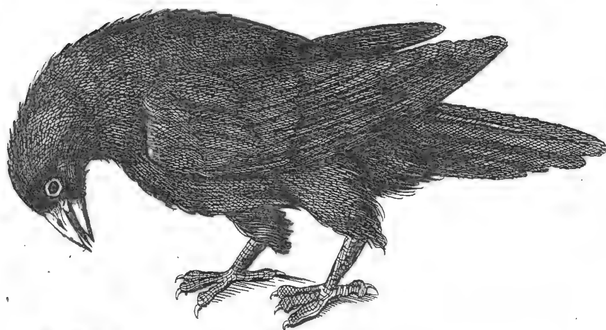

Coriacias Arist

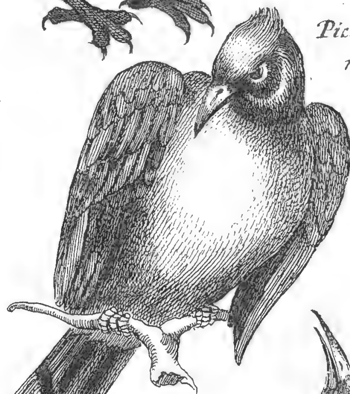

Pÿrrhocorax
SteinRab
Coraceus

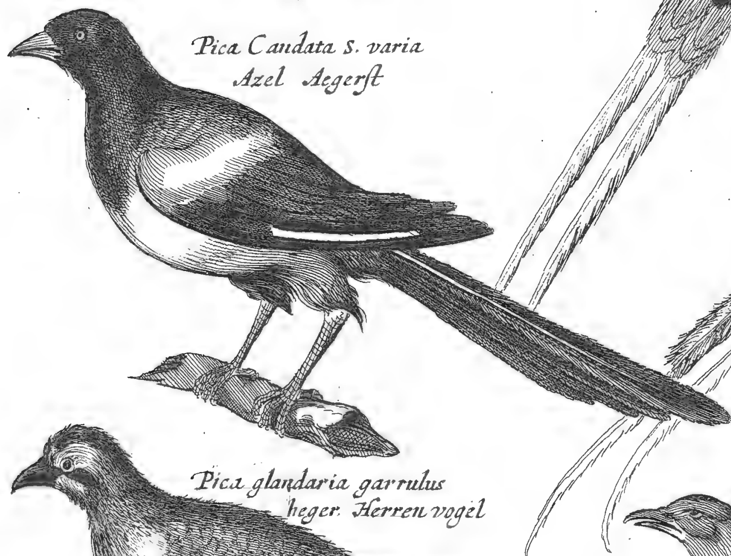

Pÿrrhocorax alius

Cornix Ceruda holtz Krâe

Cornix cinerea
graw Krâe

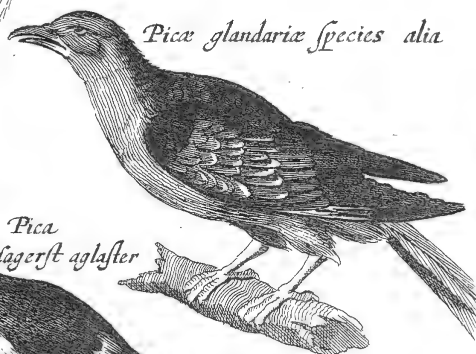

Cornix Frugitega

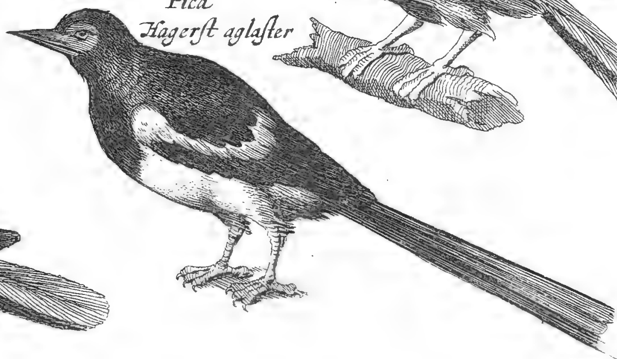

Pica Indica
masc.

Pica Caudata s. varia
Azel Aegerst

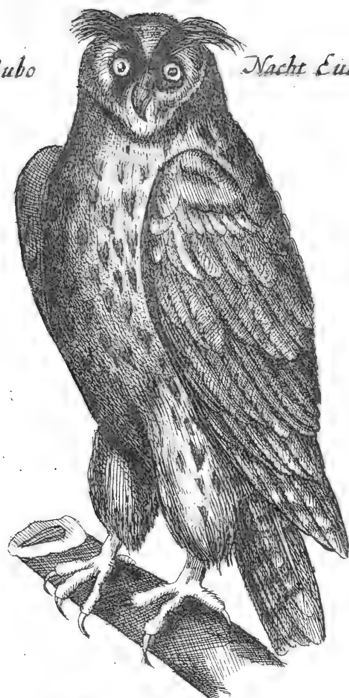

Pica Indica
Fæmina

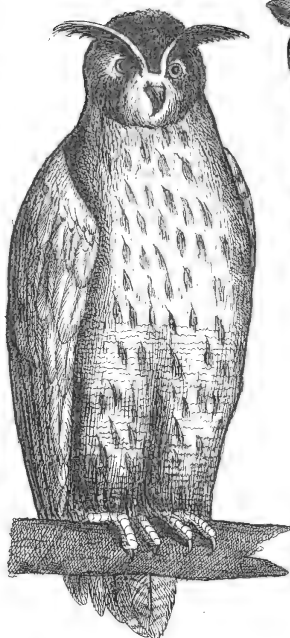

Pica glandaria garrulus
heger. Herren vogel

Picæ glandariæ species alia

Pica
Hagerst aglaster

Pica marina
nèhel Kraee

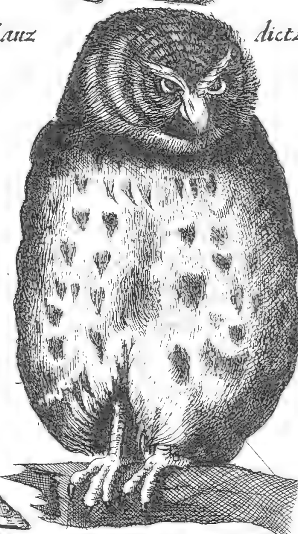

Bubo
Nacht Eule

Bubo

Bubo Berghu Hutu
hiwu

Ulula Eule

Asio
buhonus Species

Bubo Kauz
dictz

Asio alius seu Scops

Asio seu Otus Ohrul

Ulula Kirch Eule

Ulula Uwel Hubu eule

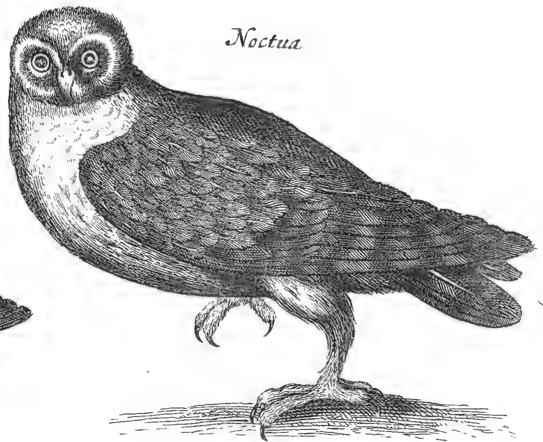
Ulula

Aluco maſhuw

Noctua

Strix

Saxatils

Noctua Kauzlein

Noctua Steinkauz

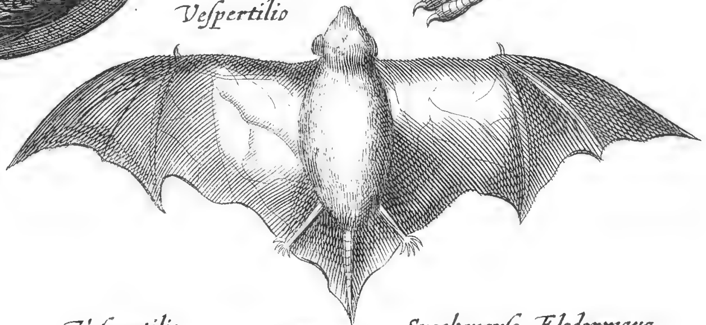
Ulula alia

Caprimulgus nachtrab
Pfaff alias geismelker

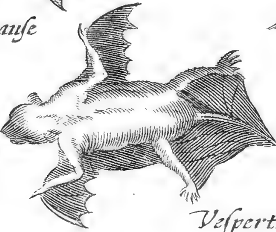

Nycticorax Nachtrab

Caprimulgus alius

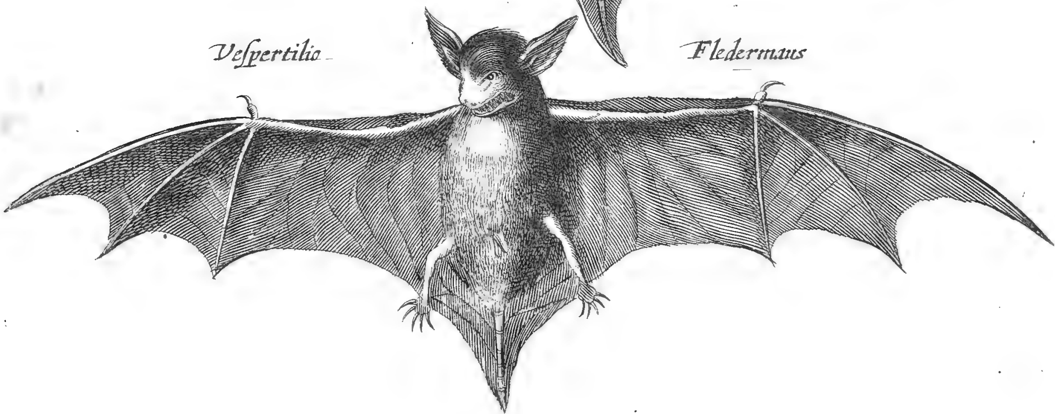

Vespertilio

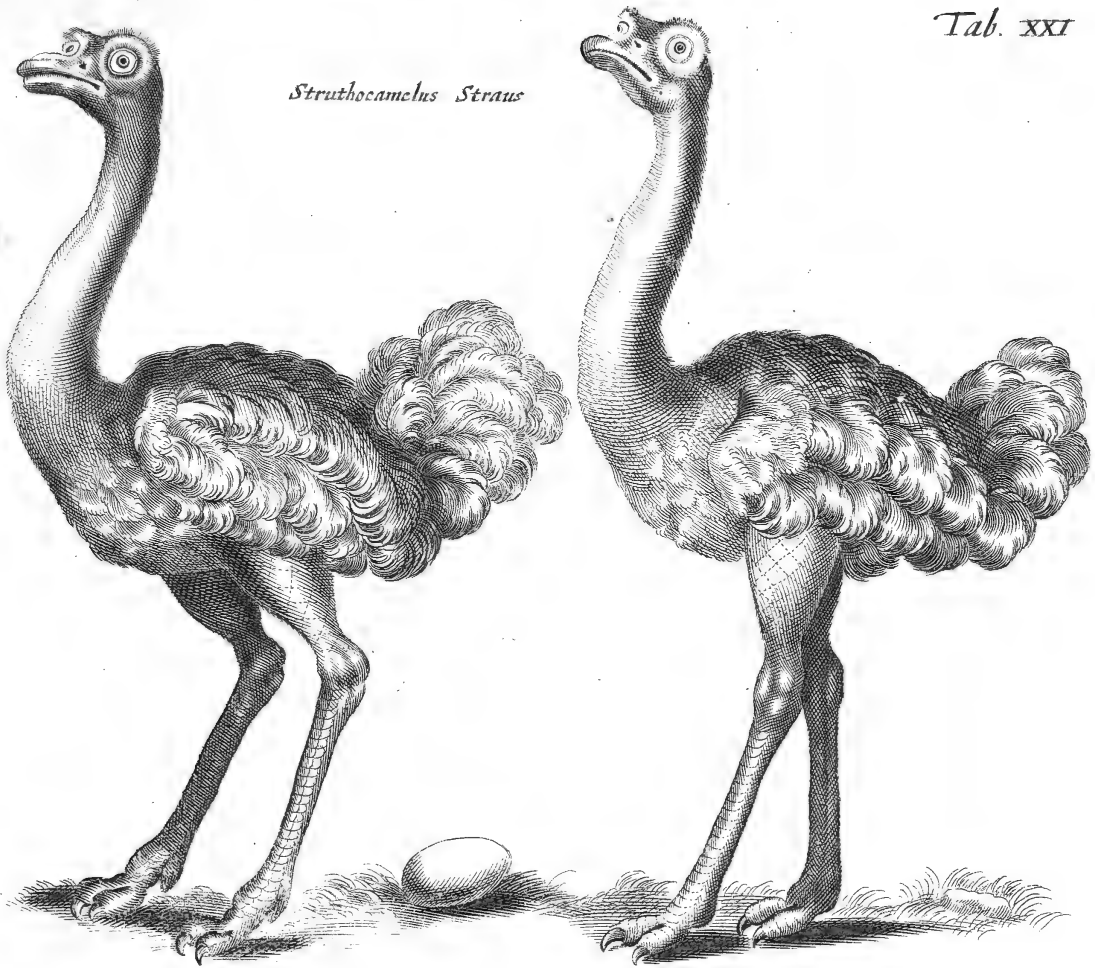

Vespertilio
Speckmause Fledermaus

Iunge
Fledermause

Vespertilio lactans
Fledermaus mit den
Iungen

Vespertilio
Fledermaus

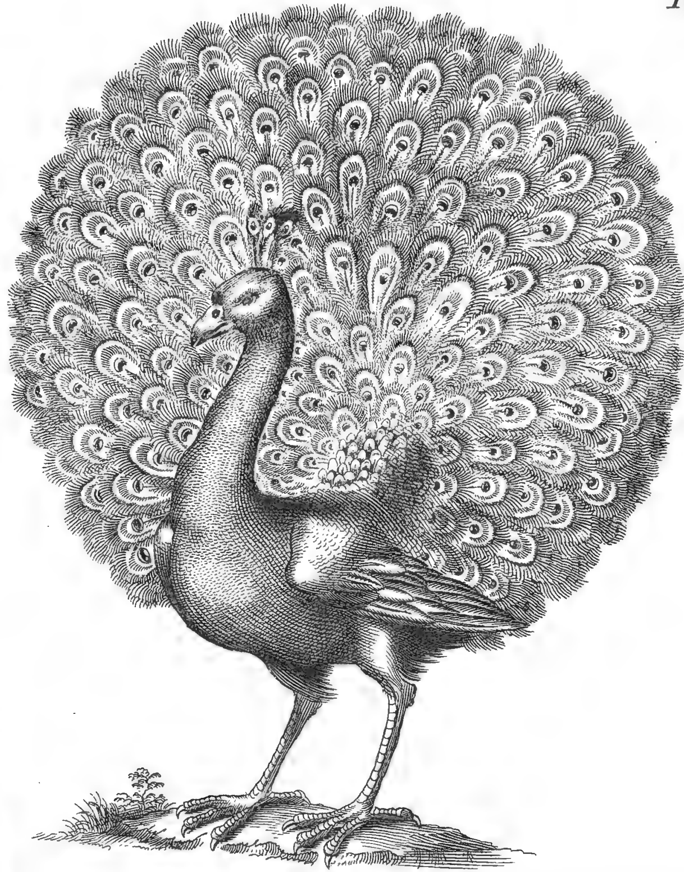

Gallus Monstros, Caudatus

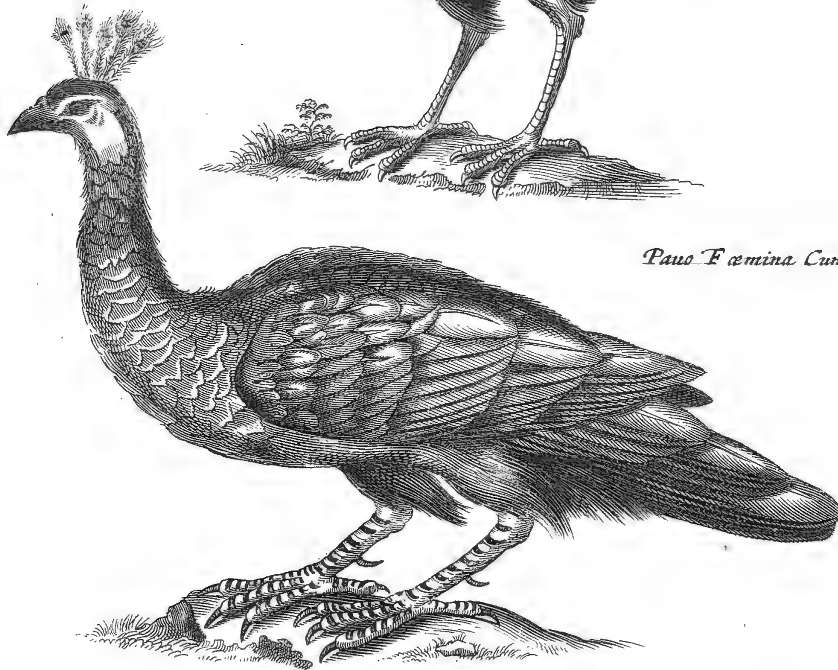

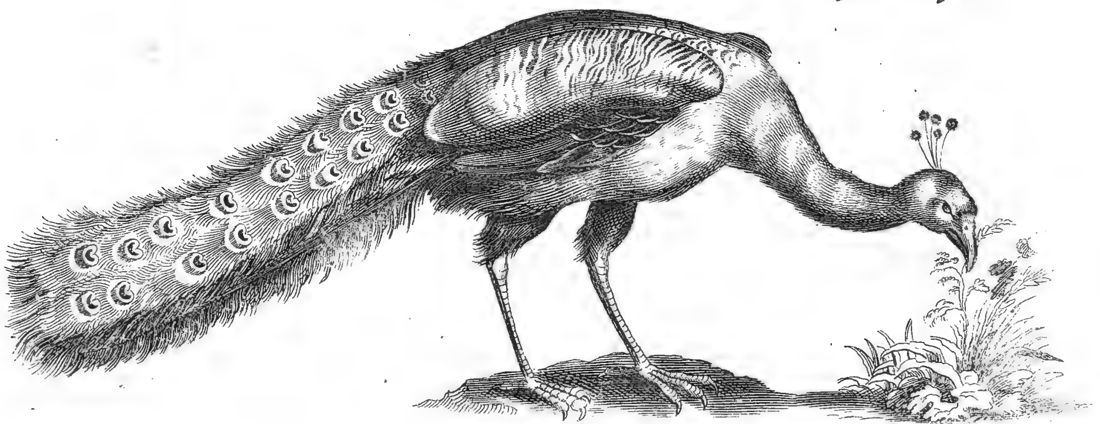
Pauo Pfaw

Pauo Fœmina Cum hordeo Spurio

Pfawo Pfaw

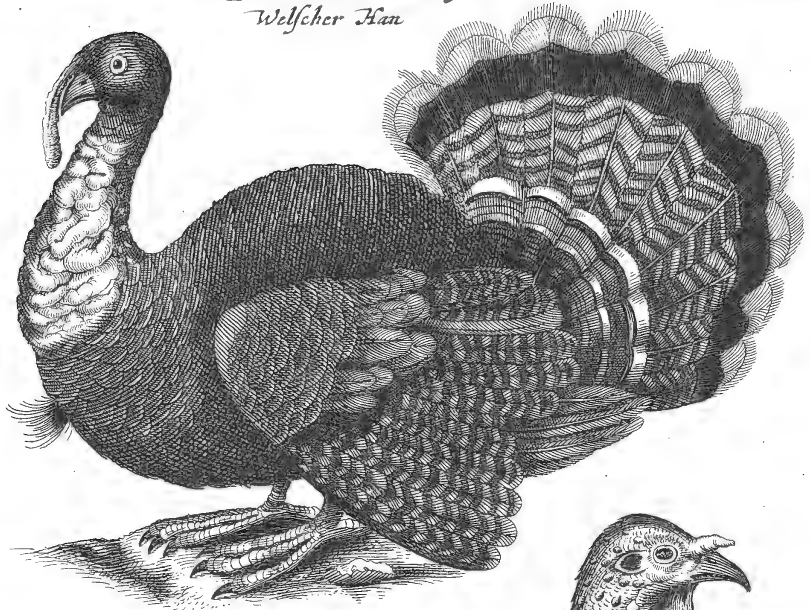

Pauo albus cum tritico multipli
Weiser Pfaw

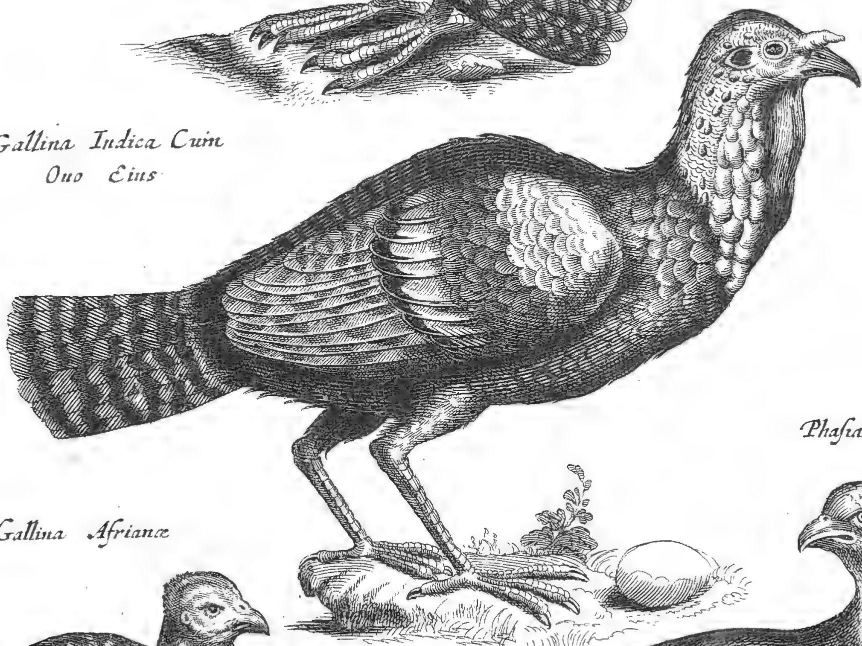

Pauo Iapenonsis mas cum locustas

Pauo Iaponensis foemina cum hordeo distico

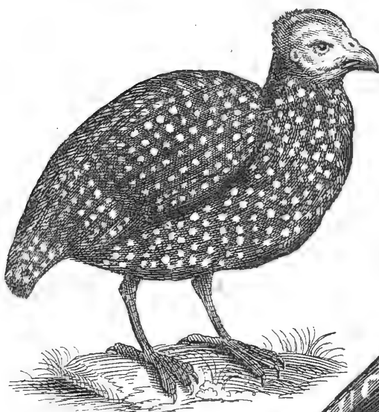
Gallopauo Mas Cum Oryza
Welscher Han

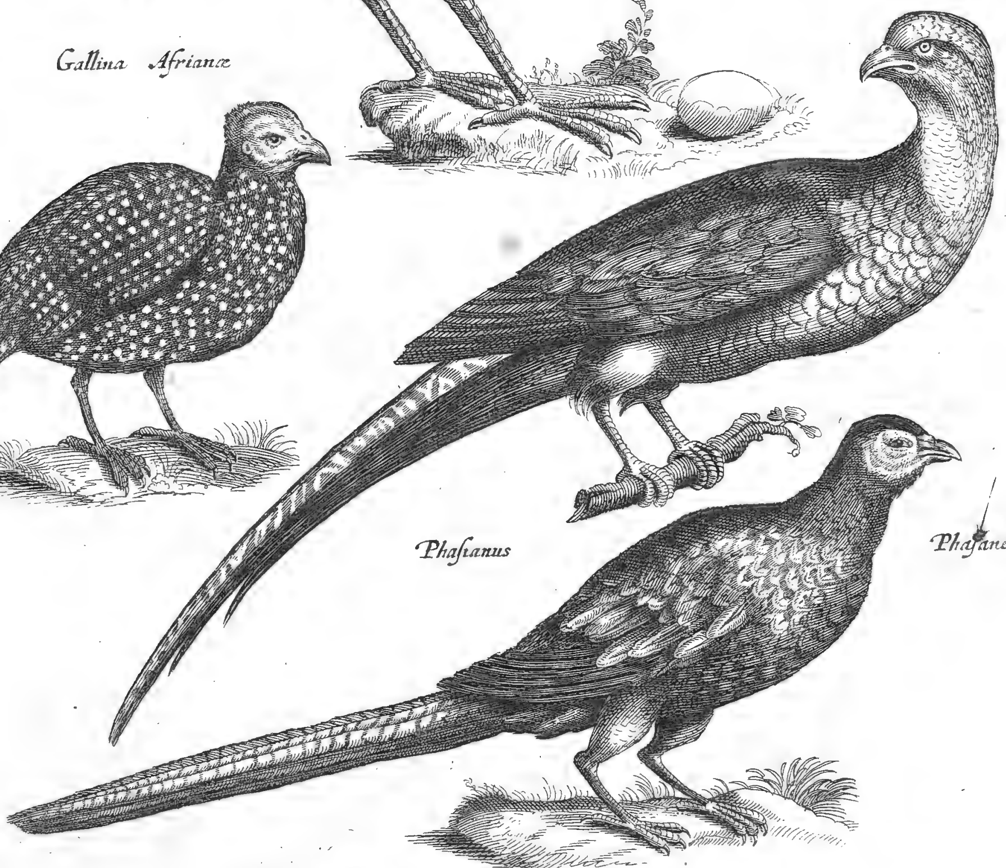
Gallina Indica Cum
Ouo Eius

Gallina Afrianæ

Phasianus

Phasianus

Phasanen

Tab. XXV

Vrogallus Maior
Aurhan

Vrogallus seu Tetroa
alius

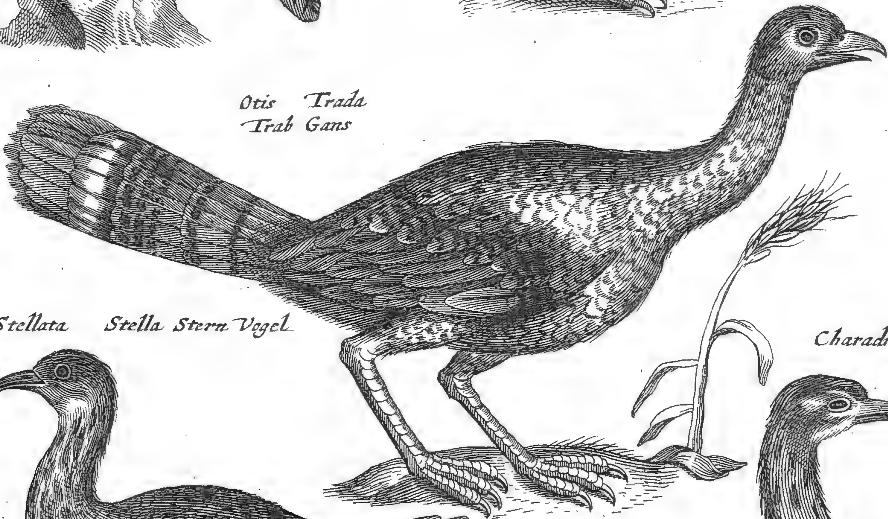

Vrogallus minor

Grygallus Maior
Spilhan Gugelhan

Gallina Corylorum
Haselhun Rabhun

Attagen
Haselhun

Otis Cum Cicere Arietino

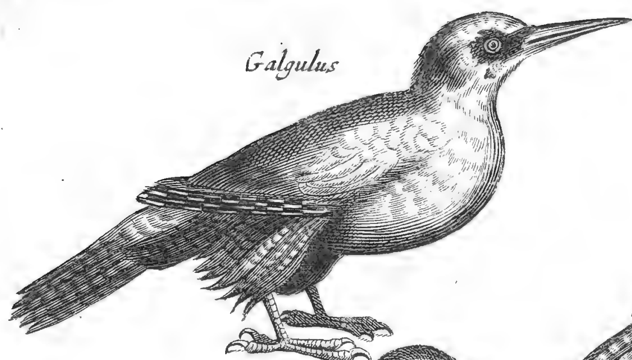

Otis Trada
Trab Gans

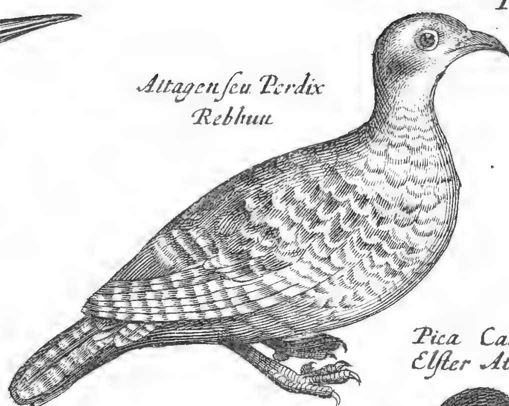

Avis Stellata Stella Stern Vogel

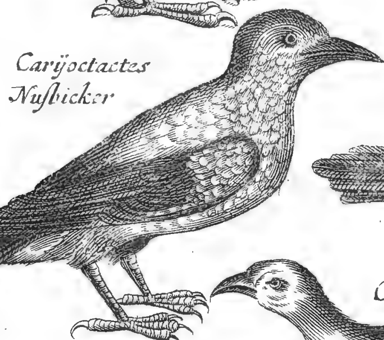

Charadrios

Oedicnemus Triel

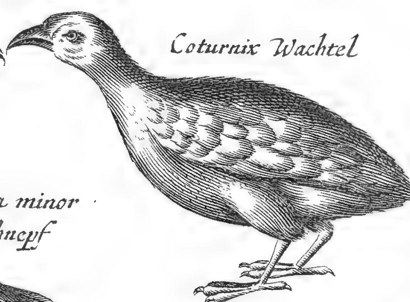
Tab. XXVII

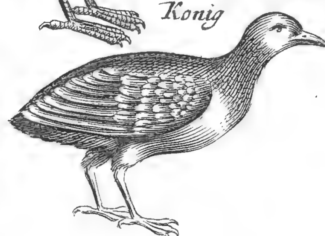

Galgulus

Attagen seu Perdix
Rebhun

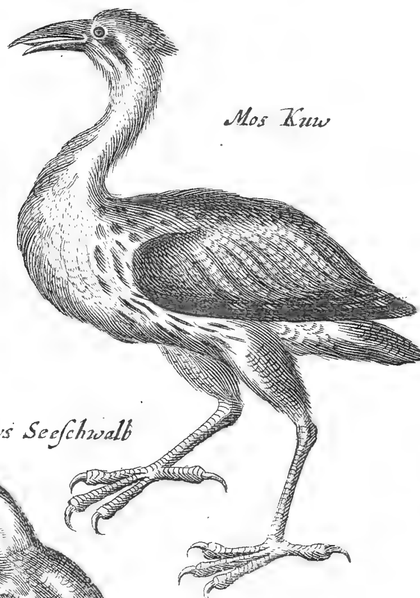

Caryoctactes
Nußbicker

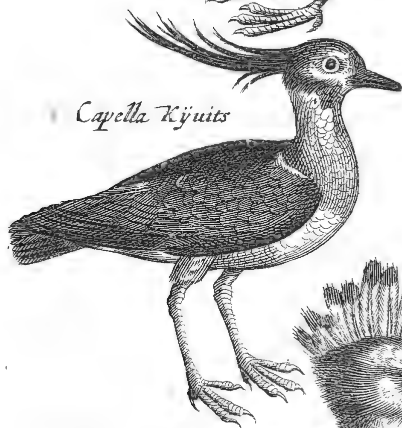

Pica Caudata
Elster Atzel

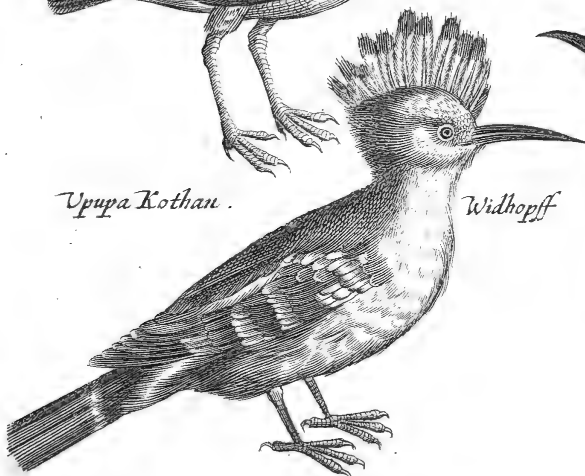

Coturnix Wachtel

Ortygometra Wachteln
Konig

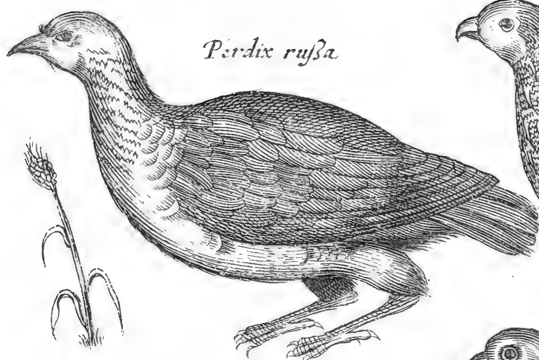

Rusticula minor
Graßchnepf

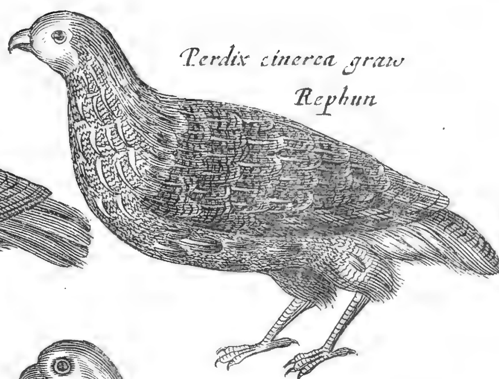

Mos Kuw

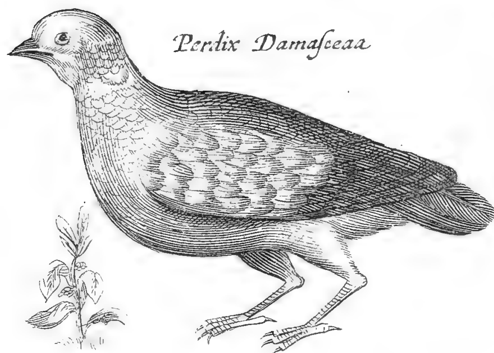

Capella Kyuits

Upupa Kothan.
Widhopff

Merops Seeschwalb

Perdix rußa

Perdix cinerea graw
Rephun

Perdix Damasceaa

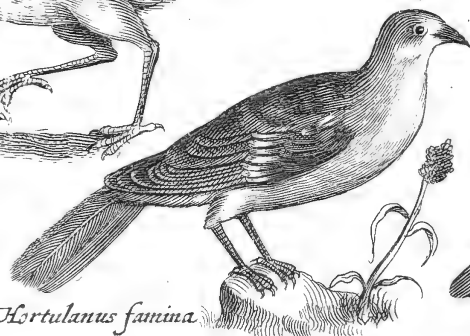

Lagopus Schnee hun
Steinhun

Lagopus altera

Coturnix mas

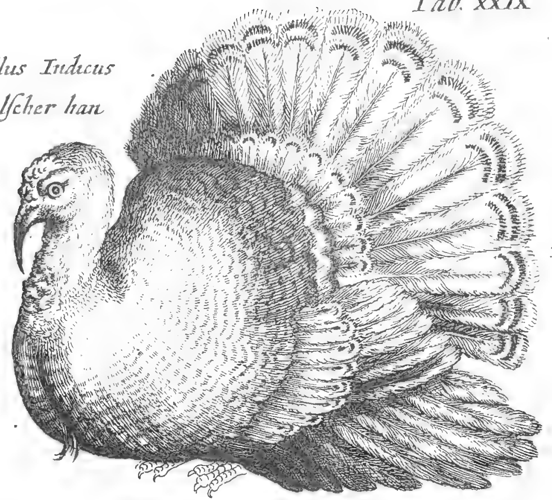

Ortijgometra wachtel
Konig

Hortulanus mas
Brach amsel

Hortulanus famina

Hortulanus Congener

Gallus Cornutus

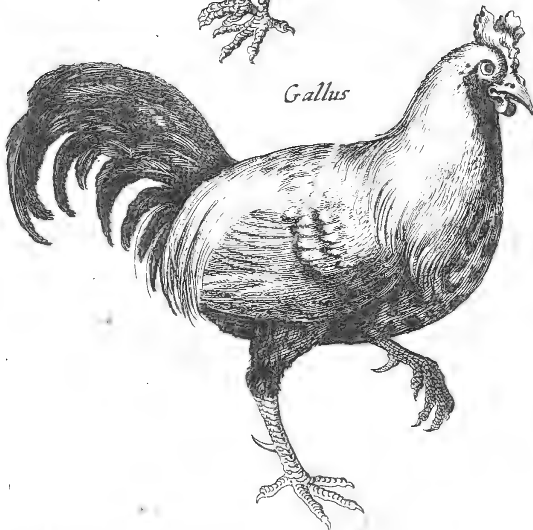

Gallus Indicus
Welscher han

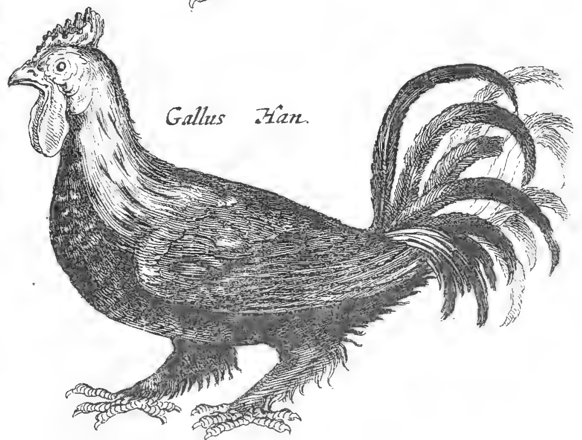

Gallina Patauina

Gallus Patauinus

Gallina Henne

Kriechhun Pinnilio

Gallus

Gallus Han.

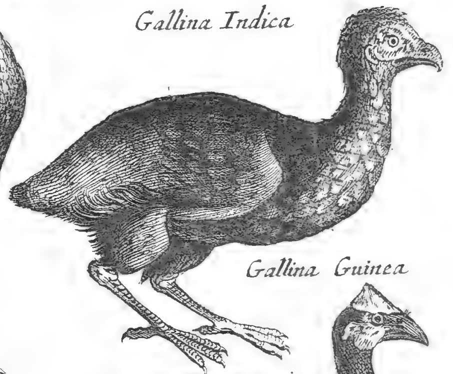

Gallina Turcica

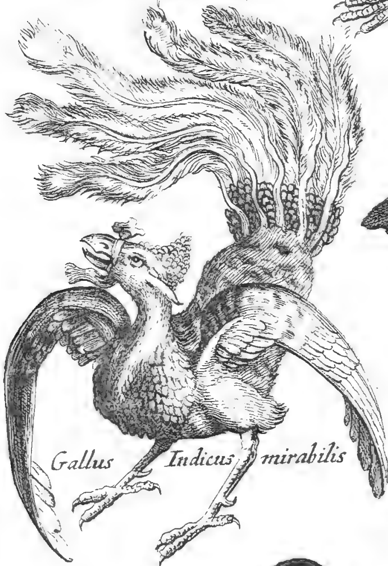

Gallus Turcicus

Gallina Persica

Gallus Persicus

Gallus Indicus

Gallina Indica

Gallus Indicus mirabilis

Gallina lanigera

Gallus palustris
mur han

Gallina Guinea

Capo
Kappaun

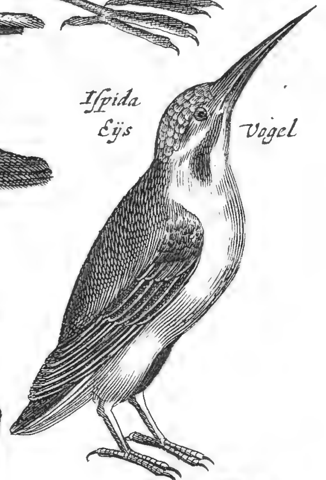
Tab. 31

Chloropos
Gallinula

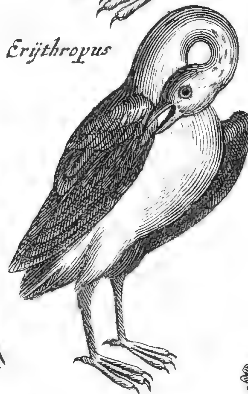

Fulica Waſſerhun

Gallinæ Aquaticæ

Gallina
hÿpoleucos

Iſpida
Eÿs Vogel

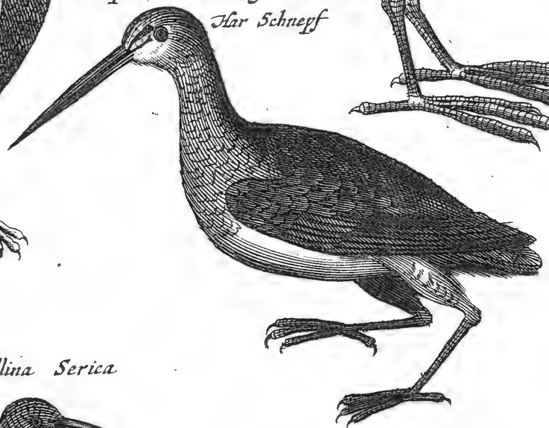

Scolopax ſiue Gallinago
Schnepf

Erÿthropus

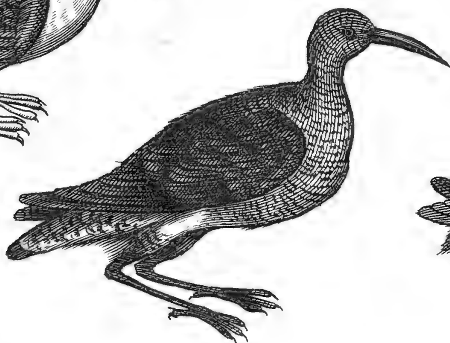

Erÿthra

Ruſticula ſyluatica
Walt Schnepf

Gallinula terreſtris

Scolopax Seu Gallinago minor
Har Schnepf

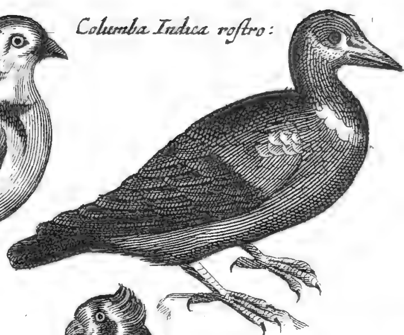

Gallina Ochra

Gallina Serica

Gallina Rhodopes

Columbus

Columba Indica rostro:

Turtur Indicus

Columba Sylvestri

Columba Cypria

Columba domest:

Alchata siue Filacotona

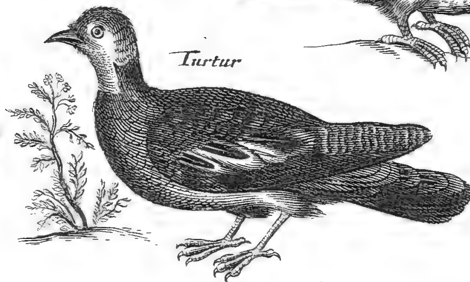

Turtur

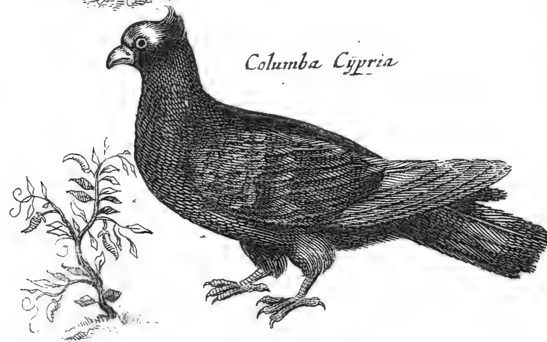

Columba
hirsutis pedibus
maior

Columba Cypria

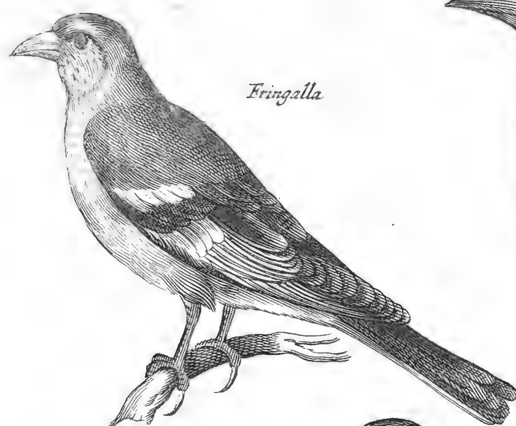

Columba Liuia

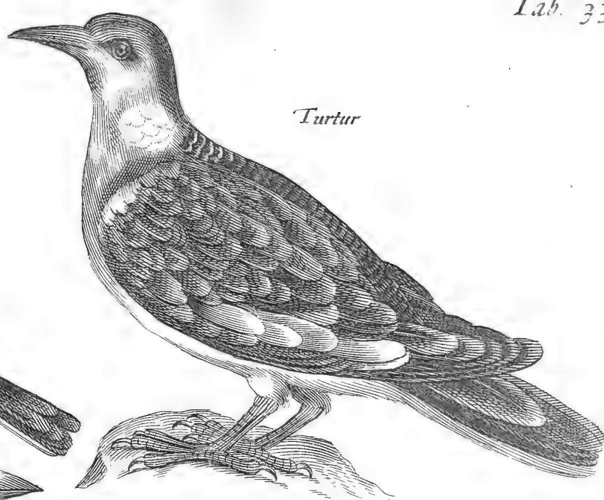

Oncas seu Umago

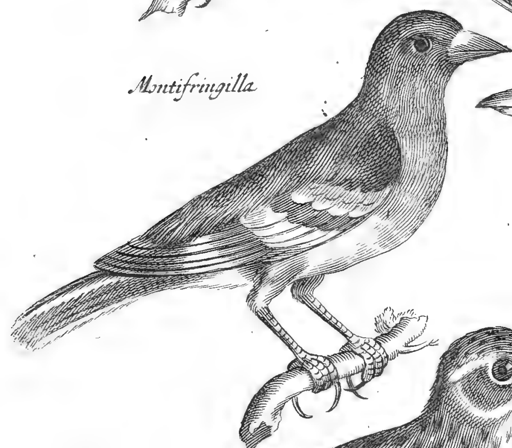

Turtur

Columba Cypria

Columba domestica Varys coloris

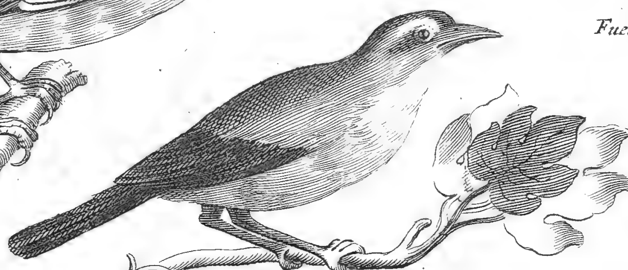

Fringalla

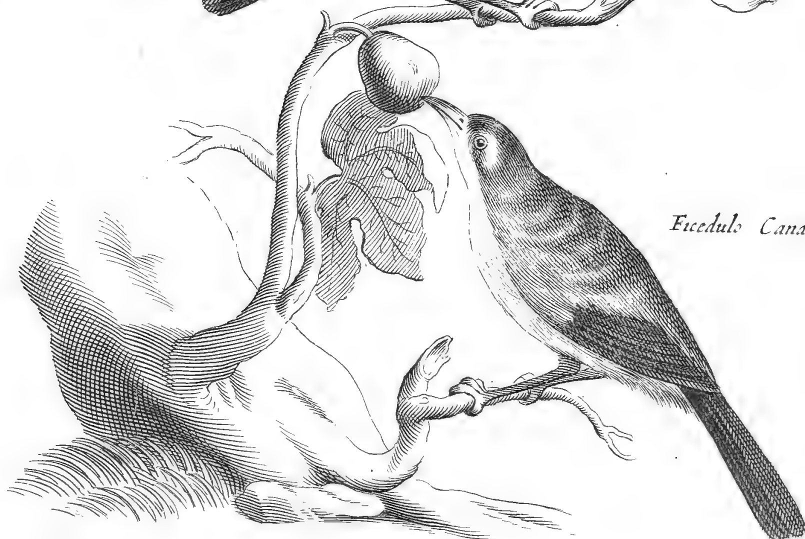

Turtur

Montifringilla

Chalandra

Alauda non christata

Fiedula

Ficedulo Canabia

Paßer

Paßer

Paßer ſtulſus

Paßer montanus

Paßer Canarius Canarin vogel

Paßer domeſticus

Paßer Sÿlueſtris ringelspatz

Paßer Solitarius memlus steinams.

Paßer domeſticus alius

Paßer faluus

Paßer maculatus

Paßer montanus alius

Pa. Albicilla

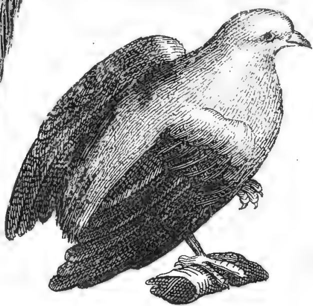
Paßer albus

Paßeris ſpecies

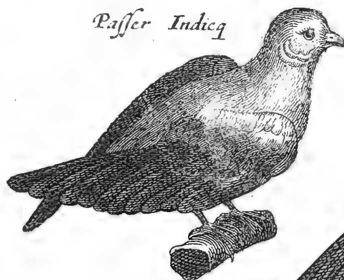
Paſerculus Brachÿuras

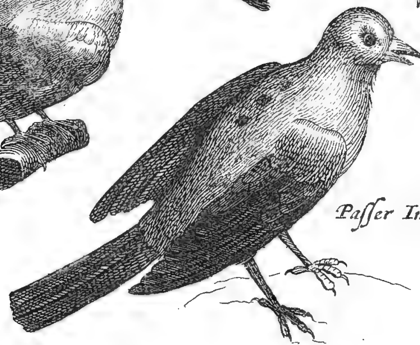
Passeres Indici
Indianische Sperlinge

Eritra melana Indica

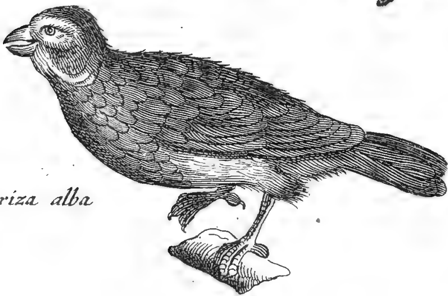

Passer Indicq

Passer Indicq alius

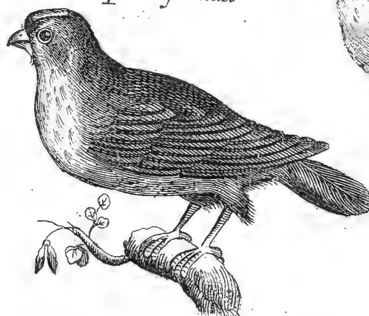

Embriza alba

Embriza pratensis Fœmina

Emberza pratensis mas

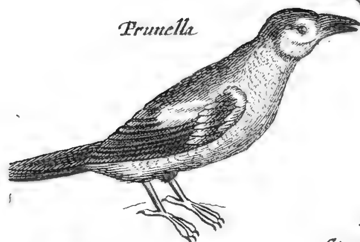

Emberza Embritz Wilbling
Gorlgorst

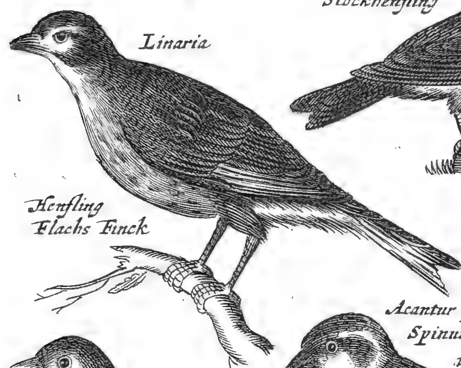

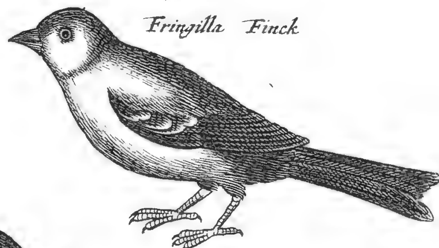
Carduelis Distel Finck

Emberiza pratensis
Wisemmertz

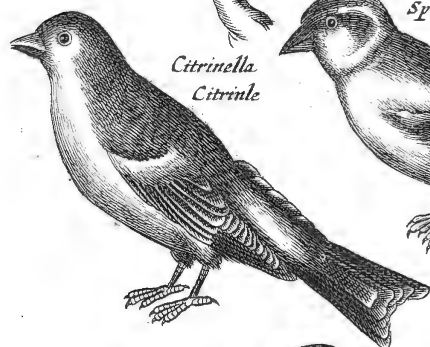

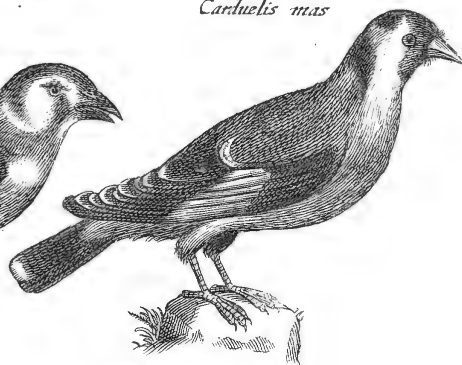

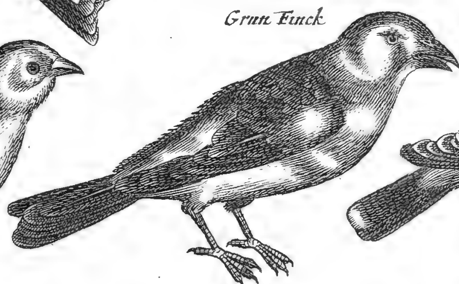

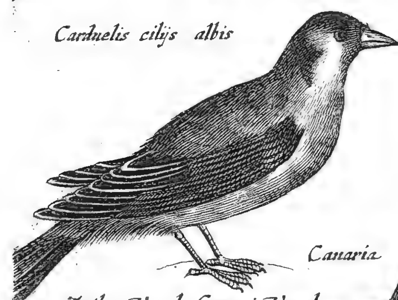

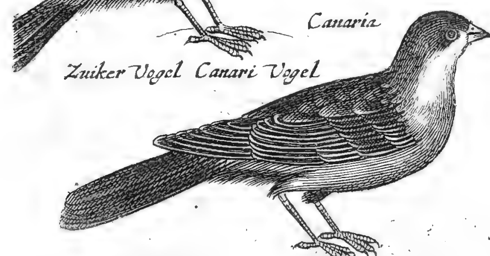

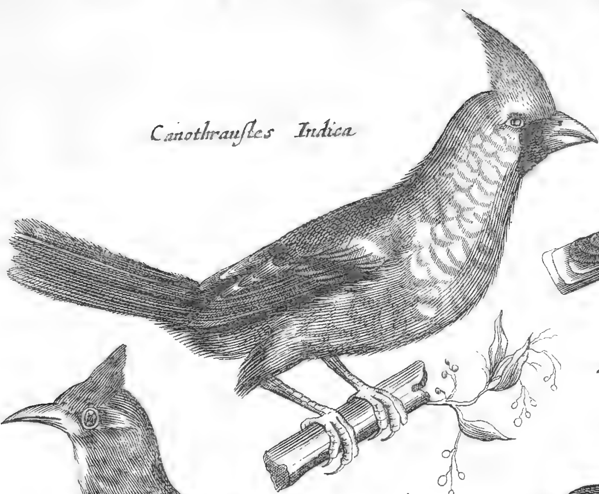

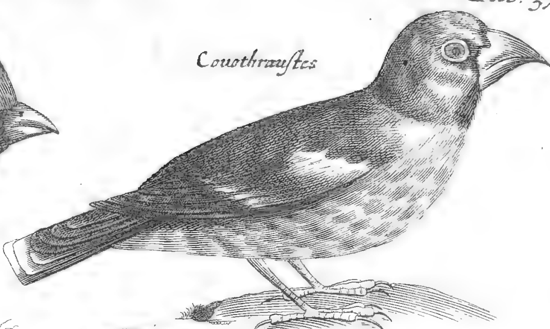

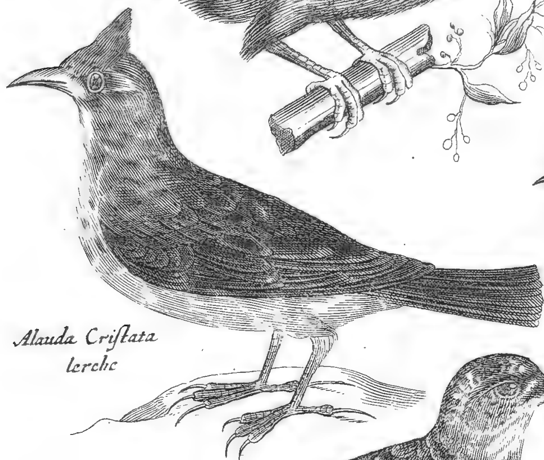

Canothraustes Indica

Couothraustes

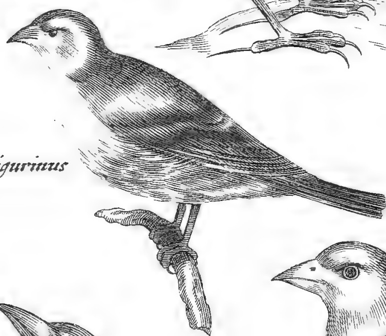

Linaria linsling flax finck

Alauda Cristata
lerche

Linaria

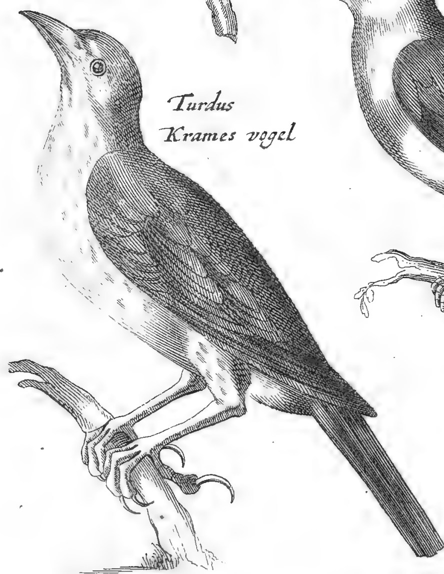

Alauda
lerche

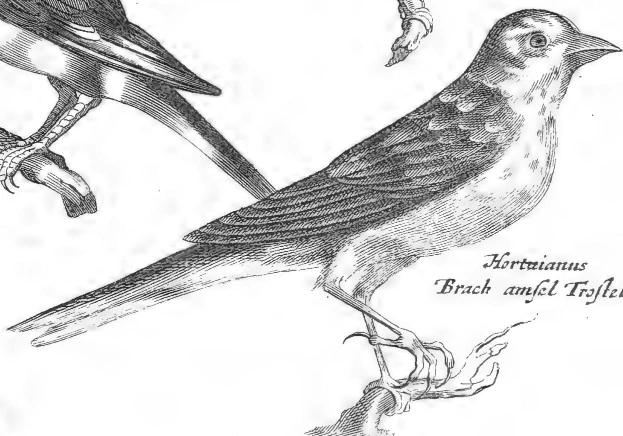

Carduolis distel Vinck

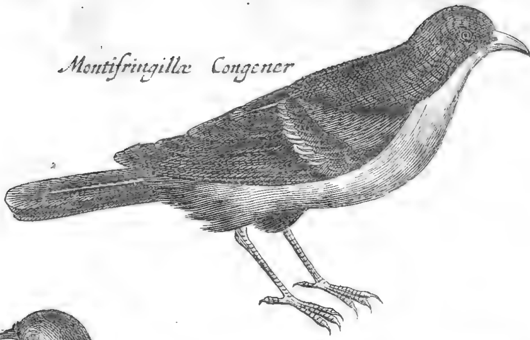

Ligurinus

Ligurinus Spinus

Chloris seu fringilla
Viridies grim finck

Turdus
Krames vogel

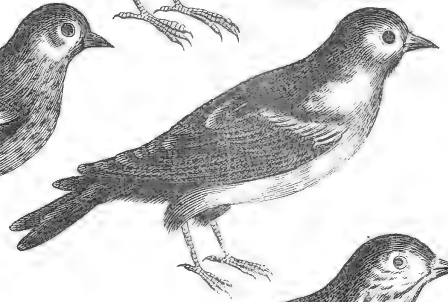

Hortulanus
Brach amsel Trostel

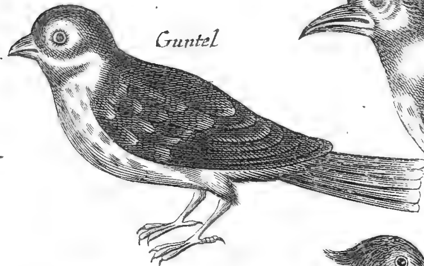

Montifringillæ Congener

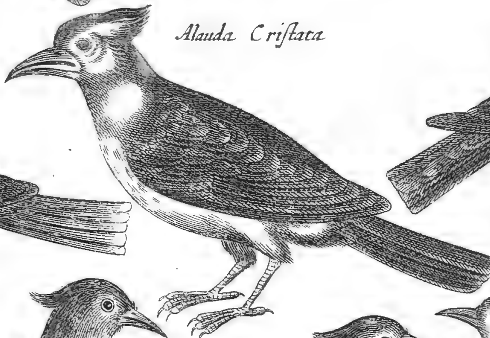

Montifringilla mas

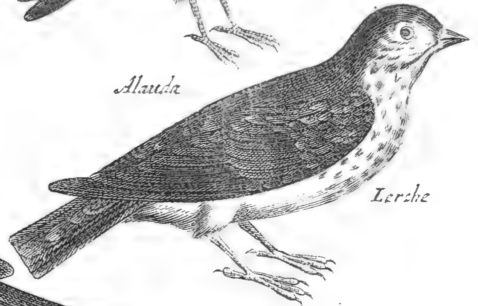

Linaria alia

Linaria rubra

Linaria marina

Guntel

Alauda Criſtata

Alauda

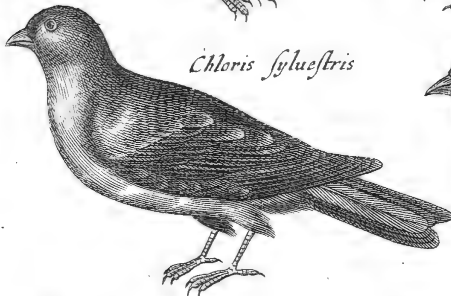
Lerche

Alauda Criſtata Sene

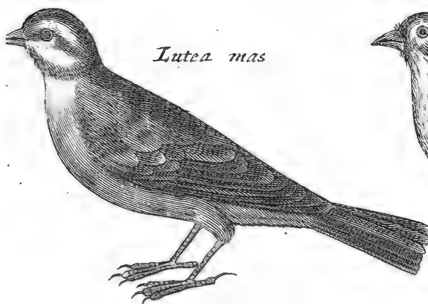

Alauda Criſtata

Alauda pratorum

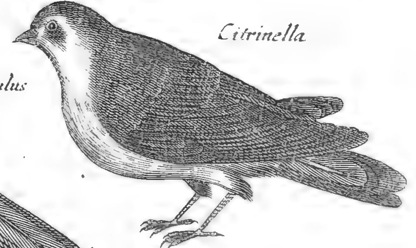

Alaudæ Congener
Cum loto Æthiopica

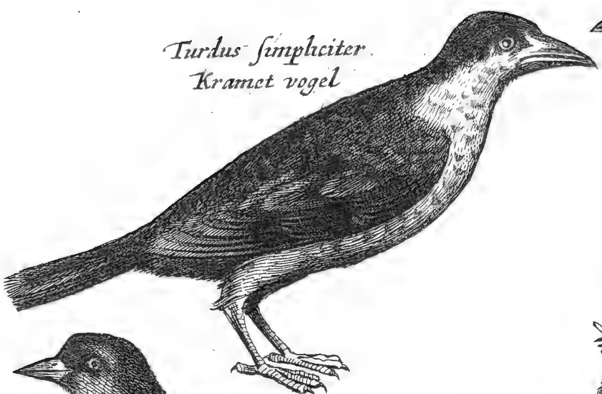

Chloris ſylueſtris

Calandra
alaucta maxima
Calandei

Lutea mas

Lutea ſen Cirulus
fœmina

Citrinella

Turdus simpliciter
Kramet vogel

Turdus Visciuorus
Trostel

Turdus leucocephalos

Merula Stein.
Amsel.

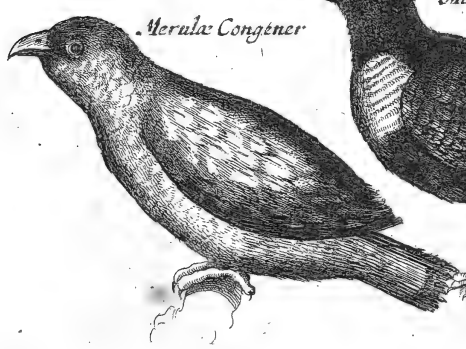

Merula fœmina

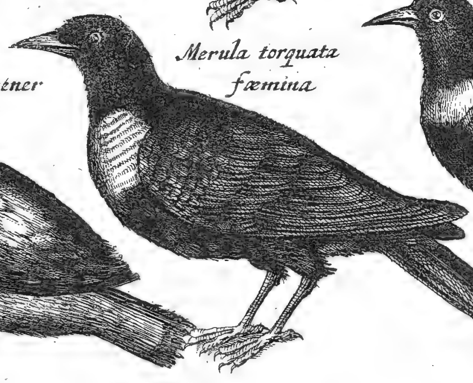

Merula mas

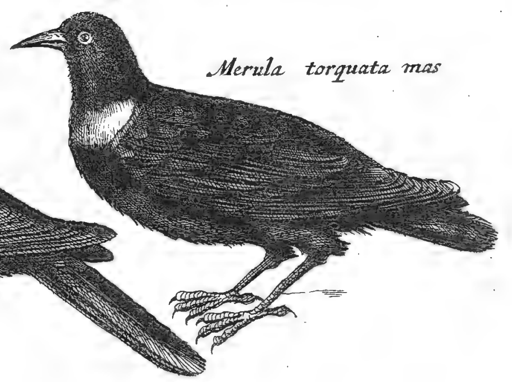

Merula alba et nigra

Passer solitarius
fœmina

Passer solitarius
mas merulus

Merulæ Congener

Merula torquata
fœmina

Merula torquata mas

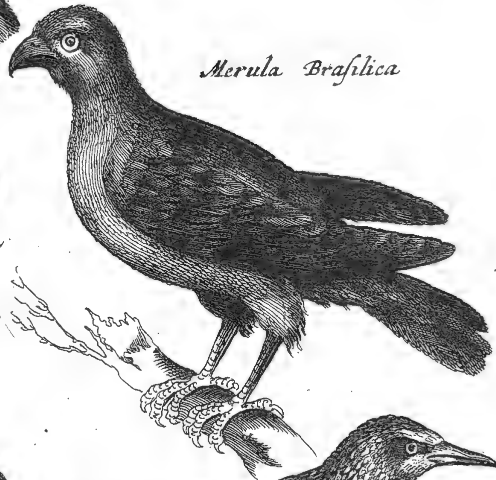
Tab. 40.

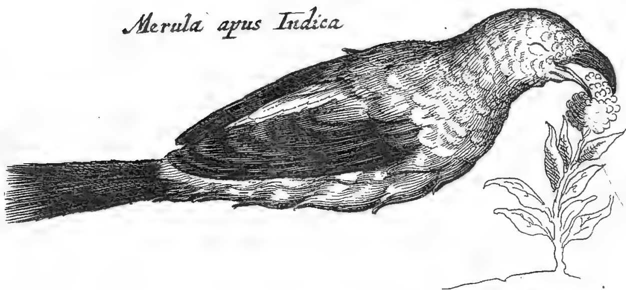
Merula amſel

Merula Roſea mas ſeu Sturnus marinus

Merula Braſilica

Merula apus Indica

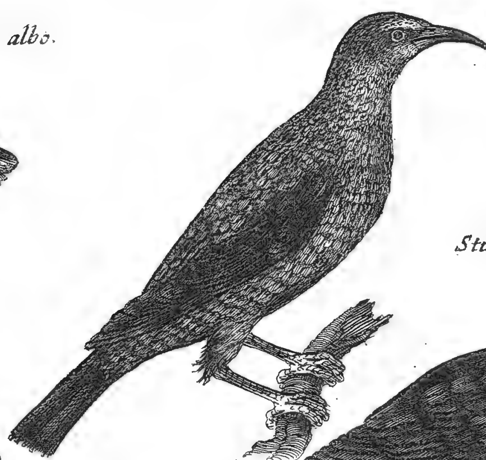
Carÿocatacte nuſbicker

Sturnus vulgaris

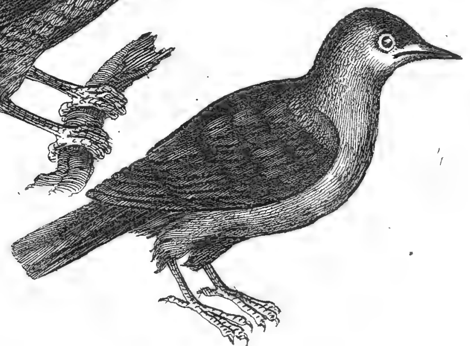
Sturnus Capite albo.

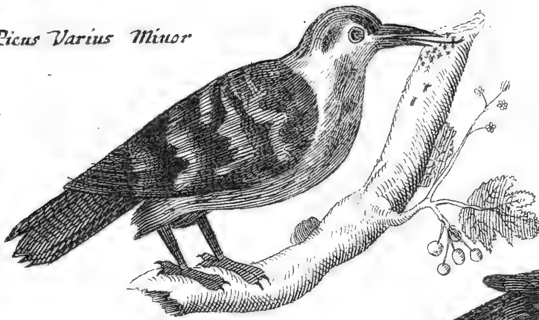
Sturnus Staer

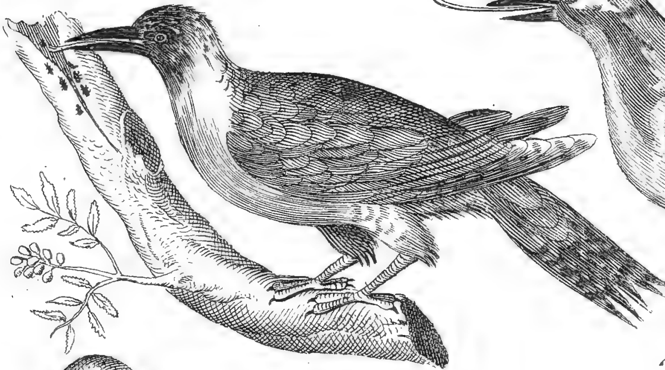
Sturnus Cinereus

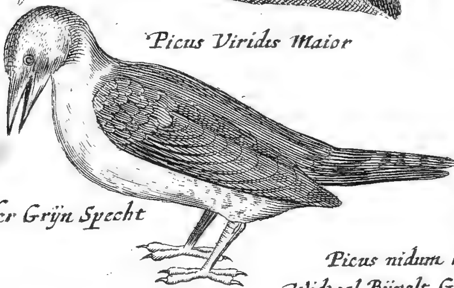
Sturnus pullus

Picus Varius Minor

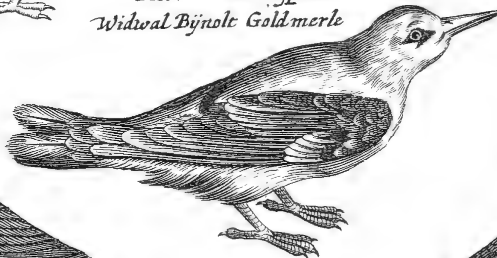

Picus Maximus niger
Grosser Schwartzer Specht

Picus Viridis Grÿn Specht

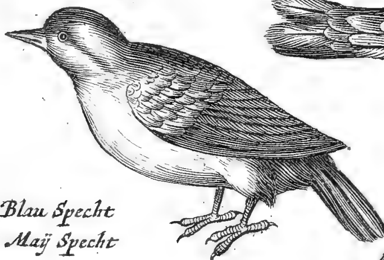

Picus maior Bundter Specht

Picus Viridis maior
Grosser Grÿn Specht

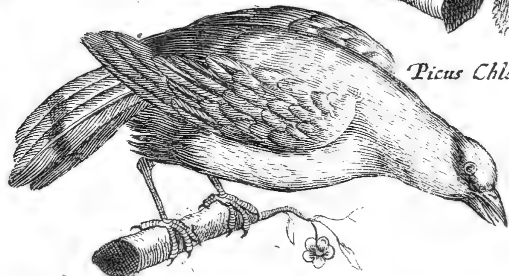

Picus Murarius Maur Specht

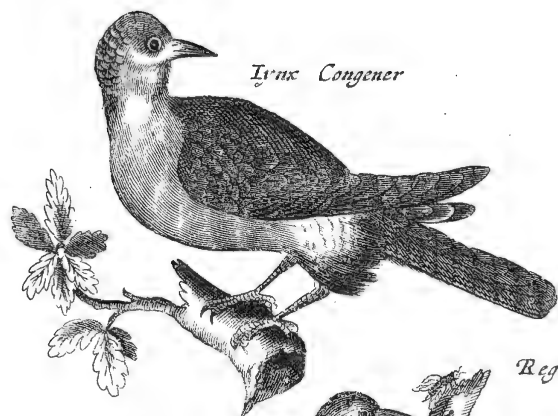

Picus nidum Suspindit
Widwal Bÿnolt Goldmerle

Picus Luteus
Gÿanopus

Picus Cinereus
Blau Specht
Maÿ Specht

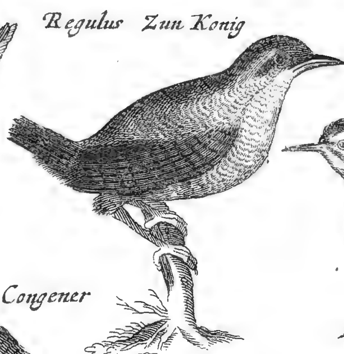

Picus Varius Elster Specht
Gras Specht

Picus Chlorio Indicus

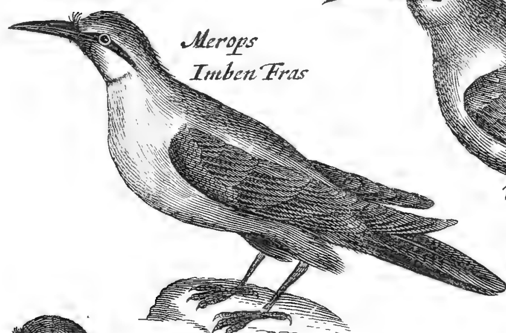

Iynx Congener

Iÿnx ſeu Troguilla
Windhals Kriniz

Certhia
Barchengel

Regulus Zun Konig

Paſſerculus Troglodÿtes
Zun Schlupffle

Merops
Imben Fras

Merops Congener

Paßer Troglodÿtes
Armeniacus

Hyrundo Agreſtis
Spÿr Schwalb

Aſylus

Hyrundo Riparia
Waßer Schwalb Spÿr

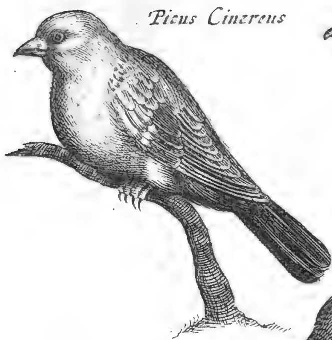

Hyrundo Haus Schwalb

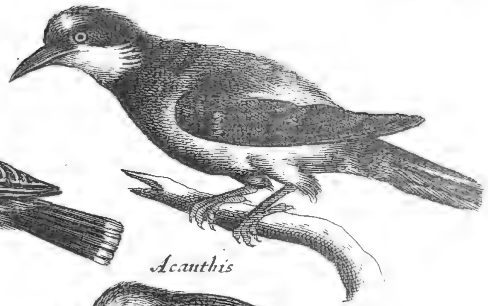

Paßer Troglodÿtes Bellonÿ

Vpupa
Widhopf

Apus Geÿr Schwalb Kirchen Schwalb

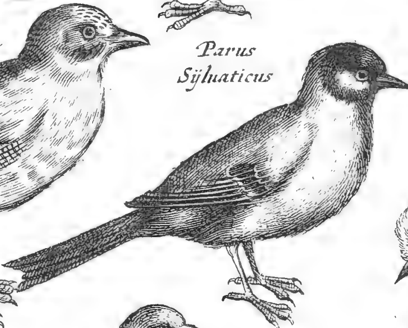

Picus Cinereus

Pica Glandariæ
Genus

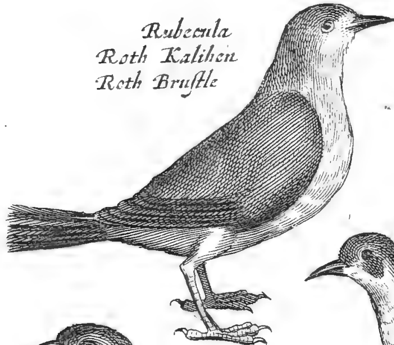

Acanthis

Pica Glandaria
Haher

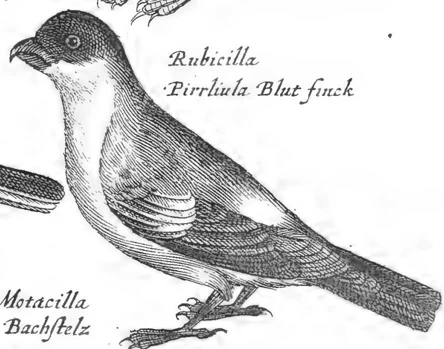

Parus
Syluaticus

Aurinittis
Carduelis species
Golt Finck

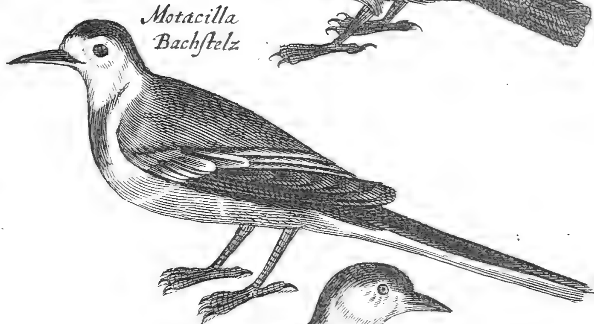

Rubecula
Roth Kalihen
Roth Brustle

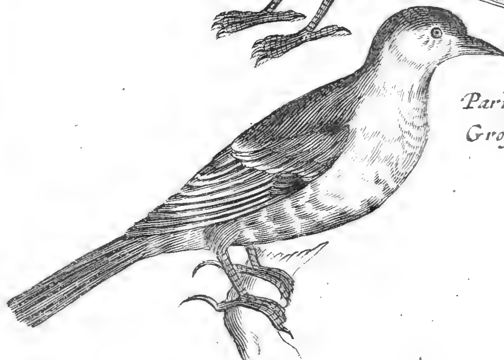

Ruticilla
Rothwenzle

Rubicilla
Pirrhula Blut finck

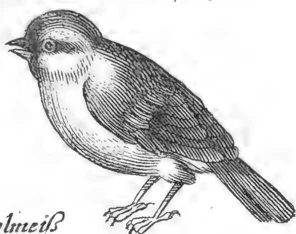

Collurio seu Lanarius

Motacilla
Bachstelz

Pica Glandaria alia Heer

Parus Major
Grose Meyse

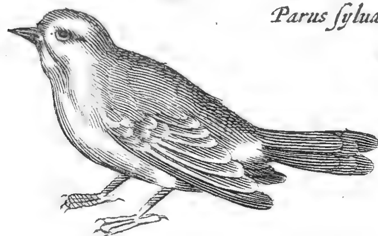
Parus Cerculeus minor Blaw meiß

Parus Major Spiegelmaß Brandmeiß

Parus ater Kolmeiß

Parus ſylualicus Waldmeiß

Parus Patuſtris Kolmeiß Aeſchmeiß

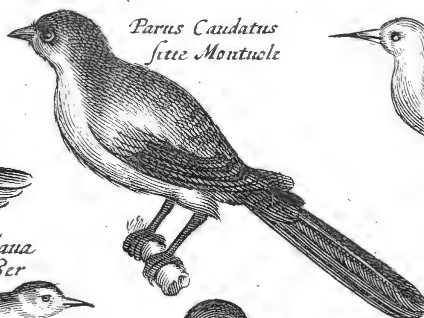

Parus Criſtatus

Kobel meiß

Parus Caudatus ſiue Montuole

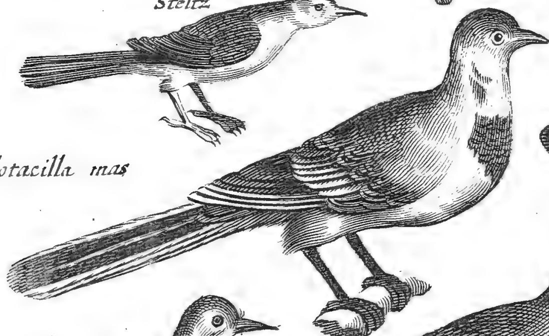
Motacilla alba Weißer Waßer Steltz

Motacilla flaua Gieber Waßer Steltz

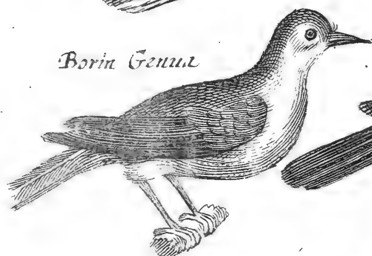
Motacilla mas

Spipolla

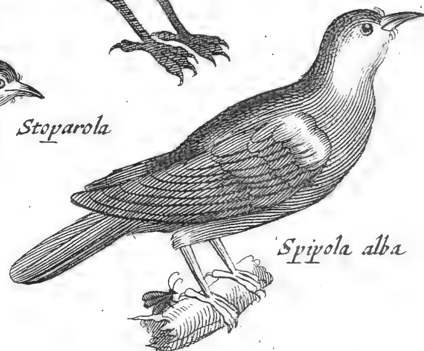
Borin Genua

Stoparola

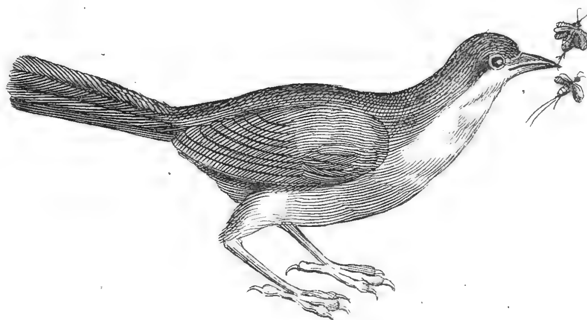
Spipola alba

Boarina

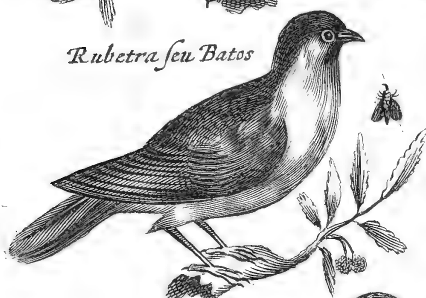

Stuparola

Muscipeta

Rubecula Pyrrhola
Phœnicurus
Roth schwenzle

Rubetra seu Batos

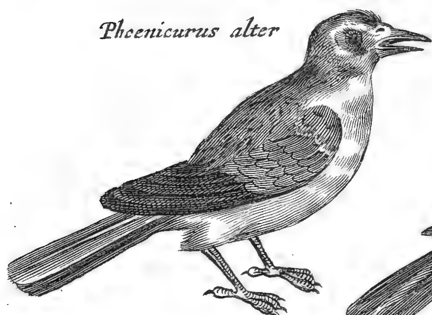

Rubetra Bellonij

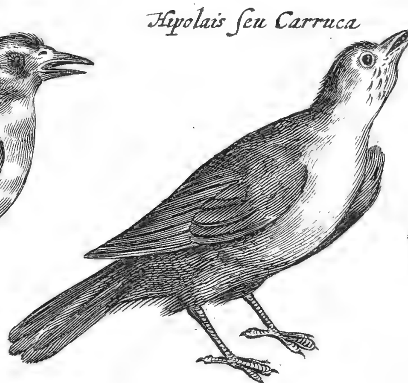

Pyrrhulas
Rotschwentzlein

Anthus

Canneuarola
Hausrotelein

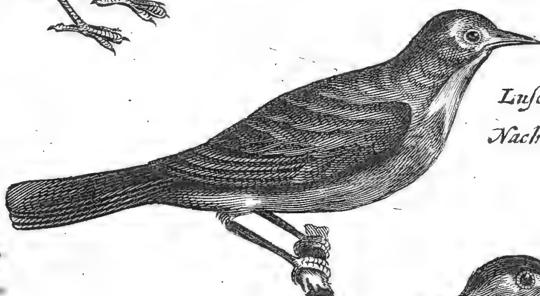

Rubecula seu
Phœnicuras Rotzagel
Rotschwentze-
lein

Phœnicurus alter

Hipolais seu Carruca

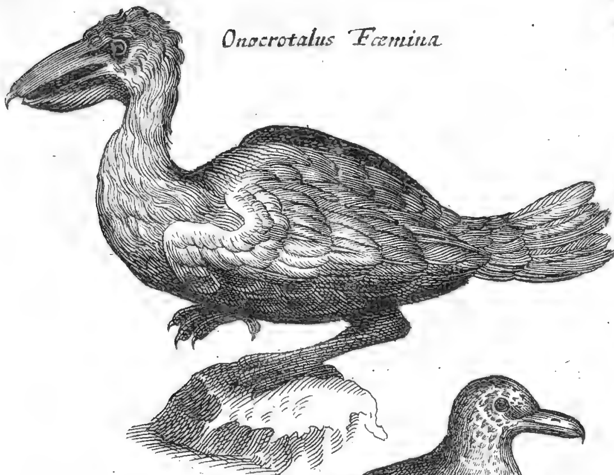

Lusciniola
Nachtgall

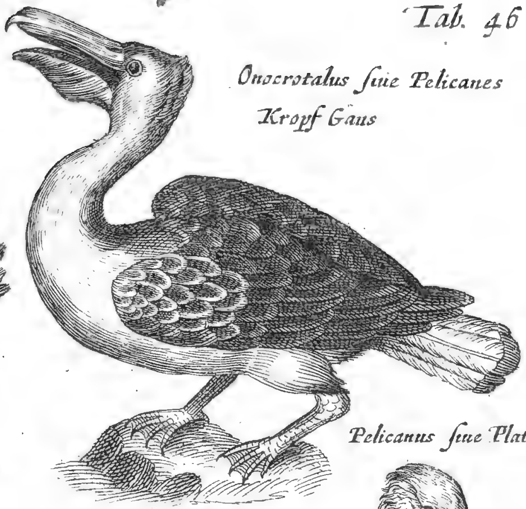

Oenanthe
Burstner

Luscinia
Nachtigal

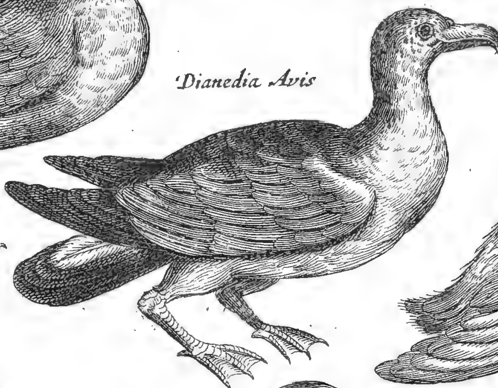

alia
Ficedula siue Atricapilla

Atricapilla s. ficedula
Grasmuch Schwartz
Kopff

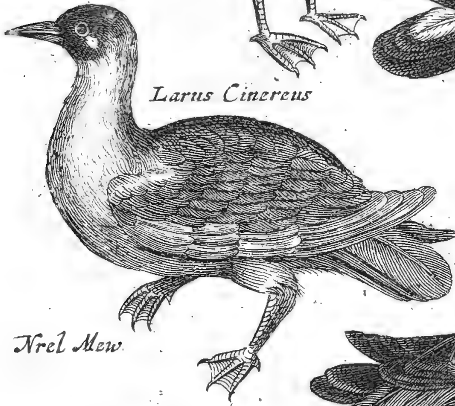

Onocrotalus Fœmina

Onocrotalus ſiue Pelicanes
Kropf Gans

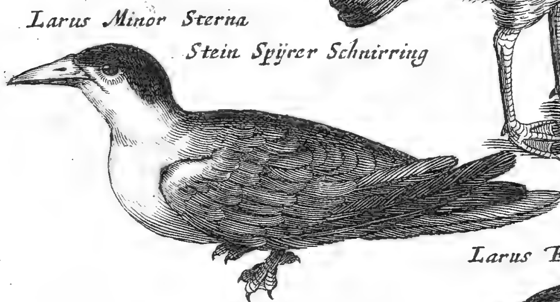

Larus Mayor

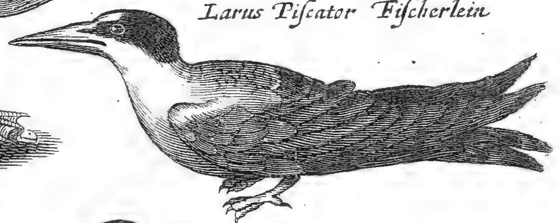

Dianedia Avis

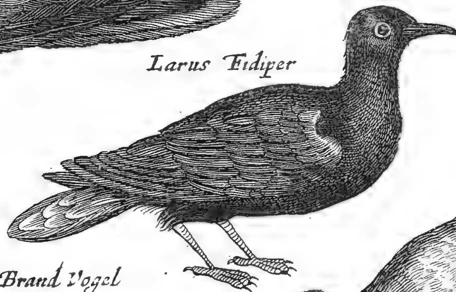

Pelicanus ſiue Platcæ
Leffel Gans

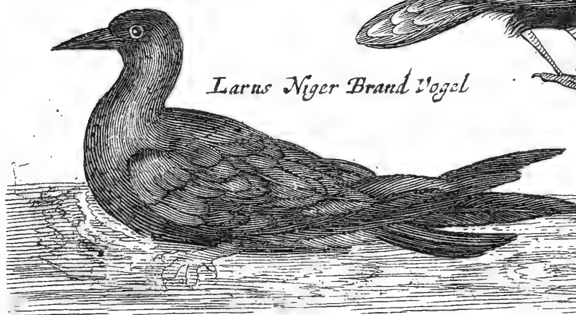

Larus Cinereus
Nrel Mew

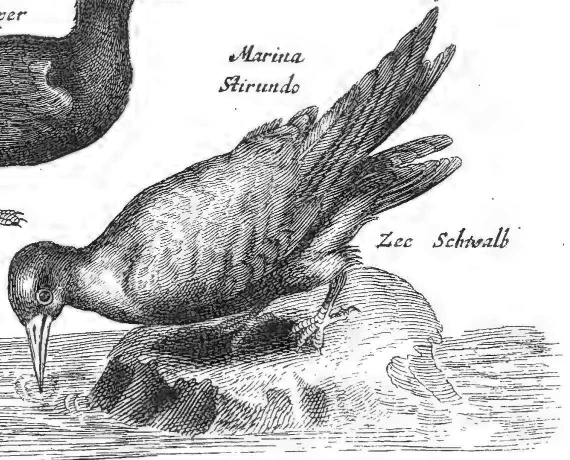

Larus albus

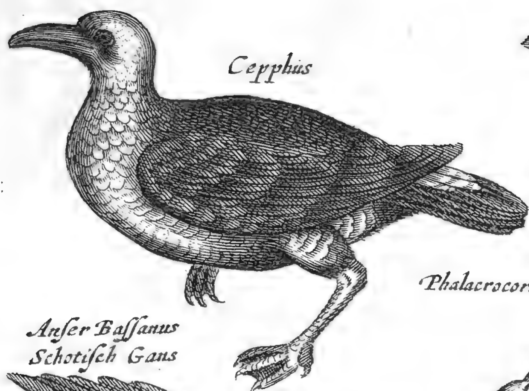

Larus Minor Sterna
Stein Spyrer Schnirring

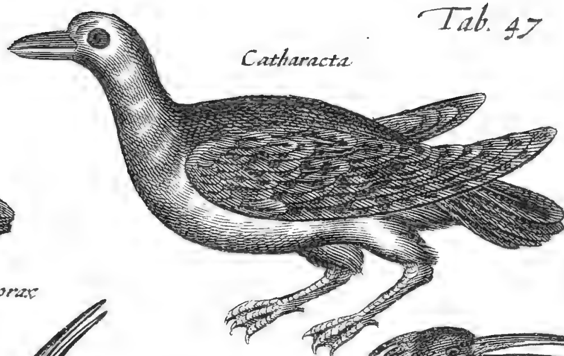

Larus Piſcator Fiſcherlein

Larus Fidiper

Larus Niger Brand Vogel

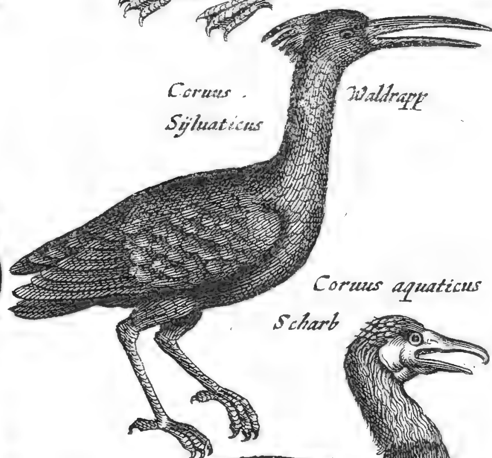

Marina
Hirundo
Zee Schwalb

Cepphus

Catharacta

Anser Bassanus
Schotisch Gans

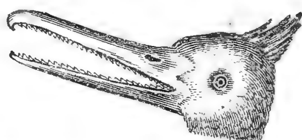

Phalacrocorax

Coruus
Syluaticus
Waldrapp

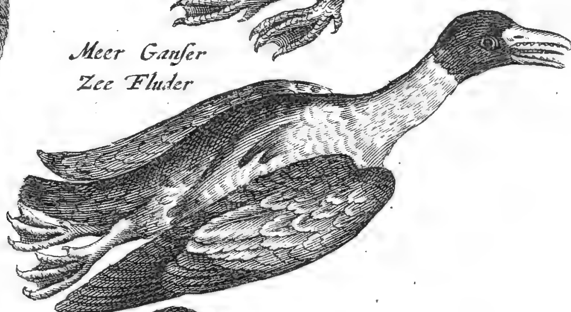

Coruus aquaticus
Scharb

Graculus palmipes

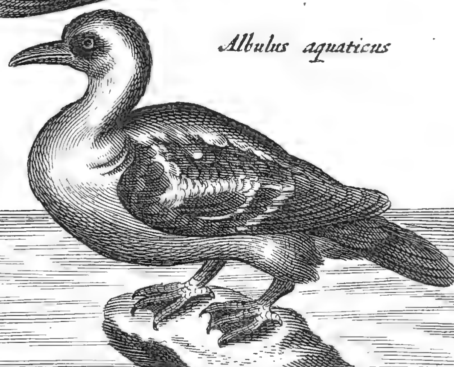

Mergus Rheni Rheni Endte.

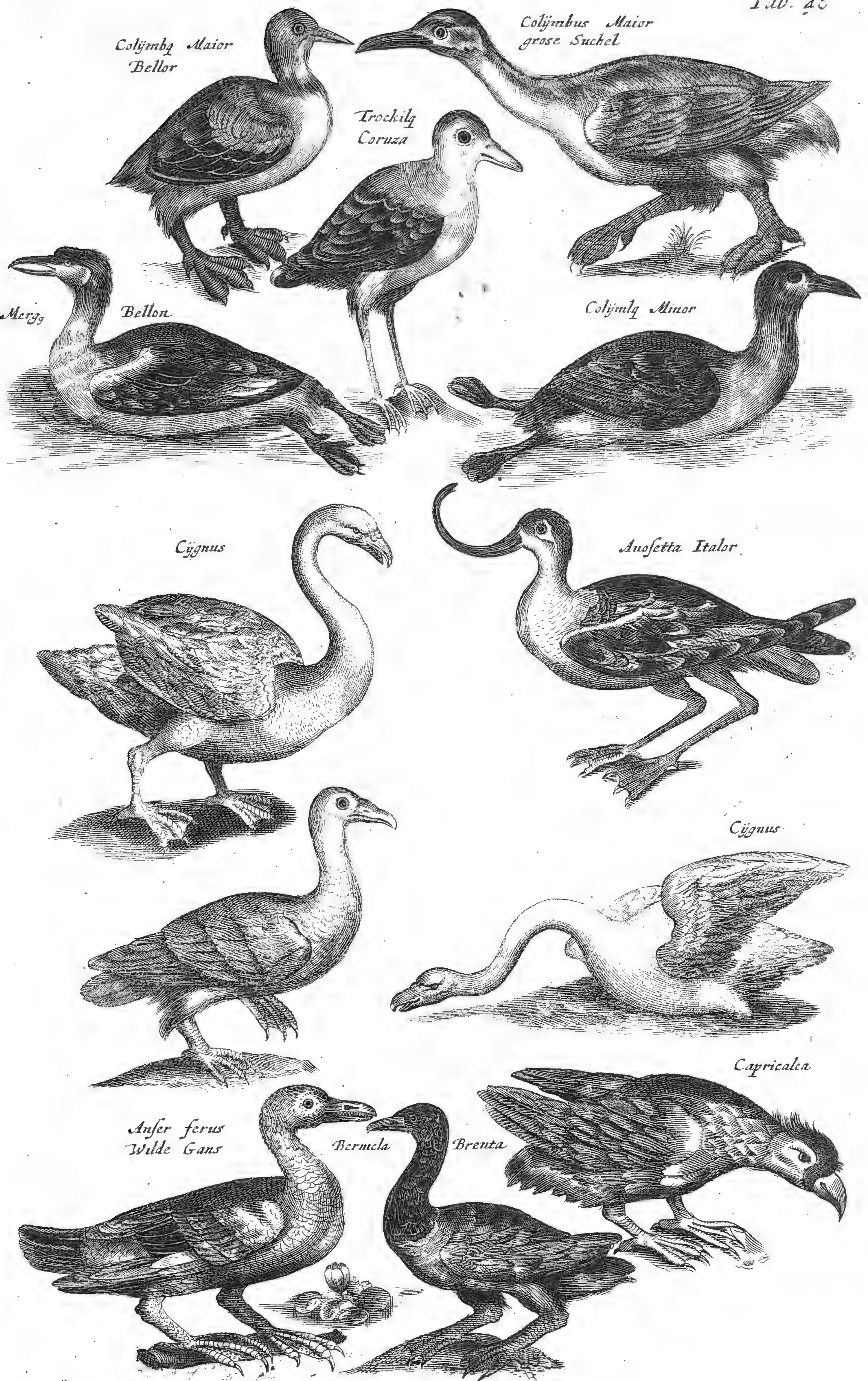

Mergus Longirostrus

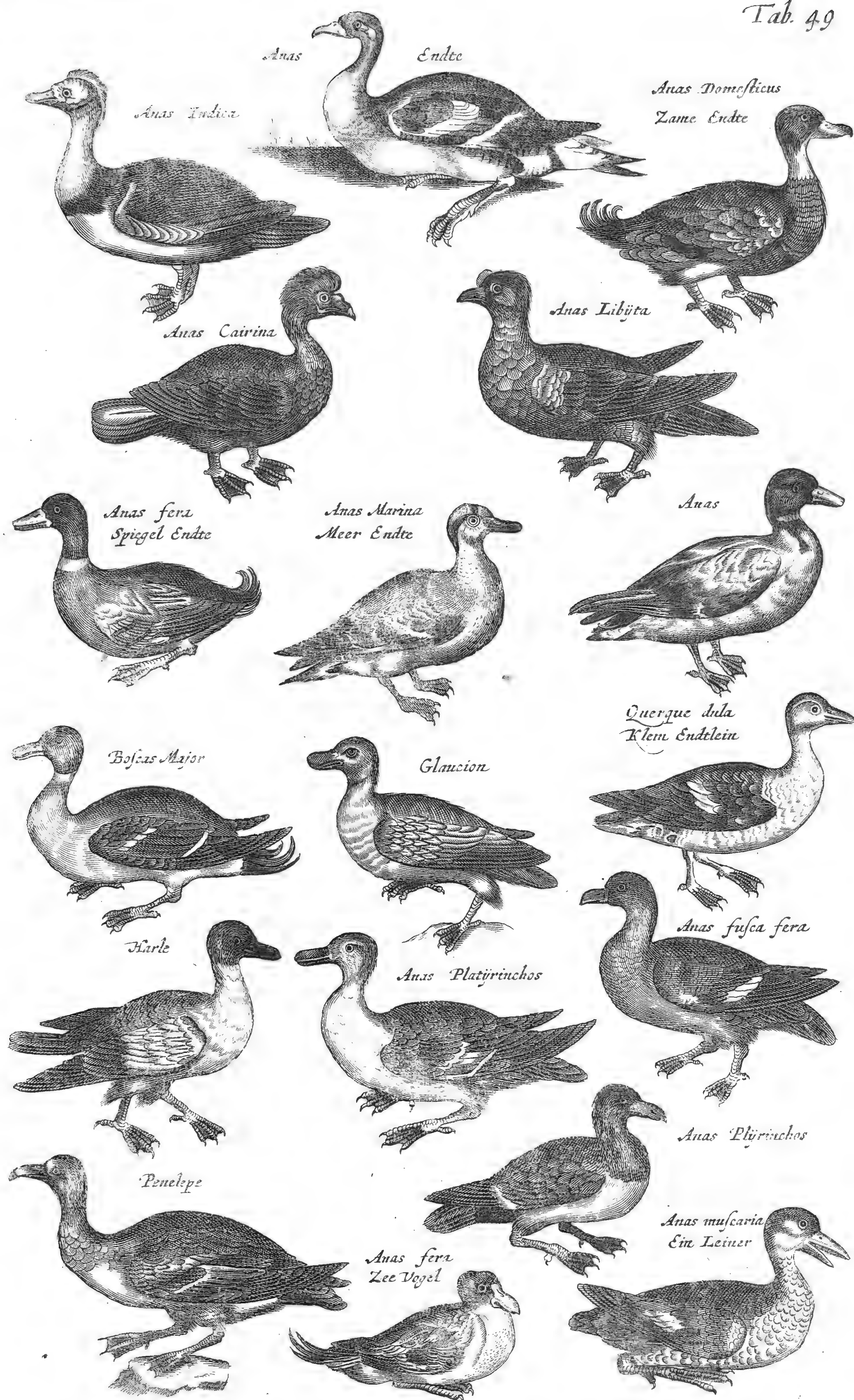

Mergus Glacialis
Eÿs Endte

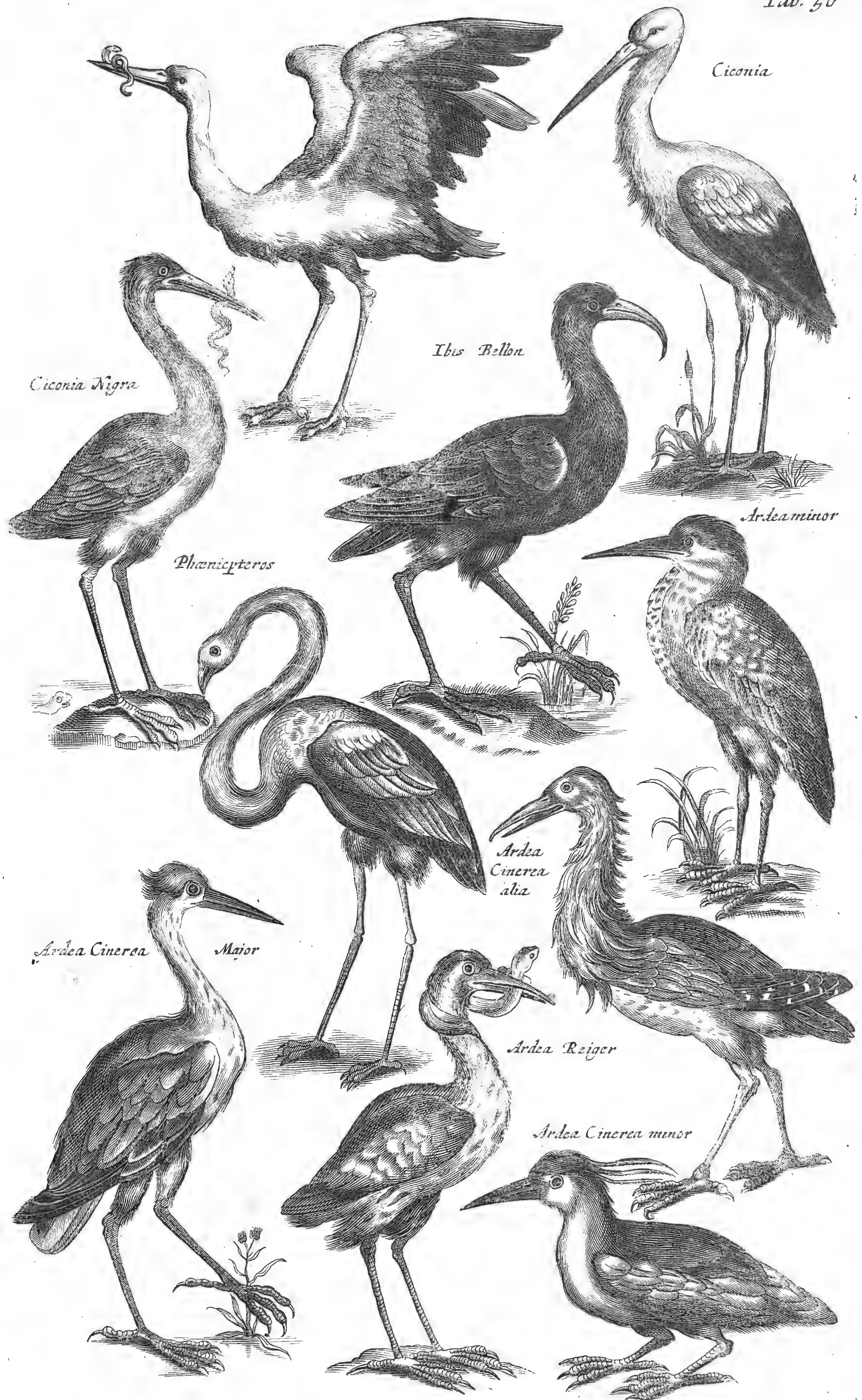

Meer Ganser
Zee Fluder

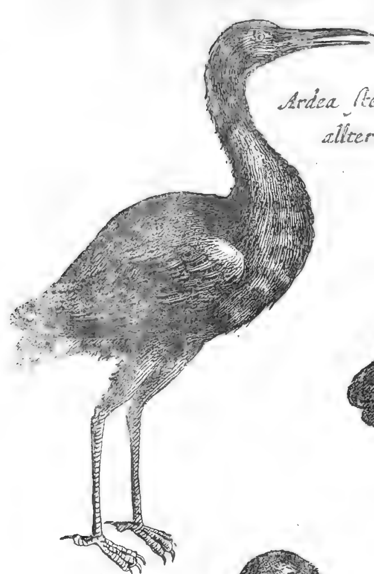

Mergus Bellonij

Albulus aquaticus

Colÿmbq Maior
Bellor
Colÿmbus Maior
grose Suchel
Trockilq
Coruza
Mergq
Bellon
Colÿmlq Minor
Cÿgnus
Auosetta Italor.
Cÿgnus
Capricalca
Anser ferus
Welde Gans
Bermcla
Brenta

Anas Endte
Anas Indica
Anas Domesticus
Zame Endte
Anas Cairina
Anas Libÿta
Anas fera
Spiegel Endte
Anas Marina
Meer Endte
Anas
Querque dula
Klem Endtlein
Boscas Major
Glaucion
Anas fusca fera
Harle
Anas Platÿrinchos
Anas Plÿrinchos
Penelope
Anas muscaria
Ein Leiner
Anas fera
Zee Vogel

Ciconia
Ibis Bellon
Ciconia Nigra
Ardea minor
Phœnicpteros
Ardea Cinerea alia
Ardea Cinerea Major
Ardea Reiger
Ardea Cinerea minor

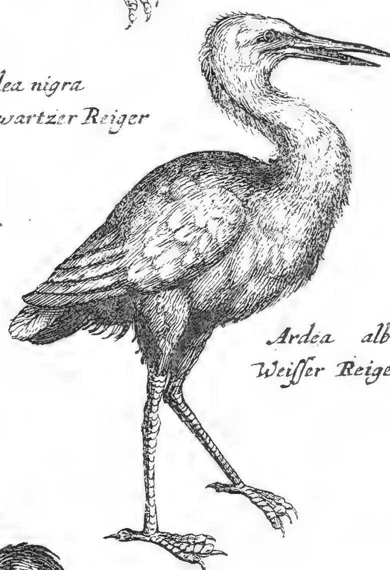

Ardea ſtellaris altera

Ardea ſtellaris major

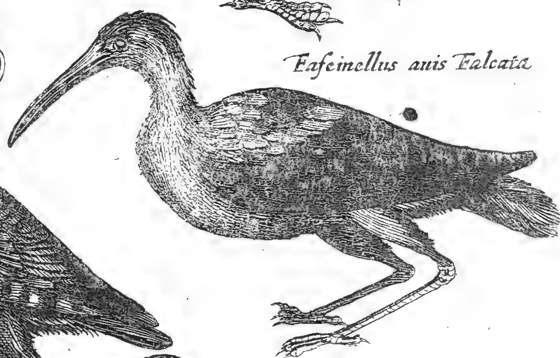

Ardea Quaiotta

Facinellus Sichler

Ardea nigra Schwartzer Reiger

Ardea alba Weiſſer Reiger

Auis pugnax

Faſcinellus auis Falcata

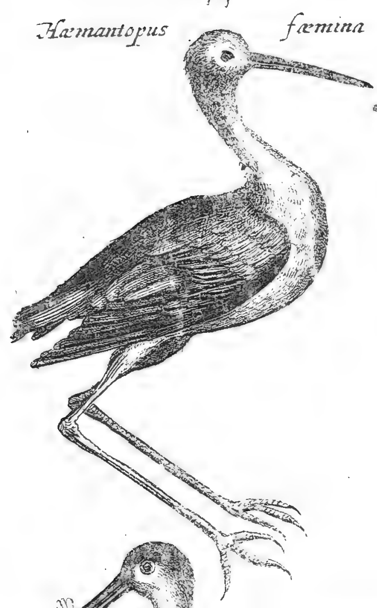

Auis pugnax

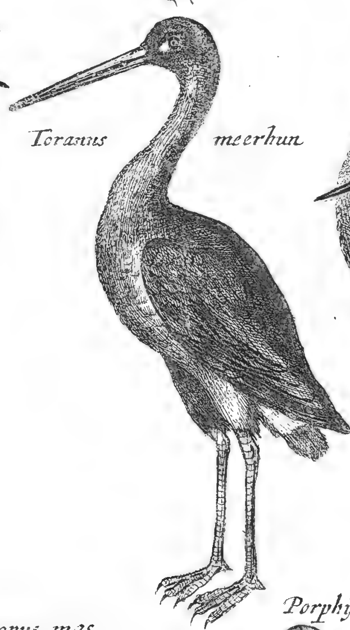

Arquata ſeu Numenius

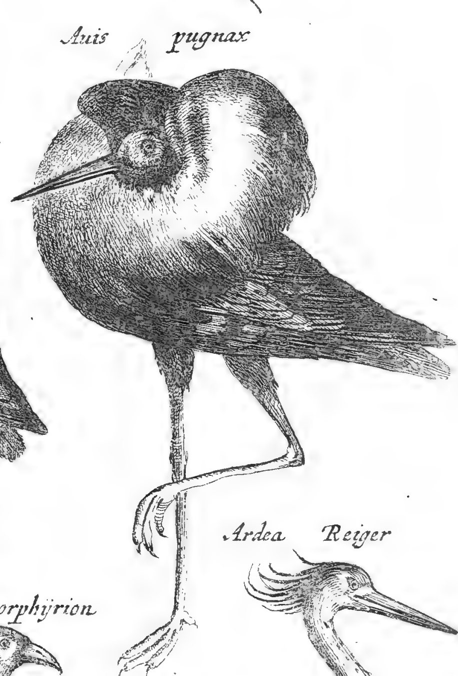

Auis pugnax

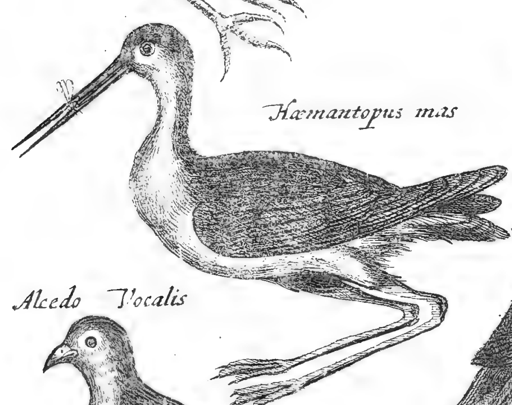

Auis pugnax

Auis pugnax

Hæmantopus fæmina

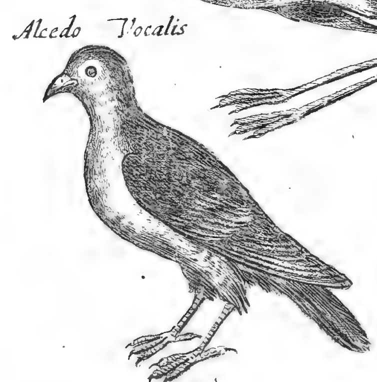

Toranus meerhun

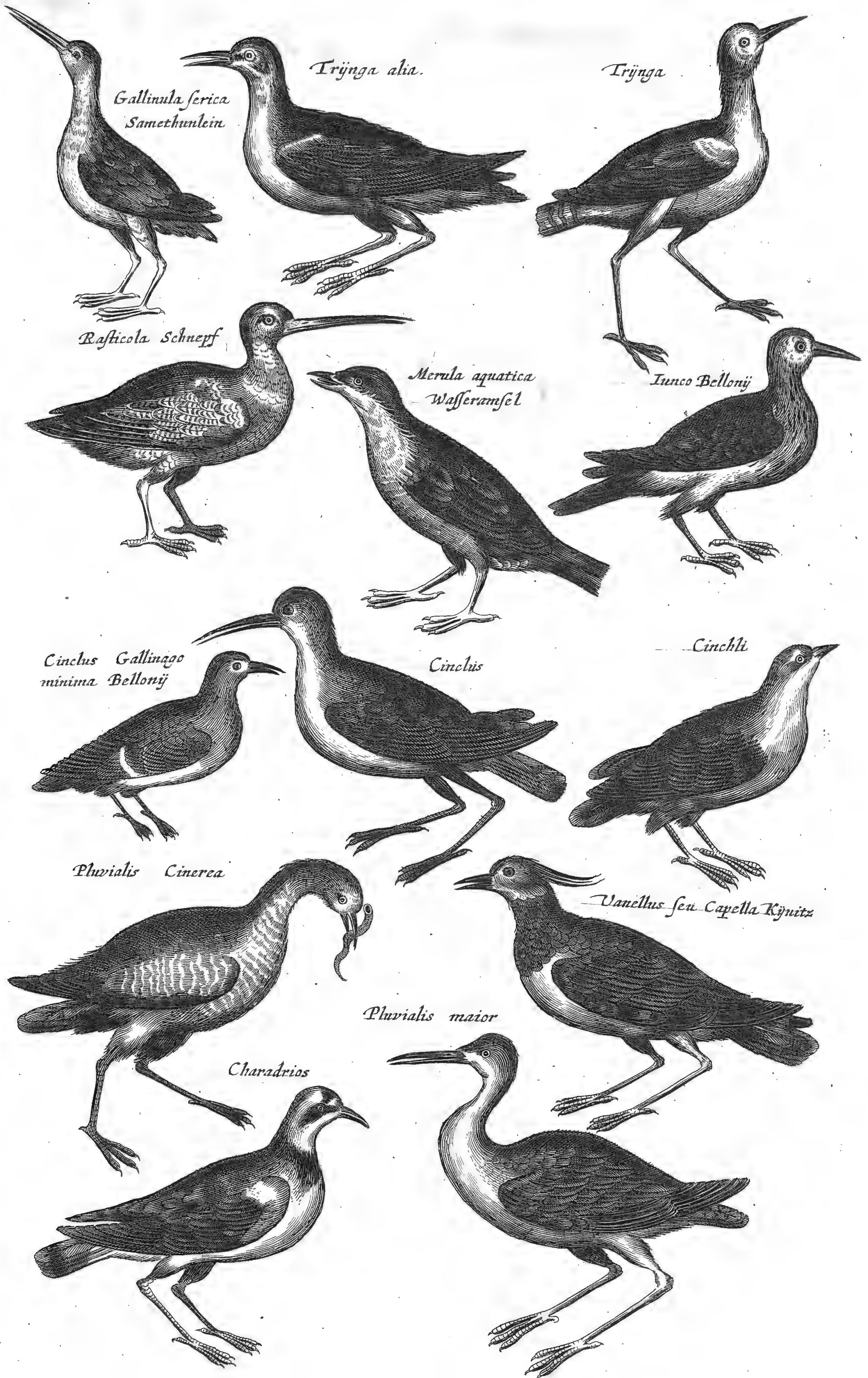

Auis pugnax

Hæmantopus mas

Porphyrion

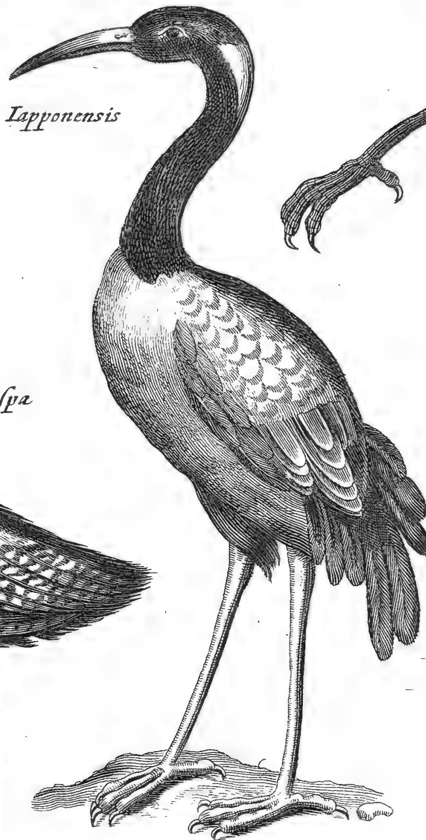

Ardea Reiger

Alcedo Vocalis

Gallinula ſerica
Samethunlein
Trÿnga alia.
Trÿnga
Raſticola Schnepf
Merula aquatica
Waſſeramſel
Iunco Bellonÿ
Cinclus Gallinago
minima Bellonÿ
Cinclis
Cinchli
Pluvialis Cinerea
Vanellus ſeu Capella Kÿuitz
Pluvialis maior
Charadrios

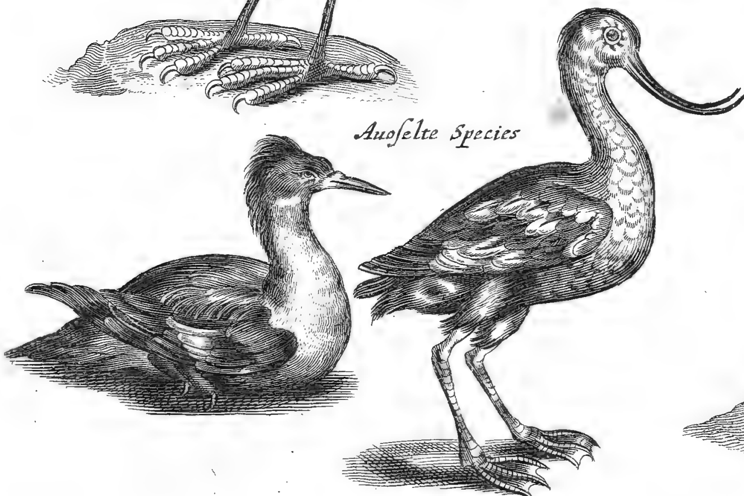

Grus Balearica

Grus Kranch
Plin mas

Grus Lapponensis

Grus Criſpa

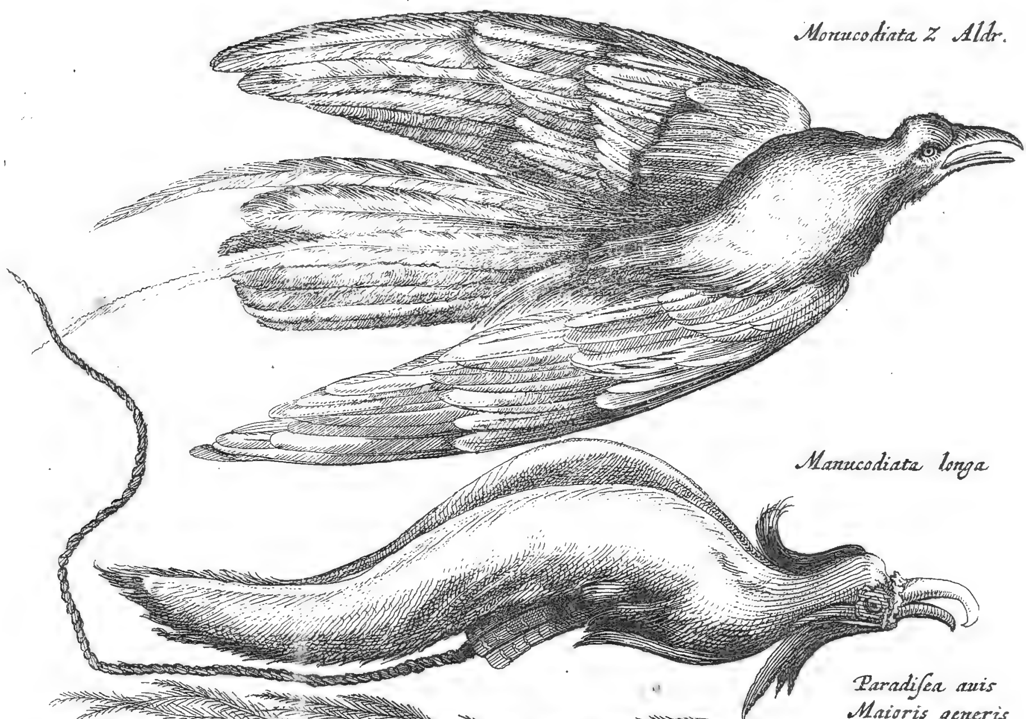

Grus Balearica
Femina

Auoſelte Species

Auis Paradisia S Manucodiata Paradeis Vogel

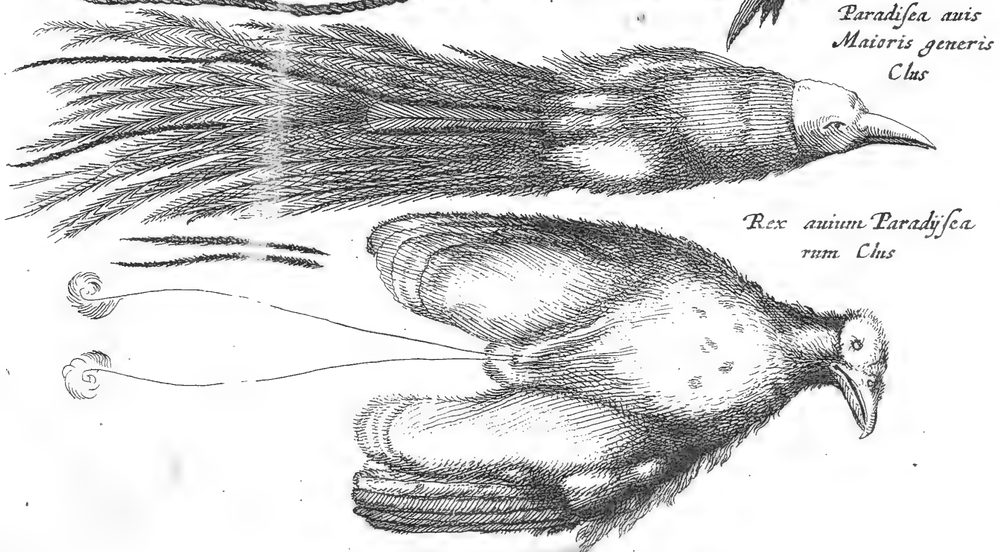

Monucodiata Aldr.

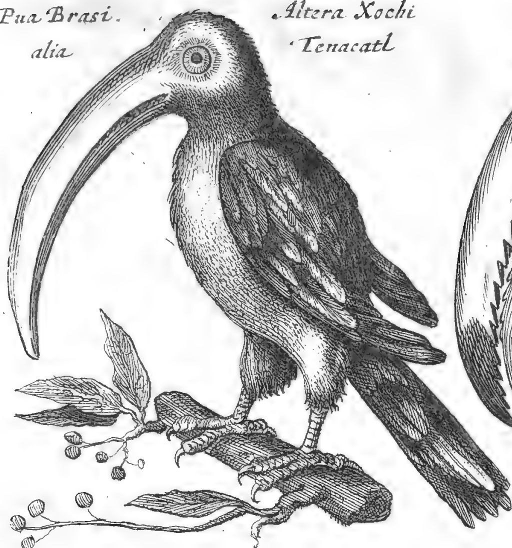
Monucodiata Z Aldr.

Manucodiata longa

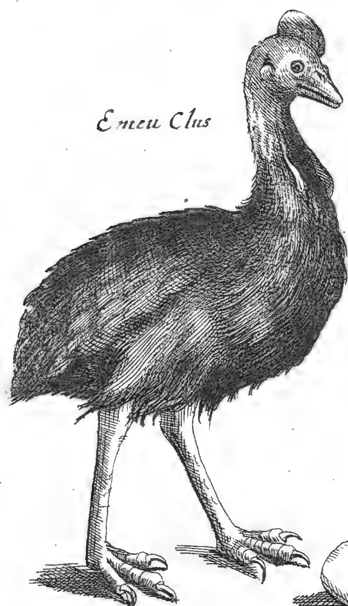

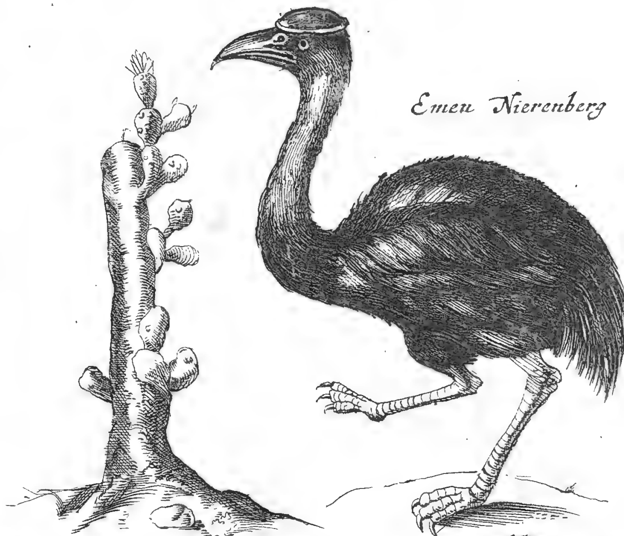
Paradisea auis Maioris generis Clus

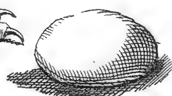
Rex auium Paradysea rum Clus

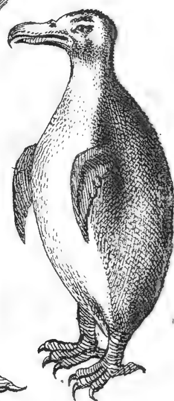

Pua Brasi.
alia
Altera Xochi
Tenacatl

Pica Brasilica Toucan
Xochitenacatl

Emeu Clus

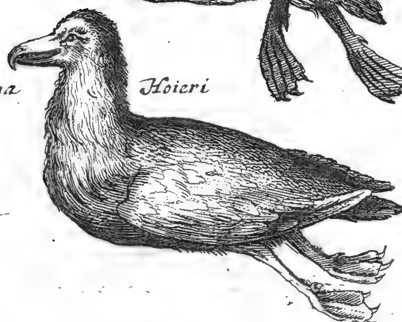

Emeu Nierenberg

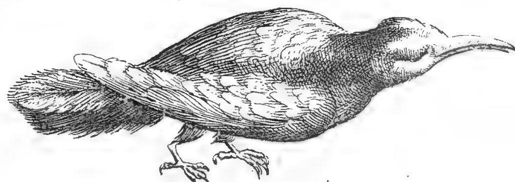

Anser Magella:
nicus

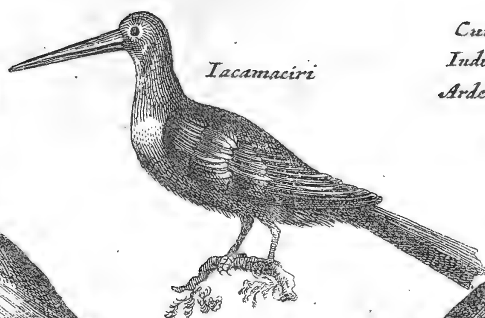

Mergus arti:
9 Clus

Gall, peregrin,
Clus
Cygn, Cuculat
Nierenberg

Skua
Hoieri

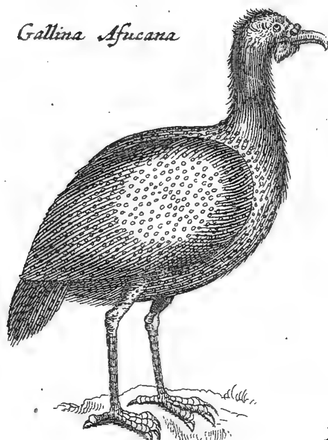

Ourissia. S. Tomineio Nierub.

Iacana
Wasserhun

Iacamaciri

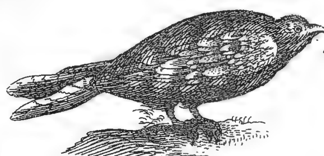

Curicaca Numenius
Indicus Clus
Ardea species

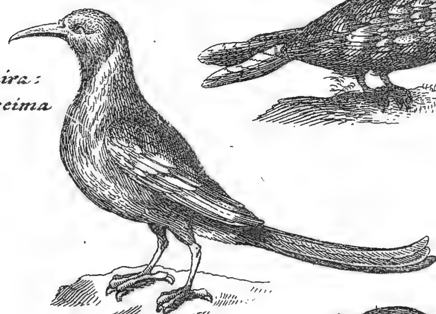

Iupuiuba
Sjapu

Gallina Afucana

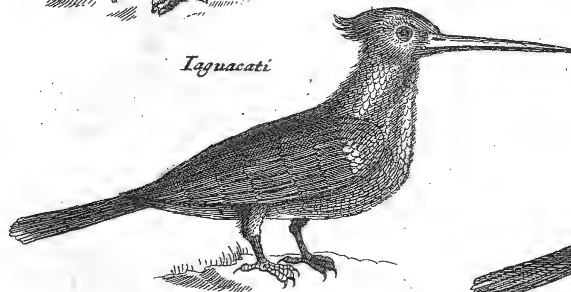

Tijepiranga

Saijacu

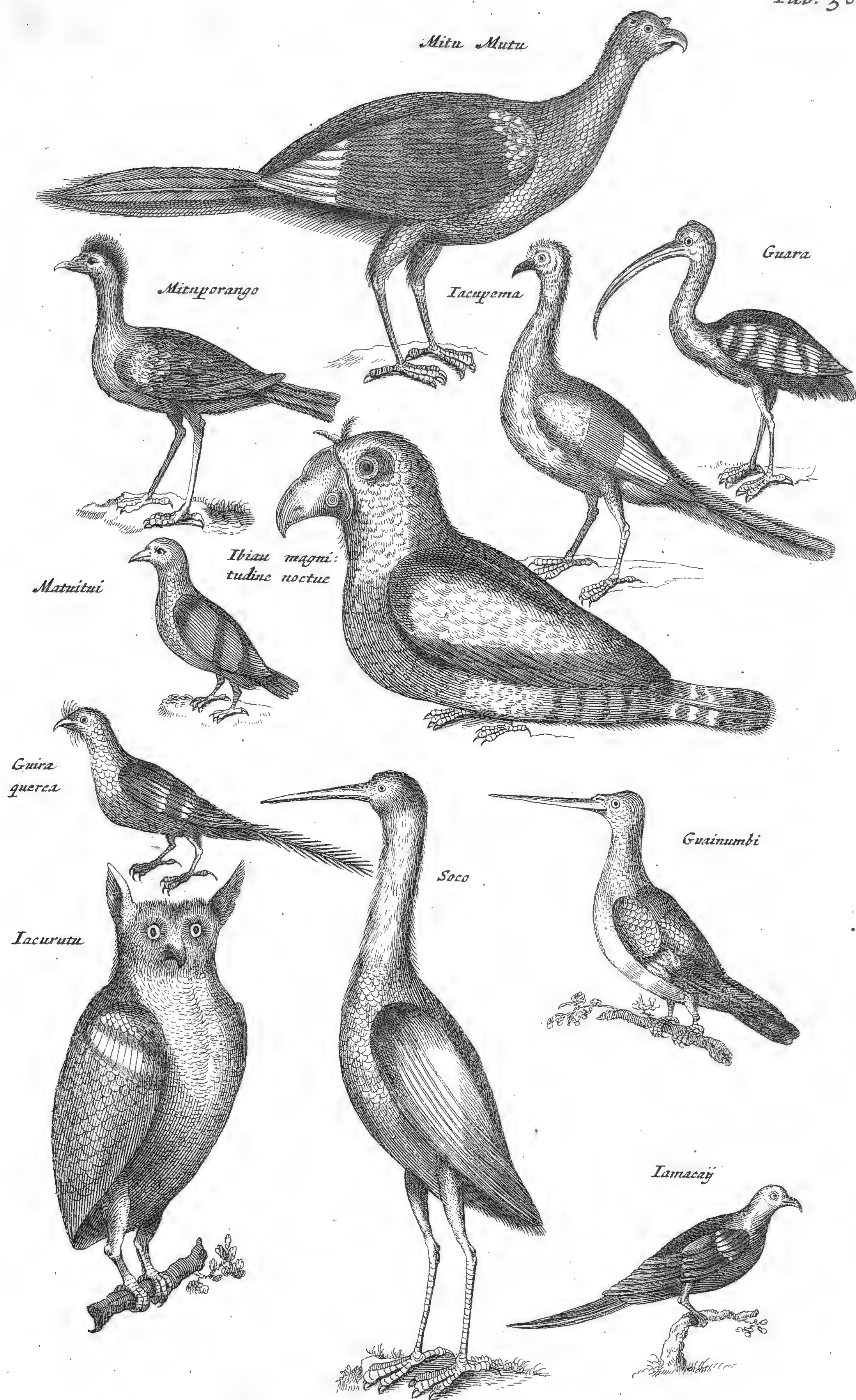

Ibiou Noitibo

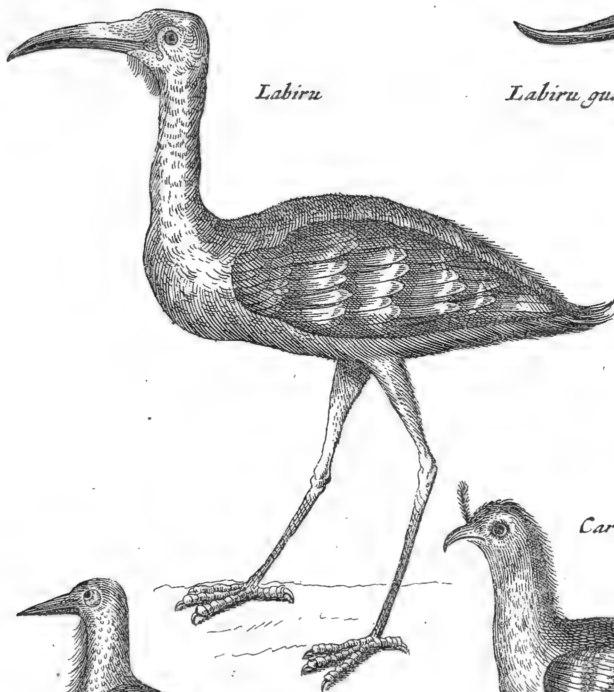

Guira:
tangeima

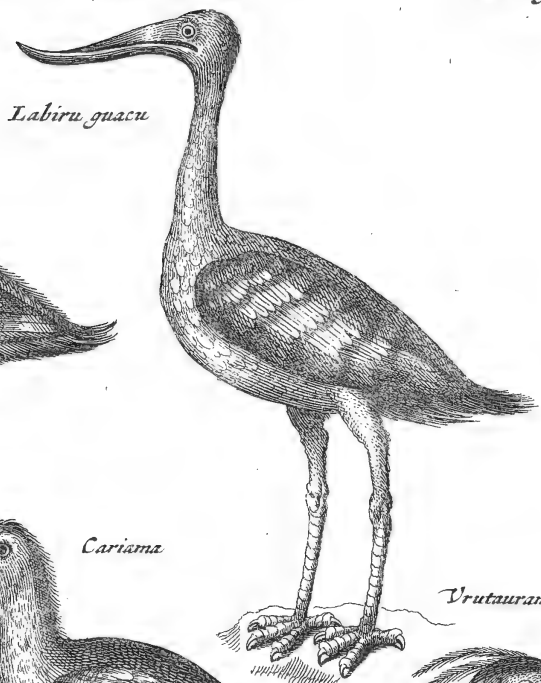

Guira Guainumbi

Iaguacati

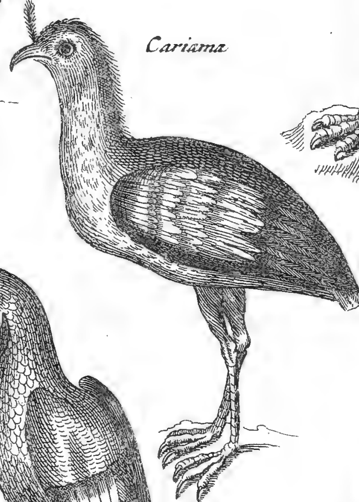

Mituporanga

Mitu Mutu
Mitnporango
Iacupema
Guara
Ibiau magni:
tudine noctue
Matuitui
Guira
querea
Soco
Guainumbi
Iacurutu
Iamacaij

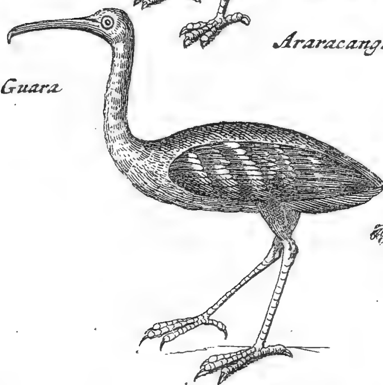

Labiru

Labiru guacu

Guirapunga

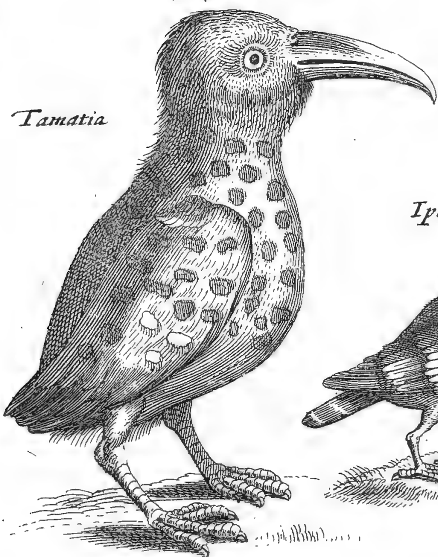

Cariama

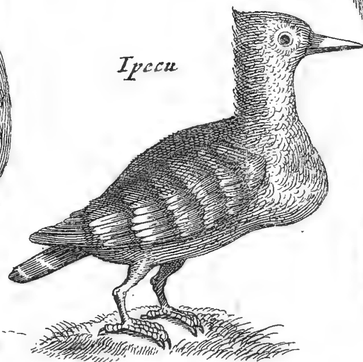

Vrutaurana

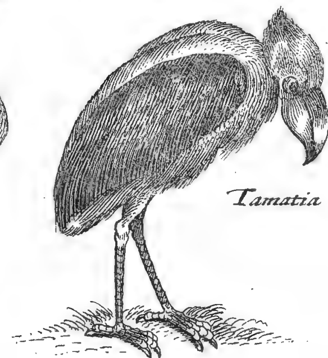

Guara

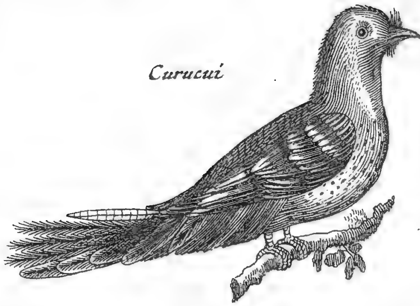

Araracanga

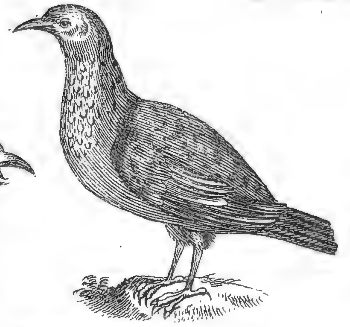

Guiraru nheengeta

Tamatia

Ipecu

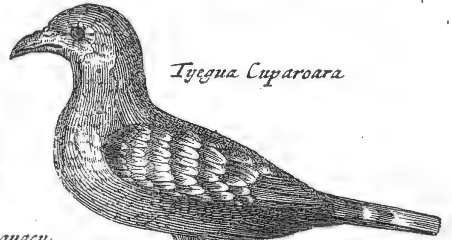

Tamatia alia

Curucui

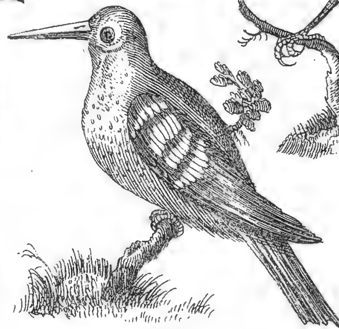

Tangara

Guiragua Cuberabq

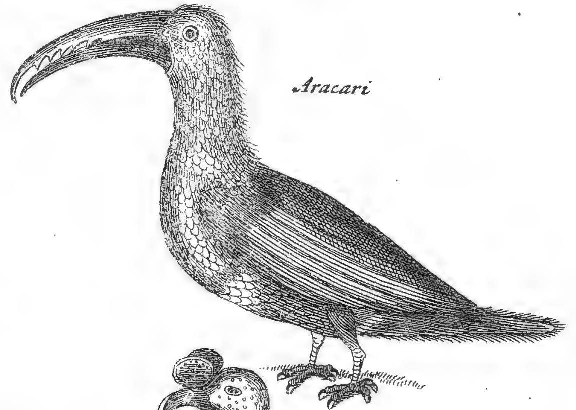

Atingacucamucu

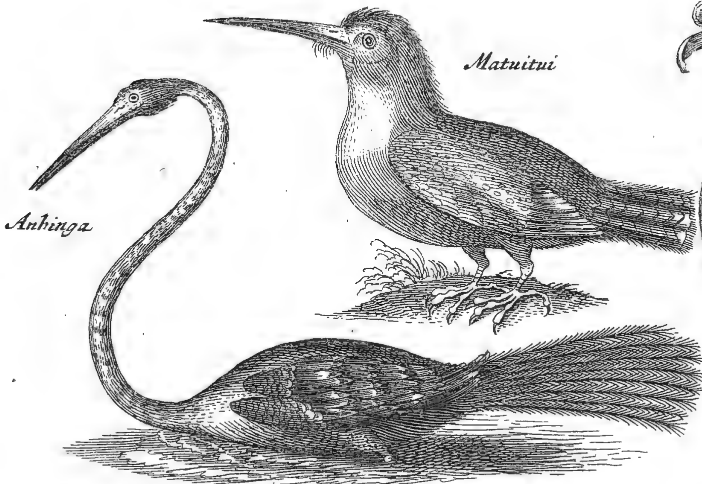

Tyegua Cuparoara

Guiraacan:
gatara

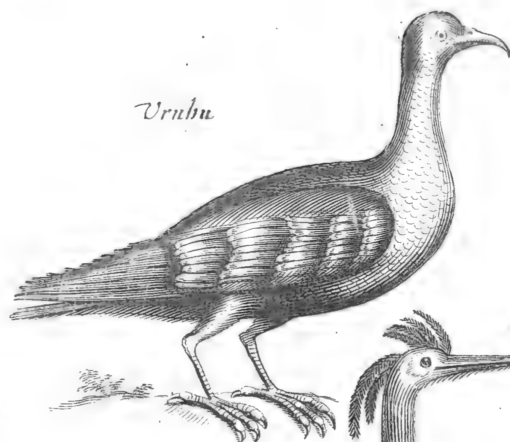

Pilangua guacu

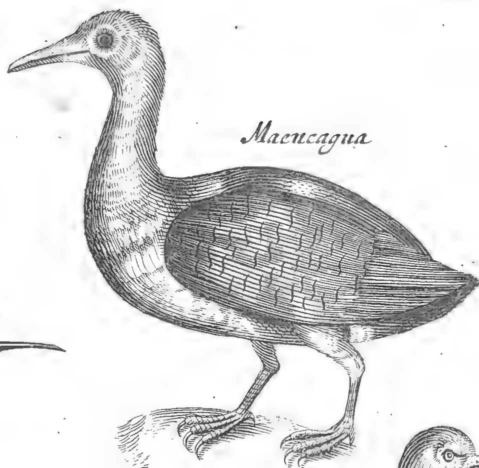

Pullus galli
naceus Monstrosu

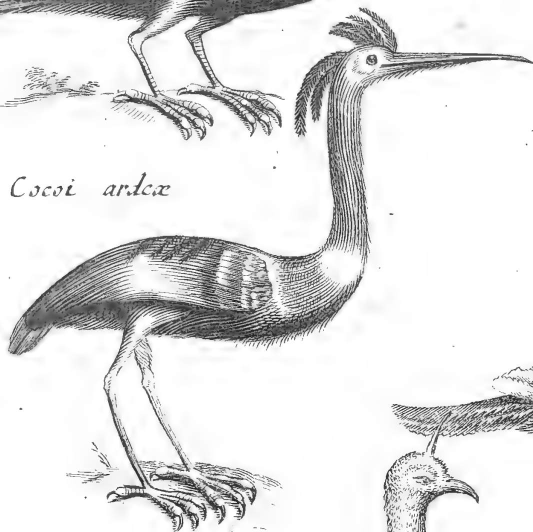

Aracari

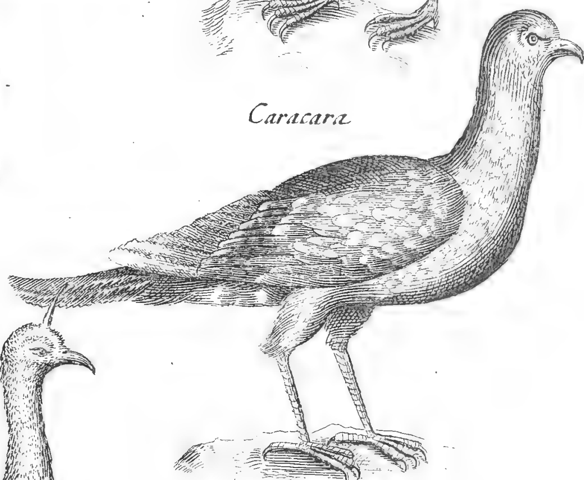

Matuitui
Anhinga

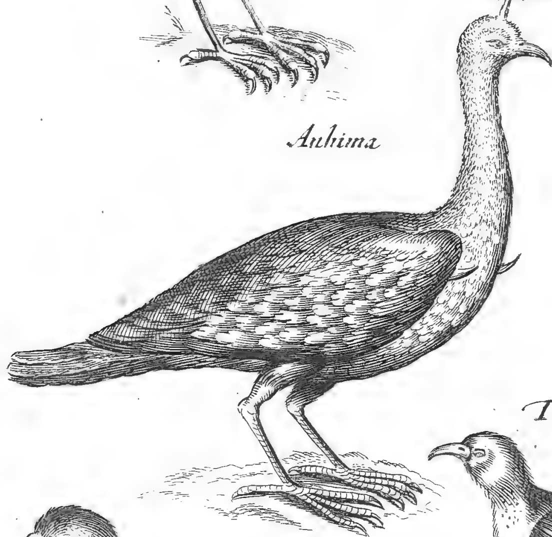

Ipecali Apoa

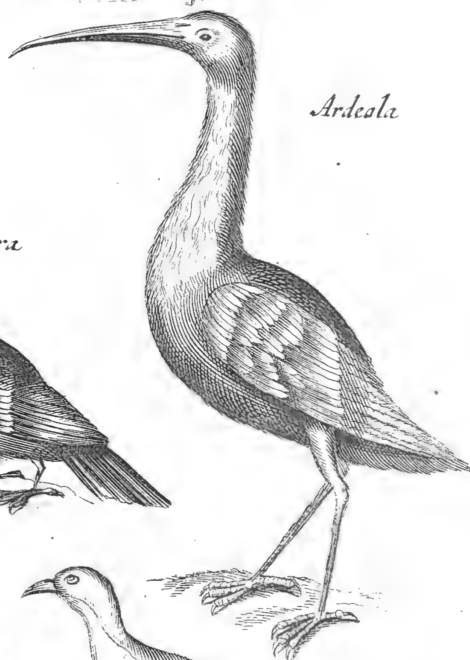

Vruhu

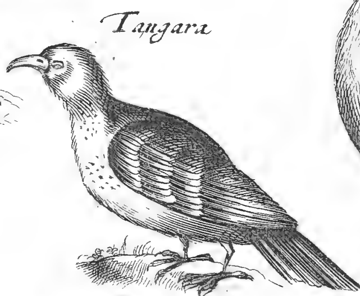

Maeucagua

Cocoi ardeæ

Caracara

Anhima

Ardeola

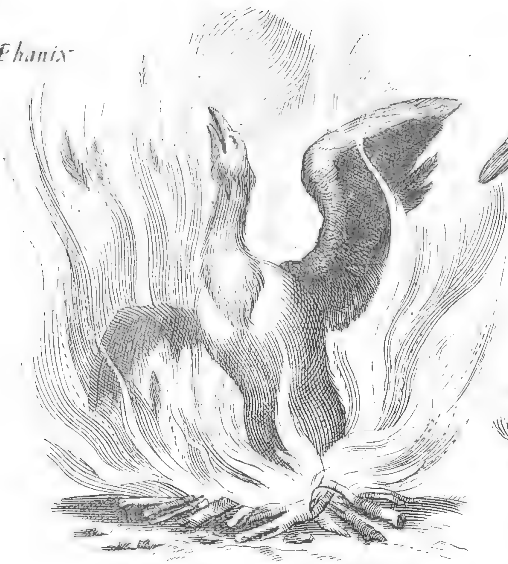

Tangara

Vricbitinga

Guiratieucua

Tab. 62

Phænix

Pelicanus

Harpÿia

Grÿphus *Greiff*

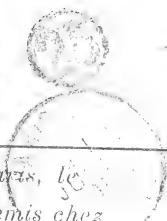

Paul Klincksieck

LIBRAIRIE DES SCIENCES NATURELLES

52, Rue des Écoles, PARIS

Paris, le 189

Remis chez

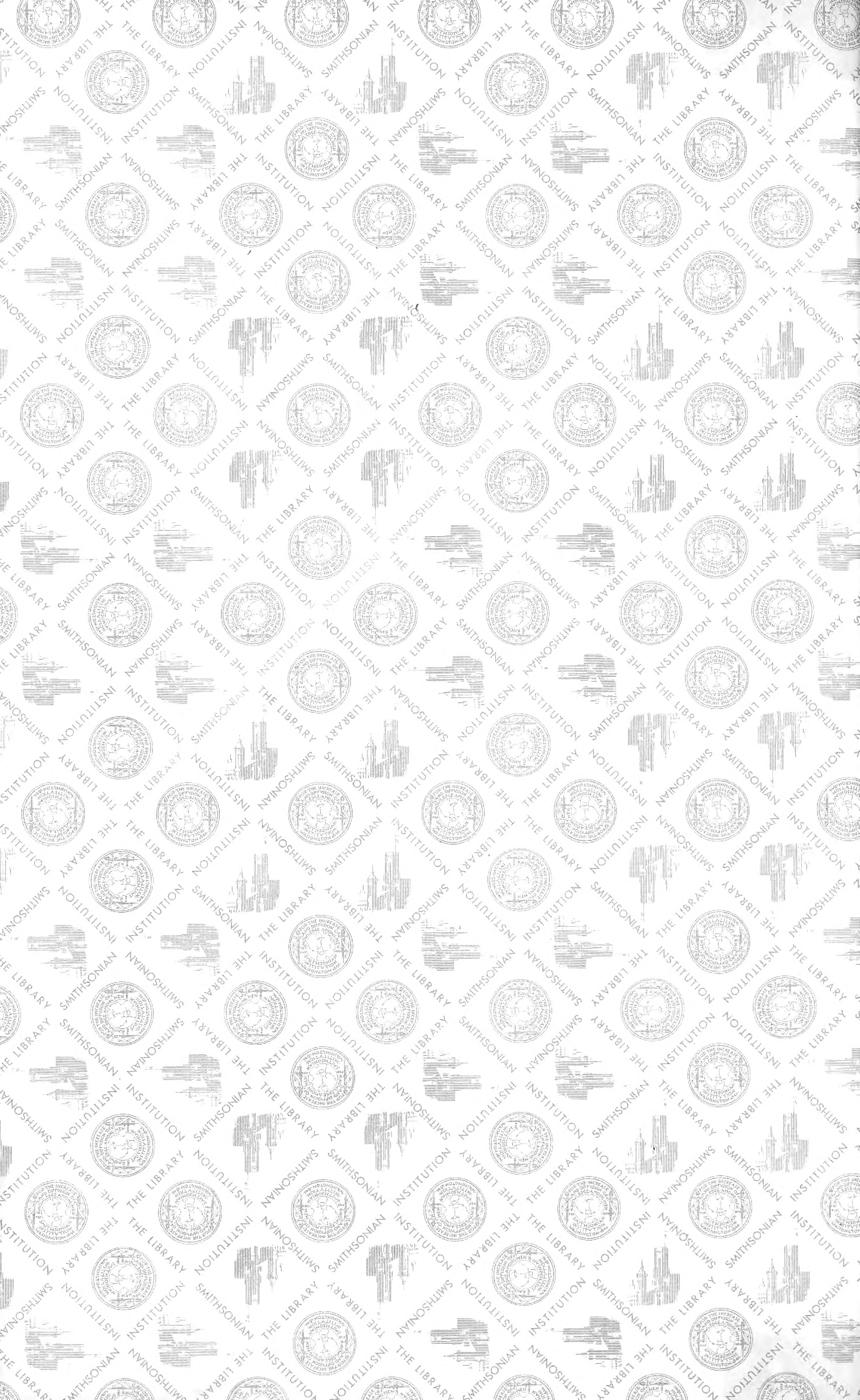
POSTE

COLIS POSTAL

THE LIBRARY
SMITHSONIAN INSTITUTION

SMITHSONIAN INSTITUTION
THE LIBRARY

